בנק אגוד

דוחות כספיים לשנת 2019

בנק אגוד לישראל בע"מ

דוח זה אינו מהווה דוח תקופתי בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים) התש"ל 1970. הדוח התקופתי של הבנק, שאלון ממשל תאגידי, הערכת אקטואר הבנק בגין זכויות עובדים ודוח מפורט על סיכונים נמצאים באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך www.magna.isa.gov.il. המידע הנוסף בדבר הון פיקוחי על פי הוראות באזל 3 נמצא באתר האינטרנט של הבנק בכתובת www.unionbank.co.il/1381-he/Unionbank.aspx

בנק אגוד

תוכן העניינים

דבר יושב ראש הדירקטוריון	7
דוח הדירקטוריון וההנהלה	11
הצהרות המנהל הכללי והחשבונאי הראשי	91
דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי	93
דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2019	95
ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם	237
נספח, מילון מונחים ואינדקס	297

בנק אגוד

בנק אגוד

דבר יושב
ראש הדירקטוריון

בנק אגוד

בנק אגוד
תחומים להצלחה שלך

דבר יו"ר הדירקטוריון

מחזיקות ומחזיקי עניין נכבדים,
אני מתכבד להגיש לכם את הדוחות הכספיים של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן:"הבנק") לשנת 2019

התכנית האסטרטגית וביצועי הבנק

בשנת 2019 הסתכם הרווח הנקי ב- 162 מיליון ש"ח לעומת 70 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 131%. הגידול ברווח הושפע בעיקר מקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 77 מיליון ש"ח וקיטון בהוצאות תפעוליות ואחרות בסך 82 מיליון ש"ח, לרבות קיטון בסך 9 מיליון ש"ח בסעיף משכורות (הרווח בשנת 2018 כולל השפעות חד פעמיות בגין זקיפה להוצאות אחרות של תכנית פרישה מרצון בסך 80 מיליון ש"ח לפני מס והכנסות בגין מכירת מניות הבורסה בסך 26 מיליון ש"ח לפני מס).
תשואת הרווח הנקי להון בשנת 2019 עמדה על כ- 6.2% לעומת 2.8% בתקופה המקבילה אשתקד.
יחס היעילות בשנת 2019 עמד על 75% לעומת 76% (בנטרול השפעות חד פעמיות) בתקופה המקבילה אשתקד.

יחסי ההון ליום 31 בדצמבר 2019 עמדו על 10.73% יחס הון רובד 1 ו-13.95% יחס הון כולל. יחסים אלה גבוהים מסף דרישת בנק ישראל.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 26 בדצמבר 2019, המליץ הדירקטוריון לאסיפה הכללית של הבנק, לאחר בחינה שערך, לרבות כי נתקיימו כל התנאים לחלוקה מותרת על פי חוק החברות והוראות המפקח על הבנקים, לאשר חלוקת דיבידנד במזומן בסך של 100 מיליון ש"ח. ביום 22 בינואר 2020 אישרה האסיפה הכללית של הבנק חלוקת דיבידנד במזומן בסך 100 מיליון ש"ח, המהווה 1.359 ש"ח למניה רגילה וביום 11 בפברואר 2020 שולם הדיבידנד.

על רקע התקשרות בעלי השליטה עם בנק המזרחי למכירת אחזקותיהם בבנק ולנוכח הערר שהוגש על החלטת מ"מ הממונה על התחרות שלא לאשר את המיזוג בין הבנק לבנק מזרחי, הוסיף הבנק גם בשנת 2019 לפעול בסביבה של אי וודאות לגבי עתידו כבנק עצמאי. על רקע זה נמשך בשנת 2019 יישום התכנית האסטרטגית של הבנק, תוך התאמתה לנסיבות בהם מצוי הבנק, דהיינו התאמת היעדים למצב אי הוודאות ומתן דגש על מהלכי התייעלות, מיקוד בפעילויות בעלות השפעה בטווח הקצר, הקפאת פעילויות לזמן ארוך הכרוכות בהגדלת עלויות אולם תוך שימור היכולות לטווח הארוך. התוצאות הכספיות של שנת 2019 משקפות את יישום תוכנית זו.

ביום 28 בנובמבר, 2019 התקבל בבנק פסק דין של בית הדין לתחרות, לפיו קיבל בית הדין לתחרות את העררים שהגישו בעלי השליטה בבנק, הבנק ובנק מזרחי על החלטת מ"מ הממונה על התחרות להתנגד למיזוג בין הבנק לבין בנק מזרחי. במסגרת פסק הדין, הורה בית הדין לממונה על התחרות לבחון אם ניתן להפיג את החשש לתחרות בענף היהלומים עקב המיזוג, תוך קביעת תנאים למיזוג בהקשר לענף זה. ביום 8 בינואר 2020 פרסמה הממונה על התחרות את החלטתה באשר לתנאים שיש בהם להפיג את החששות לפגיעה בתחרות עקב מיזוג כאמור, והעיקרי שבהם הינו מכירת פעילות מתן האשראי בתחום היהלומים על כלל היבטיה לצד שלישי בעל כישורים ומשאבים מתאימים שאינו פעיל היום בענף ושזהותו תאושר על ידי הממונה מראש, וזאת לפני השלמת ביצוע המיזוג.

פסק הדין של בית הדין לתחרות הגדיל את ההתכנות למיזוג. על רקע זה השהה הבנק את קידום המו"מ שהחל עם Tech Mahindra בנוגע להצעתה לקבלת שרותי מחשוב. עם זאת, נוכח הצורך בהבטחת המשך קבלת שירותי מיחשוב לבנק לאחר תום הארכת ההסכם עם לאומי ביום 30 ביוני 2021, בין במקרה בו הבנק יתמזג ובין אם ישאר בנק עצמאי (במקרה האחרון שירותים אלו ידרשו עד להשלמת פרוייקט החלפת מערכות מחשב אם יבוצע על ידי הבנק, או במסגרת קבלת שירותי מחשוב ארוכי טווח מבנק לאומי ככל שמגעים עם לאומי יבשילו בעתיד) מקיים הבנק מגעים עם בנק לאומי למציאת פתרון להמשך קבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי באופן שיאפשר המשכיות קבלת שירותי מיחשוב לבנק בכל חלופה שתהיה רלוונטית לעתידו של הבנק. נכון למועד דוחות אלו לא הבשילו המגעים שהתקיימו עד כה עם בנק לאומי להארכת תקופת קבלת שירותי המיחשוב מבנק לאומי.

הכלכלה המקומית והעולמית

הפעילות המשקית בשנת 2019 (על פי נתוני בנק ישראל) התאפיינה ברמת צמיחה של כ- 3.3% (בחישוב שנתי).
ביום 26 בנובמבר 2018 החליטה הוועדה המוניטרית של בנק ישראל להעלות את הריבית ב- 0.15 נקודות אחוז לרמה של 0.25%. על פי תחזית בנק ישראל צפויה הריבית להישאר ברמתה הנוכחית עד סוף שנת 2020 או לרדת ל- 0.10%. מדד המחירים לצרכן (מדד "בגין") עלה השנה ב-0.6%, בהשוואה לעליה של 0.8% בשנת 2018.

שיעור האבטלה לשנת 2019 הסתכם ב- 3.4% לעומת 3.5% בשנה הקודמת ושיעור התעסוקה לשנת 2019 עלה ל-77.7% לעומת 77.5% בשנה הקודמת. חלקם של השכירים בתחום ההייטק מכלל השכירים עלה מ- 9.4% בשנת 2018 ל-10% בשנת 2019.
על פי נתוני קרן המטבע הבינלאומית, בשנת 2019 עלה התמ"ג העולמי ב- 2.9%, כאשר באיחוד האירופי נרשמה עליה של כ- 1.2% ובארה"ב עליה של כ- 2.3%. כמו כן, על פי תחזית קרן המטבע הבינלאומית, צפויה עליה בצמיחת התמ"ג, כאשר בשנת 2020 צפוי התמ"ג העולמי לצמוח בשיעור של כ- 3.3%.
על רקע התפשטות וירוס הקורונה בסין ואל מעבר לה והחשש מהתמתנות הפעילות הכלכלית בעולם נסחרים השווקים בירידות חדות. אנו עוקבים אחר השלכות התפשטות השפעת הווירוס על הסיכונים השונים הקשורים לפעילות הבנק ונערכים לפעול בהתאם להתפתחויות.
ארה"ב - הפד הותיר את הריבית על כנה בהתאם לצפי ואמר כי לאור הנתונים הכלכליים וההתרחבות המתמשכת בפעילות הכלכלית אינו מוצא צורך להוריד את הריבית וכי המדיניות המוניטרית הנוכחית מתאימה לתמיכה באינפלציה שיעדה הוא 2.0%.
בריטניה - באופן רשמי ה- Brexit יצא לדרך. יש צורך לנסח הסכמים חדשים כעת בין גוש האירו לבריטניה מה שייקח זמן לא מבוטל.

<u>הרגולציה הבנקאית</u>

בשנת 2019 המשיכה מגמת הידוק הרגולציה על ענף הבנקאות. השנים האחרונות התאפיינו ביוזמות רגולטוריות רבות ומשמעותיות בענף הבנקאות. ליוזמות אלה ובכללם הפרדת חברות כרטיסי האשראי משני הבנקים הגדולים, הפחתת החסמים על כניסת שחקנים עצמאיים וחדשים שיוכלו להתחרות במערכת הבנקאית הקיימת בשוק השירותים הבנקאיים והפיננסיים למגזר הקמעונאי, השלכה על ההכנסות וההוצאות של המגזר הבנקאי בכלל ושל הבנק בפרט.

חלק מהמידע לעיל הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על האסטרטגיה העסקית ועל תוכנית העבודה של הבנק אשר הותאמו לסביבה הכלכלית הישראלית והעולמית, על הערכת הגורמים העסקים בבנק באשר לסיכויים ולאפשרות להשיג מטרות ולבצע פעילויות נוכח תקופת אי הוודאות, כמו גם על הסביבה הרגולטורית והפנים ארגונית בהן פועל הבנק. המידע האמור נשען גם על התחזית המקרו כלכלית של בנק ישראל ושל ענף מחקר ומוצרים בבנק. תכנית העבודה והיעדים שקבע הבנק עשויים שלא להתממש , כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי והגורמים העיקריים העשויים להשפיע על כך הם: חוסר הוודאות בו שרוי הבנק שינויים בתנאי המקרו של השווקים לעומת ההערכות הקיימות, תנודתיות חריפה בשוקי ההון והסחורות והשינויים רגולטורים המשפיעים על פעילות הבנק.

<u>אחריות תאגידית</u>

הבנק חרט על דגלו את ערך ההוגנות, ערך המנחה את הבנק בפעילותו מול כל מחזיקי העניין.
בנוסף דירקטוריון הבנק, ההנהלה והעובדים רואים חשיבות במעורבות הבנק בקהילה ומחויבים לפעילות חברתית וקהילתית.
מחויבות זאת מוצאת ביטוי במגוון פעילויות קהילתיות וכן במיזמים המבטאים מעורבות בקהילה ותרומה לקידום אוכלוסיות חלשות בחברה הישראלית.
אנו סבורים, כי אחריות ומצוינות עסקית, לצד התנהלות עסקית הוגנת, תוך תרומה לחברה מהווים את אחד התנאים לעמידה ביעדים ולהצלחת פעילות הבנק.

לבסוף אבקש להביע הערכה לעמיתי בדירקטוריון הבנק, למנכ"לית הבנק לחברי ההנהלה וכן לעובדי הבנק על מסירותם, מקצועיותם ותרומתם, במיוחד בתקופה זו. כמו כן אני מבקש להודות לציבור הלקוחות שלנו השומרים לנו אמונים, כמו גם ללקוחות שהצטרפו אלינו לאחרונה.

בכבוד רב,
זאב אבלס
יו"ר דירקטוריון
5 במרס 2020

דירקטוריון

מר זאב אבלס, יו"ר הדירקטוריון

מר יצחק מנור

עו"ד חיים אלמוג

מר יגאל לנדאו

מר יובל לנדאו

מר אמנון בק

מר מאיר דיין

מר עוזי ורדי זר

גב' מעין כהן מועלם

בנק אגוד

בנק אגוד

דוח הדירקטוריון וההנהלה

בנק אגוד

בנק אגוד
UNION BANK
כספומט
חיש בנק
עמדת מידע

תוכן עניינים דוח הדירקטוריון וההנהלה

דוח הדירקטוריון והנהלה לאסיפה הכללית של בעלי המניות 15

מידע צופה פני עתיד 15

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה 16

המבנה הארגוני של הבנק 17
תיאור תחומי פעילות 18
מידע כספי תמציתי לאורך זמן 20
תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים 22
יעדים ואסטרטגיה עסקית 25

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי 26

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים 26
התפתחויות ושינויים מהותיים בכלכלת ישראל 26
התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק 28
התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר 32
הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית 33
הוצאות התפעוליות ואחרות 36
התפתחויות ברווח כולל 38
המבנה וההתפתחויות של נכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון 39
נכסים והתחייבויות 39
הון והלימות הון 42
תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות 44
מגזר משקי בית ובנקאות פרטית 46
מגזר עסקים זעירים, קטנים, בינוניים וגדולים 48
מגזר מוסדיים 49
מגזר ניהול פיננסי 49
חברות מוחזקות עיקריות 50
תיאור הפעילות ותרומתן של החברות המוחזקות העיקריות לעסקי הקבוצה 50
הסכמים, עסקאות ותשלומים בין חברות הקבוצה 52

סקירת הסיכונים 53

תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם 53
ממשל תאגידי 53
תרחישי קיצון 54
סיכוני אשראי 54
סיכון איכות תיק האשראי 55
ניתוח איכות הסיכון וסיכון אשראי בעייתי 56
סיכון ריכוזיות תיק האשראי 58
סיכון אשראי לפי ענפי משק 58
ריכוזיות לווים 60
חשיפה למדינות זרות 61
חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים 62
מדיניות הלוואות לדיור 63
מדיניות אשראי ללקוחות פרטיים (ללא הלוואות לדיור) 66
אשראי לבינוי ונדל"ן 72
מימון ממונף 73
סיכוני שוק 74
סיכון ריבית 75

סיכון בסיס 76
סיכון נזילות 78
סיכון תפעולי 78
סיכון סייבר 79
סיכון טכנולוגיות מידע 79
סיכון ציות 80
סיכון משפטי 80
סיכון מוניטין 80
סיכון אסטרטגי 80
סיכון סביבתי 81
הערכת הבנק בדבר השפעת גורמי הסיכון 82

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים 83

הפרשה להפסדי אשראי 83
הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני של אגרות חוב זמינות למכירה 85
שווי הוגן של מכשירים פיננסיים 86
זכויות עובדים 87
מכשירים פיננסיים נגזרים 88
תביעות תלויות 88
בניינים וציוד 89
בקרות ונהלים 89
הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי 89
שינויים בבקרה הפנימית 90

דוח הדירקטוריון וההנהלה לאסיפה הכללית של בעלי המניות

בישיבת הדירקטוריון של הבנק, אשר התקיימה ביום 5 במרס 2020, הוחלט לאשר את הדוחות הכספיים של הבנק והחברות המאוחדות שלו ליום 31 בדצמבר 2019. הדוחות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (ISRAELI GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מובהר, כי ככלל, התיאור בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנה זו (להלן: "**הדוח**") מתייחס לאירועים ושינויים מהותיים שחלו במצב ענייני הבנק עד מועד פרסום הדוח. יחד עם זאת, בחלק מהמקרים, לשם שלמות התמונה, כלל הבנק תיאור הכולל גם מידע שלדעתו אינו מידע מהותי.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות ההיסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968. תוצאות הבנק בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות ואי הוודאות הכרוכה בהשלכותיו, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, התנהגות המתחרים ושינויים ספציפיים שיפורטו להלן.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "מתעתד", "צפי", "אמור", "חזוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "מתכננים", וביטויים דומים להם כגון: "יכול", "יהיה".

השימוש בביטויים צופי עתיד אלו, כרוך בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהוא מבוסס על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר על תחזיות לעתיד בנושאים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ועל תוכניות העבודה ותקציב הבנק לשנת 2020. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הנכלל בדוחות אלה, לרבות בגין השפעת נסיבות או אירועים שיקרו לאחר פרסום הדוחות על מידע כאמור.

סקירה כללית יעדים ואסטרטגיה

בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "**הבנק**") נוסד בשנת 1951. הבנק הוא תאגיד בנקאי בעל רשיון בנק לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א - 1981. הבנק נוסד על ידי החברה הכלכלית הארצישראלית (ארה"ב) מניו יורק והחברה הכלכלית בע"מ - הלונדונית, אשר המשיכו את פעילות המחלקה הבנקאית של האגודה הארצישראלית, אשר החלה בפעילותה בארץ ישראל עוד בשנת 1922. משנת 1983 ועד ליום 17 במאי, 1993 הוחזקה השליטה בבנק על-ידי מדינת ישראל (באמצעות בל"ל בטוחות) ועל ידי בנק לאומי לישראל בע"מ שרכש את מניות הבנק בשנת 1954 ובשנת 1961. בעקבות הסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, הועבר גרעין השליטה בשנת 1993 לשלמה אליהו אחזקות בע"מ, ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ ונכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ. ביום 29 אוקטובר, 2012 חדלה שלמה אליהו אחזקות בע"מ להוות חלק מגרעין השליטה בבנק בעקבות השלמת רכישת השליטה במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ על ידי מר שלמה אליהו באמצעות אליהו חברה לביטוח בע"מ, הכל כמפורט בפרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו".

מניות הבנק רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל- אביב.

לבנק 35 סניפים הפזורים ברחבי הארץ (הכוללים מרכז לבנקאות פרטית). הבנק מספק ללקוחותיו מגוון שרותי בנקאות.

בהתאם לנתונים שפורסמו בדוחות כספיים מאוחדים של כלל הבנקים בישראל ליום 30 בספטמבר 2019, הבנק הוא השישי בגודלו במערכת הבנקאית בישראל.

להלן פרטים על חלקו של הבנק במערכת הבנקאות במספר תחומים (באחוזים):

	ליום 30 בספטמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2017
אשראי לציבור	2.4	2.3	2.5
פקדונות הציבור	2.5	2.5	2.7
הון עצמי	2.2	2.2	2.3

פעילותו העסקית של הבנק מתמקדת במספר תחומים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים לבין לווים. הרווח בגין פעילות זו מקבל את ביטויו ברווח מפעילות מימון של הבנק והוא מהווה את מקור הרווח העיקרי שלו.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות, במגוון פעילויות, בתחומי המט"ח, סחר בינלאומי, ניירות ערך, שירותי מידע, ייעוץ וניהול פיננסי בנקאי, מכשירים פיננסיים נגזרים ועוד.
- ניהול תיק נוסטרו וניהול סיכוני שוק ונזילות.

משרד רואה החשבון סומך חייקין KPMG משמש כרואה החשבון המבקר של הבנק החל מיום הקמתו של הבנק.

דירקטוריון הבנק מתווה בהתאם לתיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון שנקבעים על ידו את מדיניותו העסקית של הבנק ומפקח על ביצוע המדיניות על ידי הנהלת הבנק. במסגרת זו נדונים ומאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים והקצאת המשאבים לתוכנית העבודה והתקציב.

מבנה ארגוני של הבנק

להלן מבנה הממשל התאגידי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2019:

דירקטוריון
ועדת ביקורת
ועדת תגמול
ועדת השקעות
ועדת דירקטוריון לענייני סיכון
ועדת כספים
ועדת אשראי
ועדת נכסים ומוסדיים
ועדת בעלי עניין
ועדת ביקורת פנימית
ועדת ניהול סיכונים
ועדת ציות
ועדת השקעות

תיאור תחומי פעילות

להלן תיאור קצר של חלוקת תחומי הפעילות בבנק בהתאם למבנה הארגוני הנוכחי של הבנק:

א. **אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ –** אחראי על השגת יעדי הבנק בתחום הקמעונאי וניהול מערך סניפי הבנק בפעילות מול לקוחות פרטיים (משקי בית ובנקאות פרטית) ומסחריים (עסקים קטנים). ואליו כפופים בין היתר, מערך סניפים ומכירות, מערך אשראי קמעונאי ומשכנתאות (אשראי למשקי בית ולעסקים קטנים עד 10 מיליון ש"ח), מערך נכסי לקוחות וייעוץ, ענף בנקאות ישירה, יחידת תפעול ותיאום בין אגפי ויחידת שיווק ודיגיטל. כמו כן, מקיים האגף מעקב אחר פעילות חברות הבת אגוד ליסינג בע"מ ואגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ.

ב. **אגף עסקים** – אחראי על השגת יעדי הבנק בתחום העסקי. במסגרת זו פועל האגף להעמקת הפעילות של הבנק עם הלקוחות העסקיים, תוך ניהול החשיפות לסיכוני האשראי העסקי, לרבות סיכוני ריכוזיות לווים וקבוצות לווים. כמו כן מטפל האגף בחובות בעייתיים ונקיטת הליכי גביית חובות באמצעות מערך אשראים מיוחדים, וכן על דיווחים בתחום האשראי לגורמי הפיקוח השונים.

ג. **אגף ניהול פיננסי** – אחראי על ניהול הנזילות השוטפת של הבנק, חדרי המסחר בניירות ערך ישראליים וזרים, חדר עסקאות במט"ח, ניהול הנוסטרו של הבנק וניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק ועל דיווחים בתחומים אלה לגורמי הפיקוח השונים. כמו כן, מקיים האגף מעקב אחר הפעילות של חברות הבת: אגוד השקעות וייזום בע"מ (א.ש.י), אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ, אגוד חיתום ופיננסיים בע"מ, החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ ואגוד הנפקות בע"מ.

ד. **אגף משאבים** – אחראי על ניהול משאבי הבנק בתחום ההון האנושי וניהול מערכת יחסי העבודה עם שלושת הוועדים, שבעת הזו, לאור סביבת אי הוודאות בה מצוי הבנק, הינו בעל משמעות מרכזית וכן אחראי על מערכות מידע לרבות הובלת תהליך בחינת חלופות לקבלת שירותי מחשוב לבנק, אבטחת מידע, הגנת סייבר, נכסים, בינוי ואחזקה ותקציב ההוצאות התפעוליות של הבנק. בנוסף, אחראי האגף על עדכון, ניהול והכנת נהלי הבנק וכן על ההיערכות לשעת חירום. כמו כן, מקיים האגף מעקב אחר פעילות חברות הבנות: אגוד מערכות בע"מ ואגודים בע"מ.

ה. **אגף כספים** – אחראי לניהול ספרי הבנק, תמיכה ומענה לפעילות החשבונאית בבנק כולל הטמעת הוראות הרגולטור בצד החשבונאי, ריכוז והכנת הדוחות הכספיים הרבעוניים והשנתיים לציבור לרבות ריכוז מערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי (SOX), הכנה וניתוח של דיווחים פנימיים להנהלה ולדירקטוריון ודיווחים לגורמי פיקוח שונים (בעיקר לבנק ישראל). כמו כן אחראי האגף על רכש, לוגיסטיקה, יחידות ביצוע ש"ח ומט"ח (סוויפט), תשלומים לספקים וטיפול בנושאי מיסוי מול רשויות המס ומול גורמים פנימיים. בנוסף אחראי האגף על הכנת תוכנית ההון, בניית תחזית רווח לשנה השוטפת ולשנים הבאות, מעקב אחר עמידה ביעדי תכנית העבודה, מדידת הרווחיות מהפעילות העסקית לפי סניפים ולפי קווי מוצרים ועל ביצוע עבודות כלכליות שונות לרבות חישובי אקטואריה של זכויות עובדים.

ו. **אגף בקרות וניהול סיכונים** – אחראי לפיתוח ותיקוף מודלים ותהליכים לבחינת סיכונים, לביצוע תהליכי בקרה על הסיכונים השונים ולביצוע הערכת סיכונים במגוון תחומי הפעילות של הבנק. האגף מבצע בקרה כקו הגנה שני לפעילות העסקית של הבנק ובקרה אחר הסיכונים התפעוליים הגלומים בפעילות זו. לאגף אין סמכות בקבלת החלטות עסקיות.
האגף אחראי למסמך הסיכונים הרבעוני, ריכוז התהליכים לגיבוש מסמך ה- ICAAP של הבנק, על מתן חוות דעת על אשראי מהותי ועל מסמכי המדיניות בתחומים העסקיים (אשראי, שוק ונזילות).

ז. **אגף לייעוץ משפטי וציות** -– אחראי לניהול הסיכון המשפטי ולניהול סיכון הציות בבנק, וכן למתן תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות הבנק והחברות הבנות שלו. התמיכה המשפטית באה לידי ביטוי במתן ייעוץ משפטי שוטף, בהכנת חוות דעת משפטיות, ניסוח ועריכה של מסמכים והסכמים, בריכוז התביעות נגד הבנק ובפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם הבנק. לאגף כפוף ענף הציות המורכב מהיחידה לאיסור הלבנת הון ויחידת הציות. כמו כן, כפופה לאגף גם היחידה לפניות הציבור. קצין הציות הראשי משמש כנציב תלונות הציבור בבנק וכמנהל סיכון הציות וסיכון איסור הלבנת הון בכפיפות ארגונית ליועצת המשפטית הראשית של הבנק.

ח. **מזכירות הבנק** – כפופה ליו"ר הדירקטוריון, אחראית לליווי עבודת הדירקטוריון, בהתאם למתחייב מהוראות הרגולציה הרלוונטיות לחברה ציבורית ולתאגיד בנקאי ובהתאם לנוהלי הבנק והחלטות הדירקטוריון, וכן מדווחת מטעם הבנק דיווחים מיידים לרשות ניירות ערך ולבורסה ודיווחים לבנק ישראל בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. כמו כן, מטפלת

מזכירות הבנק בזימונן והכנתן של האסיפות הכלליות של הבנק ובדיווחים על-פי דין המתחייבים בקשר אליהן. מזכירות הבנק אחראית גם לשירותי מזכיר החברה של החברות הבנות של הבנק.

ט. **ביקורת פנימית** – כפופה ליו"ר הדירקטוריון ואחראית על ביצוע ביקורות פנימיות ביחידות הבנק ובחברות הבת שלו בתדירות הנקבעת במסגרת תכנית עבודה רב שנתית, הנסמכת על סקר סיכונים אשר מעודכן לפחות אחת לשנה, כמו כן אחראית הביקורת הפנימית על ביצוע הסקירה הבלתי תלויה למסמך ה- ICAAP.

מידע כספי תמציתי לאורך זמן

(על בסיס מאוחד)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2019	*2018	2017	2016	2015
מדדי ביצוע עיקריים :					
תשואה (הפסד) להון	**6.2%**	2.8%	5.8%	(2.0%)	6.1%
תשואה לנכסים	**0.6%**	0.2%	0.5%	(0.1%)	0.6%
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**10.73%**	10.64%	10.02%	9.67%	9.76%
יחס המינוף[1]	**5.99%**	5.94%	5.72%	5.43%	5.36%
יחס כיסוי הנזילות[1]	**130%**	126%	129%	116%	98%
יחס הכנסות[2]לנכסים ממוצעים	**2.8%**	2.8%	2.7%	2.6%	2.4%
יחס יעילות[3]	**75%**	81%	77%	95%	88%
יחס יעילות בנטרול השפעות חד פעמיות[4]	**75%**	76%	77%	85%	88%
מדדי איכות אשראי עיקריים :					
שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין האשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור	**0.9%**	1.0%	1.0%	1.1%	0.8%
שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור	**1.1%**	1.5%	1.4%	1.0%	0.9%
שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מתוך אשראי ממוצע לציבור	**0.2%**	0.5%	0.3%	0.1%	(0.2%)
שיעור הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מתוך אשראי ממוצע לציבור	**0.2%**	0.5%	0.2%	0.4%	(0.5%)

יחס יעילות (בנטרול השפעות חד פעמיות)

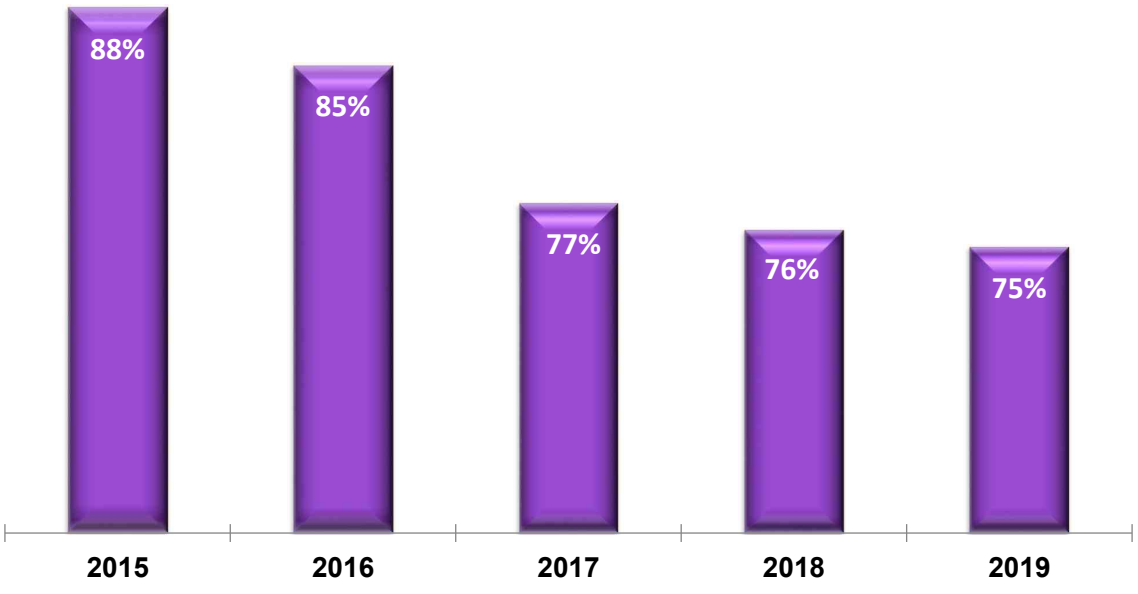

ראה הערות להלן.

מידע כספי תמציתי לאורך זמן

(על בסיס מאוחד)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2019	*2018	2017	*2016	2015
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד :					
(במיליוני ש"ח)					
רווח נקי (הפסד)	**162**	70	141	(49)	144
רווח נקי בנטרול השפעות חד פעמיות*	**162**	99	141	45	144
הכנסות ריבית, נטו	**754**	769	745	652	571
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**40**	117	56	98	(107)
הכנסות שאינן מריבית	**390**	387	406	405	383
מזה : עמלות	**269**	293	303	298	295
הוצאות תפעוליות ואחרות	**856**	938	890	1,008	836
מזה : משכורות והוצאות נילוות	**473**	482	497	491	464
רווח (הפסד) בסיסי ומדולל למניה (ש"ח)	**2.20**	0.95	1.92	(0.67)	1.96
נתונים עיקריים מהמאזן:					
(במיליוני ש"ח)					
סך כל הנכסים	**42,467**	41,316	41,892	40,988	40,888
מזה : מזומנים ופיקדונות בבנקים	**6,907**	9,440	8,226	3,901	6,668
ניירות ערך	**8,404**	5,583	7,032	11,584	10,371
אשראי לציבור, נטו	**25,873**	24,152	24,675	23,684	22,315
סך כל ההתחייבויות	**39,829**	38,818	39,379	38,646	38,485
מזה : פיקדונות מבנקים	**322**	319	119	174	483
פיקדונות הציבור	**31,668**	31,905	32,752	32,756	32,466
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	**4,818**	3,637	3,559	3,395	3,179
סך ההון	**2,638**	2,498	2,513	2,342	2,403

התפתחות הרווח הנקי (בנטרול השפעות חד פעמיות)

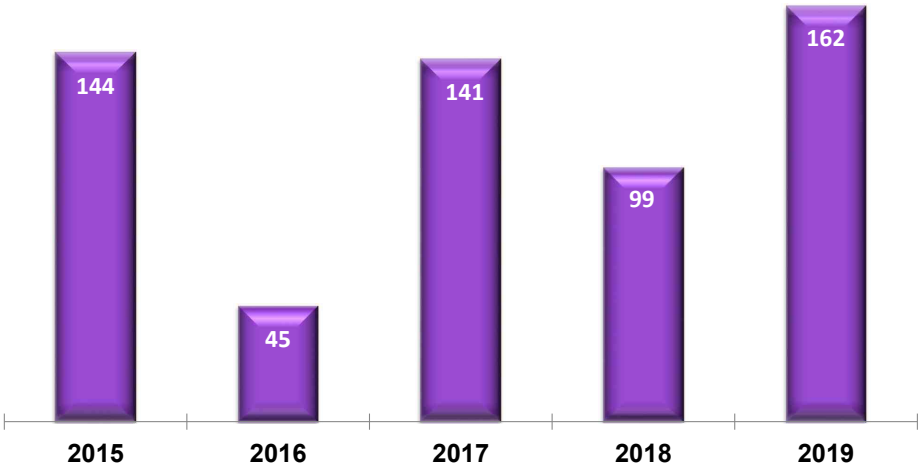

* נתוני שנת 2018 כוללים השפעות חד פעמיות בגין זקיפה מלאה לסעיף הוצאות אחרות של תוכנית הפרישה מרצון בסך 80 מיליון ש"ח לפני מס, שאושרה בדירקטוריון ביום 31 בדצמבר 2018 והכנסה בסך של כ- 26 מיליון ש"ח, בגין מכירת מניות חברת הבורסה שנכללה בסעיף הכנסות שאינן מריבית. נתוני שנת 2016 כוללים השפעות חד פעמיות בגין זקיפה מלאה לסעיף הוצאות אחרות של תוכנית הפרישה מרצון תפעולית בסך 114 מיליון ש"ח לפני מס (שאושרה בדירקטוריון ביום 30.11.2016) והפחתת נכסי מיסים (גידול בהוצאות מיסים) בסך 19 מיליון ש"ח.

1. יחס המינוף - מייצג את היחס בין ההון רובד 1 לסך החשיפה ברוטו, ובכלל זה חשיפה חוץ מאזנית, יחס כיסוי הנזילות- במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון האחרון.
2. הסכום של הכנסות הריבית נטו ושל ההכנסות שאינן מריבית.
3. היחס שבין ההוצאות התפעוליות והאחרות לבין הסכום של הכנסות הריבית נטו והכנסות שאינן מריבית.
4. יחס היעילות בשנת 2018 בנטרול השפעות חד פעמיות: תוכנית פרישה מרצון בסך 80 מיליון ש"ח לפני מס ומכירת מניות חברת הבורסה בסך של כ-26 מיליון ש"ח לפני מס , בשנת 2016 בנטרול תוכנית פרישה מרצון בסך 114 מיליון ש"ח לפני מס.

הערה: למידע נוסף ראה מידע רב תקופתי - דוח רווח והפסד מאוחד ומידע רב תקופתי מאזן מאוחד בפרק נספחים לדוח השנתי.

תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים

פעילותו העסקית של הבנק כרוכה בסיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים (לרבות סיכוני IT, סייבר ואבטחת מידע, סיכונים משפטיים וסיכוני ציות), וכן סיכוני מוניטין וסיכונים אסטרטגיים.

סיכון האשראי הינו סיכון לגרימת הפסד לבנק כתוצאה מחדלות פירעון או ירידה בכושר הפירעון של צד נגדי של הבנק לעסקה, תוך אי עמידה בהתחייבויותיו ביחס לתנאים שסוכמו, והינו הסיכון המשמעותי ביותר אליו נחשף הבנק במסגרת פעילותו בעיקר מבחינת היקפו ביחס לסיכונים אחרים. סיכון האשראי כולל גם את סיכון ריכוזיות תיק האשראי.

סיכון השוק הינו הסיכון לפגיעה בהכנסות הבנק ובהונו כתוצאה משינויים של מחירים ושערים בשווקים הפיננסיים, בעיקר בשינויים בשערי הריבית, בשער החליפין, באינפלציה ובשערי המניות.

סיכון הנזילות הינו הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו ולעמוד בפירעון התחייבויות במועד פירעונן מבלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון תפעולי הינו הסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי וסיכוני ציות, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. ראה בפרק "סקירת הסיכונים" מידע בדבר הערכת הבנק בדבר השפעת גורמי הסיכון השונים בבנק.

הבנק מבצע מעקב הדוק אחר ההתפתחויות בשווקים, הנתונים המאקרו כלכליים, הרגולציה והחקיקה שחלים או עשויים להשפיע על הבנק ואשר יחד עם האסטרטגיה העסקית ותמהיל הפעילות הקיים עשויים לחשוף את הבנק לסיכונים משמעותיים.

להלן יפורטו סיכונים פרטניים מהותיים שהינם סיכונים מובילים ומתפתחים אשר הבנק מזהה ונערך לניטורם וניהולם:

ביום 27 בנובמבר 2017 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה התקשרו בעלי השליטה בבנק באותו יום בהסכם עם בנק מזרחי, במסגרתו התחייבו להיענות להצעת רכש חליפין מלאה לרכישת מניות הבנק שיפרסם בנק מזרחי לכל בעלי המניות בבנק, בכפוף לתנאים מתלים שנקבעו לפרסום הצעת הרכש ולהשלמתה, ובכללם אישורים רגולטוריים. אם לא ניתן יהיה להשלים את העסקה נשוא ההסכם במתווה של הצעת רכש, יפעלו בנק מזרחי ובעלי השליטה בבנק לביצוע העסקה בדרך של מיזוג סטטוטורי. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 28 בנובמבר, 2017 (אסמכתא מס' : 2017-01-110619), המובא על דרך הפניה.

ביום 30 במאי, 2018 התקבלה בבנק החלטת מ"מ הממונה על התחרות לפיה הוא מודיע על התנגדותו לאישור המיזוג בין הבנק לבין בנק מזרחי. עוד מציינת ההודעה, כי החלטה זו נתונה לערר בפני בית הדין לתחרות, בהתאם להוראות חוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח- 1988. ביום 25 ביוני, 2018 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין ניהול מגעים מתקדמים להארכת תוקפו של ההסכם עם בנק מזרחי ועל כוונתם להגיש ערר על החלטת מ"מ הממונה על התחרות. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 25 ביוני, 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-055647), המובא על דרך הפניה. ביום 5 באוגוסט 2018 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה התקשרו בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק עם בנק מזרחי בתוספת להסכם שנחתם ביניהם ביום 27 בנובמבר 2017, הכוללת תיקונים להסכם המקורי הנ"ל והוראות שיחולו על הצדדים להסכם המקורי בקשר עם הגשת ערר על החלטת הממונה על התחרות. ובכלל זה האריכו הצדדים את המועד שנקבע לקיום התנאים המתלים לפרסום הצעת הרכש על פי ההסכם, כך שיחול בחלוף 12 חודשים ממועד החתימה על התוספת להסכם וקבעו כי הצדדים יגישו ערר על החלטת מ"מ הממונה על התחרות. ביום 6 באוגוסט 2018 קיבל דירקטוריון הבנק החלטה לפיה מאחר והוא סבור כי חלופה אסטרטגית של מיזוג הבנק עם בנק אחר היא חלופה העולה בקנה אחד עם טובת הבנק ונוכח השלכות החלטת מ"מ הממונה על התחרות על אפשרויות מיזוג הבנק בעתיד, הבנק יצטרף לערר של בעלי השליטה ובנק מזרחי וזאת על מנת לשמור על אפשרויות עתידיות למיזוג הבנק, ומבלי לנקוט עמדה כלשהי ביחס לתנאי ההתקשרות בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי. בהתאם, הצטרף הבנק לערר שהוגש בחודש ספטמבר, 2018 על החלטת מ"מ הממונה על התחרות לדחות את בקשת המיזוג בין הבנק לבנק מזרחי. ביום 8 ביולי, 2019 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק ובנק מזרחי התקשרו ביום 8 ביולי, 2019 בתוספת שניה להסכם שנחתם ביניהם ביום 27 בנובמבר, 2017, במסגרתה, בין היתר, הוארך המועד להתקיימותם של התנאים המוקדמים לפרסום הצעת רכש הקבועים בהסכם ביניהם, כך שיחול ביום 30 בנובמבר 2019 (להלן: "המועד הקובע המוארך"), אולם אם עד למועד הזה לא יינתן פסק דין בהליך הערר אזי כל אחד מן הצדדים יהיה זכאי להודיע לצד השני על דחיית מועד תחולתו של המועד הקובע המוארך ליום 31 בדצמבר, 2019. ביום 25 בנובמבר 2019 התקבל בבנק מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק עותק ההודעה שנשלחה על ידם לבנק מזרחי בדבר הארכת ההסכם שנחתם בינם לבין בנק מזרחי ביום 27 בנובמבר, 2017 וזאת עד ליום 31 בדצמבר 2019, בהתאם לזכותם מכח התוספת השניה להסכם הנ"ל.

ביום 28 בנובמבר, 2019 התקבל בבנק פסק דין של בית הדין לתחרות, לפיו קיבל בית הדין לתחרות את העררים שהגישו בעלי השליטה בבנק, הבנק ובנק מזרחי על החלטת המ"מ הממונה על התחרות להתנגד למיזוג בין הבנק לבין בנק מזרחי.

במסגרת פסק הדין, הורה בית הדין לממונה על התחרות לבחון אם ניתן להפיג את החשש לתחרות בענף היהלומים עקב המיזוג, תוך קביעת תנאים למיזוג בהקשר לענף זה ובכל מקרה לא יאוחר מיום 31 בדצמבר, 2019. ביום 30 בדצמבר, 2019 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה ביום 30 בדצמבר 2019 התקשרו בעלי השליטה בבנק ובנק מזרחי בתוספת מס' 3 להסכם ביניהם, על פיה הוסכם בין הצדדים להאריך את המועד שנקבע לצורך קיום התנאים המוקדמים לפרסום הצעת הרכש בהתאם להסכם ביניהם, ליום 26 בינואר 2020. ביום 8 בינואר 2020 פרסמה הממונה על התחרות את החלטתה באשר לתנאים שיש בהם להפיג את החששות לפגיעה בתחרות עקב מיזוג כאמור, והעיקרי שבהם הינו מכירת פעילות מתן האשראי בתחום היהלומים על כלל היבטיה לצד שלישי בעל כישורים ומשאבים מתאימים שאינו פעיל היום בענף ושזהותו תאושר על ידי הממונה מראש, וזאת לפני השלמת ביצוע המיזוג. ביום 27 בינואר 2020 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה ביום 27 בינואר 2020 התקשרו בעלי השליטה בבנק ובנק מזרחי בתוספת מס' 4 להסכם ביניהם, על פיה, בין היתר, הוסכם בין הצדדים להאריך את המועד שנקבע לצורך קיום התנאים המוקדמים לפרסום הצעת הרכש בהתאם להסכם ביניהם, ליום 31 במאי 2020 וכי בנק מזרחי יגיש לבית הדין לתחרות ערר מטעמו על החלטת הממונה על התחרות מיום 8 בינואר 2020 ובעלי השליטה יצטרפו לערר. בהמשך להחלטת דירקטוריון הבנק להצטרף לערר הנ"ל, הבנק יצטרף גם לערר הנוסף על החלטת הממונה ככל שיוגש, וזאת מהנימוקים לפיהם הצטרף לערר הקודם ומבלי לנקוט עמדה כלשהי ביחס לתנאי ההתקשרות בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי. לפרטים נוספים ראה דוח מיידי של הבנק מיום 5 באוגוסט 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-073461), דוח מיידי של הבנק מיום 6 באוגוסט 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-073914). דוח מיידי של הבנק מיום 9 ביולי, 2019 (אסמכתא מס': 2019-01-058989), דיווח מיידי מיום 25 בנובמבר, 2019 (אסמכתא מס' : 2019-01-101826), דיווח מיידי מיום 28 בנובמבר, 2019 (אסמכתא מס': 2019-01-103896), דיווח מיידי מיום 30 בדצמבר, 2019 (אסמכתא מס': 2019-01-115971), דיווח מיידי מיום 8 בינואר, 2020 (אסמכתא מס': 2020-01-003852), ודיווח מיידי מיום 27 בינואר, 2020 (אסמכתא מס': 2020-01-010485) המובאים על דרך ההפניה וכן ראה באור 32 לדוחות הכספיים. בנוסף, בעלי השליטה הגיעו להסכמות עם מר שלמה אליהו על הארכת ההסדרים בינם לבין חברות בשליטתו עליהם הודיעו בעלי השליטה ביום 27 בנובמבר 2017, וקיבלו את הסכמתו להצטרף למכירת מניותיו על פי הוראות ההסכם.

בנוסף, לבנק התקשרות מהותית רבת שנים עם בנק לאומי בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות בשיטה של מיקור חוץ, שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016 (והוארכה כמפורט להלן). ממועד זה החלה תקופה של שלוש שנים המוגדרת כ"פרויקט סיום ההתקשרות". ההתקשרות עם בנק לאומי מגובה באישורים הרגולטוריים הנדרשים, והצדדים פועלים לחידושם לפי הצורך.
לבנק תלות בלאומי היות ולא קיימת חלופה מידית זמינה למערכות המסופקות על ידו, ולכן נזק למערכות עלול לגרום לבנק לחשיפה או לנזק מהותי. עם התקרבות מועד סיום תקופת ההתקשרות עם לאומי, הבנק החל בבחינת האפשרויות העומדות בפניו ובמסגרת זו פנה לספקים שונים לצורך קבלת הצעות לשירותי מחשוב ותפעול ובחן החל מסוף 2016 ועד לרבעון הראשון של שנת 2018 הצעות ראשוניות שלהם תוך הסתייעות בשירותי ייעוץ חיצוניים, ובפיקוח ועדה דירקטוריונית ייעודית (הועדה לענייני טכנולוגית המידע וחדשנות טכנולוגית). יחד עם זאת, בעקבות הודעת בעלי השליטה בבנק על התקשרותם עם בנק מזרחי עוכב התהליך עקב חוסר הודאות באשר לעתידו העצמאי של הבנק.
לאור התמשכותו של מצב אי הודאות והעיכוב בלוחות הזמנים של פרויקט החלפת מערכות המחשוב של הבנק, אישר דירקטוריון הבנק ביום ה- 29 במרס, 2018 את הצעת בנק לאומי שהתקבלה בבנק באותו מועד, שעיקריה הינם כי על רקע העסקה של בעלי השליטה יסכים בנק לאומי, לדחות את תום תקופת ההיפרדות לתקופה של עד 18 חודשים נוספים, ובלבד שבכל מקרה בו יבקש הבנק להקדים את תום תקופת ההפרדות, תינתן ללאומי הודעה מוקדמת של 24 חודשים לפחות לפני מועד סיום ההפרדות.
נוכח פניית הצדדים לקבלת אישור הממונה על התחרות לפטור מהסדר כובל ביחס להארכת ההתקשרות בין הבנק לבין לאומי, נמסר לבנק על ידי הממונה על התחרות, כי על פניה נראית פניית הצדדים כמיזם משותף אשר מתאים לבחינת הצדדים על פי "הוראות ההגבלים העסקיים (פטור סוג למיזמים משותפים)(הוראת שעה) תשס"ו-2006" ולכן אינו מצריך אישור הממונה על התחרות. כמו כן קיבל הבנק אישור מאת הפיקוח על הבנקים כי אין לו התנגדות להארכת תקופת מתן שירותי המחשוב לבנק על ידי לאומי עד ליום 30 ביוני 2021.

בנוסף, עקב התמשכות תקופת אי הודאות בה פועל הבנק כאמור לעיל, ולצורך הערכות להמשכיות קבלת שירותים ביחס למערכות הליבה של הבנק ולהחלפת ספק שירותי מחשוב - אם הבנק יוותר בנק עצמאי, ובהתחשב בלוחות הזמנים להסבת מערכות ליבה שעשויה לארוך מספר שנים, חידש הבנק בראשית שנת 2019 תהליך בחינת, עדכון וטיוב ההצעות שקיבל מספקים לקבלת שירותי מחשוב ותפעול כאמור. במסגרת תהליך זה, החליט דירקטוריון הבנק ביום 2, ביולי, 2019 למקד התהליך בבחינת וטיוב הצעתה של Tech Mahindra, ולקדם המגעים מולה בנוגע להצעתה תוך הבהרה כי התקשרות לא תבוצע או ניתן יהיה להפסיקה אם הבנק לא יוותר בנק עצמאי, כאשר לא תבוצע כל פעולה היוצרת מחויבות או התחייבות של הבנק כלפי Tech Mahindra מכל סוג, אלא אם יתקבל אישור פרטני מראש של דירקטוריון הבנק.
לאור פסק הדין של בית הדין לתחרות מיום 28 בנובמבר, 2019 במסגרתו התקבלו העררים שהגישו בעלי השליטה בבנק, הבנק ובנק מזרחי על החלטת המ"מ הממונה על התחרות להתנגד למיזוג בין הבנק לבין בנק מזרחי והעליה בהתכנות למיזוג הבנק בעקבותיו, מחד גיסא, ועל רקע חוסר הודאות ביחס להשלמת התנאים שנקבעו על ידי הממונה על התחרות למיזוג

הבנקים והשלמת הליכי הצעת הרכש על ידי בנק מזרחי מאידך גיסא, השהה הבנק את קידום המו"מ שהחל עם Tech Mahindra וטרם קיבל החלטה באשר להמשך צעדיו בעניין.
לפיכך, האמור לעיל והנובע ממנו מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, אשר עשוי להסתיים ללא התקשרות בין הבנק לבין Tech Mahindra או להתממש באופן שונה מהצפוי, כאשר אין ודאות כי יתרחש בפועל.
נוכח הצורך בהבטחת המשך קבלת שירותי מיחשוב לבנק לאחר תום הארכת ההסכם עם לאומי ביום 30 ביוני 2021, בין במקרה בו הבנק יתמזג ובין אם ישאר בנק עצמאי (במקרה האחרון שירותים אלו ידרשו עד להשלמת פרוייקט החלפת מערכות מחשב אם יבוצע על ידי הבנק, או במסגרת קבלת שירותי מחשוב ארוכי טווח מבנק לאומי ככל שמגעים עם לאומי יבשילו בעתיד) מקיים הבנק מגעים עם בנק לאומי למציאת פתרון להמשך קבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי באופן שיאפשר המשכיות קבלת שירותי מיחשוב לבנק בכל חלופה שתהיה רלוונטית לעתידו של הבנק. נכון למועד דוחות אלו לא הבשילו המגעים שהתקיימו עד כה עם בנק לאומי לצורך הארכת תקופת קבלת שירותי המיחשוב מבנק לאומי.
בהתחשב בתשומות שתידרשנה לביצוע פרויקט החלפת מערכות מחשוב, ככל שהבנק יוותר בנק עצמאי וככל שיבוצע, ולהוצאות וההשקעות שתידרשנה מהבנק במקביל, הן לצורך ביצוע פרוייקט החלפת מערכת המחשוב והן להמשך קבלת השירותים מבנק לאומי, צפויה במקרה של ביצוע פרוייקט מחשוב כאמור, עליה משמעותית בעלויות המחשוב של הבנק לתקופה מוגבלת (הכוללת הן את תקופת פרויקט החלפת המערכות והן את שנות הפעילות הראשונות של המערכת לאחר החלפתה, עקב העמסה מואצת של הוצאות הפחת בגין המערכת החדשה) ובהתאם גם פגיעה משמעותית ברווחיות הבנק שאין ביכולת הבנק להעריכה בשלב זה. כן יהיו לכך השלכות על גובה חשיפת הבנק לסיכונים שונים, ובראש ובראשונה לסיכון של טכנולוגית המידע ולסיכון האסטרטגי. גם בחלופה של המשך קבלת שירותים מבנק לאומי לטווח ארוך, עלולה להיות עליה משמעותית בהוצאות המחשוב של הבנק באופן שעלול להשפיע על רווחיות הבנק שאין ביכולת הבנק להעריכה בשלב זה.

במסגרת מאמצי הבנק לצמצם את הסיכונים, ביום 29 בנובמבר 2018 אישר דירקטוריון הבנק עקרונות לתכנית פעולה להתייעלות שמטרותיה הינן, בין היתר, להגדיל את יחסי ההון של הבנק, כך שבמהלך שנת 2019 יחס הלימות ההון הראשוני של הבנק לא ירד מרמה של 10.3%, תוך שמירת יציבות הרווחיות והתשואה.

במסגרת תכנית ההתייעלות אישר דירקטוריון הבנק ביום 31 בדצמבר 2018 תוכנית פרישה מרצון ובמסגרתה אמורים לפרוש כ- 70 עובדים מהבנק, 40 עובדים בשנת 2019 והיתר בשנת 2020 (בפועל בשנת 2019 פרשו 53 עובדים). לתוכנית פרישה זו צפויה השפעה חיובית על רווחיות הבנק בשנים הבאות. ביום 17 בינואר 2019 התקבל אישור הפיקוח להקלה לפיה יוכל הבנק לפרוס את השפעת עלויות התוכנית לעניין חישוב הלימות ההון על פני 5 שנים. לפרטים נוספים בעניין תוכנית ההתייעלות ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" וכן ביאור 32.ד. בדוחות הכספיים.

על רקע האמור לעיל, ונוכח חוסר הודאות בו פועל הבנק, פחתה רמת הוודאות הנוגעת להתממשות התכנית האסטרטגית של הבנק, ובהתאמה, במהלך שנת 2018 עלה הסיכון האסטרטגי. בהתאם לכך, הותאמה תכנית העבודה של הבנק לתכנית האסטרטגית ולתקופת אי הודאות בה מצוי הבנק, לרבות דחיית טיפול במשימות ארוכות טווח ועתירות משאבים, וזאת עד להתבהרות מצב הדברים.

הנהלת הבנק והדירקטוריון מיישמים תהליכים שמטרתם התמודדות עם הסיכון האסטרטגי, זאת באמצעות מעקב ופיקוח הדוקים על התפתחות הסיכון, בין היתר באמצעות וועדת דירקטוריון ייעודית למעקב אחר התפתחות הסיכונים לתקופה ויישום צעדי הפחתה. הבנק ימשיך לעקוב ולבחון את הצעדים הנדרשים נוכח המצב.

סיכונים פרטניים מהותיים נוספים שהינם סיכונים מובילים ומתפתחים אשר הבנק מזהה ונערך לניטורם וניהולם הינם: התגברות איומי סייבר, סיכוני ציות ו- Conduct, וכן יוזמות רגולטוריות, בעיקר בתחום האשראי הצרכני, אשר עלולות להשפיע על מידת יישום היעדים ארוכי הטווח של הבנק. בפרט, שיפור היכולות הנובעות משימוש במאגר נתוני אשראי, המאפשר לכל גוף לקבל מידע אגרגטיבי על כל לקוח במערכת הבנקאית, ומ-Open API, המאפשר לנותני שירות להתחבר למערכות הבנק ולשלוף מידע עדכני בזמן אמת על הלקוח, אשר צפויים להגביר את התחרות בקרב הלקוחות הקמעונאיים, ובכלל זה מול גופים חוץ בנקאיים. יצוין כי Open API מגדיל גם את פוטנציאל החשיפה לסיכוני סייבר, כאמור לעיל. בנוסף, המשך סביבת הריבית הנמוכה משפיעה על יכולת שיפור הרווחיות והתשואה בטווח הקצר.

התפשטות וירוס הקורונה בסין ואל מעבר לה מעורר דאגה וחוסר וודאות. בטווח המידי נצפות ירידות בבורסות בסין ובמדדים המובילים בעולם, וקיים חשש להתמתנות הפעילות הכלכלית הגלובאלית. הבנק עוקב אחר השלכות התפשטות השפעות הוירוס על הסיכונים השונים הקשורים בפעילות הבנק ונערכים לפעול בהתאם להתפתחויות.

חלק מהמידע המפורט לעיל בקשר לסיכונים המובילים והמתפתחים הינו מידע צופה פני עתיד.

למידע נוסף בדבר הסיכונים המובילים והמתפתחים ראה דוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:
.http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בתחילת שנת 2017, אישר דירקטוריון הבנק תכנית אסטרטגית לשנים 2017-2021. מטרת התוכנית הינה לשפר מדדי פעילות מרכזיים, כגון: רווחיות, נזילות, ריכוזיות וניצול אופטימלי של נכסי הסיכון. כמו כן, התוכנית הגדירה את תחום הקמעונאות כמנוע הצמיחה המרכזי לשנים הקרובות.
במסגרת זו, נקבעו יעדים מוגברים בתחום האשראי הקמעונאי ובתחום האשראי לעסקים קטנים, שיהוו עוגן מרכזי לצמיחה בהכנסות, וכל זאת לצד תהליכי התייעלות בתחום ההוצאות, תהליך התייעלות רוחבי בתחום כוח האדם והמשך ביסוס והרחבת תשתית לקוחות הבנק כמו גם מכירת מוצרים ללקוחות כל הבנקים, בדגש על מוצרי אשראי. בתחום העסקי, קבעה התוכנית המשך הפחתת נכסי הסיכון המוקצים ללקוחות עסקיים גדולים לצורך תמיכה בתכנית האסטרטגית של הבנק להרחבת הפעילות הקמעונאית ולהקטנת ריכוזיות האשראי והמשך פעילות בתחומים העסקיים בהם קיימת לבנק התמחות, ובהם ליווי בנייה למגורים מגזר שוק ההון ויהלומים, תוך התייחסות למצבי השוק המשתנים בארץ ובעולם ותוך המשך נקיטת צעדים לצמצום ריכוזיות הלווים וריכוזיות הענפית.
על רקע החלטת בית הדין לתחרות בעניין הערעור שהוגש על החלטת רשות התחרות שלא לאשר את התקשרות בעלי השליטה בבנק עם בנק מזרחי טפחות ולאור מצב אי הוודאות המתמשך, בו פועל הבנק, נמשך יישום התכנית האסטרטגית של הבנק בשנת 2019, אולם זאת תוך התאמת יישום התוכנית והיעדים למצב אי הוודאות ומתן דגש על מהלכי התייעלות, מיקוד בפעילויות בעלות השפעה בטווח הקצר, לצד שימור יכולות לטווח הארוך. זאת, בשים לב לירידה ברמת הוודאות ביחס להתממשות התכנית האסטרטגית של הבנק, כמו גם פגיעה ביכולת התכנון לטווח ארוך.
בשנת 2020, יוסיף הבנק לפעול בסביבה של אי וודאות, נוכח התנאים אותם קבעה רשות התחרות לאישור המיזוג בין הבנק לבנק מזרחי.
לאור זאת, הדגשים המרכזיים בפעילות הבנק הינם:

- **קמעונאות** –
  - מיקוד בשימור לקוחות והעמקת פעילות עם לקוחות קיימים.
  - גיוס לקוחות והגדלה של מצבת הלקוחות הפעילים.
  - המשך פעילות העמדת האשראי הצרכני והמסחרי ללקוחות הבנק תוך העמקת הבקרות ובחינה עקבית של השפעת השינויים על איכות וסיכון התיק.
  - המשך הפעילות בתחום הפאסיבה ושוק ההון.
  - "מרכז בנקאות ישירה" – הרחבת פעילות אשראי ללקוחות כל הבנקים, בדגש על אשראי לרכב.
  - המשך שיתוף הפעולה עם חברת מימון ישיר.
  - הגדלת תיק המשכנתאות בהתחשב במצב השוק, מגבלות נכסי הסיכון ובהתחשב במרווח ובתשואת נכסי הסיכון.

- **שוק ההון** – המשך הפעילות בשוק ההון, שימור הלקוחות המיועצים, בכפוף לדרישות הרגולטוריות ומצב השוק.

- **אשראי עסקי** –
  - שימור והרחבת הפעילות עם הלקוחות העסקיים של הבנק.
  - התמודדות עם סביבת מחירים תחרותית.
  - קיטון במדד ריכוזיות לווים, קבוצות לווים וריכוזיות ענפית- זאת תוך שמירה על איכות תיק האשראי והתחשבות בהיבטי המאקרו ובשינויים המשקיים.
  - המשך פעילות בתחומי ההתמחות של הבנק – ליווי הבנייה למגורים ופעילות מגזר שוק ההון (בתיאום עם אגף ניהול פיננסי) ויהלומים.

- **נזילות ופיזור מפקידים** – גיבוש דרכי התמודדות עם ההתפתחויות בתחום המוניטרי הן במשק הישראלי והן בעולם וזאת תוך בחינת ההשפעה על הלקוחות. המשך שיפור מבנה המקורות וקיטון בריכוזיות המפקידים, וזאת בהתאמה להוראות הרגולטוריות העדכניות ומגבלות הדירקטוריון לשם ניהול יעיל ואפקטיבי של סיכון הנזילות במצבי השוק המשתנים.

המידע שבפסקה זו הינו **מידע צופה פני עתיד** כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על עקרונות האסטרטגיה העסקית ועל תכנית העבודה של הבנק, אשר הותאמו לסביבה הכלכלית הישראלית והעולמית על רקע המשך ההאטה בצמיחה, על הערכות הגורמים העסקיים בבנק באשר לסיכויים ולאפשרות להשיג מטרות ולבצע פעילויות נוכח תקופת אי הודאות, כמו גם על הסביבה הרגולטורית והפנים ארגונית בהן פועל הבנק. המידע האמור נשען גם על התחזית המקרו כלכלית של בנק ישראל ושל ענף מחקר ומוצרים בבנק. תכניות העבודה והיעדים שקבע עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, והגורמים העיקריים העשויים להשפיע על כך הם: חוסר הודאות בו שרוי הבנק, שינויים בתנאי המקרו של השווקים לעומת ההערכות הקיימות, תנודתיות חריפה בשוקי ההון והסחורות ושינויים רגולטורים המשפיעים על פעילות הבנק.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

התפתחויות ושינויים מהותיים בכלכלת ישראל

כללי – על פי נתוני בנק ישראל, התוצר המקומי הגולמי במחירים קבועים עלה בשנת 2019 ב- 3.3%, לאחר עליה של 3.2% בשנת 2018. על פי התחזית של חטיבת המחקר של בנק ישראל מחודש ינואר 2020, בשנת 2020 צפוי התוצר המקומי הגולמי לצמוח ב- 2.9% ובשנת 2021 הוא צפוי לצמוח ב- 3.2%. האינפלציה בשנת 2020 צפויה לעמוד על 1.0%. כמו כן, ריבית בנק ישראל צפויה לעמוד בטווח של 0.25%-0% בעוד שנה.
לאחר גילוי וירוס הקורונה בדצמבר 2019 שווקי העולם מושפעים מאי הוודאות והחשש הגובר לגבי התפשטות הנגיף והשלכותיו האפשריות על סין בפרט והכלכלה העולמית בכלל. כבר עתה אפשר למנות מספר רב של ענפים שעלולים להיפגע מהמצב בין השאר חברות הפועלות בענף התיירות, שכולל בין היתר גם את ענף התעופה והמלונאות. התפשטות המגיפה עשויה להרחיב גם את המעגלים של הענפים שיפגעו.

תעסוקה וצריכה פרטית – לפי סקר כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה שיעור הבלתי מועסקים הממוצע בחודש דצמבר של שנת 2019 בקרב בני 15 ומעלה עמד על 3.6%, לעומת 3.9% בחודש קודם. שיעור המשתתפים בכוח העבודה בקרב בני 15 ומעלה עמד על 62.9%, לעומת 63.6% בחודש הקודם. נתוני הפדיון של כלל רשתות השיווק מצביעים על ירידה של 1.3% בחישוב שנתי בחודשים אוקטובר-דצמבר 2019, לעומת עליה של 2.5% בחודשים יולי-ספטמבר 2019.

סחר חוץ, תנועות הון ושערי חליפין – הגרעון בסחר הסחורות הסתכם בשנת 2019 ב- 84.5 מיליארד ש"ח לעומת גרעון של 77.6 מיליארד ש"ח בשנת 2018. היצוא כאחוז מהיבוא היה בתקופה 68.6%, לעומת 71.5% בתקופה מקבילה אשתקד.
במהלך שנת 2019 התחזק השקל (שער ממוצע) ביחס לדולר ב- 4.9%, לאירו ב- 4.1%, ליין היפני ב- 6.9%, לפרנק השוויצרי ב- 5.7% וביחס לליש"ט הבריטי ב- 5.0%.

מדיניות פיסקאלית – אומדן הגירעון בתקציב המדינה לשנת 2019 הסתכם בכ- 50.2 מיליארד ש"ח (המהווה כ- 3.7% מהתמ"ג), לעומת גירעון בסך 38.7 מיליארד ש"ח בשנת 2018. הגרעון השנתי המתוכנן לשנת 2019 הינו 40.2 מיליארד ש"ח שהם 2.9% מהתמ"ג. סך הוצאות הממשלה (ללא פירעון קרן על החוב הממשלתי וללא מתן אשראי בשנת 2019) הסתכמו בכ- 348.4 מיליארד ש"ח עלייה של 6.3% לעומת שנת 2018. עד למועד פרסום הדוח לא אושר תקציב המדינה לשנת 2020.

מחירים ומדיניות מוניטארית – בשנת 2019 עלה מדד המחירים לצרכן (ידוע) ב-0.3%. מתחילת שנת 2018 ועד 26 בנובמבר 2018 עמדה ריבית בנק ישראל על רמה של 0.1%. ביום 26 בנובמבר 2018 החליטה הוועדה המוניטרית של בנק ישראל להעלות את הריבית ב- 0.15 נקודות אחוז לרמה של 0.25%. במהלך שנת 2019 לא חל שינוי בריבית בנק ישראל.

שוק ההון – בשנת 2019 המסחר בבורסת תל אביב התאפיין בעליות שערים, בדומה לבורסות המובילות בעולם. בשנת 2019 עלה מדד ת"א 35 בכ- 15%, לאחר ירידה של כ- 3% בשנת 2018. מחזור המסחר היומי במניות (כולל מוצרי מדדים) הסתכם בתקופה בכ- 1.3 מיליארד ש"ח, לעומת מחזור ממוצע של 1.4 מיליארד ש"ח בשנת 2018.
מחזור המסחר היומי באג"ח חברות (כולל מוצרי מדדים) הסתכם בתקופה בכ- 0.9 מיליארד ש"ח בממוצע, לעומת מחזור של 1.0 מיליארד ש"ח ממוצע בשנת 2018. באג"ח ממשלתי הסתכם המחזור בכ- 2.6 מיליארד ש"ח, בדומה למחזור הממוצע בשנת 2018.

בניה ונדל"ן – בהתאם לנתונים המתפרסמים על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מחירי הדירות (חדשות ויד שנייה) בשנת 2019 רשמו עליה של 3%. ברבעון הרביעי 2019 עמד היקף נטילתן של משכנתאות חדשות על ממוצע חודשי של כ- 5.73 מיליארד ש"ח לחודש, לעומת ממוצע של 5.31 מיליארד ש"ח לחודש ברבעון המקביל 2018 עלייה של כ-8%. בשנת 2019 הסתכם היקף נטילתן של משכנתאות חדשות בכ-67.6 מיליארד ש"ח עלייה של כ-13.4% לעומת אשתקד.

להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן, שערי החליפין היציגים, ריבית בנק ישראל ושיעורי השינוי בהם:

	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2017
מדד המחירים לצרכן (בנקודות)			
מדד ידוע (בסיס 2014)	**100.7**	100.4	99.2
שער החליפין (בש"ח)			
דולר של ארה"ב	**3.456**	3.748	3.467
אירו	**3.878**	4.292	4.153
לירה שטרלינג	**4.560**	4.793	4.682
פרנק שויצרי	**3.575**	3.807	3.555
נתוני ריבית בנק ישראל (אחוז)	**0.25**	0.25	0.10

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2019	2018	2017
	באחוזים		
שיעור עלית (ירידת) מדד המחירים הידוע	**0.3**	1.2	0.3
שיעור עלית (ירידת) שער הדולר של ארה"ב	**(7.8)**	8.1	(9.8)
שיעור עלית (ירידת) שער האירו	**(9.6)**	3.3	2.7
שיעור עלית (ירידת) שער הלירה שטרליג	**(4.9)**	2.4	(0.9)
שיעור עלית (ירידת) שער פרנק שוויצרי	**(6.1)**	7.1	(5.6)

צמיחת התוצר ושינוי במדד המחירים לצרכן *

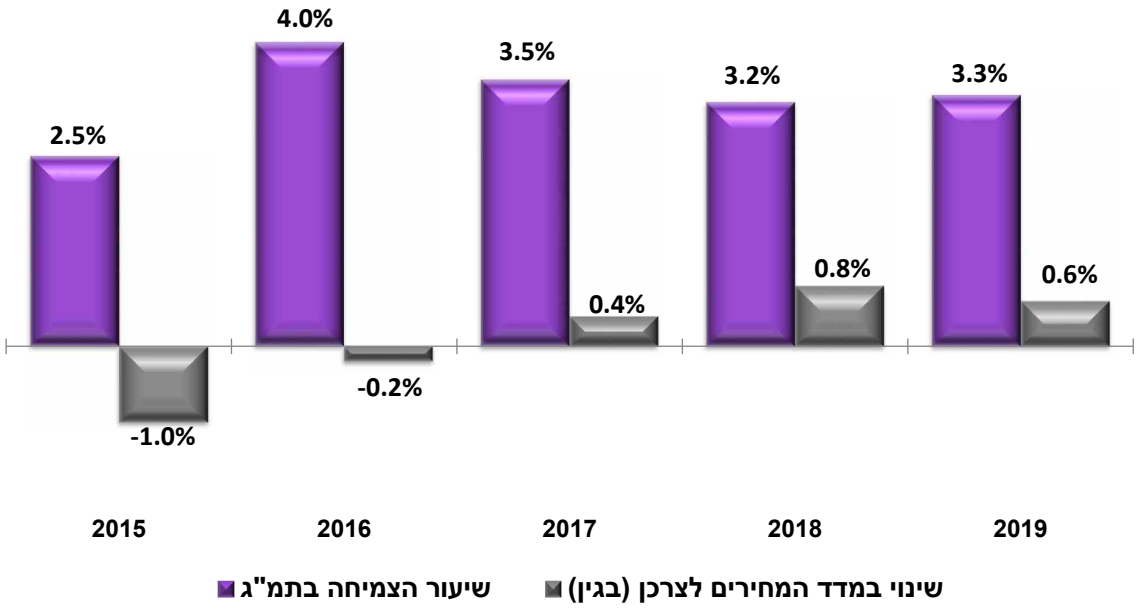

* הנתונים מבוססים על נתוני הלמ"ס.

התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק

להלן מגמות והתפתחויות מהותיות וחריגות שארעו בבנק ולהם השפעה על התקופה המדווחת ועד למועד אישור הדוחות:

1. ביום 29 בנובמבר, 2018 אישר דירקטוריון הבנק עקרונות לתכנית פעולה להתייעלות שמטרותיה הינן בין היתר, להגדיל את יחס ההון של הבנק, כך שבמהלך שנת 2019 יעמוד יחס הלימות ההון רובד 1 של הבנק על 10.3%, תוך שמירת יציבות הרווחיות והתשואה. התכנית כוללת, בין היתר, שינויים תפעוליים ומבניים מסוימים בסניפים ויחידות הבנק וכן הפסקת פעילות הבנק בתחום הייעוץ הפנסיוני אשר אינה מהווה חלק מליבת פעילות הבנק. יצוין כי חלק משמעותי מרכיבי תוכנית ההתייעלות כבר בוצעו, לרבות הפסקת פעילות הבנק בתחום הייעוץ הפנסיוני.

2. נוכח העובדה שהבנק עומד ביחס הלימות ההון שהוא מעבר לנדרש על ידי המפקח על הבנקים, המליץ הדירקטוריון בישיבתו מיום 26 לדצמבר 2019 לאסיפה הכללית של הבנק, לאחר בחינה שערך, לרבות כי נתקיימו כל התנאים לחלוקה מותרת על פי חוק החברות והוראות המפקח על הבנקים, לאשר חלוקת דיבידנד במזומן בסך של 100 מיליון ש"ח. ביום 22 בינואר 2020 אישרה האספה הכללית של הבנק חלוקת דיבידנד במזומן בסך 100 מיליון ש"ח, המהווה 1.359 ש"ח למניה רגילה וביום 11 בפברואר 2020 שולם הדיבידנד. לפרוט נוסף ראה באור 22.א. בדוחות הכספיים.

3. ביום 31 בדצמבר, 2018 אישר דירקטוריון הבנק תכנית פרישה מרצון של כ-70 עובדים, כחלק מתהליכי ההתייעלות שנוקט הבנק (להלן: "התוכנית"), במסגרתה אמורים לפרוש כ- 70 עובדים מהבנק, 40 עובדים בשנת 2019 והיתר בשנת 2020 (בפועל בשנת 2019 פרשו 53 עובדים). לתוכנית פרישה זו צפויה השפעה חיובית על רווחיות הבנק בשנים הבאות. התוכנית גובשה בהמשך למכתב הפיקוח על הבנקים שפורסם ביום 12 בינואר, 2016 שעניינו "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל", שתוקפו הוארך במסגרת מכתב המפקחת על הבנקים מיום 16 בספטמבר, 2018. ביום 17 בינואר, 2019 התקבל אישור המפקחת על הבנקים להקלה לפיה יוכל הבנק לפרוס את השפעת עלויות התוכנית לעניין חישוב הלימות ההון על פני 5 שנים.

4. בהמשך לאישור דירקטוריון הבנק ביום 29 בנובמבר, 2018 בדבר עקרונות לתכנית פעולה להתייעלות כאמור לעיל, החליט דירקטוריון הבנק ביום 28 בפברואר, 2019 להתחיל בהליך של בחינת מימוש החזקות הבנק במניות החברה לפיתוח חוף התכלת (תל אביב - הרצליה) בע"מ (להלן: "חוף התכלת"), והלוואות שהעמיד הבנק לחוף התכלת (להלן ביחד: "החזקות הבנק"), ובמסגרת זו לקבל הצעות מגורמים שונים לרכישת החזקות הבנק בחוף התכלת. ביום 5 במאי, 2019 פרסם הבנק בעיתונות ,הזמנה למשקיעים המנויים בסעיף 15א(א)(7) לחוק ניירות ערך (התשכ"ח-1968) (להלן: "חוק ניירות ערך"), בלבד להגיש הצעות לרכישת החזקות הבנק בחוף התכלת כאמור לעיל במצבן המשפטי, כפי שהן (AS IS), הכל בהתאם לתנאי ההזמנה להציע הצעות שנקבעו על ידי הבנק. סכום המינימום להגשת הצעה כאמור הועמד על סך של 130 מיליון ש"ח וכן הובהר כי דיני המכרזים לא חלים על ההזמנה כאמור, על ההצעות שתוגשנה ועל הליך בחירת הזוכה וכי ההתקשרות כפופה לאישור דירקטוריון חוף התכלת ואישור דירקטוריון הבנק.
ביום 2 ביולי, 2019 עדכן הבנק בדבר השלמת תהליך ההזמנה להציע הצעות, מבלי שהתקבלו הצעות ההולמות את מלא דרישות הבנק. חוף התכלת התווספה בשנה האחרונה לרשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים שפורסמה על ידי ועדת הריכוזיות. המפקחת על הבנקים התירה לבנק להחזיק אמצעי שליטה בחברה מעבר לשיעור המותר בחוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א -1981 עד ליום 28 בפברואר 2022. הבנק יפעל למימוש החזקותיו בחברה האמורה על פי הלו"ז שקבעה המפקחת.

5. ביום 27 במרס, 2019 רכש הבנק פוליסת ביטוח בגין חשיפות אשראי לערבויות שהבנק הוציא /יוציא בהתאם לחוק המכר (דירות)(הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה-1974 ולהתחייבויות להוצאת ערבויות כאמור ולערבויות ביצוע, הכל בקשר לפרויקטים אשר נחתמו ו/או יחתמו לגביהם הסכמים לליווי פיננסי עם הבנק מעת לעת (להן ביחד: "הערבויות"). הביטוח נעשה באמצעות חברת בת בבעלות מלאה של הבנק (CAPTIVE) שהוקמה בחו"ל, ונרכש ממבטחי משנה בינלאומיים בעלי דירוג בינלאומי גבוה ומבטח את הבנק למקרה בו יידרש הבנק לשלם בשל חילוט הערבויות, הכל בהתאם לתנאי הפוליסה. הביטוח ניכנס לתוקפו ביום 31 במרס, 2019. רכישת הביטוח נועדה, בעיקרה, להפחית את ההון המרותק בגין סיכון האשראי הנובע מהנפקת הערבויות תוך שימוש בפוליסה כ"מפחיתת סיכון אשראי", בהתאם לתנאים שנקבעו בהוראות הפיקוח על הבנקים. נכון ליום 31 בדצמבר 2019 החלק המבוטח מהערבויות היה בהיקף של כ- 1.8 מיליארד ש"ח. רכישת הביטוח הביאה לגידול של כ- 0.2 נקודות אחוז ביחס הלימות ההון רובד 1 של הבנק.

6. בהמשך למכתב בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק שנמסר לבנק ביום 30 ביולי 2017, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק, נמסרה לבנק ביום 27 בנובמבר, 2017 הודעה מטעם בעלי השליטה, לפיה התקשרו בעלי השליטה בבנק באותו יום בהסכם עם בנק מזרחי, במסגרתו התחייבו להענות להצעת רכש חליפין מלאה לרכישת מניות הבנק שיפרסם בנק מזרחי לכל בעלי המניות בבנק, בכפוף לתנאים מתלים שנקבעו בהסכם לפרסום הצעת הרכש ולהשלמתה, ובכללם אישורים רגולטוריים. במידה ולא ניתן יהיה להשלים את העסקה נשוא ההסכם במתווה של הצעת

רכש, יפעלו בנק מזרחי ובעלי השליטה בבנק לביצוע העסקה בדרך של מיזוג סטטוטורי בו הבנק יהיה "חברת היעד" ובנק מזרחי יהיה "החברה הקולטת", וזאת בכפוף לאישור האורגנים המוסמכים בבנק ובבנק מזרחי. יצוין, כי ביום 30 במאי, 2018 התקבלה בבנק החלטת מ"מ הממונה על התחרות לפיה הוא מודיע על התנגדותו לאישור המיזוג בין הבנק לבין מזרחי. עוד מציינת ההודעה, כי החלטה זו נתונה לערר בפני בית הדין לתחרות, בהתאם להוראות חוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח- 1988.

ביום 25 ביוני, 2018 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין ניהול מגעים מתקדמים להארכת תוקפו של ההסכם עם בנק מזרחי ולהגשת ערר על החלטת מ"מ הממונה על התחרות. ביום 5 באוגוסט, 2018 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה התקשרו בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק עם בנק מזרחי בתוספת להסכם שנחתם ביניהם ביום 27 בנובמבר, 2017, הכוללת תיקונים להסכם המקורי הנ"ל והוראות שיחולו על הצדדים להסכם המקורי בקשר עם הגשת ערר על החלטת מ"מ הממונה על התחרות. ובכלל זה האריכו הצדדים את המועד שנקבע לקיום התנאים המתלים לפרסום הצעת הרכש על פי ההסכם, כך שיחול בחלוף 12 חודשים ממועד החתימה על התוספת להסכם וקבעו כי הצדדים יגישו ערר על החלטת מ"מ הממונה על התחרות.

ביום 6 באוגוסט, 2018 לאחר שדירקטוריון הבנק קיים מספר דיונים על בסיס חוות דעת וחומרי רקע שהוצגו בפניו לגבי החלופות העומדות בפני הבנק, קיבל דירקטוריון הבנק החלטה לפיה מאחר והוא סבור כי חלופה אסטרטגית של מיזוג הבנק עם בנק אחר היא חלופה העולה בקנה אחד עם טובת הבנק ונוכח השלכות החלטת מ"מ הממונה על התחרות על אפשרויות מיזוג הבנק בעתיד, הבנק יצטרף לערר של בעלי השליטה ובנק מזרחי על החלטת מ"מ הממונה על התחרות לדחות את בקשת המיזוג בין הבנק לבנק מזרחי, וזאת על מנת לשמור על אפשרויות עתידיות למיזוג הבנק, ומבלי לנקוט עמדה כלשהי ביחס לתנאי ההתקשרות בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי, ובעקבות כך הצטרף הבנק לערר שהוגש בחודש ספטמבר,2018 על החלטת מ"מ הממונה על התחרות.

ביום 8 ביולי, 2019 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק ובנק מזרחי התקשרו ביום 8 ביולי, 2019 בתוספת שניה להסכם שנחתם ביניהם ביום 27 בנובמבר, 2017, במסגרתה, בין היתר, הוארך המועד להתקיימותם של התנאים המוקדמים לפרסום הצעת רכש הקבועים בהסכם ביניהם, כך שיחול ביום 30 בנובמבר 2019 (להלן: "המועד הקובע המוארך"), אולם אם עד למועד הזה לא יינתן פסק דין בהליך הערר אזי כל אחד מן הצדדים יהיה זכאי להודיע לצד השני על דחיית מועד תחולתו של המועד הקובע המוארך ליום 31 בדצמבר 2019. ביום 25 בנובמבר 2019 התקבל בבנק מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק עותק ההודעה שנשלחה על ידם לבנק מזרחי בדבר הארכת ההסכם שנחתם בינם לבין בנק מזרחי ביום 27 בנובמבר 2017 עד ליום 31 בדצמבר 2019, בהתאם לזכותם מכח התוספת השניה להסכם הנ"ל.

ביום 28 בנובמבר, 2019 התקבל בבנק פסק דין של בית הדין לתחרות, לפיו קיבל בית הדין לתחרות את העררים שהגישו בעלי השליטה בבנק, הבנק ובנק מזרחי על החלטת המ"מ הממונה על התחרות להתנגד למיזוג בין הבנק לבין בנק מזרחי. במסגרת פסק הדין, הורה בית הדין לממונה על התחרות לבחון אם ניתן להפיג את החשש לתחרות בענף היהלומים עקב המיזוג, תוך קביעת תנאים למיזוג בהקשר לענף זה ובכל מקרה לא יאוחר מיום 31 בדצמבר, 2019. ביום 30 בדצמבר, 2019 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה ביום 30 בדצמבר 2019 התקשרו בעלי השליטה בבנק ובנק מזרחי בתוספת מס' 3 להסכם ביניהם, על פיה הוסכם בין הצדדים להאריך את המועד שנקבע לצורך קיום התנאים המוקדמים לפרסום הצעת הרכש בהתאם להסכם ביניהם, ליום 26 בינואר 2020. ביום 8 בינואר 2020 פרסמה הממונה על התחרות את החלטתה באשר לתנאים שיש בהם להפיג את החששות לפגיעה בתחרות עקב מיזוג כאמור, והעיקרי שבהם הינו מכירת פעילות מתן האשראי בתחום היהלומים על כלל היבטיה לצד שלישי בעל כישורים ומשאבים מתאימים שאינו פעיל היום בענף ושזהותו תאושר על ידי הממונה מראש, וזאת לפני השלמת ביצוע המיזוג. ביום 27 בינואר 2020 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, הודעה לפיה ביום 27 בינואר 2020 התקשרו בעלי השליטה בבנק ובנק מזרחי בתוספת מס' 4 להסכם ביניהם, על פיה, בין היתר, הוסכם בין הצדדים להאריך את המועד שנקבע לצורך קיום התנאים המוקדמים לפרסום הצעת הרכש בהתאם להסכם ביניהם, ליום 31 במאי 2020 וכי בנק מזרחי יגיש לבית הדין לתחרות ערר מטעמו על החלטת הממונה על התחרות מיום 8 בינואר 2020 ובעלי השליטה יצטרפו לערר. בהמשך להחלטת דירקטוריון הבנק להצטרף לערר הנ"ל, הבנק יצטרף גם לערר הנוסף על החלטת הממונה ככל שיוגש, וזאת מהנימוקים לפיהם הצטרף לערר הקודם ומבלי לנקוט עמדה כלשהי ביחס לתנאי ההתקשרות בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 30 ביולי, 2017 (אסמכתא מס': 2017-01-078216), דיווח מידיי מיום 31 ביולי 2017 (אסמכתא מס': 2017-01-078495), ודיווח מיידי מיום 28 בנובמבר, 2017 (אסמכתא מס': 2017-01-105238.) ודיווח מיידי מיום 30 במאי, 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-053494), דיווח מיידי מיום 25 ביוני, 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-055647), דיווח מיידי מיום 5 באוגוסט, 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-073461) ודיווח מיידי מיום 6 באוגוסט, 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-073914) ודיווח מיידי מיום 9 ביולי, 2019 (אסמכתא מס': 2019-01-058989), דיווח מיידי מיום 25 בנובמבר 2019 (אסמכתא מס' 2019-01-101826), דיווח מיידי מיום 28 בנובמבר, 2019 (אסמכתא מס': 2019-01-103896), דיווח מיידי מיום 30 בדצמבר, 2019 (אסמכתא מס': 2019-01-115971), דיווח מיידי מיום 8 בינואר, 2020 (אסמכתא מס': 2020-01-003852), ודיווח מיידי מיום 27 בינואר, 2020 (אסמכתא מס': 2020-01-010485)המובאים על דרך ההפניה וכן ראה באור 32 בדוחות הכספיים.

לעניין הארכת התקופה למכירת אמצעי השליטה של ה"ה שלמה וחיה אליהו בבנק ראה דיווח מיידי מיום 30 באוקטובר 2019 (אסמכתא מס': 2019-01-092055) ופרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו" בדוח "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

7. על רקע ההתקשרות בין בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה של הבנק ומידע שפורסם על ידי בנק מזרחי בעניין כוונתו לבצע מיזוג של בנק אגוד לתוך בנק מזרחי לאחר השלמת העסקה, ונוכח חוסר הודאות בו פועל הבנק בעקבות כך, פחתה רמת הוודאות הנוגעת להתממשות התוכנית האסטרטגית של הבנק, ובהתאמה, עלה הסיכון האסטרטגי. לאור חוסר הוודאות והפגיעה ביכולת התכנון לטווח ארוך, יעדי תכנית העבודה לשנת 2020 אינם כוללים בשלב זה ועד להתבהרות מצב הדברים, יעדים ופרויקטים ארוכי טווח הנגזרים מהתכנית האסטרטגית.

8. קיים סכסוך עבודה עם ועדי העובדים בבנק על רקע חתימת ההסכם עם בנק מזרחי כמפורט לעיל. לעניין זה ולעניין התפתחויות ביחסי עבודה בבנק ראה גם ביאור 32.ג. בדוחות הכספיים. בנוסף לאור הסכסוכים הפתוחים ונוכח התמשכות חוסר הוודאות בד בבד עם צעדי ההתייעלות שננקטו, קיים סיכון לעיצומי עובדים.
במחצית הראשונה של שנת 2019 הגישו מורשי החתימה בבנק לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב בקשה לחייב את הבנק לשלם בונוס רווחים בגובה 2 משכורות בגין שנת 2017 למנהלים ומורשי החתימה בבנק בהתאם למענק ששולם לעובדי בנק לאומי. הבקשה הסתיימה לאחר שהצדדים הגיעו להסכמות שקיבלו תוקף של פסק דין ובכלל זה התחייבות של ארגון המנהלים ומורשי החתימה לשקט תעשייתי עד לסוף רבעון 1 לשנת 2020.
במסגרת הבנה שהושגה עם ועד הפקידים בנושא מענקי יובלות לעובדים חדשים, הוסכם עמם על שקט תעשייתי בנושא בונוס ותוספות שכר עד סוף רבעון 1 לשנת 2020.

9. מערכות המידע מהוות עמוד שדרה של הבנקים לפעילות שוטפת תקינה, לדיווח כספי ורגולטורי ולניהול הסיכונים.
לבנק התקשרות מהותית רבת שנים עם בנק לאומי בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות בשיטה של מיקור חוץ, שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016 (והוארכה כמפורט להלן). ממועד זה החלה תקופה של שלוש שנים המוגדרת כ"פרויקט סיום ההתקשרות". ההתקשרות עם בנק לאומי מגובה באישורים הרגולטוריים הנדרשים, והצדדים פועלים לחידושם לפי הצורך.
לבנק תלות בלאומי היות ולא קיימת חלופה מידית זמינה למערכות המסופקות על ידו, ולכן נזק למערכות עלול לגרום לבנק לחשיפה או לנזק מהותי. עם התקרבות מועד סיום תקופת ההתקשרות עם לאומי, הבנק החל בבחינת האפשרויות העומדות בפניו ובמסגרת זו פנה לספקים שונים לצורך קבלת הצעות לשירותי מחשוב ותפעול ובחן החל מסוף 2016 ועד לרבעון הראשון של שנת 2018 הצעות ראשוניות שלהם תוך הסתייעות בשירותי ייעוץ חיצוניים, ובפיקוח ועדה דירקטוריונית ייעודית (הועדה לענייני טכנולוגית המידע וחדשנות טכנולוגית). יחד עם זאת, בעקבות הודעת בעלי השליטה בבנק על התקשרותם עם בנק מזרחי עוכב התהליך עקב חוסר הודאות באשר לעתידו העצמאי של הבנק.
לאור התמשכותו של מצב אי הודאות והעיכוב בלוחות הזמנים של פרויקט החלפת מערכות המחשוב של הבנק, אישר דירקטוריון הבנק ביום ה- 29 במרס, 2018 את הצעת בנק לאומי שהתקבלה בבנק באותו מועד, שעיקריה הינם כי על רקע העסקה של בעלי השליטה יסכים בנק לאומי, לדחות את תום תקופת ההיפרדות לתקופה של עד 18 חודשים נוספים, ובלבד שבכל מקרה בו יבקש הבנק להקדים את תום תקופת ההפרדות, תינתן ללאומי הודעה מוקדמת של 24 חודשים לפחות לפני מועד סיום ההפרדות.
נוכח פניית הצדדים לקבלת אישור הממונה על התחרות לפטור מהסדר כובל ביחס להארכת ההתקשרות בין הבנק לבין לאומי, נמסר לבנק על ידי הממונה על התחרות, כי על פניה נראית פניית הצדדים כמיזם משותף אשר מתאים לבחינת הצדדים על פי "הוראות ההגבלים העסקיים (פטור סוג למיזמים משותפים)(הוראת שעה) תשס"ו-2006" ולכן אינו מצריך אישור הממונה על התחרות. כמו כן קיבל הבנק אישור מאת הפיקוח על הבנקים כי אין לו התנגדות להארכת תקופת מתן שירותי המחשוב לבנק על ידי לאומי עד ליום 30 ביוני 2021.

בנוסף, עקב התמשכות תקופת אי הודאות בה פועל הבנק כאמור לעיל, ולצורך הערכות להמשכיות קבלת שירותים ביחס למערכות הליבה של הבנק ולהחלפת ספק שירותי מחשוב - אם הבנק יוותר בנק עצמאי, ובהתחשב בלוחות הזמנים להסבת מערכות ליבה שעשויה לארוך מספר שנים, חידש הבנק בראשית שנת 2019 תהליך בחינת, עדכון וטיוב ההצעות שקיבל מספקים לקבלת שירותי מחשוב ותפעול כאמור. במסגרת תהליך זה, החליט דירקטוריון הבנק ביום 2 ביולי, 2019 למקד התהליך בבחינת וטיוב הצעתה של Tech Mahindra, ולקדם המגעים מולה בנוגע להצעתה תוך הבהרה כי התקשרות לא תבוצע או ניתן יהיה להפסיקה אם הבנק לא יוותר בנק עצמאי, כאשר לא תבוצע כל פעולה היוצרת מחויבות או התחייבות של הבנק כלפי Tech Mahindra מכל סוג, אלא אם יתקבל אישור פרטני מראש של דירקטוריון הבנק.
לאור פסק הדין של בית הדין לתחרות מיום 28 בנובמבר, 2019 במסגרתו התקבלו העררים שהגישו בעלי השליטה בבנק, הבנק ובנק מזרחי על החלטת המ"מ הממונה על התחרות להתנגד למיזוג בין הבנק לבין בנק מזרחי והעליה בהתכנות למיזוג הבנק בעקבותיו, מחד גיסא, ועל רקע חוסר הודאות ביחס להשלמת התנאים שנקבעו על ידי הממונה על התחרות למיזוג הבנקים והשלמת הליכי הצעת הרכש על ידי בנק מזרחי מאידך גיסא, השהה הבנק את קידום המו"מ שהחל עם Tech Mahindra וטרם קיבל החלטה באשר להמשך צעדיו בעניין.

לפיכך, האמור לעיל והנובע ממנו מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, אשר עשוי להסתיים ללא התקשרות בין הבנק לבין Tech Mahindra או להתממש באופן שונה מהצפוי, כאשר אין ודאות כי יתרחש בפועל.

נוכח הצורך בהבטחת המשך קבלת שירותי מיחשוב לבנק לאחר תום הארכת ההסכם עם לאומי ביום 30 ביוני 2021, בין במקרה בו הבנק יתמזג ובין אם ישאר בנק עצמאי (במקרה האחרון שירותים אלו ידרשו עד להשלמת פרוייקט החלפת מערכות מחשב אם יבוצע על ידי הבנק, או במסגרת קבלת שירותי מחשוב ארוכי טווח מבנק לאומי ככל שמגעים עם לאומי יבשילו בעתיד) מקיים הבנק מגעים עם בנק לאומי למציאת פתרון להמשך קבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי באופן שיאפשר המשכיות קבלת שירותי מיחשוב לבנק בכל חלופה שתהיה רלוונטית לעתידו של הבנק. נכון למועד דוחות אלו לא הבשילו המגעים שהתקיימו עד כה עם בנק לאומי לצורך הארכת תקופת קבלת שירותי המיחשוב מבנק לאומי.

בהתחשב בתשומות שתידרשנה לביצוע פרויקט החלפת מערכות מחשוב, ככל שהבנק יוותר בנק עצמאי וככל שיבוצע, ולהוצאות וההשקעות שתידרשנה מהבנק במקביל, הן לצורך ביצוע פרוייקט החלפת מערכת המחשוב והן להמשך קבלת השירותים מבנק לאומי, צפויה במקרה של ביצוע פרוייקט מחשוב כאמור, עליה משמעותית בעלויות המחשוב של הבנק לתקופה מוגבלת (הכוללת הן את תקופת פרויקט החלפת המערכות והן את שנות הפעילות הראשונות של המערכת לאחר החלפתה, עקב העמסה מואצת של הוצאות הפחת בגין המערכת החדשה) ובהתאם גם פגיעה משמעותית ברווחיות הבנק שאין ביכולת הבנק להעריכה בשלב זה. כן יהיו לכך השלכות על גובה חשיפת הבנק לסיכונים שונים, ובראש ובראשונה לסיכון של טכנולוגית המידע ולסיכון האסטרטגי. גם בחלופה של המשך קבלת שירותים מבנק לאומי לטווח ארוך, עלולה להיות עליה משמעותית בהוצאות המחשוב של הבנק באופן שעלול להשפיע על רווחיות הבנק שאין ביכולת הבנק להעריכה בשלב זה.

לפירוט נוסף ראה פרק "הסיכונים המובילים והמתפתחים" בדוח המפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת **http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx.**

10. אומדני ההנהלה וההנחות העיקריות מתוארים בבאור 1 לדוחות הכספיים ובפרק "מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים".

11. לפירוט בדבר שינויים והתפתחויות בתקופת הדוח ראה להלן פרק "התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר" ופרק "המבנה וההתפתחויות של נכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון".

12. לפירוט בדבר עדכוני חקיקה ויוזמות חקיקה הקשורים לענף הבנקאות ראה פרק "עדכוני חקיקה" בדוח "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

גילוי בדבר הפניות תשומת לב רואי החשבון המבקרים

לעיתים, מוצא רואה החשבון המבקר לנכון לכלול שינוי מהנוסח האחיד על ידי הוספת פיסקת הפניית תשומת לב שנועדה להדגיש עניין מסוים המשפיע באופן משמעותי על הדוחות הכספיים וכלול בביאור לדוחות הכספיים.

רואי החשבון המבקרים הפנו את תשומת הלב לאמור בביאור 32.א. בדוחות הכספיים בדבר הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בקשר עם התקשרותם עם בנק מזרחי בעניין מכירת החזקותיהם בבנק והכוונה למיזוג הבנק לתוך בנק מזרחי, בדבר הודעה מ"מ הממונה על התחרות מיום 30 במאי 2018 על התנגדותו למיזוג בין הבנק לבין בנק מזרחי וכן בדבר הגשת ערר על החלטה זו, קבלת הערר על ידי בית הדין לתחרות וקביעת תנאים להשלמת המיזוג בידי הממונה, לאמור בביאור 32.ב. בדוחות כספיים בדבר קבלת שירותי מחשוב ולאמור בביאור 23.ג.(18).ב. בדוחות הכספיים בדבר התחייבויות תלויות.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

בשנת 2019 הסתכם הרווח הנקי ב- 162 מיליון ש"ח לעומת 70 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 131%. הגידול ברווח הושפע בעיקר מקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 77 מיליון ש"ח וקיטון בהוצאות תפעוליות ואחרות בסך 82 מיליון ש"ח (מזה קיטון בסך 9 מיליון ש"ח בסעיף משכורות). הרווח בשנת 2018 כולל השפעות חד פעמיות בגין זקיפה מלאה להוצאות אחרות של תוכנית פרישה מרצון תפעולית בסך 80 מיליון ש"ח לפני מס והכנסות חד פעמיות בגין מכירת מניות הבורסה שנכללו בהכנסות שאינן מריבית בסך של כ- 26 מיליון ש"ח לפני מס.

תשואת הרווח הנקי להון (לפי בסיס הון ממוצע) הסתכמה בשנת 2019 ב- 6.2%, לעומת 2.8% בתקופה המקבילה אשתקד.

רווח לפני מיסים הסתכם בשנת 2019 ב- 248 מיליון ש"ח, לעומת 101 מיליון ש"ח בשנת 2018. תשואת הרווח לפני מיסים על ההון (לפי בסיס הון ממוצע) הסתכמה בשנת 2019 ב- 9.4%, לעומת 4% בשנת 2018.

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2019	**2018**	**שינוי**
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח
הכנסות ריבית, נטו	**754**	769	(15)
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**40**	117	(77)
הכנסות שאינן מריבית*	**390**	387	3
הוצאות תפעוליות ואחרות**	**856**	938	(82)
רווח לפני מסים	**248**	101	147
מסים על הכנסה	**86**	31	55
שיעור ההפרשה למס	**34.7%**	30.7%	
רווח נקי	**162**	70	92
רווח למניה בש"ח המיוחס לבעלי מניות הבנק	**2.20**	0.95	1
תשואת הרווח הנקי על ההון	**6.2%**	2.8%	

* סך של כ- 26 מיליון ש"ח, בגין מכירת מניות חברת הבורסה נכללו בהכנסות שאינן מריבית בשנת 2018.
** כולל השפעה חד פעמית בשנת 2018, בגין זקיפה מלאה של תוכנית פרישה מרצון בסך 80 מיליון ש"ח.

הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

הכנסות ריבית נטו בשנת 2019 הסתכמו ב- 754 מיליון ש"ח, לעומת 769 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2%. הקיטון בהכנסות ריבית נטו מושפע מפערי ריבית, השפעת מדד ושינויים ביתרה הממוצעת של הנכסים וההתחייבויות נושאי הריבית.

להלן ניתוח תמציתי של התפתחות שיעורי הכנסה והוצאה ופערי ריבית:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
	2019			2018		
	יתרה ממוצעת	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	יתרה ממוצעת	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)
	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%
מטבע ישראלי לא צמוד**						
סך נכסים נושאי ריבית	**27,986**	**661**	**2.36**	29,041	619	2.13
סך התחייבויות נושאות ריבית	**16,754**	**(110)**	**(0.66)**	18,250	(89)	(0.49)
פער הריבית		**551**	**1.70**		530	1.64
מטבע ישראלי צמוד מדד						
סך נכסים נושאי ריבית	**5,960**	**204**	**3.42**	5,702	253	4.44
סך התחייבויות נושאות ריבית	**4,046**	**(75)**	**(1.85)**	3,909	(109)	(2.79)
פער הריבית		**129**	**1.57**		144	1.65
מטבע חוץ *						
סך נכסים נושאי ריבית	**3,247**	**132**	**4.07**	3,570	150	4.20
סך התחייבויות נושאות ריבית	**2,887**	**(58)**	**(2.01)**	2,949	(55)	(1.87)
פער הריבית		**74**	**2.06**		95	2.33
סך פעילות בישראל						
סך נכסים נושאי ריבית	**37,193**	**997**	**2.68**	38,313	1,022	2.67
סך התחייבויות נושאות ריבית	**23,687**	**(243)**	**(1.03)**	25,108	(253)	(1.01)
פער הריבית		**754**	**1.65**		769	1.66

* לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע זר.

** יתרות העו"ש שאינן נושאות ריבית לא נכללות בטבלה זו.

במגזר הלא צמוד – פער הריבית הינו 1.70%, לעומת 1.64% בתקופה המקבילה אשתקד.

במגזר הצמוד מדד – פער הריבית הינו 1.57%, לעומת 1.65% בתקופה המקבילה אשתקד.

במטבע חוץ – פער הריבית הינו 2.06%, לעומת 2.33% בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הכל – פער הריבית הכולל הינו 1.65% לעומת 1.66% בתקופה המקבילה אשתקד.

הוצאות בגין הפסדי אשראי[2]

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2019	**2018**
	במיליוני ש"ח	
הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי	**104**	147
גביית חובות שהופרשו בעבר	**(75)**	(53)
הוצאות (הכנסות) בגין הפרשה קבוצתית[1]	**11**	23
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**40**	117
שיעור ההוצאה הפרטנית נטו בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור נטו	**0.11%**	0.39%
שיעור ההוצאה (הכנסה) הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור נטו	**0.04%**	0.10%
שיעור ההוצאה הכולל בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור נטו	**0.15%**	0.48%

1. ההפרשה הקבוצתית מושפעת משינויים ביתרת תיק האשראי, משינויים בתמהיל התיק, משינויי סיווג חובות בעייתיים ומעדכון מקדמי הפרשה קבוצתית.
2. למידע נוסף ראה פרק "סקירת הסיכונים - סיכוני אשראי" בדוח דירקטוריון והנהלה וכן באור 27 בדוחות הכספיים.

הכנסות ריבית נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2019 בסך 714 מיליון ש"ח, לעומת 652 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 9.5%.

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו בשנת 2019 בסך 390 מיליון ש"ח, לעומת 387 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 0.8%.

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2019	**2018**	**שינוי**	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	באחוזים
הכנסות מימון שאינן מריבית	**118**	91	27	30
מזה:				
רווחי מימוש והתאמת ניירות ערך של אגרות חוב והשקעות במניות לרבות דיבידנדים שהתקבלו*	**92**	38	54	142
פעילות בנגזרים** והפרשי שער	**26**	53	(27)	(51)
סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית	**118**	91	27	30
הכנסות מעמלות	**269**	293	(24)	(8)
הכנסות אחרות	**3**	3	-	-
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	**390**	387	3	1

* כולל סך של כ- 26 מיליון ש"ח, רווח בגין מכירת מניות חברת הבורסה שנרשמו בשנת 2018.

** בעיקר בשל שערוך של עסקאות נגזרי ריבית.

להלן התפלגות העמלות:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2019	**2018**	**שינוי**	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	באחוזים
ניהול חשבון	**52**	52	-	-
כרטיסי אשראי	**26**	27	(1)	(4)
פעולות בניירות ערך	**46**	49	(3)	(6)
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	**18**	18	-	-
ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים	**8**	9	(1)	(11)
טיפול באשראי	**24**	30	(6)	(20)
הפרשי המרה	**49**	45	4	9
פעילות סחר חוץ	**10**	12	(2)	(17)
עמלות מעסקי מימון [1]	**27**	43	(16)	(37)
הכנסות נטו משירותי תיק אשראי	**2**	2	-	-
עמלות אחרות	**7**	6	1	17
סך כל העמלות	**269**	293	(24)	(8)

1. מזה: עמלות בגין ערבויות 23 מיליון ש"ח (2018 - 38 מיליון ש"ח). מוצג בניכוי עמלות ביטוח ערבויות.

הוצאות תפעוליות ואחרות

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2019 בסך 856 מיליון ש"ח, לעומת 938 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ- 9%. הקיטון נובע מזקיפה מלאה לסעיף הוצאות אחרות של תוכנית הפרישה מרצון בסך 80 מיליון ש"ח לפני מס בשנת 2018.

יחס היעילות- שיעור ההוצאות התפעוליות והאחרות מתוך סך ההכנסות (הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית) עמד בשנת 2019 על 75.0%, לעומת 81.0% בתקופה המקבילה אשתקד (לאחר ניטרול הוצאות והכנסות חד פעמיות יחס היעילות אשתקד היה 76%).

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2019	**2018**	**שינוי**	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	באחוזים
משכורות והוצאות נלוות	**473**	482	(9)	(2)
פחת ואחזקת בניינים וציוד	**121**	130	(9)	(7)
הוצאות אחרות[1]	**262**	326	(64)	(20)
סך כל הוצאות תפעוליות ואחרות	**856**	938	(82)	(9)

להלן התפלגות הוצאות אחרות:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2019	**2018**	**שינוי**	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	באחוזים
הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים),הטבה מוגדרת (ללא עלות שרות)	**32**	21	11	52
עדכון הפרשה בגין תוכנית פרישה מרצון[1]	**(9)**	78	(87)	(112)
מחשב	**120**	114	6	5
שירותים מקצועיים	**44**	44	-	-
שווק ופרסום	**15**	13	2	15
משרדיות	**6**	6	-	-
תקשורת	**10**	10	-	-
ביטוח	**6**	5	1	20
עמלות	**13**	13	-	-
שכר חברי דירקטוריון	**4**	4	-	-
הדרכה והשתלמויות	**1**	1	-	-
אחרות	**20**	17	3	18
סך כל ההוצאות אחרות	**262**	326	(64)	(20)

1. נתוני שנת 2018 כוללים זקיפה מלאה לסעיף הוצאות אחרות של תוכנית הפרישה מרצון בסך 80 מיליון ש"ח לפני מס (מתוכו 78 מיליון ש"ח נכללו בסעיף זה), שאושרה בדירקטוריון ביום 31 בדצמבר 2018.

הפרשה למסים

- בשנת 2019 שיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק (מוסד כספי) עמד על 34.19%, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. ההפרשה למיסים עמדה על שיעור של 34.7%, לעומת 30.7% בתקופה המקבילה אשתקד.
- לבנק ישנן שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2013. בגין השנים 2014-2017 חתם הבנק על הסכם שומות עם רשות המיסים למעט סוגיה שאינה מהותית לדוחות הכספיים.
  לחברות המאוחדות שומות סופיות או נחשבות כסופיות עד וכולל לשנת המס 2014.
- לעניין הוצאת שומת מע"מ לחברת הבת אגוד ליסינג ראה באור 23.ג.17 בדוחות הכספיים.
- לפרטים נוספים לגבי מדיניות רישום המיסים בבנק והפרשה למיסים ראה באורים 1.ה.11 ובאור 8 לדוחות הכספיים.

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע

עלויות תוכנה אשר נרכשה על ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי הפחתות וירידת ערך שנצברו. עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוונות רק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, אם התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית, אם צפויות הטבות כלכליות עתידיות, ואם לבנק כוונה ומקורות מספקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו בנכס בלתי מוחשי כוללות עלויות ישירות של שירותים ושכר עבודה ישיר של עובדים. עלויות אלה נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות תקורה שלא ניתן לייחסן במישרין לפיתוח התוכנה ועלויות מחקר מוכרות כהוצאה עם התהוותן.

להלן פירוט השקעות והוצאות הבנק בגין מערך טכנולוגיית המידע שנרשמו במהלך שנת 2019:

1. הוצאות שנרשמו בדוח רווח והפסד הסתכמו בסך 200 מיליון ש"ח (בשנת 2018 - 205 מיליון ש"ח).
מזה: 27 מיליון ש"ח נרשמו בהוצאות שכר ונלוות, 29 מיליון ש"ח בהוצאות פחת והפחתות ו- 144 מיליון ש"ח בהוצאות אחרות (בעיקר מיקור חוץ) (בשנת 2018 – נרשם 26 מיליון ש"ח, 33 מיליון ש"ח ו- 146 מיליון ש"ח, בהתאמה).
הוצאות שנזקפו לרווח והפסד הינן בעיקר: שכר עבודה המבצעים תחזוקה ותפעול מערכות, הסכמי שירות ותחזוקה לחומרה ולתוכנה, עלויות מידע ועלויות תקשורת וטלפוניה.
2. עלויות בגין טכנולוגיית המידע שלא נרשמו בדוח רווח והפסד כהוצאה, אלא נרשמו בשנת הדיווח כנכסים בדוח הכספי, הסתכמו בסך 26 מיליון ש"ח, לעומת 22 מיליון ש"ח בתום שנת 2018.
3. יתרת הנכסים במאזן בגין מערך טכנולוגיית המידע לסוף שנת הדיווח מסתכמת בסך 63 מיליון ש"ח, לעומת 79 מיליון ש"ח בתום שנת 2018.

התפתחות ברווח כולל

שנת 2019 הסתכמה ברווח כולל בסך 240 מיליון ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך 15 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי לשנת 2019 הסתכם בסך 162 מיליון ש"ח, לעומת רווח נקי בסך 70 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההתאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן הביאו לגידול ברווח הכולל האחר בסך 145 מיליון ש"ח, לעומת קיטון ברווח הכולל האחר בסך 112 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ההתאמות של ההתחייבויות נטו בגין הטבות לעובדים הביאו לקיטון ברווח הכולל האחר בסך 67 מיליון ש"ח, לעומת גידול ברווח הכולל האחר של 27 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2019	**2018**	**שינוי**
	במיליוני ש"ח		
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**162**	70	92
התאמות בגין הצגת איגרות חוב (2018 ו-2017- ניירות ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן נטו[1]	**145**	(112)	257
התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים [2]	**(67)**	27	(94)
רווח (הפסד) כולל אחר, לאחר מסים	**78**	(85)	163
הרווח (הפסד) הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק	**240**	(15)	255

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2019	**2018**
	במיליוני ש"ח	
[1] **התאמות בגין הצגת איגרות חוב (2018 ו-2017 - ניירות ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן נטו לאחר מס**		
יתרה לתחילת התקופה לאחר יישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב*	**(4)**	115
שינוי נטו במהלך התקופה	**145**	(112)
יתרת סגירה לתקופה	**141**	3
[2] **התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים לאחר מס**		
יתרה לתחילת התקופה	**(49)**	(76)
שינוי נטו במהלך התקופה	**(67)**	27
יתרת סגירה לתקופה	**(116)**	(49)

* השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם. ראה גם ביאור 1.ד.1.

לפירוט נוסף ראה פרק "המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון".

המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

נכסים והתחייבויות

מאזן הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2019 ב- 42,467 מיליון ש"ח, לעומת 41,316 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018, עליה בשיעור 2.8%.

התפתחות בסעיפי מאזן עיקריים:

	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018	
	במיליוני ש"ח		**שיעור השינוי %**
סך כל המאזן	**42,467**	41,316	3
מזומנים ופקדונות בבנקים	**6,907**	9,440	(27)
ניירות ערך	**8,404**	5,583	51
אשראי לציבור, נטו [1]	**25,873**	24,152	7
פקדונות הציבור	**31,668**	31,905	(1)
כתבי התחייבות נדחים ואגרות חוב	**4,818**	3,637	32
סך ההון	**2,638**	2,498	6
1. יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין סעיפים מאזניים.	**246**	256	(4)

התפתחות בסעיפים החוץ מאזניים עיקריים [2]:

	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018	
	במיליוני ש"ח		**שיעור השינוי %**
ערבויות לרוכשי דירות*	**1,392**	1,980	(30)
ערבויות והתחייבויות אחרות	**951**	1,162	(18)
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו	**1,184**	1,155	3
מסגרת חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו	**1,305**	1,499	(13)
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן	**5,191**	3,709	40
התחייבויות להוצאת ערבויות	**1,129**	1,020	11
* הירידה נובעת מסיום מספר פרויקטים שבליווי הבנק בשנה זו.			
2. יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין סעיפים חוץ מאזניים	**41**	45	(9)

האשראי לציבור, נטו (לאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי) הסתכם ביום 31 בדצמבר 2019 ב- 25,873 מיליון ש"ח, לעומת 24,152 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018, עליה בשיעור של 7.1%. היתרה הממוצעת של האשראי לציבור נטו בשנת 2019 עמדה על 25,870 מיליון ש"ח, לעומת 25,243 מיליון ש"ח לשנת 2018, עליה בשיעור של 2.5%.

למידע נוסף בנושא ראה "סיכון אשראי" בפרק "סקירת הסיכונים".

ניירות ערך הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2019 ב- 8,404 מיליון ש"ח, לעומת 5,583 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018, עליה בשיעור של 50.5%, הנובעת בעיקרה מגידול ביתרות אג"ח ממשלתיות.
להלן פירוט תיק ניירות הערך של בבנק:

	תיק הזמין למכירה		תיק למסחר		סך הכל	
	ערך במאזן	% מסך ניירות ערך	ערך במאזן	% מסך ניירות ערך	ערך במאזן	% מסך ניירות ערך
ליום 31 בדצמבר 2019						
אגרות חוב ממשלתיות	**5,135**	**61.1%**	**1,211**	**14.4%**	**6,346**	**75.5%**
אגרות חוב של מוסדות	**636**	**7.6%**	**6**	**0.1%**	**642**	**7.7%**
אגרות חוב קונצרניות	**1,096**	**13.0%**	**50**	**0.6%**	**1,146**	**13.6%**
מניות	**252**	**3.0%**	**18**	**0.2%**	**270**	**3.2%**
סך הכל ניירות ערך	**7,119**	**84.7%**	**1,285**	**15.3%**	**8,404**	**100%**
ליום 31 בדצמבר 2018						
אגרות חוב ממשלתיות	3,029	54.3%	583	10.4%	3,612	64.7%
אגרות חוב של מוסדות	570	10.2%	36	0.6%	606	10.8%
אגרות חוב קונצרניות	1,094	19.7%	47	0.8%	1,141	20.5%
מניות	209	3.7%	15	0.3%	224	4.0%
סך הכל ניירות ערך	4,902	87.9%	681	12.1%	5,583	100%

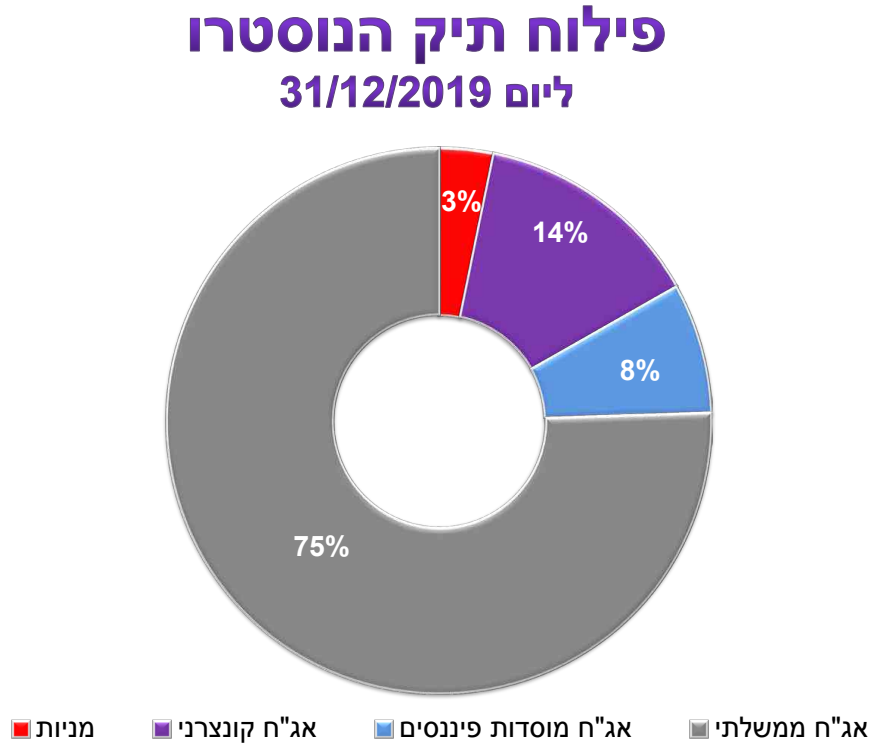

נכון ליום 31 בדצמבר 2019, כ- 85% מהתיק מסווג כאגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר, תיק זה מוצג במאזן לפי שווי הוגן, כאשר הפער בין השווי ההוגן לעלות המופחתת נזקף לקרן הון, למעט מניות שהחל מיום 1 לינואר 2019 בעקבות יישום הוראות חדשות בדבר סיווג ומדידה של מכשירים פיננסים (לפרוט ראה באור 1.ד.1), הפער בין השווי ההוגן לעלות המופחתת נזקף לדוח רווח והפסד ולמעט ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני אשר אינן נזקפות לקרן הון אלא לדוח רווח והפסד.

מדיניות ונהלי הבנק בדבר בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, מפורטים בפרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים".

בשנת 2019 נזקפו לרווח והפסד ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני בגין אגרות חוב בסך 13 מיליון ש"ח. בתקופה המקבילה אשתקד נזקפו לרווח והפסד ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני בגין אגרות חוב בסך של 13 מיליון ש"ח ובגין מניות בסך של 11 מיליון ש"ח.

קרן ההון נטו ליום 31 בדצמבר 2019 הינה חיובית (לפני השפעת המס), ומורכבת מקרן הון חיובית בסך 227 מיליון ש"ח, בקיזוז קרן הון שלילית בסך 13 מיליון ש"ח.

קרן ההון נטו ליום 31 בדצמבר 2018 הינה בסכום זניח, והיא כללה קרן הון חיובית בסך 99 מיליון ש"ח, בקיזוז קרן הון שלילית בסך 99 מיליון ש"ח.

נכסים בגין מכשירים נגזרים הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2019 ב- 526 מיליון ש"ח, לעומת 642 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018. התנודתיות בנכסים בגין מכשירים נגזרים נובעת בעיקר מנגזרי ריבית ומט"ח.

הנכסים האחרים הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2019 ב- 527 מיליון ש"ח, לעומת 622 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018.

פיקדונות הציבור הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2019 ב- 31,668 מיליון ש"ח, לעומת 31,905 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018. היתרה הממוצעת של פיקדונות הציבור בשנת 2019 עמדה על 31,249 מיליון ש"ח, לעומת 32,853 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 4.9%.

כתבי התחייבויות נדחים ואגרות חוב הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2019 ב- 4,818 מיליון ש"ח, לעומת 3,637 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018.

התחייבויות בגין מכשירים נגזרים הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2019 ב- 650 מיליון ש"ח, לעומת 482 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018. התנודתיות בהתחייבויות בגין מכשירים נגזרים נובעת בעיקר מנגזרי ריבית ומט"ח.

ההתחייבויות האחרות הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2019 ב- 2,371 מיליון ש"ח, לעומת 2,475 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018.

הון והלימות הון

הון הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2019 ב- 2,638 מיליון ש"ח, לעומת 2,498 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018. הגידול בהון לעומת סוף שנת 2018 נובע מרווחי הבנק בסך 162 מיליון ש"ח ומגידול בקרן ההונית בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו בסך 145 מיליון ש"ח ובקיזוז התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים בסך 67 מיליון ש"ח.

	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
	מיליוני ש"ח	
הון רובד 1 [1]	**2,703**	2,621
הון רובד 2 [2]	**810**	930
סך הכל הון	**3,513**	3,551
נכסי סיכון אשראי	**22,629**	22,187
נכסי סיכון שוק	**544**	458
נכסי סיכון תפעולי	**2,014**	1,991
סך הכל נכסי סיכון	**25,187**	24,636
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**10.73%**	10.64%
יחס הון רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**9.39%**	9.38%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**13.95%**	14.41%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**12.89%**	12.88%

1. ההבדלים בין הון רובד 1 להון הבנק כפי שמופיע במאזן הבנק נובעים מניכויים והתאמות פיקוחיות ומהוראות המעבר לבאזל 3 והשפעת התאמות בגין תוכנית פרישה מרצון. לפירוט ראה טבלה 5 בדוח על הסיכונים.
2. הון רובד 2 מורכב ממכשירי הון שהונפקו והוכרו לצורך בסיס ההון ומיתרת ההפרשה הקבוצתית.

הלימות ההון של תאגיד בנקאי הינה מרכיב מרכזי בהערכת יציבותו של התאגיד. הלימות ההון נבחנת באמצעות היחס שבין בסיס ההון לבין הסכום המשוקלל של רכיבי הסיכון בעסקי הבנק, כהגדרתם בהוראות באזל. הוראות באזל 3 יושמו במסגרת תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 כפי שעודכנו מעת לעת (להלן: "הוראת באזל 3"). הוראת באזל 3 שמה דגש על ניהול הסיכונים תוך קישור בין פרופיל הסיכונים של הבנק ואיכות ניהולם לבין הקצאת ההון הנדרשת. מטרת ההוראות היא להביא לחיזוק עמידותה של המערכת הבנקאית בעתות משבר. הוראה זו מציבה סטנדרטים מחמירים יותר להשגת הלימות ההון וכן דרישות חדשות בתחום הנזילות, בתחומי הרכב החשיפות וההון הנדרש בגינם, הרחבת השיטות לניהול הסיכונים ועוד.

מכשירים הנכללים בבסיס ההון – להלן הרכב מכשירי ההון המרכיבים את בסיס ההון של הבנק:

- מכשירי הון הכשירים להיכלל בבסיס ההון על פי הוראות המעבר – התקרה הקובעת להכללת כתבי התחייבות נדחים בבסיס ההון הינה 1,508 מיליון ש"ח (סך כתבי ההתחייבות הנדחים שהוכרו להון ביום 31 בדצמבר 2013 על פי הוראות באזל 2). התקרה בשנת 2019 (בשיעור של 30%) עומדת על סך של 452 מיליון ש"ח. יתרת מכשירי ההון שהוכרו נכון ליום 31 בדצמבר 2019 עומדת על 23 מיליון ש"ח.
- מכשירי הון הכשירים להיכלל בבסיס ההון על פי הוראות באזל 3 – בחודש ספטמבר 2016 הונפקו על ידי הבנק כתבי התחייבויות נדחים בסכום של 222 מיליון ש"ח ובחודש ספטמבר 2017 הונפקו על ידי הבנק כתבי התחייבות נדחים נוספים בסך 290 מיליון ש"ח. יתרת מכשירי הון אלו נכון ליום 31 בדצמבר 2019 עומדת על 520 מיליון ש"ח.

מכשירים אלו נכללו בהון רובד 2 של הבנק בסכום של 543 מיליון ש"ח (בנוסף להפרשות קבוצתיות בסך 267 מיליון ש"ח).

גילויים נוספים בדבר המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו – ראה דוח על הסיכונים מפורט באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: **www.unionbank.co.il/1381-he/unionbank.aspx**.

יעדי הלימות ההון

ביום 29 בנובמבר, 2018 אישר דירקטוריון הבנק עקרונות לתכנית פעולה להתייעלות שמטרותיה, הינן בין היתר, להגדיל את יחסי ההון של הבנק, כך שבמהלך שנת 2019 יעמוד יחס הלימות ההון רובד 1 של הבנק על 10.3%, תוך שמירת יציבות הרווחיות והתשואה. התכנית כוללת, בין היתר, שינויים תפעוליים ומבניים מסויימים בסניפים ויחידות של הבנק וכן הפסקת פעילות הבנק בתחום הייעוץ הפנסיוני אשר אינה מהווה חלק מליבת פעילות הבנק יצוין כי חלק משמעותי מרכיבי תוכנית ההתייעלות כבר בוצעו, לרבות הפסקת פעילות הבנק בתחום הייעוץ הפנסיוני.
בנוסף, ביום 31 בדצמבר, 2018 אישר דירקטוריון הבנק תכנית פרישה מרצון של כ-70 עובדים, כחלק מתהליכי ההתייעלות שנוקט הבנק (להלן: "התוכנית"), במסגרתה אמורים לפרוש כ- 70 עובדים מהבנק, 40 עובדים בשנת 2019 והיתר בשנת 2020 (בפועל בשנת 2019 פרשו 53 עובדים). לתוכנית פרישה זו צפויה השפעה חיובית על רווחיות הבנק בשנים הבאות. התוכנית גובשה בהמשך למכתב הפיקוח על הבנקים שפורסם ביום 12 בינואר, 2016 שעניינו "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל", שתוקפו הוארך במסגרת מכתב המפקחת על הבנקים מיום 16 בספטמבר, 2018. ביום 17 בינואר, 2019 התקבל אישור המפקחת על הבנקים להקלה לפיה יוכל הבנק לפרוס את השפעת עלויות התוכנית לעניין חישוב הלימות ההון על פני 5 שנים.

ביום 27 במרס, 2019 רכש הבנק פוליסת ביטוח בגין חשיפות אשראי לערבויות שהבנק הוציא /יוציא בהתאם לחוק המכר (דירות)(הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה-1974 ולהתחייבויות להוצאת ערבויות כאמור ולערבויות ביצוע, הכל בקשר לפרויקטים אשר נחתמו ו/או יחתמו לגביהם הסכמים לליווי פיננסי עם הבנק מעת לעת (להן ביחד: "הערבויות"). הביטוח נעשה באמצעות חברת בת בבעלות מלאה של הבנק (CAPTIVE) שהוקמה בחו"ל, ונרכש ממבטחי משנה בינלאומיים בעלי דירוג בינלאומי גבוה ומבטח את הבנק למקרה בו יידרש הבנק לשלם בשל חילוט הערבויות, הכל בהתאם לתנאי הפוליסה. הביטוח ניכנס לתוקפו ביום 31 במרס 2019. רכישת הביטוח נועדה, בעיקרה, להפחית את ההון המרותק בגין סיכון האשראי הנובע מהנפקת הערבויות תוך שימוש בפוליסה כ"מפחיתת סיכון אשראי", בהתאם לתנאים שנקבעו בהוראות הפיקוח על הבנקים. נכון ליום 31 בדצמבר 2019 החלק המבוטח מהערבויות היה בהיקף של כ- 1.8 מיליארד ש"ח. רכישת הביטוח הביאה לגידול של כ- 0.2 נקודות אחוז ביחס הלימות ההון רובד 1 של הבנק.

יחס המינוף

יחס המינוף הינו יחס פשוט שאינו מבוסס סיכון, שמשלים את המדידה מבוססת הסיכון, במטרה למנוע מינוף יתר. ההוראה קובעת כי אין לרדת מיחס מינוף של 5% על בסיס מאוחד.
להלן דיווח על יחס המינוף על בסיס נתוני מאוחד [1]:

	ליום 31 בדצמבר	
	2019	**2018**
	במיליוני ש"ח	
הון רובד 1	**2,703**	2,621
סך החשיפות	**45,089**	44,157
יחס המינוף	**5.99%**	5.94%
יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**5.00%**	5.00%

1. מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 218 בדבר יחס מינוף.

לפירוט נוסף בדבר נכסי הסיכון ושינויים מהותיים בהון ראה באור 22.ב. לדוחות הכספיים ודוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: **www.unionbank.co.il/1381-he/unionbank.aspx**.

תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

מתבצע בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים.

בסעיף זה יובאו נתונים כמותיים עיקריים אודות כל מגזר וההתפתחויות העיקריות שחלו במגזר. פרטים נוספים אודות כל מגזר יובאו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

- **פעילות הבנק מתמקדת במגזרי פעילות כמפורט להלן:**

- משקי בית – אנשים פרטיים (כולל הלוואות לדיור), למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
- בנקאות פרטית – אנשים פרטיים המנהלים תיק נכסים פיננסיים (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) מעל 3 מיליון ש"ח.
- עסקים זעירים וקטנים – עסקים בעלי מחזורי פעילות עד 50 מיליון ש"ח.
- עסקים בינוניים – עסקים בעלי מחזורי פעילות מעל 50 מיליון ש"ח ומתחת ל- 250 מיליון ש"ח.
- עסקים גדולים – עסקים בעלי מחזורי פעילות מעל 250 מיליון ש"ח.
- גופים מוסדיים – קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח, חברי בורסה, מנהלי כספי לקוחות.
- ניהול פיננסי – כולל את פעילות המסחר (נוסטרו), ניהול נכסים, התחייבויות והשקעות ריאליות.
- מגזר אחר – לרבות פעילויות שהופסקו ופעילויות שלא ניתן לשייכן למגזרים האחרים.

- **להלן הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:**

הכנסות ריבית - במגזרים בהם הפעילות מתמקדת בלקוחות נכללות בסעיף הכנסות ריבית מאשראי והוצאות ריבית על פקדונות המיוחסים ישירות ללקוח. בחישוב ההכנסות מאשראי ופקדונות נלקח בחשבון מחיר המעבר הרלוונטי למשך החיים הממוצע ולמגזר ההצמדה. בנוסף, כל מגזר מזוכה/מחוייב בגין עודף/חוסר מקורות אל מול מגזר ניהול פיננסי בהתאם לעלות שנקבעה. במגזר ניהול פיננסי נכללות בסעיף זה הכנסות מריבית על אגרות חוב וכן הוצאות הנובעות מהצורך לשמור על רמת נזילות עסקית ורמת פיזור נאותה של מפקידים אשר באות לידי ביטוי, בין היתר, בפער במחירי המעבר בין אשראים ופקדונות.

הכנסות שאינן מריבית - מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. במגזר ניהול פיננסי נכללות בסעיף זה: הכנסות (הוצאות) בגין שווי הוגן של מכשירים פיננסים נגזרים (כנדרש על פי כללי חשבונאות), הכנסות מפעולות הבנק בנגזרים עבור עצמו, הכנסות ממימוש והתאמה של אגרות חוב, והכנסות ממימוש והתאמה של מניות.

הוצאות בגין הפסדי אשראי - נזקפות למגזר אליו משתייך הלקוח אשר כנגד חבותו נרשמה ההפרשה.

הוצאות תפעוליות ואחרות - הוצאות ישירות שניתן לזהותן למגזר ספציפי, מיוחסות לאותו מגזר. יתר ההוצאות מיוחסות למגזרים השונים על סמך מתודולוגיית הקצאה המבוססת על מפתחות העמסה שונים, המביאים לידי ביטוי את החלק היחסי של ההוצאה למגזר.

מיסים על ההכנסה - ההפרשה למס על התוצאות העסקיות של כל מגזר פעילות חושבה על פי שיעור המס האפקטיבי, למעט במקרים מסוימים בהם ניתן לבצע ייחוס ספציפי.

יתרות - יתרות מאזניות ויתרות נכסים בניהול שויכו ספציפית ללקוחות. הרכוש הקבוע מיוחס למגזר אחר.

בשנת 2018 נכללה הוצאה חריגה בסך 80 מיליוני ש"ח בגין תוכנית פרישה מרצון, הוצאה זו הוקצתה למגזרים השונים בהתאם לעלויות השכר במגזר. לשם השוואתיות, ניתוח מגזרי הפעילות להלן נעשה בנטרול השפעת הוצאות תוכנית פרישה מרצון על שנת 2018.

להלן תמצית התפתחות הרווח הנקי (הפסד) לפי מגזרי פעילות:

מגזר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2019	2018*	2018**	2019	2018
	רווח נקי (הפסד)			סך הנכסים (יתרה ממוצעת)	
	מיליוני ש"ח				
משקי בית ובנקאות פרטית	**18**	(37)	(10)	**14,518**	13,690
עסקים זעירים וקטנים	**78**	58	65	**5,054**	4,879
עסקים בינוניים	**17**	12	17	**2,261**	2,628
עסקים גדולים	**(12)**	(33)	(25)	**4,159**	4,190
גופים מוסדיים	**13**	12	13	**242**	397
ניהול פיננסי	**47**	34	39	**14,604**	15,572
אחר***	**1**	24	24	**766**	756
סך הכל	**162**	70	123	**41,604**	42,112

* כפי שמופיע בדיווח כספי.

** בנטרול השפעת תכנית פרישה מרצון.

*** כולל רווחים ממכירת מניות חברת הבורסה שנרשמו בשנת 2018 בסך של כ- 26 מיליון ש"ח.

פילוח הרווח לפי מגזרי פעילות

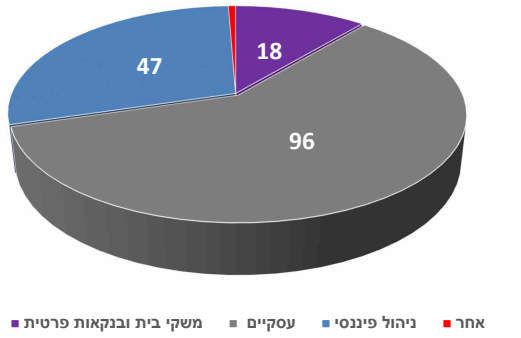

פילוח הכנסות לפי מגזרי פעילות

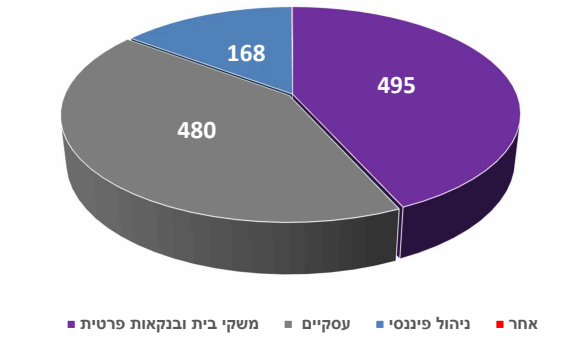

מגזר משקי בית

בשנת 2019 נרשם הפסד בסך 3 מיליון ש"ח. ההפסד בשנת 2018 עמד על 57 מיליון ש"ח ובנטרול תוכנית פרישה מרצון הפסד בסך 31 מיליון ש"ח.

סך הכנסות המגזר הסתכמו ב-453 מיליון ש"ח לעומת 435 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-4%. ההכנסות מריבית נטו הסתכמו ב- 345 מיליון ש"ח לעומת 324 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-6%, הנובע בעיקרו כתוצאה מעליה בהיקף האשראי במגזר. ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ב-108 מיליון ש"ח לעומת 111 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ-3%.

ההוצאות הסתכמו ב-413 מיליון ש"ח לעומת 405 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 2%.

ההוצאה בגין הפסדי אשראי הסתכמה ב-45 מיליון ש"ח לעומת הוצאה בסך 80 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, הירידה נובעת בעיקר מקיטון בהוצאה להפרשה פרטנית.

<u>הלוואות לדיור</u>

בשנת 2019 נרשם רווח בסך 1 מיליון ש"ח לעומת הפסד של 11 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד ובנטרול תוכנית פרישה מרצון הפסד בסך 5 מיליון ש"ח.

סך ההכנסות מתחום ההלוואות לדיור הסתכמו ב-102 מיליון ש"ח לעומת 94 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-9%.

ההכנסות מריבית נטו הסתכמו ב-94 מיליון ש"ח לעומת 87 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-8%, הנובע בעיקרו מעליה בהכנסות מאשראי, כתוצאה מעליה בהיקף האשראי הניתן בתחום זה. ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ב- 8 מיליון ש"ח, לעומת 7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות הסתכמו ב-102 מיליון ש"ח לעומת 97 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 5%.

ההכנסה בגין הפסדי אשראי הסתכמה ב-2 מיליון ש"ח לעומת הוצאה בסך 6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

יתרת האשראי המאזני להלוואות לדיור הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2019 בכ-9.9 מיליארד ש"ח (לרבות משכנתאות לקבוצות רכישה הנכללות במשקי בית אחר), לעומת יתרה בסך 9.3 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018. ההלוואות שהועמדו במהלך שנת 2019 הסתכמו בכ- 1,805 מיליון ש"ח לעומת כ- 1,380 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרחבה נוספת בדבר סיכונים בתיק ההלוואות לדיור ראה גם בפרק "סקירת הסיכונים" תת פרק "מדיניות הלוואות לדיור".

להלן מידע על הלוואות חדשות שבוצעו לרכישת דירת מגורים בביטחון משכנתא והיקפי מיחזור הלוואות :

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2019	**2018**
	מיליוני ש"ח	
כספי הבנק	**1,791**	1,370
כספי האוצר	**13**	8
הלוואות עומדות	**1**	2
סך הכל הלוואות חדשות	**1,805**	1,380
הלוואות שמוחזרו	**184**	155
סך הכל הלוואות שבוצעו	**1,989**	1,535

מגזר בנקאות פרטית

בשנת 2019 נרשם רווח בסך 21 מיליון ש"ח. בשנת 2018 נרשם רווח בסך 20 מיליון ש"ח ובנטרול תוכנית פרישה מרצון רווח בסך 21 מיליון ש"ח.

סך הכנסות המגזר הסתכמו ב-42 מיליון ש"ח, לעומת 44 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות מריבית נטו הסתכמו ב-27 מיליון ש"ח, לעומת הכנסות בסך 29 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ב-15 מיליון ש"ח בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות הסתכמו ב-10 מיליון ש"ח לעומת 11 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בשנת 2019, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד, לא נרשמה הוצאה להפסדי אשראי במגזר.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר משקי בית ובנקאות פרטית:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
	2019				**2018**		
	אנשים פרטיים- משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל - מאוחד						
	משקי בית				**משקי בית**		
	הלוואות לדיור	**אחר**	**בנקאות פרטית**	**סך הכל**	**הלוואות לדיור**	**אחר**	**בנקאות פרטית**	**סך הכל**
	במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית, נטו	**94**	**251**	**27**	**372**	87	237	29	353
הכנסות שאינן מריבית	**8**	**100**	**15**	**123**	7	104	15	126
סך הכנסות	**102**	**351**	**42**	**495**	94	341	44	479
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**(2)**	**47**	**-**	**45**	6	74	-	80
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	**102**	**311**	**10**	**423**	97	308	11	416
רווח (הפסד) לפני מיסים	**2**	**(7)**	**32**	**27**	(9)	(41)	33	(17)
הפרשה למיסים על הרווח	**1**	**(3)**	**11**	**9**	(4)	(15)	12	(7)
רווח נקי (הפסד) לפני תוכנית פרישה מרצון	**1**	**(4)**	**21**	**18**	(5)	(26)	21	(10)
השפעת תוכנית פרישה מרצון	**-**	**-**	**-**	**-**	(6)	(20)	(1)	(27)
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	**1**	**(4)**	**21**	**18**	(11)	(46)	20	(37)
יתרה ממוצעת של נכסים [1]	**9,714**	**4,769**	**35**	**14,518**	9,276	4,374	40	13,690
מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור [1]	**9,714**	**4,769**	**35**	**14,518**	9,276	4,374	40	13,690
יתרה ממוצעת של התחייבויות [1]	**816**	**13,823**	**3,556**	**18,195**	635	13,286	3,836	17,757
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור [1]	**-**	**13,128**	**3,540**	**16,668**	-	12,719	3,823	16,542
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון [2,1]	**5,066**	**4,316**	**97**	**9,479**	4,675	4,175	97	8,947

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון, או על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

הרווח הנקי בשנת 2019 הסתכם ב-83 מיליון ש"ח. הרווח הנקי בשנת 2018 עמד על כ-37 מיליון ש"ח ובנטרול תוכנית פרישה מרצון רווח בסך 57 מיליון ש"ח.

סך הכנסות המגזרים הסתכמו ב-448 מיליון ש"ח, לעומת 477 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 6%. הכנסות מריבית נטו הסתכמו ב- 311 מיליון ש"ח לעומת 321 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ-3%. ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ב-137 מיליון ש"ח לעומת 156 מיליון ש"ח בתקופה מהקבילה אשתקד, קיטון של כ- 12%. הירידה בהכנסות נובעת בעיקרה משינוי בתמהיל האשראי במגזרים אלה.

הוצאות המגזר הסתכמו ב- 326 מיליון ש"ח לעומת הוצאה בסך 349 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 7%, בעיקר כתוצאה מקיטון בהוצאות התפעוליות ברמת הבנק.

בשנת 2019 נרשמה הכנסה בגין הפסדי אשראי נטו בסך 5 מיליון ש"ח לעומת הוצאה מהפסדי אשראי בסך 37 מיליון ש"ח שנרשמה בתקופה מקבילה. השינוי נובע מירידה בהוצאות מהפרשה הפרטנית בתקופה הנוכחית לעומת תקופה מקבילה אשתקד.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר עסקים זעירים, קטנים, בינוניים וגדולים:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר							
	2019				2018			
	עסקים זעירים, קטנים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל - מאוחד							
	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך הכל	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך הכל
	במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית, נטו	**161**	**62**	**88**	**311**	161	74	86	321
הכנסות שאינן מריבית	**81**	**28**	**28**	**137**	85	35	36	156
סך הכנסות	**242**	**90**	**116**	**448**	246	109	122	477
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**(7)**	**(6)**	**8**	**(5)**	10	3	24	37
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	**128**	**70**	**128**	**326**	132	80	137	349
רווח (הפסד) לפני מיסים	**121**	**26**	**(20)**	**127**	104	26	(39)	91
הפרשה למיסים על הרווח	**43**	**9**	**(8)**	**44**	39	9	(14)	34
רווח נקי (הפסד) לפני תוכנית פרישה מרצון	**78**	**17**	**(12)**	**83**	65	17	(25)	57
השפעת תוכנית פרישה מרצון	**-**	**-**	**-**	**-**	(7)	(5)	(8)	(20)
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	**78**	**17**	**(12)**	**83**	58	12	(33)	37
יתרה ממוצעת של נכסים [1]	**5,054**	**2,261**	**4,159**	**11,474**	4,879	2,628	4,190	11,697
מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור [1]	**5,054**	**2,261**	**3,901**	**11,216**	4,879	2,628	3,988	11,495
יתרה ממוצעת של התחייבויות [1]	**4,965**	**2,767**	**5,874**	**13,606**	4,824	2,683	6,630	14,137
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור [1]	**4,189**	**2,316**	**5,100**	**11,605**	4,132	2,227	5,938	12,297
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון [2,1]	**4,820**	**2,800**	**4,806**	**12,426**	5,094	3,357	5,093	13,544

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון, או על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

מגזר מוסדיים

הרווח הנקי בשנת 2019 הסתכם בסך 13 מיליון ש"ח. בשנת 2018 נרשם רווח נקי בסך 12 מיליון ש"ח ובנטרול תוכנית פרישה מרצון בסך 13 מיליון ש"ח.

סך הכנסות המגזר הסתכמו ב- 32 מיליון ש"ח לעומת 31 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות מריבית נטו הסתכמו ב- 16 מיליון ש"ח, לעומת הכנסה בסך 18 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ב- 16 מיליון ש"ח לעומת 13 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הוצאות המגזר הסתכמו ב- 12 מיליון ש"ח בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. בשנת 2019, בדומה לשנה הקודמת, נרשמה הוצאה זניחה בגין הפסדי אשראי.

מגזר ניהול פיננסי

הרווח הנקי בשנת 2019 הסתכם בסך 47 מיליון ש"ח. בשנת 2018 נרשם רווח בסך 34 מיליון ש"ח ובנטרול תוכנית פרישה מרצון בסך 39 מיליון ש"ח.

מגזר זה מרכז את כלל ניהול הנכסים וההתחייבויות בבנק בשקלים ובמט"ח. המגזר כולל את פעילות הבנק עבור עצמו בניירות ערך (בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר) ובמכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות פוזיציות מטבע וריבית. כמו כן, מועמסות על מגזר זה עלויות הנובעות מהצורך בשמירה על רמת נזילות עסקית ורמת פיזור נאותה של מפקידים, הבאות לידי ביטוי, בין היתר, בפער במחירי המעבר בין אשראים ופקדונות.

הכנסת הריבית נטו הסתכמה ב-55 מיליון ש"ח, לעומת הכנסת ריבית נטו בסך 77 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסה שאינה מריבית הסתכמה בכ-113 מיליון ש"ח, לעומת הכנסה בסך 66 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר השינוי נובע מגידול ברווחי מימוש והתאמת ניירות ערך של אגרות חוב והשקעות במניות לרבות דיבידנדים שהתקבלו אשר קוזז בחלקו על ידי ירידה בהכנסות מפעילות בנגזרים והפרשי שער.

היקף תיק ניירות הערך הממוצע לתקופה הסתכם ב- 6.2 מיליארד ש"ח לעומת 6.5 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סכומים שלא הוקצו והתאמות

המגזר כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכן באופן ספציפי למגזרים.

חברות מוחזקות עיקריות

תיאור הפעילות של החברות המוחזקות העיקריות

חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ (להלן: **"החברה לנאמנות"**) – החברה לנאמנות הוקמה בשנת 1963. החברה עוסקת במתן שירותי נאמנות לקרנות נאמנות (על-פי חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד - 1994), למחזיקי ניירות ערך הנסחרים בבורסה, להנפקות פרטיות, וכן במתן שירותי נאמנות פרטיים (נאמנויות כספיות, שמירת מניות ועוד).

אגוד ליסינג בע"מ (להלן: **"אגוד ליסינג"**) – אגוד ליסינג הוקמה בשנת 1996. החברה עוסקת במימון כלי רכב וציוד בשיטת הליסינג המימוני וכן מעמידה אשראי לרכישת רכבי "יד שניה" ללקוחות הבנק וללקוחות אחרים. יתרת המימון שהעמידה אגוד ליסינג ללקוחותיה ביום 31 בדצמבר 2019 הסתכמה ב- 397 מיליון ש"ח, לעומת 410 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018 ויתרת האשראי שהעמידה אגוד ליסינג לרכישת רכבי "יד שניה" ביום 31 בדצמבר 2019 הסתכמה ב- 1,063 מיליון ש"ח לעומת 670 מיליון ש"ח בשנת 2018. לעניין הוצאת שומת מע"מ לחברת הבת אגוד ליסינג ראה באור 23.ג.17 בדוחות הכספיים.

אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.) בע"מ (להלן: **"א.ש.י"**)[2,1] – א.ש.י הוקמה בשנת 1998, ומשמשת כזרוע ההשקעות הריאליות של הבנק. היקף תיק ההשקעות של א.ש.י עומד על כ - 159 מיליון ש"ח, בתחומי השקעות שונים. בחלק מהשקעותיה שומרת לעצמה א.ש.י את הזכות למנות נציג מטעמה המשמש כדירקטור או כמשקיף בדירקטוריון החברה בה בוצעה ההשקעה.

אגוד הנפקות בע"מ (להלן: **"אגוד הנפקות"**) – אגוד הנפקות הוקמה בשנת 2005 על מנת לעסוק בהנפקה של תעודות התחייבות והפקדת תמורתן בבנק. אגוד הנפקות הנה תאגיד מדווח כמשמעו בחוק ניירות ערך, וזאת כל עוד יוחזקו בידי הציבור ניירות ערך שהונפקו על-ידה. לפירוט בדבר אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי אגוד הנפקות, ראה באור 19 לדוחות הכספיים. לפירוט בדבר הסכם פיקדונות בין הבנק לבין אגוד הנפקות – ראה באור 23.ג.(15).

כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (להלן: **"כרמל"**) – בנק כרמל למשכנתאות והשקעות בע"מ (להלן: "**בנק כרמל**") עסק בתחום המשכנתאות. בשנת 2001 נחתם הסכם בין הבנק לבין קבוצת כרמל השקעות בע"מ, על-פיו רכש הבנק את מרבית הנכסים, ההתחייבויות והפעילות הבנקאית של בנק כרמל ובמקביל בוטל רישיון הבנק של בנק כרמל. בעקבות הביטול, שונה שמו של בנק כרמל לשמו הנוכחי. בעקבות רכישת הפעילות הבנקאית על-ידי הבנק, נרשמה בכרמל יתרת חוב אשר נושאת ריבית והפרשי הצמדה. רווחי כרמל נובעים בעיקר מיתרת חוב זו.

אגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ (להלן: **"אגודים סוכנות לביטוח"**) – אגודים סוכנות לביטוח עוסקת בביטוח חיים ללווים או בביטוח דירות מגורים הנעשים אגב הלוואה לדיור ללקוחות הבנק בהתאם לסעיף 11(ב)2 לחוק הבנקאות.

ליבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ (להלן: **"ליבלוב"**) – ליבלוב הייתה בבעלות מלאה של בנק כרמל בעת שנרכשה על-ידי הבנק בשנת 2001. ליבלוב עוסקת בביטוח דירות מגורים הנעשה אגב הלוואה לדיור ללקוחות כרמל - בהתאם לסעיף 11(ב)2 לחוק הבנקאות. ליבלוב אינה עוסקת בפעילות חדשה, אלא מתחזקת את הפעילות הקיימת עד לסיומה. נתוניה הכספיים של ליבלוב מאוחדים באלה של כרמל. לפרטים אודות כרמל, ראה לעיל.

אגודים בע"מ (להלן: **"אגודים"**) – אגודים עוסקת ברכישה והשכרה וכן באחזקה, ניהול ובינוי של נכסי הנדל"ן של הבנק, עבור הבנק ועבור חברות הבת שלו. נתוניה הכספיים של אגודים מוצגים בדוחות הסולו של הבנק.

אגוד מערכות בע"מ (להלן: **"אגוד מערכות"**) – אגוד מערכות עוסקת במתן שירותי מחשוב לבנק ולחברות הבת שלו. נתוניה הכספיים של אגוד מערכות מוצגים בדוחות הסולו של הבנק.

השקעה אחרת – בנוסף, מחזיק הבנק בכ- 14% מהון המניות בחברה לפיתוח חוף התכלת (תל אביב - הרצליה) בע"מ (להלן: "החברה לפיתוח"), אשר בבעלותה חטיבת קרקע במרכז הארץ. לפרטים נוספים בדבר אחזקה זו ולעניין תהליך בחינת מימוש אחזקה זו ראה באור 32.ד. לדוח הכספי.

---

[1] מניות א.ש.י מוחזקות על ידי הבנק ועל ידי החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ.

[2] א.שי. מחזיקה , אחזקה מלאה בשיעור 100% בחברת הבת , אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ ובחברה הנכדה אגוד חיתום ופיננסים בע"מ – חברות אשר נכון למועד הדיווח לא מתנהלות במסגרתן כל פעילות עסקית.

תרומתן של חברות מוחזקות עיקריות לעסקי הקבוצה:

	2019		2018	
	רווח לפני מס	רווח לאחר מס	רווח לפני מס	רווח לאחר מס
	אלפי ש"ח			
שם החברה				
חברה לנאמנות של בנק אגוד	**4,891**	**3,243**	5,803	3,866
אגוד ליסינג	**9,989**	**7,466**	8,875	6,569
אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ*	**13,274**	**12,491**	3,054	453
אגוד הנפקות	**1,239**	**1,239**	992	992
כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות	**3,049**	**2,045**	2,833	2,018
אגודים סוכנות לבטוח	**4,665**	**3,596**	3,336	2,727
ליבלוב סוכנות לביטוח	**854**	**666**	917	723
	37,961	**30,746**	25,810	17,348

* תוצאות שנת 2018 הושפעו מהפרשה לירידת ערך של השקעות בסך של כ- 5 מיליון ש"ח.

תשואת הבנק על ההשקעות בחברות המוחזקות שפורטו לעיל בשנת 2019 הייתה 2.3%, לעומת 1.7% בשנת 2018.

להלן פרטים בדבר דיבידנד, דמי ניהול והשתתפות בהוצאות והכנסות (הוצאות) מימון, נטו, שקיבל או שילם הבנק או שהוא זכאי לקבל, מחברות הבת שלו, לשנים 2019 ו- 2018:

	דיבידנד		דמי ניהול והשתתפות בהוצאות		הכנסות (הוצאות) מימון נטו	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
	אלפי ש"ח					
שם החברה						
חברה לנאמנות של בנק אגוד	-	-	**90**	90	**(1,591)**	(1,495)
אגוד ליסינג	-	-	**84**	84	**14,881**	17,490
אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ	-	-	**354**	354	**(1,077)**	(1,534)
אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ	-	-	**12**	12	**(251)**	(258)
אגוד חיתום ופיננסיים בע"מ	**-**	-	**6**	6	**(104)**	(104)
אגוד הנפקות	**-**	-	**120**	120	**(77,571)**	(97,952)
כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות	**2,471**	2,728	**1,232**	1,790	**(3,732)**	(3,800)
אגודים סוכנות לבטוח	**-**	-	**48**	48	**(299)**	(218)

הסכמים, עסקאות ותשלומים בין חברות הקבוצה

א. הסכמי פקדונות עם אגוד הנפקות

הבנק ואגוד הנפקות בע"מ חתמו על הסכמי פקדונות בקשר עם הנפקות של אגרות חוב ו/או כתבי התחייבות ו/או ניירות ערך מסחריים, לפירוט ראה באור 23.ג.(15).

ב. הסכמי התחשבנות

הבנק מספק באופן שוטף שירותים ניהוליים ותפעוליים לחברות הבת שלו כגון: שירותים משפטיים, שירותי משרד, הנהלת חשבונות ובקורת פנימית של חברות הבת. על מנת להסדיר את היחסים החוזיים בינו לבין החברות כאמור, התקשר הבנק בהסכמים לפיהם משלמות חברות הבת לבנק סכומים מסוימים בגין השירותים או משפות אותו על ההוצאות התפעוליות ששולמו על-ידו בגין מתן השירותים כאמור לעיל.

ג. שטרי הון

בין השנים 2000 ל- 2019, העמיד הבנק לחברות הבת שלו שטרי הון כנגד העמדת הון עצמי בתנאים שלהלן:

1. א.ש.י - הוסכם, כי שטר ההון הוצא כנגד סכום של 139 מיליון ש"ח, אותם העמיד הבנק לא.ש.י בשיעורים ובמועדים עליהם יוסכם בין א.ש.י לבין הבנק מפעם לפעם, וזאת על-ידי זיכוי החשבון של א.ש.י בבנק. כל אחד מהסכומים כאמור יועמד לפירעון לפי דרישת הבנק, לא לפני חלוף שנה מתום השנה בה הועמד הסכום. שטר ההון יעמוד בדרגת פירעון עדיפה לפני כל החובות האחרים של א.ש.י. הוסכם כי הסכום כאמור לא יישא ריבית ולא יהיה צמוד בכל אופן שהוא.
2. אגוד הנפקות - הוסכם, כי שטר ההון הוצא כנגד סך של 16 מיליון ש"ח אותם העמיד הבנק לאגוד הנפקות, וזאת בדרך של זיכוי חד פעמי של חשבון אגוד הנפקות בבנק במלוא הסכום. הוסכם כי הסכום כאמור לא יישא ריבית ולא יהיה צמוד בכל אופן שהוא. עוד הוסכם כי שטר ההון יועמד לפירעון אך ורק בעת פירוקה של אגוד הנפקות ורק לאחר פירעון כל התחייבויותיה לכל נושיה האחרים.
3. אגוד ליסינג - הוסכם, כי שטר ההון הוצא כנגד סכום של 700 מיליון ש"ח (מזה 300 מיליון ש"ח הועמדו בשנת 2019), אותם העמיד הבנק לאגוד ליסינג בשיעורים ובמועדים עליהם יוסכם בין אגוד ליסינג לבין הבנק מפעם לפעם, וזאת על-ידי זיכוי חשבונה של אגוד ליסינג בבנק. כל אחד מהסכומים כאמור יועמד לפירעון לפי דרישת הבנק, שתוכל להיות מוגשת לא לפני תום חמש שנים מהיום בו הועמד אותו סכום. שטר ההון יעמוד בדרגה נדחית מפני התחייבויות אחרות של אגוד ליסינג ויהיה קודם רק לחלוקת עודפי הרכוש של אגוד ליסינג בפירוק. הוסכם כי הסכום כאמור לא יישא ריבית ולא יהיה צמוד בכל אופן שהוא.

לפרטים ראה גם באור 14 לדוח הכספי.

ד. כתבי שיפוי

דירקטוריון הבנק אישר מתן כתבי שיפוי בלתי חוזרים ובלתי מותנים שנכנסו לתוקף מיום 30 ביוני 2009 לחברות המאוחדות, לפירוט ראה באור 23.ג.(14).

ה. התקשרויות נוספות

הבנק מקבל על בסיס קבוע ושוטף, ובתמורה, שירותים מחברות הבת שלו, כדלקמן:

1. אגודים (אחזקה, השכרה, ניהול ובינוי נכסי הנדל"ן של הבנק).
2. אגוד מערכות (שירותי מחשוב).

מתן השירותים של חברות אגודים ואגוד מערכות לבנק מהווה את עיקר פעילותן.

ו. מסגרות אשראי לחברות הבת

הבנק מעמיד מפעם לפעם לחברות הבת בקבוצה, מסגרות אשראי לצורך ביצוע פעילותן השוטפת. נכון ליום 31 בדצמבר 2019, העמיד הבנק מסגרות אשראי לחברות הבת בהיקף של כ- 678 מיליוני ש"ח לעומת כ- 636 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, בין כמימון ובין כערבות פיננסית.

סקירת הסיכונים

תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

פעילותו העסקית של הבנק כרוכה בסיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים (לרבות סיכוני IT, סייבר ואבטחת מידע), סיכונים משפטיים, סיכוני ציות וכן סיכוני מוניטין וסיכונים אסטרטגיים.
מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק מכוונת לעמידה ביעדים האסטרטגים והעסקיים שנקבעו, תוך הטמעת תרבות ניהול הסיכונים ובקרתם. מדיניות ניהול הסיכונים מסייעת לבנק לממש את יעדיו אלה, תוך הגדרת סוגי הסיכונים והיקפם, ועמידה בתיאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון. לצורך זה מופעלות מערכות דיווח ומנגנוני פיקוח ובקרה מתאימים.
למידע מפורט של הסיכונים ואופן ניהולם ראה דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: **http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx**.

ממשל תאגידי

תהליכי ניהול הסיכונים והלימות ההון בבנק מוסדרים ומפוקחים באמצעות הדירקטוריון וועדותיו, מנכ"לית הבנק וההנהלה, ועדות ההנהלה, האגפים העסקיים יוצרי הסיכון, אגף בקרות וניהול סיכונים, אגף הכספים, האגף לייעוץ משפטי, אגף משאבים והביקורת הפנימית.

- החל מיום 1 בינואר 2019 ועד יום 31 באוקטובר, 2019 כיהן מר אלון בירון כראש אגף בקרות וניהול סיכונים וכמנהל הסיכונים הראשי בבנק, והחל מיום 1 בנובמבר 2019 מכהנת הגב' שירה רדובן כמ"מ ראש אגף בקרות וניהול סיכונים ומנהלת סיכונים ראשית. בהמשך להודעתה של גב' רדובן על החלטתה לסיים תפקידה בבנק, החליט דירקטוריון הבנק בישיבתו מיום 28 בינואר 2020 על מינוי מר אילן ישעיהו כמ"מ ראש אגף בקרות וניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי של הבנק.

- ביום 31 בינואר 2020 סיים המבקר הפנימי של הבנק, ד"ר עקיבא שטרנברג, את כהונתו ועבודתו בבנק.

- ביום 7 בדצמבר 2019 סיים מר אלברטו גרפונקל את כהונתו כדירקטור חיצוני בבנק בהתאם לחוק החברות.

- ביום 19 בדצמבר 2019 הודיע יו"ר הדירקטוריון, מר זאב אבלס, על החלטתו לסיים כהונתו כיו"ר דירקטוריון הבנק. מר אבלס יסיים את כהונתו באמצע חודש יוני 2020 ואולם במידת הצורך וככל שתבוצע עסקה לרכישת מניות הבנק על ידי בנק מזרחי עד אמצע חודש יוני 2020, מר אבלס הביע נכונות להמשיך בתפקידו עד השלמת עסקה כאמור.

- ביום 23 במאי, 2019 אושר מינויו של מר אמנון בק כדירקטור חיצוני בבנק בהתאם לחוק החברות. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 23 במאי, 2019 (אסמכתא מס': 2019-01-043764), המובא על דרך ההפניה.

הדירקטוריון מתווה את האסטרטגיה והמדיניות העסקית של הבנק, מנחה ומכוון את הנהלת הבנק לגבי היעדים והקווים העקרוניים לפעילות הבנק. מדיניות החשיפה הכוללת של הדירקטוריון באה לידי ביטוי במסגרת הגדרת תאבון וסיבולת הסיכון ובמסגרת מסמכי מדיניות ספציפיים. הדירקטוריון מפקח על יישום האסטרטגיה והמדיניות, על עמידה ביעדים שנקבעו ועל עמידה בגבולות תאבון וסיבולת הסיכון וכל זה תוך הקפדה על קיומם של 3 קווי הגנה והפרדה ברורה בין יוצרי הסיכון, מנהלי הסיכונים ותהליכי הבקרה הבלתי תלויים המתבצעים אודותיהם.

בדירקטוריון ובוועדותיו נערכים דיונים אודות אופי ומאפייני הסיכונים השונים אליהם חשוף הבנק בפעילותו, הדרך לאמוד אותם ומידת אפקטיביות הפיקוח עליהם, לרבות דיונים לגבי הכלים ואופן השימוש בהם, אמידה, מדידה וניטור הסיכונים. הדירקטוריון קובע את מדיניות החשיפה לסיכונים של הבנק, תוך דיון בתמהיל החשיפות המשקפות את פרופיל הסיכון של הבנק, היקף ההון הנדרש והקצאתו לפעילויות העסקיות השונות. קביעת תיאבון וסיבולת הסיכון ובחינת הצורך בעדכונם, בכל

תחומי הפעילות והחשיפות לסיכונים. תחומים אלו כוללים: יעדי ההון ותכנון ההון, סיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים, סיכוני ריכוזיות, סיכוני מוניטין וסיכון אסטרטגי.

המעקב אחר עמידה בתאבון וסיבולת הסיכון בכל תחומי הפעילות מבוצע באמצעות מסמך הסיכונים הרבעוני הנדון בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון. בנוסף, פותחו כלי מעקב לבחינה שוטפת של העמידה בתאבון וסיבולת הסיכון ובחינת התפתחות החשיפה לסיכונים לאורך זמן. ראה דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת **.http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx**

תרחישי קיצון

תרחישי קיצון - הבנק משתמש בתרחישי קיצון צופי פני עתיד ככלי משלים לגישות ניהול סיכונים המבוססות על מודלים כמותיים מורכבים, תוך התייחסות לנושאים שלהלן:

- תכנון הון ונזילות
- בחינת תאבון סיכון של הבנק
- זיהוי ריכוזי סיכון קיימים או פוטנציאליים
- פיתוח כלים להפחתת סיכונים או תכניות להמשכיות עסקית

בהתאם להנחיות בקשר לתהליך ה- ICAAP, על הבנק לבצע תרחישים נאותים ומידתיים, בהתאמה לגודל הבנק ומורכבותו, ביחס לכל סיכון אשר זוהה כסיכון מהותי. לצורך כך הבנק מבצע הערכה של מכלול הסיכונים ומפעיל תרחישי קיצון על הסיכונים המהותיים ובכלל קווי העסקים של הבנק. תהליך הערכה זה מבוצע על ידי סקירה יסודית של אופיין והרכבן של פעילויות הבנק ובשילוב עם סקירת הסביבה החיצונית שבה פועל הבנק מתוך מטרה להעריך את מידת השפעתה על מצבו הפיננסי הנוכחי והעתידי. זיהוי גורמי הסיכון המתאימים הינו מרכיב קריטי להבטחת הלימות תהליך מבחני הקיצון בכללותו. על כן, כל מבחן קיצון מאופיין במערך מזוהה וברור של גורמי סיכון העלולים להיות מושפעים מהתרחישים שהוגדרו.

הפעלת תרחישי קיצון הינה חלק מהממשל התאגידי וממדיניות ניהול הסיכונים של הבנק.

תוצאות תרחישי הקיצון נלקחות בחשבון בקבלת החלטות אסטרטגיות עיקריות והמגבלות על תוצאות מבחני הקיצון והתרחישים הולמות את תיאבון הסיכון שקבע הבנק. מבחני קיצון מיושמים ברמות שונות של חומרה וסבירות התרחשות תוך התבססות גם על תרחישים היסטוריים ותרחישים חריגים, אך מתקבלים על הדעת, המתפרשים על פני מחזור כלכלי מלא. חלק מתרחישי הקיצון הינם אינטגרטיביים תוך מתן אפשרות לניתוח פרטני של גורמי סיכון ותנודות בשווקים ספציפיים.

הדירקטוריון וההנהלה מעורבים בקביעת מטרות מבחני הקיצון, הגדרת תרחישים, דיון בתוצאות מבחני הקיצון, הערכת פעולות אפשריות וקבלת ההחלטות. ההנהלה תפקח על תהליכי פיתוח מבחני הקיצון ותפעולם.

ראה גם דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:

http://unionbank.co.il/1378-he.UnionBank.aspx

סיכוני אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון לגרימת הפסד לבנק כתוצאה מחדלות פירעון או ירידה בכושר הפירעון של צד נגדי של הבנק לעסקה, תוך אי עמידה בהתחייבויותיו ביחס לתנאים שסוכמו, והינו הסיכון המשמעותי ביותר אליו נחשף הבנק במסגרת פעילותו בעיקר מבחינת היקפו ביחס לסיכונים אחרים.

סיכון איכות תיק האשראי

הבנק מנהל את סיכון האשראי בהתאם למסמכי מדיניות האשראי, המפרטים עקרונות לאישור אשראי – הערכת טיב הלקוח, יכולת ההחזר שלו, חוסנו הפיננסי, נזילותו, מהימנותו, ותק פעילותו בענף, ותק פעילותו בבנק, טיב הביטחונות שהוא יכול להעמיד ועוד. על בסיס עקרונות אלו, הוגדרו נהלי עבודה מפורטים, המגדירים הנחיות ברורות לגבי אופן מתן האשראי בבנק, תהליכי העבודה לניהול האשראי, טרם מתן האשראי ומהלך ניהולו. נהלים אלה מחייבים את הגורמים המטפלים באשראי בבנק להיכרות מעמיקה עם הלווה והבנת העסקה, ובכלל זה: מטרת האשראי, התאמתו לצרכי הלקוח, מבנה האשראי ומקורות ההחזר שלו.

מסמכי המדיניות נדונים בתדירות שנתית, לפחות, ונותנים ביטוי לאסטרטגיה העסקית של הבנק לצד התפתחויות כלכליות במשק ובעולם ולהוראות רגולטוריות רלוונטיות. מסמכי המדיניות מגדירים את מגבלות הסיכון לניהול האשראי, ממשל תאגידי ומדרג סמכויות לאישור אשראי, מרווח / תשואה נדרשים המותאמים לסיכון העסקה, במקביל לתיאור קווי ההגנה, חובות הדיווח, הניטור והבקרה. נקבעו אינדיקטורים למעקב רבעוני, שמטרתם זיהוי מוקדם של צורך אפשרי בעדכון המדיניות כאמור.

תהליך קבלת ההחלטות בנוגע להעמדת האשראי מתבסס על מדרג סמכויות לבעלי תפקידים ברמות השונות עד לדרג של ועדת האשראי של הדירקטוריון, בהתאם לתיאבון וסיבולת הסיכון שקבע הדירקטוריון, במטרה למזער הסיכון של הסתמכות על שיקול דעת של אדם יחיד.

במסגרת הממשל התאגידי לניהול הסיכון הוגדרו הוועדות המרכזיות הבאות: וועדת אשראי של הדירקטוריון, וועדת אשראי יהלומים של הדירקטוריון, וועדת אשראי הנהלה ופורומים נוספים.

למידע נוסף על ניהול סיכוני האשראי ראה דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:
http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx

ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור

	יתרה ליום							
	31 בדצמבר 2019				31 בדצמבר 2018			
	מסחרי	דיור	פרטי	סה"כ	מסחרי	דיור	פרטי	סה"כ
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי[1]	במיליוני ש"ח							
סיכון אשראי מאזני	**12,208**	**9,883**	**5,029**	**27,120**	11,479	9,196	4,556	25,231
סיכון אשראי חוץ מאזני[5]	**6,762**	**702**	**1,484**	**8,948**	6,405	527	1,504	8,436
סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע	**18,970**	**10,585**	**6,513**	**36,068**	17,884	9,723	6,060	33,667
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע								
א. לא בעייתי	**-**	**-**	**-**	**-**	-	-	-	-
ב. סה"כ בעייתי[2]	**298**	**49**	**59**	**406**	414	63	53	530
1. השגחה מיוחדת	**52**	**-**	**17**	**69**	74	-	17	91
2. נחות[3]	**4**	**46**	**25**	**75**	3	59	21	83
3. פגום	**242**	**3**	**17**	**262**	337	4	15	356
סך הכל סיכון אשראי מאזני	**298**	**49**	**59**	**406**	414	63	53	530
סיכון אשראי חוץ מאזני[5]	**52**	**-**	**1**	**53**	93	-	2	95
סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע	**350**	**49**	**60**	**459**	507	63	55	625
מזה:חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר[3]	**4**	**46**	**22**	**72**	1	59	17	77
סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור[4]	**19,320**	**10,634**	**6,573**	**36,527**	18,391	9,786	6,115	34,292

מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים:

א. חובות פגומים	**197**	**3**	**12**	**212**	325	4	11	340
ב. נכסים שהתקבלו בגין אשראים	**-**	**-**	**-**	**-**	-	-	-	-
סך הכל נכסים שאינם מבצעים של הציבור	**197**	**3**	**12**	**212**	325	4	11	340

1. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
2. סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
3. לרבות בגין הלוואות דיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
4. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים.כולל: חובות, אג"ח,ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
5. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה.

הערה: סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

תנועה בחובות הפגומים בגין אשראי לציבור*,**	**2019**			**2018**		
במיליוני ש"ח						
	מסחרי	**פרטי**	**סך הכל**	**מסחרי*** **	**פרטי*** **	**סך הכל**
יתרת חובות פגומים לתחילת שנה	**266**	**19**	**285**	277	14	291
חובות שסווגו פגומים במהלך השנה	**46**	**19**	**65**	128	19	147
חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום	**(3)**	**(1)**	**(4)**	(4)	(2)	(6)
חובות פגומים שנמחקו	**(32)**	**(5)**	**(37)**	(65)	(3)	(68)
חובות פגומים שנפרעו	**(92)**	**(12)**	**(104)**	(71)	(9)	(80)
אחר	**-**	**-**	**-**	1	-	1
יתרת חובות פגומים לסוף השנה	**185**	**20**	**205**	266	19	285
***מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש**						
יתרת חובות בעייתים בארגון מחדש לתחילת השנה	**87**	**12**	**99**	73	8	81
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך השנה	**26**	**15**	**41**	55	11	66
חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום בשל ארגון מחדש עוקב	**(2)**	**-**	**(2)**	-	-	-
חובות בארגון מחדש שנמחקו	**(10)**	**(4)**	**(14)**	(6)	(2)	(8)
חובות בארגון מחדש שנפרעו	**(18)**	**(6)**	**(24)**	(35)	(5)	(40)
יתרת חובות בעייתים בארגון מחדש לסוף תקופה	**83**	**17**	**100**	87	12	99

** מאזני, לא כולל אגרות חוב פגומות.

*** סווג מחדש

מדד סיכון:

	31 בדצמבר 2019	**31 בדצמבר 2018**
שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור	**0.8%**	1.2%
שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור	**0.3%**	0.3%
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור	**0.9%**	1.0%
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום	**120.0%**	89.8%
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר בפיגור של 90 ימים או יותר	**88.8%**	70.7%
שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור	**1.2%**	1.8%
שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור	**0.2%**	0.5%
שיעור המחיקות החשבונאיות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור הממוצעת	**0.2%**	0.5%
שיעור המחיקות החשבונאיות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור *	**22.0%**	44.1%

* הנתון תנודתי עקב תנודתיות בהיקף המחיקות החשבונאיות.

סיכון ריכוזיות תיק האשראי

סיכון ריכוזיות הינו אחד מסוגי הסיכון העומדים בפני תאגיד בנקאי בפעילותו העסקית. בניגוד לרכיבי הסיכון האחרים המוגדרים בדרך כלל ברמת עסקה בודדת, או ברמת צד נגדי יחיד, החשיפה לסיכון הריכוזיות נובעת מהרכב תיק נכסי הסיכון של הבנק או מהרכב החשיפות שלו. במסגרת ניהול הסיכון מתייחס הבנק למדדי הריכוזיות הבאים: ריכוזיות לווים, ריכוזיות ענפית, ריכוזיות גיאוגרפית, ריכוזיות ביטחונות וריכוזיות מוצרים. למידע נוסף על ניהול סיכון ריכוזיות האשראי ראה דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת **http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx**.

סיכון אשראי לפי ענפי משק – מאוחד

	ליום 31 בדצמבר 2019						
				הפסדי אשראי [2]			
	סיכון אשראי כולל [1]	מזה: דירוג ביצוע אשראי [3]	מזה: סיכון אשראי בעייתי [4]	מזה: סיכון אשראי פגום	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו [7]	יתרת הפרשה להפסדי אשראי
	במיליוני ש"ח						
פעילות לווים בישראל:							
תעשיה	**2,679**	**2,526**	**153**	**131**	**2**	**(17)**	**43**
בינוי ונדל"ן - בינוי [5]	**4,727**	**4,658**	**69**	**48**	**3**	**(3)**	**40**
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	**1,365**	**1,342**	**23**	**23**	**(4)**	**3**	**9**
מסחר	**3,322**	**3,293**	**29**	**17**	**(1)**	**(1)**	**13**
שרותים פיננסיים	**3,373**	**3,333**	**40**	**38**	**2**	**-**	**24**
ענפים אחרים	**3,526**	**3,506**	**20**	**12**	**(7)**	**3**	**15**
סך הכל מסחרי	**18,992**	**18,658**	**334**	**269**	**(5)**	**(15)**	**144**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**10,634**	**10,585**	**49**	**3**	**(2)**	**(4)**	**42**
אנשים פרטיים - אחר	**6,571**	**6,511**	**60**	**17**	**47**	**(35)**	**101**
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	**36,197**	**35,754**	**443**	**289**	**40**	**(54)**	**287**
בנקים בישראל [6]	**500**	**500**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
ממשלת ישראל	**4,940**	**4,940**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל פעילות בישראל	**41,637**	**41,194**	**443**	**289**	**40**	**(54)**	**287**
פעילות לווים בחו"ל:							
סך הכל ציבור	**330**	**314**	**16**	**16**	**-**	**-**	**-**
בנקים בחו"ל	**1,048**	**1,048**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
ממשלות חו"ל	**1,407**	**1,407**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל פעילות בחו"ל	**2,785**	**2,769**	**16**	**16**	**-**	**-**	**-**
סך הכל	**44,422**	**43,963**	**459**	**305**	**40**	**(54)**	**287**

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כולל: חובות* - 26,756 מיליון ש"ח, אגרות חוב - 8,134 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו - 2 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 526 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסים חוץ מאזניים - 9,004 מיליון ש"ח.

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.

2. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
3. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
4. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
5. כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה. בגין סיכון אשראי מאזני בסך 6 מיליון ש"ח ובגין סיכון אשראי חוץ מאזני בסך 13 מיליון ש"ח.
6. לא כולל פקדונות בבנק ישראל.
7. קיטון (גידול) במחיקות נטו (שינוי ביתרת מחיקות בנטרול גביות ומחילות במהלך התקופה).

סיכון אשראי לפי ענפי משק – מאוחד (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018

	סיכון אשראי כולל[1]	מזה: דירוג ביצוע אשראי[3]	מזה: סיכון אשראי בעייתי[4]	מזה: סיכון אשראי פגום*	הפסדי אשראי[2]		
					מזה: הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: מחיקות חשבונאיות נטו[7]	יתרת הפרשה להפסדי אשראי
	במיליוני ש"ח						
פעילות לווים בישראל:							
תעשיה*	3,389	3,176	213	173	31	(44)	58
בינוי ונדל"ן - בינוי[5]	4,474	4,384	90	50	8	(11)	40
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן*	1,640	1,613	27	22	3	(4)	10
מסחר	2,997	2,951	46	36	9	(7)	15
שרותים פיננסיים	2,618	2,572	46	46	(14)	8	22
ענפים אחרים*	3,041	2,974	67	24	(2)	-	19
סך הכל מסחרי	18,159	17,670	489	351	35	(58)	164
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	9,786	9,723	63	4	6	-	48
אנשים פרטיים - אחר	6,114	6,059	55	15	76	(55)	89
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	34,059	33,452	607	370	117	(113)	301
בנקים בישראל[6]	669	669	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל	3,962	3,962	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	38,690	38,083	607	370	117	(113)	301
פעילות לווים בחו"ל:							
סך הכל ציבור	233	215	18	18	-	-	-
בנקים בחו"ל	748	748	-	-	-	-	-
ממשלות חו"ל	218	218	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	1,199	1,181	18	18	-	-	-
סך הכל	39,889	39,264	625	388	117	(113)	301

* סווג מחדש.

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כולל: חובות** - 24,776 מיליון ש"ח, אגרות חוב - 5,359 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו - 568 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 642 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסים חוץ מאזניים - 8,544 מיליון ש"ח.

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.

2. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
3. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
4. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
5. כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה. בגין סיכון אשראי מאזני בסך 86 מיליון ש"ח ובגין סיכון אשראי חוץ מאזני בסך 27 מיליון ש"ח.
6. לא כולל פקדונות בבנק ישראל.
7. קיטון (גידול) במחיקות נטו (שינוי ביתרת מחיקות בנטרול גביות ומחילות במהלך התקופה).

ריכוזיות לווים

מדיניות האשראי של הבנק הינה להגדיל את הפיזור בתיק האשראי בין הלווים השונים. על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 313 סך האשראי ללווה בודד ולקבוצת לווים בנקאית לא יעלה על 15% מהון הבנק, סך האשראי לקבוצת לווים לא יעלה על 25% מהון הבנק והחשיפה של סך כל החבויות נטו (לאחר ניכוי הסכומים המפורטים בסעיף 5 להוראה) של "הלווים", "קבוצות הלווים", "קבוצות הלווים הבנקאיות" ו"קבוצת הלווים כרטיסי אשראי", שחבות כל אחד מהם נטו, עולה על שיעור של 10% מהון הבנק, לא יעלה על שיעור של 120% מהון הבנק. דירקטוריון הבנק קבע תיאבון וסיבולת סיכון הכוללים שמירת מרווח מסוים ממגבלות בנק ישראל אלה. הבנק עומד בהנחיות אלה ואינו חורג מהן.

ליום 31 בדצמבר 2019 לא קיימות יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לקבוצות לווים ולקבוצות לווים בנקאיות בבנק אשר חבותן נטו, על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראת ניהול בנקאי תקין 313, עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 202.

להלן פירוט יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 200 מיליון ש"ח, לפי ענפי משק, ליום 31 בדצמבר 2019:

ענף	מספר לווים	אשראי מאזני *	סיכון אשראי חוץ מאזני	סך הכל
		במיליוני ש"ח		
בינוי ונדל"ן- בינוי	2	425	437	862
שירותים פיננסים	3	474	173	647
סך הכל	5	899	610	1,509

* אשראי לציבור ונכסים הנובעים ממכשירים פיננסיים נגזרים.

הערות:

1. האשראי המאזני וסיכון האשראי החוץ מאזני סווגו לפני ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי (יתרת חוב רשומה).
2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, חושב בהתאם להגדרות לצורך חישוב מגבלות חבות של לווה.
3. הנתונים מוצגים לפני ניכוי הביטחונות המותרים בקיזוז לצורך מגבלת לווה בודד וקבוצת לווים.

להלן פירוט יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לששת קבוצות הלווים הגדולות בבנק לפי ענפי משק, ליום 31 בדצמבר 2019:

ענף משק	מספר קבוצות	אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סך הכל *
		במיליוני ש"ח		
בינוי ונדל"ן- בינוי	1	257	102	359
שירותים פיננסים	3	574	343	917
מסחר	1	176	76	252
אספקת חשמל ומים	1	256	82	338
סך הכל	6	1,263	603	1,866

* חבות נטו הנובעת מיתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לקבוצות לווים, על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראת ניהול בנקאי תקין 313.

א. <u>חשיפות עיקריות למדינות זרות (על בסיס מאוחד)</u> [1]

מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות, ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מהון, לפי הנמוך.

	ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 בדצמבר 2018		
	חשיפה מאזנית [2]	חשיפה חוץ מאזנית [2,3]	סך הכל	חשיפה מאזנית [2]	חשיפה חוץ מאזנית [2,3]	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
<u>המדינה</u>						
ארה"ב	**849**	**108**	**957**	690	178	868
צרפת	**1,143**	**2**	**1,145**	78	4	82
אחרות	**1,371**	**166**	**1,537**	979	233	1,212
סך כל החשיפות למדינות זרות	**3,363**	**276**	**3,639**	1,747	415	2,162
מזה: סך החשיפות למדינות PIGS*	**5**	**15**	**20**	5	1	6
מזה: סך החשיפות למדינות LDC[4]	**123**	**20**	**143**	166	32	198
מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות [5]	**37**	**6**	**43**	66	20	86

1. על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות ובטחונות נזילים.
2. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות לווה ושל קבוצת לווים.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
4. החשיפה למדינות LDC כוללת את המדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות, שהינן ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.
5. חשיפת למדינות זרות עם בעיות נזילות כפי שהוגדר על ידי בנק ישראל (מדינה אשר מקבלת סיוע כספי מ-IMF או שהתחייבויותיה מדורגות בדירוג אשראי CCC או נמוך יותר). הסכום מתייחס ל-2 מדינות.

* איטליה, יוון, פורטוגל וספרד.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים [1] על בסיס מאוחד:

	ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 בדצמבר 2018		
	סיכון אשראי מאזני [2]	סיכון אשראי חוץ מאזני [3]	חשיפת אשראי	סיכון אשראי מאזני [2]	סיכון אשראי חוץ מאזני [3]	חשיפת אשראי
דירוג אשראי חיצוני [5]	במיליוני ש"ח					
AA- עד AAA	**67**	**-**	**67**	60	19	79
A- עד A+	**919**	**7**	**926**	603	7	610
BBB+ עד –BBB	**86**	**-**	**86**	94	-	94
B	**34**	**-**	**34**	25	-	25
ללא דרוג	**-**	**-**	**-**	-	-	-
סה"כ חשיפה [4]	**1,106**	**7**	**1,113**	782	26	808

1. מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, חברות אחזקה של בנקים, בנקים להשקעות וקסטודיאנים.
2. פקדונות ויתרות עו"ש בבנקים, השקעות באגרות חוב, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים המוצגים לפני קיזוז דו צדדי כהגדרתו בנספח ג'- בהוראת ניהול בנקאי תקין 203.
3. ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
4. לא קיימים מוסדות פיננסים אשר מסווגים כחוב פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת וכן לא קיימת הפרשה להפסדי אשראי.
5. הדרוג הינו ברמת קבוצה בנקאית מאוחדת.

הערות:

א. חשיפות האשראי אינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים (ראה באור 12.ה. לדוחות הכספיים).

ב. לפירוט לגבי היקף החשיפה לקבוצות לווים בנקאיות ראה תת פרק "סיכון ריכוזיות תיק האשראי". למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה באור 25.ג. לדוחות הכספיים.

המוסדות הנכללים בטבלה לעיל כוללים בעיקר בנקים הפועלים במדינות OECD. עיקר החשיפות ליום 31 בדצמבר 2019 הינן למוסדות הפועלים בארצות הברית, בריטניה, בלגיה וגרמניה. לבנק חשיפה בסך 3 מיליון ש"ח לבנק אירלנדי בדרוג A+, חשיפה בסך 1 מיליון ש"ח לבנק ספרדי בדירוג A וחשיפה זניחה לבנקים הפועלים באיטליה. לא קיימת חשיפה לבנקים הפועלים ביוון ופורטוגל.

לא קיימת חשיפה למוסדות פיננסיים זרים העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק, כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר רכיבי ההון.

הבנק עוקב אחר שינויים בדירוגים של מוסדות אלו המתפרסמים על ידי סוכנויות הדרוג הבינלאומיות. הבנק עוקב אחר פרמטרים נוספים המצביעים על מצבם של מוסדות אלו. פרמטרים אלו כוללים שינויים מהירים במחירי המניות, שינויים במרווחי אג"ח ו-Credit Default Swaps , עלויות גיוס מקורות ומידע נוסף המתפרסם אודות המוסדות הפיננסיים. על בסיס מכלול המידע הנאסף, הבנק מתאים את היקף החשיפה למוסדות הפיננסיים השונים.

הפעילות מול בנקים בחו"ל

פעילות הבנק מול בנקים בחו"ל מבוססת על מגבלות חשיפה המאושרות אחת לשנה הנבחנות באופן שוטף ומעודכנות בהתאם לצורך. חשיפת האשראי בפעילות עם בנקים בחו"ל נובעת בעיקרה מהפעילויות הבאות: הפקדת עודפי נזילות, קבלת ערבויות כביטחון ללקוחות, פעילות בנגזרים, פעילות סליקה ורכישת אג"ח של בנקים.

הבנק פועל בנגזרים בעיקר מול בנקים עמם נחתמו הסכמי ISDA והסכמי CSA. לבנק הסכמי סליקה ב- Continuous Linked Settlement (CLS) באמצעות בנק בינלאומי גדול בעל דירוג גבוה, שהינו חבר מסלקת CLS. ישנם מטבעות ועסקות הנסלקים דו-צדדית. נגזרי ריבית IRS במטבעות אירו ודולר נסלקים במסלקת LCH באמצעות Commerzbank שהינו חבר מסלקה. יתר העסקות נסלקות דו-צדדית.

ביום 23 במרס 2020 מתעתדת מסלקת LCH להתחיל סליקת נגזרים גם בשקלים. Commerzbank המייצג את בנק אגוד במסלקה עדכן את הבנק שאין בכוונתו לפתח ולתמוך בפעילות זו. בהתאם הבנק נמצא במו"מ לבחירת הבנק המייצג עבורו. יצוין כי יכולת סליקת נגזרים בש"ח למול מסלקה צפוייה להפחית את חשיפת הבנק לבנקים זרים.

הבנק קבע מגבלות חשיפה למוסדות הפיננסיים השונים תוך התייחסות לחשיפת אשראי ישירה, לחשיפה הנובעת ממכשירים פיננסיים נגזרים ולסיכון סליקה. חשיפת האשראי הישירה הינה ברובה לטווח קצר ומהווה חלק מניהול עודפי הנזילות של הבנק במטבע חוץ. החשיפה ממכשירים פיננסיים נגזרים נובעת בעיקר מפעילות עם לקוחות והינה ברובה לטווחים של עד שנה. בנוסף, פועל הבנק מול מספר מוסדות פיננסים זרים לצורך קבלת שירותי משמורת (Custodian) בפעילות בניירות ערך זרים.

המדיניות מפרטת את דרכי השגת היעדים העסקיים הנגזרים מהתכנית האסטרטגית ואת המתודולוגיה להעמדת האשראי וניהולו. המדיניות קובעת את תאבון וסיבולת הסיכון הן לגבי עסקה ספציפית והן לגבי סיכון התיק בכללותו וזאת על מנת להגביל את החשיפה לסיכוני האשראי מסוג זה, לשמר את איכותו של תיק האשראי ולמזער את הסיכון הגלום בו.

מדיניות האשראי מתורגמת לנהלים והנחיות מפורטות להעמדת האשראי, לניהול תיק האשראי ולתהליכי הבקרה עליו. יישום הנהלים וההנחיות מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן הלוואות דיור. המדיניות נבחנת על ידי הדירקטוריון לפחות אחת לשנה ומותאמת למציאות הכלכלית וההתפתחויות בסביבה העסקית, תוך בחינת הסיכונים והשינויים בהנחיות הרגולטוריות. על מנת לתת ביטוי לשינויים אלו מעדכן הבנק מעת לעת את תמהיל המוצרים, הקריטריונים העסקיים, המגבלות ותמחור האשראי לדיור .

<u>סמכויות למתן הלוואות לדיור</u>:

תהליך קבלת ההחלטות בנוגע להעמדת האשראי מתבסס על מדרג סמכויות לבעלי תפקידים ברמות השונות עד לדרג של ועדת אשראי בראשות המנכ"ל, בהתאם לתיאבון וסיבולת הסיכון שקבע הדירקטוריון.

<u>כלי בקרה וניהול סיכונים</u>:

בבנק קיימים מנגנונים שונים של בקרות, הן פנימיות בשרשרת הניהול של מערך אשראי קמעונאי ומשכנתאות, והן חיצוניות לתהליכי האשראי. כלי הבקרה כוללים בין היתר הגדרות מפורטות של מרכיבי ניהול הסיכונים ובקרתם, קביעת תיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון למרכיבי הפעילות השונים, הטמעת מערכות מיכוניות הן ברמת הסניף והן ברמת המטה, פעילות הדרכה ייעודית ומתכונת דיווח ובקרה בכל הרמות בבנק.

בבחינת הסיכונים בתהליך אישור הלוואה לדיור, מדיניות הבנק קובעת קריטריונים ברורים לבחינת איכות הלקוח וסיכוני העסקה המאפיינים את תחום המשכנתאות, תוך התייחסות להוראות רגולטוריות, מגבלות הסיכון ותנאי השוק המשתנים מעת לעת.

להלן פרמטרים מרכזיים הנלקחים בחשבון בעת דיון בבקשת האשראי:

- בחינת יכולת ההחזר מההכנסה הפנויה של הלווים, עושרם הפיננסי ושיעור המימון ביחס לשווי הנכס, בהתייחס למגבלות הרגולטוריות והפנימיות.
- שעבודים על הנכס ומצבו המשפטי.
- מימון דירות להשקעה.
- מיקום הנכס וסחירותו.
- בחינת יחס תשואה לנכסי הסיכון בהתאמה ליעדים שקבע הבנק.

בכל בקשת אשראי מתבצעות בדיקות תקינות אוטומטיות ממאגרי מידע שונים, המוצגות לקצין האשראי כפרמטר מקדמי לבחינת העסקה ואישורה.

הלוואות לדיור עם מאפייני סיכון משמעותיים נבחנות על פי קריטריונים ספציפיים. לדוגמא - בהלוואות המועמדות במסלול ריבית משתנה, נבחנת יכולת ההחזר של הלקוח בסימולציה של עליית ריבית בשיעור העולה על הריבית המוצעת ללקוח בכל המסלולים בהם קיים רכיב ריבית משתנה.

בחינת סיכוני התיק נעשית על ידי בחינת מגזרים וחתכים שונים (לדוגמא, קבוצות רכישה, דירות להשקעה), בחינת איכות הלווים וכן בחינת הסיכונים בסדרת תרחישי קיצון. מערך המשכנתאות עוקב באופן שוטף ורציף אחר התפתחות האשראי לדיור, כמו גם אחר היקף הביצוע המצטבר במשכנתאות בהן שיעור ההחזר מהכנסה עולה על 30% בהחזרי תשלומי המשכנתא, בהתייחס למשכנתאות החדשות וזאת ברמת כלל התיק ובוחן את המשמעויות השונות הנגזרות מכך.

מבוצע ניטור שוטף לסיכון בתיק, המדווח במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, אשר מובא לדיון להנהלת הבנק, לוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ולדירקטוריון הבנק. במסגרת זו נבחנים ומדווחים בתחומי האשראי למשכנתאות, נושאים כגון: התפתחות דירוג התיק, העמידה במרכיבי תיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון, בחינת איכות הניהול במשכנתאות, בחינת עמידת התיק בתרחישי קיצון ועוד.

התפתחות התיק:

להלן התפתחות היתרות בתיק ההלוואות לדיור* של הבנק וחלקו של הבנק מכלל המערכת הבנקאית:

	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2017
	במיליוני ש"ח		
היקף אשראי	**9,938**	9,345	9,133
גידול למול סוף שנה קודמת	**6.3%**	2.3%	5.7%
היקף אשראי כלל המערכת	**390,669**	363,885	341,619
שיעור הבנק מכלל המערכת	**2.5%**	2.5%	2.7%

* היקף האשראי לדיור, כולל קבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

חלקו של הבנק מכלל המערכת הבנקאית בממוצע בשלוש השנים האחרונות עומד על כ- 2.6%.

פריסה גיאוגרפית:

כ- 70% מהמשכנתאות ניתנות באזור ת"א, ירושלים והמרכז (בהם מרוכזים רוב סניפי הבנק). התפלגות גיאוגרפית זו מצביעה על סיכון נמוך יחסית, לאור רמת התעסוקה באזורים אלו, נתוני הביקוש וההיצע ולאור העובדה שמדובר באוכלוסייה מבוססת.

הלוואות בשיעור מימון העולה על 60% (החישוב הינו בהתאם להוראת דיווח לפיקוח 876):

להלן ביצועי הלוואות לדיור בשיעור מימון העולה על 60% בשלוש השנים האחרונות:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2019	**2018**	**2017**
	במיליוני ש"ח		
סך הכל ביצועים של הלוואות לדיור לתקופה	**1,791**	1,370	1,584
ביצועים לתקופה בשיעור מימון גבוה מ- 60%	**441**	255	256
שעור ביצועים לדיור מעל 60% מתוך סך הכל ביצועים לדיור	**25%**	19%	16%

מניתוח ביצועי המשכנתאות של שנת 2019, בקבוצת המשכנתאות שניתנו בשיעור מימון העולה על 60% (בהתאם לאמור בהוראת הדיווח לפיקוח 876) עולה כי, כולן ניתנו בשיעורים שבין 75%-60%. בהתאם להנחיות בנק ישראל, החל מתאריך ה-1 בנובמבר 2012, לא מאושרות בבנק הלוואות חדשות בשיעור מימון העולה על 75%.

כמו כן, פילוח המשכנתאות אשר ניתנו בשיעור מימון נמוך מ- 60% בשנת 2019 מצביע על כך ש- 48% מהמשכנתאות ניתנו בשיעור מימון שבין 60%-45%, יתר המשכנתאות נתנו בשיעור של עד 45%.

פירוט שיעור החזר ממוצע מהכנסה פנויה (החישוב הינו בהתאם להוראת דיווח לפיקוח 876):

מניתוח ביצועי המשכנתאות של שנת 2019, לפי פילוח שיעור החזר מהכנסה פנויה (בהתאם לאמור בהוראת הדיווח לפיקוח 876) עולה כי, רובן ניתנו בשיעורים שבין 30%-20%. שיעור ביצועי ההלוואות לדיור בשיעור החזר הגבוה מ- 40% עמד בשנת 2019 על 0.06% בלבד. בהתאם להנחיות בנק ישראל, החל מתאריך ה-1 באוגוסט 2013, לא מאושרות בבנק הלוואות חדשות בשיעור החזר מהכנסה פנויה העולה על 50% והלוואות הניתנות בשיעור החזר מהכנסה העולה על 40% משוקללות ב- 100% נכסי סיכון.

הלוואות לתקופות ארוכות:

ככלל, תקופות ההלוואות בכל המגזרים ניתנות לתקופות של עד 25 השנה, ובאישור מערך המשכנתאות, עד 30 שנה.

להלן נתונים על התפתחות תיק ההלוואות* לדיור לפי מגזרי הצמדה:

	למטרת מגורים										
	מגזר לא צמוד				מגזר צמוד מדד				מגזר צמוד מט"ח		
	ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית משתנה		
	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	
	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	
31.12.19	**3,176**	**33.8**	**4,033**	**42.9**	**852**	**9.1**	**1,259**	**13.4**	**78**	**0.8**	
31.12.18	3,018	34.0	3,900	44.0	789	8.9	1,071	12.1	95	1.1	

	סך הכל	בביטחון דירת מגורים	סך הכל
	יתרה	יתרה	יתרה
		במיליוני ש"ח	
31.12.19	**9,398**	**498**	**9,896**
31.12.18	8,873	424	9,297

* יתרת ההלוואות מוצגת נטו, לאחר הפרשה להפסדי אשראי.

הפרשה להפסדי אשראי:

החלטה על הפרשה להפסדי אשראי מבוצעת על בסיס סקירה של תיק האשראי לדיור, על פי נוהל מובנה, הקובע בין היתר את הסמכויות לבחינה ולהחלטה על הפרשה כאמור. ההפרשה להפסדי אשראי בהלוואות לדיור נערכת לפי עומק הפיגור, למעט הלוואות שחלות לגביהן נסיבות מיוחדות, כפי שהוגדרו בהוראות ניהול בנקאי תקין, שלגביהן נערכת הפרשה על בסיס בחינה פרטנית או קבוצתית בהתאם להוראת חובות פגומים.

להלן התפתחות נתוני יתרות הפיגור וההפרשות להפסדי אשראי על פני התקופות:

	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2017
	במיליוני ש"ח		
יתרת פיגור ברוטו (כולל ריבית פיגור)	**21**	29	38
שיעור מהתיק	**0.21%**	0.31%	0.41%
יתרת הפרשה לפי עומק פיגור	**7**	15	12
יתרת הפרשה קבוצתית [1]	**35**	33	32
סך הכל יתרת הפרשה להפסדי אשראי	**42**	48	44
שיעור מהתיק	**0.42%**	0.51%	0.48%

1. לרבות קבוצות רכישה.

מדיניות אשראי ללקוחות פרטיים (ללא הלוואות לדיור)

כללי:

במסגרת ניהול סיכוני אשראי לאנשים פרטיים נוקט הבנק אמצעים שונים להפחתת הסיכונים הנובעים ממתן אשראי זה. מדיניות האשראי הצרכני מפרטת את המדיניות בתחום האשראי בהתאמה לכללי הממשל התאגידי, כפי שנקבעה על ידי הדירקטוריון ואת הקווים המנחים של הדירקטוריון לדרגי הניהול השונים בהתאם לתחומי האחריות שלהם, תחום סמכותם ואופן הבקרה והדיווח שלהם לרבות על מקרים חריגים. המדיניות מגדירה לאנשי האשראי בסניפים, במרכז לבנקאות ישירה ובמטה את העקרונות באשר לאישור האשראי ולדרך ניהול האשראי, שמעמיד הבנק ללווים. המדיניות והקווים המנחים מבוססים, בין היתר, על תיאבון הסיכון של הבנק ומגדירים את התנאים הנדרשים, על מנת לפעול בהתאם לתיאבון ובתחום סיבולת הסיכון.

עקרונות למתן אשראי:

ככלל, הבנק מעמיד אשראי תוך התחשבות בצרכי הלקוח, בשקיפות ותוך מתן גילוי נאות מתאים.

ניהול האשראי הצרכני מאופיין בפיזור נרחב בין הלקוחות וללא תלות בלקוח בודד.

במסגרת בקשת האשראי מתועדים תמהיל האובליגו, הביטחונות ונתונים נוספים כגון: מחזור, ותק, ניסיון ועוד. על בסיס נתונים אלו ונתונים כגון כושר החזר ועושר פיננסי, מתקבל דירוג לתמיכה בקבלת החלטה לאשר את הבקשה או לדחותה.

עיקרו של תיק האשראי מאופיין בשלושת תחומי הפעילות הבאים:

- **לקוחות פרטיים שעיקר פעילותם מול הבנק**

אשראי זה ניתן ללקוחות הבנק ומתבסס על היכרות עם הלקוח, ניתוח יכולת ההחזר שלו, ניסיון האשראי המצטבר מולו בבנק ותמונה עדכנית של מרבית פעילותו האשראית. אשראי ללקוחות חדשים ניתן תוך התבססות על נתונים תומכים ומצבם בבנק המקור לרבות נתונים מדוח אשראי מלא.

הלוואות ללקוחות אלו מועמדות לתקופה המתאימה לצורכי הלקוח, ליכולת ההחזר שלו ולמטרת ההלוואה. ככלל, הלוואות מועמדות לתקופה של עד 120 תשלומים חודשיים רציפים.

- **לקוחות פרטיים שעיקר פעילותם אינה בבנק אגוד (להלן: "לקוחות מוצר"):**
  - **לקוחות מוצר במרכז לבנקאות ישירה**

  פעילות לקוחות מוצר מבוצעת באמצעות המרכז לבנקאות ישירה, המהווה יחידה מתמחה בתחום זה. ככלל פעילות המוצר מאופיינת במודלים ייעודיים לכל סוג מוצר לרבות נתונים מדוח אשראי מלא.

  - **לקוחות מוצר בחברת אגוד ליסינג בע"מ**

  מרבית האשראי למגזר פעילות זה הינו חלק מפעילות חברת אגוד ליסינג בע"מ ומתבסס על נתונים תומכים לגבי הכנסתם של הלקוחות, יכולת ההחזר שלהם ומצבם בבנק המקור לרבות נתונים מדוח אשראי מלא וכן על הרכב הנרכש וההון העצמי המשולם בעסקה.

בקרות:

תהליכי מתן אשראי:

תהליך מתן האשראי ללקוחות מבוצע במספר ערוצי התקשרות אפשריים עם הלקוח. כחלק מתהליך מתן האשראי מפעיל הבנק מערכות תומכות החלטה תוך התייחסות לנקודות הבאות:

- תוצאות מודלי דירוג ללקוחות (קיימים, חדשים ,מוצר) נתון המצביע על רמות הסיכון של הלקוחות.
- פעילות הלקוח וההיסטוריה האשראית שלו:
  - לאוכלוסיית הלקוחות הקיימים בבנק, טרם העמדת האשראי נבחנת פעילות הלקוח וההיסטוריה האשראית שלו.
  - לגבי לקוחות חדשים מקבל הבנק מידע על הלקוח לרבות אסמכתאות מתאימות טרם אישור האשראי בפועל.

- התיחסות לנתונים ממאגרים שונים (BDI), לרבות דוח אשראי מלא ללקוחות חדשים וללקוחות קיימים, בהתאם לקריטריונים שהוגדרו במדיניות האשראי.
- בלקוחות מוצר- שאלון בקשת אשראי נרחב ללקוח בהתאם לסוג המוצר המבוקש ומידע מדוח אשראי מלא.

לאחר שיקלול הפרמטרים מתקבלת המלצה לאישור האשראי ובהתאם לסמכויות האשראי המוגדרות במדיניות מתבצע האישור בפועל.

תהליכי ניהול האשראי ובקרה:

- תפיסת הבקרה של הבנק מסתמכת על תהליכי מעקב ובקרה בשכבות שונות (מעגלי בקרה) שתכליתם הצפת לקוחות חריגים או התנהלות חריגה בחשבונות הלקוחות. הבנק מפעיל מערכות ותהליכי בקרה שמטרתם זיהוי מוקדם ככל האפשר של חשבונות בעלי סממנים שליליים, המצביעים על אפשרות שהחשבון ייקלע לקושי בהחזר האשראי. לצורך כך, עומדים לרשות הסניפים והמטה כלי בקרה והתראה לאיתור וסימון חשבונות אלו.
- דיווח על התפתחות תיק האשראי הצרכני בבנק לרבות עמידה במגבלות תאבון וסיבולת סיכון.
- מעקב ודיווח רבעוני אחר אינדיקאטורים לבחינת המדיניות כפי שנקבע במדיניות הבנק.

להלן יתרות אשראי מאזני לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור) :

	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018	
	במיליוני ש"ח		שינוי באחוזים
הלוואות	**4,304**	3,858	12
כרטיסי אשראי ועו"ש	**780**	747	4
סך הכל אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)	**5,084**	4,605	10
מזה :			
לא בעייתים	**5,025**	4,552	10
בעייתים לא פגומים	**42**	38	11
פגומים	**17**	15	13
סך הכל אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)	**5,084**	4,605	10
אשראי בסכום העולה מעל 0.5 מיליון ש"ח ללווה	**117**	172	(32)

להלן נתוני המחיקות החשבונאיות ושיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018
	במיליוני ש"ח	
מחיקות חשבונאיות נטו[1]	**(35)**	(55)
הוצאות בגין הפסדי אשראי[2]	**47**	76
שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור לאנשים פרטיים	**0.92%**	1.65%

1. מזה: 30 מיליון ש"ח בגין הלוואות שלא קיים בגינם חשבון עו"ש (לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 - 49 מיליון ש"ח).
2. מזה: 40 מיליון ש"ח בגין הלוואות שלא קיים בגינם חשבון עו"ש (לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 - 66 מיליון ש"ח).

להלן ניתוח האשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור) לפי תקופות נותרות ממוצעות לפרעון[1]:

	ליום 31 בדצמבר 2019						
	אשראי לציבור לאנשים פרטיים						
	עד 50 אלפי ש"ח	50 עד 100 אלפי ש"ח	100 עד 150 אלפי ש"ח	150 עד 200 אלפי ש"ח	מעל 200 אלפי ש"ח	סך הכל אשראי מאזני	אשראי חוץ מאזני
	במיליוני ש"ח						
תקופה נותרת ממוצעת לפרעון							
עד שנתיים	**950**	**203**	**62**	**26**	**113**	**1,354**	**1,316**
משנתיים עד 4 שנים	**641**	**574**	**213**	**85**	**118**	**1,631**	**103**
מ 4 שנים עד 6 שנים	**194**	**569**	**321**	**144**	**121**	**1,349**	**45**
מ 6 שנים עד 8 שנים	**11**	**179**	**339**	**100**	**50**	**679**	**10**
מ 8 שנים עד 10 שנים	**-**	**9**	**24**	**15**	**20**	**68**	**6**
מעל 10 שנים	**-**	**-**	**-**	**1**	**2**	**3**	**-**
סך הכל	**1,796**	**1,534**	**959**	**371**	**424**	**5,084**	**1,480**

	ליום 31 בדצמבר 2018						
	אשראי לציבור לאנשים פרטיים						
	עד 50 אלפי ש"ח	50 עד 100 אלפי ש"ח	100 עד 150 אלפי ש"ח	150 עד 200 אלפי ש"ח	מעל 200 אלפי ש"ח	סך הכל אשראי מאזני	אשראי חוץ מאזני
	במיליוני ש"ח						
תקופה נותרת ממוצעת לפרעון							
עד שנתיים	894	178	54	23	173	1,322	1,342
משנתיים עד 4 שנים	800	531	178	76	106	1,691	106
מ 4 שנים עד 6 שנים	169	485	207	85	71	1,017	46
מ 6 שנים עד 8 שנים	11	125	246	72	34	488	8
מ 8 שנים עד 10 שנים	1	14	37	16	16	84	6
מעל 10 שנים	-	-	1	-	2	3	1
סך הכל	1,875	1,333	723	272	402	4,605	1,509

1. הנתונים כוללים יתרות ומסגרות אשראי בכרטיסי אשראי.

להלן פילוח לפי גודל חבות לווה לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)[1]:

	ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 31 בדצמבר 2018	
	אשראי מאזני	חוץ מאזני	אשראי מאזני	חוץ מאזני
	במיליוני ש"ח			
מדרג אשראי				
עד 10 אלפי ש"ח	**253**	**1,272**	242	1,290
מ 10 עד 20 אלפי ש"ח	**373**	**118**	398	121
מ 20 עד 40 אלפי ש"ח	**763**	**45**	839	46
מ 40 עד 80 אלפי ש"ח	**1,405**	**18**	1,314	19
מ 80 עד 150 אלפי ש"ח	**1,494**	**27**	1,138	33
מ 150 עד 300 אלפי ש"ח	**591**	**-**	416	-
מעל 300 אלפי ש"ח	**205**	**-**	258	-
סך הכל	**5,084**	**1,480**	4,605	1,509

1. גודל חבות לווה נקבע לפי יתרת האשראי המאזני.

להלן מידת החשיפה לגידול משמעותי בתשלומים:

	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
	במיליוני ש"ח	
הלוואות מסוג בלון[1], **	**131**	168
הלוואות בפרעון חודשי	**4,173**	3,690
סך הכל הלוואות	**4,304**	3,858
** הלוואות בלון על-פי תקופה:		
עד שנתיים	**80**	112
משנתיים עד 4 שנים	**34**	45
מ 4 שנים עד 6 שנים	**17**	11

1. הלוואות שבמהלך תקופת הבלון משולמים רק תשלומי ריבית.

להלן פילוח בטחונות לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור):

	ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 31 בדצמבר 2018	
בטחונות	**יתרת אשראי מאזני**	**יתרת אשראי חוץ-מאזני**	**יתרת אשראי מאזני**	**יתרת אשראי חוץ-מאזני**
	במיליוני ש"ח			
סך אשראי שאינו מגובה בביטחונות	**1,955**	**1,398**	1,917	1,413
סך אשראי המגובה בביטחונות[1]	**3,129**	**82**	2,688	96
סך הכל	**5,084**	**1,480**	4,605	1,509
[1] מזה: פקדונות וניירות ערך	**126**	**59**	140	69
נדל"ן	**39**	**4**	63	11
אחר (בעיקר רכב)	**2,964**	**19**	2,485	16

להלן פילוח תיק הנכסים הפיננסיים לפי גובה הכנסה ויתרות האשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור):

	ליום 31 בדצמבר 2019					
	אשראי לציבור לאנשים פרטיים					
גובה הכנסה*/ נכסים פיננסיים	**עד 10 אלפי ש"ח**	**10 עד 50 אלפי ש"ח**	**50 עד 200 אלפי ש"ח**	**200 עד 500 אלפי ש"ח**	**מעל 500 אלפי ש"ח**	**סך הכל**
	במיליוני ש"ח					
חשבונות ללא הכנסה קבועה לחשבון**	**3,407**	**1**	**2**	**1**	**4**	**3,415**
נמוכה מ 5 אלפי ש"ח	**59**	**13**	**6**	**4**	**8**	**90**
מ 5 עד 10 אלפי ש"ח	**102**	**30**	**20**	**7**	**7**	**166**
מ 10 עד 15 אלפי ש"ח	**113**	**46**	**30**	**11**	**10**	**210**
מ 15 עד 20 אלפי ש"ח	**111**	**45**	**36**	**12**	**8**	**212**
מ 20 אלפי ש"ח ומעלה	**364**	**189**	**206**	**100**	**132**	**991**
סך הכל	**4,156**	**324**	**300**	**135**	**169**	**5,084**

	ליום 31 בדצמבר 2018					
	אשראי לציבור לאנשים פרטיים					
גובה הכנסה*/ נכסים פיננסיים	**עד 10 אלפי ש"ח**	**10 עד 50 אלפי ש"ח**	**50 עד 200 אלפי ש"ח**	**200 עד 500 אלפי ש"ח**	**מעל 500 אלפי ש"ח**	**סך הכל**
	במיליוני ש"ח					
חשבונות ללא הכנסה קבועה לחשבון**	2,908	1	2	2	2	2,915
נמוכה מ 5 אלפי ש"ח	79	11	10	3	6	109
מ 5 עד 10 אלפי ש"ח	103	38	18	8	11	178
מ 10 עד 15 אלפי ש"ח	119	45	29	11	9	213
מ 15 עד 20 אלפי ש"ח	110	48	34	13	8	213
מ 20 אלפי ש"ח ומעלה	360	187	191	100	139	977
סך הכל	3,679	330	284	137	175	4,605

* הכנסת הלקוח שנרשמה בחשבון העו"ש.

** בעיקר בגין אשראי שהועמד במסגרת תיק מימון ישיר וחברת הבת המאוחדת אגוד לסינג בע"מ. בשל אופי ניהול החשבון ההכנסה אינה באה לידי ביטוי בחשבון העו"ש.

להלן פילוח הכנסה קבועה לחשבון אנשים פרטיים (ללא הלוואת לדיור):

	ליום 31 בדצמבר 2019						
	אשראי לציבור לאנשים פרטיים						
הכנסה קבועה לחשבון	**עד 50 אלפי ש"ח**	**50 עד 100 אלפי ש"ח**	**100 עד 150 אלפי ש"ח**	**150 עד 200 אלפי ש"ח**	**מעל 200 אלפי ש"ח**	**סך הכל אשראי מאזני**	**אשראי חוץ מאזני**
	במיליוני ש"ח						
ללא הכנסה קבועה*	**1,156**	**1,141**	**719**	**258**	**141**	**3,415**	**18**
עד 10 אלפי ש"ח	**145**	**52**	**23**	**8**	**28**	**256**	**250**
מ 10 עד 20 אלפי ש"ח	**195**	**124**	**60**	**17**	**26**	**422**	**357**
מעל 20 אלפי ש"ח	**300**	**217**	**157**	**88**	**229**	**991**	**855**
סך הכל	**1,796**	**1,534**	**959**	**371**	**424**	**5,084**	**1,480**

	ליום 31 בדצמבר 2018						
	אשראי לציבור לאנשים פרטיים						
הכנסה קבועה לחשבון	**עד 50 אלפי ש"ח**	**50 עד 100 אלפי ש"ח**	**100 עד 150 אלפי ש"ח**	**150 עד 200 אלפי ש"ח**	**מעל 200 אלפי ש"ח**	**סך הכל אשראי מאזני**	**אשראי חוץ מאזני**
	במיליוני ש"ח						
ללא הכנסה קבועה*	1,243	933	508	158	73	2,915	28
עד 10 אלפי ש"ח	147	58	18	12	52	287	247
מ 10 עד 20 אלפי ש"ח	195	132	56	19	24	426	364
מעל 20 אלפי ש"ח	290	210	141	83	253	977	870
סך הכל	1,875	1,333	723	272	402	4,605	1,509

* בעיקר בגין אשראי שהועמד במסגרת תיק מימון ישיר וחברת הבת המאוחדת אגוד לסינג בע"מ. בשל אופי ניהול החשבון ההכנסה אינה באה לידי ביטוי בחשבון העו"ש.

אשראי לבינוי ונדל"ן

הבנק מתמקד בליווי פרוייקטים למגורים באזורי ביקוש ובעלי המאפיינים הבאים:
- פרוייקטים בעלי שיעורי רווח נאותים וסיכון נמוך.
- מימון בניית דירות סטנדרטיות.

להלן התפלגות סיכון האשראי הכולל לבינוי ונדל"ן, ליום 31 בדצמבר 2019 (במיליוני ש"ח):

סוג הלווה	
ייזום בניה	4,444
קבוצות רכישה	20
עבודות הנדסה אזרחית (תשתיות)	274
נדל"ן מניב	1,608
סך הכל ענף בינוי ונדל"ן	**6,346**
תעשייה וחרושת במוצרי בניה	86
מסחר במוצרי בניה	73
סך הכל	**6,505**

להלן התפלגות סיכון האשראי הכולל בענף בינוי ונדל"ן ליום 31 בדצמבר 2019 (במיליוני ש"ח):

סוג האשראי	
אשראי מאזני לענף הבניה	2,101
מזה: אשראי מאזני לליווי פרויקטים	1,138
מזה: אשראי מאזני לקבוצות רכישה (מעל 10 יח"ד)	6
נדל"ן	899
אג"ח קונצרני**	468
ערבויות/ ערבויות מכר*	1,178
התחייבויות למתן אשראי- מסגרות	1,696
אחר	4
סיכון אשראי כולל****	**6,346**
סך הכל חבות ענף הבינוי והנדל"ן* מסך הכל חבויות הציבור**	12.67%

* ערבויות מכר משוקללות לפי 10%/30% וערבויות אחרות לפי 100%.לעניין פוליסות ביטוח שרכש הבנק בגין חשיפות אשראי לערבויות ראה באור 22.ב בדוחות הכספיים.

** אג"ח קונצרני המוחזק על ידי הנוסטרו.

*** על פי מדידת ריכוזיות ענפית כמפורט בהוראת נב"ת 315.

**** כולל 254 מיליון ש"ח אג"חים בגין פעילות חו"ל.

ליום 31 בדצמבר 2019 הבנק מממן 123 פרויקטים בשלבים שונים, עם היקף של כ- 6,470 יחידות דיור. מתוכם כ - 60.90% באזורי הביקוש. להלן התפלגות הפרויקטים על פי מיקום גיאוגרפי, ליום 31 בדצמבר 2019:

איזור	**מספר פרויקטים**	**מסגרות מאושרות**	**ניצול בפועל ***	**מסגרות מאושרות**	**ניצול בפועל ***
		במיליוני ש"ח		ב %	
ירושלים וסביבותיה	10	379	294	8.0	10.0
תל אביב	9	396	262	8.3	8.9
מרכז	55	2,700	1,524	56.9	52.0
צפון	22	513	258	10.8	8.8
דרום	27	756	595	16.0	20.3
סך הכל	**123**	**4,744**	**2,933**	**100.0**	**100.0**

* כולל אשראי מאזני וחוץ מאזני ללא התחייבויות למתן אשראי.

מימון ממונף

הבנק מעמיד מעת לעת אשראי ללקוחותיו ברמת מינוף שעולה באופן משמעותי על המקובל בענף עליו נמנה הלקוח וכן למימון שבעיקרו נועד למימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים, המתאפיין לעיתים בסכומים או שיעורי מימון גבוהים, כאשר יכולת פירעון האשראי מבוססת בעיקרה על התאגיד הנרכש. כל בקשה לאשראי מסוג זה נבחנת לגופה, תוך התחשבות בטיב הלקוח, יכולת ההחזר והביטחונות המוצעים. היקף חשיפת האשראי כפוף למגבלות רגולטוריות ולמדיניות הבנק (שהינה שמרנית יותר מאשר המגבלות הרגולטוריות).

בעדכון מדיניות ניהול סיכון האשראי העסקי לשנת 2019 ההגדרות והמגבלות בנושא הורחבו, וזאת לאור עדכון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 327 "ניהול הלוואות ממונפות" ו- 323 "מגבלות על מימון עסקאות הוניות", בתוקף מיום ה- 1 בינואר 2016.

להלן התפלגות החשיפה לעסקאות מימון ממונף לפי ענפי משק ולפי אזור גיאוגרפי :

	ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 בדצמבר 2018		
	מאזני [1]	חוץ מאזני	סך הכל [2]	מאזני [1]	חוץ מאזני	סך הכל [2]
	במיליוני ש"ח					
ישראל:						
מסחר	**137**	**10**	**147**	129	15	144
תעשיה	**54**	**-**	**54**	49	-	49
תחבורה ואחסנה	**107**	**-**	**107**	-	-	-
פעילות נדל"ן	**-**	**-**	**-**	95	-	95
כריה וחציבה	**101**	**-**	**101**	90	-	90
שירותים פיננסיים	**42**	**-**	**42**	82	-	82
סך הכל	**441**	**10**	**451**	445	15	460
אירופה:						
בינוי ונדל"ן	**-**	**-**	**-**	32	30	62
סך הכל מימון ממונף	**441**	**10**	**451**	477	45	522

1. יתרה מאזנית נטו בניכוי הפרשה פרטנית להפסדי אשראי וביטחונות המותרים לניכוי לפי סעיף 5 בהוראת ניהול בנקאי תקין 313.
2. יתרת חבות נטו העולה על הסף שנקבע לגבי מימון הוני (35 מיליון ש"ח) בהוראת ניהול בנקאי תקין 323. הבנק אימץ סף זה גם לגבי מימון ממונף אחר.

הערה: לא כולל חובות שלמועד החיתום לא עמדו בקריטריונים לסיווגם כמימון ממונף ובתקופות עוקבות הפכו להיות חובות פגומים.

סיכוני שוק

סיכון שוק הוא הסיכון להפסד הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים עקב שינוי בתנאי השוק (רמת מחירים, שיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות). הדירקטוריון מתווה את אסטרטגית סיכון השוק ומסגרת ניהול סיכון השוק, וסוקר בתדירות שנתית לפחות את מסמך מדיניות השוק של הבנק.

המבנה הארגוני לניהול סיכוני השוק מבוסס על כללי הממשל התאגידי וכולל את שלושת קווי ההגנה, בהתאם להגדרות המפורטות בהוראת ניהול בנקאי תקין 310.

מדידת סיכוני השוק מבוצעת ביחס למכלול גורמי סיכוני השוק שזוהו במוצרים ופעילויות הבנק, המאזניות והחוץ מאזניות באמצעות מודל הערך שבסיכון (VAR) אשר מציג את הסיכון הפוטנציאלי (ירידה אפשרית בשווי בתקופת זמן נתונה). ככלל, החישוב מבוצע בשיטה הפרמטרית ובשיטה ההיסטורית ברמת ביטחון של 99% ומבוצע ברמה יומית.

בנוסף למודל VAR הבנק מפעיל תרחישי קיצון (Stress) הוליסטיים ולסיכון ריבית בפרט, ובכלל זה Stressed VAR. מטרת תרחישי הקיצון הינה הערכת השפעתם הפוטנציאלית של אירוע חריג או שורת אירועים חריגים על התממשותם של סיכונים והשפעתם על יציבות הבנק.

תהליכי הניטור והבקרה מבוצעים בקווי ההגנה הראשון והשני תוך ניטור החשיפות בפועל אל מול המגבלות בחתך קווי עסקים וחתך סיכונים, והצפת התראות על חריגות ועל קרבה למגבלות, מעקב אחר גורמי הסיכון בשווקים הפיננסיים, למידע נוסף על ניהול סיכון השוק ראה דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת **.http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx**

להלן ריכוז מגבלות סיכון השוק הכוללות והחשיפה בפועל במיליוני ש"ח במונחי VAR (מדידת VAR ל- 10 ימים, למעט בתיק הבנקאי לחודש קלנדרי) [1]:

		מגבלה		בפועל	
מגזר	**סוג מגבלה**	**ליום 31 בדצמבר 2019**	**ליום 31 בדצמבר 2018**	**ליום 31 בדצמבר 2019**	**ליום 31 בדצמבר 2018**
סה"כ	חשיפת שוק כוללת [2]	**160**	160	**64.6**	78.7
סה"כ	חשיפת שוק כוללת בתיק למסחר [2]	**50**	50	**6.8**	8.6
ריבית	חשיפת ריבית כוללת [2]	**150**	150	**25.4**	43.8
ריבית	DV כולל [3,4]	**16.0%**	7.5%	**3.5%**	3.2%
בסיס	VAR [2]	**60**	60	**12.8**	17.2
מניות	VAR [2]	**30**	30	**20.6**	15.4
אופציות	תרחישים VOL/SPOT	**28**	28	**4.8**	1.9

1. בחישוב הסך הכל מובאים בחשבון הקטנות סיכוני הריבית בגין מיתאמים (קורלציות) בחשיפות הריבית ובסיס המט"ח בין מטבעות שונים על פני התקופות בתיק בנקאי ולמסחר בנפרד.
2. מדידת ה- VAR ל- 10 ימים, למעט בתיק הבנקאי לחודש קלנדרי.
3. מחושב כשיעור מההון העצמי.
4. החל מיוני 2019 המגבלה והמדידה הינם במונחי DV2, מספרי השוואה מוצגים במונחי DV1.

סיכון ריבית

סיכון הריבית הינו סיכון הנובע מהשפעה אפשרית של שינויים בעקומי ריבית ובמתאם בין הריביות על השווי ההוגן של נכסים והתחייבויות ועל חשיפות הריבית.

להלן מידע כמותי על סיכון הריבית - ניתוח רגישות

1. שווי הוגן נטו[1] של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

	ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 בדצמבר 2018		
	ש"ח	מט"ח	סך הכל	ש"ח	מט"ח	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
שווי הוגן נטו[1]	**2,106**	**186**	**2,292**	1,485	258	1,743
מזה: תיק בנקאי	**1,801**	**142**	**1,943**	1,969	250	2,219

1. שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים ופריסה של פקדונות לפי דרישה. פירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים ראה באור 30.א. בדוח הכספי.

2. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו[1] של הבנק וחברות מאוחדות שלו

	ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 בדצמבר 2018		
	ש"ח	מט"ח	סך הכל	ש"ח	מט"ח	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
שינויים מקבילים						
עלייה במקביל של 1%	**2,041**	**185**	**2,226**	1,420	248	1,668
מזה: תיק בנקאי	**1,660**	**332**	**1,992**	1,838	305	2,143
ירידה במקביל של 1%	**2,279**	**149**	**2,428**	1,571	238	1,809
מזה: תיק בנקאי	**1,925**	**265**	**2,190**	2,093	233	2,326
שינויים לא מקבילים						
התללה[2]	**2,029**	**192**	**2,221**	1,444	267	1,711
השטחה[3]	**2,059**	**187**	**2,246**	1,439	251	1,690
עליית ריבית בטווח הקצר	**1,817**	**181**	**1,998**	1,270	241	1,511
ירידת ריבית בטווח הקצר	**2,402**	**190**	**2,592**	1,705	274	1,979

1. שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה.
2. התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועליה בריבית בטווח הארוך.
3. השטחה - עליה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

הערה: בטבלה זו מוצג השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

3. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית

	ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 בדצמבר 2018		
	הכנסות ריבית	הכנסות מימון שאינן מריבית	סך הכל	הכנסות ריבית	הכנסות מימון שאינן מריבית	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
שינויים מקבילים						
עלייה במקביל של 1%	**107**	**46**	**153**	91	53	144
מזה: תיק בנקאי	**107**	**44**	**151**	93	57	150
ירידה במקביל של 1%	**(60)**	**(48)**	**(108)**	(42)	(55)	(97)
מזה: תיק בנקאי	**(60)**	**(49)**	**(109)**	(44)	(63)	(107)

סיכון בסיס

להלן הרגישות לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ והמדד. המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על הון הבנק וכוללת הן את הפעילות המאזנית והן את החוץ מאזנית (סוגריים מייצגים קיטון):

	דולר	אירו	ליש"ט	יין	פר"ש	מט"ח אחר
ליום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח					
עליה של 10%	**47.1**	**(12.7)**	**0.1**	**0.2**	* -	**0.2**
ירידה של 10%	**52.8**	**(3.0)**	**(0.1)**	**(0.2)**	* -	**(0.2)**

	מדד
ליום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
עליה של 3%	**32.8**
ירידה של 3%	**(32.8)**

	דולר	אירו	ליש"ט	יין	פר"ש	מט"ח אחר
ליום 31 בדצמבר 2018	במיליוני ש"ח					
עליה של 10%	4.3	(1.0)	* -	(0.2)	0.1	0.4
ירידה של 10%	(10.3)	4.2	* -	0.2	(0.1)	(0.4)

	מדד
ליום 31 בדצמבר 2018	במיליוני ש"ח
עליה של 3%	33.6
ירידה של 3%	(33.6)

* נמוך מ-0.1

להלן תמצית מאזני ההצמדה:

ליום 31 בדצמבר 2019	**לא צמוד**	**צמוד מדד**	**מט"ח כולל צמוד מט"ח**	**פריטים לא כספיים**	**סך הכל**
	במיליוני ש"ח				
נכסים	**30,425**	**6,250**	**5,077**	**715**	**42,467**
התחייבויות	**28,162**	**4,998**	**6,472**	**197**	**39,829**
	2,263	**1,252**	**(1,395)**	**518**	**2,638**
עסקות עתידיות, נטו	**(1,537)**	**(158)**	**1,695**		
אופציות (שווי דלתא)	**171**	**-**	**(171)**		
סך הכל	**897**	**1,094**	*** 129**		

* מזה: דולר - 166 מיליון ש"ח, אירו - (46) מיליון ש"ח, מטבעות אחרים - 9 מיליון ש"ח.

ליום 31 בדצמבר 2018	**לא צמוד**	**צמוד מדד**	**מט"ח כולל צמוד מט"ח**	**פריטים לא כספיים**	**סך הכל**
	במיליוני ש"ח				
נכסים	30,285	5,731	4,423	877	41,316
התחייבויות	27,550	3,928	7,009	331	38,818
	2,735	1,803	(2,586)	546	2,498
עסקות עתידיות, נטו	(1,599)	(682)	2,281		
אופציות (שווי דלתא)	(352)	-	352		
סך הכל	784	1,121	* 47		

* מזה: דולר - 54 מיליון ש"ח, אירו - (12) מיליון ש"ח, מטבעות אחרים - 5 מיליון ש"ח.

פרטים נוספים בדבר חלוקת הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ראה באור 28 לדוחות הכספיים.

סיכון נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו ולעמוד בפירעון התחייבויות במועד פירעונן מבלי להיקלע להפסדים חריגים.

הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא "יחס כיסוי נזילות" (LCR) מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.

במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" ומקדמי הביטחון בגינם (המונה) וכן את תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים (המכנה). החל מיום 1 בינואר 2017 הדרישה המזערית נקבעה על 100%.

על רקע הודעות בעלי השליטה בבנק מיום 30 ביולי 2017 בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק והודעתם על התקשרות עם בנק מזרחי בעניין זה ונוכח חוסר הוודאות בו פועל הבנק בעקבות כך, החליט דירקטוריון הבנק על שמירה על יחס כיסוי נזילות כולל (LCR) גבוה יותר בתקופה זו – החל מיום 1 בדצמבר 2019 נקבע יעד (תיאבון סיכון) של 120% (סיבולת סיכון של 115%). שיעור זה ייבחן מעת לעת בהתאם להתפתחויות ויעודכן במידת הצורך.

במהלך הרבעון הרביעי נצפתה חריגה זניחה למול מגבלת דירקטוריון (שמחמירה לעומת המגבלה הרגולטורית) ליחס LCR כולל של 115%, שטופלה באופן מיידי.

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום	
	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2018
יחס כיסוי הנזילות *	**130%**	126%
יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**100%**	100%

* מחושב על בסיס ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון האחרון המדווח.

הבנק מעריך את פרופיל הנזילות בראיה רחבה, הכוללת שימוש במגוון מדדי סיכון ופרמטרים נוספים להערכת היבטי סיכון הנזילות השונים, לרבות: נזילות יומית ותוך יומית, נזילות עד חודש (לפי מודל פנימי ו- LCR), נזילות לטווח ארוך (יחס מימון יציב), מגוון מדדים ביחס לתמהיל ומבנה המקורות (שיעור פיקדונות עד חודש, שיעור פיקדונות ליבה, מדדי ריכוזיות מפקידים וכו'), ניתוח פערי נזילות עבור טווחי זמן שונים ועוד. הבנק קבע מגבלות לפרמטרים אלה ומנטר את רובם בתדירות יומית.

נכון למועד הדוח היקף פקדונותיהם של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות הסתכם בסך 1,373 מיליון ש"ח ומהווה 4.34% מסך פקדונות הציבור.

למידע נוסף על ניהול הנזילות ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2019 באתר האינטרנט של הבנק בכתובת **http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx**.

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי וסיכוני ציות, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין.

ניהול הסיכון התפעולי בבנק מיושם בהתאם להוראת הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 350 ומעוגן במדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים. המדיניות מגדירה את אופן ניהול סיכון תפעולי ואת תפקידי הגורמים המעורבים בניהול הסיכון בשלושת קווי ההגנה. המדיניות נדונה ומאושרת על ידי הדירקטוריון אחת לשנה.

במסגרת זו הבנק פועל על פי הוראות ניהול בנקאי תקין רלוונטיות: 355,361,367,357,308,350. בנושאים הללו קיימים מסמכי מדיניות יעודים ופרטניים.

עיקרי עקרונות מדיניות ניהול הסיכון התפעולי:

לבנק מסגרת עבודה לניהול סיכון תפעולי, המשתלבת במלואה בתהליכים הכוללים שלו לניהול סיכונים.

הבנק מקיים סביבת בקרה הדוקה העושה שימוש במדיניות, תהליכים ומערכות, בקרות פנימיות נאותות ואסטרטגיות נאותות להפחתת הסיכון או להעברתו, לרבות שימוש בכלים משלימים להפחתת הסיכונים כגון פוליסות ביטוח.

הסיכון התפעולי מנוהל בראייה מערכתית מקיפה, הכוללת את החברות הבנות. ניהול הסיכון התפעולי מושתת על תהליך פעיל של זיהוי, הערכה, מדידה, ניטור דיווח ובקרה המבוצע בכל קווי העסקים של הבנק.

למידע נוסף על ניהול סיכון התפעולי ובכלל זה מערכת המידע והמחשוב של הבנק, הגנת סייבר ואבטחת מידע, ראה דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת **http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx**

סיכון סייבר

במהלך השנה החולפת לא נרשמו אירועי סייבר מהותיים שהתרחשו או שהשפיע/ו על מערכותיו העצמאיות באופן מהותי וכפועל יוצא על מגזרי הפעילויות הנתמכים על ידי מערכות אלה. כמו כן, הבנק לא זיהה אירוע שמנע ממנו לבצע רישום, עיבוד, סיכום או דיווח מידע באופן נאות. להערכת הבנק לא הייתה לנושא הסייבר, בכל הקשור למערכותיו העצמאיות, השפעה מהותית על הדוחות הכספיים לשנת 2019.

כחלק ממדיניות הגנת הסייבר, הבנק מיישם תפישת אבטחת מידע ובכלל זה מקיים מגוון רחב של פעילויות בתחומים טכנולוגיים, תפעוליים ותהליכיים. תפישת אבטחת המידע מותאמת לתקן אבטחת מידע ISO 27001 2013 ומבוקרת על-ידי מכון התקנים הישראלי אשר העניק תו תקן לבנק. מכלול פעילות אבטחת המידע משולב בפעילות הגנת הסייבר ובא לתת מענה למתאר האיומים הדינאמי, המאפיין את הסביבה הטכנולוגית בה פועלות מערכות מידע בנקאיות מודרניות וכן לאפשר עמידה בהוראות רגולטוריות.

למידע נוסף על ניהול סיכון הסייבר ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2019 באתר האינטרנט של הבנק בכתובת

http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx

סיכון טכנולוגיות מידע

מערכות המידע מהוות עמוד שדרה של הבנקים לפעילות שוטפת תקינה, לדיווח כספי ורגולטורי ולניהול הסיכונים. לבנק התקשרות מהותית רבת שנים עם בנק לאומי בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות בשיטה של מיקור חוץ, שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016 (והוארכה כמפורט להלן). ממועד זה החלה תקופה של שלוש שנים המוגדרת כ"פרויקט סיום ההתקשרות". ההתקשרות עם בנק לאומי מגובה באישורים הרגולטוריים הנדרשים, והצדדים פועלים לחידושם לפי הצורך.

לבנק תלות בלאומי היות ולא קיימת חלופה מידית זמינה למערכות המסופקות על ידו, ולכן נזק למערכות עלול לגרום לבנק לחשיפה או לנזק מהותי. עם התקרבות מועד סיום תקופת ההתקשרות עם לאומי, הבנק החל בבחינת האפשרויות העומדות בפניו ובמסגרת זו פנה לספקים שונים לצורך קבלת הצעות לשירותי מחשוב ותפעול ובחן החל מסוף 2016 ועד לרבעון הראשון של שנת 2018 הצעות ראשוניות שלהם תוך הסתייעות בשירותי ייעוץ חיצוניים, ובפיקוח ועדה דירקטוריונית ייעודית (הועדה לענייני טכנולוגית המידע וחדשנות טכנולוגית). יחד עם זאת, בעקבות הודעת בעלי השליטה בבנק על התקשרותם עם בנק מזרחי עוכב התהליך עקב חוסר הודאות באשר לעתידו העצמאי של הבנק.

לאור התמשכותו של מצב אי הודאות והעיכוב בלוחות הזמנים של פרויקט החלפת מערכות המחשוב של הבנק, אישר דירקטוריון הבנק ביום ה- 29 במרס, 2018 את הצעת בנק לאומי שהתקבלה בבנק באותו מועד, שעיקריה הינם כי על רקע העסקה של בעלי השליטה יסכים בנק לאומי, לדחות את תום תקופת ההיפרדות לתקופה של עד 18 חודשים נוספים, ובלבד שבכל מקרה בו יבקש הבנק להקדים את תום תקופת ההפרדות, תינתן ללאומי הודעה מוקדמת של 24 חודשים לפחות לפני מועד סיום ההפרדות.

נוכח פניית הצדדים לקבלת אישור הממונה על התחרות לפטור מהסדר כובל ביחס להארכת ההתקשרות בין הבנק לבין לאומי, נמסר לבנק על ידי הממונה על התחרות, כי על פניה נראית פניית הצדדים כמיזם משותף אשר מתאים לבחינת הצדדים על פי "הוראות ההגבלים העסקיים (פטור סוג למיזמים משותפים)(הוראת שעה) תשס"ו-2006" ולכן אינו מצריך אישור הממונה על התחרות. כמו כן קיבל הבנק אישור מאת הפיקוח על הבנקים כי אין לו התנגדות להארכת תקופת מתן שירותי המחשוב לבנק על ידי לאומי עד ליום 30 ביוני 2021.

בנוסף, עקב התמשכות תקופת אי הודאות בה פועל הבנק כאמור לעיל, ולצורך הערכות להמשכיות קבלת שירותים ביחס למערכות הליבה של הבנק ולהחלפת ספק שירותי מחשוב - אם הבנק יוותר בנק עצמאי, ובהתחשב בלוחות הזמנים להסבת מערכות ליבה שעשויה לארוך מספר שנים, חידש הבנק בראשית שנת 2019 תהליך בחינת, עדכון וטיוב ההצעות שקיבל מספקים לקבלת שירותי מחשוב ותפעול כאמור. במסגרת תהליך זה, החליט דירקטוריון הבנק ביום 2, ביולי, 2019 למקד התהליך בבחינת וטיוב הצעתה של Tech Mahindra, ולקדם המגעים מולה בנוגע להצעתה תוך הבהרה כי התקשרות לא תבוצע או ניתן יהיה להפסיקה אם הבנק לא יוותר בנק עצמאי, כאשר לא תבוצע כל פעולה היוצרת מחויבות או התחייבות של הבנק כלפי Tech Mahindra מכל סוג, אלא אם יתקבל אישור פרטני מראש של דירקטוריון הבנק.

לאור פסק הדין של בית הדין לתחרות מיום 28 בנובמבר, 2019 במסגרתו התקבלו העררים שהגישו בעלי השליטה בבנק, הבנק ובנק מזרחי על החלטת המ"מ הממונה על התחרות להתנגד למיזוג בין הבנק לבין בנק מזרחי והעליה בהתכנות למיזוג הבנק בעקבותיו, מחד גיסא, ועל רקע חוסר הודאות ביחס להשלמת התנאים שנקבעו על ידי הממונה על התחרות למיזוג הבנקים והשלמת הליכי הצעת הרכש על ידי בנק מזרחי מאידך גיסא, השהה הבנק את קידום המו"מ שהחל עם Tech Mahindra וטרם קיבל החלטה באשר להמשך צעדיו בעניין.

לפיכך, האמור לעיל והנובע ממנו מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, אשר עשוי להסתיים ללא התקשרות בין הבנק לבין Tech Mahindra או להתממש באופן שונה מהצפוי, כאשר אין ודאות כי יתרחש בפועל.

נוכח הצורך בהבטחת המשך קבלת שירותי מיחשוב לבנק לאחר תום הארכת ההסכם עם לאומי ביום 30 ביוני 2021, בין במקרה בו הבנק יתמזג ובין אם ישאר בנק עצמאי (במקרה האחרון שירותים אלו ידרשו עד להשלמת פרוייקט החלפת מערכות מחשב אם יבוצע על ידי הבנק, או במסגרת קבלת שירותי מחשוב ארוכי טווח מבנק לאומי ככל שמגעים עם לאומי יבשילו בעתיד) מקיים הבנק מגעים עם בנק לאומי למציאת פתרון להמשך קבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי באופן שיאפשר המשכיות קבלת שירותי מיחשוב לבנק בכל חלופה שתהיה רלוונטית לעתידו של הבנק. נכון למועד דוחות אלו לא הבשילו המגעים שהתקיימו עד כה עם בנק לאומי לצורך הארכת תקופת קבלת שירותי המיחשוב מבנק לאומי.

בהתחשב בתשומות שתידרשנה לביצוע פרויקט החלפת מערכות מחשוב, ככל שהבנק יוותר בנק עצמאי וככל שיבוצע, ולהוצאות וההשקעות שתידרשנה מהבנק במקביל, הן לצורך ביצוע פרוייקט החלפת מערכת המחשוב והן להמשך קבלת השירותים מבנק לאומי, צפויה במקרה של ביצוע פרוייקט מחשוב כאמור, עליה משמעותית בעלויות המחשוב של הבנק לתקופה מוגבלת (הכוללת הן את תקופת פרויקט החלפת המערכות והן את שנות הפעילות הראשונות של המערכת לאחר החלפתה, עקב העמסה מואצת של הוצאות הפחת בגין המערכת החדשה) ובהתאם גם פגיעה משמעותית ברווחיות הבנק שאין ביכולת הבנק להעריכה בשלב זה. כן יהיו לכך השלכות על גובה חשיפת הבנק לסיכונים שונים, ובראש ובראשונה לסיכון של טכנולוגית המידע ולסיכון האסטרטגי. גם בחלופה של המשך קבלת שירותים מבנק לאומי לטווח ארוך, עלולה להיות עליה משמעותית בהוצאות המחשוב של הבנק באופן שעלול להשפיע על רווחיות הבנק שאין ביכולת הבנק להעריכה בשלב זה.

למידע נוסף על ניהול סיכון טכנולוגיות מידע ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2019 באתר האינטרנט של הבנק בכתובת **http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx**

סיכון ציות

סיכון ציות מוגדר כסיכון שתאגיד יסבול מסנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין כתוצאה מכישלון שלו לציית להוראות חוק, רגולציה, נהלים פנימיים וקודים אתיים.

ניהול סיכון הציות כולל אחריות לגיבוש המדיניות לניהול הסיכון, ביצוע מיפוי והערכה של סיכוני ציות, טיפול במקרים של הפרות ציות, פיקוח על יישום מדיניות הציות וקביעת אחריות והיערכות ארגונית ליישום מדיניות הציות. מדיניות ניהול סיכון הציות נדונה ומאושרת על ידי הדירקטוריון לפחות אחת לשנה.

ניהול סיכוני הציות מיושם בהתאם להוראות הדין החל על הבנק, ולרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 308 - ציות ופונקציית הציות בתאגיד הבנקאי.

היועצת המשפטית הראשית עומדת בראש האגף לייעוץ משפטי וציות ומשמשת כממונה על האכיפה הפנימית בבנק ובחברות הבת. קצין הציות הראשי, העומד בראש ענף הציות, משמש כמנהל סיכון הציות בכפיפות ליועצת המשפטית הראשית של הבנק ואחראי על יישום חוק איסור הלבנת הון וחוק איסור מימון טרור בבנק. בנוסף משמש קצין הציות הראשי גם כנציב תלונות הציבור.

למידע נוסף על ניהול סיכון הציות ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2019 באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: **.http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx**

סיכון משפטי

סיכון משפטי הינו סיכון להפסד כתוצאה מהיעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם והוא כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או לצעדי עונשין (Fines Penalties) כתוצאה מפעילות פיקוחית (Punitive Damages), כמו גם מהסדרים פרטניים. האגף לייעוץ משפטי וציות של הבנק אחראי לניהול הסיכון המשפטי בבנק והוא מעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות הבנק וקבוצתו, והיועצת המשפטית הראשית משמשת כמנהלת הסיכון המשפטי של הבנק.

ניהול הסיכון המשפטי מתבצע בהתאם למסמך מדיניות שבו הוגדרו העקרונות לניהול הסיכון המשפטי, חלוקת התפקידים והסמכויות לטיפול במיפוי ומזעור הסיכונים המשפטיים בבנק, תהליכי הדיווח על סיכונים וחשיפות משפטיות והערכתם, לרבות באמצעות ועדה לניהול סיכונים משפטיים הפועלת באגף לייעוץ משפטי והמתכנסת על בסיס תקופתי.

מסמך מדיניות ניהול הסיכון המשפטי מעודכן מעת לעת, בהתאם לצורך, ומובא לדיון ואישור בדירקטוריון הבנק אחת לשנה.

סיכון מוניטין

מוניטין הוא אוסף של תפיסות, דעות ואמונות של מחזיקי העניין לגבי התאגיד, בהתבסס על ניסיונם וציפיותיהם.

סיכון מוניטין הוא הסיכון לרווחי התאגיד, ליציבותו או ליכולתו להשיג את יעדיו, כתוצאה מפגיעה במוניטין העשוי לנבוע מהתנהלות התאגיד, מצבו הפיננסי או פרסום שלילי (אמיתי או כוזב) ועלול לבוא לידי ביטוי בתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עשויה

להשפיע לרעה על אמון הציבור בבנק ועל יכולתו של הבנק לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון (כגון באמצעות שווקים בין-בנקאיים או שוקי איגוח).

הבנק ימשיך לבחון ולעקוב אחר השלכות הודעת בעלי השליטה בבנק על התקשרותם עם בנק מזרחי על סיכון המוניטין.

לפירוט נוסף בהקשר זה, ראה פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" בדוח מפורט על הסיכונים לשנת 2019 באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: **http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx.**

סיכון אסטרטגי

הסיכון האסטרטגי הינו סיכון נוכחי או עתידי לרווחי הבנק, להון, למוניטין או למעמד הבנק, אשר עלול לנבוע מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום לא נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה נוצר ממידת התאימות של המטרות האסטרטגיות שהציב הבנק, ליכולותיו ולסביבה הכלכלית בה הוא פועל, מישימות תכניות העבודה והיעדים שהוגדרו לצורך השגתן, מהמשאבים שהוגדרו לצורך העמידה בתכניות ומאיכות היישום של מרכיבי התכניות. חברי הנהלת הבנק אחראים לניהול הסיכון, כל אחד בתחומו.

כמו כן, ביום ה-12 באפריל 2019 נכנס לתוקפו חוק נתוני אשראי, שמטרתו לקבוע הסדר כולל לשיתוף בנתוני אשראי. הסדר זה צפוי לשפר את איכות המידע אשר יהיה זמין לבנק בעת החלטה על מתן אשראי ללקוח ושיפור אפשרויות המימון העומדות בפני הלקוחות במערכת הבנקאית. מאידך, בטווח הקצר של יישום החוק חלה ירידה בכמות המידע של הבנק על לקוחותיו הקיימים, וזאת עד להשלמת תהליך החתמת הלקוחות. הוגדרו תנאים לדרישת חתימת הלקוחות. להערכת הבנק החוק צפוי להביא להגברת התחרות מצד גופים חוץ בנקאיים באופן משמעותי.

לאור הכרזת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק, ונוכח חוסר הוודאות בו פועל הבנק בעקבות כך, פחתה רמת הוודאות הנוגעת להתממשות התוכנית האסטרטגית של הבנק, ובהתאמה, עלה במהלך שנת 2018 הסיכון האסטרטגי.

נוכח הכרעת בית הדין לתחרות מיום ה- 28 בנובמבר, 2019, לפיה קיבל בית הדין את העררים שהגישו בעלי השליטה בבנק, הבנק ובנק מזרחי טפחות בע"מ, תתכן ירידה בסיכון האסטרטגי. במידה ולא יהיה מיזוג קיים פוטנציאל לעליית הסיכון האסטרטגי.

הנהלת הבנק והדירקטוריון מיישמים תהליכים שמטרתם התמודדות עם הסיכון האסטרטגי, זאת באמצעות מעקב ופיקוח הדוקים על התפתחות הסיכון, בין היתר באמצעות וועדת דירקטוריון ייעודית למעקב אחר התפתחות הסיכונים לתקופה ויישום צעדי הפחתה. הבנק ימשיך לעקוב ולבחון את הצעדים הנדרשים נוכח המצב.

לפירוט נוסף בהקשר זה, ראה פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" בדוח מפורט על הסיכונים לשנת 2019 באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: **http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx.**

סיכון סביבתי

סיכון סביבתי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן. בשנים האחרונות הולכת וגוברת המודעות בעולם ובארץ לפוטנציאל חשיפתם של מוסדות פיננסיים לסיכון הנובע ממפגעים סביבתיים ומאי קיום הוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. סיכון אשראי הנובע מסיכון סביבתי מוגדר כסיכון לפגיעה ביכולת החזר האשראי של הלווה עקב הפרת חוק המביאה להטלת קנסות כספיים משמעותיים, עלויות בלתי צפויות לשם עמידה בדרישות הדין וכו'.

הבנק מכיר בכך שזיהוי והערכת הסיכון הסביבתי הינם חלק מתהליך נאות של הערכת הסיכונים להם חשוף הבנק.

הערכת הבנק בדבר השפעת גורמי הסיכון

טבלת גורמי הסיכון להלן מבוססת על מתודולוגיה מעודכנת, המשלימה תהליך מקיף שערך הבנק לעדכון הגישה המשמשת להערכת הסיכון הכולל בקווי העסקים השונים. בהתאם למתודולוגיה, מידת ההשפעה של גורמי הסיכון השונים בטבלה להלן, מבטאת את המידה בה גורם הסיכון משקף איום על יציבות הבנק. ההשפעה המוצגת להלן גובשה תוך התאמה ככל הניתן לתהליך ה- ICAAP ותוצאותיו, תוך בחינת היבטים איכותיים וכמותיים, כולל פרופיל הסיכון של הבנק ולתהליכי מדידת הסיכונים השוטפים, והיא מבוססת על אמידת חשיפת פעילותו של הבנק לסיכונים השונים והשפעתם על הלימות הונו ויציבותו. בהתאם, ככלל התפיסה מבוססת על אחד או שני פרמטרים מרכזיים:

- **השפעת הסיכון במצב עסקים הרגיל** - באמצעות שיעור הקצאת ההון.
- **השפעת הסיכון תחת תנאי קיצון** - באמצעות ההשפעה על הלימות ההון רובד 1 בתרחיש קיצון.

סיכונים קשים לכימות דוגמת סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי וכיו"ב, מוערכים באופן סובייקטיבי, על ידי הגורמים הרלוונטיים בבנק, ובהתבסס על תוצרי ה- ICAAP.

<u>להלן מפורטת הערכת הבנק בדבר השפעת גורמי הסיכון בבנק ליום 31 בדצמבר 2019:</u>

<u>גורם הסיכון</u>	<u>השפעת הסיכון (גדולה, בינונית, קטנה)</u>
1. **השפעה כוללת של סיכוני האשראי** [1]	בינונית
1.1 סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	בינונית
1.2 סיכון בגין ריכוזיות ענפית [2]	בינונית-נמוכה
1.3 סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים [2]	בינונית
2. **השפעה כוללת של סיכוני שוק** [1]	בינונית
2.1 סיכון ריבית	בינונית
2.2 סיכון בסיס (אינפלציה ושערי חליפין)	נמוכה
2.3 סיכון אופציות	נמוכה
2.4 סיכון מחירי מניות	נמוכה
3. **סיכון נזילות**	נמוכה
4. **סיכון תפעולי**	בינונית*
5. **סיכון סייבר**	בינונית- גבוהה
6. **סיכון טכנולוגיות מידע**	בינונית- גבוהה*
7. **סיכון משפטי**	נמוכה
8. **סיכון מוניטין**	בינונית- נמוכה
9. **סיכון סליקה**	נמוכה
10. **סיכון אסטרטגי**	בינונית- גבוהה*

1. השפעה כוללת של סיכוני האשראי וסיכוני השוק נקבעה על פי הערכת הסיכון הגבוהה ביותר מבין תתי הסיכונים.
2. החישוב הינו על בסיס אשראי ברוטו ללא ביטחונות המותרים לניכוי.

* נוכח חוסר הודאות בו פועל הבנק, עלה הסיכון האסטרטגי, ותוכנית העבודה של הבנק הותאמה לתקופת אי הודאות בה מצוי הבנק, תוך דחיית טיפול במשימות ארוכות טווח ועתירות משאבים, וזאת עד להתבהרות מצב הדברים. נוכח הכרעת בית הדין לתחרות מיום ה-28 בנובמבר, 2019, לפיה קיבל בית הדין את העררים שהגישו בעלי השליטה בבנק, הבנק ובנק מזרחי טפחות בע"מ, תתכן ירידה בסיכון האסטרטגי. במידה ולא יהיה מיזוג קיים פוטנציאל לעליית הסיכון האסטרטגי.
בנוסף, בהתחשב בתשומות שתדרשנה לביצוע פרויקט החלפת מערכות מחשוב, ככל שהבנק יוותר בנק עצמאי וככל שיבוצע, ולהוצאות וההשקעות שתדרשנה מהבנק במקביל, הן לצורך ביצוע פרוייקט החלפת מערכת מחשוב והן להמשך קבלת השירותים בנק לאומי, צפויה עליה משמעותית בעלויות המחשוב של הבנק לתקופה מוגבלת, ובהתאם גם פגיעה משמעותית ברווחיות הבנק שאין ביכולת הבנק להעריכה בשלב זה. כן יהיו לכך השלכות על גובה חשיפת הבנק לסיכונים שונים, ובראש ובראשונה לסיכון של טכנולוגית המידע ולסיכון האסטרטגי. לפירוט נוסף ראה פרק "הסיכונים המובלים והמתפתחים" בדוח המפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

<u>הערות</u>:

ראה גם פרק תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים ולמידע נוסף ראה פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" בדוח מפורט על הסיכונים לשנת 2019 באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: **http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx**.

- הערכת דרגות ההשפעה של הסיכונים מבוססת על מתודולוגיה פנימית של הבנק ואיננה ניתנת להשוואה בין הבנקים השונים.

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

כללי החשבונאות המשמשים לעריכת הדוחות הכספיים של הבנק מפורטים בבאור 1 לדוחות הכספיים. יישום כללים אלה על ידי הנהלת הבנק כרוך בהנחות ובאומדנים שונים המשפיעים על ערכם של הנכסים, ההתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) והתוצאות העסקיות של הבנק.

כל הנחה, הערכה ואומדן, הינם מטבעם "מידע הצופה פני עתיד", קיימת אפשרות, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

להלן יפורטו נושאים אשר האומדנים וההערכות לגבי משתנים שונים ששימשו בהכנתם רגישים לשינויים העלולים להשפיע על התוצאות העסקיות. הנהלת הבנק סבורה כי האומדנים וההערכות שיושמו בהכנת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

הפרשה להפסדי אשראי

על פי הוראת המפקח על הבנקים בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" מיישם הבנק את תקני החשבונאות האמריקאים בנושא (ASC 310) והוראות רגולטוריות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור (להלן: "ההוראה").

ההפרשה להפסדי אשראי מוערכת באחד משני מסלולים: הפרשה המוערכת על בסיס פרטני והפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי. ראה פירוט לעקרונות ההוראה ויישומם בבנק בבאור 1.ה.6.

לבנק מתודולוגיה במסגרת מדיניות האשראי, לאיתור וזיהוי חובות בעייתיים, לסיווגם ולמדידת הפרשה להפסדי אשראי בגינם, וזאת על מנת לקיים הפרשה ברמה מתאימה (Appropriate) לכיסוי הפסדי אשראי צפויים (Estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלו ובהתייחס להפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים.

ההפרשה להפסדי אשראי הינה אומדן אשר בקביעתו נעשה שימוש במשתנים שונים ובהנחות עבודה שהשפעתם הינה מהותית. אומדנים אלו כוללים, בין היתר: אופן סיווג חובות (טוב, או בעייתי: השגחה מיוחדת, נחות, פגום), קביעת תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים להתקבל, קביעת שווי הוגן של בטחונות, קביעת מועד המחיקות החשבונאיות, שיעור המקדמים להפרשה הקבוצתית וכו'.

<u>זיהוי וסיווג אוכלוסיית החובות הבעייתיים</u> – נעשה בחלקו על בסיס פרמטרים המוגדרים בהוראה ובחלקו על פי כללים שקבע הבנק לזיהוי ואיתור של חובות בעייתיים.

הבנק בוחן באופן שוטף את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל האפשר, לווים לגביהם עלתה רמת הסיכון. בנוסף מופעלים בבנק מספר תהליכים לאיתור לווים עם פוטנציאל לבעייתיות, הכללתם ברשימת מעקב וקביעת אופן הטיפול בהם.

לאור יישום הוראת מקור החזר ראשוני בשנת 2017, הבנק עדכן את מדיניות זיהוי חובות בעייתיים וסיווגם, כך שחובות נבחנים גם על החוזק הצפוי של מקורות החזר מהתזרים העסקי (מקור החזר תזרימי שוטף, יציב, מופרד ובשליטת החייב) למעט מקרים מסוימים בהם במהלך העסקים הרגיל החוב אמור להיפרע מהתזרים שמניב הנכס הממומן.

<u>הפרשה פרטנית להפסדי אשראי</u> – הבנק בוחן על בסיס פרטני כל חוב שיתרתו הינה בעיקרה מעל 500 אלפי ש"ח, ואם החוב מסווג כפגום מבוצעת לגביו הערכה פרטנית שמטרתה לבחון את הצורך בהפרשה להפסדי אשראי. הבנק מסווג חוב כפגום כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. כמו כן מסווגים חובות כפגומים באופן אינטגרטיבי על ידי המערכות הממוכנות כאשר קיימות סיבות אובייקטיביות לסיווגם (כגון: חוב שאורגן מחדש ו/או כשהקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר).

כאשר חוב שנבחן פרטנית סווג כפגום, ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי בגינו מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מפעילותו השוטפת של החייב, מקבלת כספים ממקורות אחרים או ממימוש בטחונות, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר גביית החוב מותנית בביטחון, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון (בניכוי עלויות מימוש) ששועבד להבטחת אותו חוב. אם הערך הנוכחי של התזרימים העתידיים או השווי ההוגן של הנכס המשועבד נמוך מיתרת החוב הרשומה, הבנק רושם את ההפרש כהפרשה פרטנית להפסדי אשראי או מחיקה, בהתאם לעניין. חובות שנבחנו פרטנית ולא הוגדרו כפגומים (למעט הלוואות לדיור לגביהם חושבה הפרשה מזערית לפי שיטת עומק הפיגור) תחושב בגינם הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי כמפורט בהמשך. לבנק מתודולוגיה למדידת תזרים מזומנים של חוב שגבייתו אינה מותנית בביטחון המבוססת על קריטריונים לבחינת רמת הוודאות לקבלת כספים והמקדם שיש להכיל על רמת וודאות זו. המקדם תלוי ברמת הוודאות ופרק הזמן המוערך לקבלת הכספים. צפי התקבולים לגבייה נקבע על ידי מנהלי היחידות הרלוונטיות השונות בהתאם לעקרונות שנקבעו. קביעת סכומי ההפרשה להפסדי אשראי ועדכון הפרשות שנעשו בעבר מבוצעים באופן שוטף ועל סמך הערכות מחודשות (הנעשות אחת לרבעון), של החובות הפגומים בבנק. החלטות אלה נדונות אחת לרבעון בפורום בהשתתפות מנכ"לית הבנק, ראש אגף עסקים, ראש אגף כספים וכן בוועדת הביקורת ובמליאת הדירקטוריון.

יתרת ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי במאזן ליום 31 בדצמבר 2019 הינה 18 מיליון ש"ח.

<u>הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי</u> – על פי ההוראה יש לבצע הפרשה קבוצתית לגבי החובות שאינם פגומים (למעט הלוואות לדיור לגביהן מחושבת הפרשה מזערית לפי שיטת עומק הפיגור. לעניין הנחיית הפיקוח על הבנקים בנושא הפרשה קבוצתית בגין הלוואות לדיור- ראה להלן).

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי נועדה לשקף הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב- ASC 450 (FAS 5)- טיפול חשבונאי בתלויות, בהתבסס על הנחיות המפורטות בהוראות הדיווח לציבור. חישוב ההפרשה הקבוצתית מבוסס על שיעורי הפסד/מחיקות היסטוריים בענפי משק שונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח שנים שנקבע על פי בנק ישראל. יצוין כי הבנק ממשיך לכלול גם את שנת 2011 ואילך בטווח השנים על פיהם מחושב שיעור הפסד/מחיקות היסטוריים וזאת בהתאם להנחיות בנק ישראל.

שיעור ההפסד ההיסטורי חושב על בסיס שיעורי המחיקות החשבונאיות נטו, ביחס ליתרת החובות. ככלל המקדם המשמש לחישוב ההפרשה הקבוצתי נקבע כממוצע שיעורי ההפסד/מחיקות ההיסטוריים בטווח, תוך מתן משקל גבוה יותר למקדם השנה האחרונה, אם זה עלה על הממוצע. נוסף על כך ביצע הבנק התאמה איכותית נוספת המבוססת על מתודולוגיה מפורטת על פי הנחיות בנק ישראל בנושא בכלל ענפי המשק המבטאת את הסיכון הגלום בכל ענף.

בקביעת הפרשה קבוצתית נאותה להפסדי אשראי בגין אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור, הבנק מביא בחשבון הן את ממוצע הפסדי עבר בשנים בטווח שקבע בנק ישראל שהסתיימו במועד הדיווח והן התאמות בגין גורמים סביבתיים שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים בשיעור שלא יפחת מ- 0.75% מיתרת האשראי הצרכני הלא בעייתי. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית, שבגינו נקבעה ההתאמה האיכותית כפי שחושבה על פי המתודולוגיה הקיימת בבנק.

חישוב ההפרשה על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים, מבוסס על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש הצפוי לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון- סיכון אשראי- הגישה הסטנדרטית.

כמו כן, מיישם הבנק את הנחיית הפיקוח על הבנקים בנושא הלוואות לדיור על פיה יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי המוחזקת בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת ההלוואות האמורות ליום הדיווח.

יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי במאזן ליום 31 בדצמבר 2019 (לרבות הפרשה לפי עומק הפיגור) הינה 228 מיליון ש"ח.

<u>מחיקות חשבונאיות</u> – סכומי חוב שנחשבים ככאלו שאינם ברי גביה ו/או בעלי ערך נמוך כך שהותרתם כנכסים אינה מוצדקת, נמחקים חשבונאית. חוב אשר מוערך פרטנית והינו פגום והבנק מנהל מאמצי גבייה ארוכי טווח (יותר משנתיים מתחילת נקיטת הליכים כאשר החוב טרם ניגבה) נמחק חשבונאית באמצעות מערכת ממוכנת אשר מונה את הזמן שחלף מיום סיווג החוב כפגום, וזאת כנדרש בהוראה. ביתר המקרים המחיקות החשבונאיות מבוצעות בהתאם לבחינה ספציפית. בחובות שגבייתם מותנית בביטחון נמחק באופן מיידי ההפרש שבין יתרת החוב לבין השווי ההוגן של הביטחון. כאשר אין ודאות שהסכום שיתקבל בסופו של דבר לפירעון החוב יכסה את יתרת החוב הרשומה של החוב, לאחר המחיקה החשבונאית מבוצעת הפחתה נוספת מהשווי ההוגן שחושב ונרשמת בגינה הפרשה להפסדי אשראי.

החל משנת 2014 עדכן הבנק את המתודולוגיה בנושא מחיקת הלוואות לדיור לפיה במקרה של הפרשה פרטנית מעבר לעומק המביאה את סך ההפרשה להפרשה מלאה, מבוצעת מחיקה חשבונאית על מלוא ההפרשה (הפרשת עומק ותוספת לעומק הפיגור).

לגבי חובות אשר מוערכים על בסיס קבוצתי, מערכת ממוכנת מבצעת מחיקה חשבונאית בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם ועל פרמטרים נוספים.

<u>הכרה בהכנסה</u> – במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לרשום בגינו הכנסות ריבית, למעט חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו בעבר כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. כל זמן שקיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום, כל התשלומים שהתקבלו ישמשו להקטנת קרן ולאחר מכן כהכרה בהכנסות ריבית אשר ירשמו כרווח מפעולות מימון לפני הפרשה להפסדי אשראי.

הכרה בהכנסה על בסיס מזומן - הכנסת ריבית, בגין חוב פגום, מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כל עוד היתרה הרשומה הנותרת של החוב נחשבת להיות ברת גביה במלואה. קביעת הבנק בדבר יכולת הגביה של כל היתרה הרשומה הנותרת של החוב חייבת להיתמך בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב והתחזית לפרעון, לרבות התייחסות לביצועי הפרעון ההיסטוריים של החייב וגורמים רלוונטים אחרים. בכל מקרה מוגבל סכום ההכנסה, שיוכר כהכנסת ריבית, לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי.

הכנסות ריבית בגין חוב המסווג כארגון מחדש מוכרות רק לאחר פירעון של 6 תשלומים רצופים ללא פיגור בהלוואות הנפרעות בתשלומים חודשיים או לאחר פירעון חלק מהותי מקרן החוב (20%) בהלוואות הנפרעות בתשלומים שאינם חודשיים. לפירוט נוסף של סכומי ההפרשות והמחיקות ראה באורים 13 ו- 27.א.1 לדוחות הכספיים.

הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני של אגרות חוב זמינות למכירה

לגבי אגרות חוב המסווגות כזמינות למכירה, ההפרש בין שוויין ההוגן לבין העלות המופחתת שלהן נזקף, בהתאם לכללי החשבונאות, לקרן הון. כאשר מדובר בקרן הון שלילית, הבנק בוחן את הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך לרווח והפסד, על פי כללי חשבונאות מקובלים, לרבות בהתייחס לפרסומים של התקינה האמריקאית בנושא (FAS 115).

כללים אלה מחייבים את הבנק לבחון האם ירידת הערך של אגרות החוב הינה בעלת אופי אחר מזמני. בהתאם למדיניות הבנק, שהינה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, מוכרת ירידת ערך של ניירות ערך כבעלת אופי אחר מזמני לגבי כל נייר ערך המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

1. נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור.
2. נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר.
3. נייר ערך אשר חלה לגביו ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו נרכש הנייר לבין דירוג במועד פרסום הדוח. ירידת דירוג משמעותית תחשב ירידה של לפחות 3 דרגות כאשר הדרגה החדשה הינה מתחת (BBB Investment Grade).
4. נייר ערך אשר סווג על ידי הבנק לאחר רכישתו כבעייתי.
5. נייר ערך אשר לגביו חל כשל בתשלום שהתרחש לאחר הרכישה.
6. נייר ערך אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים הינו נמוך משמעותית מהעלות המתואמת, זאת אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלבנטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

לצורך כך נקבעו בבנק קריטריונים שונים, אשר בהתקיימם מבוצעת לגבי אותם ניירות ערך בחינה מעמיקה שלאחריה נערך דיון ספציפי לגביהם בוועדות פנימיות בבנק. הקריטריונים העיקריים הנבחנים הינם:

- ניירות ערך אשר ירידת השווי ההוגן הינה מעל 20% ומעבר לשנה של ירידה מתחת לעלות המתואמת.
- ניירות ערך בהם ירידת השווי ההוגן הינה 30% ומעלה והתשואה לפדיון עולה על 10%.
- ניירות ערך בהם ירידת השווי ההוגן הינה בין 20% ל- 30%, בתנאי שסכום ירידת הערך עולה על 5 מיליון ש"ח והתשואה לפדיון עולה על 10%.

הבדיקה המעמיקה מבוססת על מתודולוגיה פנימית שאושרה על ידי הדירקטוריון.

הדיונים בדבר הצורך בביצוע הפרשות מתקיימים במסגרת ועדות פנימיות שהוקמו לצורך כך: ועדת משנה בראשות ראש אגף ניהול פיננסי, אשר ממליצה על ביצוע הפרשות בהתבסס בין היתר, על מתודולוגיה פנימית לניתוח פרטני של החברה המנפיקה. ההמלצות מוגשות לוועדה בראשות מנכ"ל הבנק. המלצות מובאות לדיון בוועדת הביקורת של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון. כחומר רקע לדיון מוגש כל המידע הרלוונטי לגבי אגרות החוב, כולל תמצית הניתוח הפרטני שנעשה על בסיס המתודולוגיה הפנימית.

סך ההפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני שנזקפה כהוצאה להכנסות מימון שאינן מריבית בגין אגרות חוב בשנת 2019 הסתכמה ב-13 מיליון ש"ח (בשנת 2018 – ב-13 מיליון ש"ח).

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

מדידת השווי ההוגן הינה על פי עקרונות תקן חשבונאות FAS 157 (ASC 820-10) המגדיר שווי הוגן כמחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או מחיר שהיה משולם בעבור התחייבות (להלן: "מחיר יציאה") בעסקה רגילה, כלומר בעסקה שאינה מכירה כפויה או מכירה במהלך פירוק, בין משתתפים בשוק במועד המדידה. בהתאם לעקרונות התקן על התאגיד הבנקאי לעשות שימוש מקסימאלי בנתונים נצפים, המייצגים מידע זמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים, ושימוש מינימאלי בנתונים לא נצפים המשקפים את הנחות הבנק בעת קביעת מחיר היציאה. FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת שווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים. ראה פירוט לעקרונות ההוראה ויישומן בבנק בבאור 1.ה.7.

חלק מהמכשירים הפיננסים בהם פעיל הבנק - ניירות ערך (בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר) ומכשירים פיננסיים נגזרים, נרשמים במאזן ו/או ברווח והפסד לפי שווי הוגן.

בקביעת ההנחות והאומדנים שמשמשים את הבנק בתהליך מדידת השווי ההוגן של מכשירים אלו ובתהליך תיקופם נעשה שימוש בפרמטרים רבים, הן בנתונים נצפים מהשוק המתקבלים ממקורות בלתי תלויים והן בנתונים לא נצפים המשקפים הנחות של הבנק. פרמטרים אלה יכולים להשתנות עקב שינויים אפשריים, בעיקר בשיעורי הריבית וסטיות תקן בשווקים השונים. הבנק קבע מתודולוגיה לאופן המדידה, נהלים לבקרה הפנימית והגילוי לגבי תהליך קביעת השווי ההוגן של מכשירים אלו.

בשלב הראשון נערך מיפוי של המכשירים הפיננסיים הנמדדים לפי שווי הוגן תוך הפרדה בין:

- מכשירים פיננסיים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1).
- מכשירים פיננסים מצוטטים משוק לא פעיל אך הנתונים המשמשים לקביעת השווי ההוגן הינם נתונים נצפים (רמה 2).
- מכשירים פיננסיים ששווים ההוגן נמדד על ידי נתונים לא נצפים אשר משקפים הנחות הבנק (רמה 3) .

לפרטים בדבר העברות בין רמות בהיררכיות השווי ההוגן, ראה באור 30ג לדוחות הכספיים.

שוק פעיל הינו בורסות פעילות בארץ ובעולם בהן נסחרים מכשירים פיננסיים, כאשר השווי ההוגן מצוטט וניתן לציטוט בכל מועד מדידה. תהליך זיהוי השוק הפעיל, לצורך קבלת נתונים נצפים למכשירים אשר אינם סחירים, מבוצע באמצעות שאלות מנחות לאגף ניהול פיננסי וזאת בהתאם לקריטריונים של נפח עסקאות בשוק, גודל מרווח BID/ASK ועוד. על פי התשובות נקבעת מידת ההסתמכות על הנתונים הנצפים של המכשיר מתוך השוק בו המכשיר הפיננסי פועל.

מדידת השווי ההוגן למכשירים פיננסיים אשר מחירם נקבע על פי הנחות הבנק נעשה רק לאחר שנעשו מאמצים מקסימאליים למציאת נתונים נצפים אשר ישמשו לקביעת השווי ההוגן לתאריך המדידה או כאשר המודל לתמחור השווי ההוגן הינו מודל מורכב אשר מבוסס על הנחות הבנק ולא קיים מודל כלכלי אחר המאפשר שימוש בו והינו תחת הנחות משתתפי השוק.

כעולה מהנתונים שהובאו בבאור 30ב לדוחות הכספיים שיעור הנכסים אשר שווים ההוגן מוגדר ברמה 3 מתוך סך הנכסים הנמדדים לפי שווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה במאזן או ברווח והפסד הינו 15% לעומת 3% ביום 31 בדצמבר 2018.

מדידת השווי ההוגן למכשירים פיננסיים בהם פועל הבנק ששוויים ההוגן אינו נקבע לפי מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 2 ו- 3), נקבעת באמצעות אחת משתי הטכניקות שלהלן:

- גישת ההכנסה– גישה הכוללת מדידת ערך נוכחי של תזרימי מזומנים או מודלים לתמחור אופציות (B&S). טכניקת הערכה זו הוגדרה על ידי הבנק "כמודל מקובל/סטנדרטי").
- גישת השוק – גישה המשתמשת במחירים ובמידע רלבנטי אחר שמקורו בעסקאות שוק שמעורבים בהן נכסים או התחייבויות זהים או בני השוואה. טכניקת הערכה זו הוגדרה על ידי הבנק "כמודל מורכב".

בקביעת ערכי השווי ההוגן פיתח הבנק מתודולוגיית תמחור הלוקחת בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי כגון סיכוני שוק, סיכוני אשראי וחוסר נזילות (תלות בהיקף הסחירות של המכשיר הפיננסי). המתודולוגיה נבחנת על ידי גורם מבקר, שמהווה פונקציה בעלת רמה מקצועית נאותה והינו גורם בלתי תלוי בפונקציית החישוב. כמו כן אותו גורם מבקר מעיר את הערותיו לגבי סבירות ערכי השווי ההוגן המתקבלים בפועל. מתודולוגיית התמחור של אגרות חוב קונצרניות ישראליות לא סחירות מבוססת ככל שניתן על עסקאות אחרונות בשוק שבוצעו באגרות החוב הנבחנות, ולאחר מכן על עסקאות אחרונות של אגרות חוב דומות. במידה ולא קיימות עסקאות כאלו או במידה ושווי אגרות החוב מתחת לרף מהותיות כפי שנקבע במתודולוגיית התמחור, משתמש הבנק בשירותי תמחור מחברת "מרווח הוגן" לחישוב ערכי השווי ההוגן תוך הפעלת שיקול דעת. נכון ליום 31 בדצמבר 2019 ערכי השווי ההוגן אשר נקבעו לפי ציטוט מרווח הוגן הסתכמו בסך של 71 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - 100 מיליון ש"ח). ערכי השווי ההוגן שחושבו על פי המתודולוגיה לעיל מועברים לבחינה נוספת במסגרת ועדה פנימית המייעצת בנושא השווי ההוגן, אשר דנה בתוצאות ערכי השווי ההוגן המתקבלים כתוצאה מהפעלת המודל המורכב. ועדה זו כוללת נציגים מאגפים שונים בבנק, בעלי רמה מקצועית נאותה לתיקוף האמידה של ערכי השווי ההוגן.

- הבנק בוחן את מהותיות היקף המכשירים הפיננסיים בהם לא ניתן לקבוע ברמה סבירה של בטחון את השווי ההוגן בהתאם להוראות הדיווח לציבור. נכון ליום 31 בדצמבר 2019, היקף המכשירים הפיננסיים הנ"ל הוערך כלא מהותי, כמו כן נתקבלה החלטה להימנע מהגדלת היקף הפעילות במכשירים אלו בשלב זה.
- המדיניות ותהליך העבודה המתוארים לעיל, כולל מודלים פנימיים שבשימוש, אושרו על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון.
- תהליך קביעת השווי ההוגן למוצרים חדשים אשר נמדדים בדוחות הכספיים לפי שווי הוגן נבחן ומתוקף באופן שוטף, ומובא לאישור ועדת הביקורת והדירקטוריון.

על פי התקן יש לשקף את סיכון האשראי במדידת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים שאינם סחירים בשוק פעיל. יש לשקף את סיכון האשראי הן בפוזיציות בצד הנכסים בגין סיכון הצד הנגדי לעסקה והן בפוזיציות בצד ההתחייבות בגין סיכון הבנק. סיכון הבנק נגזר מהפער בין פרמיית סיכון הבנק המשתקפת מאג"ח שהנפיק לבין עקום חסר הסיכון. סיכון הצד הנגדי נגזר בהתבסס על אינדיקציות מעסקאות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הביטחונות הנזילים שהבנק דורש מצד נגדי אינם מיוחסים ספציפית לפעילות במכשיר נגזר בודד אלא לכלל הפעילות של הצד הנגדי ולכן הבנק נדרש לבצע התאמות לשווי ההוגן בגין איכות הצד הנגדי. האינדיקציות לאיכות האשראי של הצד הנגדי נגזרות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, מחושבות התאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים שקבע הבנק (כגון: אומדנים לשיעורי כשל צפויים ושיעורי הפסדי אשראי בעת כשל). שווי הוגן של מכשיר נגזר אשר לא קיימים לגביו מחירים מצוטטים, לא קיימים ביטחונות נזילים או הסכמי קיזוז שמבטיחים באופן מספק את איכות האשראי של הנגזר ואין נתוני שוק על איכות האשראי של הצד הנגדי כגון: CDS או אגרות חוב של הצד הנגדי יסווג למכשיר נגזר ברמה 3.

עבור צדדים נגדיים החתומים על הסכמי התחשבנות נטו (Netting), סיכון האשראי מחושב על בסיס הפורטפוליו של סך המכשירים הנגזרים של הצד הנגדי ברמת חשיפה נטו. עבור צדדים נגדיים שאינם חתומים כאמור, החישוב מבוצע בנפרד על צד הנכסים ועל צד ההתחייבויות, ללא הפעלת קיזוז.

הבנק מיישם גישה מתקדמת המביאה בחשבון את החשיפה לסיכון האשראי לאורך חיי העסקה.

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 תוצאות התאמת הנכסים וההתחייבויות בגין סיכון האשראי למכשירים פיננסיים נגזרים אינן מהותיות.

זכויות עובדים

במסגרת חישוב התחייבויות הבנק הקשורות לזכויות עובדים, נעזר הבנק באקטואר חיצוני בשלושה נושאים עיקריים (פרטים בדבר הטבות לעובדים נמצאים בבאור 21 לדוחות הכספיים):

1. זכויות פנסיה – מתייחסות הן לאוכלוסיית המנהלים ומורשי החתימה (להלן: "מו"חים") הוותיקים של הבנק הזכאים לפנסיה תקציבית בפרישה (להלן: "פעילים"), והן למנהלים שכבר פרשו ובחרו במסלול פנסיוני (להלן: "גמלאים"). ראה גם באור 21.א ופרק "הון אנושי".
2. מענקים בגין ותק עובדים (מענקי יובל) – ליום 31 בדצמבר 2019 חלים על אוכלוסיית הפקידים בבנק, ראה גם באור 21.ג. לדוחות הכספיים.
3. פיצויים לרבות פיצויים בעת הפרישה מעבר למחויבות חוזית. יצוין כי, להערכת הבנק ויועציו המשפטיים, אין לבנק מחויבות משפטית, בין במישרין ובין מכללא, לתשלום פיצויים עודפים. ראה גם באור 21.א.4 לדוחות הכספיים.

החישובים האקטואריים נערכים בשיטת "הערכת הטבות נצברות צפויות" (Accrued Benefit Cost Method) המשקפת את סה"כ ההטבה שנצברה עד למועד המאזן, כאשר סך הכל ההטבה הצפויה בעת הזכאות העתידית נפרסת ליניארית על פני תקופת העבודה.

החישובים האקטואריים כוללים הנחות לגבי: שיעור עליית השכר הראלית, לוחות תמותה, שיעורי נכות, שיעורי עזיבה בפיצויים רגילים ובפיצויים עודפים, שיעורי הפיצויים העודפים, שיעורי הבוחרים בפנסיה, שיעורי ניצול הפנסיה, וכו'. המספר הנמוך יחסית של אוכלוסיית עובדי הבנק לעיתים לא מאפשר להסיק מסקנות סטטיסטיות לצורך שימוש במודל אקטוארי. בהתאם לכך, במקרים מסוימים מתבסס האקטואר על הנחות ההנהלה ובמקרים מסוימים מפעיל שיקול דעת תוך שימוש בהתאמות לסקרים אותם הוא מבצע. על אף שהנחות אלו נקבעות בשמרנות ובמקצועיות ראוייה, שינוי בכל אחת מהן או בכמה מהן, ו/או שינוי בשיעור ההיוון יביא לשינוי בגובה ההתחייבויות של הבנק.

ביום 6 בנובמבר 2019 פורסמה על ידי אגף שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר נייר עמדה שעניינה עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בקרנות הפנסיה ובביטוח חיים, אשר כוללת עדכון אפשרי ללוחות התמותה. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים במדידת התחייבויות בגין זכויות עובדים יש לעדכן את ההנחות לגבי תמותה ונכות לפי המידע הטוב ביותר שקיים בידי הבנק.

לצורך כך, יש להיעזר, בין היתר, בעדכון של לוחות התמותה והנכות שפורסמה לאחרונה על ידי האוצר. בהתאם לאמור לעיל, הבנק אמד מחדש את אומדן תוחלת החיים וכן בחן מחדש את ההנחות לגבי תמותה ונכות לצורך חישוב התחייבויות אקטואריות. שינוי בהנחות דמוגרפיות כפי שנכללו בעדכון לוחות התמותה של משרד האוצר לא הביא לשינוי מהותי בהתחייבויות הבנק.

הבנק מיישם את חוזר הפיקוח על הבנקים בדבר יישום כללי החשבונאות הנהוגים בארה"ב בנושא זכויות עובדים. חוזר זה מעדכן את דרישות ההכרה המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא. ראה באור 1.ה.20.

סכום ההתחייבויות המחושבות על בסיס אומדנים אקטוארים ליום 31 בדצמבר 2019 הגיע לסך של כ- 577 מיליון ש"ח. ההתחייבויות מהוונות בשיעור היוון ריאלי של 0.31% לתכנית פנסיה להטבה מוגדרת ובשיעור של 0.13% לתכנית פיצויים ועל בסיס תשואת אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח השווה להפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפדיון, על אגרות חוב של ממשלת ארה"ב למועד הדיווח. לעניין קביעת השווי של נכסי התוכנית לפנסיה ראה באור 1.ה.20.

בתקופות ביניים בהם על בסיס מצטבר מתחילת השנה, לא חלו שינויים המשפיעים מהותית על נכסי התוכנית או על המחויבות בגין ההטבה, הבנק לא מודד מחדש הן את נכסי התוכנית והן את המחויבות בגין ההטבה.

החישובים האקטואריים רגישים בעיקר לשינוי בשיעור ההיוון, בשיעור החזוי של תוספות השכר הריאליות, בשעורי העזיבה, בשיעור הפיצויים העודפים, בשיעור הבוחרים בפנסיה ובלוחות תוחלת החיים. לעניין הנחות העיקריות המשמשות את הבנק בחישוב העתודות האקטואריים ונתוני רגישות ראה באור 21.ח.

פרטים בדבר ההערכה האקטוארית עליה מתבסס הבנק לגבי זכויות העובדים כמפורט לעיל, ראה בהערכת האקטואר שצורפה למערכת גילוי נאות אלקטרוני (מגנ"א) של רשות ניירות ערך ביום 5 במרס 2020 וכתובתו www.magna.isa.gov.il.

ביום 31 בדצמבר 2018 החליט דירקטוריון הבנק לאשר תוכנית פרישה מרצון של כ- 70 עובדים כחלק מתהליכי התייעלות שנוקט הבנק, במסגרתה אמורים לפרוש כ- 70 עובדים מהבנק, 40 עובדים בשנת 2019 והיתר בשנת 2020 (בפועל בשנת 2019 פרשו 53 עובדים). העלות הכוללת של התכנית על פי הערכת הנהלת הבנק שהתבססה על תחשיב אקטוארי הסתכמה לסך של כ- 80 מיליון ש"ח (לפני השפעת מס). עלויות ההתחייבות האקטוארית לעובדים בשל התכנית נזקפו לרווח והפסד בדוחות הכספיים לשנת 2018 בהתאם לכללי החשבונאות החלים בנושא זכויות עובדים. לפירוט ראה באור 21.ב1.

מכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק פעיל במכשירים פיננסים נגזרים, הן במסגרת פעילותו עבור לקוחותיו והן במסגרת מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות (סגירת או יצירת חשיפות שוק).

מכשירים אלה כוללים בין השאר: futures, forward, swaps ואופציות, בגין: ריבית, מטבע, מניות, סחורות ואחרים. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים נמדדים כל הנגזרים לפי שווי הוגן.

בבאור 25 לדוחות הכספיים ניתן מידע מקיף לפעילות הבנק במכשירים פיננסיים אלו. בסעיף א.2 לבאור 25 ניתן מידע בדבר השווי ההוגן של מכשירים אלו, לפי סוגי מכשירים.

הבנק מיישם חשבונאות גידור שווי הוגן. השינויים בשווי ההוגן הן של המכשיר הפיננסי הנגזר שיועד לגידור והן של הפריט המגודר נזקפים לדוח רווח והפסד (ראה באור 1.ה.9).

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים אשר מבוצעת במסגרת מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות ואשר אינה מטופלת חשבונאית בדרך של גידור שווי הוגן, יוצרת פערי מדידה בין המדידה הכלכלית מצד אחד, המשמשת לצורכי ניהול סיכונים, לבין המדידה החשבונאית מצד שני שאינה עונה על כללי הגידור החשבונאי.

בשנת 2019 פערי מדידה אלו יצרו הוצאה בסך 9 מיליון ש"ח, לעומת הכנסה של כ- 16 מיליון ש"ח בשנת 2018.

תביעות תלויות

הטיפול בתביעות התלויות מתבצע על פי הוראות בנק ישראל בנושא. על פי הנחיות אלה מסווגות התביעות התלויות בהתאם להסתברות החשיפות לסיכון של הפסד בתביעה, בהתבסס על חוות דעת של היועצים המשפטיים של הבנק, כלהלן:

סיכון צפוי (Probable) – ההסתברות מעל 70% - נדרשת הפרשה מלאה.

סיכון אפשרי (Reasonably Possible) – ההסתברות מעל 20% וקטנה או שווה ל-70% - לא נדרשת הפרשה. קיימת חובת גילוי אם התביעות מצטברות לסכום מהותי. למידע נוסף ראה פירוט בבאור 23.ג.(18).א לדוחות הכספיים.

סיכון קלוש (Remote) – ההסתברות קטנה או שווה ל-20% - לא נדרשת הפרשה. קיימת חובת גילוי של ההפסד המירבי באם הוא מהותי ביותר. למידע נוסף ראה פירוט בבאור 23.ג.(18).(ב'-ט') לדוחות הכספיים.

הנהלת הבנק כללה בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התביעות, וזאת בהתבסס על הערכות של היועצים המשפטיים. ההערכות של היועצים המשפטים מתבססות על מיטב שיפוטם בהתחשב בשלב שבו מצויים ההליכים ובניסיון המשפטי שנצבר. יחד עם זאת יש לקחת בחשבון כי ייתכן שתוצאות התביעה בפועל תהיינה שונות מההערכות שנקבעו כאמור לעיל ואשר על פיהן נבחן הצורך בביצוע הפרשה בדוחות הכספיים וכי ההשפעה עלולה להיות מהותית.

בניינים וציוד

בניינים וציוד במאזן מוצגים לפי עלות בניכוי פחת שנצבר ובניכוי הפרשות לירידת ערך, באם קיימות. הבנק מסווג בסעיף זה את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהיוונו כנכס בגין תוכנות שפותחו לשימוש עצמי, ראה באור 1.ה.14.

הבנק מיישם נהלים על מנת להבטיח שערך הנכסים במאזן אינו עולה על ערכם הנאות. במידת הצורך רושם הבנק ירידת ערך. המבחן לירידת ערך הנכסים הינו אם עלות הנכס בספרים אינו בר ההשבה ועולה על השווי ההוגן. ראה בנוסף בבאור 1.ה.12 ו- 1.ה.15 לדוחות הכספיים.

מסים נדחים

מסים נדחים נרשמים בגין הפרשים זמניים ובגין הפסדים מועברים רק במידה שצפוי (more likely than not) שיוצר חיסכון מס במועד ההיפוך. לפיכך, בעת רישום מסים נדחים לקבל נדרש הבנק לבצע הערכות ואומדנים לגבי אפשרויות מימושם בעתיד. ליום 31 בדצמבר 2019 סכום המסים הנדחים נטו בגין הפרשים הזמניים הסתכם ב-317 מיליון ש"ח.

בקרות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 309 שפורסמה בחודש ספטמבר 2008 ,הבנק מקיים זה מספר שנים בקרות ונהלים לגבי גילוי, וכן פרס מערך בקרה פנימית על דיווח כספי, שיושם לראשונה בדוח הכספי , לשנה שהסתיימה ב- 31 בדצמבר 2008.

ההוראות, שעניינן אחריות ההנהלה על הבקרה פנימית על דיווח כספי וחוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי ביקורת הבקרה הפנימית על דיווח כספי, נערכו בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם - 2002 of Act Oxley Sarbanes The שנחקק בארה"ב, והוראות והנחיות שנקבעו בארה"ב בין היתר על ידי ה - PCAOB .

לדוחות צורף דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר מערך בקרה פנימית על דיווח כספי, וכן הצהרות של מנכ"לית הבנק והחשבונאי הראשי כל אחד בנפרד, בנושא הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק בשיתוף עם המנכ"לית והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"לית והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך שנת 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

הדירקטוריון מודה להנהלת הבנק, למנהלים ולכל צוות העובדים על עבודתם המסורה.

זאב אבלס	שבי שמר
יו"ר הדירקטוריון	מנהלת כללית ראשית

תל אביב, 5 במרס 2020.

הצהרה (Certification)

אני, שבי שמר, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.

4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתכם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") . וכן:

א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

_____

שבי שמר

מנהלת כללית ראשית

5 במרס 2020

הצהרה (Certification)

אני, ארנון זית, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.

4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתכם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") . וכן:

א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

_____

ארנון זית

חשבונאי ראשי, סמנכ"ל

5 במרס 2020

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2019, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק סומך חייקין, כפי שצוין בדוח שלהם בעמוד מספר 94 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019.

_____	_____	_____
זאב אבלס	שבי שמר	ארנון זית
יו"ר הדירקטוריון	מנהלת כללית ראשית	חשבונאי ראשי, סמנכ"ל

תאריך אישור הדוח לפרסום: 5 במרס 2020.

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק אגוד לישראל בע"מ
בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - "COSO"). הדירקטוריון וההנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.
לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.
ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2019 ו - 2018 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019, והדוח שלנו, מיום 5 במרס 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפניית תשומת הלב לאמור בביאור 32.א. בדוחות הכספיים בדבר הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בקשר עם התקשרותם עם בנק מזרחי בעניין מכירת החזקותיהם בבנק והכוונה למיזוג הבנק לתוך בנק מזרחי, בדבר הודעה מ"מ הממונה על התחרות מיום 30 במאי 2018 על התנגדותו למיזוג בין הבנק לבין בנק מזרחי וכן בדבר הגשת ערר על החלטה זו, קבלת הערר על ידי בית הדין לתחרות וקביעת תנאים להשלמת המיזוג בידי הממונה, לאמור בביאור 32.ב. בדוחות הכספיים בדבר קבלת שירותי מחשוב ולאמור בביאור 23.ג.(18).ב. בדוחות הכספיים בדבר התחייבויות תלויות.

סומך חייקין
רואי חשבון
5 במרס 2020

סומך חייקין, שותפות ישראלית וחברה ברשת KPMG של פירמות עצמאיות המאוגדות ב- ("KPMG International") KPMG International Cooperative ישות שוויצרית.

דוחות כספיים
ליום 31 בדצמבר 2019

תוכן העניינים	עמוד
דוחות רואי החשבון המבקרים	97
הדוחות הכספיים	
דוחות רווח והפסד	98
דוח רווח כולל	99
מאזנים	100
דוח על השינויים בהון	101
דוחות על תזרימי המזומנים	102
באורים לדוחות הכספיים	104

בנק אגוד

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק אגוד לישראל בע"מ-
דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן – "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2019 ו- 2018 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות שאוחדו אשר הכנסותיהן מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הכלולות בדוחות הרווח וההפסד המאוחדים מהוות כ-0.7%, כ- 0.8% וכ- 1% מכלל ההכנסות במאוחד מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2019, 2018 ו- 2017, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.
ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמאוחד לימים 31 בדצמבר 2019 ו- 2018 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמאוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 32.א. בדוחות הכספיים בדבר הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בקשר עם התקשרותם עם בנק מזרחי בעניין מכירת החזקותיהם בבנק והכוונה למיזוג הבנק לתוך בנק מזרחי, בדבר הודעה מ"מ הממונה על התחרות מיום 30 במאי 2018 על התנגדותו למיזוג בין הבנק לבין בנק מזרחי וכן בדבר הגשת ערר על החלטה זו ,קבלת הערר על ידי בית הדין לתחרות וקביעת תנאים להשלמת המיזוג בידי הממונה, לאמור בביאור 32.ב. בדוחות הכספיים בדבר קבלת שירותי מחשוב ולאמור בביאור 23.ג.(18).ב. בדוחות הכספיים בדבר התחייבויות תלויות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה- (PCAOB) Public Company Accounting Oversight Board בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), והדוח שלנו מיום 5 במרס 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק.

סומך חייקין
רואי חשבון
5 במרס 2020

סומך חייקין, שותפות ישראלית וחברה ברשת KPMG של פירמות עצמאיות המאוגדות ב- ("KPMG International") KPMG International Cooperative ישות שוויצרית.

דוח רווח והפסד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

		מאוחד			הבנק		
		2019	**2018**	**2017**	**2019**	**2018**	**2017**
	באור	במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית	2	**997**	1,022	950	**954**	987	927
הוצאות ריבית	2	**243**	253	205	**253**	264	214
הכנסות ריבית, נטו		**754**	769	745	**701**	723	713
הוצאות בגין הפסדי אשראי	27, 13	**40**	117	56	**21**	102	45
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי		**714**	652	689	**680**	621	668
הכנסות שאינן מריבית							
הכנסות מימון שאינן מריבית	3	**118**	91	100	**106**	89	88
עמלות	4	**269**	293	303	**250**	277	285
הכנסות אחרות	5	**3**	3	3	**2**	2	3
סך כל ההכנסות שאינן מריבית		**390**	387	406	**358**	368	376
הוצאות תפעוליות ואחרות							
משכורות והוצאות נלוות	6	**473**	482	497	**462**	472	489
פחת ואחזקת בנינים וציוד		**121**	130	135	**121**	129	135
הוצאות אחרות	7	**262**	326	258	**247**	314	245
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות		**856**	938	890	**830**	915	869
רווח לפני מיסים		**248**	101	205	**208**	74	175
הפרשה למסים על הרווח	8	**86**	31	64	**78**	22	57
רווח לאחר מיסים		**162**	70	141	**130**	52	118
חלקו של הבנק ברווחים לאחר השפעת המס של חברות מוחזקות		**-**	-	-	**32**	18	23
רווח נקי:							
המיוחס לבעלי מניות הבנק		**162**	70	141	**162**	70	141
רווח בסיסי ומדולל למניה (ש"ח):	9						
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק		**2.20**	0.95	1.92	**2.20**	0.95	1.92

זאב אבלס יושב ראש הדירקטוריון

שבי שמר מנהלת כללית ראשית

ארנון זית חשבונאי ראשי, סמנכ"ל

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 5 במרס 2020

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

	2019	2018	2017
	במיליוני ש"ח		
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**162**	70	141
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:			
התאמות בגין איגרות חוב זמינות למכירה (2018 ו-2017- ניירות ערך) לפי שווי הוגן נטו	**218**	(170)	100
התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים [1]	**(103)**	41	(56)
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים	**115**	(129)	44
השפעת המס המתייחס	**(37)**	44	(14)
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מיסים	**78**	(85)	30
הרווח (הפסד) הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק	**240**	(15)	171

1. משקף בעיקר התאמות בגין אומדנים אקטוארים לסוף תקופה של תכניות פנסיה להטבה מוגדרת בקיזוז הפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר ונזקפו בתקופה המדווחת לרווח והפסד.
2. ראה גם באור 10 בדבר רווח כולל אחר מצטבר.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מאזנים ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

		מאוחד		הבנק	
		2019	2018	2019	2018
	באור	במיליוני ש"ח			
נכסים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	11	**6,907**	9,440	**6,906**	9,501
ניירות ערך [1]	12	**8,404**	5,583	**8,246**	5,431
ניירות ערך שנשאלו		**2**	568	**2**	568
אשראי לציבור	13 ,27	**26,119**	24,408	**25,318**	23,923
הפרשה להפסדי אשראי	13 ,27	**(246)**	(256)	**(220)**	(240)
אשראי לציבור, נטו		**25,873**	24,152	**25,098**	23,683
השקעות בחברות מוחזקות	14	**-**	-	**1,349**	956
בנינים וציוד	15	**228**	241	**228**	241
נכסים בגין מכשירים נגזרים	25	**526**	642	**526**	642
נכסים אחרים [2]	16	**527**	622	**492**	598
נכסים מוחזקים למכירה [6]	14,15	**-**	68	**-**	68
סך כל הנכסים		**42,467**	41,316	**42,847**	41,688
התחייבויות והון					
פקדונות הציבור	17	**31,668**	31,905	**36,710**	35,748
פקדונות מבנקים	18	**322**	319	**322**	319
כתבי התחייבויות נדחים ואגרות חוב	19	**4,818**	3,637	**36**	39
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	25	**650**	482	**650**	482
התחייבויות אחרות [4,3]	20	**2,371**	2,475	**2,491**	2,602
סך כל ההתחייבויות		**39,829**	38,818	**40,209**	39,190
סך כל ההון [5]	22א	**2,638**	2,498	**2,638**	2,498
סך כל ההתחייבויות וההון		**42,467**	41,316	**42,847**	41,688

1. מזה: ניירות ערך ששועבדו למסלקת הבורסה ומעו"ף בסך 132 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2018 -167 מיליון ש"ח).
2. מזה: נכסים אחרים בשווי הוגן בסך 6 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2018 - נכסים אחרים בשווי הוגן בסך 7 מיליון ש"ח).
3. מזה: התחייבויות אחרות בשווי הוגן בסך 726 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2018 - 1,173 מיליון ש"ח).
4. מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בסך 41 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2018 - 45 מיליון ש"ח).
5. הון המיוחס לבעלי מניות הבנק.
6. נכון ליום 31 בדצמבר 2018 הבנק פעל למכירת החזקות בחברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ. לאחר שהבנק השלים מהלך של בחינת מכירת החברה, החליט בשלב זה שלא להמשיך בו.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

	הון מניות ופרמיה	הטבות בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר [2]	עודפים [1]	סך כל ההון
	במיליוני ש"ח				
יתרה ליום 1 בינואר 2017	952	26	9	1,355	2,342
רווח נקי בשנת החשבון	-	-	-	141	141
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס	-	-	30	-	30
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	952	26	39	1,496	2,513
רווח נקי בשנת החשבון	-	-	-	70	70
(הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס	-	-	(85)	-	(85)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	**952**	**26**	**(46)**	**1,566**	**2,498**
השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב*	**-**	**-**	**(7)**	**7**	**-**
יתרה מתואמת ליום 1 בינואר 2019 לאחר יישום לראשונה	**952**	**26**	**(53)**	**1,573**	**2,498**
רווח נקי בשנת החשבון	**-**	**-**	**-**	**162**	**162**
דיבידנד	**-**	**-**	**-**	**(100)**	**(100)**
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס	**-**	**-**	**78**	**-**	**78**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	**952**	**26**	**25**	**1,635**	**2,638**

1. בהתייחס להגבלה בחלוקת דיבידנד ראה באור 22א(2).
2. ראה גם באור 10 בדבר רווח כולל אחר מצטבר.

* השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם. ראה גם ביאור 1.ד.1.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מאוחד			הבנק		
2019	**2018**	**2017**	**2019**	**2018**	**2017**
במיליוני ש"ח					
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת[1]					
162	70	141	**162**	70	141
התאמות:					
-	-	-	**(32)**	(18)	(23)
42	48	53	**42**	48	53
40	117	56	**21**	102	45
(47)	(34)	(64)	**(38)**	(39)	(55)
(21)	3	(6)	**(21)**	3	(6)
(15)	-	-	**(18)**	-	-
(1)	-	-	**(1)**	-	-
11	(31)	(10)	**17**	(31)	(4)
(26)	58	(53)	**(26)**	58	(53)
68	(59)	167	**76**	(73)	158
66	(11)	17	**66**	(11)	17
-	-	-	**3**	2	3
שינוי נטו בנכסים שוטפים:					
116	(317)	17	**116**	(317)	17
(601)	271	1,208	**(601)**	271	1,208
120	(9)	95	**122**	(6)	95
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:					
168	20	69	**168**	20	69
(358)	(23)	553	**(365)**	(30)	560
(276)	103	2,243	**(309)**	49	2,225

מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

סכומים מדווחים

	מאוחד			הבנק		
	2019	**2018**	**2017**	**2019**	**2018**	**2017**
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה	במיליוני ש"ח					
שינוי נטו בפקדונות בבנקים	**1**	1	2	**1**	1	2
שינוי נטו באשראי לציבור*	**(514)**	1,478	205	**(189)**	1,494	506
שינוי נטו באשראי לממשלה	**-**	-	1	**-**	-	1
שינוי נטו בניירות ערך שנשאלו	**566**	248	(280)	**566**	248	(280)
רכישת איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר (2018 ו 2017- ניירות ערך זמינים למכירה)	**(11,707)**	(11,081)	(13,787)	**(11,670)**	(11,046)	(13,756)
תמורה ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר (2018 ו 2017- ניירות ערך זמינים למכירה)	**8,227**	10,103	13,973	**8,205**	10,103	13,870
תמורה מפדיון איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר (2018 ו 2017- ניירות ערך זמינים למכירה)	**1,472**	2,069	3,180	**1,456**	2,069	3,180
השקעה בחברה מוחזקת	**-**	-	-	**(300)**	-	(300)
רכישת תיקי אשראי*	**(1,233)**	(1,045)	(1,269)	**(1,233)**	(1,045)	(1,269)
רכישת בנינים וציוד	**(26)**	(21)	(33)	**(26)**	(21)	(33)
תמורה ממימוש בנינים וציוד	**9**	-	5	**9**	-	5
מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) השקעה	**(3,205)**	1,752	1,997	**(3,181)**	1,803	1,926
תזרימי מזומנים מפעילות מימון						
שינוי נטו בפקדונות מבנקים	**3**	200	(55)	**3**	200	(55)
שינוי נטו בפקדונות הציבור	**(237)**	(847)	(4)	**962**	(783)	253
שינוי נטו בפקדונות הממשלה	**-**	(1)	1	**-**	(1)	1
הנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	**2,005**	427	703	**-**	-	-
פדיון כתבי התחייבות ואגרות חוב	**(817)**	(369)	(541)	**(3)**	(3)	(6)
דיבידנד ששולם לבעלי מניות	**-**	-	-	**-**	-	-
מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) מימון	**954**	(590)	104	**962**	(587)	193
גידול (קיטון) במזומנים	**(2,527)**	1,265	4,344	**(2,528)**	1,265	4,344
יתרת מזומנים לתחילת שנה	**9,498**	8,222	3,895	**9,498**	8,222	3,895
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים	**(66)**	11	(17)	**(66)**	11	(17)
יתרת מזומנים לסוף שנה	**6,905**	9,498	8,222	**6,904**	9,498	8,222
ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו:						
ריבית שהתקבלה	**579**	625	711	**579**	625	711
ריבית ששולמה	**(154)**	(143)	(147)	**(154)**	(143)	(147)
דיבידנדים שהתקבלו	**9**	7	7	**2**	2	3
מסים על הכנסה ששולמו	**(160)**	(84)	(139)	**(146)**	(75)	(129)
מסים על הכנסה שהתקבלו	**8**	66	61	**-**	60	60
נספח א' - פעולות השקעות ומימון שלא במזומן:						
רכישת נכסים כנגד התחייבות לספקים	**8**	4	9	**8**	4	9

* סווג מחדש

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "**הבנק**") הינו תאגיד בישראל. הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק ושל החברות הבנות שלו ליום 31 בדצמבר, 2019 ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
הבאורים לדוחות הכספיים מתייחסים לדוחות הכספיים של הבנק ולדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק וחברות המאוחדות שלו, פרט למקרים בהם צויין בבאור כי הוא מתייחס לבנק בלבד או למאוחד בלבד.
ראה בבאור 32.א ו-ב פרטים נוספים בעניין הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בדבר כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק ומידע שפורסם בדבר אפשרות לעסקת רכישת הבנק ומיזוגו, החלטת מ"מ הממונה על התחרות הכלכלית מיום 30 במאי, 2018 בעניין התנגדותו לאישור המיזוג בין הבנק לבין בנק מזרחי, הערר שהוגש בעניין החלטת הממונה שלא לאשר את המיזוג, פסק הדין במסגרתו התקבל הערר, החלטת הממונה על התחרות בעניין התנאים למיזוג שפורסמה בעקבות הערר האמור, הארכות ההסכם בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי והערר שיוגש בעניין התנאים למיזוג שנקבעו על ידי הממונה על התחרות.
הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 5 במרס, 2020.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

1. תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן: "IFRS") - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS) לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על די הועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.
2. כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאים שנסחרים בארה"ב נדרשים ליישם. כללים אלה נקבעים על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ני"ע בארה"ב, המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וגופים נוספים בארה"ב, ומיושמים בהתאם להיררכיה שנקבעה בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 168, "הקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וההיררכיה של כללי החשבונאות המקובלים" (ASC-105-10). בנוסף לכך, בהתאם לקביעת הפיקוח על הבנקים, למרות ההיררכיה שנקבעה ב- FAS 168, הובהר כי כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב היא כלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.
3. חברות מאוחדות - חברות, שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.
4. חברות מוחזקות - חברות מאוחדות.
5. צדדים קשורים ובעלי עניין - כמשמעותם לפי סעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.
6. מדד- מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
7. סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003 בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.
8. סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.
9. עלות - עלות בסכום מדווח.
10. דיווח כספי נומינאלי - דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.

ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח הכספי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. בנושאים הנותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

2. מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק. הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת.

3. בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי ההוגן דרך רווח והפסד (כגון: השקעות בניירות ערך בתיק למסחר).
- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה.
- נכסים והתחייבויות מסים נדחים.
- הפרשות.
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים.

ערכם של נכסים לא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, היות ועד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל ככלכלה היפר-אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004 עורך הבנק את דוחותיו הכספים בסכומים מדווחים.

4. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת בהערכות אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

5. שינוי באומדנים

ביום 6 בנובמבר 2019 פורסמה על ידי אגף שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר נייר עמדה שעניינה עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בקרנות הפנסיה ובביטוח חיים, אשר כוללת עדכון אפשרי ללוחות התמותה. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים במדידת התחייבויות בגין זכויות עובדים יש לעדכן את ההנחות לגבי תמותה ונכות לפי המידע הטוב ביותר שקיים בידי הבנק. לצורך כך, יש להיעזר, בין היתר, בעדכון של לוחות התמותה והנכות שפורסם לאחרונה על ידי האוצר. בהתאם לאמור לעיל, הבנק אמד מחדש את אומדן תוחלת החיים וכן בחן מחדש את ההנחות לגבי תמותה ונכות לצורך חישוב התחייבויות אקטואריות. שינוי בהנחות דמוגרפיות כפי שנכללו בעדכון לוחות התמותה של משרד האוצר לא הביא לשינוי מהותי בהתחייבויות הבנק.

ד. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות המפקח על הבנקים

החל מתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2019 מיישם הבנק הוראות ותקנים חשבונאיים חדשים בנושאים המפורטים להלן:

1. דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מכשירים נגזרים וגידור, סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים, דוח תזרים ונושאים נוספים

ביום 30 באוגוסט 2018 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מכשירים נגזרים וגידור, סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים, דוח תזרים מזומנים ונושאים נוספים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

מכשירים נגזרים וגידור

בחודש אוגוסט 2017 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (FASB) את ASU 2017-12 המעדכן את נושא 815 בקודיפיקציה בדבר מכשירים נגזרים וחשבונאות גידור. העדכון כולל שינויים בהנחיות המדידה והייעוד של יחסי גידור כשירים ובדרישות ההצגה של תוצאות הגידור. העדכון מרחיב את היכולת של התאגידים הבנקאיים לגדר רכיבי סיכון, ויוצר הקבלה בין ההכרה וההצגה של המכשירים המגדרים והפריטים המגודרים בדוחות הכספיים. העדכון מבטל את הצורך להתייחס בנפרד ל"חלק לא אפקטיבי" ביחסי גידור. במקרים בהם מבוצע ניטרול של סכומים מהערכת אפקטיביות הגידור, העדכון מאפשר לדחות ברווח כולל אחר סכומים אלו, אך כשהם יוכרו הם יוצגו באותה שורה בדוח רווח והפסד אליה נזקפות השפעות המכשיר המגודר. בנוסף, התיקונים בעדכון מפשטים את יישום ההנחיות החשבונאיות בנושא גידור על ידי הקלה בהערכת אפקטיביות הגידור ובדרישות התיעוד. התיקונים להוראות מאמצים בהוראות הדיווח לציבור את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שנקבעו בעדכון. כמו כן, הותאמה מתכונת הגילוי לדוחות הכספיים של בנקים בארה"ב.
הבנק אימץ את ההוראות החדשות החל מיום 1 בינואר 2019, ליישום ההוראות לא הייתה השפעה על הדוחות הכספיים.

סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים

במסגרת החוזר, נכללו תיקונים להוראות אשר מאמצים בהוראות הדיווח לציבור את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שנקבעו בעדכון. עיקר השינויים בהוראות הדיווח לציבור בנושא סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים הינם: שינויים בשווי ההוגן של השקעות במניות זמינות למכירה שיש להן שווי הוגן זמין ושטרם מומשו, יוכרו באופן שוטף ישירות בדוח רווח והפסד במקום ברווח הכולל האחר; השקעות במניות שאין להן שווי הוגן זמין, אשר מוצגות היום לפי עלות (בניכוי ירידת ערך), יוצגו ככלל לפי עלות (בניכוי ירידת ערך) המותאמת לשינויים במחירים נצפים של מניות של אותו מנפיק. עודכנו שיטות קביעת השווי ההוגן לצורך עריכת הביאור על שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

ההוראות החדשות יושמו החל מיום 1 בינואר 2019 בדרך של יישום למפרע מתואם, תוך זקיפת ההשפעה המצטברת ליתרת הפתיחה של העודפים במועד היישום לראשונה. ההוראות בדבר השקעות במכשירים הוניים שאינם בעלי שווי הוגן זמין יושמו באופן של מכאן ואילך. שינויים בגילויים הנדרשים בדוחות הכספיים יושמו באופן של מכאן ואילך.
יישום ההוראות החדשות בדבר סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים החל מיום 1 בינואר 2019, הביא לסיווג מחדש של רווחים נטו שטרם מומשו בסך של כ- 7 מיליוני ש"ח ואשר הוכרו ברווח כולל אחר מרווח כולל אחר מצטבר לעודפים.

2. תיקון מספר 2017-08 לקודיפיקציה של ה- FASB בדבר חייבים- למלוות שאינן ניתנות להחזר ועלויות אחרות

בחודש מרס 2017, פרסם ה- FASB עדכון בדבר הפחתת פרמיה על מכשירי חוב שנרכשו בעלות אופציית פירעון מוקדם, המהווה תיקון לנושא 310-20 בקודיפיקציה בדבר חייבים – עמלות שאינן ניתנות להחזר ועלויות אחרות (להלן: "התיקון").
בהתאם לתיקון תקופת הפחתת הפרמיה על מכשירי חוב בעלות אופציית פירעון מוקדם על-ידי המנפיק תקוצר ותחושב בהתאם למועד הפירעון המוקדם ביותר.
הוראות התיקון יושמו החל מיום 1 בינואר 2019.
ליישום ההוראות לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

3. גילוי על היערכות להפסקת השימוש בליבור

ביום 13 בפברואר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "גילוי על היערכות להפסקת השימוש בליבור" וזאת על רקע הנחיות הגילוי של ה- SEC בדבר הפסקת שימוש בריבית הליבור (LIBOR), המבהירות בין היתר את הגילוי הנדרש בנושא. הנחיות הגילוי כאמור פורסמו על רקע הסיכון לחוסר ודאות בנוגע לאופן הפרשנות של חוזים הצמודים לליבור, במצב שבו החל משנת 2021 לא תפורסם יותר ריבית ליבור, או שיקבע כי הליבור אינו מייצג יותר את שיעורי הריבית הרלוונטיים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, הובהר כי על רקע הסיכון לחוסר ודאות בנוגע לפרשנות של חוזים הצמודים לליבור, נדרש לכלול גילוי בדבר ההיערכות להפסקת השימוש בליבור.

בהתאם לפרסום של הרשות להתנהלות פיננסית בבריטניה (FCA) מחודש יולי 2017, הוחלט להפסיק את הציטוט המחייב של ריביות הליבור בסוף שנת 2021. בהמשך להחלטה זו, הוקמו צוותי עבודה שונים ברחבי העולם לצורך קביעת מדדי ריבית חלופיים לריביות הליבור עבור כל אחד מחמשת המטבעות המפורטות להלן:

- דולר ארה"ב - יוחלף בריבית ה-SOFR (Secured Overnight Financing Rate);
- לירה שטרלינג - יוחלף בריבית ה-SONIA (Sterling Overnight Index Average);
- אירו - יוחלף בריבית ה-ESTER (Euro Short-Term Rate);
- פרנק שוויצרי - יוחלף בריבית ה-SARON (Swiss Average Rate Overnight);
- יין יפני – יוחלף בריבית ה-TONA (Tokyo Overnight Average Rate).

יחד עם זאת, במערכת הפיננסית בעולם, קיים חוסר ודאות לגבי המועד בו אכן תפסיק להיות מצוטטת ריבית הליבור, לאור האתגרים המשמעותיים הכרוכים בכך, וכן לגבי אופן ההיערכות, יישום ולו"ז במדינות השונות.
להפסקת השימוש בליבור ומעבר למדדי ריבית חלופיים צפויות להיות השלכות רוחביות על הבנק כגון השלכות כלכליות, תפעוליות וחשבונאיות.

במהלך שנת 2018 הבנק החל בתהליך בחינת ההשפעה הצפויה של הפסקת פרסום הליבור, לרבות בחינה של חלופות אפשריות בכל אחד מהמטבעות המפורטים לעיל, השלכות פיננסיות שעשויות להיגרם מהמעבר לשימוש במטבעות הנ"ל והיערכות הנדרשת הן בפן העסקי והן בפן ניהול הסיכונים של החשיפות החדשות.
יחד עם זאת, לאור הזמן הרב שנותר עד להפסקת ציטוטי ריביות הליבור, הנזילות הנמוכה שנצברה בחלק מהריביות שנועדו להחליף את ריבית הליבור ואי הוודאות הרבה בנושא, בשלב זה לא ניתן להעריך באופן חד משמעי את מידת ההשפעה של הפסקת השימוש בליבור על הבנק.

ה. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

1. בסיס האיחוד

א. <u>חברות בנות</u>

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על ידי הבנק. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום אובדן השליטה. המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הבנק.

ב. <u>עסקאות בין חברתיות</u>

יתרות הדדיות בבנק והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא הייתה קיימת ראיה לירידת ערך.

2. מטבע חוץ והצמדה

א. עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבע הפעילות של הבנק לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום (שער יציג המפורסם על ידי בנק ישראל אחת ליום). הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינם ההפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת השנה, כשהיא מתואמת לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך השנה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף השנה. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

רווחים או הפסדים מתרגום עסקאות במטבע חוץ הנובעים מהתנודתיות של המטבעות בין מועד העסקאות לבין מועד הסילוק/מועד המאזן, לרבות בגין הפרשי שער בגין מכשירי חוב זמינים למכירה אשר בהתאם להוראות הדיווח לציבור ימשיכו להיות מוכרים בדוח רווח והפסד עד ליום 1 בינואר 2021 (כפי שנקבע במסגרת הוראות

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

מעבר). הפרשים הנובעים מתרגום למטבע פעילות של מכשירים פיננסיים הוניים לא כספיים המסווגים כזמינים למכירה מוכרים ברווח כולל אחר (למעט במקרה של ירידת ערך ואז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר מסווגים מחדש לרווח והפסד).

ב. נכסים והתחייבויות הצמודים למדד המחירים לצרכן נכללו לפי המדד המתאים לגבי כל נכס או התחייבות.

ג. להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ועל מדד המחירים לצרכן ושיעור השינוי בהם:

	ביום 31 בדצמבר			שיעור השינוי בשנת		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017
	בשקל חדש			באחוזים		
שער החליפין של -						
הדולר של ארה"ב	**3.456**	3.748	3.467	**(7.8)**	8.1	(9.8)
האירו	**3.878**	4.292	4.153	**(9.6)**	3.3	2.7
	נקודות					
מדד המחירים לצרכן -						
לחודש נובמבר (מדד "ידוע")	**102.7**	102.4	101.2	**0.3**	1.2	0.3
לחודש דצמבר (מדד "בגין")	**102.7**	102.1	101.3	**0.6**	0.8	0.4

3. הוראה בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית

הבנק מיישם את ההנחיות שנקבעו בחוזר הפיקוח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית (ASC 310–20), אשר, בין היתר, קובע כללים לטיפול בעמלות יצירת אשראי, התחייבויות למתן אשראי, שינוי בתנאי חוב ועמלות פירעון מוקדם.

עמלות ליצירת אשראי

עמלות אשר חויבו ביצירת אשראי, למעט הלוואות לתקופה של עד שלושה חודשים, לא מוכרות באופן מיידי כהכנסה בדוח רווח והפסד, אלא נדחות ומוכרות לאורך חיי ההלוואה כהתאמת התשואה. הכנסות מעמלות כאמור נזקפות לפי שיטת הריבית האפקטיבית ומדווחות כחלק מהכנסות ריבית.

עמלות הקצאת אשראי

עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן האשראי. במידה והסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות, אחרת הבנק דוחה את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד פקיעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה, אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי ההלוואה כאמור לעיל. באם המחויבות פקעה מבלי שמומשה העמלות מוכרות במועד הפקיעה ומדווחות במסגרת הכנסות מעמלות. לעניין זה, הבנק מניח כי הסבירות למימוש ההתחייבות אינה קלושה. בקווי אשראי מתחדשים העמלות יוכרו בדוח רווח והפסד על בסיס קו ישר לאורך התקופה בה קו האשראי המתחדש פעיל .

שינוי בתנאי חוב

במקרים של מימון מחדש או ארגון מחדש של חובות שאינם בעייתיים, יש לבחון אם תנאי ההלוואה שונו באופן מהותי. בהתאם לכך יש לבחון האם הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים בהתאם לתנאים החדשים של ההלוואה שונה לפחות ב- 10% מהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים שנותרו בהתאם לתנאים הנוכחיים, או האם מדובר בשינוי מטבע של ההלוואה. במקרים כאמור, כל העמלות שטרם הופחתו וכן עמלות פירעון מוקדם שנגבו מהלקוח בגין שינוי בתנאי אשראי מוכרות ברווח והפסד. אחרת העמלות הנ"ל נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה כאמור לעיל.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

עמלות פירעון מוקדם

עמלות שחויבו בגין פירעון מוקדם, למעט שינוי בתנאי חוב כמפורט לעיל, מוכרות מידית במסגרת הכנסות ריבית.

4. בסיס הכרה בהכנסות ובהוצאות

א. הכנסות והוצאות נכללות על בסיס צבירה, למעט המפורט להלן:

- ריבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הריבית שיוכר כהכנסת ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. הכנסות על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד כהכנסות ריבית בסעיף הרלוונטי. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה עד להסרת הספק. כמו כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיור מוכרת בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.
- במידה ומבוצעת ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני במכשירי חוב, הכנסות הריבית ממועד זה ואילך מוכרות על בסיס מזומן, למעט במקרים בהם חלה עלייה משמעותית במחיר ובתשואה בה הנייר נסחר.

ב. עמלות תפעוליות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, טיפול באשראי, הפרשי המרה וסחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן. עמלות מסוימות כגון עמלות בגין ערבויות ועמלות מסוימות בגין ליווי פרוייקטים מוכרות באופן יחסי על פני תקופת העסקה.

ג. ניירות ערך ראה סעיף 5 להלן.

ד. מכשירים פיננסיים נגזרים ראה סעיף 9 להלן.

5. ניירות ערך

א. ניירות ערך בהם משקיע הבנק מסווגים כדלקמן:

1. "אגרות חוב מוחזקות לפדיון" - אגרות חוב שלבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד לפדיון, למעט אגרות חוב אשר ניתנות לפירעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת כך שהבנק לא יכסה, במהות את כל השקעתו הרשומה. אגרות החוב המוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי עלותן ליום הדיווח המהווה את הערך הנקוב בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה או שער שנצברו וכן מרכיב הניכיון או הפרמיה שנוצר ברכישה וטרם הופחת ובניכוי הפסדים לירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני. ההכנסות מאגרות החוב לפדיון נזקפות לדוח רווח והפסד על בסיס צבירה. לבנק אין אגרות חוב מוחזקות לפדיון.
2. "איגרות חוב זמינות למכירה" - איגרות חוב אשר לא סווגו כאיגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר. איגרות חוב זמינות למכירה מוצגות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד ומדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר, למעט הפסדים בגין ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני.
3. "ניירות ערך למסחר" - ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות הערך מוצגים לפי שווי הוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן, נזקפים לדוח רווח והפסד.
4. "מניות שאינן למסחר" - מניות שקיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.
מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות במאזן לפי עלות בניכוי ירידת ערך בתוספת או בניכוי שינויים במחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשינויים במחירים נצפים כאמור, נזקפים לדוח רווח והפסד.

ב. הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית) וכן הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. ירידת ערך נכסים פיננסיים

<u>ניירות ערך – איגרות חוב זמינות למכירה או מוחזקות לפדיון</u>

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח האם ירידה בשווים ההוגן של איגרות חוב המסווגות לתיק הזמין למכירה הינה בעלת אופי אחר מזמני.
הבנק מכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, לכל הפחות, בגין ירידת ערך של כל איגרת חוב המקיימת אחד או יותר מהתנאים הבאים:

- איגרת חוב אשר נמכרה עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו;
- איגרת חוב אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותה בתוך פרק זמן קצר;
- איגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוגה במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוגה במועד פרסום הדוח לתקופה זו;
- איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
- איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;
- איגרת חוב, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור משמעותי מהעלות המופחתת. זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלוונטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

בנוסף, הבחינה בדבר קיום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני מתבססת על השיקולים הבאים:

- שיעור ההפסד ביחס לעלות המופחתת של איגרת החוב.
- משך התקופה בה השווי ההוגן של איגרות החוב נמוך מעלותה המופחתת.
- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו.
- הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק את איגרת החוב לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עליה בשווי ההוגן של איגרת החוב או עד לפדיון.
- שיעור התשואה לפדיון.

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, העלות המופחתת של איגרות החוב מופחתת לשוויה ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לאיגרת חוב המסווגת כזמינה למכירה שנזקף בעבר לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד (בסיס העלות החדש).

<u>ניירות ערך - מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין</u>

הבנק מבצע בכל תקופת דיווח הערכה איכותית המביאה בחשבון אינדיקטורים לירידת ערך על מנת להעריך האם חלה ירידת ערך של ההשקעה במניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין. אם לפי הערכה זו חלה ירידת ערך של ההשקעה במניות, הבנק מעריך את השווי ההוגן של ההשקעה במניות לצורך קביעת סכום ההפסד מירידת ערך.

ד. לעניין חישוב שווי הוגן - ראה סעיף 1.ה.7. להלן.
ה. בחישוב רווחי מימוש ניירות ערך מחושבת העלות על בסיס ממוצע משוקלל נע.
ו. השקעותיו של הבנק במניות ובקרנות הון סיכון לא סחירות מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלות אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות במניות והון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.

6. חובות פגומים, סיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי

הבנק מיישם החל מיום 1 בינואר 2011, את תקני החשבונאות האמריקאים בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור. בנוסף, החל מאותו מועד, מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על בנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2013 מיישם הבנק את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי. בנוסף , מעת לעת מעדכן הפיקוח על הבנקים את הוראות הדיווח לציבור ואת קובץ השאלות והתשובות המנחות לגבי אופן היישום של ההוראות בנושא

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

חובות פגומים והפרשה להפסדי אשראי , זאת במטרה לשלב בהם את ההוראות שחלות בנושא זה על הבנקים בארה"ב , לרבות הנחיות של רשויות הפיקוח בארה"ב. בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 19 בינואר 2015, מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנוגע לחישוב ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי שאינו לדיור ובפרט בנוגע לאשראי לאנשים פרטיים. החל משנת 2016 עודכנו, בין היתר, ההנחיות בכל הקשור לטיפול בארגון מחדש של חוב בעייתי, הנחיות בקשר לאופן הסיווג של החובות בהתבסס על מקור החזר ראשוני של החוב והנחיות מסוימות בנוגע לאופן הבחינה של החובות.

אשראי לציבור ויתרות אחרות

ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון: אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים, אשראי לממשלה, וכו'. יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת ריבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בדבר מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון: אגרות חוב), לא חל שינוי בכלליהן.

זיהוי וסיווג חובות

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי וסיווג חובות כפגומים. בהתאם לנהלים אלו הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני הבעייתיים על פי הסיווגים שלהלן:

- אשראי בהשגחה מיוחדת הוא אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת התאגיד. אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו. לגבי לקוחות פרטיים נקבע כי כל אשראי הנבחן על בסיס קבוצתי ונמצא בפיגור העולה על 60 יום, יסווג כחוב בהשגחה מיוחדת.
- אשראי נחות הוא אשראי אשר מוגן באופן שאינו מספק על ידי השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזני שסווג כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר.
- אשראי פגום הוא אשראי שנבחן פרטנית ובהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי (Probable) שהתאגיד הבנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו (תשלומי קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. בנוסף, חוב פגום ייחשב גם חוב שתנאיו שונו בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי. בכל מקרה חוב הנבחן על בסיס פרטני מסווג כחוב פגום כאשר הקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב גם מובטח היטב וגם נמצא בהליכי גבייה. לצורך כך הבנק עוקב אחר מצב ימי הפיגור אשר נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. חובות (לרבות איגרות חוב ונכסים אחרים) נמצאים בפיגור כאשר הקרן או הריבית בגינם לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפירעונם. בנוסף, חשבונות חח"ד או עו"ש מדווחים כחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, כאשר החשבון נותר ברציפות בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה של 180 ימים. החל ממועד הסיווג כפגום החוב יטופל כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית (חוב כאמור ייקרא "חוב שאינו מבצע").

הגדרת מקור החזר ראשוני בסיווג חוב בעייתי

החל מיום 1 ביולי 2017 מיישם הבנק את העדכון לקובץ שאלות ותשובות של הפיקוח על הבנקים בנושא "יישום הוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי".

העדכון מתייחס בעיקר לסיווג של חוב, הגדרת חוב פגום ומדידת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי. קביעת הסיווג המתאים של חוב, עד לקרות כשל או כשההסתברות לו נעשתה צפויה ברמה גבוהה (highly probable) מתבססת על יכולת התשלום של החייב, כלומר: החוזק הצפוי של מקור ההחזר הראשוני וזאת למרות התמיכה של מקורות החזר שניים ושלישונים (כגון: בטוחות, תמיכה של ערב, מימון מחדש על ידי צד שלישי).בין היתר, כלל הקובץ שאלה שנגעה להגדרת מקור החזר ראשוני.

מקור החזר ראשוני - מקור מזומנים יציב לאורך זמן (sustainable) אשר חייב להימצא תחת שליטת החייב ואשר חייב להיות מופרד במפורש או במהות לכיסוי החוב. בקובץ השאלות והתשובות הובהר כי ככלל, כדי שמקור החזר יוכר כמקור החזר ראשוני, על הבנק להראות שהחייב צפוי בהסתברות גבוהה להפיק תוך פרק זמן סביר תזרים מזומנים מתאים מפעילות עסקית נמשכת, אשר ישמש לפירעון כל התשלומים הנדרשים באופן מלא במועד שנקבע בהסכם.

לאור יישום הוראות בנק ישראל הבנק עדכן את מדיניות זיהוי חובות בעייתיים וסיווגם, כך שחובות נבחנים גם על פי מקורות החזר מהתזרים העסקי למעט מקרים מסוימים בהם במהלך העסקים הרגיל החוב אמור להיפרע מהתזרים שמניב הנכס הממומן.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

החזרה של חוב פגום למצב שאינו פגום

חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

1. אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו)
2. כאשר החוב נעשה מובטח היטב ונמצא בהליכי גבייה.

כללי ההחזרה מסיווג פגום כאמור לא יחולו על חובות שסווגו כפגומים כתוצאה מביצוע ארגון מחדש של חוב בעייתי.

החזרה של חוב פגום למצב של חוב פגום וצובר

חוב אשר פורמאלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית. לצורך כך בוחן הבנק ביצועי פירעון של 6 תשלומים רצופים ללא פיגור בהלוואות הנפרעות בתשלומים חודשיים או לאחר פירעון חלק מהותי מקרן החוב (20%) בהלוואות הנפרעות בתשלומים שאינם חודשיים.

מדיניות הסדרי חוב וטיפול בחוב בעייתי בארגון מחדש

חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי הינו חוב אשר עבר פורמאלית ארגון מחדש, במסגרתו - מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב - הבנק העניק ויתור ללווה בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו).

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם: (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו- (2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר. בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:

- למועד הסדר החוב הלווה נמצא בכשל, לרבות כאשר חוב אחר כלשהו של הלווה הינו בכשל.
- לגבי החובות שלמועד ההסדר אינם בפיגור הבנק מעריך האם בהתאם ליכולת הפירעון הנוכחית קיימת סבירות כי בעתיד הנראה לעין הלווה ייקלע למצב של כשל ולא יעמוד בתנאים החוזיים המקוריים של החוב.
- החייב הוכרז כפושט רגל או כחדל פירעון, נמצא בתהליך של כינוס נכסים או קיימים ספקות משמעותיים להמשך קיומו של הלווה כעסק חי.
- ללא שינוי תנאי החוב, החייב לא יהיה מסוגל לגייס חוב ממקורות אחרים בריבית שוק המקובלת לגבי חייבים שאינם בעייתים.

הבנק מסיק כי במסגרת ההסדר הוענק לחייב ויתור, גם אם במסגרת ההסדר בוצעה העלאה בריבית החוזית, אם מתקיים אחד או יותר מהמצבים הבאים:

- כתוצאה מארגון מחדש, הבנק לא צפוי לגבות את כל סכומי החוב (לרבות ריבית שנצברה בהתאם לתנאים החוזיים).
- שווי הוגן עדכני של הביטחון לגבי חובות מותנים בביטחון אינו מכסה את יתרת החוב החוזית ומצביע על היעדר יכולת גביה של כל סכומי החוב.
- לחייב לא קיימת אפשרות לגייס מקורות בשיעור הנהוג בשוק עבור חוב בעל תנאים ומאפיינים כגון אלו של החוב שהועמד במסגרת ההסדר וכל שינוי אחר בתנאי ההחזר, שלדעת הבנק יש בו משום ויתור.
- לא בוצע הליך חיתום נוסף כאשר מחודש חוב נחות , או שאין שינוי בתמחור החוב או שהתמחור לא הותאם כך שהוא יהיה מתאים לסיכון לפני החידוש, או שהלווה אינו מספק אמצעים נוספים בכדי לפצות על הגידול בסיכון הנובע מהקשיים הפיננסים של הלווה, קיימת חזקה שהחידוש הוא ארגון מחדש של חוב בעייתי.
- כמו כן לצורך הבחינה אם הלקוח מצוי בקשיים כלכליים יילקחו בחשבון פרמטרים נוספים כגון:

  - היסטוריית הפיגורים של הלווה
  - מספר גלגולי האשראי ותדירותם
  - העמדת מסגרות חד צדדיות
  - פערי ביטחונות וחריגות מתמשכות

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי.
לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

<u>טיפול בחובות בארגון מחדש וארגון מחדש עוקב</u>

ארגון מחדש של חוב אינו בהכרח ארגון מחדש של חוב בעייתי, גם אם הלקוח נקלע לקשיים פיננסיים מסוימים, לדוגמא:

- השווי ההוגן של מזומנים, נכסים או זכות בהון העצמי, שקיבל הבנק מחייב כפירעון לחובו, שווה לפחות ליתרת החוב הרשומה של החוב.
- הקטנת שיעור הריבית של החוב באה לשקף ירידה בשיעור הריבית בשוק או ירידה ברמת הסיכון.
- פריסת החוב בתנאים טובים יותר נועדה לשמור על קשר עם החייב, שיכול בקלות לגייס כספים ממקורות אחרים בשיעור הריבית הנוכחי בשוק.
- החייב הנפיק אג"ח הנושא שיעור ריבית אפקטיבי הקיים בשוק עבור חוב דומה של לווה שאינו בעייתי.

חובות שאורגנו מחדש לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש נבחנו על בסיס קבוצתי, יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית.

ביום 22 במאי 2016 פורסם חוזר לתיקון הוראת דיווח לציבור שנועד לאמץ עדכונים בדבר הטיפול באשראי שאורגן מחדש.

על פי הוראה זו כאשר חוב מאורגן מחדש ונקבע כי הוא עומד בהגדרת ארגון מחדש של חוב בעייתי, ללא מחיקה חשבונאית חלקית, בדרך כלל אין זה נאות להקטין את אומדן ההפרשה להפסדי אשראי במועד הארגון מחדש כתוצאה מהשינוי בשיטת מדידת ירידת הערך ממדידה על בסיס קבוצתי למדידה על בסיס פרטני. לאור זאת מחזיק הבנק, בגין חוב בארגון מחדש, הפרשה להפסדי אשראי בגובה השווה לפחות להפרשה הקבוצתית שהייתה נקבעת לולא היה החוב מסווג כחוב בעייתי בארגון מחדש.

ככלל חוב בעייתי שאורגן מחדש ימשיך להיות מסווג כחוב פגום עד שהחוב ישולם במלואו. עם זאת כאשר נערך לחוב שאורגן מחדש הסכם נוסף של ארגון מחדש בין הלקוח לבין הבנק (ארגון מחדש עוקב) , ניתן להתייחס לחוב זה כחוב שאינו בעייתי, אם מתקיימים התנאים הבאים:

- החייב אינו מצוי יותר בקשיים פיננסיים. הערכה זו של הבנק חייבת להיות מבוססת על בדיקת אשראי עדכנית ומתועדת שבוצעה במועד הארגון מחדש העוקב.
- הבנק לא העניק ללקוח ויתור (דהיינו ההלוואה החדשה הועמדה בתנאי שוק, שהיו ניתנים להלוואות חדשות ללקוחות אחרים עם מאפייני סיכון דומים).

אם בחר הבנק שלא להתייחס לחוב זה כאל חוב בעייתי אזי ההפרשה להפסדי אשראי בגינו תחושב על בסיס קבוצתי ויתרת החוב הרשומה לא תשתנה בעת ארגון החוב העוקב (אלא אם התקבל תשלום במזומן).

<u>הפרשה להפסדי אשראי</u>
הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה (Appropriate) לכיסוי הפסדי אשראי צפויים (Estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים על מנת לקיים (כחשבון התחייבותי נפרד) הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות). ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית". הבחינה כאמור של החובות לצורך קביעת ההפרשה והטיפול בחוב מיושמת באופן עקבי לגבי כל החובות בהתאם לרף הכמותי ומדיניות ניהול האשראי של הבנק ולא מבוצעים מעברים בין מסלול הבחינה הפרטנית לבין המסלול לבחינה על בסיס קבוצתי במשך חיי החוב אלא אם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי כאמור לעיל.

<u>הפרשה פרטנית להפסדי אשראי</u>

הבנק בוחן על בסיס פרטני כל חוב שיתרתו החוזית הינה בעיקרה מעל 500 אלפי ש"ח (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות). הפרשה פרטנית להפסדי אשראי מוכרת לגבי כל חוב שנבחן פרטנית כאמור, אשר סווג כפגום וכן חובות בעייתיים במסגרת ארגון מחדש.

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו חוב, לאחר

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנודתיות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון.

לעניין זה הבנק מגדיר חוב כחוב מותנה בביטחון כאשר פרעונו צפוי להתבצע בעיקרו מהביטחון המשועבד לטובת הבנק או כאשר הבנק צפוי להיפרע מהנכס שמוחזק על ידי הלווה, גם אם לא קיים שיעבוד ספציפי על הנכס, והכל כאשר אין ללווה מקורות החזר מהותיים זמינים ומהימנים אחרים.

<u>הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי</u>

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי נועדה לשקף הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים וכן הלוואות לדיור. ההפרשה מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב- FAS 5 (ASC 450) – טיפול חשבונאי בתלויות, בהתבסס על הנחיות המפורטות בהוראות הדיווח לציבור. חישוב ההפרשה הקבוצתית מבוסס על שיעורי הפסד ו/או מחיקות היסטוריים בענפי משק שונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של שנים שנקבע על פי בנק ישראל. יצוין כי הבנק ממשיך לכלול גם את שנת 2011 ואילך בטווח השנים על פיהם מחושב שיעור הפסד/מחיקות היסטוריים וזאת בהתאם להנחיות בנק ישראל.

שיעור ההפסד ההיסטורי חושב על בסיס שיעורי המחיקות החשבונאיות נטו, ביחס ליתרת החובות. לעניין חישוב טווח שיעורי הפסד היסטורי קבע הבנק כי המקדם המשמש לחישוב ההפרשה הקבוצתית יקבע כממוצע שיעורי ההפסד ו/או מחיקות ההיסטוריים בטווח, תוך מתן משקל גבוה יותר למקדם השנה האחרונה, אם זה עלה על הממוצע. נוסף על כך ביצע הבנק התאמה איכותית נוספת המבוססת על מתודולוגיה מפורטת על פי הנחיות בנק ישראל בנושא בכלל ענפי המשק המבטאת את הסיכון הגלום בכל ענף.

בקביעת הפרשה קבוצתית נאותה להפסדי אשראי בגין אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור, הבנק מביא בחשבון את ממוצע הפסדי העבר בשנים בטווח שקבע בנק ישראל שהסתיימו במועד הדיווח והן התאמות בגין גורמים סביבתיים שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים בשיעור שלא יפחת מ- 0.75% מיתרת האשראי הצרכני הלא בעייתי. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית.

<u>הלוואות לדיור</u>

הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי.

הבנק מיישם את הנחיית הפיקוח על הבנקים בנושא הלוואות לדיור על פיה יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת ההלוואות האמורות למועד הדיווח. בנוסף, הבנק מיישם את הוראות נוהל בנקאי תקין 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור".

<u>אשראי חוץ מאזני</u>

ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים מוערכת בהתאם לכללים שנקבעו בנושא 450 בקודיפיקציה. ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית.

בנוסף, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי ובשיטות ההערכה שמיושמות על ידי הבנק לקביעת ההפרשה.

<u>מחיקה חשבונאית</u>

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל פרמטרים בעייתיים אחרים. בחובות שגבייתם מותנית בביטחון נמחק באופן מידי ההפרש שבין יתרת החוב לבין השווי ההוגן של הביטחון בניכוי עלויות הצפויות במכירה. כאשר אין ודאות שהסכום שיתקבל בסופו של דבר לפירעון החוב יכסה את יתרת החוב הרשומה של החוב, לאחר המחיקה החשבונאית יש לבצע הפחתה נוספת מהשווי ההוגן שחושב ולבצע בגינה הפרשה. יובהר כי מחיקות

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

חשבונאיות אינן כרוכות בוויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

מחיקות חשבונאיות של הלוואות לדיור- במקרה של הפרשה פרטנית מעבר לעומק הפיגור המביאה את סך ההפרשה להפרשה מלאה, מבוצעת מחיקה חשבונאית על מלוא ההפרשה (הפרשת עומק ותוספת לעומק).

לגבי חובות אשר נבחנו באופן קבוצתי וסווגו כפגומים בשל ארגון מחדש שכשל של חוב בעייתי, נבחן הצורך במחיקה המידית. בכל אופן, חובות כאמור נמחקים חשבונאית לא יאוחר מהמועד שבו החוב הפך להיות בפיגור של 60 ימים או יותר, ביחס לתנאי הארגון מחדש.

חובות בפשיטת רגל או שנוצרו בדרך של מרמה, יימחקו תוך 60 יום מתאריך צו כינוס הנכסים או תוך 90 יום מידיעת הבנק על החוב במרמה כמפורט בהוראה.

<u>הכרה בהכנסה</u>

במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה בעבר ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום.

כל זמן שקיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום, כל התשלומים שהתקבלו ישמשו להקטנת קרן ולאחר מכן כהכרה בהכנסות ריבית אשר ירשמו בסעיף הכנסות מריבית. הכרה בהכנסה על בסיס מזומן - הכנסת ריבית, בגין חוב פגום, על בסיס מזומן כל עוד היתרה הרשומה הנותרת של החוב נחשבת להיות ברת גביה במלואה. קביעת הבנק בדבר יכולת הגביה של כל היתרה הרשומה הנותרת של החוב חייבת להיתמך בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב והתחזית לפרעון, לרבות התייחסות לביצועי הפרעון ההיסטוריים של החייב וגורמים רלוונטיים אחרים. בכל מקרה יוגבל סכום ההכנסה, שיוכר כהכנסת ריבית, לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החזוי.

חוב אשר פורמאלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית. לפירוט לגבי הכרה בהכנסה על בסיס מזומן בגין חובות שסווגו כפגומים ראה באור 1.ה.4.א. לגבי חובות שנבחנים ומופרשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות ריבית. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחות שהרווח של הבנק אינו מוטה כלפי מעלה. עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגבייה מובטחת באופן סביר.

7. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

שווי הוגן מוגדר כסכום/מחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי. תת נושא 10-820 בקודיפיקציה מפרט מדרג של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת שווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים.

סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
- נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים זהים או התחייבויות זהות בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים בהם הינם לא נצפים.

מדרג זה דורש שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה- bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את הנזילות של שווקים ואת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בנוסף, מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסים נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל ההחזקה (blockage factor) הן לגבי מכשירים פיננסים המוערכים לפי נתוני רמה 1 והן לגבי מכשירים פיננסים המוערכים לפי רמות 2 או 3, למעט מצבים בהם פרמיה או ניכיון היו מובאים בחשבון במדידת שווי הוגן על ידי משתתפים בשוק בהיעדר נתוני רמה 1.

הבנק משתמש בשירותי תמחור מחברת "מרווח הוגן" לחישוב ערכי השווי ההוגן לנכסי חוב לא סחירים. המודל מתבסס על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות ו/או הנפקות בשוק הלא סחיר. המודל מביא לידי ביטוי שינויים בפרמיית הסיכון של נכסי החוב, כפי שאלו משתקפים בשוק הסחיר בהתאם לשינויים באותו עשירון.

<u>ניירות ערך</u>

השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר, איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת שווי הוגן, כאמור לעיל, אינו מותאם בשל גודל ההחזקה על ידי הבנק או גודל הפוזיציה יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה). אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

<u>מכשירים פיננסיים נגזרים</u>

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר (השוק שבו המחיר בהעברת הנכס הינו המחיר המקסימאלי או המחיר בהעברת ההתחייבות הינו המחיר המינימאלי, בניכוי עלויות עסקה). מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה). ליתר פירוט ראה בהמשך לגבי מתודולוגיית הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע.

<u>מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים</u>

לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור, פקדונות הציבור ופקדונות בבנקים, כתבי התחייבות נדחים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהוון בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי של החובות. מכשירים אלה מוצגים לפי שווי ההוגן במסגרת באור יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסים בלבד והשפעתם לא חלה על היתרות המאזניות ו/או על הרווח והפסד. להרחבה לגבי השיטות והנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 30א בדבר יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

<u>הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע (The credit valuation adjustment - CVA)</u>

נושא 820 בקודיפיקציה דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים. הבנק מבצע הערכת שווי הוגן בהתבסס על אינדיקציות מעסקאות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שהאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הביטחונות הנזילים שהבנק דורש מצד נגדי אינם מיוחסים ספציפית לפעילות במכשיר נגזר בודד אלא לכלל הפעילות של הצד הנגדי ולכן, הבנק נדרש לבצע התאמות לשווי ההוגן בגין איכות הצד הנגדי. האינדיקציות לאיכות האשראי של הצד הנגדי נגזרות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים (כגון: אומדנים לשיעורי כשל צפויים ושיעורי הפסדי אשראי בעת כשל). עבור צדדים נגדיים, החתומים על הסכמי התחשבנות נטו (Netting), סיכון האשראי מחושב על בסיס הפורטפוליו של סך המכשירים הנגזרים של הצד הנגדי ברמת חשיפה נטו. עבור צדדים נגדיים שאינם חתומים, החישוב מבוצע בנפרד על צד הנכסים ועל צד ההתחייבויות, ללא הפעלת קיזוז. כאשר החשיפה היא התחייבותו של הבנק כלפי צד נגדי, הבנק משקף בשווי ההוגן את ההסתברות לחדלות פירעון של הבנק (סיכון הבנק נגזר מהדירוג של הבנק). הבנק מיישם גישה המביאה בחשבון את החשיפה לסיכון האשראי לאורך חיי העסקה.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

8. קיזוז מכשירים פיננסיים

הבנק מקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

א. בגין אותן ההתחייבויות, יש לו זכות חוקית בת אכיפה לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;

ב. בכוונתו לפרוע את ההתחייבויות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית;

ג. גם התאגיד הבנקאי וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה.

בהתאם להוראות, קיזוז נכסים והתחייבויות בין שני צדדים נגדיים שונים אפשרי בהתקיים כל התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שישנו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הבנק בגין אותן ההתחייבויות לקיזוז.

הבנק מקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי.

9. מכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות חשבונאות גידור

א. הבנק מבצע עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכוני מטבע חוץ וסיכוני ריבית, וכן נגזרים שאינם משמשים לגידור, לרבות נגזרים משובצים שהופרדו. בין השאר: עסקאות עתידיות, החלפות פיננסיות, אופציות וכו'. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בדבר "חשבונאות מכשירים נגזרים ופעילות גידור", מוצגים כל הנגזרים, כנכסים או כהתחייבויות במאזן לפי שווי הוגן. השינוי בשווי ההוגן של מכשיר נגזרים לרבות מכשירים נגזרים המשמשים לגידור חשבונאי (גידור שווי הוגן) נזקפים מידית בדוח רווח והפסד.

ב. גידור שווי הוגן- הבנק מחזיק מכשירים פיננסים נגזרים בין היתר לצרכי גידור סיכוני ריבית. באם מכשיר יועד לגידור, במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמאלי את יחסי הגידור בין המכשיר המגדר והפריט המגודר, לרבות מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הבנק לביצוע הגידור, וכן האופן בו הבנק יעריך את אפקטיביות יחסי הגידור. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך.

כאשר מכשיר נגזר משמש כמכשיר מגדר בגידור שווי הוגן, השינויים בשוויו ההוגן שנכללו בהערכת אפקטיביות הגידור, מוכרים באופן שוטף בדוח רווח והפסד ומוצגים באותו סעיף בו מוצגות השפעות הפריט המגודר. הרווח או ההפסד (קרי, השינוי בשווי ההוגן) בגין הפריט המגודר המיוחס לסיכון המגודר, מטופל כהתאמה לערך בספרים של הפריט המגודר ומוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד. ההתאמה לערך בספרים של הפריט המגודר תטופל באופן דומה לרכיבים אחרים של הערך בספרים שלו.

אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור.

ג. נגזרים משובצים שהופרדו ואינם משמשים לגידור - מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחוזה המארח ומטופלים בנפרד אם:

- אין קשר ברור והדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החוזה המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ, לרבות סיכוני אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים.
- מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר.
- המכשיר המשולב אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד.

10. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתת נושא נושא 860-10 בקודיפיקציה, בדבר העברות ושירות של נכסים פיננסיים, לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.

בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים:

א. הנכסים הפיננסים שהועבר בודדו מהתאגיד הבנקאי (לרבות צדדים קשורים) ומנושיו, גם במקרה של פשיטת רגל או כינוס נכסים.

ב. המקבל רשאי לשעבד או להחליף את הנכסים שקיבל, ולא קיימים תנאים המגבילים את המקבל מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף ומעניקים לתאגיד הבנקאי הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. התאגיד הבנקאי, חברות בנות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים מטעמו, אינם משמרים שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים המועברים או בכל זכויות מוטב של צד שלישי המתייחסים לנכסים המועברים האלה.

החל מיום 1 בינואר 2012 מיישם הבנק את עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-03 בנושא בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר. בהתאם לעדכון הערכת קיום שליטה אפקטיבית מתמקדת בזכויות החוזיות ובהתחייבויות החוזיות של המעביר, ולכן לא מובאים בחשבון: (1) קריטריון שדורש שלמעביר תהיה יכולת לרכוש ניירות שהועברו גם במקרה כשל של הנעבר; וכן (2) הנחיות בנושא דרישת הביטחונות בקשר לקריטריון הנ"ל.

במידה והבנק מבצע העברה של חלק מנכס פיננסי שלם, הבנק בוחן האם ההעברה כאמור מקיימת את ההגדרה של זכות משתתפת. לזכות משתתפת (participating interest) יש את כל המאפיינים הבאים: (א) מתאריך ההעברה ואילך, היא מייצגת זכות בעלות יחסית (pro rata) בנכס פיננסי שלם; (ב) ממועד העברה ואילך, כל תזרימי המזומנים המתקבלים מהנכס הפיננסי השלם מחולקים באופן יחסי בין מחזיקי הזכויות המשתתפות בסכום השווה לחלקם בבעלות; (ג) לזכויותיהם של כל אחד ממחזיקי הזכויות המשתתפות (לרבות המעביר, בתפקידו כמחזיק זכויות משתתפות) יש קדימות זהה, ולא קיימת זכות של מחזיק זכות משתתפת כלשהו, הנחותה לעומת זכות של מחזיק זכות משתתפת אחרת; ו- (ד) לאף צד אין את הזכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי השלם, אלא אם כל מחזיקי בזכויות המשתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי השלם.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה וההעברה איננה מקיימת את תנאי המכירה כאמור לעיל, או אם העברה של חלק מנכס פיננסי שלם אינה מקיימת את ההגדרה של זכות משתתפת, ההעברה כאמור מטופלת כחוב מובטח (secured borrowing) עם שיעבוד של ביטחון (pledge of collateral). הבנק ממשיך לרשום במאזן את הנכסים הפיננסיים שהועברו, ללא שינוי במדידה שלהם.
הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר התקיים אחד מהתנאים הבאים:
הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות, או הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקאות השאלה או שאילה של ניירות ערך שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונות הכלליים של השואל, כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם.
טיפול בהשאלה לא מובטחת של ניירות ערך מהתיק הזמין למכירה או מהתיק למסחר
ביום שבו הבנק משאיל ניירות ערך לצורך כיסוי מכירה בחסר של השואל, הבנק גורע את ניירות הערך שהושאלו, ומכיר באשראי בסכום שווי השוק של ניירות הערך ביום ההשאלה. בתקופות עוקבות, הבנק מודד את האשראי שניתן באותו אופן שבו נמדד נייר הערך לפני שהושאל. האשראי נמדד לפי שווי שוק, הכנסות על בסיס צבירה נרשמות כהכנסות ריבית מאשראי ושינויים בשווי השוק (מעבר לשינויים בבסיס צבירה) מוכרות במסגרת "הכנסות מימון שאינן מריבית" כאשר מדובר בניירות ערך בתיק למסחר, או ברווח כולל אחר, כאשר מדובר באיגרות חוב זמינות למכירה. בסיום ההשאלה, הבנק מכיר מחדש בנייר הערך וגורע את האשראי.

טיפול בשאילה לא מובטחת של ניירות ערך
שאילה לא מובטחת של ניירות ערך על ידי הבנק נרשמת במועד השאילה כפיקדון, לפי השווי ההוגן של נייר הערך שהתקבל במועד השאילה. נייר הערך שהתקבל מוכר בסעיף ניירות ערך ומסווג בתיק למסחר.
כל עוד הבנק לא מוכר בחסר את נייר הערך ששאל, הבנק רושם בכל מועד דיווח את ההפרש, בין אם הוא חיובי ובין אם הוא שלילי, בין שווי השוק למועד הדיווח של נייר הערך לבין היתרה שכלולה בסעיף פיקדונות הציבור (או פיקדונות של אחרים, אם השאילה אינה מהציבור). שינויים בתקופת הדיווח בסעיף זה הנובעים משינויים בשווי השוק של הנייר נרשמים כנגד "הכנסות מימון שאינן מריבית" (שינויים אלה מקזזים את הרווחים או ההפסדים שנרשמו בדוח רווח והפסד בגין נייר הערך שעדיין לא נמכר בחסר).
כאשר הבנק מוכר בחסר נייר ערך ששאל, בכל מועד דיווח הבנק בוחן האם ההפרש בין שווי השוק למועד הדיווח של נייר הערך שנמכר בחסר לבין היתרה בגין עסקת השאילה הלא מובטחת שכלולה בסעיף פיקדונות הציבור (או פיקדונות של אחרים, אם השאילה אינה מהציבור) חיובי. במידה וההפרש כאמור חיובי, הוא מוכר ומדווח כנגד "הכנסות מימון שאינן מריבית" בדוח רווח והפסד.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

11. מיסים על ההכנסה

הוצאת מיסים על הכנסה כוללת מיסים שוטפים ונדחים. מיסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד, אלא אם המס נובע מפריטים אשר מוכרים ישירות בהון. במקרים אלו הוצאת המיסים על הכנסה נזקפת להון.

מיסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס ששולם או הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוק שנחקק לתאריך המאזן, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

ההפרשה למיסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר של מוסדות כספיים נכלל בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

מיסים נדחים

הבנק מכיר במיסים נדחים בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מיסים. הבנק מכיר בהתחייבויות מסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים החייבים במס, למעט הפרשים זמניים בגין רווחים לא מחולקים של חברה בת שהן למשך זמן תמידי במהותן וכן הפרשים הנובעים מעסקאות בינחברתיות. הבנק מכיר בנכסי מסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים הניתנים לניכוי והפסדים מועברים ובמקביל מכיר בהפרשה נפרדת (valuation allowance) עבור אותו סכום הכלול בנכס אשר יותר סביר מאשר לא שלא ימומש. הבנק מפחית את נכסי המסים הנדחים בסכומן של הטבות מס כלשהן שאינן צפויות להתממש בהתבסס על הראיות הזמינות – הן הראיות החיוביות התומכות בהכרה בנכס מס נדחה והן הראיות השליליות התומכות ביצירת הפרשה בגין נכס מס נדחה, כדי לבחון האם ניתן להכיר בנכס מס נדחה נטו.

התחייבות מסים הדחים או נכס מסים נדחים נמדדים באמצעות שיעורי המס החוקיים שנחקקו הצפויים לחול על הכנסה מספקת חייבת במס בתקופות שבהן צפוי כי התחייבות המס הנדחה תסולק או נכס המס הנדחה ימומש.

הבנק מסווג הכנסות והוצאות ריבית בגין מסים על הכנסה בסעיף "מסים על הכנסה". כמו כן, הבנק מסווג קנסות לרשויות המס בסעיף "מסים על הכנסה".

קיזוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים - הבנק יקזז כל התחייבויות ונכסי המסים הנדחים, כמו גם כל ה- valuation allowance (הפרשה לנכס מס נדחה) הקשורות, עבור רכיב משלם מס מסוים ובגבולותיו של תחום שיפוט מיסוי מסוים.

פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מיישם את כללי ההכרה והמדידה שנקבעו במסגרת " FASB Interpretation no. 48 – Accounting for uncertainty in income Taxes".

הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימאלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

12. בניינים וציוד

הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כמו כן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור הבנק מסווג בסעיף בניינים וציוד את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהוונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי. לגבי הטיפול החשבונאי בעלויות תוכנה ראה סעיף 14 להלן. רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערכו בספרים, ומוכרים נטו, בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

פחת

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בצורה הטובה ביותר. נכסים חכורים בחכירות מימוניות מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. קרקעות שבבעלות הבנק אינן מופחתות. שיפורים במושכר מופחתים על פני משך התקופה הקצרה מבין תקופת השכירות לרבות אופציה שסביר שתמומש או אורך החיים השימושיים שלהם. נכס מופחת כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים על מנת שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה. האומדנים בנושא שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש כאשר אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שהאומדנים הנוכחיים אינם נאותים עוד ומותאמים בעת הצורך.

אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופות ההשוואה הינו:

- בניינים ומקרקעין- 50 שנים (קרקע בבעלות אינה מופחתת).
- ריהוט וציוד- 6.7-14.3 שנים.
- שיפורים במושכר ובבעלות- 10-15.4 שנים.
- עלויות תוכנה- 4-5 שנים (ראה גם סעיף 14 להלן).
- עלויות חומרה- 3-4 שנים.

לעניין ירידת ערך נכסים לא פיננסיים ראה סעיף 15 להלן.

13. חכירות

חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממינהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים בהן נושא הבנק באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימאליים העתידיים.

תשלומים עתידים למימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות המתייחסת מאחר והם מהווים דמי חכירה מותנים, הנגזרים משוויה ההוגן של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם חכירה. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה. יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן של הבנק. תשלומים במסגרת חכירה תפעולית, למעט דמי חכירה מותנים, נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תמריצי חכירה שנתקבלו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך כל הוצאות החכירה לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. לפירוט בדבר דמי חכירה תפעולית ששולמה מראש, ראה באור 23.ג.1.

14. עלויות תוכנה

תוכנה אשר נרכשה על ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו. עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוונות אם ורק אם: ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית, צפויות הטבות כלכליות עתידיות ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו כנכס תוכנה כוללות עלויות ישירות של חומרים ושירותים ושכר עבודה לעובדים הקשורים באופן ישיר לפעילות פיתוח או השגת התוכנה. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח ועלויות מחקר נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. בתקופות עוקבות עלויות פיתוח שהוונו נמדדות לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו.

ביום 21 במאי 2015 התקבל בבנק מכתב מהפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות פיתוח עצמי של תוכנה על פיו נקבעו הכללים שלהלן:

- נקבע סף מהותיות להיוון אשר לא יפחת מ- 300 אלפי ש"ח. כל פרויקט פיתוח תוכנה אשר סך עלויותיו נמוכות מסף המהותיות שנקבע, ייזקף כהוצאה לדוח רווח והפסד.
- בגין תוצרים, אשר סך העלויות שניתן להוון בגינם אינו נמוך מסף המהותיות, נקבע מקדם היוון לשעות עבודה, שנמוך מ- 1 על מנת להביא בחשבון את הפוטנציאל לחוסר יעילות ולסטיות מקובלות במסגרת פרויקטים בפיתוח תוכנה.
- תקופת ההפחתה של עלויות תוכנה לא תעלה על 5 שנים.
- דרג העובדים שעלויותיהם מהוונות לנכסים הוגבל כך שהדרג העליון יהיה לכל היותר מנהל, אשר ניתן להראות כי רוב הזמן שלו עוסק בפיתוח בפועל, הוא אחראי על מספר מועט של עובדים, וניתן למדוד באופן מדויק את כמות השעות אשר המנהל השקיע בפועל בכל פרויקט פיתוח.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כעלויות תוכנה אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. יתר העלויות, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של נכסי תוכנה, החל מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

תוכנות בתהליך פיתוח אינן מופחתות באופן שיטתי כל עוד הן אינן זמינות לשימוש. לפיכך, נכסי התוכנה נבחנים לירידת ערך לפחות אחת לשנה, עד למועד בו הופכים להיות זמינים לשימוש.

בעקבות המכתב מיום 21 במאי 2015, עודכן אורך החיים השימושים לתקופה השוטפת ולתקופות ההשוואה בגין עלויות תוכנה שזוהו כמערכות ליבה לפי אורך חיים של 5 שנים.

האומדנים בדבר שיטת ההפחתה, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בסוף כל שנת דיווח ומותאמים בעת הצורך.

15. ירידת ערך נכסים שאינם פיננסים

הבנק בוחן נכסים (או קבוצת נכסים) לא שוטפים לצורך ירידת ערך כאשר מתרחשים אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהעלות המופחתת עשויה לא להיות ברת- השבה.
הפסדים מירידת ערך מוכרים רק אם הערך בספרים של נכס לא שוטף (קבוצת נכסים) אינו בר-השבה ועולה על שוויו ההוגן. הערך בספרים אינו בר-השבה אם הוא עולה על סך תזרימי המזומנים הלא מהוונים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס הלא שוטף (קבוצת נכסים) וממימושו. ההפסדים מירידת הערך הינם בגובה ההפרש שבין הערך בספרים של הנכס הלא שוטף (קבוצת נכסים) לבין שוויו ההוגן ונזקפים לדוח רווח והפסד.
כאשר מוכר הפסד מירידת ערך, הערך בספרים המתואם של הנכס הלא שוטף (קבוצת נכסים) מהווה בסיס עלות חדש. הפסדים אלו אינם מבוטלים בתקופות עוקבות גם אם מתרחשת עליית ערך.

ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

ירידת ערך בגין נכסים בלתי מוחשיים אלו מוכרת ונמדדת בעת התרחשות אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהעלות המופחתת עשויה לא להיות ברת השבה.

דוגמאות לאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על ירידת ערך:
א. לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;
ב. חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
ג. בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
ד. עלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;
ה. לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם וייעשה בה שימוש.

16. נכסים לא שוטפים וקבוצות מימוש המוחזקים למכירה

הבנק מסווג נכס לא שוטף (או קבוצת מימוש) כמוחזק למכירה אם הערך בספרים שלו יושב בעיקר באמצעות מכירה ולא באמצעות שימוש מתמשך (למעט נכסים שנתפסו) בתקופה שבה כל הקריטריונים הבאים מתקיימים: (1) ההנהלה, אשר לה הסמכות לאשר את הפעולה, מתחייבת לתכנית למכור את הנכס (או קבוצת מימוש); (2) הנכס (או קבוצת מימוש) זמין למכירה מיידית במצבו הנוכחי; (3) תכנית פעילה לאיתור רוכש ופעולות אחרות להשלמת התכנון למכור את הנכס החלה; (4) מכירת הנכס (קבוצת מימוש) הינה צפויה (probable) והעברת הנכס (קבוצת מימוש) צפויה להיות כשירה כמכירה שהושלמה תוך שנה אחת; (5) הנכס (קבוצת מימוש) משווק באופן פעיל לצורך מכירה במחיר שהוא סביר ביחס לשווי ההוגן הנוכחי שלו; (6) פעולות שנדרשות להשלמת התכנון מצביעות על כך שאין זה סביר שייעשו שינויים משמעותיים לתכנון או שהתכנון יבוטל.

מיד לפני הסיווג לראשונה של הנכס (קבוצת מימוש) כמוחזק למכירה, הערך בספרים של הנכס (קבוצת המימוש) נמדד בהתאם לתקנים הרלוונטיים עבורם. לאחר מכן ובתקופות עוקבות, הבנק מודד את הנכס (קבוצת מימוש) לפי הנמוך מבין הערך בספרים או השווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה. נכסים בני פחת המסווגים כמוחזקים למכירה אינם מופחתים הפחתה תקופתית.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הפסד מירידת ערך המוכר בעת הסיווג לראשונה של נכס (קבוצת מימוש) כמוחזק למכירה, וכן רווחים או הפסדים עוקבים כתוצאה מהמדידה מחדש, נזקפים לרווח והפסד. רווחים מעליית ערך מוכרים עד לסכום המצטבר של ההפסדים מירידת ערך שנרשמו מאז שהנכס (קבוצת המימוש) סווג כמוחזק למכירה.

דרישות המדידה של נכסים לא שוטפים וקבוצות מימוש המוחזקים למכירה אינם חלים, בין היתר, על מוניטין והשקעות בחברות כלולות.

17. התחייבויות תלויות

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תביעות, בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיים. מתכונת הגילוי הינה על פי הוראות המפקח על הבנקים באופן שהתביעות סווגו בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון כמפורט להלן:

א. צפוי (Probable) ההסתברות מעל ל- 70% - נכללה הפרשה מלאה.

ב. אפשרי (Reasonably possible) ההסתברות מעל 20% וקטנה או שווה ל- 70% - לא נכללה הפרשה, ניתן גילוי כאשר סך התביעות מצטברות לסכום מהותי.

ג. קלוש (Remote) ההסתברות קטנה או שווה ל- 20% - לא נכללה הפרשה ולא ניתן גילוי. כאשר ההפסד המירבי הוא מהותי ביותר ניתן גילוי.

במקרים חריגים קבעה הנהלת הבנק בהסתמך על יועציה המשפטיים, כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ותביעה שאושרה כייצוגית ולכן לא מבוצעת הפרשה, (בהתייחס לתביעה הכוללת בקשה להכרתה כתביעה ייצוגית, קביעה כאמור אפשרית עד ארבעה רבעונים לאחר שהוגשה התביעה) בדוח הכספי. הבנק נתן גילוי להליכים משפטיים מהותיים המתנהלים כנגד הבנק וחברות מאוחדות. בבאור 23 בנושא התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות נכלל גילוי כמותי לסך החשיפות אשר סבירות התממשותן אינה קלושה שלא בוצעה בגינן הפרשה. בנוסף בבאור נכללו תביעות שהסתברות התממשותן קלושה ואשר סכום כל אחת מהן (או צירוף מספר תביעות בנושאים דומים), על פי כתב התביעה, עולה על סכום המהווה שיעור של כ- 1% מהון הבנק.

18 . ערבויות

ערבויות הינן חוזים אשר דורשים באופן מותנה מהערב לבצע תשלומים לנערב בעת התרחשות התנאים המחייבים במימוש הערבות. התחייבות בגין ערבות מוכרת בספרים בסכום שוויה ההוגן גם אם לא צפוי שהתשלומים יבוצעו בעתיד. במקרים בהם במועד ההכרה לראשונה הבנק נדרש להכיר בהפרשה להפסד תלוי בגין הערבות בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה, ההתחייבות בגין הערבות נמדדת במועד ההכרה לראשונה לפי הגבוה מבין השווי ההוגן וסכום ההפרשה בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה. ההתחייבות נגרעת מהספרים במועד בו הבנק משוחרר מהסיכון. מועד השחרור מהסיכון בגין הערבות תלוי במהות הערבות. בדרך כלל, הבנק גורע את ההתחייבות במועד סילוק ההתחייבות. כאשר הערבות נמדדת במועד ההכרה לראשונה בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה, המדידה העוקבת מתבצעת גם כן בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה.

הוראות ההכרה והמדידה במועד ההכרה לראשונה אינן חלות על ערבויות אשר ניתנו בין חברה אם לחברה בת, בין שתי חברות אחיות או בין בעל החברה לחברה.

19. רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה.

20. זכויות עובדים

<u>הטבות לאחר פרישה – פנסיה, פיצויים והטבות אחרות (להלן: "פנסיה") – תכניות להטבה מוגדרת</u>

הטבת פנסיה הינה חלק מהתגמול המשולם לעובד תמורת שירותיו. בתכנית פנסיה להטבה מוגדרת, הבנק מבטיח לספק, בנוסף לשכר השוטף, תשלומי פנסיה (retirement income payments) בשנים עתידיות לאחר שהעובד יפרוש או יסיים את השירות. ברמה הכללית, סכום ההטבה שישולם תלוי באירועים עתידיים מסוימים הכלולים בנוסחת ההטבה של התכנית, אשר לעתים קרובות כוללת את משך הזמן שחי העובד או חיים שאריו, את מספר

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

שנות השירות שסיפק העובד ואת התגמול של העובד בשנים מיד לפני הפרישה או הסיום. במרבית המקרים, השירותים מסופקים במהלך מספר שנים לפני שעובד פורש ומקבל או מתחיל לקבל את הפנסיה. אף שהשירותים המסופקים על ידי עובד הסתיימו והעובד פרש לגמלאות, סכום ההטבה הכולל שהבנק הבטיח והעלות לבנק של השירותים שסופקו אינם ניתנים לקביעה במדויק, אלא ניתנים לאמידה בלבד באמצעות נוסחת ההטבה ואומדנים של האירועים העתידיים הרלוונטיים, שרובם מחוץ לשליטת הבנק. עלות פנסיה נטו לתקופה הינה הסכום המוכר בדוחות הכספיים של הבנק כעלות של תכנית פנסיה לתקופה מסוימת. המרכיבים של עלות פנסיה לתקופה נטו הם עלות שירות, עלות ריבית, תשואה בפועל על נכסי התכנית, רווח או הפסד, הפחתה של עלות או זיכוי בגין שירות קודם, והפחתה של נכס או מחויבות בגין המעבר הקיימים במועד היישום לראשונה בהתאם להוראות הדיווח לציבור. לעניין זה, רווח או הפסד הינו הסכום של (1) ההפרש בין התשואה בפועל על נכסי תכנית לבין התשואה החזויה על נכסי תכנית ושל (2) ההפחתה של הרווח או ההפסד נטו שהוכרו ברווח כולל אחר מצטבר.

הטבות פנסיה מיוחסות בדרך כלל לתקופות שירות של עובד בהתבסס על נוסחת ההטבה של התכנית במידה שהנוסחה מציינת ייחוס או שמשתמע ממנה ייחוס. הבנק מחשב את שיעור התשואה החזוי לטווח ארוך על נכסי התכנית תוך שימוש בשיעורי התשואה היסטוריים לאורך תקופת זמן ארוכה בתיק עם הרכב נכסים דומה. המחויבות בגין הטבה חזויה משקפת את הערך הנוכחי האקטוארי של כל ההטבות המיוחסות לשירות של העובד שסופק לפני מועד המאזן. מדידת מחויבות זו תתבסס על הנחות אקטואריות המתאימות למועד המאזן של הבנק (לדוגמה, תחלופה, תמותה, שיעורי היוון וכן הלאה) ונתוני מפקד אוכלוסין נכון למועד זה. שינוי בערך של מחויבות בגין הטבה חזויה או של נכסי תכנית, הנובע מכך שהניסיון בפועל שונה מהמשוער, או הנובע משינוי בהנחה אקטוארית, הינו "רווח או הפסד" (להלן: "רווח או הפסד אקטוארי"). רווחים או הפסדים אקטואריים אינם מוכרים בעלות פנסיה נטו לתקופה במועד היווצרותם אלא מוכרים ברווח כולל אחר. בתקופות עוקבות, רווחים או הפסדים אלה מוכרים לאחר מכן בדוח רווח או הפסד כרכיב של עלות פנסיה נטו לתקופה לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית. אם מתקיים מצב שבו כל או כמעט כל משתתפי התכנית אינם פעילים, תוחלת החיים הממוצעת הנותרת של העובדים הלא פעילים תשמש במקום תקופת השירות הממוצעת הנותרת. שיעור ההיוון להטבות לעובדים מחושב על בסיס תשואת איגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע של איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, המרווח נקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על איגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכל במועד הדיווח.

הבנק בוחן את הנחותיו על בסיס רבעוני ומעדכן הנחות אלה בעת הצורך. ברבעון שבו, על בסיס מצטבר מתחילת השנה לא חלו שינויים המשפיעים מהותית על נכסי התוכנית או על המחוייבות בגין ההטבה, הבנק לא מודד מחדש הן את נכסי התוכנית והן את המחויבות בגין ההטבה.

הבנק מטפל בהתחייבות לפנסיה המתייחסת לתקופת החברות בקרן הפנסיה של "עמית קופה לפנסיה ותגמולים בע"מ" (להלן –"הקרן") החל מיום 1 באפריל 1995 כתוכנית הטבה מוגדרת. בהתאם לכך, מוכרת התחייבות מלאה

עבור כל תשלומי הפנסיה להם זכאים העובדים הזכאים לפנסיה, הן בגין מחויבות הבנק לתשלומי פנסיה (עד ליום 1 באפריל 1995) והן בגין חלק הקרן (החל מיום 1 באפריל 1995) לפי בסיס אקטוארי. נכסי התכנית המתייחסים לחלקו של הבנק בסך הנכסים של הקרן נאמדו על בסיס תזרימי המזומנים הצפויים להיות משולמים על ידי הקרן לפי שיעורי הזכאות לפנסיה שנצברו למועד הדיווח (כפי שמדווחים על ידי הקרן), מהוונים בשיעור היוון המבוסס על תמהיל נכסי הקרן.

הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, לרבות לעניין בחינת "מחויבות שבמהות" להעניק לעובדיו הטבות בגין פיצויים מוגדלים.

<u>צמצום תכנית להטבה מוגדרת</u>

הבנק נדרש להכיר בהפסד אשר נזקף במישרין לדוח רווח והפסד בגין צמצום תוכנית להטבה מוגדרת, כאשר אירוע מפחית משמעותית את מספר שנות השירות העתידי הצפויות של עובדי תכנית הטבה או אשר מבטל עבור מספר משמעותי של עובדים את צבירת ההטבות המגודרות בגין חלק או כל השירות העתידי שלהם, על פי מדיניות הבנק. לעניין צמצום תכנית להטבה מוגדרת בעקבות תכנית פרישה מרצון ראה באור 21 ב.

<u>הטבות לאחר פרישה – תכניות להפקדה מוגדרת</u>

תכנית להפקדה מוגדרת הינה תכנית המספקת הטבות לאחר פרישה בתמורה לשירותים שסופקו, מספקת חשבון אישי לכל משתתף בתכנית, ומגדירה כיצד ייקבעו ההפקדות לחשבונו של העובד במקום לקבוע את סכום ההטבות שהעובד יקבל. בתכנית להפקדה מוגדרת אחרי פרישה, ההטבות שמשתתף בתכנית יקבל תלויות אך ורק בסכום המופקד לחשבון המשתתף בתכנית, בתשואות שנצברו על ההשקעות של הפקדות אלה, ובחילוטים של הטבות של

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

משתתפים אחרים בתכנית שעשויים להיות מוקצים לחשבונו של אותו משתתף. התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין מטופלות כתכנית להפקדה מוגדרת.

חופשה והטבות אחרות

הבנק צובר התחייבויות עבור תגמול לעובדים בגין היעדרויות עתידיות כאשר כל התנאים המפורטים להלן מתקיימים: (א). מחויבות התאגיד הבנקאי בקשר לזכויות העובדים לקבל תגמול בגין היעדרויות עתידיות מיוחסת לשירותים שהעובדים כבר סיפקו. (ב). המחויבות קשורה לזכויות שמבשילות או נצברות. (ג). תשלום התגמול הוא צפוי וכן (ד). הסכום ניתן לאומדן באופן סביר. הטבות בגין חופשה, מחלה, מענקי יובל, מוכרות באופן שוטף ברווח והפסד.

21. עסקאות עם בעלי שליטה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה". במידה ובוצעה עסקה בנכסים והתחייבויות עם בעל שליטה אזי הנכסים וההתחייבויות נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. במידה ויהיה פער בין התמורה לבין השווי ההוגן, בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקף הבנק את ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה להון.

22. גילויים בהקשר לצד קשור

המידע על יתרות מאזניות וחוץ מאזניות והמידע על תוצאות העסקאות (להלן: "המידע") עם בעלי עניין וצדדים קשורים ניתן לגבי כל אדם המוגדר כבעל עניין או צד קשור לפי ההגדרות בסעיף 1 בהוראות הדיווח לציבור, או כאיש קשור, לפי ההגדרות בהוראת ניהול בנקאי תקין 312 בדבר "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים". בנוסף לדרישות הגילוי הנדרשות מכוח הוראות הדיווח לציבור, התאגיד הבנקאי מיישם גם את הוראות הגילוי המתחייבות מיישום נושא 850 בקודיפיקציה בדבר "גילויים בהקשר לצד קשור". המידע על בעלי עניין וצדדים קשורים מתייחס לתאגיד הבנקאי והחברות המאוחדות שלו, ואינו מוצג על בסיס התאגיד הבנקאי לבדו.

23. דיווח על מגזרי פעילות

מגזר פעילות פיקוחי הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות מסוימות או אשר מאגד לקוחות בסיווגים מסוימים, שהוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים. המתכונת לדיווח על מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. מגזר פעילות פיקוחי מוגדר בעיקר בהתבסס על סיווג הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתאם להיקף הנכסים הפיננסיים למגזר משקי הבית ומגזר הבנקאות הפרטית. לקוחות שאינם אנשים פרטיים מסווגים בעיקר על פי מחזור הפעילות שלהם למגזרים עסקיים (תוך הפרדה בין עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים ועסקים גדולים) גופים מוסדיים ומגזר ניהול פיננסי. בנוסף, הבנק נדרש ליישם את דרישות הגילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה כאשר מגזרי הפעילות לפי גישה זו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים. מגזר פעילות המוגדר לפי גישת ההנהלה הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות; תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו; וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.
הבנק בחן את מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה אל מול מגזרי הפעילות הפיקוחיים. לאור העובדה, שאין פער מהותי בין מגזרי הפעילות הפיקוחיים לבין ההנהלה, מדווח הבנק על מגזרי פעילות פיקוחיים בלבד.

ג. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

1. אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב – הפרשות להפסדי אשראי והוראות נוספות

ביום 28 במרס 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב – הפרשות להפסדי אשראי והוראות נוספות". בהתאם למכתב נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושאים: הפרשות להפסדי אשראי; מכשירים פיננסיים, לרבות מכשירים נגזרים ופעילויות גידור; וכן חכירות. היישום לראשונה יבוצע בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בכללים בארה"ב. במסגרת המכתב נקבעו קווים כלליים ומועדי היישום לראשונה של ההוראות החדשות, כמפורט להלן:

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הפרשות להפסדי אשראי צפויים (CECL)
המכתב מאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים, אשר פורסם במסגרת עדכון תקינה ASU 2016-13. מטרת הכללים החדשים היא לשפר את איכות הדיווח על המצב הכספי של התאגיד הבנקאי, באמצעות הקדמת רישום ההפרשות להפסדי אשראי, באופן שמחזק את אנטי המחזוריות בהתנהגות ההפרשות להפסדי אשראי, שתומך בתגובה מהירה יותר של הבנקים להידרדרות באיכות האשראי של לווים, ולחיזוק הקשר בין ניהול סיכוני האשראי לבין האופן שבו סיכונים אלה משתקפים בדוחות הכספיים, תוך התבססות על שיטות ותהליכים קיימים.
עיקרי השינויים הצפויים בטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בעקבות יישום כללים אלה, הינם בין היתר: ההפרשה להפסדי אשראי תחושב לפי ההפסד הצפוי לאורך חיי האשראי, במקום לאמוד את ההפסד שנגרם וטרם זוהה; באומדן ההפרשה להפסדי אשראי יעשה שימוש משמעותי במידע צופה פני עתיד שישקף תחזיות סבירות לגבי אירועים כלכליים עתידיים; יורחב הגילוי על ההשפעה של מועד מתן האשראי על איכות האשראי של תיק האשראי; ישתנה האופן שבו נרשמות ירידות ערך של אגרות חוב בתיק הזמין למכירה; וכן הכללים החדשים לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי יחולו על אשראי (לרבות הלוואות לדיור), אגרות חוב המוחזקות לפדיון, וחשיפות אשראי חוץ מאזניות מסוימות.
ביום 4 ביולי 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בדבר "יישום כללי חשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפסדי אשראי צפויים" אשר כוללת שילוב של הכללים החדשים בהוראות הדיווח לציבור, דחיית מועד היישום לראשונה של הכללים החדשים ליום 1 בינואר 2022 וריצה במקביל החל מיום 1 בינואר 2021. כמו כן, הפיקוח על הבנקים פרסם טיוטת "קובץ שאלות ותשובות בנושא יישום הכללים החדשים בנושא הפסדי אשראי צפויים" אשר נועדה לסייע לתאגידים הבנקאיים בתהליך ההיערכות ליישום הכללים החדשים.

ככלל, הכללים החדשים יושמו באמצעות רישום בעודפים במועד היישום לראשונה של ההשפעה המצטברת של יישום כללים אלו.
הבנק בוחן את ההשפעה של המכתב והטיוטות שפורסמו על דוחותיו הכספיים, אך אין באפשרותו להעריכה בשלב זה.

חכירות
ביום 1 ביולי 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות, אשר מאמץ בין היתר את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בנושא 842 בקודיפיקציה בדבר "חכירות".
עיקרי השינויים הצפויים בטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בעקבות יישום כללים אלה, הינם בין היתר: תאגידים בנקאיים שחוכרים נכסים לתקופה שעולה על 12 חודשים, יכירו בהם במאזן, גם אם החכירה מסווגת כחכירה תפעולית; בעסקאות חכירה תפעולית ירשם במאזן נכס שמשקף את הזכות של התאגיד להשתמש בנכס החכור, ומנגד תירשם התחייבות לשלם בגין חכירה; וכן עסקאות שבהן תאגיד בנקאי מוכר נכס וחוכר אותו בחזרה יוכלו במצבים מסוימים להיחשב כעסקאות מכירה חשבונאית, בכפוף לכך שמתקיימים תנאים מסוימים שפורטו בנושא 842. התקן יושם החל מיום 1 בינואר 2020 ואילך.
להערכת הבנק, יישום ההוראות החדשות צפוי להביא לגידול בסך של כ- 124 מיליוני ש"ח ביתרת נכסי זכות השימוש, ולגידול מקביל בסך של כ- 124 מיליוני ש"ח ביתרת ההתחייבויות בגין חכירה למועד היישום לראשונה.
כמו כן, להערכת הבנק, יישום ההוראות החדשות צפוי להביא לירידה ביחס ההון העצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל של כ- 0.05 וכ- 0.07 נקודות האחוז בהתאמה, זאת כתוצאה משקלול נכסי הסיכון בגין נכסי זכות שימוש הנובעים מחכירות תפעוליות שיוכרו במאזן בשיעור של 100%. בנוסף, יישום ההוראות החדשות צפוי להביא לירידה ביחס המינוף של הבנק בשיעור של כ- 0.02 נקודות האחוז.

2. עדכון תקינה ASU 2018-14 בדבר שינויים בדרישות הגילוי של תכניות הטבה מוגדרת

ביום 28 באוגוסט 2018, פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה- "FASB") את ASU 2018-14, בדבר מסגרת הגילוי - שינויים בדרישות הגילוי של תכניות הטבה מוגדרת, המהווה עדכון לנושא 715-20 בקודיפיקציה בדבר תגמול - הטבות פרישה - תכניות להטבה מוגדרת –כללי (להלן: "העדכון"). תכליתו של התיקון הינו לשפר את האפקטיביות של הגילויים בביאורים לדוחות הכספיים וכן לצמצם את העלויות הכרוכות בהכנת הביאורים הנדרשים.
התיקונים במסגרת העדכון מבטלים גילויים אשר אינם בעלי תועלת, מבהירים דרישות גילוי ספציפיות וכן מוסיפים דרישות גילוי שזוהו כרלוונטיות.
עיקרי התיקונים הינם, בין היתר: בוטלה הדרישה להצגת אומדן הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה בשנה העוקבת, בוטלה הדרישה להצגת סכום ההטבות השנתיות העתידיות המכוסות על ידי חוזי ביטוח, לרבות חוזי קצבה (אנונה), וכן עסקאות משמעותיות

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כלשהן בין הישות או צדדים קשורים לבין התכנית, התווספה דרישה לפיה נדרש לתת פירוט בדבר הסיבות לרווחים או הפסדים מהותיים הקשורים לשינוי במחויבות בגין הטבה מוגדרת במהלך התקופה, וכן הובהרו דרישות גילוי עבור ישויות שיש להם שתי תכניות או יותר. הוראות התיקון יחולו על ישויות ציבוריות בארה"ב החל מהתקופות השנתיות המתחילות לאחר ה- 15בדצמבר 2020. אימוץ מוקדם אפשרי לרבות בתקופות ביניים. בעת היישום לראשונה נדרש ליישם את התיקונים בדרך של יישום למפרע. הבנק בוחן את ההשפעה של ההוראות החדשות על דוחותיו הכספיים.

3. עדכון תקינה ASU 2018-15 בדבר הטיפול בעלויות הטמעה (Implementation costs) בהסדרים של שרותי מחשוב ענן

ביום 29 באוגוסט 2018, פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה- "FASB"), את ASU 2018-15 בדבר הטיפול החשבונאי בעלויות הטמעה (Implementation Costs)- בהסדרים של שירותי מחשוב ענן (- CCAs cloud computing arrangement), המהווה תיקון לתת נושא 40-350 בקודיפיקציה בדבר תוכנות לשימוש עצמי (להלן: "העדכון").
בהתאם לעדכון, עלויות שהתהוו לצורך הטמעה של הסדרים של שירותי מחשוב ענן (כגון: עלויות התאמת התוכנה לצרכי הלקוח) ידחו או ייזקפו לרווח או הפסד באותו האופן שבו הן היו מטופלות בהתאם להוראות בדבר תוכנות לשימוש עצמי. בנוסף, במסגרת העדכון נקבע, בין היתר, כדלקמן: עלויות ההטמעה הנדחות יופחתו לרווח או הפסד בהתאם לתקופה החוזית של ההסדר הכוללת תקופות הארכה, אשר ודאי באופן סביר (reasonably certain) שימומשו על ידי הלקוח או שמימושן נשלט על ידי הספק, עלויות ההטמעה הנדחות יהיו כפופות להוראות בדבר ירידת ערך באופן זהה לנכסי תוכנה לשימוש עצמי, העלויות הנדחות יוצגו במאזן, בדוח רווח או הפסד ובדוח על תזרימי המזומנים באותה שורה שבה נרשמות העמלות המשולמות הקשורות להסדרים של מחשוב הענן,
וכן לקוחות של הסדרי מחשוב ענן והסדרי רישיון תוכנה יהיו כפופים לדרישות גילוי כמותיות ואיכותיות חדשות החלות בקשר לעלויות הטמעה כאמור.

הוראות התיקון יחולו על ישויות ציבוריות בארה"ב החל מהתקופות השנתיות והביניים המתחילות לאחר ה- 15 בדצמבר 2019. אימוץ מוקדם אפשרי לרבות בתקופות ביניים. בעת היישום לראשונה ניתן לבחור בחלופה של יישום באופן של מכאן ואילך או בחלופה של יישום למפרע. הבנק נערך ליישום של ההוראות החדשות על דוחותיו הכספיים. ליישום התקן לא צפויה השפעה מהותית.

4. עדכון תקינה ASU 2018- 13 בדבר שינויים בדרישות הגילוי של מדידת שווי הוגן

ביום 28 באוגוסט 2018, פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה-"FASB"), את ASU 2018-13, בדבר מסגרת הגילוי - שינויים בדרישות הגילוי של מדידת שווי הוגן, המהווה עדכון לנושא 820 בקודיפיקציה בדבר מדידת שווי הוגן (להלן: "העדכון"). תכליתו של התיקון הינו לשפר את האפקטיביות של הגילויים בביאורים לדוחות הכספיים וכן לצמצם את העלויות הכרוכות בהכנת הביאורים הנדרשים.
התיקונים במסגרת העדכון מבטלים גילויים אשר אינם בעלי תועלת, מבהירים דרישות גילוי ספציפיות וכן מוסיפים דרישות גילוי שזוהו כרלוונטיות.
עיקרי התיקונים הינם, בין היתר: בוטלה הדרישה להצגת הסכומים והסיבות להעברות בין רמות 1 ו- 2 בהיררכיית השווי ההוגן; בוטלה הדרישה למתן מידע בדבר מדיניות הישות לקביעה מתי העברות בין רמות נחשבות ככאלה שהתקיימו; בוטלה הדרישה להצגת תיאור תהליך הערכת מדידת השווי ההוגן ברמה 3; במסגרת הדרישה למתן תיאור מילולי של הרגישות לשינויים בנתונים לא נצפים עבור מדידות שווי הוגן חוזרות ונשנות המסווגות ברמה 3 במדרג השווי ההוגן, עודכן המונח "רגישות" ל"אי וודאות" כדי להדגיש כי המידע הנדרש הינו לגבי האי וודאויות; התווספה דרישה לפיה יש להציג את השינויים ברווח הכולל האחר שטרם מומשו בתקופה, עבור נכסים המוחזקים בסוף התקופה.
הוראות התיקון יחולו על ישויות ציבוריות בארה"ב החל מהתקופות השנתיות המתחילות לאחר ה- 15 בדצמבר 2019. אימוץ מוקדם אפשרי לרבות בתקופות ביניים. הבנק נערך ליישום של ההוראות החדשות על דוחותיו הכספיים. ליישום התקן לא צפויה השפעה מהותית.

5. עדכון תקינה ASU 201912- בדבר פישוט הטיפול החשבונאי במסים על הכנסה

ביום 18 בדצמבר 2019, פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה-"FASB"), את ASU 2019-12, בדבר פישוט הטיפול החשבונאי במסים על הכנסה, המהווה עדכון לנושא 740 בקודיפיקציה בדבר מסים על הכנסה (להלן: "התיקון"). תכליתו של התיקון הינו הפחתת המורכבות של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב תוך שמירה על שימושיות המידע המסופק למשתמשי הדוחות הכספיים.

התיקונים במסגרת התיקון מפשטים את הטיפול החשבונאי במיסים על הכנסה על ידי ביטול חריגים, שינוי הנחיות קיימות בתקן וכן הוספת הנחיות חדשות.
עיקרי הנושאים שעודכנו במסגרת התיקון הינם, בין היתר: הקצאת הוצאות המס או הטבות המס על ההכנסה בין

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

פעילויות נמשכות, פעילויות שהופסקו, רווח כולל אחר ופריטים הנזקפים ישירות להון עצמי; הכרה בהתחייבויות מסים נדחים בגין הפרשים זמניים חייבים במס בגין השקעה בחברה זרה כלולה; חישוב הכנסות מסים על הפסדים מצטברים בדוחות הכספיים ביניים; אופן ההכרה בהשפעת השינויים בחוקי המס או בשיעורי המס בדוחות הכספיים ביניים; הערכת הגידול בבסיס המס של מוניטין בקביעה האם יטופל כחלק מצירוף עסקים או כעסקה נפרדת. הוראות התיקון יחולו על ישויות ציבוריות בארה"ב החל מהתקופות השנתיות המתחילות לאחר ה- 15 בדצמבר 2020. אימוץ מוקדם אפשרי לרבות בתקופות ביניים.
בעת היישום לראשונה נדרש ליישם את התיקונים בדרך של מכאן ואילך, למעט הכרה בהתחייבות מסים נדחים בגין השקעה בחברה זרה כלולה, אשר לגביה היישום יהיה בדרך של יישום למפרע מתואם, תוך זקיפת ההשפעה המצטברת ליתרת הפתיחה של העודפים. הבנק בוחן את ההשפעה של ההוראות החדשות על דוחותיו הכספיים.

6. חוזר בדבר "שיפור השימושיות של הדוחות לציבור של תאגידים בנקאיים לשנים 2019 ו- 2020"
ביום 13 בפברואר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר "שיפור השימושיות של הדוחות לציבור של תאגידים בנקאיים לשנים 2019 ו- 2020"(להלן: "החוזר"). במסגרת החוזר צוין, בין היתר, כי חלק מהתיקונים להוראות הדיווח לציבור עוסקות בשינויים בדרישות הגילוי לגבי מדידות שווי הוגן (ASU 2018-13) כמפורט בסעיף 4 לעיל ולגבי תכניות להטבה מוגדרת (ASU 2018-14) כפורט בסעיף 2 לעיל, יחולו מהדוחות לציבור ליום 1 בינואר 2021 ואילך.

באור 2 - הכנסות והוצאות ריבית

סכומים מדווחים

ההרכב:

	מאוחד			הבנק		
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017
	במיליוני ש"ח					
א. הכנסות ריבית [1]						
מאשראי לציבור	**859**	882	823	**816**	847	800
מפקדונות בבנקים	**5**	2	2	**5**	2	2
מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים	**14**	7	5	**14**	7	5
מאגרות חוב	**119**	131	120	**119**	131	120
סך כל הכנסות הריבית	**997**	1,022	950	**954**	987	927
ב. הוצאות ריבית						
על פקדונות הציבור	**156**	142	115	**242**	249	204
על פקדונות מבנקים	**1**	2	-	**1**	2	-
על כתבי התחייבות נידחים ואגרות חוב	**77**	98	81	**2**	2	2
על התחייבויות אחרות	**9**	11	9	**8**	11	8
סך כל הוצאות הריבית	**243**	253	205	**253**	264	214
סך הכנסות ריבית, נטו	**754**	769	745	**701**	723	713
ג. פירוט השפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית [2]						
הכנסות (הוצאות) ריבית	**(55)**	19	(2)	**(55)**	19	(2)
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה						
מאגרות חוב						
זמינות למכירה	**110**	122	111	**110**	122	111
למסחר	**9**	9	9	**9**	9	9
סך הכל כלול בהכנסות ריבית	**119**	131	120	**119**	131	120

1. כולל השפעת יחסי גידור.
2. פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיף משנה א.

באור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית

סכומים מדווחים

ההרכב:

	מאוחד			הבנק		
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017
	במיליוני ש"ח					
א. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר						
א.1. מפעילות במכשירים נגזרים						
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים[1]	**(186)**	195	(191)	**(186)**	195	(191)
סך הכל מפעילות במכשירים נגזרים	**(186)**	195	(191)	**(186)**	195	(191)
א.2. מהשקעה באיגרות חוב						
רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה[2]	**48**	29	62	**48**	29	60
הפרשה לירידת ערך בגין אג"ח זמינות למכירה[2]	**(13)**	(13)	-	**(13)**	(13)	-
הפסדים ממכירת אג"ח זמינות למכירה[2]	**(1)**	(5)	(2)	**(1)**	(5)	(2)
סך הכל מהשקעה באג"ח	**34**	11	60	**34**	11	58
א.3. הפרשי שער, נטו	**203**	(153)	203	**204**	(155)	204
א.4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות						
רווחים ממכירת מניות שאינן למסחר (2018 ו- 2017 - מניות זמינות למכירה) [3]	**13**	34	9	**4**	34	2
הפרשה לירידת ערך בגין מניות שאינן למסחר (2018 ו- 2017 - מניות זמינות למכירה)	**-**	(11)	(5)	**-**	(6)	(5)
דיבידנד ממניות שאינן למסחר (2018 ו- 2017 - מניות זמינות למכירה)	**9**	7	7	**2**	2	3
רווחים והפסדים שטרם מומשו[4]	**15**	-	-	**18**	-	-
סך הכל מהשקעה במניות	**37**	30	11	**24**	30	-
סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר	**88**	83	83	**76**	81	71
ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר*						
הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים למסחר	**9**	11	11	**9**	11	11
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר, נטו	**20**	(4)	6	**20**	(4)	6
רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו	**1**	1	-	**1**	1	-
סך הכל מפעילויות מסחר**	**30**	8	17	**30**	8	17
סך הכל	**118**	91	100	**106**	89	88

1. מכשירים נגזרים מהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
2. סווג מרווח כולל אחר מצטבר.
3. כולל תמורה ממכירת מניות חברת הבורסה בשנת 2018 בסך 26 מיליון ש"ח.
4. לרבות רווחים והפסדים ממדידה לפי שווי הוגן של מניות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין וכן התאמות מעלה ומטה של מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין.

* כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.

** להכנסות ריבית מהשקעה באג"ח למסחר ראה באור 2.ד.

באור 4 - עמלות

סכומים מדווחים

ההרכב:

	מאוחד			הבנק		
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017
	במיליוני ש"ח					
ניהול חשבון	**52**	52	53	**52**	52	53
כרטיסי אשראי	**26**	27	26	**26**	27	26
פעילות בניירות ערך	**46**	49	50	**46**	49	50
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	**18**	18	17	**14**	15	14
ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים	**8**	9	11	**-**	-	-
טיפול באשראי	**24**	30	33	**19**	26	29
הפרשי המרה	**49**	45	48	**49**	45	48
פעילות סחר חוץ	**10**	12	12	**10**	12	12
עמלות מעסקי מימון [1]	**27**	43	45	**26**	43	45
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	**2**	2	2	**2**	2	2
עמלות אחרות	**7**	6	6	**6**	6	6
סך כל העמלות התפעוליות	**269**	293	303	**250**	277	285

באור 4א - עמלות

סכומים מדווחים

הכנסות מעמלות לפי מגזרי פעילות (מאוחד):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019							
	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	מגזר ניהול פיננסי	סך הכל
	במיליוני ש"ח							
ניהול חשבון	**22**	**1**	**20**	**4**	**4**	**-**	**1**	**52**
כרטיסי אשראי	**22**	**-**	**4**	**-**	**-**	**-**	**-**	**26**
פעילות בניירות ערך	**21**	**7**	**10**	**2**	**4**	**-**	**2**	**46**
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	**15**	**3**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**18**
ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**8**	**-**	**8**
טיפול באשראי	**5**	**-**	**11**	**4**	**4**	**-**	**-**	**24**
הפרשי המרה	**17**	**4**	**17**	**5**	**2**	**-**	**4**	**49**
פעילות סחר חוץ	**-**	**-**	**4**	**2**	**3**	**1**	**-**	**10**
עמלות מעסקי מימון [1]	**1**	**-**	**12**	**6**	**8**	**-**	**-**	**27**
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	**2**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**2**
עמלות אחרות	**-**	**-**	**2**	**1**	**3**	**1**	**-**	**7**
סך הכל	**105**	**15**	**80**	**24**	**28**	**10**	**7**	**269**

1. מוצג בניכוי עלות ביטוח ערבויות

באור 4א - עמלות (המשך)

סכומים מדווחים

הכנסות מעמלות לפי מגזרי פעילות (מאוחד) (המשך):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018							
	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	מגזר ניהול פיננסי	סך הכל
	במיליוני ש"ח							
ניהול חשבון	22	1	21	4	3	-	1	52
כרטיסי אשראי	22	-	5	-	-	-	-	27
פעילות בניירות ערך	25	7	10	3	3	1	-	49
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	15	3	-	-	-	-	-	18
ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים	-	-	-	-	-	9	-	9
טיפול באשראי	5	-	12	7	6	-	-	30
הפרשי המרה	16	4	14	4	2	-	5	45
פעילות סחר חוץ	-	-	4	3	4	1	-	12
עמלות מעסקי מימון	1	-	16	13	13	-	-	43
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	2	-	-	-	-	-	-	2
עמלות אחרות	-	-	2	1	3	-	-	6
סך הכל	108	15	84	35	34	11	6	293

באור 5 - הכנסות אחרות

סכומים מדווחים

ההרכב:

	מאוחד			הבנק		
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017
	במיליוני ש"ח					
רווח הון ממכירת בניינים וציוד	**1**	-	-	**1**	-	-
אחרות	**2**	3	3	**1**	2	3
סך כל ההכנסות האחרות	**3**	3	3	**2**	2	3

באור 6 - משכורות והוצאות נלוות

סכומים מדווחים

ההרכב:

	מאוחד			הבנק		
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017
	במיליוני ש"ח					
משכורות*	**303**	315	333	**292**	305	320
הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות						
חופשה ומחלה	**20**	19	14	**20**	19	14
הטבות לזמן ארוך*,[2]	**4**	2	3	**4**	2	8
בטוח לאומי ומס שכר	**81**	86	89	**81**	86	89
הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים)[1]						
הטבה מוגדרת - פנסיה	**3**	4	4	**3**	4	4
הטבה מוגדרת - פיצויים	**14**	4	6	**14**	4	6
הפקדה מוגדרת	**33**	36	31	**33**	36	31
הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר פרישה שאינן פנסיה [1]	**1**	-	1	**1**	-	1
הוצאות בגין הטבות אחרות לעובדים	**14**	16	16	**14**	16	16
סך כל המשכורות וההוצאות נלוות	**473**	482	497	**462**	472	489

* סווג מחדש

1. ראה באור 21.ח.
2. מענקים בגין ותק עובדים.

באור 7 - הוצאות אחרות

סכומים מדווחים

ההרכב:

	מאוחד			הבנק		
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017
	במיליוני ש"ח					
הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים),הטבה מוגדרת (ללא עלות שרות)[1]	**32**	21	15	**32**	21	15
עדכון הפרשה בגין תוכנית פרישה מרצון[2]	**(9)**	78	-	**(9)**	78	-
מחשב	**120**	114	118	**120**	114	118
שירותים מקצועיים	**44**	44	39	**41**	41	37
שווק ופרסום	**15**	13	25	**6**	6	18
משרדיות	**6**	6	7	**6**	6	7
תקשורת	**10**	10	9	**9**	9	9
ביטוח	**6**	5	5	**6**	5	5
עמלות	**13**	13	13	**12**	13	13
שכר חברי דירקטוריון	**4**	4	4	**4**	4	4
הדרכה והשתלמויות	**1**	1	1	**1**	1	1
אחרות	**20**	17	22	**19**	16	18
סך כל ההוצאות האחרות	**262**	326	258	**247**	314	245

1. ראה באור 21.ח.
2. עלויות התחייבויות אקטואריות לעובדים בשל תוכנית פרישה מרצון בשנת 2018 נזקפו לרווח והפסד בשל העובדה שהם עומדים בהגדרת "צמצום תוכנית" על פי כללי החשבונאות המקובלים בנושא זכויות עובדים.

באור 8 - הפרשה למיסים על הרווח

סכומים מדווחים

א. ההרכב:

	מאוחד			הבנק		
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2019	2018*	2017*	2019	2018*	2017*
	במיליוני ש"ח					
מיסים שוטפים -						
בגין שנת החשבון	**76**	67	49	**64**	59	45
בגין שנים קודמות	**(1)**	9	(5)	**(3)**	8	(5)
סך הכל מיסים שוטפים	**75**	76	44	**61**	67	40
בתוספת (בניכוי) מיסים נדחים [1]	**11**	(45)	20	**17**	(45)	17
סך כל ההפרשה למיסים על ההכנסה	**86**	31	64	**78**	22	57

1. פירוט התנועה במיסים נדחים:

יצירה והיפוך של הפרשים זמניים	**13**	(38)	19	**16**	(38)	16
שינוי בשיעורי המס	**-**	-	1	**-**	-	1
בגין שנים קודמות	**(2)**	(7)	-	**1**	(7)	-
סך הכל התנועה במיסים נדחים	**11**	(45)	20	**17**	(45)	17

* סווג מחדש

הטבלה אינה כוללת את השפעת המס בגין פריטים מסוימים המוכרים בכל תקופה ישירות בהון. השפעת המס של כל הפריטים שהוכרו ישירות בהון הסתכמה בקיטון של 72 מיליוני ש"ח בשנת 2019, גידול של 58 מיליוני ש"ח בשנת 2018 וקיטון של 37 מיליוני ש"ח בשנת 2017.

ב. התאמה בין סכום המס התאורטי שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל בישראל על בנק, לבין ההפרשה למיסים על הרווח כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

	מאוחד			הבנק		
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017
	במיליוני ש"ח					
שיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק	**34.19%**	34.19%	35.04%	**34.19%**	34.19%	35.04%
סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי	**85**	35	72	**71**	25	61
מס (חסכון במס) בגין:						
הכנסות פטורות ובעלות שעור מס מוגבל	**-**	(7)*	-	**-**	(7)*	-
הפרשי פחת תאום פחת ורווח הון	**-**	(1)	(1)	**-**	(1)	(1)
הוצאות אחרות לא מוכרות (עודפות וקנסות)	**2**	2	2	**2**	2	2
מסים בגין שנים קודמות	**(3)**	2	(5)	**(2)**	2	(5)
סכום נוסף בגין חובות בעייתים	**2**	2	-	**2**	2	-
הכנסות חברות בת בישראל	**(6)**	(2)*	(5)	**(1)**	(1)*	(1)
שינוי יתרות מסים נדחים עקב שינוי בשיעורי המס	**-**	-	1	**-**	-	1
אחר	**6**	-	-	**6**	-	-
הפרשה למיסים על ההכנסה	**86**	31	64	**78**	22	57

* סווג מחדש

באור 8 - הפרשה למיסים על הרווח (המשך)

סכומים מדווחים

ג. ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו - 2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות, החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%. כמו כן, ביום 22 בדצמבר 2016 אישרה מליאת הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו- 2018) התשע"ז-2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות משיעור של 25% ל- 23% בשתי פעימות. הפעימה הראשונה לשיעור של 24%, החל מינואר 2017 והפעימה השנייה לשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך.

הבנק מוגדר כמוסד כספי. המס שהבנק משלם כולל מס חברות בהתאם לפקודת מס הכנסה ומס רווח על פי חוק מס ערך מוסף, לפיכך שיעורי המס המשולבים (בהתאם לאמור לעיל) הינם כדלקמן:

שנה	שיעור מס רווח	שיעור מס הכנסה	שיעור מס משולב
2017	17.00%	24.00%	35.04%
2018 ואילך	17.00%	23.00%	34.19%

ד. לבנק ישנן שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2013. בגין השנים 2014-2017 חתם הבנק על הסכם שומות עם רשות המיסים למעט סוגיה שאינה מהותית לדוחות הכספיים.
לחברות המאוחדות של הבנק שומות סופיות (או הנחשבות כסופיות) עד וכולל לשנת המס 2014.

ה. חברת אגוד הנפקות בע"מ – חברה מאוחדת של הבנק, הינה חברה שקופה לצורכי מס ולפיכך, הכנסותיה ו/או תקבוליה ו/או הוצאותיה תחשבנה כהכנסותיו ו/או תקבוליו ו/או הוצאותיו של בנק אגוד. בהתאם להסדר עם רשויות המס לא תהא כל פעילות שהיא בחברה כאמור, למעט הנפקת ו/או מכירת כתבי ההתחייבות הנדחים לבנק אגוד. מכאן לא תיווצר לחברה המאוחדת כל הכנסה חייבת או הפסד לצורכי מס מסוג שהוא. כמו כן, החברה המאוחדת לא תהא רשאית להחזיק נכסים או התחייבויות למעט כתבי ההתחייבות הנדחים ו/או פקדון. החברה המאוחדת לא תבצע כל פעילות שהיא, כמו כן, לא תרכוש כתבי התחייבות נדחים בבורסה בישראל.

באור 8 - הפרשה למיסים על הרווח (המשך)

סכומים מדווחים

ו.1. יתרות של מיסים נדחים לקבל *, נטו בגין:

מאוחד

	31 בדצמבר 2019		31 בדצמבר 2018	
	יתרה	שיעור מס ממוצע	יתרה	שיעור מס ממוצע
	במיליוני ש"ח	ב - %	במיליוני ש"ח	ב - %
עודף עתודה לפיצויי פיטורין ופנסיה על היעודה	**183**	**34.19**	161	34.19
הפרשות לחופשה, מחלה ומענקים שונים	**34**	**34.19**	31	34.19
הפרשה להפסדי אשראי	**110**	**34.19**	107	34.19
התאמת נכסים לא כספיים בני פחת	**(10)**	**34.19**	(10)	34.19
אחרים	**-**	**34.19**	3	34.19
סך הכל	**317**		292	

הבנק

	31 בדצמבר 2019		31 בדצמבר 2018	
	יתרה	שיעור מס ממוצע	יתרה	שיעור מס ממוצע
	במיליוני ש"ח	ב - %	במיליוני ש"ח	ב - %
עודף עתודה לפיצויי פיטורין ופנסיה על היעודה	**183**	**34.19**	161	34.19
הפרשות לחופשה, מחלה ומענקים שונים	**34**	**34.19**	31	34.19
הפרשה להפסדי אשראי	**99**	**34.19**	102	34.19
התאמת נכסים לא כספיים בני פחת	**(10)**	**34.19**	(10)	34.19
אחרים	**-**	**34.19**	3	34.19
סך הכל	**306**		287	

* מימוש המיסים הנדחים מבוסס על תחזית של קיום הכנסות המתחייבות במס בעתיד הנראה לעין.

באור 8 - הפרשה למיסים על הרווח (המשך)

סכומים מדווחים

ו.2. התנועה בנכסי והתחייבויות מסים נדחים מיוחסת לפרטים הבאים (מאוחד)[1]:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019						
	עודף עתודה לפיצויי פיטורין ופנסיה על יעודה	הפרשות לחופשה, מחלה ומענקי יובל	הפרשה להפסדי אשראי	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת	ניירות ערך	אחרים	סך הכל
	במיליוני ש"ח						
מס נדחה ליום 1 בינואר 2019	**161**	**31**	**107**	**(10)**	**-**	**3**	**292**
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד	**(14)**	**3**	**3**	**-**	**-**	**(3)**	**(11)**
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	**36**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**36**
יתרת מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2019	**183**	**34**	**110**	**(10)**	**-**	**-**	**317**

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018						
	עודף עתודה לפיצויי פיטורין ופנסיה על יעודה	הפרשות לחופשה, מחלה ומענקי יובל	הפרשה להפסדי אשראי	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת[2]	ניירות ערך	אחרים	סך הכל
	במיליוני ש"ח						
מס נדחה ליום 1 בינואר 2018	155	19	96	(9)	(1)	1	261
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד	20	12	11	(1)	1 *	2	45
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	(14)	-	-	-	- *	-	(14)
יתרת מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2018	161	31	107	(10)	-	3	292

1. ראה באור 1.א.

* סווג מחדש

באור 9 - רווח למניה רגילה (ש"ח)

סכומים מדווחים

ההרכב:

	מאוחד		
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2019	2018	2017
	במיליוני ש"ח		
רווח בסיסי ומדולל			
סך הכל רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	**162**	70	141

	מאוחד		
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2019	2018	2017
ממוצע משוקלל של מספר מניות (באלפים)			
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח הבסיסי	**73,583**	73,583	73,583
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח המדולל	**73,583**	73,583	73,583
רווח בסיסי ומדולל למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק	**2.20**	**0.95**	**1.92**

באור 10 - רווח כולל אחר מצטבר

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לאחר השפעת המס:

	התאמות בגין הצגת איגרות חוב (2018 ו-2017 - ניירות ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן	התאמות בגין הטבות לעובדים	סך הכל
	במיליוני ש"ח		
ליום 1 בינואר 2017	49	(40)	9
שינוי נטו במהלך התקופה	66	(36)	30
ליום 1 בינואר 2018	115	(76)	39
שינוי נטו במהלך התקופה	(112)	27	(85)
ליום 1 בינואר 2019	**3**	**(49)**	**(46)**
השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב*	**(7)**	**-**	**(7)**
יתרה מתואמת ליום 1 בינואר 2019 לאחר השפעת היישום לראשונה	**(4)**	**(49)**	**(53)**
שינוי נטו במהלך התקופה	**145**	**(67)**	**78**
ליום 31 בדצמבר 2019	**141**	**(116)**	**25**

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		
	לפני מס	השפעת המס	לאחר מס	לפני מס	השפעת המס	לאחר מס	לפני מס	השפעת המס	לאחר מס
	במיליוני ש"ח								
התאמות בגין הצגת איגרות חוב (2018 ו-2017 - ניירות ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן									
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	**252**	**(85)**	**167**	(157)	54	(103)	164	(56)	108
הפסדים (רווחים) בגין איגרות חוב (2018 ו-2017 - ניירות ערך) זמינות למכירה שסווגו מחדש לרווח והפסד[3,1]	**(34)**	**12**	**(22)**	(13)	4	(9)	(64)	22	(42)
שינוי נטו במהלך התקופה	**218**	**(73)**	**145**	(170)	58	(112)	100	(34)	66
הטבות לעובדים									
רווח (הפסד) אקטוארי נטו בתקופה	**(117)**	**40**	**(77)**	29	(10)	19	(63)	22	(41)
הפסדים (רווחים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד [3,2]	**14**	**(4)**	**10**	12	(4)	8	7	(2)	5
שינוי נטו במהלך התקופה	**(103)**	**36**	**(67)**	41	(14)	27	(56)	20	(36)
סך הכל שינוי נטו במהלך התקופה	**115**	**(37)**	**78**	(129)	44	(85)	44	(14)	30

* השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם. ראה גם ביאור 1.ד.1.

1. הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. פירוט נוסף ראה בבאור 3.
2. הסכום לפני מס מוצג בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין זכויות עובדים. פירוט נוסף ראה בבאור 21 בדבר הטבות לעובדים.
3. לרבות עדכון בשיעורי המס, ראה באור 8.ג.

באור 11 - מזומנים ופקדונות בבנקים

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד [1]:

	31 בדצמבר	
	2019	**2018**
	במיליוני ש"ח	
מזומנים ופקדונות בבנק ישראל	**6,276**	9,079
פקדונות בבנקים מסחריים	**631**	361
סך הכל	**6,907**	9,440

מזה:

מזומנים, פקדונות בבנקים ופקדונות בבנק ישראל לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים	**6,903**	9,437

1. ראה באור 1.א.
2. בדבר שעבודים ראה באור 24.

באור 12 - ניירות ערך

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ליום 31 בדצמבר 2019

	הערך במאזן	עלות מופחתת	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן [2]
			רווחים	הפסדים	
	במיליוני ש"ח				
א. איגרות חוב זמינות למכירה					
של ממשלת ישראל	**3,759**	**3,609**	**150**	**-**	**3,759**
של ממשלות זרות	**1,376**	**1,376**	**-**	**-**	**1,376**
של מוסדות פיננסיים בישראל	**436**	**431**	**5**	**-**	**436**
של מוסדות פיננסיים זרים	**200**	**194**	**6**	**-**	**200**
מגובי נכסים (ABS)	**66**	**64**	**2**	**-**	**66**
של אחרים בישראל	**737**	**689**	**56**	**(8)**	**737**
של אחרים זרים	**293**	**290**	**8**	**(5)**	**293**
סך כל איגרות חוב זמינות למכירה	**6,867**	**[3] 6,653**	**[6] 227**	**[6] (13)**	**6,867**

	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן [2]
	במיליוני ש"ח				
ב. השקעה במניות שאינן למסחר	**252**	**232**	**27**	**(7)**	**252**
מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין	**144**	**144**	**-**	**-**	**[5] 144**
סך כל המניות שאינן למסחר	**252**	**[4] 232**	**[7] 27**	**[7](7)**	**252**
ג. ניירות ערך למסחר					
איגרות חוב					
של ממשלת ישראל	**1,179**	**1,145**	**34**	**-**	**1,179**
של ממשלות זרות	**32**	**32**	**-**	**-**	**32**
של מוסדות פיננסיים בישראל	**6**	**6**	**-**	**-**	**6**
של אחרים בישראל	**26**	**25**	**2**	**(1)**	**26**
של אחרים זרים	**24**	**25**	**-**	**(1)**	**24**
	1,267	**1,233**	**36**	**(2)**	**1,267**
מניות וניירות ערך אחרים	**18**	**19**	**1**	**(2)**	**18**
סך כל ניירות הערך למסחר	**1,285**	**1,252**	**[7] 37**	**[7] (4)**	**1,285**
סך כל ניירות הערך [8]	**8,404**	**8,137**			**8,404**

	ליום 31 בדצמבר 2019
	במיליוני ש"ח
ד. מידע נוסף לגבי אגרות חוב	
יתרת חוב רשומה של-	
אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות ריבית	**-**
אגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית	**57**
	57

1. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב ובהשקעות במניות - ראה באורים 2 ו- 3.
2. נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
3. לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה בסך 55 מיליון ש"ח.
4. לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה בסך 54 מיליון ש"ח.
5. מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין בטור זה מוצגת עלות בניכוי ירידת ערך, מותאמת מעלה או מטה למחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק.
6. כלולים בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו" במסגרת תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל.
7. נזקפו לדוח רווח והפסד.
8. מזה: יתרה במאזן בסך 157 מיליון ש"ח בגין מניות המוחזקות על ידי חברות מאוחדות.
9. ההבחנה בין אגרות חוב של ישראל לבין אגרות חוב זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של היישות המנפיקה את נייר הערך.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

	ליום 31 בדצמבר 2018				
			רווח כולל אחר מצטבר		
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן [2]
	במיליוני ש"ח				
א. ניירות ערך זמינים למכירה					
אגרות חוב ומלוות -					
של ממשלת ישראל	2,811	2,787	53	(29)	2,811
של ממשלות זרות	218	224	-	(6)	218
של מוסדות פיננסיים בישראל*	340	339	3	(2)	340
של מוסדות פיננסיים זרים	224	233	-	(9)	224
מגובי נכסים (ABS)*	69	69	1	(1)	69
של אחרים בישראל	831	828	30	(27)	831
של אחרים זרים	200	223	1	(24)	200
	4,693	4,703 [3]	88	(98)	4,693
מניות וניירות ערך אחרים	209	199 [4]	11	(1)	209 [5]
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה	4,902	4,902	99 [6]	(99) [6]	4,902

	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן [2]
	במיליוני ש"ח				
ב. ניירות ערך למסחר					
אגרות חוב ומלוות -					
של ממשלת ישראל	583	585	2	(4)	583
של מוסדות פיננסיים בישראל	36	36	-	-	36
של אחרים בישראל	28	27	2	(1)	28
של אחרים זרים	19	21	-	(2)	19
	666	669	4	(7)	666
מניות וניירות ערך אחרים	15	17	-	(2)	15
סך כל ניירות הערך למסחר	681	686	4 [7]	(9) [7]	681
סך כל ניירות הערך [8]	5,583	5,588			5,583

	ליום 31 בדצמבר 2018
	במיליוני ש"ח
ג. מידע נוסף לגבי אגרות חוב	
יתרת חוב רשומה של-	
אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות ריבית	-
אגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית	71
	71

* סווג מחדש.

1. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב ובהשקעות במניות - ראה באורים 2 ו- 3.
2. נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
3. לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה בסך 45 מיליון ש"ח.
4. לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה בסך 55 מיליון ש"ח.
5. כולל מניות וניירות ערך אחרים שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות, בסך 137 מיליון ש"ח.
6. כלולים בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו" במסגרת תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל.
7. נזקפו לדוח רווח והפסד.
8. מזה: יתרה במאזן בסך 152 מיליון ש"ח בגין מניות המוחזקות על ידי חברות מאוחדות.
9. ההבחנה בין אגרות חוב של ישראל לבין אגרות חוב זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של היישות המנפיקה את נייר הערך.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ד. שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של איגרות חוב זמינות למכירה הנמצאים בפוזיציית הפסד שטרם מומש:

	ליום 31 בדצמבר 2019									
	פחות מ - 12 חודשים [1]					12 חודשים ומעלה [2]				
	הפסדים שטרם מומשו					הפסדים שטרם מומשו				
	שווי הוגן	0%-20%[3]	20%-40%[4]	מעל 40%[5]	סה"כ	שווי הוגן	0%-20%[3]	20%-40%[4]	סה"כ
	במיליוני ש"ח								
אגרות חוב -									
של ממשלת ישראל	-	-	-	-	-	-	-	-	-
של ממשלות זרות	-	-	-	-	-	-	-	-	-
של מוסדות פיננסיים בישראל	-	-	-	-	-	-	-	-	-
של מוסדות פיננסיים זרים	-	-	-	-	-	-	-	-	-
מגובי נכסים (ABS)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
של אחרים בישראל	**68**	**2**	**-**	**-**	**2**	**67**	**5**	**1**	**6**
של אחרים זרים	-	-	-	-	-	**104**	**5**	-	**5**
סך כל איגרות חוב זמינות למכירה	**68**	**2**	**-**	**-**	**2**	**171**	**10**	**1**	**11**

שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציית הפסד שטרם מומש:

	ליום 31 בדצמבר 2018									
	פחות מ - 12 חודשים [1]					12 חודשים ומעלה [2]				
	הפסדים שטרם מומשו					הפסדים שטרם מומשו				
	שווי הוגן	0%-20%[3]	20%-40%[4]	מעל40%[5]	סה"כ	שווי הוגן	0%-20%[3]	20%-40%[4]	סה"כ
	במיליוני ש"ח								
אגרות חוב -									
של ממשלת ישראל	1,016	20	-	-	20	43	9	-	9
של ממשלות זרות	-	-	-	-	-	218	6	-	6
של מוסדות פיננסיים בישראל*	229	2	-	-	2	-	-	-	-
של מוסדות פיננסיים זרים	200	8	-	-	8	14	1	-	1
מגובי נכסים (ABS)*	59	1	-	-	1	-	-	-	-
של אחרים בישראל	487	25	2	-	27	-	-	-	-
של אחרים זרים	174	15	9	-	24	-	-	-	-
	2,165	71	11	-	82	275	16	-	16
מניות וניירות ערך	3	-	-	1	1	-	-	-	-
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה	2,168	71	11	1	83	275	16	-	16

* סווג מחדש

1. השקעות שהיו בפוזיציית הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך פחות מ- 12 חודשים.
2. השקעות שהיו בפוזיציית הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה.
3. השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה עד 20% מהעלות המופחתת שלהן.
4. השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 20% ועד 40% מהעלות המופחתת שלהן.
5. השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 40% מהעלות המופחתת שלהן.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ה. מידע באשר לנתוני העלות המופחתת והשווי ההוגן של אגרות חוב מגובות נכסים הכלולות בתיק הזמין למכירה:

	ליום 31 בדצמבר 2019				
	הערך במאזן	עלות מופחתת	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן
			רווחים	הפסדים	
אגרות חוב מגובות נכסים (ABS)	במיליוני ש"ח				
אחרים [1]	**66**	**64**	**2**	**-**	**66**
סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה	**66**	**64**	**2**	**-**	**66**

1. מזה :

- 42 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירות בדרוג AA שדורגו בשנת 2019, המגובות בתזרים מזומנים ממכירת דלק.
- 6 מיליון ש"ח - אג"ח סחירות בדרוג AA שדורגו בשנת 2019, המגובות בתזרים מזומנים ממכירת דלק.
- 6 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג A שדורגה בשנת 2019, המגובה בתזרים תשלומים בגין הלוואות לרכישת רכב וכלי הרכב.
- 4 מיליון ש"ח - אג"ח סחירות בדרוג A שדורגו בשנת 2019, המגובות בתזרים מזומנים הלוואות.
- 3 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA שדורגה בשנת 2019, המגובה בתזרים תשלומים בגין הלוואות לרכישת רכב וכלי הרכב.
- 3 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AAA שדורגה בשנת 2019, המגובה בתזרים מזומנים מתשלומי ארנונה.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AAA שדורגה בשנת 2019, המגובה בתזרים מזומנים מתשלומי ארנונה.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA שדורגה בשנת 2019, המגובה בתזרים מזומנים מאג"ח שהונפקו על ידי חברת תשתיות.

	ליום 31 בדצמבר 2018				
	הערך במאזן	עלות מופחתת	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן
			רווחים	הפסדים	
אגרות חוב מגובות נכסים (ABS)*	במיליוני ש"ח				
אחרים [1]	69	69	1	(1)	69
סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה	69	69	1	(1)	69

1. מזה :

-44 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירות בדרוג AA שדורגו בשנת 2018, המגובות בתזרים מזומנים ממכירת דלק.
-7 מיליון ש"ח - אג"ח סחירות בדרוג AA שדורגו בשנת 2018, המגובות בתזרים מזומנים ממכירת דלק.
- 4 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA+ שדורגה בשנת 2018, המגובה בתזרים מזומנים מתשלומי ארנונה.
- 4 מיליון ש"ח - אג"ח סחירות בדרוג A- שדורגו בשנת 2018, המגובות בתזרים מזומנים הלוואות.
- 4 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA שדורגה בשנת 2018, המגובה בתזרים תשלומים בגין הלוואות לרכישת רכב וכלי הרכב.
- 2 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג A שדורגה בשנת 2018, המגובה בתזרים תשלומים בגין הלוואות לרכישת רכב וכלי הרכב.
- 2 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA+ שדורגה בשנת 2018, המגובה בתזרים מזומנים מתשלומי ארנונה.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA- שדורגה בשנת 2018, המגובה בתזרים מזומנים מהשכרת נכסים.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA שדורגה בשנת 2018, המגובה בתזרים מזומנים מאג"ח שהונפקו על ידי חברת תשתיות.

* סווג מחדש.

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

א. חובות[1] , אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי

	ליום 31 בדצמבר 2019					ליום 31 בדצמבר 2018				
	אשראי לציבור				בנקים וממשלות	אשראי לציבור				בנקים וממשלות
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל		מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	
	במיליוני ש"ח									
יתרת חוב רשומה:										
שנבדקו על בסיס פרטני	**10,584**	**1**	**145**	**10,730**	**637**	9,950	8	192	10,150	368
שנבדקו על בסיס קבוצתי	**519**	**9,931**	**4,939**	**15,389**	-	594	9,251	4,413	14,258	-
מזה: לפי עומק פיגור	**6**	**9,931**	-	**9,937**	-	86	9,251	-	9,337	-
סך הכל	**11,103**	**9,932**	**5,084**	**26,119**	**637**	10,544	9,259	4,605	24,408	368
מזה:										
חובות בארגון מחדש	**83**	-	**17**	**100**	-	87	-	12	99	-
חובות פגומים אחרים	**102**	**3**	-	**105**	-	179	4	3	186	-
סך הכל חובות פגומים	**185**	**3**	**17**	**205**	-	266	4	15	285	-
חובות בפיגור 90 ימים או יותר	**4**	**46**	**22**	**72**	-	1	59	17	77	-
חובות בעייתיים אחרים	**52**	-	**20**	**72**	-	76	-	21	97	-
סך הכל חובות בעייתיים	**241**	**49**	**59**	**349**	-	343	63	53	459	-
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:										
שנבדקו על בסיס פרטני	**100**	-	**9**	**109**	-	117	-	9	126	-
שנבדקו על בסיס קבוצתי	**6**	**42**	**89**	**137**	-	5	48	77	130	-
מזה: לפי עומק פיגור	-	**42***	-	**42**	-	-	48*	-	48	-
סך הכל	**106**	**42**	**98**	**246**	-	122	48	86	256	-
מזה: בגין חובות פגומים	**9**	-	**9**	**18**	-	25	2	7	34	-

* כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס הפרשה קבוצתית בסך 35 מיליון ש"ח (31.12.2018- 33 מיליון ש"ח).

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

	אשראי לציבור				
	מסחרי*	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016	226	38	41	305	-	305
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(13)	4	65	56	-	56
מחיקות חשבונאיות	(48)	-	(65)	(113)	-	(113)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	22	-	27	49	-	49
מחיקות חשבונאיות נטו	(26)	-	(38)	(64)	-	(64)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2017	187	42	68	297	-	297
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	35	6	76	117	-	117
מחיקות חשבונאיות	(79)	(1)	(92)	(172)	-	(172)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	21	1	37	59	-	59
מחיקות חשבונאיות נטו	(58)	-	(55)	(113)	-	(113)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2018	164	48	89	301	-	301
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**(5)**	**(2)**	**47**	**40**	**-**	**40**
מחיקות חשבונאיות	**(36)**	**(5)**	**(81)**	**(122)**	**-**	**(122)**
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	**21**	**1**	**46**	**68**	**-**	**68**
מחיקות חשבונאיות נטו	**(15)**	**(4)**	**(35)**	**(54)**	**-**	**(54)**
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2019	**144**	**42**	**101**	**287**	**-**	**287**

<u>מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים</u>

ליום 31 בדצמבר 2019	**38**	**-**	**3**	**41**	**-**	**41**
ליום 31 בדצמבר 2018	42	-	3	45	-	45
ליום 31 בדצמבר 2017	44	-	3	47	-	47

* על-פי הגדרת ענפי משק.

באור 14 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

סכומים מדווחים

פרטים על חברות מוחזקות עיקריות [1]:

שם החברה	תחום פעילות עיקרי	חלק בהון ובזכויות הצבעה	השקעות לפי שווי מאזני ליום 31 בדצמבר								חלק הבנק ברווחים (הפסדים)		
			עלות הרכישה		רווחים (הפסדים) ממועד הרכישה		דיבידנד שהתקבל ממועד הרכישה		סעיפים אחרים שנצברו בהון [2]		של חברות מוחזקות		
		2019	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2017
		%	במיליוני ש"ח										
אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ [3]	השקעות ריאליות	100	**149**	149	**106**	91	-	**-**	**1**	4	**15**	1	11
אגוד ליסינג בע"מ [4]	ליסינג	100	**701**	401	**90**	83	-	**-**	**-**	-	**7**	7	1
חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ	שרותי נאמנות	100	**2**	2	**63**	60	-	**-**	**-**	-	**3**	4	5
כרמל-אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ	שרותי תפעול לבנק	100	**138**	138	**63**	60	(93)	**(96)**	**-**	-	**3**	2	2
לבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ	ביטוח מקרקעין	100	**11**	11	**31**	30	-	**-**	**-**	-	**1**	1	1
אגוד הנפקות בע"מ [5]	הנפקת תעודות התחייבות	100	**16**	16	**12**	11	-	**-**	**-**	-	**1**	1	1
אגודים סוכנות לביטוח	סוכן ביטוח	100	**-**	-	**14**	11	-	**-**	**-**	-	**3**	3	2

1. הנתונים לגבי החברות המאוחדות משקפים את השקעת הבנק בהן בניכוי השקעות כל חברה בחברות מוחזקות עיקריות אחרות בקבוצת הבנק, ואת חלק הבנק בתוצאות פעולותיהן בניכוי חלקה של כל חברה בתוצאות הפעולות של חברות מוחזקות עיקריות אחרות בקבוצת הבנק.
2. כולל בעיקר התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה של חברות מאוחדות לפי שווי הוגן, נטו.
3. ההשקעה בחברה המאוחדת כוללת שטרי הון בסך 139 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - 139 מיליון ש"ח). בדבר התקשרויות של החברה המאוחדת ראה באור 23.ג.(3) להלן. כולל חברות בת - אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ, המוחזקת על ידי אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ ב- 100%, ואגוד חיתום ופיננסים בע"מ, המוחזקת ב- 100% על ידי שוקי הון למועד אישור הדוחות הכספיים.
4. ההשקעה בחברה המאוחדת כוללת שטרי הון בסך 700 מיליון ש"ח. בשנת 2019 העמיד הבנק 300 מיליון ש"ח שטר הון הניתן לפרעון לפי דרישת הבנק, העמדתו לפרעון ניתנת לא לפני תום חמש שנים מהיום בו הועמד אותו סכום. שטר ההון לא נושא ריבית ולא צמוד בכל אופן שהוא.
5. ההשקעה בחברה המאוחדת כוללת שטרי הון בסך 16 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - 16 מיליון ש"ח). בדבר הנפקת תעודות התחייבות על ידי אגוד הנפקות בע"מ ראה באור 19.ב.

באור 15 - בניינים וציוד

סכומים מדווחים

א. ההרכב במאוחד [1]:

	בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)	ציוד, ריהוט וכלי רכב	עלויות תוכנה [2]	סך הכל
	במיליוני ש"ח			
עלות נכסים:				
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	394	368	478	1,240
תוספות	1	4	11	16
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	395	372	489	1,256
תוספות	**2**	**7**	**21**	**30**
גריעות	**(22)**	**(3)**	**-**	**(25)**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	**375**	**376**	**510**	**1,261**
פחת והפסדים מירידת ערך:				
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	216 [3]	325	419	960
פחת לשנה	11	11	24	46
הפסד מירידת ערך	2	-	-	2
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	229 [3]	336	443	1,008
פחת לשנה	**10**	**10**	**22**	**42**
גריעות	**(14)**	**(3)**	**-**	**(17)**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	**225** [3]	**343**	**465**	**1,033**
הערך בספרים				
ליום 31 בדצמבר 2017	178	43	59	280
ליום 31 בדצמבר 2018	166 [5]	36	46	248
ליום 31 בדצמבר 2019	**150** [5]	**33**	**45**	**228**
שעור פחת ממוצע משוקלל ליום 31 בדצמבר 2019	**3.7%**	**15.1%**	**23.1%**	
שעור פחת ממוצע משוקלל ליום 31 בדצמבר 2018	**3.7%**	**13.8%**	**23.7%**	

ב. להלן פרטים בדבר זכויות במקרקעין (במיליוני ש"ח):

	מועד סיום תקופת החכירה בשנים	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
זכויות בעלות		**27**	35
זכויות החכורות בחכירה מימונית מהוונת [4]	**32-40**	**107**	111
		134	146

ראה הערות להלן.

באור 15 - בניינים וציוד (המשך)

ג. בנינים ומקרקעין כוללים נכסים שאינם בשימוש הבנק, יתרתם לאחר הפחתה ולאחר הפרשה לירידת ערך הינה 9 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 – 9 מיליון ש"ח).

הערות:

1. ראה באור 1.א.
2. הבנק מקבל שירותי מחשוב מבנק לאומי, לעניין הסכם לקבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי לישראל בע"מ ראה באור 23.ג.4.
3. נכון ליום 31 בדצמבר 2019 אין הפרשה לירידת ערך (ליום 31 בדצמבר 2018 וליום 31 בדצמבר 2017 - 2 מיליון ש"ח).
4. זכויות במקרקעין שיתרתם לאחר הפחתה 42 מיליון ש"ח, טרם נרשמו על שם הבנק בלשכת רשום המקרקעין (ליום 31 בדצמבר 2018 - 50 מיליון ש"ח).
5. נכון ליום 31 בדצמבר 2019 אין נכסים המוחזקים למכירה (31.12.2018- נכסים בסך 7 מיליון ש"ח המוחזקים למכירה).

באור 16 - נכסים אחרים

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד [1] :

	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2018
	במיליוני ש"ח	
מיסים נדחים לקבל (ראה באור 8.ו)	**327**	302
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף [2]	**6**	7
חייבים אחרים ויתרות חובה [4,3]	**194**	313
סך הכל נכסים אחרים	**527**	622

1. ראה באור 1.א.
2. נכסים שאינם עונים על הגדרת נגזר, ראה גם באור 20 - התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף.
3. כולל סך של כ-13 מיליון ש"ח, בגין הלוואה ללא זמן פרעון, שניתנה לחברה לפיתוח חוף תכלת (תל אביב - הרצליה) בע"מ, אשר הבנק מחזיק כ-14% ממניותיה. הבנק ובעלי מניות אחרים בחברה נתנו הלוואות לכיסוי הוצאות פיתוח ואלו תוחזרנה מתוך הסכומים שיעמדו לרשות החברה עם מימוש נכסיה (ליום 31 בדצמבר 2018 - 13 מיליון ש"ח). לעניין תהליך בחינת מימוש אחזקה זו ראה באור 32.ד.
4. להלן פרטים נוספים ביחס להסכמי חכירה תפעולית:

א. הבנק וחברות הבנות שלו חוכרים בניינים וציוד בחכירה תפעולית בהסכמי חכירה צמודים למדד.

ב. דמי החכירה ששילם הבנק בגין הבניינים הסתכמו ל-26 מיליון ש"ח (2018 - 26 מיליון ש"ח, 2017 - 27 מיליון ש"ח) לגבי דמי שכירות לשנים הבאות, ראה באור 23.ג.1.

ג. יתרת חייבים אחרים ויתרות חובה כוללת הוצאות מראש בסך 0.2 מיליון ש"ח בגין חכירה תפעולית (ליום 31 בדצמבר 2018 - 0.2 מיליון ש"ח).

באור 17 - פקדונות הציבור

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד [1]:

א. סוגי פקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג מפקיד בישראל

	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2018
	במיליוני ש"ח	
לפי דרישה		
אינם נושאים ריבית	**13,242**	13,063
נושאים ריבית	**3,707**	4,607
סך הכל לפי דרישה	**16,949**	17,670
לזמן קצוב	**14,719**	14,235
סך הכל פיקדונות בישראל *	**31,668**	31,905
* **מזה:**		
פקדונות של אנשים פרטיים	**16,371**	16,877
פקדונות של גופים מוסדיים	**2,673**	3,043
פקדונות של תאגידים ואחרים	**12,624**	11,985

ב. סוגי פקדונות לפי גודל

	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2018
	במיליוני ש"ח	
תקרת הפקדון (במיליוני ש"ח)		
עד 1	**10,013**	10,038
מעל 1 עד 10	**9,974**	10,351
מעל 10 עד 100	**6,225**	5,971
מעל 100 עד 500	**4,869**	4,819
מעל 500 [2]	**587**	726
סך הכל	**31,668**	31,905

1. ראה באור 1.א.
2. ביום 31 בדצמבר 2019 תקרת המדרגה העליונה הינה 587 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2018 - 726 מיליון ש"ח).

באור 18 - פקדונות מבנקים

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד [1]:

	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2018
	במיליוני ש"ח	
בנקים מסחריים בישראל		
פקדונות לפי דרישה	**305**	170
בנקים מסחריים מחוץ לישראל		
פקדונות לפי דרישה	**12**	118
קיבולים	**5**	31
סך הכל פקדונות מבנקים	**322**	319

1. ראה באור 1.א.

באור 19 - אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

סכומים מדווחים

א. ההרכב:

	מאוחד			
	משך חיים ממוצע [1]	שעור תשואה פנימי [2]	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2018
	בשנים	ב- %	במיליוני ש"ח	
כתבי התחייבות נדחים [4,3]:				
במטבע ישראלי לא צמוד	**0.5**	**2.5**	**97**	612
במטבע ישראלי צמוד למדד	**4.3**	**2.1**	**1,865**	1,161
אגרות חוב [4]:				
במטבע ישראלי לא צמוד	**2.7**	**1.2**	**1,369**	692
במטבע ישראלי צמוד למדד	**3.3**	**0.7**	**1,487**	1,172
סך הכל			**4,818**	3,637

	הבנק			
	משך חיים ממוצע [1]	שעור תשואה פנימי [2]	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2018
	בשנים	ב- %	במיליוני ש"ח	
כתבי התחייבות נדחים:				
במטבע ישראלי לא צמוד	**0.7**	**4.7**	**36**	39
סך הכל			**36**	39

1. משך חיים ממוצע הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שעור תשואה פנימי.
2. שעור תשואה פנימי הינו שעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוחות הכספיים.
3. כתבי ההתחייבות הנדחים עומדים לפרעון עד 2022.
4. כתבי ההתחייבות הנדחים ואגרות חוב אינם ניתנים להמרה במניות והינם סחירים בסך 4,797 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2018 - 3,579 מיליון ש"ח).

ב. כתבי התחייבות ואגרות חוב שהונפקו על ידי אגוד הנפקות

- ביום 18 במרס, 2019 הודיעה רשות ניירות ערך על החלטתה להאריך את התקופה להצעת ניירות ערך על פי תשקיף מדף של אגוד הנפקות עד ליום 23 בינואר, 2020. (להלן: "**תשקיף המדף**") אגוד הנפקות נערכת לפרסום תשקיף מדף חדש .

- ביום 31 במרס, 2019 פרסמה אגוד הנפקות דוח הצעת מדף, לקראת הנפקת אגרות חוב מסדרה חדשה (סדרה יא'), על פי תשקיף המדף הנ"ל.

- ביום 2 באפריל, 2019 הנפיקה אגוד הנפקות 403.17 מיליון ש"ח ערך נקוב אגרות חוב (סדרה יא'), במסגרת דוח הצעת מדף מיום 31 במרס, 2019, שפורסם על פי תשקיף המדף, אשר תוקפו הוארך עד ליום 23 בינואר, 2020. אגרות החוב נושאות ריבית שנתית בשיעור קבוע של 1%. הריבית בגין אגרות החוב תשולם פעם בשנה ביום 2 באפריל של כל אחת מהשנים 2020 עד 2024 (כולל), באופן שהתשלום הראשון של הריבית ישולם ביום 2 באפריל, 2020 והתשלום האחרון ישולם ביחד עם תשלום הקרן ביום 2 באפריל, 2024, בעד תקופת הריבית שהסתיימה ביום האחרון שלפני מועד התשלום. התמורה המיידית (ברוטו) שהתקבלה על ידי אגוד הנפקות במסגרת ההנפקה הסתכמה בסך 418.9 מיליון ש"ח.

- ביום 3 בספטמבר, 2019 פרסמה אגוד הנפקות דוח הצעת מדף, לקראת הנפקת אגרות חוב מסדרה חדשה (סדרה יב'), על פי תשקיף המדף.

- ביום 5 בספטמבר, 2019 הנפיקה אגוד הנפקות 766.43 מיליון ש"ח ערך נקוב אגרות חוב (סדרה יב'), במסגרת דוח הצעת מדף מיום 3 בספטמבר, 2019, שפורסם על-פי תשקיף המדף.
אגרות החוב נושאות ריבית שנתית שנקבעה במכרז בשיעור של 1.09%. הריבית בגין אגרות החוב תשולם פעם בשנה ביום 5 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2020 עד 2024 (כולל), באופן שהתשלום הראשון של הריבית ישולם ביום 5 בספטמבר, 2020 והתשלום האחרון ישולם ביחד עם תשלום הקרן ביום 5 בספטמבר, 2024, בעד תקופת הריבית שהסתיימה ביום

באור 19 - אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים (המשך)

האחרון שלפני מועד התשלום. אגרות החוב (סדרה יב') לא תהיינה צמודות (קרן וריבית) לבסיס הצמדה כלשהו. התמורה המידית (ברוטו) שנתקבלה על-ידי החברה במסגרת ההנפקה הסתכמה בסך של 766.43 מיליון ש"ח.

- ביום 2 בדצמבר, 2019 פרסמה אגוד הנפקות דוח הצעת מדף, לקראת הנפקת אגרות חוב מסדרה חדשה (סדרה יג'), על פי תשקיף המדף.

- ביום 4 בדצמבר, 2019 הנפיקה אגוד הנפקות 786.707 מליון ש"ח ערך נקוב אגרות חוב (סדרה יג'), במסגרת דוח הצעת מדף מיום 2 בדצמבר, 2019, שפורסם על-פי תשקיף המדף.
אגרות החוב נושאות ריבית שנתית שנקבעה במכרז בשיעור קבוע של 0.5%. הריבית בגין אגרות החוב תשולם פעם בשנה ביום 4 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2020 עד 2026 (כולל), באופן שהתשלום הראשון של הריבית ישולם ביום 4 בדצמבר, 2020 והתשלום האחרון ישולם ביחד עם תשלום הקרן ביום 4 בדצמבר, 2026, בעד תקופת הריבית שהסתיימה ביום האחרון שלפני מועד התשלום. אגרות החוב (סדרה יג') תהיינה צמודות (קרן וריבית) למדד המחירים לצרכן שפורסם ביום 15 בנובמבר 2019 בגין חודש אוקטובר 2019. התמורה המידית (ברוטו) שנתקבלה על-ידי החברה במסגרת ההנפקה הסתכמה בסך של כ-819.749 מיליון ש"ח.

ג. לעניין כתבי התחייבויות נדחים הנכללים ברובד 2 ראה באור 22 ב.

ד. במהלך השנים 2018 ו-2019 לא הנפיק הבנק כתבי התחייבויות נדחים לא סחירים.

באור 20 - התחייבויות אחרות

סכומים מדווחים

	מאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2018
	במיליוני ש"ח			
עודף ההתחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי התוכנית (ראה באור 21)	**577**	499	**577**	499
הכנסות מראש	**21**	26	**20**	24
עובדים בגין שכר ונלוות	**101**	75	**101**	75
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף [1]	**6**	7	**6**	7
זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי	**636**	571	**636**	571
מכירה בחסר של ניירות ערך	**720**	1,166	**720**	1,166
זכאים אחרים ויתרות זכות*	**310**	131	**431**	260
סך הכל ההתחייבויות האחרות	**2,371**	2,475	**2,491**	2,602

* מזה דיבידנד בסך של 100 מיליון ש"ח שהוכרז בחודש דצמבר 2019 ושולם בחודש פברואר 2020.

1. התחייבויות שאינן עונות בהגדרת נגזר. ראה גם באור 16 - נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף.

באור 21 - הטבות לעובדים

כללי

הבנק מיישם את חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים. החוזר מעדכן את דרישות ההכרה המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

א. פיצויי פרישה ופנסיה

1. התחייבויות הבנק והחברות המאוחדות שלו לתשלום פיצויי פרישה ופנסיה לעובדיו מכוסות בחלקן על ידי עתודות מתאימות אשר מופקדות בקופות גמל ופנסיה ועל ידי רכישת פוליסות בחברות בטוח. העתודה לפיצויי פרישה ופנסיה הכלולה במאזן מייצגת את יתרת ההתחייבות שאינה מכוסה על ידי הפקדות ו/או פוליסות ביטוח כאמור לעיל.

2. בשנת 1996 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד עם הפקידים בבנק, אשר חברים בקרן הפנסיה של "עמית קופה לפנסיה ותגמולים בע"מ" (להלן: "עמית"), על פיו החל מיום 1 באפריל 1995 תשלומי הבנק לקרן הפנסיה יבואו במקום חובת תשלום מלוא פיצויי הפיטורין להם יכול הפקיד להיות זכאי על פי הדין עבור אותה תקופה. בסכום העתודה לא נכללו סכומים בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה לפקידים אלה ובסכום היעודה לא נכללו הסכומים שהופקדו בעמית, וזאת מהתאריך הנזכר לעיל.

3. יחסי העבודה עם המנהלים ומורשי החתימה (להלן "המו"חים") מוסדרים באמצעות הסכם קיבוצי מיוחד משנת 1979, אשר מצמיד את תנאי השכר של המו"חים אל תנאי השכר של המו"חים בבנק לאומי (להלן: "הסכם היישום"). אוכלוסיית המנהלים ומורשי החתימה הוותיקים של הבנק זכאים לבחור בעת פרישתם מהבנק בין קבלת פנסיה תוך ויתור על זכויות הפיצויים וקופות הגמל שיש להם ובין קבלת פיצויי פרישה וכספי קופות הגמל. בחודש פברואר 1997 נחתם הסכם בין ארגון המנהלים ומורשי החתימה של הבנק לבין הבנק, המתייחס למורשי החתימה אשר חברים בקרן הפנסיה עמית. על פי ההסכם, בתקופת העבודה עד למועד ההצטרפות כחבר בעמית יחולו על מורשי החתימה התנאים שהיו מקובלים בבנק עד ליום החתימה על ההסכם. לגבי תקופת החברות בעמית, במקרה של פרישה במסלול פיצויים, יקבל מורשה החתימה את הכספים בעמית אך לא פחות מהתחייבות הבנק לתשלום פיצויי פיטורין על פי החוק. במקרה של פרישה במסלול פנסיה, יקבל מורשה החתימה כפנסיה את הכספים שנצברו לזכותו בעמית בגין תגמולים אך לא פחות מהתחייבות הבנק בהתאם לתנאים שהיו מקובלים עד כה, וכן פנסיה בגין הכספים שנצברו לו בעמית בגין פיצויים עד לסך התחייבות הבנק לתשלום פנסיה הנגזרת מפיצויי הפיטורין. הנ"ל יחול לגבי מורשה חתימה ותיק (כהגדרתו בהסכם) בלבד. בשל העליה בהתכנות למיזוג עם בנק מזרחי, ועל פי ייעוץ משפטי שקיבל הבנק הנוגע לזכאות אפשרית לתשלומי פנסיה מוקדמת לחלק ממורשי החתימה הוותיקים, על בסיס הערכות הבנק בהתאם למידע הידוע למועד הדוחות, כלל הבנק בדוחות הכספיים הפרשה בסך של 9 מיליון ש"ח. מורשה חתימה חדש (כל מי שאינו מורשה חתימה ותיק) אינו זכאי לפנסיה ותשלומי הבנק לעמית יבואו במקום מלוא פיצויי פיטורין להם יכול מורשה החתימה להיות זכאי על פי החוק. בהתאם בסכום העתודה לא נכללו סכומים בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה למורשי חתימה חדשים ובסכום היעודה לא נכללו הסכומים שהופקדו בעמית.

4. הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא פיצויים מעבר למחויבות חוזית כפי שפורסמו ביום 27 במרס 2011 במסגרת חוזר בדבר "חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים" (להלן: "פיצויים עודפים"). לפי החוזר, תאגיד בנקאי שצופה כי ישולמו לקבוצת עובדים הטבות מעבר לתנאים החוזיים, יביא בחשבון את שיעור העובדים שצפויים לעזוב (לרבות עובדים שצפויים לפרוש במסגרת תכניות פרישה מרצון או בעת קבלת תנאים מועדפים אחרים) ואת ההטבות שהם צפויים לקבל בעת עזיבתם. יצוין כי להערכת הבנק ויועציו המשפטיים, אין לבנק מחויבות משפטית, בין במישרין ובין מכללא, לתשלום פיצויים עודפים.

5. העתודות לפיצויי פרישה ופנסיה מחושבות על בסיס אקטוארי על ידי אקטואר הבנק בשיטת "הערכת הטבות נצברות צפויות" ומהוונות בהתאם לשיעור ההיוון המחושב על בסיס תשואות אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח ייקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אג"ח קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על אגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכל למועד הדיווח. מרווח זה מבוסס על פרסום באתר האינטרנט של הפדרל ריזרב בסנט לואיס.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

גודלה הקטן של אוכלוסיית עובדי הבנק לעיתים לא מאפשר להסיק מסקנות סטטיסטיות לצורך שימוש במודל אקטוארי. בהתאם לכך, במקרים מסוימים מתבסס האקטואר על הנחות ההנהלה ובמקרים מסוימים מפעיל שיקול דעת תוך שימוש בהתאמות לסקרים אותם הוא מבצע.

העתודות לפיצויי פרישה ופנסיה בספרי הבנק:

- בגין העתודה לפנסיה התחשיב האקטוארי מביא בחשבון פרמטרים שונים, ביניהם הסתברות על בסיס ניסיון העבר לגבי שיעור ניצול זכויות הפנסיה ושיעור משיכות כספי פיצויים ותגמולים (שיעור ניצול זכויות הפנסיה הקיים בגין ותק הבנק הינו כ- 72% והיתר מושכים פיצוים ותגמולים), עליית השכר הריאלית העתידית עד למועד פרישתם הצפוי של העובדים מהבנק, שיעורי העזיבה העתידיים לפני גיל פרישה בפיצויים עודפים וכן את שיעורי הפיצויים העודפים (על פי סקר על נתוני פורשים בשנים 2007 - 2010). ההתחייבויות בגין פנסיה נצברות בקו ישר עד לגיל הפרישה הממוצע בבנק (המבוסס על נתונים היסטוריים).

- בגין העתודה לפיצויי פרישה רגילים לקבוצת עובדים אשר החלה את עבודתה לפני 1 בינואר 1995 ואינה נמנית על אוכלוסיית הזכאים לפנסיה תקציבית בעת פרישתם ופיצויי פרישה עודפים (ראה סעיף 4 לעיל). תחשיב האקטוארי מביא בחשבון את הפרמטרים הבאים: טבלת גידול שכר ראלי על פי וותק (ממצאי סקר שנים 2010 - 2013 לרבות מנגנון הפחתת שכר על פי הסכם לאומי), שיעורי העזיבה העתידיים לפני גיל פרישה בפיצויים רגילים ובפיצויים עודפים ושיעורי הפיצויים העודפים על פי סקר על נתוני פורשים בשנים 2007 – 2010 כמצוין לעיל.

ביום 6 בנובמבר 2019 פורסם על ידי אגף שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר נייר עמדה שעניינו עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בקרנות הפנסיה ובביטוח חיים, אשר כולל עדכון אפשרי ללוחות התמותה. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים במדידת התחייבויות בגין זכויות עובדים יש לעדכן את ההנחות לגבי תמותה ונכות לפי המידע הטוב ביותר שקיים בידי הבנק. לצורך כך, יש להיעזר, בין היתר, בעדכון של לוחות התמותה והנכות שפורסמה לאחרונה על ידי האוצר. בהתאם לאמור לעיל, הבנק אמד מחדש את אומדן תוחלת החיים וכן בחן מחדש את ההנחות לגבי תמותה ונכות לצורך חישוב התחייבויות אקטואריות. שינוי בהנחות דמוגרפיות כפי שנכללו בעדכון לוחות התמותה של משרד האוצר לא הביא לשינוי מהותי בהתחייבויות הבנק.

בחישוב התחייבויות לזכויות עובדים, הבנק לא הביא בחשבון, השלכות אפשריות שעשויות להתרחש בעקבות המיזוג עם בנק מזרחי ככל שיהיה. ראה פירוט בבאור 32.א. בדוחות הכספיים.

6. הבנק מטפל בהתחייבות לפנסיה (עבור אוכלוסיית המו"חים הותיקים) המתייחסת לתקופת החברות בקרן הפנסיה של "עמית קופה לפנסיה ותגמולים בע"מ" (להלן: "הקרן") החל מיום 1 באפריל 1995 כתוכנית הטבה מוגדרת. בהתאם לכך, מוכרת התחייבות מלאה עבור כל תשלומי הפנסיה להם זכאים העובדים הזכאים לפנסיה, הן בגין מחויבות הבנק לתשלומי פנסיה הבנק (עד ליום 1 באפריל 1995) והן בגין חלק הקרן (החל מיום 1 באפריל 1995) לפי בסיס אקטוארי. נכסי התכנית המתייחסים לחלקו של הבנק בסך הנכסים של הקרן נאמדו על בסיס תזרימי המזומנים הצפויים להיות משולמים על ידי הקרן לפי שיעורי הזכאות לפנסיה שנצברו למועד הדיווח (כפי שמדווחים על ידי הקרן), מהוונים בשיעור היוון המבוסס על תמהיל נכסי הקרן.

ב. 1 . צמצום תכנית להטבה מוגדרת

ביום 12 בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל", שתוקפו הוארך במסגרת מכתב המפקחת על הבנקים מיום 16 בספטמבר 2018.

בהתאם למכתב, דירקטוריון התאגיד הבנקאי יתווה תכנית רב- שנתית להתייעלות. תאגיד הבנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו במכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת עלויות התוכנית לעניין חישוב הלימות הון על פני חמש שנים בקו ישר.

ביום 31 בדצמבר 2018 החליט דירקטוריון הבנק לאשר תכנית פרישה מרצון של כ- 70 עובדים כחלק מתהליכי התייעלות שנוקט הבנק (להלן: "התכנית"), במסגרתה אמורים לפרוש כ- 70 עובדים מהבנק, 40 עובדים בשנת 2019 והיתר בשנת 2020 (בפועל בשנת 2019 פרשו 53 עובדים). בהתאם לתוכנית, התאפשר למספר מוגבל של עובדים העומדים בתנאים שנקבעו בתכנית לפרוש מהבנק בפרישה מוקדמת בתנאים מועדפים ובמסגרת זמן קצובה, כאשר להנהלת הבנק שיקול דעת בלעדי לאשר פרישה בתנאי התוכנית. ההטבות שהוצעו, כתלות בגיל וותק העובדים כוללות פנסיה מוקדמת עד לגיל הפרישה על פי דין; או פיצויים מוגדלים בשיעור של ממוצע של כ-

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

270% בהתאם למאפייני אוכלוסיית העובדים שיפרשו. יתכן ובמסגרת תנאי הפרישה יינתנו הטבות נוספות שאינן מהותיות.

ביום 17 בינואר, 2019 התקבל אישור המפקחת על הבנקים להקלה לפיה יוכל הבנק לפרוס את השפעת עלויות התוכנית לעניין חישוב הלימות ההון על פני חמש שנים.

בהקשר לכך ועל פי הוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים בנושא זכויות עובדים, הבנק הכיר בהפסד בגין צמצום תכניות להטבה מוגדרת, קרי כאשר אירוע מפחית משמעותית את מספר שנות השירות העתידי הצפויות של עובדי תכנית הטבה או אשר מבטל עבור מספר משמעותי של עובדים את צבירת ההטבות המגודרות בגין חלק או כל השירות העתידי שלהם, על פי מדיניות הבנק.

העלות הכוללת של התכנית על פי הערכת הנהלת הבנק שהתבססה על תחשיב אקטוארי הסתכמה בסך של כ- 80 מיליון ש"ח לפני השפעת מס. עלות זו נזקפה לרווח והפסד בדוחות הכספיים לשנת 2018, בשל העובדה שעומדת בהגדרת "צמצום תכנית", על פי הוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים בנושא זכויות עובדים וכמפורט לעיל. סכום זה עודכן לסך של כ- 71 מיליון ש"ח בשנת 2019.

החישוב האקטוארי כולל הנחות בקשר עם היקף הפרישה, אופן הפרישה ומאפייני אוכלוסיית הפורשים בהתאם להערכת הנהלת הבנק, כך שהתממשות בפועל השונה מהנחות אלו, תחייב עדכון עתודות אקטואריות בעתיד, בהתאם להתממשות בפועל.

תכנית הפרישה מרצון הנוכחית הינה תכנית נוספת מעבר לתכנית פרישה מרצון שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק ביום 30 בנובמבר 2016 ויושמה, רובה , ככולה, בשנים 2017-2018.

2. סילוקים

הבנק מכיר בהפסדים בגין סילוקים בתכניותיו להטבה מוגדרת כאשר התשלומים החד-פעמיים הצפויים המתייחסים לתכנית הינם, באופן מצטבר במשך השנה, גבוהים מסך עלות השירות ועלות הריבית השנתיות. גובה ההפסד מחושב בהתאם לשיעור שבו קטנה המחויבות האקטוארית כתוצאה מהסילוק, מוכפל ביתרת הרווחים וההפסדים האקטואריים הצבורים ברווח כולל אחר.

ג. מענקים בגין ותק עובדים לאוכלוסיית הפקידים

על פי הסכמים הקיבוציים, הפקידים זכאים עם הגיעם ל- 20, 30 ו- 40 שנות עבודה בבנק למענקים כספיים של מספר חודשי משכורת ("מענק יובל") ולחופשות מיוחדות. במהלך הרבעון האחרון של שנת 2019 הוסכם עם ועד הפקידים כי החל מיום 1 באוקטובר 2019, פקידים חדשים הנקלטים לבנק לא יהיו זכאים לצבור מענקי יובל.

ליום 31 בדצמבר 2019, חישוב ההתחייבות עבור אוכלוסיית הפקידים נעשה על בסיס אקטוארי על ידי אקטואר הבנק. החישוב נעשה לפי שיעור היוון כמפורט בסעיף א.5. בחישוב הערך הנוכחי נלקח בחשבון שיעור עליית שכר תלויי ותק. שיעורי העזיבה העתידיים לפני גיל פרישה, בהתאם לשיעורי העזיבה אשר משמשים לצורך חישוב הפיצויים העודפים.

ד. חופשה ומחלה

עובדי הבנק והחברות המאוחדות שלו זכאים לחופשה שנתית בתשלום בהתאם לחוק חופשה שנתית תשי"א - 1951 בכפוף להסכם קיבוצי מיוחד לעובדי הבנק ולעובדים בחוזים אישיים בהתאם למכסות המפורטות בהסכמים אלו. חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס שכר אחרון בתוספת תשלומים נלווים. בדוחות הכספיים נכללה הפרשה לחופשה בסך של 17 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - 17 מיליון ש"ח) לימי חופשה שטרם נוצלו שמועד זכאותם הגיע. ההתחייבות כלולה במסגרת "התחייבויות אחרות".

לאוכלוסיית המנהלים והמו"חים נקבע מנגנון המרה של ימי מחלה שלא נוצלו לימי חופשה, חישוב ההתחייבות בגין ימי מחלה שלא ינוצלו במהלך השירות השוטף עבור אוכלוסיית המנהלים והמו"חים נעשה על בסיס חישוב אקטוארי תוך שימוש בשיעורי היוון והנחות אקטואריות.

ה. מדיניות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה

ביום 6 באוקטובר, 2016 אישרה האסיפה הכללית, בהמשך לאישור הדירקטוריון והמלצת ועדת התגמול, מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק שהחליפה את מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק שאושרה על ידי האסיפה הכללית ביום 6 בפברואר 2014. עדכון מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק נעשה, בין היתר, לאור עדכוני רגולציה רלוונטיים לקביעת מדיניות תגמול ובכלל זה, הוראה 301A להוראות הפיקוח על הבנקים והוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו- 2016 (להלן "**חוק מגבלת תגמול**") והכללים והמגבלות שנקבעו במסגרתו, לאור הניסיון שנצבר ביישום מדיניות התגמול הקודמת ובשים לב, בין היתר לאסטרטגיה העסקית של הבנק לטווח ארוך, ולמטרות של הבנק ולעמידתו בסיבולת הסיכון שאושרה על ידי הדירקטוריון. מדיניות התגמול החדשה לנושאי המשרה בבנק נכנסה לתוקפה ביום אישור האסיפה הכללית וחלה עד לשנת 2019 (כולל).

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

לעניין מענקים המהווים רכיב תגמול משתנה נקבע במסגרת מדיניות התגמול, כי ככלל, הבנק רואה בהענקת מענק שנתי משתנה המותנה, בין היתר, בעמידת הבנק, המנכ"ל והסמנכ"לים בבנק (להלן: "**נושאי המשרה הבכירים**") ביעדים שנקבעו מראש על ידי הדירקטוריון ואשר תואמים את תכנית העבודה הנגזרת מהאסטרטגיה ארוכת הטווח של הבנק, כלי לתמרוץ נושאי המשרה הבכירים ליצירת ערך כלכלי בטווח הארוך ולקידום יעדי הבנק תוך הקפדה על תיאבון וסיבולת הסיכון שקבע דירקטוריון הבנק. למען הסר ספק, מובהר כי דירקטורים בבנק, לרבות יו"ר הדירקטוריון אינם זכאים לתגמול שנתי משתנה.

בהתאם למדיניות התגמול, המענק השנתי לנושאי המשרה הבכירים הנ"ל בבנק יקבע על פי הכללים הבאים:
המענק השנתי המקסימאלי לכל אחד מנושאי המשרה הבכירים עבור השנה הקלנדרית הרלוונטית, לא יעלה על 4.5 משכורות חודשיות ממוצעות של המנכ"ל או כל אחד מנושאי המשרה הבכירים המכהנים כראשי אגפים עסקיים, והמענק השנתי המקסימאלי כאמור, שישולם לשאר נושאי המשרה, הכוללים את מנהלת הסיכונים הראשית, החשבונאי הראשי, היועצת המשפטית הראשית והמבקר הפנימי, עבור השנה הקלנדרית הרלוונטית, לא יעלה על 3.75 משכורות חודשיות ממוצעות, של כל אחד מנושאי משרה אלה, לפי העניין. ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק סבורים, כי היחס האמור בין רכיב המענק השנתי המשתנה לבין רכיב התגמול הקבוע הינו ראוי וסביר בשים לב ליעדי מדיניות התגמול ובשים לב לצורך לשמור על מסגרת ניהול הסיכונים של הבנק ועל בסיס ההון של הבנק.
בנוסף לאמור לעיל ובהתאם למתחייב מהוראת התגמול בתאגיד בנקאי ובכפוף להוראות חוק מגבלת התגמול, התגמול המשתנה עבור נושא משרה בגין שנה קלנדרית לא יעלה על 100% מהתגמול הקבוע של נושא המשרה באותה שנה.
למרות האמור לעיל, בתנאים חריגים ובכפוף להוראות כל דין, הבנק רשאי לקבוע שהתגמול המשתנה עבור נושא משרה בגין שנה קלנדרית יגיע עד ל-200% מהתגמול הקבוע[3], וזאת בכפוף לקיום הכללים הקבועים בהוראת התגמול בתאגיד בנקאי, ובכלל זה, קבלת החלטה מנומקת ומפורטת של הדירקטוריון ובכפוף לאישור כל אורגן נוסף של הבנק כמתחייב על פי דין.
למרות האמור לעיל, המענק המרבי יהיה כפוף למגבלות ולכללים הקבועים בחוק מגבלת התגמול. נושאי המשרה הבכירים הנ"ל יהיו זכאים למענק שנתי בכפוף לכך שהבנק יעמוד בתנאי הסף הבאים:

- שיעור התשואה להון של הבנק (מפעילות רגילה) יעלה על שיעור התשואה המינימלי לעניין תשלום מענק שיקבע מראש על ידי דירקטוריון הבנק בעת אישור תכנית העבודה השנתית של הבנק, הנגזרת מהתכנית האסטרטגית של הבנק לשנה הקלנדרית הבאה.
- הבנק עומד בסיבולת הסיכון ליחס הלימות ההון של הבנק כפי שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק בתכנית העבודה לשנה הקלנדרית הרלוונטית[4].

ככל שהבנק יעמוד בתנאי הסף המפורטים לעיל בגין השנה הקלנדרית, יהיו ועדת התגמול ולאחריה דירקטוריון הבנק רשאים לאשר מענקים למי מנושאי המשרה הבכירים בהיקף של עד 3 משכורות לכל נושא משרה בכיר לפי העניין, וזאת לאחר שישקלו ויבחנו פרמטרים אשר יכללו, בין היתר:

- את מידת עמידתו של נושא המשרה הבכיר והיחידה שבניהולו ביעדים מרכזיים שבתחום אחריותו כפי שיוגדרו פרטנית במסגרת תכנית העבודה של הבנק הנגזרת מהתכנית האסטרטגית של הבנק.
- ציות להוראות הדין, הרגולציה ונהלי הבנק.
- העדר חריגות ממגבלות וכללים שנקבעו על ידי הדירקטוריון במסגרת מסמכי מדיניות שאישר דירקטוריון הבנק.
- דוחות ביקורת שניתנו בתחום אחריותו של נושא המשרה הבכיר וטיפול נושא המשרה בליקויי ביקורת חמורים וקריטיים.
- הערכה אישית של נושאי המשרה[5].
- השוואה של תוצאות הבנק לאלה של המערכת הבנקאית.

בנוסף יהיו ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק רשאים לאשר למי מנושאי המשרה הבכירה בבנק מענק שנתי משתנה נוסף מעבר ל- 3 משכורות, כאשר המענק השנתי הנוסף המרבי לכל שנה קלנדרית לא יעלה על 0.75 משכורת לנושאי משרה בכירים בתפקיד חשבונאי ראשי, מנהל סיכונים ראשי, מבקר פנימי ויועץ משפטי ראשי (נושאי משרה "בתפקידי ביקורת ובקרה"), ועל 1.5 משכורות נוספות למי מנושאי המשרה הבכירים האחרים (לרבות המנכ"לית), וזאת לפי פרמטרים מדידים כדלקמן:

(1) ככל שהתשואה על ההון תעמוד על לפחות 0.5% מעל יעד התשואה להון שהוגדר בתכנית העבודה השנתית, עשויים נושאי המשרה הבכירים בתפקידי ביקורת ובקרה להיות זכאים למענק בסך של עד 0.25 משכורת נוספת ואילו נושאי המשרה הבכירים האחרים עשויים להיות זכאים למענק בסך של עד חצי משכורת נוספת;

---

[3] ובלבד שתגמול על פי קריטריונים שאינם ניתנים למדידה יהווה חלק לא מהותי מהתגמול כאמור.

[4] הבחינה תהיה לסופי רבעונים.

[5] הערכת המנכ"לית – בהתאם להמלצת יו"ר הדירקטוריון, הערכת המבקר הפנימי – בהתאם להמלצת יו"ר הדירקטוריון ויו"ר ועדת הביקורת, הערכת מנהל הסיכונים – בהתאם להמלצת יו"ר הדירקטוריון והמנכ"לית והערכת יתר הסמנכ"לים- בהתאם להמלצת מנכ"לית הבנק.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

(2) ככל שהתשואה על ההון תעמוד על לפחות 1% מעל יעד התשואה להון שהוגדר בתכנית העבודה השנתית עשויים נושאי המשרה הבכירים בתפקידי ביקורת ובקרה להיות זכאים למענק בסך של עד 0.5 משכורת נוספת ואילו נושאי המשרה הבכירים האחרים עשויים להיות זכאים למענק בסך של עד משכורת נוספת;

(3) ככל שהתשואה על ההון תעמוד על לפחות 1.5% ומעלה מעל יעד התשואה להון שהוגדר בתכנית העבודה השנתית עשויים נושאי המשרה הבכירים בתפקידי ביקורת ובקרה להיות זכאים למענק בסך של עד 0.75 משכורת נוספת ואילו נושאי המשרה הבכירים האחרים עשויים להיות זכאים למענק בסך של עד משכורת וחצי נוספות, והכל בלבד שיחול שיפור ביחס היעילות בשיעור שיקבע על ידי הדירקטוריון מראש בתכנית העבודה, ושהתשואה לנכסי סיכון של הבנק לא תהיה נמוכה מהשיעור המינימלי שנקבע בתכנית העבודה השנתית של הבנק לשנה הקלנדרית הרלוונטית.

<u>דחייה</u>- לאחר חישוב ואישור גובה המענק בגין שנה מסוימת, ישולם המענק לכל אחד מנושאי המשרה[6], יחד עם זאת, במקרה שבו יעלה סך המענק השנתי המשתנה לנושא משרה בכירה בגין שנה קלנדרית על 40% מהתגמול הקבוע של נושא המשרה באותה שנה, אזי מחצית מהמענק השנתי המשתנה (50%) ישולם במזומן ומחצית (50%) המענק בגין אותה שנה תדחה ותשולם בפועל בחלקים שווים בכל אחת משלוש השנים העוקבות לשנה הקלנדרית בה אושר המענק. חלק המענק השנתי הנדחה הרלבנטי בכל שנת דחייה ישולם (יבשיל) בכפוף לכך שהתשואה השנתית להון של הבנק תעמוד על 2% לפחות. לא עמד הבנק בתנאי ההבשלה הנ"ל ידחה חלק המענק השנתי הנדחה הרלבנטי למועד הבא שבו יעמוד הבנק בתנאים הנ"ל.

ככל שתבוצע דחיה של תשלומי המענקים שיאושרו כאמור לעיל, כל אחד מהתשלומים הנדחים כאמור יוצמד למדד המחירים לצרכן, החל ממועד אישור המענק בגין השנה הרלוונטית ועד למועד התשלום בפועל, ויהיה כפוף למנגנון השבה כמפורט להלן.

<u>השבה</u>- כל תגמול משתנה לנושא משרה בבנק, יוענק וישולם לו, בכפוף להתניה שהתגמול המשתנה, כולו או חלקו, כמפורט להלן הינו בר-השבה מנושא המשרה לבנק וזאת בהתקיים אחד מהקריטריונים הבאים:

נושא המשרה היה שותף להתנהגות שגרמה נזק חריג לבנק, לרבות: פעילות לא חוקית, הפרת חובת האמונים, הפרה מכוונת או התעלמות ברשלנות חמורה ממדיניות הבנק, כלליו ונהליו;

לעניין זה, "נזק חריג" – נזק שגרם לבנק הפסד שנתי אשר הפחית את ההון העצמי של הבנק בלפחות 3%. מובהר, כי ההוצאה בגין הנזק החריג, אם תחול, תיוחס לשנה/ים הרלבנטית/יות שבהן התרחשו הפעולה או המחדל שבגינם נגרם הנזק החריג, ולא לשנה השוטפת בה נרשמה ההוצאה בפועל, והכל לפי קביעת ועדת התגמול.

הונאה או התנהגות בלתי ראויה מכוונת של נושא המשרה, שבגינן נתונים התבררו כמוטעים ולפיכך נדרשה הצגה מחדש מהותית בדוחות הכספיים של הבנק.

המענק השנתי המשתנה יהיה בר השבה כאמור, לתקופה של 5 שנים ממועד הענקתו לנושא משרה (כאשר תקופת ההשבה כוללת את תקופת הדחייה של המענק השנתי המשתנה, ככל שתהיה כזו).

על אף האמור לעיל, תקופת ההשבה תוארך לגבי נושא משרה בעד שנתיים נוספות כאשר יתקיימו כל התנאים הבאים:

בתוך תקופת ההשבה אישר הדירקטוריון לפתוח בחקירה פנימית, או לחילופין, הבנק קיבל הודעה מרשות רגולטורית (כולל מרשות רגולטורית בחו"ל) שנפתחה חקירה;

ועדת התגמול והדירקטוריון סברו, שבחקירה עלול להתברר שהתקיימו הקריטריונים להשבה, כאמור לעיל;

ועדת התגמול והדירקטוריון החליטו שמתקיימות הנסיבות להארכת תקופת ההשבה לנושא המשרה כאמור לעיל. בקבלת החלטה זו, יביאו ועדת התגמול והדירקטוריון בחשבון, בין היתר, את רמת האחריות של נושא המשרה ומידת מעורבותו בנושא. תקופת ההארכה תפקע כאשר החקירה הרלבנטית תסתיים וכשמידת האחריות של נושא המשרה תתברר.

הפעלת מנגנון ההשבה ביחס למי מנושאי המשרה בבנק, כפופה לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון כי התקיימו הקריטריונים להשבה כאמור לעיל.

אישרו ועדת התגמול והדירקטוריון כי התקיימו הקריטריונים להשבה כאמור לעיל, ייקבעו ועדת התגמול והדירקטוריון את סכום ההשבה, בשים לב, בין השאר, לכל השיקולים הרלבנטיים לעניין, לרבות מידת תרומתו של נושא המשרה לנזק החריג לבנק, רמת האחריות של נושא המשרה ומידת מעורבותו בנושא שבגינו הופעל מנגנון ההשבה; היקף הנזק החריג לבנק והשלכותיו; היסוד הנפשי של נושא המשרה; מועד התרחשותם של האירועים והנסיבות שהביאו לקרות הנזק החריג לבנק; וכיוצ"ב.

החלטת ועדת התגמול והדירקטוריון כאמור לעיל תתקבל לאחר שניתנה לנושא המשרה הזדמנות סבירה להשמיע את עמדתו בפני הועדה ובפני הדירקטוריון.

---

[6] כפוף לכך שתגמול נושא המשרה עומד בדרישות חוק מגבלת התגמול בעניין תקרת התגמול.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

אישרו ועדת התגמול והדירקטוריון את האמור לעיל, ינקוט הבנק בכל האמצעים הסבירים (בכפוף לכל דין), לרבות באמצעים משפטיים, על מנת להשיב את סכום ההשבה שנקבע.

מובהר, כי נושא משרה לא יידרש להשיב לבנק את חלק המענק שנוכה ושולם כמס לרשויות המס.
על אף האמור לעיל, כאשר סך התגמול המשתנה שהוענק לנושא משרה בגין שנה קלנדרית מסוימת לא עלה על 1/6 מהתגמול הקבוע של אותו נושא משרה באותה שנה, לא יופעל לגביו מנגנון השבת המענק השנתי המשתנה כאמור לעיל.
הבנק יהא רשאי לקזז את סך ההשבה המגיע לו כאמור מכל סכום שעליו לשלם לנושא המשרה, גם במקרה של פריסת המענק וגם במקרה בו נסתיימה העסקתו של נושא המשרה.
מבלי לגרוע מהאמור לעיל ומזכות הבנק על פי כל דין, בהתאם לקבוע בחוק החברות, נושא משרה ישיב לבנק סכומי תגמול משתנה ששולמו לו, אם שולמו לו על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק, וזאת באופן ובדרך שייקבעו על ידי ועדת התגמול.
ביום 4 בנובמבר, 2019 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, בין היתר, עדכון מדיניות התגמול לנושאי המשרה של הבנק.
השינויים העיקריים בין מדיניות התגמול הקודמת לבין מדיניות התגמול החדשה הינם כדלקמן:
הוסף למען הזהירות סעיף כללי לפיו תנאי הכהונה וההעסקה של נושאי המשרה, לרבות המשכורת ויתר הרכיבים הקבועים וכן המענקים המשתנים, יקבעו כך שסך כל התגמול לנושא משרה יעמוד בהוראות הקבועות בחוק מגבלת התגמול; הוספה סמכות של ועדת התגמול והדירקטוריון לאשר במקרים חריגים סכום מענק משתנה בגין אירועים מיוחדים, למי מנושאי המשרה, שלא יעלה על 2 משכורות חודשיות ממוצעות של נושא משרה, וזאת בשל אירוע חריג, כגון השלמת פרויקט חד פעמי, שינוי מבנה מהותי או תרומה מיוחדת להשגת יעדי הבנק. המענק המיוחד כפוף לכללים הקבועים בהוראות הדין לעניין תשלום מענקים; במסגרת פרק "ביטוח, שיפוי ופטור מאחריות לנושאי משרה בבנק" עודכנו תנאי המסגרת בהם הוסמך הבנק לרכוש פוליסת ביטוח נושאי משרה לנושאי משרה ודירקטורים בבנק וחברות הבנות שלו. זאת, בשים לב להגדלת הכיסוי הביטוחי של הבנק החל משנת 2018 ונוכח האחריות הרבה המוטלת על נושאי המשרה בבנק והסיכונים אליהם חשוף הבנק דרך כלל, ובפרט על רקע הסיכונים הנובעים מתנאי אי הודאות בהם פועל הבנק ובשים לב לחקיקה ולרגולציה הרלוונטית. כן הוספה התייחסות לפיה הבנק מוסמך לרכוש פוליסת ביטוח בגין אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ובחברות הבנות שלו מסוג Run Off וזאת לפני מכירה, העברה, מיזוג או היווצרות שליטה בבנק על ידי גוף או אדם כלשהו בכל דרך שהיא; נוספה תניה כי השיעור המירבי לפיצויים המוגדלים לנושאי משרה שהעסקתם בבנק הסתיימה עקב שינוי מבני בבנק, לרבות מיזוג ו/או הצעת רכש לא יעלה במקרה של פיטורין או פרישה על 250%; נוספה הבהרה לסעיף במדיניות הקיימת שמאפשר לבנק לכלול בהסכמים עד 6 חודשי אי תחרות, ולפיה בתקופת אי התחרות עשוי נושא המשרה להיות זכאי למשכורת ולתנאים נלווים; נוספה הבהרה לפיה תנאי הכהונה וההעסקה של יו"ר הדירקטוריון יקבעו כך שסך התגמול ליו"ר הדירקטוריון יעמוד בהוראות הקבועות בחוק מגבלת התגמול.

ו. חוזים אישיים

1. נכון ליום 31 בדצמבר 2019 כל חברי ההנהלה מועסקים בחוזים אישיים. במהלך חודש ינואר 2020 אושרו לחלק מחברי ההנהלה הטבות שכר בדרך של פיצויי פרישה מוגדלים ומענקי הסתגלות אשר כפופים לתנאים מתלים שנכון למועד אישור הדוחות הכספיים טרם התקיימו.

2. ביום 15 ביולי, 2018 החליט דירקטוריון הבנק, למנות כמנכ"לית הבנק את הגב' שבי שמר, ששימשה בתפקידיה הקודמים בבנק כראש אגף קמעונאות, ייעוץ ונכסי לקוחות וראש אגף עסקים. הגב' שמר החלה לכהן כמנכ"לית הבנק ביום 17 לאוגוסט, 2018 לאחר שנתקבל אישור המפקחת על הבנקים למינויה.
ביום 29 באוקטובר, 2018 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאחר אישורם של הדירקטוריון ביום 20 בספטמבר, 2018 וועדת התגמול ביום 17 בספטמבר, 2018 את עדכון תנאי הכהונה והעסקה של הגב' שמר, בתפקידה כמנכ"לית הבנק, שחלו החל מיום 17 באוגוסט, 2018 (מועד כניסתה לתפקידה כמנכ"לית הבנק) והחליפו את תנאי ההעסקה הקודמים של הגב' שמר, כמפורט להלן:
בהתאם לאישור האסיפה הכללית, הבנק ישלם לגב' שמר מדי חודש משכורת חודשית (ברוטו) בסך של כ-145,000 ש"ח, אשר תהיה צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן אשר יתפרסם מעת לעת על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן: "המדד") ותתעדכן אחת לרבעון (קלנדרי) בגובה עליית המדד. מובהר כי ירידה עתידית במדד תקוזז מעליה עתידית במדד.
החל מיום 1 בינואר 2020 יועלה סכום המשכורת החודשית (ברוטו) של הגב' שמר לסך של 150,000 ש"ח, וגם סכום זה יוצמד למדד מאותו מועד בהתאם לאמור לעיל.
הגב' שמר יכול שתהיה זכאית למענק שנתי, על פי נוסחת הבונוס לנושאי המשרה בבנק הקבועה במדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק, כפי שתחול בבנק מעת לעת.
מענקים ו/או בונוסים למנכ"לית, ככל שתהיה זכאית למענקים ו/או בונוסים כאמור, לא יובאו בחשבון לצורך הפרשות סוציאליות, ובכלל זה, לא יובאו בחשבון לצורך הפרשות וניכויים לביטוח מנהלים, לקרן השתלמות ו/או חישוב פיצויי פיטורין. למרות האמור לעיל, בשים לב לסך התגמול המקסימלי שניתן לשלם למנכ"לית על פי חוק תגמול לנושאי

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016 (להלן: "חוק מגבלת התגמול"), לרבות על פי סעיפים 2 (א) ו- 2 (ב) לחוק מגבלת התגמול, לא תהיה המנכ"לית זכאית לתשלום בונוס שנתי ככל שזה יביא לחריגה מהמגבלות הקבועות בחוק מגבלת התגמול, וזאת גם אם לפי תנאי מדיניות התגמול, יתקיימו התנאים בהם עשויים להיות משולמים בונוסים לחברי הנהלת הבנק בגין שנה רלוונטית.
הבנק יפריש מידי חודש סכום בשיעור של 8.33% מהמשכורת החודשית של הגב' שמר לקופת פיצויים (להלן: "הפרשות לפיצוי פיטורין") וסכום נוסף בשיעור של 6.5% או בשיעור גבוה מכך, ככל שידרש על פי דין ועד 7.5% מהמשכורת החודשית לתגמולים, הכוללים ביטוח אובדן כושר עבודה, ויעבירם לקופת/ות גמל / ביטוח מנהלים כפי בחירת הגב' שמר. במקביל, ינכה הבנק מידי חודש סכום בשיעור של 6% מהמשכורת החודשית של גב' שמר עבור תגמולים ויעבירם לקופת/ות גמל / ביטוח מנהלים כפי בחירת גב' שמר. הבנק יפריש סכום בשיעור של 7.5% ממשכורתה החודשית של גב' שמר ויעבירם לקרן השתלמות, וכן ינכה הבנק סכום בשיעור של 2.5% ממשכורתה החודשית ויעבירה לקרן ההשתלמות. כפוף לכך שלא יהיה בכך כדי להגדיל את עלות העסקתה של הגב' שמר, ובכפוף לכך שעל פי דין ניתן יהיה להפקיד את ההפרשות לפיצויי פיטורין, בהתאם להסדר הפנסיוני החל בין גב' שמר לבין הבנק, ללא צורך בהפרשות מקבילות לתגמולים, לגב' שמר תהיה זכות בחירה בהסדר "חלף תגמולים", לפיו מועברים סכומי הפקדות הבנק לרכיב התגמולים ו/או לרכיב הפקדת המעביד בקרן השתלמות, אשר מעל לתקרת המס המותרת על פי דין, לפי העניין, במישרין לשכרה ברוטו של גב' שמר הן בקרנות השתלמות והן בקופות גמל, כתשלום ישיר המשולם לה "חלף תגמולים". תשלום "חלף תגמולים" כאמור יהיה בברוטו, תוך ניכוי במקור של כל מס מתחייב על פי כל דין, אינו מהווה חלק ממשכורתה החודשית של גב' שמר ואינו מהווה בסיס לתשלום אחר כלשהו, לרבות לפיצויי פיטורין. גב' שמר מימשה זכותה לחלף תגמולים כאמור לעניין חלק מהסכומים המופרשים עבורה לקרן השתלמות.
גב' שמר זכאית לחופשה בת 24 ימי עבודה בשנה. כן זכאית גב' שמר לתשלום בגין ימי מחלה, עד למקסימום של 30 ימים קלנדריים בגין כל שנת עבודה וכן לתשלום של 14 ימי הבראה לפי 200% מתעריף ההבראה לעובדי הבנק.
הבנק יעמיד לרשות המנכ"לית מכונית הולמת לתפקידה ולמעמדה כמנכ"לית הבנק על פי שיקול דעתו הבלעדי של הבנק (להלן: "הרכב") לצורך מילוי תפקידה. הבנק מכסה את כל הוצאות החזקת הרכב ומגלם באופן מלא את "שווי השימוש" לצרכי מס. הבנק ישא בהוצאות הטלפון בביתה של המנכ"לית וטלפון נייד שמועמד לרשותה ומגלם את המס הנובע מהטבה זו.
בנוסף לאמור לעיל, גב' שמר זכאית להחזר של כל ההוצאות אותן תוציא בקשר לביצוע תפקידה על פי נוהלי הבנק כפי שיהיו מעת לעת. כמו כן, בתקופת עבודתה זכאית גב' שמר להטבות כמקובל לחברי הנהלת הבנק, ובכלל זה הטבות בניהול חשבונה בבנק.
בהתאם לתנאי ההעסקה המוצעים תועסק הגב' שמר בהסכם העסקה קצוב לשנתיים, החל מיום 17 באוגוסט, 2018 (להלן: "התקופה הקצובה"). הגב' שמר תתחייב להמשיך בעבודתה בבנק עד לתום התקופה הקצובה הנ"ל והבנק יתחייב, כי במקרה של רצון הבנק להביא לסיום העסקתה בפועל של המנכ"לית בטרם תום התקופה הקצובה (למעט בנסיבות המצדיקות שלילת פיצויי פיטורים לפי חוק, ולפיכך מצדיקות סיום מיידי של יחסי העבודה ללא הודעה מוקדמת), תהיה זכאית המנכ"לית להמשך תשלום שכרה ויתר ההטבות הנלוות על ידי הבנק עד לתום התקופה הקצובה או למשך תקופה קצרה יותר ככל שזו מתחייבת מהוראות חוק מגבלת התגמול ומהמגבלות על גובה התגמול שניתן לשלם בהתאם לחוק זה. ככל שמי מהצדדים לא יודיע למשנהו אחרת עד 3 חודשים לפני תום התקופה הקצובה, ימשיך ההסכם לאחר תום התקופה הקצובה האמורה כהסכם העסקה לתקופה בלתי קצובה שכל אחד מהצדדים רשאי יהיה לסיים ההתקשרות בו בכל עת בהודעה מוקדמת שתימסר בכתב מצד אחד למשנהו, 6 חודשים מראש. מובהר כי הבנק יהיה רשאי לדרוש כי גב' שמר תעבוד באופן חלקי או מלא עד לתום התקופה הקצובה ו/או בתקופת ההודעה המוקדמת, לפי העניין. מובהר כי בתקופת ההודעה המוקדמת (בעבודה או שלא בעבודה בפועל אם הבנק ויתר על עבודתה של הגב' שמר), תהיה זכאית גב' שמר למשכורת ולכל יתר התנאים הנלווים.
גב' שמר תהיה מחויבת באי תחרות בתקופת ההתקשרות עם הבנק, וכן בתקופת צינון (אי תחרות) בת שלושה חודשים מהמועד בו תסתיים ההתקשרות ו/או מהמועד בו תפסיק לעבוד בפועל בבנק, לפי המאוחר. בתקופת הצינון, תהיה זכאית גב' שמר לתשלום משכורת בצירוף הפרשות סוציאליות. מובהר, כי בתקופה בה תקופת הצינון תחפוף את תקופת ההודעה המוקדמת (ככל שתחפוף), תהיה גב' שמר זכאית רק לתשלום בגין תקופת ההודעה המוקדמת. אם גב' שמר תפר התחייבותה לאי תחרות, הרי מבלי לגרוע מכל סעד אחר העומד לרשות הבנק, היא תהיה חייבת להחזיר לבנק את כל התשלומים שקיבלה בגין תקופת הצינון ו/או תקופת ההודעה המוקדמת ו/או פיצויים ו/או תקופת ההסתגלות כמפורט להלן, וזאת מיד עם דרישתו הראשונה של הבנק. הבנק יהיה רשאי לקזז סכומים אלה מכל סכום המגיע ממנו לגב' שמר.
במקרה של פיטורין של הגב' שמר (למעט בנסיבות שמצדיקות שלילת פיצויי פיטורין על פי דין) תהיה הגב' שמר זכאית ל – 135% פיצויי פיטורין, בהתאם לשכרה האחרון עובר לפיטורין כפול מספר שנות עבודתה בבנק. במקרה של התפטרות תהיה הגב' שמר זכאית לפיצויי פיטורין על פי דין בלבד בהתאם לשכרה האחרון עובר לפיטורין כפול מספר שנות עבודתה בבנק. מובהר כי הזכאות לפיצויי פיטורין כאמור כוללת את הכספים והזכויות שנצברו בקופות הפיצויים על שם הגב' שמר. מובהר כי בעת סיום העסקתה תהיה זכאית הגב' שמר (למעט בנסיבות שמצדיקות שלילת פיצויי פיטורין על פי דין) לכל הכספים והזכויות שנצברו ויצברו בקופת הפיצויים האישית על שמה והבנק

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

יוסיף וישלם לה פיצויים בגין סיום העסקה בגובה ההפרש שבין זכאותה לפיצויים כאמור לעיל לבין הכספים והזכויות בקופה האישית לפיצויים. בנוסף, הגב' שמר תהיה זכאית לתשלום מענק הסתגלות בגובה שתי משכורות חודשיות (ללא תנאים נלווים) בעת סיום יחסי העבודה בבנק, וזאת החל מיום 30 באפריל, 2019. זכאות המנכ"לית לתשלומים בגין התקופה הקצובה כאמור, תבוא בנוסף על זכאותה למענק הסתגלות ולתשלום בגין תקופת האי-תחרות (תקופת צינון) על פי הסכם ההעסקה, לפי העניין (כאשר התשלום בגין אי תחרות יחפוף לתשלום בגין תקופת ההודעה המוקדמת, ביחס לתקופת ההודעה המקודמת בה הגב' שמר לא תעבוד בפועל ככל שתהיה כזו כאמור לעיל).

גב' שמר זכאית לפטור, ביטוח ושיפוי להם זכאים יתר נושאי המשרה בבנק, כמפורט במדיניות התגמול של הבנק ועל פי החלטות האורגנים המוסמכים, כפי שתתקבלנה מעת לעת. עדכון תנאי ההעסקה של המנכ"לית כאמור לעיל תואם את מדיניות התגמול לנושאי המשרה של הבנק, וכפוף למגבלות ולכללים הקבועים במדיניות התגמול ובחוק מגבלת התגמול, וחל ממועד אישור האסיפה הכללית של הבנק. ככל שתהיה חריגה מהכללים והמגבלות הקבועות בחוק מגבלת התגמול יקטמו הסכומים המגיעים לגב' שמר בהתאם לאותן מגבלות. מאחר ועלות תנאי העסקתה של המנכ"לית כאמור לעיל, עשויה לעלות על סך של 2.5 מיליון ש"ח היא הובאה לאישור האסיפה הכללית ברוב הקבוע בסעיף 2 (א) לחוק מגבלת התגמול, ובכל מקרה כפופה עלות תנאי העסקה בסך העולה על 2.5 מיליון ש"ח כאמור, למגבלות הקבועות בסעיף 2(ב) לחוק מגבלת התגמול. היחס בין עלות התגמול למנכ"לית הבנק בהתאם לתיקון להסכם ההעסקה לבין הנמוך מבין השכר הממוצע והחציוני של שאר עובדי הבנק, הינו 10.11 לשנת 2018, 9.75 לשנת 2019 ו- 9.7 לשנת 2020 והינו נמוך מהיחס המרבי שנקבע בעניין זה במדיניות התגמול של הבנק, בשים לב להשפעת פערי השכר והיחסים הנ"ל על יחסי העבודה בבנק.

ביום 18 באפריל, 2019 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאחר אישורם של הדירקטוריון ביום 12 במרס, 2019 וועדת התגמול ביום 7 במרס, 2019, את עדכון תנאי כהונתה והעסקתה של הגב' שמר, בתפקידה כמנכ"לית הבנק, כך שבעת סיום עבודתה של מנכ"לית הבנק, לרבות במקרה של מיזוג הבנק עם ולתוך בנק אחר, גם במקרה בו הבנק לא ידרוש מהמנכ"לית להמשיך ולעבוד בפועל במהלך תקופת ההודעה המוקדמת, כולה או חלקה (דהיינו, אם הבנק יוותר על עבודת המנכ"לית בתקופה זו בפועל), תמשיך המנכ"לית לעמוד לרשות הבנק, לפי הצורך, ולסייע בכל הקשור לעניינים שהיו בתחום אחריותה בבנק במהלך כל תקופת ששת החודשים (שהיו אמורים להינתן על ידי המנכ"לית בעבודה בבנק אילו לא ויתר על כך הבנק) וכי בכפוף לאמור לעיל - ככל שתקופת ההודעה המוקדמת בה הבנק לא ידרוש מהמנכ"לית לעבוד תחפוף את תקופת האי תחרות לה התחייבה המנכ"לית - היא תהיה זכאית הן לתשלום בגין תקופת ההודעה המוקדמת כאמור לעיל והן בגין ההתחייבות לאי תחרות . מובהר כי האמור לעיל יחול לאחר תום תקופת ההסכם הקצובה כאמור לעיל, במקרה שמי מהצדדים יסיים את תקופת העסקתה של המנכ"לית לאחר תום תקופת ההסכם הקצובה (בכפוף לכך שהאמור לא יחול במקרה בו הבנק יחליט לסיים את העסקתה של המנכ"לית בנסיבות המצדיקות שלילת פיצויי פיטורים לפי חוק). עוד מובהר כי כל האמור לעיל כפוף להוראות הדין ובכלל זה לחוק מגבלת התגמול.

3. יו"ר הבנק, מר זאב אבלס מועסק בהסכם אישי לתקופה בלתי קצובה מיום 1 בנובמבר 1999, אשר עודכן מעת לעת בהתאם להחלטות האסיפה הכללית של הבנק. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ולפי שיקול דעתו המוחלט, בהודעה מראש בת שישה חודשים.

ביום 6 באוקטובר 2016 אישרה האסיפה הכללית, בהמשך לאישור הדירקטוריון וועדת התגמול, תיקונים להסכם ההעסקה של יו"ר הבנק, מר זאב אבלס על מנת להתאים את הסכם העסקתו של מר אבלס לכללים ולמגבלות שנקבעו במסגרת חוק מגבלת התגמול, ובהוראה A301 להוראות ניהול בנקאי תקין בעניין "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי". עדכון הסכם העסקתו של מר אבלס נעשה נוכח מועד תחילת חוק מגבלת התגמול על התקשרות עם נושא משרה שאושרה לפני מועד פרסום החוק.

להלן עיקרי התיקון להסכם ההעסקה של יו"ר הבנק שנכנסו לתוקף מיום 1 לאוקטובר 2016 (להלן: "**יום תיקון ההסכם**"):

- <u>משכורת חודשית והיקף משרה</u>

היקף המשרה של מר אבלס הועלה מ- 75% ל- 100% ומשכורתו החודשית ברוטו הופחתה מסך של 172,769 ש"ח לסך של 170,000 ש"ח וצמודה למדד המחירים לצרכן על בסיס המדד שיהיה ידוע ביום עדכון ההסכם וכלפי המדד שיהיה ידוע במועד התשלום של כל משכורת עתידית (להלן: "**השכר החודשי**"). בנוסף, יבוטל גילום שווי הרכב שמועמד למר אבלס.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

- <u>פיצויים בגין סיום העסקה</u>

1. עם סיום העסקתו של מר אבלס בבנק (למעט בנסיבות בהן תשלל זכאותו לפיצויי פיטורין) יהיה מר אבלס זכאי לפיצויים בגין סיום העסקה בסכום מצטבר של ס"ק (1) ו- (2) להלן : (1) פיצויים בשיעור של 100% ממשכורתו האחרונה כפול מספר שנות עבודתו בבנק בגין התקופה שתחילתה מיום תיקון ההסכם ועד מועד סיום יחסי עובד ומעביד מכל סיבה שהיא (לרבות חלק מתוך שנה באופן יחסי); בתוספת (2) פיצויים בשיעור של 200% מסכום משכורתו האחרונה של היו"ר לפני יום תיקון ההסכם, כפול מספר שנות עבודתו בבנק במהלך התקופה שהחל ממועד תחילת העסקתו של היו"ר בבנק ועד ליום תיקון ההסכם.
מובהר כי בעת סיום העסקתו של מר אבלס בבנק הוא יהיה זכאי לכל הכספים והזכויות שנצברו ויצברו בקופת הפיצויים האישית על שמו, והבנק יוסיף וישלם למר אבלס פיצויים בגין סיום העסקה בגובה ההפרש שבין זכאותו של מר אבלס לפיצויים לפי האמור בסעיפים (1) ו- (2) כאמור לעיל לבין הכספים והזכויות בקופה האישית לפיצויים.
2. למען הסר ספק, מובהר, כי אין בתיקון כדי לפגוע בזכאותו של מר אבלס למלוא הפיצויים בגין התקופה שעד תיקון ההסכם (בשיעור 200%) על בסיס המשכורת לה היה זכאי לפני יום תיקון ההסכם.

- <u>הפרשות, ימי חופשה וימי הבראה</u>

1. שיעור הפרשות הבנק והניכויים ממשכורתו של מר אבלס לתגמולים יותאמו לשיעורים המתחייבים על פי דין כפי שיהיו מעת לעת.
2. מר אבלס ינצל את מלוא ימי החופשה השנתית המגיעים לו בגין שנה קלנדרית, ולא יהיה זכאי לצבור או לפדות ימי חופשה שלא ינוצלו תוך כל תקופת העסקה של שנה קלנדרית, וכל זאת בהתאם להוראות חוק חופשה שנתית, תשי"א- 1951.
3. מספר ימי ההבראה להם זכאי מר אבלס יותאם ל – 100% משרה (לפי התעריף המקובל לנושאי המשרה בבנק בגין משרה מלאה).

- <u>מענקים</u>

1. זכאות מר אבלס לקבלת מענק שנתי תבוטל החל מיום תיקון ההסכם. אין באמור כדי לפגוע בזכאותו של מר אבלס לקבל את יתרת התשלומים הנדחים שנצברו לפקודתו בגין מענקים שאושרו לו עד ליום תיקון ההסכם, בכפוף לכללים לתשלומם כפי שיהיו בהתאם לתנאי מדיניות התגמול לנושאי משרה שתחול על נושאי משרה בבנק כפי שתהיה מעת לעת.
2. תנאי העסקתו של מר אבלס הינם בכפוף לכללים ולמגבלות הקבועים בחוק מגבלת התגמול.
3. בכפוף לאמור לעיל, לא יחולו שינויים נוספים בתנאי העסקתו של היושב ראש הדירקטוריון.

לאור הודעת בעלי השליטה בבנק מיום 27 בנובמבר 2017 על התקשרותם עם בנק מזרחי בעסקה, כאמור לעיל, במסגרתה התחייבו למכור מניותיהם לבנק מזרחי במסגרת הצעת רכש חליפין שיקיים בנק מזרחי בכפוף לתנאים מתלים, או לחלופין במסגרת מיזוג סטטוטורי, אישרה האסיפה הכללית של הבנק ביום 10 במאי, 2018 לאחר אישורם של הדירקטוריון ביום 29 במרס, 2018 וועדת התגמול ביום 25 במרס, 2018, קיצור תקופת ההודעה המוקדמת הנדרשת מיו"ר הדירקטוריון במקרה של התפטרות, מ- 6 (שישה) חודשים לחודש אחד (בו יעביר תפקידו בצורה מוסדרת), וזאת במקרה שמניות הבנק ימכרו לבנק מזרחי בהצעת רכש חליפין במסגרת העסקה כאמור לעיל. כל זאת ללא שינוי יתר התנאים הקבועים בהסכם ההעסקה. במקרה בו לא תבוצע מכירת מניות הבנק לבנק מזרחי, במקרה של התפטרות יו"ר הדירקטוריון, תקופת ההודעה המוקדמת הנדרשת מיו"ר הדירקטוריון תמשיך לעמוד על 6 (שישה) חודשים כמפורט בהסכם ההעסקה. אין באמור לעיל, כדי להשפיע או לשנות את יתר תנאי העסקת יו"ר הדירקטוריון, כולל זכאותו לתשלום בגין 6 (שישה) חודשי הודעה מוקדמת במקרה של פיטורין.
ביום 19 בדצמבר, 2019 הודיע יו"ר הדירקטוריון, מר זאב אבלס על החלטתו לסיים כהונתו בבנק כיו"ר דירקטוריון הבנק. מר אבלס יסיים עבודתו באמצע יוני 2020 ואולם, במידת הצורך, וככל שתבוצע עסקה לרכישת מניות הבנק על ידי בנק מזרחי עד לאמצע חודש יוני 2020, מר אבלס הביע נכונות להמשיך בתפקידו עד השלמת עסקה כאמור.

4. ביום 6 בפברואר, 2014 אישרה האסיפה הכללית של הבנק לאחר אישורם של הדירקטוריון ביום 31 בדצמבר 2013 וועדת התגמול ביום 26 בדצמבר 2013 את תנאי הכהונה וההעסקה למנכ"ל הבנק הקודם, מר ישראל טראו, שסיים כהונתו כמנכ"ל הבנק ביום 16 באוגוסט, 2018. בהתאם להסכם העסקתו, של מנכ"ל הבנק הקודם הוא כיהן בהיקף של משרה מלאה (100%) החל מיום 1 במרס 2014 בהסכם לתקופה בלתי קצובה וכל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת בהודעה מוקדמת, בת 6 חודשים מראש. עם תום העסקתו של מר טראו בבנק, מכל סיבה שהיא, זכאי מר טראו לכל הכספים והזכויות שנצברו לזכותו בפוליסת ביטוח המנהלים וזו תועבר לבעלותו של מר טראו והכל למעט אם סיום העסקתו נעשה בנסיבות בהן ניתן על פי דין לשלול פיצויי פיטורין, וכן ישוחררו כל הסכומים שנצברו לזכותו בקרן השתלמות. מובהר, כי

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

הפרשות הבנק לביטוח מנהלים באות במקום חובת תשלום מלוא פיצויי פיטורים, אם יגיעו כאלה על פי דין, וזאת בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצוי פיטורים, תשכ"ג - 1963 ובהתאם לתנאים שנקבעו באישור הכללי בדבר תשלומי מעבידים לקרן פנסיה ולקופת ביטוח במקום פיצויי פיטורים. מר טראו מחויב בתקופת צינון (אי תחרות) בת ששה חודשים מהמועד בו יפסיק לעבוד בפועל בבנק. בתקופת הצינון, יהיה זכאי מר טראו לתשלום משכורת ומלוא התנאים הנלווים (להלן: "**תשלום בגין הסתגלות**"). מובהר, כי בתקופה בה תקופת הצינון תחפוף את תקופת ההודעה המוקדמת, יהיה מר טראו זכאי רק לתשלום בגין תקופת ההודעה המוקדמת. אם מר טראו יפר התחייבותו לאי תחרות, הרי מבלי לגרוע מכל סעד אחר העומד לרשות הבנק, הוא יהיה חייב להחזיר לבנק את כל התשלומים שקיבל בגין תקופת ההודעה המוקדמת ו/או תקופת הצינון. משכורתו של מר טראו צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן (מעודכנת אחת לרבעון).

לאור הודעת בעלי השליטה בבנק מיום 27 בנובמבר, 2017 על התקשרותם עם בנק מזרחי בעסקה, במסגרתה התחייבו למכור מניותיהם לבנק מזרחי במסגרת הצעת רכש חליפין שיקיים בנק מזרחי (בכפוף לתנאים מתלים שנקבעו בין הצדדים), או לחילופין במסגרת מיזוג סטטוטורי, ועל מנת להבטיח המשכיות עסקית ומניעת זעזועים לבנק, על רקע חוסר הוודאות שיוצרת ההתקשרות הנזכרת לעיל עם בנק מזרחי, אישרה האסיפה הכללית של הבנק ביום 10 באפריל, 2018, לאחר אישורם של הדירקטוריון ביום 4 במרס, 2018 וועדת התגמול ביום 25 בפברואר, 2018 עדכון להסכם העסקתו של מר ישראל טראו שכיהן כמנכ"ל הבנק עד ליום 16 באוגוסט, 2018.

כן אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק, כי הסכם ההעסקה החדש עם מר טראו יהיה לתקופה קצובה - עד ליום 30 ביוני 2019 – ובמקרה בו לא תעשה מכירת מניות הבנק לבנק מזרחי בדרך של הצעת רכש חליפין, אלא בחלופה של מיזוג סטטוטורי עד ליום 30 בספטמבר 2019, בתנאים זהים להסכם העסקתו הקיים ובתוספת זכאותו ל-3 חודשי הסתגלות בעת סיום יחסי העבודה בבנק, כאשר מר טראו התחייב להתקשר עם הבנק בהסכם לתקופה קצובה כאמור ולהמשיך בעבודתו בבנק עד לתום התקופה הקצובה הנ"ל והבנק התחייב, כי במקרה של רצון הבנק להביא לסיום העסקתו בפועל של מר טראו בטרם תום התקופה (למעט בנסיבות המצדיקות שלילת פיצויי פיטורים לפי חוק, ולפיכך מצדיקות סיום מיידי של יחסי העבודה ללא הודעה מוקדמת), יהיה זכאי מר טראו להמשך תשלום שכרו ויתר ההטבות הנלוות על ידי הבנק עד לתום התקופה או למשך תקופה קצרה יותר ככל שזו מתחייבת מהוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016 (להלן: "חוק מגבלת התגמול").

- בשים לב לסך התגמול המקסימלי של מר טראו, לא יהיה מר טראו זכאי לתשלום בונוס בגין 2018, גם אם לפי תנאי מדיניות התגמול, יתקיימו התנאים לתשלומי בונוסים לחברי הנהלת הבנק בגין 2018. זכאותו של מר טראו לתשלומים בגין התקופה הקצובה כאמור, תבוא בנוסף על זכאותו למענק הסתגלות ולתשלום בגין תקופת האי-תחרות על פי הסכם ההעסקה, לפי העניין. מלבד האמור לעיל, ביתר תנאי הסכם העסקתו של מר טראו לא חל שינוי, ואין בתיקון האמור לעיל כדי לפגוע בזכאותו של מר טראו לכל התנאים והזכויות כפי שנקבעו בהסכם ההעסקה הקיים, לרבות תנאים בקשר עם סיום העסקה (למעט הזכות להודעה מוקדמת שלא תחול במהלך התקופה).
- עוד נקבע במסגרת תנאי העסקה שאושרו, כי בתום התקופה הקצובה כאמור לעיל, וככל שלא הושלמה העסקה בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי - ימשך הסכם ההעסקה בין הבנק לבין מר טראו, כהסכם לתקופה בלתי קצובה, כאשר כל אחד מהצדדים יהיה רשאי להפסיק את ההתקשרות במתן הודעה מוקדמת של חצי שנה (6 חודשים).

ביום 19 ביוני, 2018 החליט דירקטוריון הבנק, בהסכמה עם מר טראו, כי מר טראו יחדל לכהן כמנכ"ל הבנק. מר טראו סיים כהונתו כמנכ"ל הבנק ביום 16 באוגוסט, 2018. החל ממועד סיום כהונתו של מר טראו כמנכ"ל הבנק בפועל, מר טראו המשיך להיות מועסק על ידי הבנק למשך התקופה הקצובה הקבועה בהסכם העסקתו, וזאת לצורך מתן שירותים נוספים על פי צרכי הבנק.

ז. במחצית הראשונה של שנת 2019 הגישו מורשי החתימה בבנק לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב בקשה לחייב את הבנק לשלם בונוס רווחים בגובה 2 משכורות בגין שנת 2017 למנהלים ומורשי החתימה בבנק בהתאם למענק ששולם לעובדי בנק לאומי. הבקשה הסתיימה לאחר שהצדדים הגיעו להסכמות שקיבלו תוקף של פסק דין ובכלל זה התחייבות של ארגון המנהלים ומורשי החתימה לשקט תעשייתי עד לסוף רבעון 1 לשנת 2020.

במסגרת הבנה שהושגה עם ועד הפקידים בנושא מענקי היובלות לעובדים חדשים, הוסכם עמם על שקט תעשייתי בנושא בונוס ותוספות שכר עד סוף רבעון 1 לשנת 2020.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

סכומים מדווחים

ח. פרוטים בנושא הטבות לעובדים

א. סוגי ההטבות לעובדים

	ליום 31 בדצמבר 2019				
	פנסיה	פיצויים	הטבות אחרות בסיום ולאחר העסקה	מענק יובל	סך הכל
	במיליוני ש"ח				
סכום ההתחייבות	**682**	**162**	**31**	**38**	**913**
השווי ההוגן של נכסי תכנית	**311** *	**25**	**-**	**-**	**336**
עודף ההתחייבות על נכסי התכנית שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"	**371**	**137**	**31**	**38**	**577**

	ליום 31 בדצמבר 2018				
	פנסיה	פיצויים	הטבות אחרות בסיום ולאחר העסקה	מענק יובל	סך הכל
	במיליוני ש"ח				
סכום ההתחייבות	549	209	28	29	815
השווי ההוגן של נכסי תכנית	276 *	40	-	-	316
עודף ההתחייבות על נכסי התכנית שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"	273	169	28	29	499

* לעניין אומדן נכסי קרן עמית ראה באור 1.ה.20.

ב. תכנית הטבות לאחר פרישה

1. מחויבות ומצב מימון

	תכנית פנסיה להטבה מוגדרת		תכנית פיצויים	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2019	2018	2019	2018
	במיליוני ש"ח			
א. <u>שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה</u>				
מחויבות בגין הטבה חזויה בתחילת תקופה	**549**	596	**209**	177
עלות שירות*	**3**	4	**14**	4
עלות ריבית	**18**	12	**4**	3
הפסד (רווח) אקטוארי נטו*	**137**	(48)	**10**	7
עדכון הפרשה בגין תכנית פרישה מרצון	**-**	7	**(9)**	71
הטבות ששולמו	**(25)**	(22)	**(66)**	(53)
מחויבות בגין הטבה חזויה בסוף התקופה	**682**	549	**162**	209
מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף התקופה **	**666**	544	**140**	202
ב. <u>שינוי בשווי ההוגן של נכסי התכנית ומצב המימון של התכנית</u>				
שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת תקופה	**276**	279	**40**	66
תשואה בפועל על נכסי התכנית	**10**	4	**2**	1
הפקדות לתכנית על ידי התאגיד הבנקאי	**3**	4	**-**	-
רווח אקטוארי (הפסד)	**29**	(12)	**5**	-
הטבות ששולמו	**(7)**	1	**(22)**	(27)
שווי הוגן של נכסי התכנית בסוף התקופה	**311**	276	**25**	40
מצב המימון - התחייבויות נטו שהוכרו בסוף התקופה ***	**371**	273	**137**	169

* סווג מחדש.
** בנטרול תחזית גידול בתגמול.
*** נכלל בסעיף "התחייבויות אחרות".

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

1. מחויבות ומצב מימון (המשך)

	תכנית פנסיה להטבה מוגדרת		תוכנית פיצויים	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2019	2018	2019	2018
	במיליוני ש"ח			
ג. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד				
סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות	**371**	273	**137**	169
ד. סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס				
הפסד אקטוארי נטו	**157**	61	**17**	14
יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר	**157**	61	**17**	14

2. הוצאות לתקופה

	תכנית פנסיה להטבה מוגדרת			תכנית פיצויים		
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
	2019	2018	2017	2019	2018	2017
	במיליוני ש"ח					
א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד						
עלות שירות[1]	**3**	4	4	**14**	4	6
עלות ריבית[2]	**18**	12	12	**4**	3	4
תשואה חזויה על נכסי תכנית[2]	**(10)**	(4)	(6)	**(2)**	(2)	(2)
הפחתה של סכומים שלא הוכרו-						
הפסד אקטוארי נטו[2]	**12**	11	6	**2**	1	1
סך עלות ההטבה נטו	**23**	23	16	**18**	6	9
סך הוצאה בגין תוכנית להפקדה מוגדרת[1]	**-**	-	-	**33**	36	31
עדכון הפרשה בגין תוכנית פרישה מרצון[2]	**-**	12	-	**(9)**	66	-
סך הוצאות שנכללו ברווח והפסד	**23**	35	16	**42**	108	40
ב. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס						
הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה	**108**	(36)	58	**5**	7	5
הפחתה של הפסד אקטוארי	**(12)**	(11)	(6)	**(2)**	(1)	(1)
סך הכל הוכר ברווח כולל אחר	**96**	(47)	52	**3**	6	4
סך עלות ההטבה נטו	**23**	23	16	**18**	6	9
סך הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברווח כולל אחר	**119**	(24)	68	**21**	12	13

ג. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה בשנת 2020 לפני השפעת המס

	מיליוני ש"ח
הפסד אקטוארי נטו	**23**

1. נכללו במסגרת הוצאות שכר ונלוות.
2. נכללו במסגרת הוצאות אחרות.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

3. הנחות*

<u>תכנית פנסיה להטבה מוגדרת</u>

<u>ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמדידת עלות ההטבה נטו</u>

	31 בדצמבר	
	2019	2018
1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה		
שיעור היוון ריאלי	**0.31%**	2.25%
שיעור עליית המדד	**1.00%**	1.00%
שיעור עזיבה	**0%-5.9%**	0%-5.9%
שיעור גידול בתגמול ריאלי	**0.80%**	0.80%

2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות הטבה נטו לתקופה

	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2017
שיעור היוון ראלי	**1.02%**	2.20%	1.70%
תשואה חזויה לטווח ארוך על נכסי התכנית	**3.42%**	2.81%	4.10%
שיעור גידול בתגמול ריאלי	**0.80%**	0.80%	0.80%

<u>השפעה על שינוי בנקודת אחוז אחת (1%) על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס</u>

	גידול בנקודת אחוז אחת		קיטון בנקודת אחוז אחת	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2019	2018	2019	2018
	במיליוני ש"ח			
שיעור היוון ריאלי	**(57.3)**	(28.5)	**74.0**	34.4
שיעור עזיבה מוטבת	**1.0**	1.6	**(1.0)**	(1.6)
שיעור גידול בתגמול ריאלי	**16.1**	13.3	**(14.3)**	(11.6)

<u>תכנית פיצויים</u>

<u>ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמדידת עלות ההטבה נטו</u>

	31 בדצמבר	
	2019	2018
1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה		
שיעור היוון ראלי	**0.13%**	2.25%
שיעור עליית המדד	**1.00%**	1.00%
שיעור עזיבה	**0%-5.9%**	0%-5.9%
שיעור גידול בתגמול נומינלי	**0.5%-6.1%**	0.5%-6.1%

2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות הטבה נטו לתקופה

	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2017
שיעור היוון ראלי	**0.44%**	1.84%	1.20%
תשואה חזויה לטווח ארוך על נכסי התכנית נומינלי	**5.00%**	5.00%	5.00%
שיעור גידול בתגמול ריאלי	**0.5%-6.1%**	0.5%-6.1%	0.5%-6.1%

* לעניין עדכון ההנחות ראה ביאור 21.א.5.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

3. הנחות (המשך)

תכנית פיצויים (המשך)

השפעה על שינוי בנקודת אחוז אחת (1%) על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

	גידול בנקודת אחוז אחת		קיטון בנקודת אחוז אחת	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2019	2018	2019	2018
	במיליוני ש"ח			
שיעור היוון ראלי	**(12.5)**	(9.3)	**14.7**	10.9
שיעור עזיבה רגילה	**(2.1)**	(1.5)	**2.2**	1.6
שיעור עזיבה מוטבת	**22.8**	17.8	**(20.4)**	(15.0)
שיעור גידול בתגמול נומינלי	**15.1**	11.6	**(13.0)**	(10.1)

4. נכסי תכנית

א. הרכב השווי ההוגן של נכסי תכנית

	תכנית פנסיה להטבה מוגדרת *						
	31 בדצמבר 2019				31 בדצמבר 2018		
	רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
	במיליוני ש"ח							
סוג נכס								
מזומנים ופקדונות בבנקים	**17**	**-**	**-**	**17**	14	-	-	14
מניות	**27**	**2**	**-**	**29**	26	1	-	27
אג"ח ממשלתיות	**34**	**122**	**-**	**156**	38	104	-	142
אג"ח קונצרניות	**38**	**7**	**-**	**45**	30	8	-	38
אחר	**8**	**56**	**-**	**64**	9	46	-	55
סך הכל	**124**	**187**	**-**	**311**	117	159	-	276

	תכנית פיצויים						
	31 בדצמבר 2019				31 בדצמבר 2018		
	רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
	במיליוני ש"ח							
סוג נכס								
מניות	**10**	**-**	**-**	**10**	17	-	-	17
אג"ח ממשלתיות	**7**	**-**	**-**	**7**	11	-	-	11
אג"ח קונצרניות	**5**	**-**	**-**	**5**	8	-	-	8
אחר	**3**	**-**	**-**	**3**	4	-	-	4
סך הכל	**25**	**-**	**-**	**25**	40	-	-	40

* לעניין אומדן נכסי קרן עמית ראה באור 1.ה.20.

** לעניין עדכון הנחות ראה באור 21

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

5. תזרימי מזומנים

1. הפקדות

	תחזית	הפקדות בפועל	
	2020*	**2019**	**2018**
	במיליוני ש"ח		
הפקדות	**3**	**3**	4

* אומדן הפקדות שצפוי לשלמן לתוכניות פנסיה להטבה מוגדרת במהלך שנת 2020.

2. הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד**

שנה	**במיליוני ש"ח**
2020	**40**
2021	**25**
2022	**25**
2023	**27**
2024-2029	**154**
2030 ואילך	**306**
סך הכל	**577**

** בערכים מהוונים, לא כולל עלות שירות עתידית.

באור 22א – הון

1. הרכב הון המניות:

בערכים נומינליים

	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
הון מניות רשום		
מניות סטוק רגילות בנות 0.01 ש"ח	**90,000,000**	90,000,000
הון מניות מונפק ונפרע		
מניות סטוק רגילות בנות 0.01 ש"ח	**73,583,024**	73,583,024

המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב. כל מניה מקנה זכות לקול אחד באסיפה הכללית של הבנק[1]. כל מניה מקנה זכות השתתפות בחלוקת רווחים וזכות השתתפות ביתרת נכסי הבנק במקרה של פירוק באופן יחסי לערכה הנקוב.

2. **מגבלות בחלוקת הדיבידנדים** – ביום 15 בינואר 2013 פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 331 בנושא חלוקת דיבידנד על ידי תאגידים בנקאיים (להלן: "**התיקון**") אשר נכנס לתוקפו החל מיום 1 בינואר 2013, לאור דרישות שנוספו בשנים האחרונות להוראות הדיווח לציבור המחייבות לרשום רווחים והפסדים מסוימים של הבנק ברווח כולל אחר ולא ברווח והפסד, עודכנו המבחנים לחלוקת דיבידנד. בהתאם לעדכון, "רווחים ראויים לחלוקה" כוללים את מרכיב רווח כולל אחר ואולם הבנק לא יבצע חלוקת דיבידנד (אלא אם קיבל מראש אישור המפקחת) בין היתר כאשר:

- יתרת העודפים המצטברת בניכוי הפרשים בחובה שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר אינה חיובית או כאשר הסכום המוצע לחלוקה יגרום ליתרת עודפים כאמור,
- אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל,
- כאשר התוצאה המצטברת בשלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים שלגביה פורסם הדוח הכספי האחרון, מראה על הפסד או על הפסד כולל.

בתיקון אף נקבע כי הבנק לא יבצע חלוקה מתוך קרנות הון, או מתוך הפרשים בזכות שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר.

בהתאם להיתר לרכישת אמצעי השליטה בבנק משנת 1993, נאסר על הבנק לחלק דיבידנד מרווחים צבורים מהתקופה שלפני הרכישה אלא לפי אישור מראש ובכתב של המפקח על הבנקים. סכום הרווחים הצבורים בגינם לא ניתן לחלק דיבידנד ליום 31 בדצמבר 2019 הינו 463 מיליון ש"ח מתוך סך עודפים של 1,635 מיליון ש"ח.

במכתב הפיקוח על הבנקים בנושא מסגרת באזל III – יחסי הון ליבה מינימאליים נדרשו הבנקים, בין היתר, להימנע מחלוקת דיבידנד אם בעטיה הבנק עלול שלא לעמוד בדרישות ליעדי הון שנקבעו בו. בנוסף, יצוין כי בהתאם לתנאי הנפקתם של שטרי הון משני עליון שהונפקו על ידי אגוד הנפקות בע"מ ביום 10 בספטמבר 2009 ובהתאם לתשקיף המדף של אגוד הנפקות בע"מ מיום 26 בנובמבר 2013, כל עוד לא שולמה ריבית שסילוקה נדחה בגין שטרי ההון המורכבים שהונפקו, לא יוכל הבנק לחלק דיבידנד ולבצע חלוקה כמשמעות מונחים אלה בחוק החברות.

3. **חלוקת דיבידנד -** ביום 29 בנובמבר 2018 אישר דירקטוריון הבנק עקרונות לתכנית פעולה להתייעלות שמטרותיה, הינן בין היתר, להגדיל את יחסי ההון של הבנק, כך שבמהלך שנת 2019 יעמוד יחס הלימות הון רובד 1 של הבנק על 10.3%, תוך שמירת יציבות הרווחיות והתשואה.

נוכח העובדה שהבנק עומד ביחס הלימות ההון שהוא מעבר לנדרש על ידי המפקח על הבנקים, המליץ הדירקטוריון בישיבתו מיום 26 לדצמבר 2019 לאסיפה הכללית של הבנק, לאחר בחינה שערך, לרבות כי נתקיימו התנאים לחלוקה מותרת על פי חוק החברות והוראות המפקח על הבנקים, לאשר חלוקת דיבידנד במזומן בסך של 100 מיליון ש"ח. ביום 22 בינואר 2020 אישרה האספה הכללית של הבנק חלוקת דיבידנד במזומן בסך 100 מיליון ש"ח, המהווה 1.359 ש"ח למניה רגילה וביום 11 בפברואר 2020 שולם הדיבידנד.

[1] 16,864,720 מניות מוחזקות על ידי שלמה אליהו אחזקות בע"מ ו- 3,092,368 מניות מוחזקות על ידי אליהו 1959 בע"מ, באמצעות נאמן . המחזיקים והנאמן אינם רשאים להשתתף באסיפות הכלליות של הבנק ולהצביע מכח המניות האמורות. אחוזי ההצבעה של יתר המחזיקים לא שונו בהתאם.

באור 22 ב – הלימות ההון, נזילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

כללי

במאי 2013 תיקן המפקח על הבנקים את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 201-211 בנושא מדידה והלימות הון, על מנת להתאימן להנחיות באזל III. יודגש, כי הוראות באזל III קובעות שינויים משמעותיים בחישוב דרישות ההון הרגולטורי, בין היתר, בכל הקשור ל:

- רכיבי ההון הפיקוחי.
- ניכויים מההון והתאמות פיקוחיות.
- טיפול בחשיפות לתאגידים פיננסיים.
- טיפול בחשיפות לסיכון אשראי בגין חובות פגומים.
- הקצאת הון בגין סיכון CVA.

התיקונים להוראות הנ"ל נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר, וזאת על מנת לאפשר עמידה בדרישות החדשות של ההון הפיקוחי במסגרת יישום באזל III ולקבוע תקופת מעבר עד ליישומן המלא. הוראות המעבר שנותרו בתוקף מתייחסות, למכשירי הון שאינם כשירים להכללה בהון הפיקוחי בהתאם לקריטריונים החדשים שנקבעו בהוראות באזל.

בהתאם להוראות המעבר מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב- 10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בשנת 2019 תקרת המכשירים המוכרים כהון פיקוחי עומדת על 30%. החל מיום 1 בינואר 2020 תעמוד התקרה על 20%.

יעד הלימות ההון

ביום 29 בנובמבר 2018 אישר דירקטוריון הבנק עקרונות לתכנית פעולה להתייעלות שמטרותיה, הינן בין היתר, להגדיל את יחסי ההון של הבנק, כך שבמהלך שנת 2019 יעמוד יחס הלימות הון רובד 1 של הבנק על 10.3%, תוך שמירת יציבות הרווחיות והתשואה. התכנית כוללת, בין היתר, שינויים תפעוליים ומבניים מסויימים בסניפים ויחידות של הבנק וכן הפסקת פעילות הבנק בתחום הייעוץ הפנסיוני אשר אינה מהווה חלק מליבת פעילות הבנק. יצויין כי חלק משמעותי מרכיבי תוכנית ההתייעלות כבר בוצעו, לרבות הפסקת פעילות הבנק בתחום הייעוץ הפנסיוני, וביטול רישיון הייעוץ הפנסיוני של הבנק.

ביום 27 במרס, 2019 רכש הבנק פוליסת ביטוח בגין חשיפות אשראי לערבויות שהבנק הוציא/יוציא בהתאם לחוק המכר (דירות)(הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה-1974 ולהתחייבויות להוצאת ערבויות כאמור ולערבויות ביצוע, הכל בקשר לפרויקטים אשר נחתמו ו/או יחתמו לגביהם הסכמים לליווי פיננסי עם הבנק מעת לעת (להן ביחד: "הערבויות"). הביטוח נעשה באמצעות חברת בת בבעלות מלאה של הבנק (CAPTIVE) שהוקמה בחו"ל, ונרכש ממבטחי משנה בינלאומיים בעלי דירוג בינלאומי גבוה ומבטח את הבנק למקרה בו יידרש הבנק לשלם בשל חילוט הערבויות, הכל בהתאם לתנאי הפוליסה. הביטוח ניכנס לתוקפו ביום 31 במרס 2019. רכישת הביטוח נועדה, בעיקרה, להפחית את ההון המרותק בגין סיכון האשראי הנובע מהנפקת הערבויות תוך שימוש בפוליסה כ"מפחיתת סיכון אשראי", בהתאם לתנאים שנקבעו בהוראות הפיקוח על הבנקים. נכון ליום 31 בדצמבר 2019 החלק המבוטח מהערבויות היה בהיקף של כ- 1.8 מיליארד ש"ח. רכישת הביטוח הביאה לגידול של כ- 0.2 נקודות אחוז ביחס הלימות ההון רובד 1 של הבנק.

באור 22ב - הלימות הון, נזילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

סכומים מדווחים

1. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211, בדבר "מדידה והלימות הון".

א. בנתוני המאוחד

	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2018
	במיליוני ש"ח	
1. הון לצורך חישוב יחס ההון		
הון עצמי רובד 1,לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים[1]	**2,703**	2,621
הון רובד 2, לאחר ניכויים	**810**	930
סך הכל הון כולל	**3,513**	3,551
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
סיכוני אשראי	**22,629**	22,187
סיכוני שוק	**544**	458
סיכון תפעולי	**2,014**	1,991
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	**25,187**	24,636
3. יחס ההון לרכיבי סיכון	באחוזים	
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	**10.73%**	10.64%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**13.95%**	14.41%
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים[2]	**9.39%**	9.38%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים[2]	**12.89%**	12.88%

ב. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)

	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2018
	במיליוני ש"ח	
1. הון רובד 1		
הון עצמי	**2,638**	2,498
סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים	**2,638**	2,498
התאמות פיקוחיות וניכויים[1]:		
מיסים נדחים לקבל	**(31)**	(15)
התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון רובד 1	**(7)**	(1)
סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים, לפני התאמות בגין תכנית ההתייעלות- הון עצמי רובד 1	**(38)**	(16)
סך התאמות בגין תכנית ההתייעלות- הון עצמי רובד 1	**103**	139
סך הכל הון רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים	**2,703**	2,621

ראה הערות להלן.

באור 22ב - הלימות הון, נזילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

סכומים מדווחים

1. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ב. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)

	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2018
	במיליוני ש"ח	
2. הון רובד 2		
הון רובד 2: מכשירים, לפני ניכויים	**543**	666
הון רובד 2: הפרשות, לפני ניכויים	**267**	264
סך הון רובד 2, לפני ניכויים	**810**	930
ניכויים:		
סך הכל ניכויים - הון רובד 2	**-**	-
סך הכל הון רובד 2	**810**	930

ג. השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רובד 1

	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2018
יחס ההון לרכיבי סיכון	באחוזים	
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני ההתייעלות	**10.32%**	10.08%
השפעת התאמות בגין תכנית התייעלות[1]	**0.41%**	0.56%
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	**10.73%**	10.64%

1. הערה: התאמות פיקוחיות וניכויים: בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון- ההון הפיקוחי". התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום 12.1.2016 ואשר תוקפן הוארך ביום 16.9.2018 בנושא "ההתייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל"(להלן: "התאמות בגין תכנית ההתייעלות"), ולאחר קבלת אישור מהפיקוח על הבנקים, ההתאמות פוחתות בהדרגה על פני 5 שנים משנת 2017 ועד ליום 31.12.2021. בנוסף ביום 31.12.18 אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות (להלן: "תכנית התייעלות נוספת") ולאחר קבלת אישור מהפיקוח על הבנקים בהתאם למכתב המפקח על הבנקים כאמור לעיל, השפעה זו תיזקף בשיעורים שוויים על פני 5 שנים החל משנת 2019 ואילך. לפרטים נוספים בדבר השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תכניות ההתיעלות ראה סעיף ב' לעיל.
2. דרישות יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור 9% ויחס הון כולל בשיעור 12.5% חלות מיום 1 בינואר 2015. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2015 חלות דרישות הון נוספות בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח.

2. יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

להלן דיווח על יחס המינוף על בסיס נתוני מאוחד[1] :

	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2018
	במיליוני ש"ח	
הון רובד 1 [2]	**2,703**	2,621
סך החשיפות	**45,089**	44,157
יחס המינוף	**5.99%**	5.94%
יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**5.00%**	5.00%

1. מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 218 בדבר יחס מינוף.
2. להשפעת הוראות המעבר והשפעת ההתאמות בגין תכנית ההתייעלות , ראה סעיפים 1.ב ו-1.ג.לעיל.

באור 22 ב – הלימות ההון, נזילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

3. יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

להלן דיווח על כיסוי נזילות על בסיס נתוני מאוחד [1,2]:

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום	
	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2018
	באחוזים	
יחס כיסוי הנזילות	**130%**	126%
יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**100%**	100%

1. במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.
2. מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 221 בדבר יחס כיסוי נזילות.

באור 23 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

סכומים מדווחים

א. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה [1]:

	מאוחד והבנק	
יתרת אשראי מפיקדונות לפי מידת גביה [2]	**31 בדצמבר 2019**	**31 בדצמבר 2018**
	במיליוני ש"ח	
מטבע ישראלי צמוד למדד	**104**	116

1. אשראים ופקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפקדונות) עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).
2. הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 8 מיליון ש"ח (2018 - 8 מיליון ש"ח) לא נכללו בלוח זה.

ב. תזרימים בגין עמלת גביה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת גביה - מאוחד והבנק

	ליום 31 בדצמבר 2019							
	עד שנה	**מעל שנה עד 3 שנים**	**מעל 3 עד 5 שנים**	**מעל 5 עד 10 שנים**	**מעל 10 עד 20 שנים**	**מעל 20 שנים**	**סך הכל**	**סך הכל ליום 31 בדצמבר 2018**
	במיליוני ש"ח							
במגזר הצמוד למדד								
תזרימים חוזיים עתידיים	**1**	**1**	**1**	**1**	**-**	**1**	**5**	7
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים	**1**	**1**	**1**	**1**	**-**	**1**	**5**	6
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים [1]	**1**	**1**	**1**	**1**	**-**	**1**	**5**	6

1. ההיוון בוצע לפי שיעור ממוצע של 1.61% (לשנת 2018 - 0.91%).

באור 23 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

מידע על העמדת הלוואות במשך השנה	31 בדצמבר	
	2019	2018
	במיליוני ש"ח	
הלוואות עומדות	**1**	2

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות:

1. דמי שכירות של מבנים וציוד בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות:

	מאוחד והבנק	
	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2018
	במיליוני ש"ח	
בשנה ראשונה	**23**	23
בשנה שניה	**21**	21
בשנה שלישית	**19**	21
בשנה רביעית	**19**	20
בשנה חמישית	**18**	19
מעל חמש שנים	**38**	43
סך הכל	**138**	147

2. ליום 31 בדצמבר 2019 קיימת התחייבות לרכישת מבנים וציוד בסך של כ- 4 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - לא קיימת התחייבות לרכישת מבנים וציוד).

3. חברה מאוחדת התחייבה להשקיע בתאגידים ריאליים נוספים ובקרן גידור סכום של 34 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - 30 מיליון ש"ח) וזאת בהתקיים תנאים מסוימים כפי שנקבעו בהסכמים עם אותם תאגידים.

4. הסכם לקבלת שירותי מחשוב

לבנק התקשרות מהותית רבת שנים עם בנק לאומי בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות בשיטה של מיקור חוץ, שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016 (והוארכה כמפורט להלן). ממועד זה החלה תקופה של שלוש שנים המוגדרת כ"פרויקט סיום ההתקשרות". ההתקשרות עם בנק לאומי מגובה באישורים הרגולטוריים הנדרשים, והצדדים פועלים לחידושם לפי הצורך.

לבנק תלות בלאומי היות ולא קיימת חלופה מידית זמינה למערכות המסופקות על ידו, ולכן נזק למערכות עלול לגרום לבנק לחשיפה או לנזק מהותי. עם התקרבות מועד סיום תקופת ההתקשרות עם לאומי, הבנק החל בבחינת האפשרויות העומדות בפניו ובמסגרת זו פנה לספקים שונים לצורך קבלת הצעות לשירותי מחשוב ותפעול ובחן החל מסוף 2016 ועד לרבעון הראשון של שנת 2018 הצעות ראשוניות שלהם תוך הסתייעות בשירותי ייעוץ חיצוניים, ובפיקוח ועדה דירקטוריונית ייעודית (הועדה לענייני טכנולוגית המידע וחדשנות טכנולוגית). יחד עם זאת, בעקבות הודעת בעלי השליטה בבנק על התקשרותם עם בנק מזרחי עוכב התהליך עקב חוסר הודאות באשר לעתידו העצמאי של הבנק.

לאור התמשכותו של מצב אי הודאות והעיכוב בלוחות הזמנים של פרויקט החלפת מערכות המחשוב של הבנק, אישר דירקטוריון הבנק ביום ה- 29 במרס, 2018 את הצעת בנק לאומי שהתקבלה בבנק באותו מועד, שעיקריה הינם כי על רקע העסקה של בעלי השליטה יסכים בנק לאומי, לדחות את תום תקופת ההיפרדות לתקופה של עד 18 חודשים נוספים, ובלבד שבכל מקרה בו יבקש הבנק להקדים את תום תקופת ההפרדות, תינתן ללאומי הודעה מוקדמת של 24 חודשים לפחות לפני מועד סיום ההפרדות.

נוכח פניית הצדדים לקבלת אישור הממונה על התחרות לפטור מהסדר כובל ביחס להארכת ההתקשרות בין הבנק לבין לאומי, נמסר לבנק על ידי הממונה על התחרות, כי על פניה נראית פניית הצדדים כמיזם משותף אשר מתאים לבחינת הצדדים על פי "הוראות ההגבלים העסקיים (פטור סוג למיזמים משותפים)(הוראת שעה) תשס"ו-2006" ולכן אינו מצריך אישור הממונה על התחרות. כמו כן קיבל הבנק אישור מאת הפיקוח על הבנקים כי אין לו התנגדות להארכת תקופת מתן שירותי המחשוב לבנק על ידי לאומי עד ליום 30 ביוני 2021.

בנוסף, עקב התמשכות תקופת אי הודאות בה פועל הבנק כאמור לעיל, ולצורך הערכות להמשכיות קבלת שירותים ביחס למערכות הליבה של הבנק ולהחלפת ספק שירותי מחשוב - אם הבנק יוותר בנק עצמאי, ובהתחשב בלוחות הזמנים להסבת מערכות ליבה שעשויה לארוך מספר שנים, חידש הבנק בראשית שנת 2019 תהליך בחינת, עדכון וטיוב ההצעות שקיבל מספקים לקבלת שירותי מחשוב ותפעול כאמור. במסגרת תהליך זה, החליט דירקטוריון הבנק ביום 2, ביולי, 2019 למקד התהליך בבחינת וטיוב הצעתה של **Tech Mahindra**, ולקדם המגעים מולה בנוגע

באור 23 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

להצעתה תוך הבהרה כי התקשרות לא תבוצע או ניתן יהיה להפסיקה אם הבנק לא יוותר בנק עצמאי, כאשר לא תבוצע כל פעולה היוצרת מחויבות או התחייבות של הבנק כלפי **Tech Mahindra** מכל סוג, אלא אם יתקבל אישור פרטני מראש של דירקטוריון הבנק.
לאור פסק הדין של בית הדין לתחרות מיום 28 בנובמבר, 2019 במסגרתו התקבלו העררים שהגישו בעלי השליטה בבנק, הבנק ובנק מזרחי על החלטת המ"מ הממונה על התחרות להתנגד למיזוג בין הבנק לבין בנק מזרחי והעליה בהתכנות למיזוג הבנק בעקבותיו, מחד גיסא, ועל רקע חוסר הודאות ביחס להשלמת התנאים שנקבעו על ידי הממונה על התחרות למיזוג הבנקים והשלמת הליכי הצעת הרכש על ידי בנק מזרחי מאידך גיסא, השהה הבנק את קידום המו"מ שהחל עם **Tech Mahindra** וטרם קיבל החלטה באשר להמשך צעדיו בעניין.
לפיכך, האמור לעיל והנובע ממנו מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, אשר עשוי להסתיים ללא התקשרות בין הבנק לבין **Tech Mahindra** או להתממש באופן שונה מהצפוי, כאשר אין ודאות כי יתרחש בפועל.
נוכח הצורך בהבטחת המשך קבלת שירותי מיחשוב לבנק לאחר תום הארכת ההסכם עם לאומי ביום 30 ביוני 2021, בין במקרה בו הבנק יתמזג ובין אם ישאר בנק עצמאי (במקרה האחרון שירותים אלו ידרשו עד להשלמת פרוייקט החלפת מערכות מחשב אם יבוצע על ידי הבנק, או במסגרת קבלת שירותי מחשוב ארוכי טווח מבנק לאומי ככל שמגעים עם לאומי יבשילו בעתיד) מקיים הבנק מגעים עם בנק לאומי למציאת פתרון להמשך קבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי באופן שיאפשר המשכיות קבלת שירותי מיחשוב לבנק בכל חלופה שתהיה רלוונטית לעתידו של הבנק. נכון למועד דוחות אלו לא הבשילו המגעים שהתקיימו עד כה עם בנק לאומי לצורך הארכת תקופת קבלת שירותי המיחשוב מבנק לאומי.
בהתחשב בתשומות שתידרשנה לביצוע פרויקט החלפת מערכות מחשוב, ככל שהבנק יוותר בנק עצמאי וככל שיבוצע, ולהוצאות וההשקעות שתידרשנה מהבנק במקביל, הן לצורך ביצוע פרוייקט החלפת מערכת המחשוב והן להמשך קבלת השירותים מבנק לאומי, צפויה במקרה של ביצוע פרוייקט מחשוב כאמור, עליה משמעותית בעלויות המחשוב של הבנק לתקופה מוגבלת (הכוללת הן את תקופת פרויקט החלפת המערכות והן את שנות הפעילות הראשונות של המערכת לאחר החלפתה, עקב העמסה מואצת של הוצאות הפחת בגין המערכת החדשה) ובהתאם גם פגיעה משמעותית ברווחיות הבנק שאין ביכולת הבנק להעריכה בשלב זה. כן יהיו לכך השלכות על גובה חשיפת הבנק לסיכונים שונים, ובראש ובראשונה לסיכון של טכנולוגית המידע ולסיכון האסטרטגי. גם בחלופה של המשך קבלת שירותים מבנק לאומי לטווח ארוך, עלולה להיות עליה משמעותית בהוצאות המחשוב של הבנק באופן שעלול להשפיע על רווחיות הבנק שאין ביכולת הבנק להעריכה בשלב זה.

5. ביום 27 באוקטובר 2015 חתם הבנק על תוספות להסכם בין הבנק לבין כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן: "**כאל**") ולהסכם נוסף בין הבנק לבין חברת דיינרס קלוב ישראל בע"מ (להלן: "**דיינרס**"), חברה בשליטת כאל, שניהם מיום 1 ביולי 2010 (להלן: "**ההסכמים**" ו- "**תוספות**"). ההסכמים נקשרו בשעתם לתקופה של 10 שנים, ועל פיהם מנפיקות כאל ודיינרס כרטיסי אשראי, כרטיסי בנק וכרטיסים משולבים ללקוחות הבנק ומספקות ללקוחות את השירותים הכרוכים בהנפקת הכרטיסים ללקוחות והגלומים בשימוש בהם. ההסכמים מעגנים זכויות הצדדים וכן הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי כאל ו/או דיינרס לכרטיסי חיוב שיונפקו במסגרת ההסכם וכן את יתר התנאים הנוגעים לכך. כמו כן, במסגרת התיקונים להסכם שנכנסו לתוקף בשנת 2015, עם קבלת פטור מהסדר כובל מן הממונה על התחרות הכלכלית (ביום 30 בדצמבר 2015), הוסכם כי הבנק יקבל מכאל ומדיינרס תגמול ומענק שנתי בכפוף לתנאים עסקיים הנוגעים להנפקה משותפת של כרטיסים. תוקף ההסכמים העדכניים הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2021 בכפוף לתנאיהם, ובכלל זה, תנאי ביטולם.

6. ביום 3 בפברואר 2011 התקשר הבנק עם ישראכרט בע"מ בהסכם לתקופה של חמש שנים, להנפקת כרטיסי חיוב של המותגים "ישראכרט" ו- "מאסטרדקארד". ההסכם קובע, בין היתר, הוראות בקשר לחלוקת האחריות בין פועלים אקספרס בע"מ לבנק, נוכח הוראות חוק כרטיסי חיוב, וכן את התנאים העסקיים התפעוליים והמשפטיים הרלבנטיים להנפקה כאמור. תקופת ההסכם תוארך אוטומטית לתקופות נוספות בנות שנתיים כל אחת, אלא אם יודיע מי מן הצדדים למשנהו, בדרכים הקבועות בהסכם, כי הוא אינו מעוניין בהארכה כאמור.
באותו תאריך, התקשר הבנק עם פועלים אקספרס בע"מ בהסכם לתקופה של ארבע שנים, להנפקת כרטיסי חיוב של המותג "אמריקן אקספרס". ההסכם קובע, בין היתר, הוראות בקשר לחלוקת האחריות בין פועלים אקספרס בע"מ לבנק נוכח הוראות חוק כרטיסי חיוב, וכן את התנאים העסקיים, התפעוליים והמשפטיים הרלבנטיים להנפקה כאמור, תקופת ההסכם תוארך אוטומטית לתקופות נוספות בנות שנתיים כל אחת, אלא אם יודיע מי מן הצדדים למשנהו, בדרכים הקבועות בהסכם, כי הוא אינו מעוניין בהארכה כאמור.

7. בהתאם לאסטרטגיה העסקית של הבנק, הכוללת שימת דגש על תחום הבנקאות הקמעונאית, מתקשר הבנק מעת לעת (החל משנת 2010) בהסכמים עם מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ (להלן: "**מימון ישיר**"), במסגרתם רוכש הבנק בדרך של המחאת זכויות והתחייבויות על דרך המכר, תיקי הלוואות שהועמדו על ידי מימון ישיר ללקוחות פרטיים לצורך רכישת כלי רכב וכן הלוואות לכל מטרה.

באור 23 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

במועד רכישת ההלוואות ממימון ישיר, עם קיום התנאים להכרה בנכס פיננסי (על פי FAS 166), רושם הבנק את ההלוואות הנרכשות בספריו בגובה התמורה קרי, שווי הוגן, למעט ההלוואות אשר לגביהן לבנק יש זכות החזרה לתקופה שהוגדרה בהסכם אשר נרשמות כחוב מובטח למימון ישיר. הכנסות המימון בעסקה נרשמות בהתאם לריבית האפקטיבית של ההלוואות הנרכשות.
ביום 27 בדצמבר, 2018 חתמו הבנק ומימון ישיר על הסכם המתקן ומחליף את ההסכמים הקודמים ביניהם (להלן: "**כתב התיקון להסכם**"), במסגרתו הוארכה תקופת ההסכם בין הבנק לבין מימון ישיר עד ליום 27 בדצמבר, 2019 כך שיתרת הקרן של כל ההלוואות שנמכרו וימכרו לבנק מכח כל ההסכמים בין הבנק לבין מימון ישיר (קיימים ועתידיים) לא תעלה בכל עת על 2 מיליארד ש"ח (להלן: "**סכום תקרה**").
ביום 1 במאי, 2019 חתמו הבנק ומימון ישיר על תיקון להסכם בניהם כך שהסכום המירבי של יתרת הקרן של כל ההלוואות אשר נמכרו ותימכרנה לבנק מכח כל ההסכמים בין הבנק לבין מימון ישיר (קיימים ועתידיים) יועלה מ-2 מיליארד ש"ח ל-2.2 מיליארד ש"ח. יתר הוראות ההסכם תשארנה ללא שינוי. ביצועה של כל עסקת מכירת תיקי ההלוואות כאמור בין הצדדים, יהיה כפוף לקיומם של תנאים שסוכמו במסגרת ההסכמים בין הצדדים וכן לשיקול דעת כל אחד מהצדדים. מבלי לגרוע מהאמור לעיל, ביצועה של עסקת מכירת תיקי הלוואות כאמור בכפוף לסכום התקרה, מותנה באישור הבנק בכתב ומראש. ביום 22 בינואר 2020, חתמו הבנק ומימון ישיר על תוספת להסכם במסגרתה הוארכה תקופת ההסכם בין הבנק לבין מימון ישיר עד ליום 31 בדצמבר 2021.

8. כבטחון לקיום כל התחייבויות הבנק בהתאם להסכם המתייחס להלוואות זכאות מכספי המדינה שנחתם בין הבנק לבין ממשלת ישראל בשנת 2004, ותוספת להסכם שנחתם בשנת 2008, המציא הבנק לאוצר התחייבות אוטונומית בלתי מותנית צמודה למדד, נכון ליום 31 בדצמבר 2019 בסך של כ- 12 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018- 12 מיליון ש"ח).

9. א. בהתאם לתקנות השקעות משותפות בנאמנות (הון עצמי, וביטוח של מנהל קרן ונאמן ותנאי כשירות של דירקטורים ועובדים בהם), התשנ"ו - 1995, החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ (חברה מאוחדת) הפקידה פקדון בסך של 8 מיליון ש"ח בבנק (31 דצמבר 2018 - 8 מיליון ש"ח) לטובת בעלי יחידות בקרנות נאמנות, שהחברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ משמשת להן כנאמן.

ב. חברה מאוחדת שעסקה בחיתום שהינה במעמד "חתם לא פעיל" מכוסה בביטוח אחריות מקצועית בהתאם לתקנות ניירות ערך (חיתום), התשנ"ז- 2007.

10. בהתאם להסכמים שנחתמו ביום 18 בדצמבר, 2006, ביום 27 באוגוסט 2009, ביום 28 באוגוסט, 2011 וביום 25 בנובמבר, 2013 בין אגוד הנפקות בע"מ, חברה מאוחדת, לבין הבנק, התחייב הבנק כלפי הנאמנים לתעודות ההתחייבות שהנפיקה החברה המאוחדת לקיים את תנאיהן של תעודות ההתחייבות ולפרוע אותן בהתאם לתנאיהן.

11. ביום 22 ביוני, 2009 אישרה האסיפה הכללית של הבנק עסקה להגדלת סכום ההתחייבות לשיפוי שניתנה למי שיכהנו, מעת לעת, כנושאי משרה בבנק ובחברות הבת של הבנק (להלן: "נושאי המשרה"), במסגרת כתב התחייבות לשיפוי שאושר על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 29 בדצמבר, 2005 (להלן: "כתב ההתחייבות"), לעניין הצעה ו/או הנפקה של ניירות ערך באמצעות תשקיף, על כל הנובע מכך, כמפורט בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות וזאת בסך נוסף של 15 מיליון דולר ארה"ב (להלן: "סכום השיפוי הנוסף"), מעבר להתחייבות לשיפוי בסך של 35 מיליון דולר ארה"ב, הנקוב בכתב ההתחייבות האמור. סכום השיפוי הנוסף יוחד אך ורק לאירוע המפורט בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות הנ"ל (שענינו הצעה ו/או הנפקה של ניירות ערך באמצעות תשקיף). מובהר, כי השיפוי בקשר לאירועים הכלולים בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות יינתן תחילה מתוך סכום השיפוי הנוסף (15 מיליון דולר ארה"ב), וככל שיידרש שיפוי בגין אירוע מהסוג האמור העולה על סכום השיפוי הנוסף, ישופו נושאי המשרה גם מתוך סכום ההתחייבות לשיפוי הקיים בסך 35 מיליון דולר ארה"ב. הגדלת סכום ההתחייבות לשיפוי, כמפורט לעיל, אושרה על ידי ועדת הביקורת ביום 27 באפריל 2009 ועל ידי דירקטוריון הבנק ביום 30 באפריל 2009. לבעלי השליטה ששמותיהם מפורטים להלן עניין אישי בעסקה או היה עניין אישי בעסקה בעת אישורה בהתאם למפורט להלן עקב הגדלת סכום השיפוי ביחס לעצמם ו/או לקרוביהם, המכהנים כדירקטורים בחברה: מר ישעיהו לנדאו ז"ל, בעל השליטה בישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ, הנמנית על בעלי השליטה בבנק - ביחס להגדלת ההתחייבות לשיפוי לעצמו ולמר יגאל לנדאו (בנו); גב' רות מנור וגב' דרורה זכאי, בעלות השליטה בעת אישור העסקה בנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ונכסי שרודר בע"מ, הנמנות על בעלי השליטה בבנק - ביחס להגדלת ההתחייבות לשיפוי למר יצחק מנור (בעלה של גב' רות מנור) ולמר חיים אלמוג (חתנה של גב' דרורה זכאי בעת אישור השיפוי).

באור 23 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

12. א. הבנק, הנמנה על החברים במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ התחייב, ביחד עם יתר חברי הבורסה, לפצות הדדית את המסלקה של הבורסה אם יגרם לה נזק בקשר עם חוסר מלאי או חוסר כיסוי כספי של אחד מחברי הבורסה. במסגרת זו הקימה המסלקה קרן סיכונים בה ישתתפו כל חברי המסלקה ובכללם הבנק. דירקטוריון המסלקה החליט בנובמבר 2008 לתקן את הסעיף הדן במתן בטוחות על ידי החברים בגין קרן הסיכונים של המסלקה. בהתאם לתיקון כל חבר יפקיד להבטחת חלקו בקרן הסיכונים לפחות 25% בטוחות במזומן. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019 הינו 6 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018- 30 מיליון ש"ח). לעניין שעבודים בגין הנ"ל ראה באור 24.

ב. מסלקת מעו"ף בע"מ מופעלת על ידי הבורסה לניירות ערך בע"מ. עיסוקיה העיקריים של המסלקה הם הוצאת אופציות, העמדת כלים לסליקת עסקאות באופציות ומימושן ואספקת שירותים נלווים לחברי המסלקה ולמסחר באופציות וחוזים עתידיים. הבנק, הנמנה על החברים במסלקה, אחראי, ביחד עם יתר חברי המסלקה כלפי המסלקה, לכל חבות כספית המתחייבת מעסקאות באופציות המתבצעות בבורסה. לצורך כך הקימה המסלקה קרן סיכונים. חבר המסלקה אחראי כלפי המסלקה לחלקו בקרן הסיכונים, הנקבע בשיעור יחסי לפעילותו באופציות או לסך הבטוחות שעליו להעמיד למסלקה ובתנאים הנקבעים בידי דירקטוריון המסלקה מעת לעת. דירקטוריון מסלקת מעוף החליט בנובמבר 2008 לתקן את הסעיף הדן במתן הבטוחות על ידיו החברים בגין קרן הסיכונים של המסלקה. בהתאם לתיקון כל חבר יפקיד להבטחת חלקו בקרן הסיכונים לפחות 25% בטוחות במזומן. לתאריך המאזן חלקו של הבנק בקרן הסיכונים הוא 37 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - 10 מיליון ש"ח). חלקו של הבנק בקרן הסיכונים עלול לגדול אם אחד או יותר מהחברים האחרים במסלקה, לא יעמדו בהתחייבויותיהם.
הבנק התחייב כלפי המסלקה לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאות עבור לקוחותיו בגין כתיבת אופציות הנסחרות במסגרת המסלקה. סך הערבויות בגין עסקאות עבור לקוחות ליום 31 בדצמבר 2019 הינו 25 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - 41 מיליון ש"ח). לעניין שעבודים בגין הנ"ל ראה באור 24.

13. תיקון כתב ההתחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק ובחברות הבנות של הבנק ותיקון הוראות תקנון הבנק העוסקות בשיפוי וביטוח נושאי משרה:

ביום 31 באוקטובר 2012 אישרה האסיפה הכללית של הבנק בהמשך לאישור ועדת הביקורת מיום 6 בספטמבר 2012 ולאחריו אישור דירקטוריון הבנק מיום 10 בספטמבר 2012 תיקון לנוסח כתב ההתחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק ובחברות הבנות של הבנק, ובכלל זה לדירקטורים שבעלי שליטה בבנק עשויים להיחשב כבעלי עניין אישי במתן התחייבות לשיפוי להם, שמכהנים, כיהנו או יכהנו בבנק או בחברות בנות שלו. זאת, בין היתר, בעקבות תיקוני חקיקה שונים, ובכלל זה חוק החברות, תשנ"ט - 1999, חוק ייעול הליכי אכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א - 2011, חוק התחרות הכלכלית (תיקון מס' 13), התשע"ב - 2012, חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (להלן: "**תיקוני החקיקה**") וכן לעדכן את נספח האירועים המצורף לכתב ההתחייבות לשיפוי, וזאת בשים לב לשינויים ולהתפתחויות באופי ובהיקף הסיכונים המשפטיים החלים על הבנק וחברות הבת שלו (להלן: "**תיקון כתב ההתחייבות לשיפוי**" או "**העסקה**"). לבעלי השליטה ששמותיהם מפורטים להלן עניין אישי בעסקה או היה עניין אישי בעסקה בעת אישורה בהתאם למפורט להלן: מר ישעיהו לנדאו ז"ל[7], ביחס לאישור תיקונים לכתב ההתחייבות לשיפוי עבור ה"ה מר ישעיהו לנדאו ז"ל ומר ויגאל לנדאו {ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ אשר מר ישעיהו לנדאו ז"ל (אביו של מר יגאל לנדאו) הינו בעל השליטה בה, הינה חלק מגרעין השליטה בבנק} וזאת הואיל וההחלטה האמורה תחול לגבי בעל השליטה או קרובו שצוינו לעיל, בתוקף כהונתם כדירקטורים בבנק. הגב' רות מנור לעניין קבלת ההחלטה בדבר התיקונים לכתב ההתחייבות לשיפוי למר יצחק מנור שכיהן כדירקטור בבנק עד ליום 10 באוגוסט 2011 {מר יצחק מנור הינו בעלה של הגב' רות מנור, השולטת יחד עם ד"ר יעל אלמוג זכאי, בנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ונכסי שרודר בע"מ, הנמנות על בעלי השליטה בבנק}. כמו כן, ולמען הזהירות, יצוין כי לד"ר יעל אלמוג זכאי ו/או לנכסי דוד לויבנסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ו/או לנכסי שרודר בע"מ עשוי להיות עניין אישי בדבר התיקונים לכתב ההתחייבות לשיפוי למר חיים אלמוג המכהן כדירקטור בבנק מטעם ד"ר יעל אלמוג זכאי ו/או נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 ו/או נכסי שרודר בע"מ. עובר לאישור תיקון כתב ההתחייבות לשיפוי אישרה ביום 31 באוקטובר 2012 האסיפה הכללית של הבנק (בהמשך לאישור ועדת הביקורת מיום 6 בספטמבר 2012 ולאחריו אישור דירקטוריון הבנק מיום 10

[7] ביום 25,בנובמבר 2018 נפטר מר ישעיהו לנדאו ז"ל.

באור 23 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

בספטמבר 2012) לתקן את תקנות 127 ו- 129 בתקנון הבנק, בנושא שיפוי וביטוח נושאי משרה, וזאת בין היתר, לצורך התאמת נוסח התקנות האמורות לתיקוני החקיקה (להלן: "**תיקון התקנון**"). עוד יצוין, כי ביום 6 בפברואר 2013 תוקן תקנון הבנק באופן שהוכללה בו מגבלה לעניין סכום השיפוי המרבי שישלם הבנק במסגרת התחייבות מראש לשפות נושאי משרה. בהמשך לאישור ועדת התגמול של הבנק מיום 23 ביולי 2015 ולאישור דירקטוריון הבנק מיום 2 בספטמבר 2015, החליטה האסיפה הכללית של הבנק ביום 25 באוקטובר 2015 לאשר מחדש את כתב התחייבות לשיפוי לדירקטורים שהינם בעלי שליטה בבנק או קרוביהם או שבעלי השליטה בבנק עשויים להיחשב כבעלי עניין אישי במתן התחייבות לשיפוי להם, שמכהנים, כיהנו או יכהנו בבנק או בחברות הבנות שלו, באותם תנאים ובאותו נוסח של כתב ההתחייבות לשיפוי הקיים לנושאי משרה בבנק ובחברות הבנות של הבנק, כפי שאושר על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 31 באוקטובר 2012.

מאחר וכתב ההתחייבות לשיפוי חל גם על דירקטורים שהם בעלי שליטה בבנק או קרוביהם או שבעלי השליטה בבנק עשויים להיחשב כבעלי עניין אישי במתן התחייבות לשיפוי להם, אישרה האסיפה הכללית מחדש ביום 10 במאי 2018, לאחר אישורם של הדירקטוריון ביום 29 במרס, 2018 וועדת התגמול ביום 25 במרס, 2018, בהתאם להוראת סעיף 275(א1)(1) לחוק החברות, את כתב ההתחייבות לשיפוי לדירקטורים שהינם בעלי שליטה בבנק או קרוביהם או שבעלי השליטה בבנק עשויים להיחשב כבעלי עניין אישי במתן התחייבות לשיפוי להם, שמכהנים, כיהנו או יכהנו בבנק או בחברות הבנות שלו, באותם תנאים ובאותו נוסח של כתב ההתחייבות לשיפוי הקיים.

ביום 29 באוקטובר, 2018 אישרה האסיפה הכללית של הבנק לעדכן תיקון לנוסח כתב ההתחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק ובחברות הבנות של הבנק וכן למנכ"לית הבנק, כך שסכום השיפוי המירבי שישלם הבנק לנושאי המשרה בבנק וחברות הבנות של הבנק (בנוסף לסכומים שיתקבלו על פי פוליסות ביטוח שישולמו לנושא משרה או לעובד בבנק ו/או בחברות הבנות של הבנק), לא יעלה על 25% מההון העצמי של הבנק, לפי דוחותיו הכספיים האחרונים שיפורסמו לפני מועד התשלום בפועל של סכום השיפוי וכן לתקן את נספח האירועים המצורף לכתב ההתחייבות לשיפוי, וזאת בהמשך לאישור ועדת התגמול מיום 17 לספטמבר, 2018 ואישור הדירקטוריון מיום 20 בספטמבר, 2018 לעדכן כתב ההתחייבות לשיפוי כאמור לעיל, לכלל נושאי המשרה בבנק ובחברות הבנות (לרבות דירקטורים בבנק, ובכללם דירקטורים שבעלי השליטה בבנק עשויים להיחשב בעלי עניין אישי במתן התחייבות לשיפוי להם ומנכ"לית הבנק). ההחלטה על תיקון כתב ההתחייבות לשיפוי התקבלה בשים לב להיקף הסיכונים לנושאי המשרה בבנק, הנובעים, בין היתר, מאי הוודאות בה פועל הבנק בעקבות ההתקשרות בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי בהסכם במסגרתו התחייבו בעלי השליטה בבנק למכור את אחזקותיהם בבנק בהצעת רכש שיפרסם בנק מזרחי, ועל רקע הודעת בנק מזרחי שבכוונתו למזג את הבנק ככל שירכוש את מניותיו, ומהשלכותיה של אי הוודאות הנובעת מהאמור על הבנק והתנהלותו ובעקבות עדכוני חקיקה ורגולציה. ההחלטה לעדכן את סכום השיפוי המירבי במסגרת כתב השיפוי לנושאי המשרה בבנק התקבלה לאחר שוועדת התגמול ודירקטוריון הבנק בחנו גם את היקף השיפוי לנושאי משרה במוסדות בנקאיים אחרים ואת עמידתו של התיקון המוצע במגבלות והכללים שנקבעו בתקנון הבנק ובמדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק.

14. ביום 30 ביוני 2009 אישר דירקטוריון הבנק מתן כתבי שיפוי בלתי חוזרים ובלתי מותנים לחברות מאוחדות הכוללת את אגוד שוקי הון בע"מ, אגוד הנפקות בע"מ, איגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ, חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ, כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ וליבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ (וזאת בהמשך לכתבי שיפוי שניתנו בעבר לחברות אגודים בע"מ, אגוד מערכות בע"מ, אגוד השקעות וייזום בע"מ ואגוד ליסינג בע"מ, כאשר לעניין כתב השיפוי לאגוד ליסינג אישר דירקטוריון הבנק השמטת תניות מכתב השיפוי בתוקף מיום 30 ביוני 2009), בגין כל התחייבויותיהן (ללא הגבלה בסכום), לרבות אך לא רק בגין אשראים והלוואות שהוענקו לחברות על ידי הבנק או על ידי כל צד ג', ובגין כל התחייבות אחרת אשר תהיינה לחברות המאוחדות וזאת בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 311 (יחס הון מזערי) (הוחלפה בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201) ו- 313 (מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים), ובהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 203 בדבר מסגרת עבודה ומדידה להלימות הון - גישה סטנדרטית סיכון אשראי.

15. ביום 31 בינואר 2017 אישר דירקטוריון הבנק (וביום 28 בפברואר 2017 אישר דירקטוריון אגוד הנפקות בע"מ) הסכם פקדונות בין אגוד הנפקות לבין הבנק אשר יחול על הנפקות של אגרות חוב ו/או כתבי התחייבות ו/או ניירות ערך מסחריים שיוצעו מכוח תשקיף המדף שפרסמה אגוד הנפקות ביום 23 בינואר 2017 (נושא תאריך 24 בינואר 2017) ועל הנפקות כאמור שתבצע אגוד הנפקות מכח תשקיפי מדף נוספים שתפרסם החברה עם תום תוקפו של התשקיף הנזכר לעיל (להלן: "**הסכם פקדונות משנת 2017**") וזאת בתנאים זהים להסכם הפקדונות שנחתם בין אגוד הנפקות לבין הבנק ביום 25 בנובמבר 2013 שתנאיו מפורטים להלן. לפי הסכם שנחתם ביום 25 בנובמבר 2013 בין אגוד הנפקות לבין הבנק (להלן: "**הסכם הפקדונות משנת 2013**") אשר חל על הנפקות של אגרות חוב ו/או ניירות ערך מסחריים שיוצעו מכוח תשקיף מדף שפרסמה אגוד הנפקות ביום 26 בנובמבר 2013 והנושא תאריך 27 בנובמבר 2013 (להלן: "**תשקיף מדף 2013**", להלן: "**ניירות הערך המוצעים**"), הבנק יכסה את כל הוצאות

באור 23 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ההנפקה הישירות של אגוד הנפקות בגין ניירות הערך המוצעים מיד עם הוצאתן בפועל וכן, יחזיר לאגוד הנפקות כל סכום שאגוד הנפקות הוציאה ותוציא בקשר עם הנפקת ניירות הערך המוצעים מכל סדרה, ככל שסכום זה לא כוסה על ידי המרווח על הפקדונות המשולם על ידי הבנק, כמפורט להלן. עוד נקבע בהסכם האמור, כי התמורה מהנפקת ניירות הערך המוצעים על פי תשקיף מדף 2013 תופקד על ידי אגוד הנפקות בפקדונות בבנק, כאשר כל פקדון מבין הפקדונות יהיה בתנאי פרעון, הצמדה וריבית, כפי שיסוכם עם הבנק מעת לעת, אשר יאפשרו פירעון מלא של ניירות הערך המוצעים במועדם, והפקדון ישמש לפרעון ניירות הערך המוצעים, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.05%, או מרווח בשיעור אחר, כפי שיקבע בין הבנק לאגוד הנפקות, אשר נועד לכסות בקירוב את סכום ההוצאות השוטפות של אגוד הנפקות. כל פקדון יהיה בדרגת פרעון זהה לדרגת הפירעון של תעודות ההתחייבות שתמורתן הופקדה בפקדון. על אף האמור לעיל, במקרה בו תבצע אגוד הנפקות הנפקה בהרחבת סדרה הנקובה בפרמיה או בנכיון, ביחס לקרן תעודות ההתחייבות שהונפקה בדוח הצעת המדף על פיו נרשמו תעודות ההתחייבות נשוא ההנפקה בהרחבת סדרה לראשונה למסחר, עשויים תנאי הפקדון בו תופקד קרן תעודות ההתחייבות לגלם ההתאמה לפרמיה או לנכיון, ובלבד שתנאי הפקדון יאפשרו פירעון מלא של תעודות ההתחייבות במועדן, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.05% או מרווח בשיעור אחר כפי שיקבע בין הבנק לאגוד הנפקות. הבנק נתן את הסכמתו העקרונית לקיים את כל תנאיהם של ניירות הערך המוצעים, אשר יוחזקו בידי הציבור. הבנק ינפיק התחייבות נפרדת וספציפית, מראש, ביחס לכל הנפקה והנפקה של תעודות התחייבות מהסדרות שתונפקנה, אשר על פיה יתחייב הבנק לקיים את תנאיהן של תעודות ההתחייבות מאותה סדרה ולפרוע אותן בהתאם לתנאיהן. ההתחייבות כאמור לעיל של הבנק אינה ניתנת לביטול או לשינוי. לפי הסכם שנחתם ביום 28 באוגוסט 2011 בין אגוד הנפקות לבין הבנק (להלן: "**הסכם 2011**") אשר חל על הנפקות של אגרות חוב ו/או כתבי התחייבות ו/או ניירות ערך מסחריים (להלן: "**ניירות הערך המוצעים**"), שמבוצעות מכוח תשקיף מדף שפרסמה אגוד הנפקות ביום 29 באוגוסט 2011 (להלן: "**תשקיף מדף 2011**"), הבנק יכסה את כל הוצאות ההנפקה הישירות של אגוד הנפקות בגין ניירות הערך המוצעים מיד עם הוצאתן בפועל. עוד נקבע בהסכם 2011, כי התמורה מהנפקת ניירות הערך המוצעים על-פי תשקיף מדף 2011 תופקד על-ידי אגוד הנפקות בפקדונות בבנק, אשר יהיו בתנאי פירעון והצמדה דומים לתנאי ניירות הערך המוצעים ובתנאי ריבית אשר יהיו זהים או עדיפים מהם, כפי שיסוכם עם הבנק מעת לעת, אשר יאפשרו פירעון מלא של ניירות הערך המוצעים במועדם, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.05% או מרווח בשיעור אחר, כפי שייקבע בין הבנק לאגוד הנפקות, העשוי לכסות בקירוב את סכום ההוצאות השוטפות של אגוד הנפקות בקשר עם ניירות הערך המוצעים שיונפקו כאמור לעיל. כל פקדון יהיה בדרגת פרעון זהה לדרגת הפרעון של תעודות ההתחייבות שתמורתן הופקדה בפקדון. הסכם 2011 לא יגרע מתוקף הסכמי פקדונות קודמים, שאגוד הנפקות התקשרה בהם עם הבנק, החלים ביחס להנפקות שבוצעו בהתאם לתשקיפים קודמים של אגוד הנפקות, כמפורט להלן:

ביום 12 באפריל 2005 נחתם בין הבנק לבין אגוד הנפקות הסכם פקדונות בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי אגוד הנפקות ביום 13 באפריל 2005 (להלן: "**הסכם 2005**"), ביום 22 בנובמבר 2005 נחתמה בין הבנק לבין אגוד הנפקות תוספת להסכם 2005, לפיה הורחבה תחילתו של הסכם זה גם לתעודות התחייבות אשר נרשמו למסחר על פי תשקיף מיום 22 בנובמבר 2005, ביום 18 בדצמבר 2006 נחתם בין הבנק לבין אגוד הנפקות הסכם פקדונות (כפי שתוקן ביום 1 בינואר 2007), בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי אגוד הנפקות ביום 7 בינואר 2007, ביום 27 באוגוסט 2009 נחתם בין הבנק לבין אגוד הנפקות הסכם פקדונות בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי אגוד הנפקות ביום 31 באוגוסט 2009 (להלן: "**הסכמי הפקדונות הקודמים**"). במסגרת הסכמי הפקדונות הקודמים, נקבע, בין היתר, כדלקמן:

א. התמורה מהנפקת תעודות ההתחייבות שתונפקנה על פי התשקיפים הנ"ל תופקד על ידי אגוד הנפקות בפקדונות בבנק (להלן: "**הפקדונות**"). כל פקדון מבין הפקדונות יהיה בתנאי פירעון והצמדה דומים לתנאי תעודות ההתחייבות המוצעות על פי התשקיפים הנ"ל, ובתנאי ריבית אשר יהיו תנאים זהים ו/או עדיפים מהם, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.12% (או מרווח אחר אשר נועד לכסות את הוצאות אגוד הנפקות בקשר עם הנפקת תעודות ההתחייבות).

ב. כל פקדון יהיה בדרגת פירעון זהה לדרגת הפירעון של תעודות ההתחייבות שתמורתן הופקדה בפקדון.

ג. הבנק נתן את הסכמתו העקרונית לקיים את כל תנאיהן של תעודות ההתחייבות שתוצענה על פי התשקיפים הנ"ל, אשר תוחזקנה בידי הציבור, התחייבות הבנק אינה ניתנת לביטול או לשינוי, מאחר שתלויות בה זכויות צד שלישי, דהיינו זכויות בעלי תעודות ההתחייבות והנאמנים לתעודות ההתחייבות.

ד. ההסכמים יעמדו בתוקפם כל עוד תעודות ההתחייבות תהינה במחזור.

באור 23 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

16. ביום 14 בספטמבר 2017 אישר דירקטוריון הבנק, בהמשך לאישור ועדת הביטוח של דירקטוריון הבנק ולאישור ועדת התגמול של הדירקטוריון מיום 7 בספטמבר 2017, ובהתאם לעקרונות שנקבעו במדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק כפי שאושרה על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 6 באוקטובר 2016, רכישת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה (D&O) בבנק ובחברות הבנות שלו, בגבולות אחריות של עד 120 מיליון דולר ארה"ב לאירוע ולתקופה (להלן: "**פוליסת נושאי המשרה הנוכחית**"), יחד עם רכישת פוליסת ביטוח בנקאית שגבולות האחריות במסגרתה הינם 100 מיליון דולר לאירוע ולתקופה, וזאת לתקופה של עד 18 חודשים, החל מיום 15 בספטמבר 2017 ועד ליום 14 במרס 2019. הפוליסות נרכשו אצל קונסורציום של מבטחים בלונדון, ו"שירותי חזית" בגין הפוליסות נרכשו מאת חברת ביטוח ישראלית. הפרמיה ששילם הבנק בגין רכישת פוליסת נושאי המשרה הנוכחית (כולל התמורה בגין "שירותי החזית" כאמור) הינה בסך כולל של כ-364 אלפי דולר ארה"ב ל- 18 חודשים. לכל הדירקטורים בבנק, לרבות הדירקטורים שהינם בעלי שליטה בבנק או קרוביהם, עניין ברכישת פוליסת נושאי המשרה הנוכחית. פוליסת נושאי המשרה הנוכחית חלה בתנאים זהים הן לגבי נושאי משרה שהינם בעלי שליטה בבנק או קרוביהם: ה"ה מר ישעיהו לנדאו ז"ל ששימש כדירקטור בבנק עד ליום 6.4.17, ויגאל לנדאו ויובל לנדאו, בניו של מר ישעיהו לנדאו ז"ל, המכהנים כדירקטורים בבנק (מר ישעיהו לנדאו ז"ל נמנה על בעלי השליטה בבנק באמצעות החזקותיו בישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ וישעיהו לנדאו נכסים (1998) בע"מ) ומר יצחק מנור המכהן כדירקטור בבנק (מר יצחק מנור הינו בעלה של הגב' רות מנור הנמנית על בעלי השליטה בבנק באמצעות החזקותיה, יחד עם ד"ר יעל אלמוג זכאי, בנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ונכסי שרודר בע"מ), והן לגבי נושאי משרה אחרים בבנק.

לאור הודעת בעלי השליטה בבנק מיום 27 בנובמבר 2017 על התקשרותם עם בנק מזרחי בעסקה, במסגרתה התחייבו בעלי השליטה למכור מניותיהם בבנק לבנק מזרחי במסגרת הצעת רכש חליפין שיקיים בנק מזרחי בכפוף לתנאים מתלים שנקבעו בין הצדדים להסכם, או לחלופין במסגרת מיזוג סטטוטורי (להלן: "העסקה"), ונוכח כוונת בנק מזרחי, כפי שפורסמה על ידו, למזג את הבנק עם ולתוך בנק מזרחי לאחר רכישתו, התבקשה הסדרת הכיסוי הביטוחי לנושאי המשרה בבנק בפוליסת ביטוח RUN OFF, מיד עם הפיכת הבנק לחברת בת של בנק מזרחי או מיד עם מיזוג הבנק עם ולתוך בנק מזרחי, לפי המועד המוקדם יותר וככל שהעסקה תצא אל הפועל.

בהתאם, אישרה האסיפה הכללית של הבנק ביום 10 במאי 2018, לאחר אישורם של הדירקטוריון ביום 29 במרס, 2018 וועדת התגמול ביום 25 במרס, 2018, כדלקמן:

א. רכישת פוליסת ביטוח RUN OFF בגבולות כיסוי של 200 מיליון דולר ארה"ב לאירוע ולתקופה, שתנאיה זהים לתנאי פוליסת נושאי המשרה הנוכחית (למעט התנאים שאינם ישימים לפוליסת Run OFF שאין אפשרות לבטלה, לשנותה או להאריכה), וזאת לתקופה של 7 שנים. פוליסת ביטוח ה- RUN OFF תכנס לתוקפה עם השלמת העסקה כהגדרתה לעיל, היינו עם השלמת העברת הבעלות בבנק על דרך הצעת הרכש, או מיזוג סטטוטורי (במקרה שהצעת הרכש תכשל). לפוליסת ה-RUN OFF תהיה תקופת כיסוי לאחור (retroactive date) זהה לזו הקיימת בפוליסת נושאי המשרה הנוכחית. במועד רכישת פוליסת ה- RUN OFF ובכפוף לרכישתה, תבוטל פוליסת נושאי המשרה הנוכחית.

ב. הגדלת גבולות הכיסוי של פוליסת נושאי המשרה הנוכחית מ- 120 מיליון דולר ארה"ב לאירוע ולתקופה ל- 200 מיליון דולר ארה"ב לאירוע ולתקופה (להלן: "הפוליסה המוגדלת"), החל ממועד אישור האסיפה הכללית.

בגין הגדלת גבולות הכיסוי של פוליסת נושאי המשרה הנוכחית כמתואר לעיל, הבנק שילם פרמיה בסך של כ- 86 אלפי דולר ארה"ב בגין התקופה שממועד האסיפה ועד לתום תקופת פוליסת נושאי המשרה הנוכחית לפי תנאיה.

ביום 18 באפריל, 2019 אישרה האסיפה הכללית של הבנק בהמשך לאישור דירקטוריון הבנק מיום 12 במרס, 2019 ולאישור ועדת התגמול של הדירקטוריון מיום 7 במרס, 2019, רכישת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה (**D&O**) בבנק ובחברות הבנות שלו, בגבולות כיסוי של עד 200 מיליון דולר ארה"ב לאירוע ולתקופה (להלן: "פוליסת נושאי המשרה"), וזאת לתקופה של עד 18 חודשים, החל מיום 15 במרס, 2019. בד בבד אישרה האסיפה הכללית בהמשך לאישור ועדת התגמול ולאחריה דירקטוריון הבנק, במועדים הנקובים לעיל, רכישת פוליסת ביטוח בגין אחריות דירקטורים ונושאי משרה מסוג RUN OFF בתנאים זהים לפוליסת נושאי המשרה (למעט התנאים שאינם ישימים לפוליסת RUN OFF שאין אפשרות לבטלה, לשנותה או להאריכה), וזאת לתקופה של 7 שנים ובגבולות כיסוי זהים (200 מיליון דולר ארה"ב לאירוע ולתקופה). פוליסת ביטוח ה- RUN OFF תרכש ותכנס לתוקפה בכפוף להשלמת עסקה בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי, במסגרתה התחייבו בעלי השליטה בבנק למכור מניותיהם במסגרת הצעת רכש חליפין שיפרסם בנק מזרחי, בכפוף לתנאים מתלים, ובמקרה שזו לא תצלח, יפעלו למכירת מניותיהם במסגרת הליך מיזוג סטטוטורי (להלן: "העסקה"), ומועד תחילתה של פוליסה זו יהיה ביום השלמת העסקה, ככל שתושלם. זאת במטרה להסדיר הכיסוי הביטוחי לנושאי המשרה בבנק בפוליסת ביטוח RUN OFF, מיד עם הפיכת הבנק לחברת בת של בנק מזרחי או מיד עם מיזוג הבנק עם ולתוך בנק מזרחי, לפי המועד המוקדם יותר וככל שהעסקה כאמור לעיל תצא אל הפועל.

באור 23 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

תנאי פוליסת נושאי המשרה וגבולות הכיסוי של פוליסת נושאי המשרה, כמו גם גבולות הכיסוי בפוליסת ה- RUN OFF, ככל שזו תרכש בעתיד, זהים לגבולות הכיסוי של פוליסת נושאי המשרה ופוליסת ביטוח ה- RUN OFF לנושאי המשרה, כפי שאושרו במסגרת החלטת האסיפה הכללית שהתקיימה ביום 10 למאי, 2018.
לפוליסת ה-RUN OFF תהיה תקופת כיסוי לאחור (retroactive date) זהה לזו הקיימת בפוליסת נושאי המשרה הנוכחית. במועד רכישת פוליסת ה- RUN OFF ובכפוף לרכישתה, תבוטל פוליסת נושאי המשרה. פוליסת נושאי המשרה נרכשה אצל קונסורציום מבטחים בלונדון ו-"שירותי החזית" בגין הפוליסה נרכשו מאת חברת ביטוח ישראלית. הפרמיה ששילם הבנק בגין רכישת פוליסת נושאי המשרה (כולל התמורה בגין "שירותי החזית" כאמור) הינה בסך כולל של כ-860 אלפי דולר ארה"ב ל- 18 חודשים. עלות רכישתה של פוליסת ה- RUN OFF, ככל שתרכש, בכפוף לאמור לעיל תעמוד על כ- 1,389 אלפי דולר ארה"ב.
ככל שפוליסת נושאי המשרה תבוטל עם רכישת פוליסת ה- RUN OFF, עשוי הבנק לקבל בגין ביטול פוליסת נושאי המשרה, זיכוי עבור יתרת התקופה שממועד ביטולה (לאחר ששת החודשים הראשונים של הביטוח) ועד תום תוקפה של הפוליסה לפי תנאיה, היינו זיכוי יחסי מתוך סך כל הפרמיה שתשולם על ידי הבנק כאמור לעיל. פוליסת נושאי המשרה חלה בתנאים זהים הן לגבי נושאי משרה שהינם בעלי שליטה בבנק או קרוביהם כמפורט לעיל בסעיף 16 והן לגבי נושאי משרה אחרים בבנק.

17. בסוף שנת 2019 הוצאה שומת מע"מ לחברה הבת אגוד ליסינג. השומה עוסקת בעיקרה בחיוב החברה הבת במע"מ עסקאות על מלוא תמורת מכירת הרכב בעת שנמסר לקונה ובאי התרת ניכוי מע"מ תשומות בעת רכישת הרכבים מיבואני הרכב אותם החכירה ללקוחותיה .לדעת הנהלת החברה, בהסתמך על יועציה המשפטיים של החברה, יותר סביר מאשר לא שהחברה לא תידרש לתשלום כלשהוא באשר לדרישת מע"מ. אגוד ליסינג חולקת על השומה והגישה השגה.

18. תובענות שונות נגד הבנק והחברות המאוחדות

א. נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות ועומדות תביעות משפטיות. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי התביעות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות, קיימות הפרשות נאותות, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בגין כל ההפסדים הצפויים הנובעים מהתביעות כנגד הבנק. לא נעשו הפרשות לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק ויועציו המשפטיים סיכוייהן קלושים. סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות תלויות שאפשרות התממשותן אינה קלושה, ואשר לא בוצעה הפרשה בגינה הינו כ- 1.9 מיליון ש"ח.

ב. תביעה נגד כרמל-אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (להלן: "החברה").

ביום 2 בנובמבר 1997 הוגש בבית המשפט המחוזי בתל-אביב כתב תביעה נגד כרמל-אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (לשעבר בנק כרמל) (חברה בבעלות מלאה של הבנק) ושלושה בנקים אחרים למשכנתאות בסכום כולל של כ-500 מיליון ש"ח, בקשר עם גבייה שלא כדין, לפי הטענה, של עמלות בגין ביטוח חיי לווים ונכסים המשועבדים לבנק. כמו כן, נתבקשו סעדים הצהרתיים שונים והוגשה בקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית. מטעם הנתבעים הוגשה בקשה לסילוק הבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית על הסף, אך הבקשה טרם נדונה לגופה. ההליכים בתביעה מושהים על פי החלטת בית המשפט בין היתר לאור בקשה דומה אחרת שהסתיימה בינתיים בהסדר פשרה. לפי חוות דעת יועציה המשפטיים של החברה, עילות מסוימות של התובעים, שהם לווים של החברה התיישנו, גודל הקבוצה שהתובעים מבקשים לייצג בתביעה הייצוגית איננו ניתן להערכה ולאומדן, והסעד המבוקש בתביעה הייצוגית ובכללו אופן חישוב הנזק איננו ברור ואיננו ניתן להגדרה, לרבות השאלה איזה חלק מן הסכום מיוחס לחברה. היועצים המשפטיים סבורים, כי בנסיבות אלה, חוסר הוודאות הכרוך בהליך, הן עובדתית והן משפטית, הוא רחב במידה כזו שלא ניתן לתת הערכת סיכון בגין התביעה. הואיל והתובענה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר ואף טרם נדונה הבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית, אין בידי הנהלת החברה והבנק, בהסתמך על חוות הדעת של יועציה המשפטים, להעריך בשלב זה את תוצאות התובענה.

באור 23 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. בחודש מרס 2014 התקבלה בבנק בקשה שהוגשה על ידי לקוחות הבנק ומבקשים נוספים לבית המשפט המחוזי בתל אביב לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ו- 4 בנקים נוספים, ועניינה הוא גביית עמלות מסוימות, לכאורה שלא כדין, על ידי המשיבים, בקשר לפעילות המרה ומשלוח של מטבע חוץ, העדר גילוי נאות והטעיה לכאורה של הלקוחות בנוגע לעלויות הכרוכות בשירותי ההמרה, וקיומו לכאורה של הסדר כובל ביחס לתמחור, לשירות ולגילוי הנאות המסופקים בהקשרי המט"ח (להלן: "הבקשה"). המבקשים מציינים בבקשה, כי אין מבקש בעל עילה אישית נגד הבנק בנוגע להפרת חוקי הבנקאות. הקבוצה המיוצגת על פי הבקשה, הינה כל האנשים או הישויות המשפטיות אשר השתמשו בשירותי הבנקים לשם ביצוע פעולת המרה, שליחה או קבלה של מטבע חוץ, וכן כלל הציבור בישראל אשר נפגע באופן ישיר או עקיף מההפרות לכאורה בהתאם להגדרת בית המשפט. הסעדים המבוקשים בתובענה הינם, בין היתר, מתן צו עשה לגילוי כל העלויות הכרוכות במתן שירותי המרה של מט"ח, לרבות הפרשי שער, מתן צו עשה שיחייב את הבנקים להקים ולהטמיע מערכת סליקה בין-בנקאית בתחום המט"ח, מתן צו מניעה ביחס לגביית כל עמלת תעריפון ו/או הפרשי שער עד להכרעה סופית בתובענה, וכן תביעה לפיצוי כספי, המועמדת נגד כל הבנקים המשיבים בבקשה זו יחד על כ- 2.07 מיליארד ש"ח. הדיון בתביעה זו אוחד עם תובענה נוספת נגד בנקים אחרים הזהה לה במהותה. בחודש אפריל 2015 הגישו המבקשים בהוראת בית המשפט בקשה לאישור מקוצרת, במסגרתה הפיצוי הכספי הכולל נגד הנתבעים מועמד על כ- 8.55 מיליארד ש"ח (לפני היוון) בתוספת נזק עקיף ופגיעה באוטונומיה. כמו כן, חלקו הנטען של הבנק עומד מתוך הסך הנ"ל על כ- 277 מיליון ש"ח. במרס 2018 ניתן פסק דין, אשר דחה את הבקשה לאישור התביעה כייצוגית והוגש ערעור על הדחייה. ביום 1 באפריל 2019 הומצא לבנק פסק דין במסגרתו דחה בית המשפט העליון את הערעור שהוגש כנגד הבנק.

ד. ביום 31 בינואר 2016, הומצאה לבנק בקשה שהוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק וארבעה בנקים נוספים (להלן: "המשיבים"), שעיקרה הטענה, כי המשיבים אינם מחזיקים סניפים בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל ואינם מנגישים את שירותיהם הבנקאיים לאוכלוסייה זו, וזאת בניגוד לאמור בחוק איסור הפלייה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות ציבוריים, התשס"א - 2000, לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א - 1981 ולחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. הקבוצה אותה מבוקש לייצג הינה כלל אזרחי מדינת ישראל, מוסלמים, נוצרים ודרוזים, אשר סובלים, לכאורה, מהפליה בנגישות לשירותים בנקאיים, עקב אי נוכחות סניפי בנק במקום יישובם. במסגרת תביעתם לסעדים שונים, מחלקים המבקשים את תביעתם בין נזק ממוני, המוערך בכ- 39.5 מיליון ש"ח, ונזק בלתי ממוני, המוערך בכ- 658 מיליון ש"ח, המסתכמים לכדי כ- 697.5 מיליון ש"ח, ומציינים כי חלקו של כל בנק משיב בנזק הנטען, הינו גם על פי נתח השוק שלו. בדצמבר 2017 ניתן פסק דין, אשר דחה את הבקשה לאישור התביעה כייצוגית. הוגש ערעור על הדחייה ובדצמבר 2019 הומצא לבנק פסק דין, במסגרתו דחה בית המשפט העליון את הערעור שהוגש כנגד הבנק.

ה. ביום 23 בפברואר 2017 הומצאה לבנק בקשה שהוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב- יפו לאישור תובענה כייצוגית נגד הבנק, שעניינה קביעת וגביית עמלות, לכאורה שלא כדין, מעסקים קטנים, תוך הפרה של חובות גילוי ואמונים בהן חב הבנק כלפי לקוחותיו ורשלנות (להלן: "הבקשה"). סכום תביעת הקבוצה, על פי אומדן המבקשת, הינו בסך של 48 מיליון ש"ח. המבקשת מציינת כי תביעות ייצוגיות בעילות דומות הוגשו נגד שני בנקים נוספים. הקבוצה המיוצגת על פי הבקשה, הינה כל לקוחות הבנק שענו להגדרת "עסק קטן", כהגדרתו בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008, אשר שילמו עמלות שלא לפי התעריפון החל על "עסק קטן", החל מיום כניסתם לתוקף של כללי העמלות, 1 ביולי 2008, ועד היום. הסעדים המבוקשים בתובענה הינם, בין היתר, מתן צו עשה לבנק לפנות לכל לקוחותיו העסקיים ולעדכנם בדבר המשמעות המעשית של סיווג החשבון כ"עסק קטן" לעניין תעריפון העמלות, מתן צו עשה לבנק לציין במסמכי הבנק את סוג החשבון ואת התעריפון על פיו משולמות העמלות בחשבון וכן השבה ו/או פיצוי כספי ו/או כל סעד אחר לזכות הקבוצה. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת של יועציה המשפטיים, מעריכה את סיכויי הבקשה להתקבל כקלושים.

באור 23 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

19. בקשה לאישור תביעה נגזרת

ביום 21 בדצמבר 2016 התקבלה בבנק בקשה לגילוי ועיון במסמכים על פי סעיף 198א. לחוק החברות, התשנ"ט-1999 שהוגשה למחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב ("הבקשה"). המבקש, הטוען כי הינו בעל מניות בבנק, מבקש מבית המשפט להורות לבנק לגלות מסמכים הנוגעים לאשראים שהעמיד הבנק למר אליעזר פישמן ולאחרים שלחובותיהם ערב מר פישמן אישית (להלן: "האשראים"). זאת לצורך גיבוש עמדה על ידי המבקש בקשר עם הגשת בקשה לאישור תביעה נגזרת, שעניינה לטענתו, הכשלים שנפלו לכאורה בממשל התאגידי בבנק והפרת חובות זהירות ואמונים לכאורה על ידי חברי דירקטוריון וחברי ועדת האשראי של הבנק כלפי הבנק, באישור העמדת האשראים הנזכרים מבלי שיהיו מגובים בביטחונות מספקים ומבלי לפעול כראוי לגביית החוב, באופן המסב לכאורה נזק לבנק. הוחלט על ידי דירקטוריון הבנק על הקמת ועדת תביעות בלתי תלויה לבחינת האירועים הנוגעים לאשראים והנטענים בבקשה. לאור זאת ביום 2 במרס 2017 הגיש הבנק לבית המשפט בקשה לעיכוב הליכים בהתייחס לבקשה. ביום 13 באוגוסט 2017 אישר דירקטוריון הבנק הסדר דיוני אשר אושר על ידי בית המשפט המחוזי ביום 6 באוגוסט 2017, במסגרת תיק הבקשה. על פי ההסדר יעוכבו ההליכים בתיק למשך תקופה של חמישה חודשים על מנת לאפשר לוועדת התביעות הבלתי תלויה, לדון בנושא, ולדירקטוריון עצמו לדון בהמלצותיה. הרכב הוועדה הוא: שופט בית המשפט המחוזי בדימוס, מר עדי זרנקין, אשר עומד בראשה, וחבריה הם מר אברהם אשרי, ופרופ' בן ציון זילברפרב. בהסדר הדיוני נקבע עוד, כי דו"ח הוועדה והמלצותיה יובאו לדיון ולהחלטה בפני דירקטוריון הבנק, וזו תימסר לב"כ המבקש. עוד הוסכם, כי אם יודיע המבקש לאחר כל אלה על כוונה להמשיך בהליכים בתיק הבקשה, יפנו הצדדים להליך גישור בפני כב' השופטת בדימוס הילה גרסטל. עיכוב ההליכים הוארך עד ספטמבר 2019 באישור בית המשפט. הוועדה הבלתי תלויה השלימה עבודתה והמלצותיה נדונו על ידי דירקטוריון הבנק. בהתאם להסדר הדיוני בין הצדדים, תוכן החלטת הדירקטוריון, שהתקבלה במסגרת אותו דיון, נמסר לב"כ המבקש. ביום 28 ביולי 2019 התקבלה בבנק הודעה מאת ב"כ המבקש בתיק הבקשה, לפיה בכוונת המבקש לפנות לבית המשפט ולעדכנו אודות סיום הליך הגישור, ובד בבד להגיש חלף הבקשה, בקשה לאישור תביעה נגזרת.

ביום 7 באוקטובר, 2019 נודע לבנק מבאי כוחו, כי ביום 25 בספטמבר, 2019 הוגשה בקשה לאישור תובענה נגזרת (להלן: "**הבקשה לאישור תובענה נגזרת**") נגד 20 משיבים שונים, שלפי הנטען מכהנים או כיהנו כדירקטורים בבנק. עניינה של הבקשה, על פי הנטען בה, הוא מתן הלוואות למר אליעזר פישמן בשנים 2004-2008, ללא בטחונות או כאשר קיימות בטוחות המכסות רק חלק מסך חובותיו, ותוך הפעלת שיקול דעת רשלני והפגנת אדישות. כן נטען לגבי אי נקיטת פעולה על ידי הבנק ונושאי המשרה להחזר כספי הבנק. המבקש עותר לחייב את המשיבים בנזק שגרמו, לטענתו, ברשלנותם, בסך של 125 מיליון ש"ח, הלוקח להערכתו בחשבון את התקבולים שיתקבלו בהליכי חדלות הפירעון של מר פישמן. בד בבד, בית המשפט אישר את מחיקת הבקשה לגילוי מסמכים המוזכרת לעיל. הבנק הצטרף כמשיב לבקשה לאישור תובענה נגזרת.

לדעת הנהלת הבנק בהסתמך על יועציה המשפטיים, בשלב מוקדם זה, לא ניתן להעריך את סיכוייה להתקבל.

באור 23א - ערבויות

סכומים מדווחים

להלן פרטים בדבר הסכום המקסימלי של תשלומים עתידיים פוטנציאלים בגין ערבויות :

	ליום 31 בדצמבר 2019					
	פקיעה בעוד שנה או פחות	פקיעה בין שנה ועד שלוש שנים	פקיעה מעל שלוש עד חמש שנים	פקיעה מעל חמש שנים	סך הכל	יתרה בספרים
	במיליוני ש"ח					
ערבויות להבטחת אשראי	**196**	**91**	**20**	**18**	**325**	**325**
ערבויות לרוכשי דירות	**7**	**-**	**-**	**1,385**	**1,392**	**1,392**
ערבויות והתחייבויות אחרות	**528**	**135**	**36**	**252**	**951**	**951**
התחייבויות להוצאת ערבויות	**1,129**	**-**	**-**	**-**	**1,129**	**1,129**
סך הכל	**1,860**	**226**	**56**	**1,655**	**3,797**	**3,797**

	ליום 31 בדצמבר 2018*					
	פקיעה בעוד שנה או פחות	פקיעה בין שנה ועד שלוש שנים	פקיעה מעל שלוש עד חמש שנים	פקיעה מעל חמש שנים	סך הכל	יתרה בספרים
	במיליוני ש"ח					
ערבויות להבטחת אשראי	261	57	11	52	381	381
ערבויות לרוכשי דירות	7	-	-	1,973	1,980	1,980
ערבויות והתחייבויות אחרות	569	292	13	288	1,162	1,162
התחייבויות להוצאת ערבויות	1,020	-	-	-	1,020	1,020
סך הכל	1,857	349	24	2,313	4,543	4,543

* סווג מחדש.

באור 24 – שעבודים

1. להבטחת סליקת עסקות אשראי תוך יומי שבנק ישראל מקצה או יקצה לבנק מעת לעת במסגרת פעולתו במערכת זה"ב (RTGS), המבצעת סליקה בזמן אמת ואשר נכנסה לפעולה במערכת הבנקאית בסוף יולי 2007, יצר הבנק בחודש יולי 2007, שעבוד שוטף לטובת בנק ישראל, ללא הגבלה בסכום, על מלאי אג"ח מדינה ומק"מים המוחזקים על ידו. על פי תנאי השעבוד, הוא בתוקף כל עוד מצויים אג"ח או מק"מים כאמור בחשבון על שם בנק ישראל ועבורו המנוהל במסלקת הבורסה והמיועד להפקדה ו/או לרישום בטוחות לטובת בנק ישראל או בחשבון הבנק המתנהל בבנק ישראל ואשר מיועד לביצוע חיובים וזיכויים כספיים של מסלקת הבורסה.

2. להבטחת אשראי מכל סוג במט"י או במט"ח שמקבלים הבנקים ובכלל זה בנק אגוד, מפעם לפעם מבנק ישראל ככל שיועמד אשראי על ידי בנק ישראל- והתחייבויות הבנק מכוחו כלפי בנק ישראל, התקשר הבנק במהלך חודש אוגוסט 2010 בהסכם ליצירת שיעבוד קבוע מדרגה ראשונה והמחאה על דרך שעבוד, ללא הגבלה בסכום, על כל הנכסים והזכויות בכל חשבון המתנהל במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ וב- Euroclear Bank (להלן: "חשבונות הבטוחות") לזכות ועל שם בנק ישראל, אשר נועד להפקדה ו/או לרישום בטוחות על ידי הבנק לטובת בנק ישראל, ובכלל זה על כספים וניירות ערך המופקדים או הרשומים או שיופקדו או ירשמו, בחשבונות הבטוחות, על פירותיהם והתמורה הכספית ממכירתם או מימושם. למען הזהירות, הנכסים המשועבדים שבחשבון הבטוחות ב- Euroclear Bank, או בכל חשבון בטוחות אחר המתנהל במסלקה מחוץ לישראל, ישועבדו בנוסף לשעבוד הקבוע בדרגה ראשונה, גם בשעבוד צף בדרגה ראשונה, ללא הגבלה בסכום.
השעבודים כמפורט לעיל ישמשו ערובה מתמדת ומתחדשת להתחייבויות המובטחות על ידם ויעמדו בתוקפם עד למועד שבו יאשר בנק ישראל בכתב כי בוטל. בנוסף לאמור לעיל נתן הבנק זכות קזוז ועיכבון על כל הנכסים המגיעים לו מבנק ישראל להבטחת פרעון ההתחייבויות המובטחות. ניהול הנכסים המשועבדים, לרבות לעניין ביצוע הפקדות ומשיכות כספים וניירות ערך בחשבונות הבטוחות ושערוכם, הינם כקבוע במסמכי ניהול הבטוחות של המסלקה בה מתנהל חשבון הבטוחות. במסגרת המערכת ההסכמית הנדרשת לצורך תפעול השעבוד נכללת הסכמה לתפעול מערכת הבטוחות על ידי מסלקת הבורסה עבור בנק ישראל בהתאם להסכם שנחתם ביניהם, והרשאה למסלקת הבורסה לבצע הוראות בנק ישראל בקשר עם ניירות הערך הישראליים המופקדים ו/או שיהיו מופקדים מעת לעת בחשבון הבטוחות הרלוונטי המיועד להפקדת בטוחות על ידי הבנק וכן הסכם להסדרת הפן התפעולי הכרוך בניהול הבטוחות (ניירות הערך הזרים) ב- Euroclear Bank. נכון ליום 31 בדצמבר 2019 לא הועמדו בטחונות.

3. הבנק חבר במסלקת היורוקליר בנק בריסל אשר סולקת ניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילותו זו של הבנק באמצעות המסלקה הנ"ל ולהבטחת האשראי שמנוצל על ידי הבנק בפועל באותה מסלקה מעת לעת, שעבד הבנק כספים וניירות ערך. מסגרת האשראי כנגדה שועבדו ניירות הערך מסתכמת ליום 31 בדצמבר 2019 ב- 6 מיליון דולר של ארה"ב (31 בדצמבר 2018 - 6 מיליון דולר של ארה"ב).

באור 24 – שעבודים (המשך)

4. בהתאם להסכם של הבנק עם מסלקת מעו"ף ומסלקת הבורסה ועל-פי החלטות הדירקטוריון של מסלקת המעו"ף וחוקי העזר והמתאר של מסלקת המעו"ף, מפקיד הבנק בחשבון על שם מסלקת המעוף ניירות ערך כבטוחות לטובת מסלקת המעו"ף וכן מזומנים בחשבון שנפתח על שמה בבנק אחר, שיהוו תשלום למסלקות על חשבון כל סכום שהבנק יהיה חייב להן בגין עסקות במעו"ף ובניירות ערך ישראלים, שהבנק יהיה אחראי להם כלפיהן, וזאת כנגד התחייבות המסלקות להשיב לבנק סכום זה בהתאם להסכם. להבטחת חיובים אלה יצר הבנק ביום 31 במרס 2004 שעבוד קבוע ושעבוד צף בדרגה ראשונה ללא הגבלת סכום על החשבונות הללו לטובת מסלקת המעו"ף.
כמו כן, ביום 13 באפריל, 2005 יצר הבנק שעבוד קבוע בדרגה ראשונה והמחאה על דרך השעבוד ללא הגבלת סכום, בחשבון ניירות הערך על שם המסלקה וכל חשבונות המשנה שלו וכן בחשבון הכספי המתנהל על שם המסלקה בבנק אחר, והכל בהתאם להסכם הבנק עם מסלקת הבורסה וזאת כערובה לקיומם המלא והמדויק של כל חיובי הבנק כלפי המסלקה מכל מין ומכל סוג, בין אם חיובים קיימים, או עתידיים, מתחדשים או מותנים, קצובים או בלתי קצובים, כפי שיהיו מעת לעת. הבטוחות משמשות כערובה לקיומם של כל חיובי הבנק כלפי מסלקת הבורסה, לפי העניין, בהתאם לתקנון הבורסה ולהנחיות על פי חוקי העזר של המסלקה והחלטות דירקטוריון המסלקה.
בנוסף, ביום 26 במרס 2017 יצר הבנק שעבוד קבוע בדרגה ראשונה ללא הגבלת סכום על כל הזכויות מכל מין וסוג, בכל אחד מחשבונות הבטוחות בבנק ישראל המתנהלים על שם מסלקת מעו"ף ומסלקת הבורסה בהתאמה, והמשמשים להפקת בטוחות חברי מסלקת המעו"ף ומסלקת הבורסה, בהתאמה, לטובת המסלקות האמורות, לרבות הזכויות לקבלת הכספים המופקדים או הרשומים לזכות חשבונות הבטוחות בבנק ישראל, וכל פירותיהם, כפי שיהיו מעת לעת. הכל בהתאם להסכמי משכון ואג"ח בין הבנק לבין מסלקת מעו"ף ומסלקת הבורסה בהתאמה. הבטוחות משמשות כערובה לקיומם של כל חיובי הבנק כלפי מסלקת המעו"ף ומסלקת הבורסה, לפי העניין, בהתאם לתקנון הבורסה ולהנחיות על פי חוקי העזר של המסקלות והחלטות דירקטוריון המסלקות.

שווי הבטוחות שהופקדו לטובת המסלקות נכון ליום 31 בדצמבר 2019 הינו 143 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018 - 177 מיליון ש"ח), הממוצע במהלך שנת 2019 הינו 165 מיליון ש"ח. היתרה המקסימלית שהופקדה הינה 197 מיליון ש"ח. פרטים נוספים ראה באור 23.ג.(12). לקוחות הבנק משעבדים נכסים מסוגים שונים בגין סך פעילותם בבנק, כולל פעילותם במעו"ף.

5. המקורות של ניירות ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן:

	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2018
	במיליוני ש"ח	
ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן	**2**	568

באור 25 - פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון

סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

	ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 בדצמבר 2018		
	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סך הכל	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
1. **סכום נקוב של מכשירים נגזרים**						
חוזי ריבית						
חוזי Futures ו- Forward	**1,562**	**-**	**1,562**	1,476	-	1,476
אופציות שנכתבו	**-**	**-**	**-**	-	-	-
אופציות שנקנו	**-**	**-**	**-**	-	-	-
Swaps[1]	**15,194**	**18,157**	**33,351**	19,128	3,811	22,939
סך הכל[2]	**16,756**	**18,157**	**34,913**	20,604	3,811	24,415
מזה: נגזרים מגדרים[3]	**537**	**-**	**537**	541	-	541
חוזי מטבע חוץ						
חוזי Futures ו- Forward[4]	**9,895**	**41**	**9,936**	11,698	186	11,884
אופציות שנכתבו[5]	**7,242**	**1,575**	**8,817**	5,195	1,439	6,634
אופציות שנקנו[6]	**7,468**	**2,415**	**9,883**	3,559	2,385	5,944
Swaps	**950**	**-**	**950**	1,499	-	1,499
סך הכל	**25,555**	**4,031**	**29,586**	21,951	4,010	25,961
חוזים בגין מניות						
חוזי Futures ו- Forward	**-**	**-**	**-**	-	-	-
אופציות שנכתבו[7]	**-**	**3,948**	**3,948**	-	4,014	4,014
אופציות שנקנו[8]	**8**	**3,865**	**3,873**	8	3,997	4,005
Swaps	**-**	**346**	**346**	-	346	346
סך הכל	**8**	**8,159**	**8,167**	8	8,357	8,365
חוזי סחורות ואחרים						
אופציות שנכתבו	**-**	**189**	**189**	-	-	-
אופציות שנקנו	**17**	**179**	**196**	-	-	-
סך הכל	**17**	**368**	**385**	-	-	-
סך הכל סכום נקוב	**42,336**	**30,715**	**73,051**	42,563	16,178	58,741

1. מזה: swaps שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 17,170 מיליון ש"ח (31.12.2018 - 12,965 מיליון ש"ח).
2. מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 1,562 מיליון ש"ח (31.12.2018 - 1,476 מיליון ש"ח).
3. חוזה החלפת ריבית מיועד לגידור שווי הוגן לצרכי גידור סיכוני ריבית.
4. מזה: חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט בסך 1,603 מיליון ש"ח (31.12.2018 - 1,622 מיליון ש"ח).
5. מזה: נסחרים בבורסה בסך 759 מיליון ש"ח (31.12.2018 - 1,243 מיליון ש"ח).
6. מזה: נסחרים בבורסה בסך 1,620 מיליון ש"ח (31.12.2018 - 2,208 מיליון ש"ח).
7. מזה: נסחרים בבורסה בסך 3,948 מיליון ש"ח (31.12.2018 - 4,014 מיליון ש"ח).
8. מזה: נסחרים בבורסה בסך 3,865 מיליון ש"ח (31.12.2018 - 3,997 מיליון ש"ח).

באור 25 - פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

	ליום 31 בדצמבר 2019					
	נכסים בגין נגזרים ברוטו			התחייבויות בגין נגזרים ברוטו		
	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סך הכל	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
חוזי ריבית	**235**	**87**	**322**	**312**	**82**	**394**
מזה: נגזרים מגדרים	**6**	**-**	**6**	**29**	**-**	**29**
חוזי מטבע חוץ	**91**	**41**	**132**	**169**	**19**	**188**
חוזים בגין מניות	**-**	**68**	**68**	**-**	**68**	**68**
חוזי סחורות ואחרים	**4**	**-**	**4**	**-**	**-**	**-**
סך הכל נכסים/התחייבויות בגין נגזרים ברוטו[1]	**330**	**196**	**526**	**481**	**169**	**650**
סכומים שקוזזו במאזן	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
יתרה מאזנית	**330**	**196**	**526**	**481**	**169**	**650**
מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים	**20**	**58**	**78**	**11**	**36**	**47**

	ליום 31 בדצמבר 2018					
	נכסים בגין נגזרים ברוטו			התחייבויות בגין נגזרים ברוטו		
	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סך הכל	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
חוזי ריבית	152	37	189	166	32	198
מזה: נגזרים מגדרים	37	-	37	6	-	6
חוזי מטבע חוץ	276	48	324	129	24	153
חוזים בגין מניות	-	129	129	-	131	131
סך הכל נכסים/התחייבויות בגין נגזרים ברוטו[1]	428	214	642	295	187	482
סכומים שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית	428	214	642	295	187	482
מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים	48	66	114	10	39	49

1. נכון ליום 31 בדצמבר 2019 וליום 31 בדצמבר 2018 אין מכשירים נגזרים משובצים.

באור 25 - פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

ב. גידור חשבונאי

1. השפעת חשבונאות גידור שווי הוגן

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019
	הכנסות (הוצאות) ריבית
	במיליוני ש"ח
סך הכל הכנסות (הוצאות) ריבית שהוכרו בדוח רווח והפסד מחוזי ריבית:	
פריטים מגודרים	**55**
נגזרים מגדרים	**(55)**

2. פריטים מגודרים בגידור שווי הוגן

	ליום 31 בדצמבר 2019	
	הערך במאזן של הפריט המגודר	התאמת שווי הוגן מצטבר שהגדיל (הקטין) את הערך במאזן ביחסי גידור קיימים
	במיליוני ש"ח	
ניירות ערך זמינים למכירה	**641**	**23**

באור 25 - פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

סכומים מדווחים

ג. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

	ליום 31 בדצמבר 2019					
	בורסות	בנקים	דילרים/ ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים	**43**	**373**	**2**	**-**	**108**	**526**
סכומי ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסים	**-**	**(365)**	**-**	**-**	**(20)**	**(385)**
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים	**43**	**8**	**2**	**-**	**88**	**141**
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים [1]	**29**	**346**	**21**	**-**	**105**	**501**
הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני	**-**	**(205)**	**-**	**-**	**(19)**	**(224)**
סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים	**29**	**141**	**21**	**-**	**86**	**277**
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	**72**	**149**	**23**	**-**	**174**	**418**
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**20**	**527**	**8**	**-**	**95**	**650**
סכומי ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
מכשירים פיננסיים	**-**	**(365)**	**-**	**-**	**(20)**	**(385)**
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**20**	**162**	**8**	**-**	**75**	**265**

	ליום 31 בדצמבר 2018					
	בורסות	בנקים	דילרים/ ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים	70	411	9	-	152	642
סכומי ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסים	-	(259)	-	-	(4)	(263)
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים	70	152	9	-	148	379
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים [1]	24	289	18	-	78	409
הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני	-	(133)	-	-	(8)	(141)
סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים	24	156	18	-	70	268
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	94	308	27	-	218	647
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	49	315	14	-	104	482
סכומי ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
מכשירים פיננסיים	-	(259)	-	-	(4)	(263)
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	49	56	14	-	100	219

1. ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של לווה.

באור 25 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

סכומים מדווחים

ד. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף התקופה על בסיס מאוחד

	ליום 31 בדצמבר 2019				
	עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	סך הכל
	במיליוני ש"ח				
חוזי ריבית					
שקל - מדד	**160**	**1,150**	**252**	**-**	**1,562**
אחר	**1,385**	**9,015**	**13,866**	**9,085**	**33,351**
חוזי מטבע חוץ	**16,812**	**12,203**	**571**	**-**	**29,586**
חוזים בגין מניות	**7,773**	**368**	**26**	**-**	**8,167**
חוזי סחורות ואחרים	**379**	**6**	**-**	**-**	**385**
סך הכל	**26,509**	**22,742**	**14,715**	**9,085**	**73,051**

	ליום 31 בדצמבר 2018				
	עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	סך הכל
	במיליוני ש"ח				
חוזי ריבית					
שקל - מדד	200	800	476	-	1,476
אחר	464	7,471	9,033	5,971	22,939
חוזי מטבע חוץ	15,899	8,994	1,068	-	25,961
חוזים בגין מניות	7,503	493	369	-	8,365
סך הכל	24,066	17,758	10,946	5,971	58,741

באור 26 – מגזרי פעילות פיקוחיים

הבנק מדווח על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם להגדרות שקבע הפיקוח על הבנקים

<u>פעילות הבנק מתמקדת במגזרי פעילות פיקוחיים כמפורט להלן:</u>

- משקי בית – אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
- בנקאות פרטית – אנשים פרטיים המנהלים תיק נכסים פיננסיים (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) מעל 3 מיליון ש"ח.
- עסקים זעירים וקטנים – עסקים בעלי מחזורי פעילות עד 50 מיליון ש"ח.
- עסקים בינוניים – עסקים בעלי מחזורי פעילות מעל 50 מיליון ש"ח ומתחת ל- 250 מיליון ש"ח.
- עסקים גדולים – עסקים בעלי מחזורי פעילות מעל 250 מיליון ש"ח.
- גופים מוסדיים – קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח, חברי בורסה, מנהלי כספי לקוחות.
- ניהול פיננסי – כולל את פעילות המסחר (נוסטרו), ניהול נכסים, התחייבויות והשקעות ריאליות.
- מגזר אחר – לרבות פעילויות שהופסקו ופעילויות שלא ניתן לשייכן למגזרים האחרים.

<u>להלן הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:</u>

הכנסות ריבית - במגזרים בהם הפעילות מתמקדת בלקוחות נכללות בסעיף הכנסות ריבית מאשראי והוצאות ריבית על פקדונות המיוחסים ישירות ללקוח. בחישוב ההכנסות מאשראי ופקדונות נלקח בחשבון מחיר המעבר הרלוונטי למשך החיים הממוצע ולמגזר ההצמדה. בנוסף, כל מגזר מזוכה/מחוייב בגין עודף/חוסר מקורות אל מול מגזר ניהול פיננסי בהתאם לעלות שנקבעה. במגזר ניהול פיננסי נכללות בסעיף זה הכנסות מריבית על אגרות חוב וכן הוצאות הנובעות מהצורך לשמור על רמת נזילות עסקית ורמת פיזור נאותה של מפקידים אשר באות לידי ביטוי, בין היתר, בפער במחירי המעבר בין אשראים ופקדונות.

הכנסות שאינן מריבית - מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. במגזר ניהול פיננסי נכללות בסעיף זה: הכנסות (הוצאות) בגין שווי הוגן של מכשירים פיננסים נגזרים (כנדרש על פי כללי חשבונאות), הכנסות מפעולות הבנק בנגזרים עבור עצמו, הכנסות ממימוש והתאמה של אגרות חוב, והכנסות ממימוש והתאמה של מניות.

הוצאות בגין הפסדי אשראי - נזקפות למגזר אליו משתייך הלקוח אשר כנגד חבותו נרשמה ההפרשה.

הוצאות תפעוליות ואחרות - הוצאות ישירות שניתן לזהותן למגזר ספציפי, מיוחסות לאותו מגזר. יתר ההוצאות מיוחסות למגזרים השונים על סמך מתודולוגיית הקצאה המבוססת על מפתחות העמסה שונים, המביאים לידי ביטוי את החלק היחסי של ההוצאה למגזר.

מיסים על ההכנסה - ההפרשה למס על התוצאות העסקיות של כל מגזר פעילות חושבה על פי שיעור המס האפקטיבי, למעט במקרים מסוימים בהם ניתן לבצע ייחוס ספציפי.

יתרות- יתרות מאזניות ויתרות נכסים בניהול שויכו ספציפית ללקוחות. הרכוש הקבוע מיוחס למגזר אחר.

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019								
	פעילות ישראל								
	משקי בית [4]	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל
	במיליוני ש"ח								
הכנסות ריבית מחיצוניים	462	1	193	78	119	5	139	-	997
הוצאות ריבית מחיצוניים	68	30	16	16	40	11	62	-	243
הכנסות ריבית, נטו:									
- מחיצוניים	394	(29)	177	62	79	(6)	77	-	754
- בינמגזרי	(49)	56	(16)	-	9	22	(22)	-	-
סך הכנסות ריבית, נטו	345	27	161	62	88	16	55	-	754
הכנסות שאינן מריבית:									
- מחיצוניים	107	15	81	28	29	16	113	1	390
- בינמגזרי	1	-	-	-	(1)	-	-	-	-
סך ההכנסות שאינן מריבית	108	15	81	28	28	16	113	1	390
סך הכנסות	453	42	242	90	116	32	168	1	1,144
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	45	-	(7)	(6)	8	-	-	-	40
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
- לחיצוניים	409	9	123	69	128	12	106	-	856
- בינמגזרי	4	1	5	1	-	-	(11)	-	-
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	413	10	128	70	128	12	95	-	856
רווח (הפסד) לפני מיסים	(5)	32	121	26	(20)	20	73	1	248
הפרשה למיסים על הרווח	(2)	11	43	9	(8)	7	26	-	86
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	(3)	21	78	17	(12)	13	47	1	162
יתרה ממוצעת של נכסים [1]	14,483	35	5,054	2,261	4,159	242	14,604	766	41,604
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור [1]	14,483	35	5,054	2,261	3,901	56	-	-	25,790
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	14,991	31	5,013	2,379	3,605	100	-	-	26,119
יתרת חובות פגומים	20	-	47	42	96	-	-	-	205
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	68	-	2	-	2	-	-	-	72
יתרה ממוצעת של התחייבויות [1]	14,639	3,556	4,965	2,767	5,874	2,962	2,232	1,178	38,173
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור [1]	13,128	3,540	4,189	2,316	5,100	2,932	-	-	31,205
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	13,010	3,361	4,145	2,273	6,206	2,673	-	-	31,668
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון [1,2]	9,382	97	4,820	2,800	4,806	187	2,026	1,110	25,228
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח [2]	9,686	95	4,853	2,786	4,318	140	2,170	1,139	25,187
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול [1,3]	6,166	3,760	2,739	1,877	6,052	8,909	-	-	29,503
פיצול הכנסות ריבית, נטו:									
- מרווח מפעילות מתן אשראי	308	1	129	50	72	2	-	-	562
- מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	43	17	18	8	7	3	-	-	96
- אחר	(6)	9	14	4	9	11	55	-	96
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	345	27	161	62	88	16	55	-	754

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון למעט יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ופקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
4. ההלוואות לדיור לרבות קבוצות רכישה נכללו תחת מגזר משקי בית.

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

	פעילות ישראל							
	מגזר משקי בית			מגזר בנקאות פרטית				
	הלוואות לדיור[4]	כרטיסי אשראי	אחר	סך הכל משקי בית	הלוואות לדיור	כרטיסי אשראי	אחר	סך הכל בנקאות פרטית	סך הכל
	במיליוני ש"ח								
הכנסות ריבית מחיצוניים	252	3	207	462	-	-	1	1	463
הוצאות ריבית מחיצוניים	5	-	63	68	-	-	30	30	98
הכנסות ריבית, נטו:									
- מחיצוניים	247	3	144	394	-	-	(29)	(29)	365
- בינמגזרי	(153)	-	104	(49)	-	-	56	56	7
סך הכנסות ריבית, נטו	94	3	248	345	-	-	27	27	372
הכנסות שאינן מריבית:									
- מחיצוניים	8	21	78	107	-	-	15	15	122
- בינמגזרי	-	-	1	1	-	-	-	-	1
סך ההכנסות שאינן מריבית	8	21	79	108	-	-	15	15	123
סך הכנסות	102	24	327	453	-	-	42	42	495
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(2)	-	47	45	-	-	-	-	45
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
- לחיצוניים	102	7	300	409	-	-	9	9	418
- בינמגזרי	-	-	4	4	-	-	1	1	5
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	102	7	304	413	-	-	10	10	423
רווח (הפסד) לפני מיסים	2	17	(24)	(5)	-	-	32	32	27
הפרשה למיסים על הרווח	1	6	(9)	(2)	-	-	11	11	9
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	1	11	(15)	(3)	-	-	21	21	18
יתרה ממוצעת של נכסים [1]	9,714	558	4,211	14,483	-	-	35	35	14,518
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור [1]	9,714	558	4,211	14,483	-	-	35	35	14,518
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	9,932	583	4,476	14,991	-	8	23	31	15,022
יתרת חובות פגומים	3	-	17	20	-	-	-	-	20
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	46	-	22	68	-	-	-	-	68
יתרה ממוצעת של התחייבויות [1]	816	80	13,743	14,639	-	1	3,555	3,556	18,195
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור [1]	-	-	13,128	13,128	-	-	3,540	3,540	16,668
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	-	-	13,010	13,010	-	-	3,361	3,361	16,371
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון [1,2]	5,066	497	3,819	9,382	-	8	89	97	9,479
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח [2]	5,196	523	3,967	9,686	-	8	87	95	9,781
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול [1,3]	-	-	6,166	6,166	-	-	3,760	3,760	9,926
פיצול הכנסות ריבית, נטו:									
- מרווח מפעילות מתן אשראי	122	3	183	308	-	-	1	1	309
- מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	-	-	43	43	-	-	17	17	60
- אחר	(28)	-	22	(6)	-	-	9	9	3
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	94	3	248	345	-	-	27	27	372

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון למעט יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ופקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
4. ההלוואות לדיור לרבות קבוצות רכישה נכללו תחת מגזר משקי בית.

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019							
	פעילות ישראל							
	מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים	
	בינוי ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוי ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוי ונדל"ן	אחר	סך הכל	סך הכל
	במיליוני ש"ח									
הכנסות ריבית מחיצוניים	72	121	193	23	55	78	6	113	119	390
הוצאות ריבית מחיצוניים	5	11	16	3	13	16	4	36	40	72
הכנסות ריבית, נטו:										
- מחיצוניים	67	110	177	20	42	62	2	77	79	318
- בינמגזרי	(12)	(4)	(16)	(1)	1	-	4	5	9	(7)
סך הכנסות ריבית, נטו	55	106	161	19	43	62	6	82	88	311
הכנסות שאינן מריבית:										
- מחיצוניים	20	61	81	10	18	28	7	22	29	138
- בינמגזרי	-	-	-	-	-	-	-	(1)	(1)	(1)
סך ההכנסות שאינן מריבית	20	61	81	10	18	28	7	21	28	137
מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי	-	4	4	-	-	-	-	-	-	4
סך הכנסות	75	167	242	29	61	90	13	103	116	448
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(1)	(6)	(7)	-	(6)	(6)	-	8	8	(5)
הוצאות תפעוליות ואחרות:										
- לחיצוניים	39	84	123	18	51	69	7	121	128	320
- בינמגזרי	-	5	5	-	1	1	-	-	-	6
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	39	89	128	18	52	70	7	121	128	326
רווח (הפסד) לפני מיסים	37	84	121	11	15	26	6	(26)	(20)	127
הפרשה למיסים על הרווח	13	30	43	4	5	9	2	(10)	(8)	44
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	24	54	78	7	10	17	4	(16)	(12)	83
יתרה ממוצעת של נכסים [1]	1,893	3,161	5,054	671	1,590	2,261	173	3,986	4,159	11,474
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור [1]	1,893	3,161	5,054	671	1,590	2,261	173	3,728	3,901	11,216
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	1,974	3,039	5,013	802	1,577	2,379	218	3,387	3,605	10,997
יתרת חובות פגומים	24	23	47	-	42	42	8	88	96	185
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	-	2	2	-	-	-	-	2	2	4
יתרה ממוצעת של התחייבויות [1]	1,364	3,601	4,965	827	1,940	2,767	996	4,878	5,874	13,606
מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור[1]	980	3,209	4,189	662	1,654	2,316	921	4,179	5,100	11,605
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	1,018	3,127	4,145	682	1,591	2,273	792	5,414	6,206	12,624
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון [1,2]	2,384	2,436	4,820	1,026	1,774	2,800	467	4,339	4,806	12,426
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח [2]	2,322	2,531	4,853	1,101	1,685	2,786	433	3,885	4,318	11,957
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול [1,3]	528	2,211	2,739	225	1,652	1,877	2,201	3,851	6,052	10,668
פיצול הכנסות ריבית, נטו:										
- מרווח מפעילות מתן אשראי	55	74	129	17	33	50	4	68	72	251
- מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	3	15	18	2	6	8	1	6	7	33
- אחר	(3)	17	14	-	4	4	1	8	9	27
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	55	106	161	19	43	62	6	82	88	311

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון למעט יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ופקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

מגזר ניהול פיננסי

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019				
	פעילות בישראל				
	מגזר ניהול פיננסי				
	פעילות למסחר	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות השקעה ריאלית	אחר	סך הכל
	במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית מחיצוניים	9	130	-	-	139
הוצאות ריבית מחיצוניים	8	54	-	-	62
הכנסות ריבית, נטו:					
- מחיצוניים	1	76	-	-	77
- בינמגזרי	1	(23)	-	-	(22)
סך הכנסות ריבית, נטו	2	53	-	-	55
הכנסות שאינן מריבית:					
- מחיצוניים	30	69	14	-	113
- בינמגזרי	-	-	-	-	-
סך ההכנסות שאינן מריבית	30	69	14	-	113
סך הכנסות	32	122	14	-	168
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-	-
הוצאות תפעוליות ואחרות:					
- לחיצוניים	32	74	-	-	106
- בינמגזרי	(12)	1	-	-	(11)
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	20	75	-	-	95
רווח (הפסד) לפני מיסים	12	47	14	-	73
הפרשה למיסים על הרווח	4	21	1	-	26
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	8	26	13	-	47
יתרה ממוצעת של נכסים [1]	996	13,448	160	-	14,604
יתרה ממוצעת של התחייבויות [1]	903	1,329	-	-	2,232
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור [1]	-	-	-	-	-
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	-	-	-	-	-
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון [1,2]	442	1,385	199	-	2,026
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח [2]	468	1,507	195	-	2,170
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול [1]	-	-	-	-	-
מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות מימון שאינן מריבית:					
הפרשי שער, נטו [3]	-	(4)	-	-	(4)
הפרשי מדד, נטו [3]	(1)	10	-	-	9
חשיפות ריבית ,נטו [3]	3	77	-	-	80
חשיפות למניות ,נטו [3]	1	-	-	-	1
מרווחי ריבית שמשויכים לניהול פיננסי	-	(22)	-	-	(22)
סך הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית, לפי בסיס צבירה	3	61	-	-	64
רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת ערך שאינה זמנית של אגרות חוב	-	34	-	-	34
שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד	-	(36)	-	-	(36)
הכנסות אחרות שאינם מריבית	29	63	-	-	92
סך הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות מימון שאינן מריבית	32	122	-	-	154

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון למעט יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ופקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים.

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

	פעילות ישראל								
	משקי בית [4]	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל
	במיליוני ש"ח								
הכנסות ריבית מחיצוניים *	468	1	190	93	117	4	149	-	1,022
הוצאות ריבית מחיצוניים *	48	24	14	11	38	12	106	-	253
הכנסות ריבית, נטו:									
- מחיצוניים	420	(23)	176	82	79	(8)	43	-	769
- בינמגזרי *	(96)	52	(15)	(8)	7	26	34	-	-
סך הכנסות ריבית, נטו	324	29	161	74	86	18	77	-	769
הכנסות שאינן מריבית:									
- מחיצוניים	111	15	85	35	37	13	65	26	387
- בינמגזרי	-	-	-	-	(1)	-	1	-	-
סך ההכנסות שאינן מריבית	111	15	85	35	36	13	66	26	387
סך הכנסות	435	44	246	109	122	31	143	26	1,156
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	80	-	10	3	24	-	-	-	117
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
- לחיצוניים	400	10	127	79	137	12	93	-	858
- בינמגזרי	5	1	5	1	-	-	(12)	-	-
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	405	11	132	80	137	12	81	-	858
רווח (הפסד) לפני מיסים	(50)	33	104	26	(39)	19	62	26	181
הפרשה למיסים על הרווח	(19)	12	39	9	(14)	6	23	2	58
רווח נקי (הפסד) לפני השפעת תוכנית התייעלות	(31)	21	65	17	(25)	13	39	24	123
השפעת תוכנית התייעלות	(26)	(1)	(7)	(5)	(8)	(1)	(5)	-	(53)
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	(57)	20	58	12	(33)	12	34	24	70
יתרה ממוצעת של נכסים [1]	13,650	40	4,879	2,628	4,190	397	15,572	756	42,112
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור [1]	13,650	40	4,879	2,628	3,988	147	-	-	25,332
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	13,910	40	4,507	2,302	3,531	118	-	-	24,408
יתרת חובות פגומים	19	-	27	24	215	-	-	-	285
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	76	-	1	-	-	-	-	-	77
יתרה ממוצעת של התחייבויות* [1]	13,921	3,836	4,824	2,683	6,630	4,009	2,291	896	39,090
מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור[1]	12,719	3,823	4,132	2,227	5,938	3,981	-	-	32,820
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	13,195	3,681	4,252	2,203	5,531	3,043	-	-	31,905
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון [1,2]	8,850	97	5,094	3,357	5,093	206	2,343	1,058	26,098
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח [2]	8,984	97	4,783	2,881	4,456	160	2,189	1,086	24,636
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול [1,3]	6,655	3,861	2,498	1,827	7,719	20,368	-	-	42,928
פיצול הכנסות ריבית, נטו:									
- מרווח מפעילות מתן אשראי	292	1	136	63	69	2	-	-	563
- מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	35	18	14	7	4	2	-	-	80
- אחר*	(3)	10	11	4	13	14	77	-	126
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	324	29	161	74	86	18	77	-	769

* סווג מחדש

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון למעט יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ופקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
4. ההלוואות לדיור לרבות קבוצות רכישה נכללו תחת מגזר משקי בית.

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018								
	פעילות ישראל								
	מגזר משקי בית				מגזר בנקאות פרטית				
	הלוואות לדיור[4]	כרטיסי אשראי	אחר	סך הכל משקי בית	הלוואות לדיור	כרטיסי אשראי	אחר	סך הכל בנקאות פרטית	סך הכל
	במיליוני ש"ח								
הכנסות ריבית מחיצוניים *	248	3	217	468	-	-	1	1	469
הוצאות ריבית מחיצוניים *	5	-	43	48	-	-	24	24	72
הכנסות ריבית, נטו:									
- מחיצוניים	243	3	174	420	-	-	(23)	(23)	397
- בינמגזרי *	(156)	-	60	(96)	-	-	52	52	(44)
סך הכנסות ריבית, נטו	87	3	234	324	-	-	29	29	353
הכנסות שאינן מריבית:									
- מחיצוניים	7	22	82	111	-	-	15	15	126
- בינמגזרי	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך ההכנסות שאינן מריבית	7	22	82	111	-	-	15	15	126
סך הכנסות	94	25	316	435	-	-	44	44	479
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	6	-	74	80	-	-	-	-	80
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
- לחיצוניים	97	6	297	400	-	-	10	10	410
- בינמגזרי	-	-	5	5	-	-	1	1	6
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	97	6	302	405	-	-	11	11	416
רווח (הפסד) לפני מיסים	(9)	19	(60)	(50)	-	-	33	33	(17)
הפרשה למיסים על הרווח	(4)	7	(22)	(19)	-	-	12	12	(7)
רווח נקי (הפסד) לפני השפעת תוכנית התייעלות	(5)	12	(38)	(31)	-	-	21	21	(10)
השפעת תוכנית התייעלות	(6)	-	(20)	(26)	-	-	(1)	(1)	(27)
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	(11)	12	(58)	(57)	-	-	20	20	(37)
יתרה ממוצעת של נכסים [1]	9,276	540	3,834	13,650	-	-	40	40	13,690
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור [1]	9,276	540	3,834	13,650	-	-	40	40	13,690
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	9,259	503	4,148	13,910	-	9	31	40	13,950
יתרת חובות פגומים	4	-	15	19	-	-	-	-	19
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	59	-	17	76	-	-	-	-	76
יתרה ממוצעת של התחייבויות [1]	635	67	13,219	13,921	-	1	3,835	3,836	17,757
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור [1]	-	-	12,719	12,719	-	-	3,823	3,823	16,542
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	-	-	13,195	13,195	-	-	3,681	3,681	16,876
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון [1,2]	4,675	491	3,684	8,850	-	8	89	97	8,947
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח [2]	4,765	486	3,733	8,984	-	8	89	97	9,081
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול [1,3]	-	-	6,655	6,655	-	-	3,861	3,861	10,516
פיצול הכנסות ריבית, נטו:									
- מרווח מפעילות מתן אשראי	114	3	175	292	-	-	1	1	293
- מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	-	-	35	35	-	-	18	18	53
- אחר	(27)	-	24	(3)	-	-	10	10	7
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	87	3	234	324	-	-	29	29	353

* סווג מחדש

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון למעט יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ופקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
4. ההלוואות לדיור לרבות קבוצות רכישה נכללו תחת מגזר משקי בית.

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018								
	פעילות ישראל								
	מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים		
	בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל	סך בכל
	במיליוני ש"ח									
הכנסות ריבית מחיצוניים	65	125 *	190	25	68	93	10	107	117	400
הוצאות ריבית מחיצוניים	4	10	14	2	9	11	2	36	38	63
הכנסות ריבית, נטו:										
- מחיצוניים	61	115 *	176	23	59	82	8	71	79	337
- בינמגזרי	(9)	(6)	(15)	(2)	(6)	(8)	2	5	7	(16)
סך הכנסות ריבית, נטו	52	109	161	21	53	74	10	76	86	321
הכנסות שאינן מריבית:										
- מחיצוניים	27	58	85	19	16	35	15	22	37	157
- בינמגזרי	-	-	-	-	-	-	-	(1)	(1)	(1)
סך ההכנסות שאינן מריבית	27	58	85	19	16	35	15	21	36	156
מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי	-	4	4	-	-	-	-	-	-	4
סך הכנסות	79	167	246	40	69	109	25	97	122	477
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	10	-	10	2	1	3	1	23	24	37
הוצאות תפעוליות ואחרות:										
- לחיצוניים	41	86	127	22	57	79	14	123	137	343
- בינמגזרי	-	5	5	-	1	1	-	-	-	6
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	41	91	132	22	58	80	14	123	137	349
רווח (הפסד) לפני מיסים	28	76	104	16	10	26	10	(49)	(39)	91
הפרשה למיסים על הרווח	10	29	39	6	3	9	3	(17)	(14)	34
רווח נקי (הפסד) לפני השפעת תוכנית התייעלות	18	47	65	10	7	17	7	(32)	(25)	57
השפעת תוכנית התייעלות	(2)	(5)	(7)	(5)	-	(5)	(1)	(7)	(8)	(20)
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	16	42	58	5	7	12	6	(39)	(33)	37
יתרה ממוצעת של נכסים [1]	1,730	3,149	4,879	693	1,935	2,628	302	3,888	4,190	11,697
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור [1]	1,730	3,149	4,879	693	1,935	2,628	302	3,686	3,988	11,495
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	1,812	2,695	4,507	638	1,664	2,302	321	3,210	3,531	10,340
יתרת חובות פגומים	10	17	27	2	22	24	22	193	215	266
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1
יתרה ממוצעת של התחייבויות [1]	1,379	3,445	4,824	847	1,836	2,683	982	5,648	6,630	14,137
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור [1]	1,003	3,129	4,132	644	1,583	2,227	855	5,083	5,938	12,297
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	1,006	3,246	4,252	626	1,577	2,203	734	4,797	5,531	11,986
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון [1,2]	2,768	2,326	5,094	1,497	1,860	3,357	935	4,158	5,093	13,544
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח [2]	2,479	2,304	4,783	1,171	1,710	2,881	688	3,768	4,456	12,120
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול [1,3]	518	1,980	2,498	230	1,597	1,827	3,031	4,688	7,719	12,044
פיצול הכנסות ריבית, נטו:										
- מרווח מפעילות מתן אשראי	52	84	136	19	44	63	8	61	69	268
- מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	2	12	14	1	6	7	1	3	4	25
- אחר	(2)	13	11	1	3	4	1	12	13	28
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	52	109	161	21	53	74	10	76	86	321

* סווג מחדש

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון למעט יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ופקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

מגזר ניהול פיננסי

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018				
	פעילות בישראל				
	מגזר ניהול פיננסי				
	פעילות למסחר	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות השקעה ריאלית	אחר	סך הכל
	במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית מחיצוניים	9	140 *	-	-	149
הוצאות ריבית מחיצוניים	11	95 *	-	-	106
הכנסות ריבית, נטו:					
- מחיצוניים	(2)	45	-	-	43
- בינמגזרי	2	32 *	-	-	34
סך הכנסות ריבית, נטו	-	77	-	-	77
הכנסות שאינן מריבית:					
- מחיצוניים	8	58	(1)	-	65
- בינמגזרי	1	-	-	-	1
סך ההכנסות שאינן מריבית	9	58	(1)	-	66
סך הכנסות	9	135	(1)	-	143
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-	-
הוצאות תפעוליות ואחרות:					
- לחיצוניים	33	60	-	-	93
- בינמגזרי	(13)	1	-	-	(12)
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	20	61	-	-	81
רווח לפני מיסים	(11)	74	(1)	-	62
הפרשה למיסים על הרווח	(4)	25	2	-	23
רווח נקי (הפסד) לפני השפעת תוכנית התייעלות	(7)	49	(3)	-	39
השפעת תוכנית התייעלות	-	(5)	-	-	(5)
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	(7)	44	(3)	-	34
יתרה ממוצעת של נכסים [1]	751	14,688	133	-	15,572
יתרה ממוצעת של התחייבויות [1]	1,012	1,279	-	-	2,291
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור [1]	-	-	-	-	-
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	-	-	-	-	-
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון [1,2]	481	1,687	175	-	2,343
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח [2]	477	1,539	173	-	2,189
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול [1]	-	-	-	-	-
מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות מימון שאינן מריבית:					
הפרשי שער, נטו [3]	-	16	-	-	16
הפרשי מדד, נטו [3]	(4)	20	-	-	16
חשיפות ריבית ,נטו [3]	4	96	-	-	100
חשיפות למניות ,נטו [3]	31	-	-	-	31
מרווחי ריבית שמשויכים לניהול פיננסי	-	(39)	-	-	(39)
סך הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית, לפי בסיס צבירה	31	93	-	-	124
רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת ערך שאינה זמנית של אגרות חוב	-	11	-	-	11
שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד	-	8	-	-	8
הכנסות אחרות שאינם מריבית	(22)	23	(1)	-	-
סך הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות מימון שאינן מריבית	9	135	(1)	-	143

* סווג מחדש.

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון למעט יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ופקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים.

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017								
	פעילות ישראל								
	משקי בית [4]	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל
	במיליוני ש"ח								
הכנסות ריבית מחיצוניים *	397	1	180	92	140	3	137	-	950
הוצאות ריבית מחיצוניים	52	20	12	10	31	8	72	-	205
הכנסות ריבית, נטו:									
- מחיצוניים	345	(19)	168	82	109	(5)	65	-	745
- בינמגזרי *	(48)	41	(8)	(9)	(11)	24	11	-	-
סך הכנסות ריבית, נטו	297	22	160	73	98	19	76	-	745
הכנסות שאינן מריבית:									
- מחיצוניים	109	14	98	32	43	13	95	2	406
- בינמגזרי	(1)	-	(1)	-	1	-	1	-	-
סך ההכנסות שאינן מריבית	108	14	97	32	44	13	96	2	406
סך הכנסות	405	36	257	105	142	32	172	2	1,151
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	70	-	7	(12)	(8)	(1)	-	-	56
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
- לחיצוניים	417	10	133	80	147	11	92	-	890
- בינמגזרי	4	1	4	1	1	-	(11)	-	-
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	421	11	137	81	148	11	81	-	890
רווח (הפסד) לפני מיסים	(86)	25	113	36	2	22	91	2	205
הפרשה למיסים על הרווח	(28)	8	35	11	1	7	29	1	64
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	(58)	17	78	25	1	15	62	1	141
יתרה ממוצעת של נכסים [1]	12,865	26	5,111	2,798	4,610	177	16,513	798	42,898
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור [1]	12,864	26	5,091	2,794	4,411	164	-	-	25,350
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	13,512	47	4,758	2,582	3,876	150	-	-	24,925
יתרת חובות פגומים	14	-	40	30	207	-	-	-	291
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	59	-	1	-	-	-	-	-	60
יתרה ממוצעת של התחייבויות [1]	13,754	3,626	6,026	2,250	6,310	4,608	1,489	* 1,505	* 39,568
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור [1]	12,659	3,615	5,305	1,793	5,528	4,571	-	-	33,471
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	12,963	3,413	4,725	2,008	5,483	4,160	-	-	32,752
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון [1,2]	8,252	77	5,240	3,404	5,687	144	2,409	1,033	26,246
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח [2]	8,585	89	5,204	3,311	5,182	116	2,536	1,039	26,062
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול [1,3]	6,581	3,737	4,181	1,404	8,530	19,382	-	-	43,815
פיצול הכנסות ריבית, נטו:									
- מרווח מפעילות מתן אשראי *	272	-	130	66	91	2	-	-	561
- מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	27	12	13	3	1	3	-	-	59
- אחר *	(2)	10	17	4	6	14	76	-	125
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	297	22	160	73	98	19	76	-	745

* סווג מחדש

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון למעט יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ופקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
4. ההלוואות לדיור לרבות קבוצות רכישה נכללו תחת מגזר משקי בית.

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

	פעילות ישראל								
	מגזר משקי בית				מגזר בנקאות פרטית				
	הלוואות לדיור[4]	כרטיסי אשראי	אחר	סך הכל משקי בית	הלוואות לדיור	כרטיסי אשראי	אחר	סך הכל בנקאות פרטית	סך הכל
	במיליוני ש"ח								
הכנסות ריבית מחיצוניים *	220	3	174	397	-	-	1	1	398
הוצאות ריבית מחיצוניים	5	-	47	52	-	-	20	20	72
הכנסות ריבית, נטו:									
- מחיצוניים	215	3	127	345	-	-	(19)	(19)	326
- בינמגזרי *	(138)	-	90	(48)	-	-	41	41	(7)
סך הכנסות ריבית, נטו	77	3	217	297	-	-	22	22	319
הכנסות שאינן מריבית:									
- מחיצוניים	7	22	80	109	-	-	14	14	123
- בינמגזרי	-	-	(1)	(1)	-	-	-	-	(1)
סך ההכנסות שאינן מריבית	7	22	79	108	-	-	14	14	122
סך הכנסות	84	25	296	405	-	-	36	36	441
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	4	-	66	70	-	-	-	-	70
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
- לחיצוניים	90	7	320	417	-	-	10	10	427
- בינמגזרי	-	-	4	4	-	-	1	1	5
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	90	7	324	421	-	-	11	11	432
רווח (הפסד) לפני מיסים	(10)	18	(94)	(86)	-	-	25	25	(61)
הפרשה למיסים על הרווח	(3)	6	(31)	(28)	-	-	8	8	(20)
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	(7)	12	(63)	(58)	-	-	17	17	(41)
יתרה ממוצעת של נכסים [1]	8,843	512	3,510	12,865	-	-	26	26	12,891
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור [1]	8,843	512	3,509	12,864	-	-	26	26	12,890
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	9,051	510	3,951	13,512	12	7	28	47	13,559
יתרת חובות פגומים	6	-	8	14	-	-	-	-	14
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	45	-	14	59	-	-	-	-	59
יתרה ממוצעת של התחייבויות [1]	577	63	13,114	13,754	-	1	3,625	3,626	17,380
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור[1]	-	-	12,659	12,659	-	-	3,615	3,615	16,274
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	-	-	12,963	12,963	-	-	3,413	3,413	16,376
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון [1,2]	4,347	476	3,429	8,252	-	7	70	77	8,329
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח [2]	4,567	483	3,535	8,585	-	7	82	89	8,674
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול [1,3]	-	-	6,581	6,581	-	-	3,737	3,737	10,318
פיצול הכנסות ריבית, נטו:									
- מרווח מפעילות מתן אשראי	104	3	165	272	-	-	-	-	272
- מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	-	-	27	27	-	-	12	12	39
- אחר	(27)	-	25	(2)	-	-	10	10	8
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	77	3	217	297	-	-	22	22	319

* סווג מחדש

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון למעט יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ופקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
4. ההלוואות לדיור לרבות קבוצות רכישה נכללו תחת מגזר משקי בית.

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

	פעילות ישראל								
	מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים		
	בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל	סך בכל
	במיליוני ש"ח									
הכנסות ריבית מחיצוניים	60	120 *	180	20	72	92	12	128	140	412
הוצאות ריבית מחיצוניים	3	9	12	2	8	10	2	29	31	53
הכנסות ריבית, נטו:										
- מחיצוניים	57	111	168	18	64	82	10	99	109	359
- בינמגזרי	(6)	(2) *	(8)	(1)	(8)	(9)	-	(11)	(11)	(28)
סך הכנסות ריבית, נטו	51	109	160	17	56	73	10	88	98	331
הכנסות שאינן מריבית:										
- מחיצוניים	28	70	98	17	15	32	16	27	43	173
- בינמגזרי	-	(1)	(1)	-	-	-	-	1	1	-
סך ההכנסות שאינן מריבית	28	69	97	17	15	32	16	28	44	173
מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי	-	4	4	-	-	-	-	-	-	4
סך הכנסות	79	178	257	34	71	105	26	116	142	504
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(1)	8	7	-	(12)	(12)	3	(11)	(8)	(13)
הוצאות תפעוליות ואחרות:										
- לחיצוניים	42	91	133	20	60	80	16	131	147	360
- בינמגזרי	-	4	4	-	1	1	-	1	1	6
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	42	95	137	20	61	81	16	132	148	366
רווח (הפסד) לפני מיסים	38	75	113	14	22	36	7	(5)	2	151
הפרשה למיסים על הרווח	11	24	35	4	7	11	2	(1)	1	47
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	27	51	78	10	15	25	5	(4)	1	104
יתרה ממוצעת של נכסים [1]	1,629	3,482	5,111	551	2,247	2,798	333	4,277	4,610	12,519
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור [1]	1,627	3,464	5,091	550	2,244	2,794	333	4,078	4,411	12,296
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	1,803	2,955	4,758	604	1,978	2,582	350	3,526	3,876	11,216
יתרת חובות פגומים	2	38	40	-	30	30	32	175	207	277
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1
יתרה ממוצעת של התחייבויות [1]	1,446	4,580	6,026	676	1,574	2,250	889	5,421	6,310	14,586
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור [1]	1,072	4,233	5,305	499	1,294	1,793	750	4,778	5,528	12,626
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	1,024	3,701	4,725	658	1,350	2,008	791	4,692	5,483	12,216
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון [1,2]	2,790	2,450	5,240	1,331	2,073	3,404	1,045	4,642	5,687	14,331
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח [2]	2,750	2,454	5,204	1,349	1,962	3,311	1,053	4,129	5,182	13,697
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול [1,3]	701	3,480	4,181	121	1,283	1,404	3,749	4,781	8,530	14,115
פיצול הכנסות ריבית, נטו:										
- מרווח מפעילות מתן אשראי	49	81	130	16	50	66	9	82	91	287
- מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	2	11	13	1	2	3	-	1	1	17
- אחר *	-	17	17	-	4	4	1	5	6	27
				-						
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	51	109	160	17	56	73	10	88	98	331

* סווג מחדש

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון למעט יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ופקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

מגזר ניהול פיננסי

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
	פעילות בישראל				
	מגזר ניהול פיננסי				
	פעילות למסחר	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות השקעה ריאלית	אחר	סך הכל
	במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית מחיצוניים	9	127 *	1	-	137
הוצאות ריבית מחיצוניים	(8)	80	-	-	72
הכנסות ריבית, נטו:					
- מחיצוניים	17	47	1	-	65
- בינמגזרי	-	11 *	-	-	11
סך הכנסות ריבית, נטו	17	58	1	-	76
הכנסות שאינן מריבית:					
- מחיצוניים	17	65	13	-	95
- בינמגזרי	1	-	-	-	1
סך ההכנסות שאינן מריבית	18	65	13	-	96
סך הכנסות	35	123	14	-	172
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-	-
הוצאות תפעוליות ואחרות:					
- לחיצוניים	29	63	-	-	92
- בינמגזרי	(12)	1	-	-	(11)
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	17	64	-	-	81
רווח לפני מיסים	18	59	14	-	91
הפרשה למיסים על הרווח	6	20	3	-	29
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	12	39	11	-	62
יתרה ממוצעת של נכסים [1]	1,674	14,637	202	-	16,513
יתרה ממוצעת של התחייבויות* [1]	1,438	51	-	-	1,489
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור [1]	-	-	-	-	-
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	-	-	-	-	-
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון [1,2]	461	1,810	138	-	2,409
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח [2]	508	1,880	148	-	2,536
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול [1]	-	-	-	-	-
מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות מימון שאינן מריבית:					
הפרשי שער, נטו [3]	-	203	-	-	203
הפרשי מדד, נטו [3]	-	2	-	-	2
חשיפות ריבית ,נטו [3]	17	127	-	-	144
חשיפות למניות ,נטו [3]	-	-	-	-	-
מרווחי ריבית שמשויכים לניהול פיננסי	-	(71)	-	-	(71)
סך הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית, לפי בסיס צבירה	17	261	-	-	278
רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת ערך שאינה זמנית של אגרות חוב	-	60	-	-	60
שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד	-	(4)	-	-	(4)
הכנסות אחרות שאינם מריבית	18	(194)	14	-	(162)
סך הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות מימון שאינן מריבית	35	123	14	-	172

* סווג מחדש.

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון למעט יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ופקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים.

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

א. חובות [1] ומכשירי אשראי חוץ מאזניים - הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

	ליום 31 בדצמבר 2019				
	אשראי לציבור				
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2018	**164**	**48**	**89**	**301**	**-**	**301**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**(5)**	**(2)**	**47**	**40**	**-**	**40**
מחיקות חשבונאיות	**(36)**	**(5)**	**(81)**	**(122)**	**-**	**(122)**
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	**21**	**1**	**46**	**68**	**-**	**68**
מחיקות חשבונאיות נטו	**(15)**	**(4)**	**(35)**	**(54)**	**-**	**(54)**
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2019	**144**	**42**	**101**	**287**	**-**	**287**
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	**38**	**-**	**3**	**41**	**-**	**41**

	ליום 31 בדצמבר 2018				
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2017	187	42	68	297	-	297
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	35	6	76	117	-	117
מחיקות חשבונאיות	(79)	(1)	(92)	(172)	-	(172)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	21	1	37	59	-	59
מחיקות חשבונאיות נטו	(58)	-	(55)	(113)	-	(113)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2018	164	48	89	301	-	301
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	42	-	3	45	-	45

	ליום 31 בדצמבר 2017				
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016	226	38	41	305	-	305
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(13)	4	65	56	-	56
מחיקות חשבונאיות	(48)	-	(65)	(113)	-	(113)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	22	-	27	49	-	49
מחיקות חשבונאיות נטו	(26)	-	(38)	(64)	-	(64)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2017	187	42	68	297	-	297
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	44	-	3	47	-	47

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

א. חובות [1] ומכשירי אשראי חוץ מאזניים- הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות, ועל החובות בגינם היא חושבה:

	ליום 31 בדצמבר 2019					
	אשראי לציבור					
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות:						
שנבדקו על בסיס פרטני	**10,584**	**1**	**145**	**10,730**	**637**	**11,367**
שנבדקו על בסיס קבוצתי	**519**	**9,931**	**4,939**	**15,389**	**-**	**15,389**
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור	**6**	**9,931**	**-**	**9,937**	**-**	**9,937**
סך הכל חובות	**11,103**	**9,932**	**5,084**	**26,119**	**637**	**26,756**
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:						
שנבדקו על בסיס פרטני	**100**	**-**	**9**	**109**	**-**	**109**
שנבדקו על בסיס קבוצתי	**6**	**42**	**89**	**137**	**-**	**137**
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור	**-**	**42** *	**-**	**42**	**-**	**42**
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי	**106**	**42**	**98**	**246**	**-**	**246**

	ליום 31 בדצמבר 2018				
יתרת חוב רשומה של חובות:					
שנבדקו על בסיס פרטני	9,950	8	192	10,150	368	10,518
שנבדקו על בסיס קבוצתי	594	9,251	4,413	14,258	-	14,258
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור	86	9,251	-	9,337	-	9,337
סך הכל חובות	10,544	9,259	4,605	24,408	368	24,776
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:						
שנבדקו על בסיס פרטני	117	-	9	126	-	126
שנבדקו על בסיס קבוצתי	5	48	77	130	-	130
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור	-	48*	-	48	-	48
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי	122	48	86	256	-	256

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.

* כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 35 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - 33 מיליון ש"ח).

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב. חובות [1]

1. איכות אשראי ופיגורים:

	ליום 31 בדצמבר 2019							ליום 31 בדצמבר 2018						
		בעייתיים [2]			חובות לא פגומים-מידע נוסף				בעייתיים [2]		חובות לא פגומים- מידע נוסף			
	לא בעייתיים	לא פגומים	פגומים [3]	סך הכל	בפיגור של 90 ימים או יותר [4]	בפיגור של 30 ועד 89 ימים [5]	לא בעייתיים	פגומים [3]	לא פגומים	סך הכל	בפיגור של 90 ימים או יותר [4]	בפיגור של 30 ועד 89 ימים [5]
	במיליוני ש"ח													
פעילות לווים בישראל ציבור - מסחרי														
בינוי ונדל"ן - בינוי	**2,076**	**14**	**11**	**2,101**	**1**	**2**	1,817	16	3	1,836	-	3
בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן	**878**	**-**	**21**	**899**	**-**	**2**	998	18	5	1,021	-	2
שרותים פיננסיים	**1,931**	**2**	**32**	**1,965**	**-**	**-**	1,733	40	-	1,773	-	-
מסחרי אחר	**5,976**	**40**	**121**	**6,137**	**3**	**10**	5,652	192	69	5,913	1	40
סך הכל מסחרי	**10,861**	**56**	**185**	**11,102**	**4**	**14**	10,200	266	77	10,543	1	45
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**9,883**	**46** [6]	**3**	**9,932**	**46**	**17**	9,196	4	59 [6]	9,259	59	14
אנשים פרטיים - אחר	**5,025**	**42**	**17**	**5,084**	**22**	**20**	4,552	15	38	4,605	17	21
סך הכל ציבור- פעילות בישראל	**25,769**	**144**	**205**	**26,118**	**72**	**51**	23,948	285	174	24,407	77	80
בנקים בישראל	**113**	**-**	**-**	**113**	**-**	**-**	153	-	-	153	-	-
סך הכל פעילות בישראל	**25,882**	**144**	**205**	**26,231**	**72**	**51**	24,101	285	174	24,560	77	80
פעילות לווים בחו"ל ציבור- מסחרי														
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	**1**	**-**	**-**	**1**	**-**	**-**	1	-	-	1	-	-
בנקים בחו"ל	**524**	**-**	**-**	**524**	**-**	**-**	215	-	-	215	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	**525**	**-**	**-**	**525**	**-**	**-**	216	-	-	216	-	-
סך הכל הציבור	**25,770**	**144**	**205**	**26,119**	**72**	**51**	23,949	285	174	24,408	77	80
סך הכל בנקים	**637**	**-**	**-**	**637**	**-**	**-**	368	-	-	368	-	-
סך הכל	**26,407**	**144**	**205**	**26,756**	**72**	**51**	24,317	285	174	24,776	77	80

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
2. סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק פיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאת בפיגור של 90 ימים או יותר.
3. ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית, למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש ראה באור 27.ב.2.3.2 להלן.
4. מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.
5. צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 12 מיליון ש"ח (נכון ליום 31 בדצמבר 2018 - 10 מיליון ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
6. כולל יתרת הלוואות לדיור בסך 2 מיליון ש"ח (נכון ליום 31 בדצמבר 2018 - 7 מיליון ש"ח) עם הפרשה לפי עומק פיגור בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פרעונה.

הערה: מצב הפיגור מטופל באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות האשראי.

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב. חובות [1] (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים:

2.1. חובות פגומים והפרשה פרטנית:

	ליום 31 בדצמבר 2019					ליום 31 בדצמבר 2018				
	יתרת [2] חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	יתרת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	יתרת [2] חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	סך הכל יתרת [2] חובות פגומים	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	יתרת [2] חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	יתרת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	יתרת [2] חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	סך הכל יתרת [2] חובות פגומים	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים
	במיליוני ש"ח									
פעילות לווים בישראל ציבור- מסחרי										
בינוי ונדל"ן - בינוי	**2**	**1**	**9**	**11**	**1,630**	2	1	14	16	1,438
בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן	**13**	**3**	**8**	**21**	**142**	-	-	18	18	128
שרותים פיננסיים	**32**	**3**	**-**	**32**	**686**	-	-	40	40	609
מסחרי אחר	**20**	**2**	**101**	**121**	**2,321**	96	17	96	192	2,200
סך הכל מסחרי	**67**	**9**	**118**	**185**	**4,779**	98	18	168	266	4,375
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**-**	**-**	**3**	**3**	**29**	3	2	1	4	31
אנשים פרטיים - אחר	**17**	**9**	**-**	**17**	**565**	-	-	15	15	489
סך הכל	**84**	**18**	**121**	**205**	**5,373**	101	20	184	285	4,895
מזה:										
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	**76**	**16**	**95**	**171**		98	18	112	210	
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים	**72**	**18**	**28**	**100**		2	1	97	99	

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
2. יתרת חוב רשומה.
3. בבנק אין חובות בעייתיים ביתרות האשראי לממשלה ופקדונות בבנקים.

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב. חובות [1] (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך):

2.2. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		
	יתרה ממוצעת של חובות פגומים [2]	הכנסות ריבית שנרשמו [3]	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	יתרה ממוצעת של חובות פגומים [2]	הכנסות ריבית שנרשמו [3]	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	יתרה ממוצעת של חובות פגומים [2]	הכנסות ריבית שנרשמו [3]	מזה: נרשמו על בסיס מזומן
	במיליוני ש"ח								
פעילות לווים בישראל ציבור- מסחרי									
בינוי ונדל"ן - בינוי	**13**	**-**	**-**	19	-	-	13	-	-
בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן	**21**	**-**	**-**	16	-	-	18	-	-
שרותים פיננסיים	**34**	**1**	**1**	8	-	-	15	-	-
מסחרי אחר	**160**	**4**	**4**	227	2	2	153	2	2
סך הכל מסחרי	**228**	**5**	**5**	270	2	2	199	2	2
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**3**	**-**	**-**	6	-	-	5	-	-
אנשים פרטיים - אחר	**16**	**2**	**2**	11	2	2	8	2	2
סך הכל	**247**	**7** [4]	**7**	287	4 [4]	4	212	4 [4]	4

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
2. יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.
3. הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בגין התקופה בו החוב סווג כפגום.
4. אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 45 מיליון ש"ח (בשנת 2018 - 30 מיליון ש"ח, בשנת 2017 - 24 מיליון ש"ח.)
5. בבנק אין חובות בעייתים ביתרות האשראי לממשלה ופקדונות בבנקים.

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב. חובות [1] (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך):

2.3 חובות בעייתיים בארגון מחדש:

	ליום 31 בדצמבר 2019						ליום 31 בדצמבר 2018					
	יתרת חוב רשומה						יתרת חוב רשומה					
	שאינו צובר הכנסות ריבית	צובר בפיגור של 90 ימים או יותר [2]	צובר בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים [2]	צובר לא בפיגור [2]	סך הכל [3]		שאינו צובר הכנסות ריבית	צובר בפיגור של 90 ימים או יותר [2]	צובר בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים [2]	צובר לא בפיגור [2]	סך הכל [3]	
	במיליוני ש"ח											
פעילות לווים בישראל ציבור- מסחרי												
בינוי ונדל"ן - בינוי	**2**	**-**	**-**	**6**	**8**		3	-	-	7	10	
בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן	**19**	**-**	**-**	**-**	**19**		5	-	-	-	5	
שרותים פיננסיים	**-**	**-**	**-**	**32**	**32**		40	-	-	-	40	
מסחרי אחר	**17**	**-**	**-**	**7**	**24**		27	-	-	5	32	
סך הכל מסחרי	**38**	**-**	**-**	**45**	**83**		75	-	-	12	87	
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**		-	-	-	-	-	
אנשים פרטיים - אחר	**12**	**-**	**-**	**5**	**17**		8	-	-	4	12	
סך הכל	**50**	**-**	**-**	**50**	**100**		83	-	-	16	99	

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
2. צובר הכנסות ריבית.
3. נכלל בחובות פגומים.
4. בבנק אין חובות בעייתים ביתרות האשראי לממשלה ופקדונות בבנקים.

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב. חובות [1] (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך):

2.4. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך):

ארגונים מחדש שבוצעו בשנת הדיווח

	בשנת 2019			בשנת 2018			בשנת 2017		
	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש
		במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח	
פעילות לווים בישראל ציבור- מסחרי									
בינוי ונדל"ן - בינוי	**16**	**3**	**3**	11	9	9	8	4	4
בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן	**5**	**13**	**13**	1	-	1	1	-	-
שרותים פיננסיים	**-**	**-**	**-**	2	40	40	2	-	-
מסחרי אחר	**56**	**10**	**10**	41	5	5	26	34	34
סך הכל מסחרי	**77**	**26**	**26**	55	54	54	37	38	38
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**-**	**-**	**-**	-	-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - אחר	**617**	**15**	**15**	683	12	12	308	6	6
סך הכל	**694**	**41**	**41**	738	66	66	345	44	44

ארגונים מחדש שכשלו [3]

	בשנת 2019		בשנת 2018		בשנת 2017	
	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה
		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח
פעילות לווים בישראל ציבור- מסחרי						
בינוי ונדל"ן - בינוי	**6**	**-**	1	-	3	-
בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן	**-**	**-**	1	-	2	-
שרותים פיננסיים	**1**	**-**	-	-	1	-
מסחרי אחר	**20**	**1**	16	3	10	-
סך הכל מסחרי	**27**	**1**	18	3	16	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**-**	**-**	-	-	-	-
אנשים פרטיים - אחר	**255**	**1**	265	-	72	1
סך הכל	**282**	**2**	283	3	88	1

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח ונייר ערך שנשאלו.
2. בבנק אין חובות בעייתים ביתרות האשראי לממשלה ופקדונות בבנקים.
3. חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הפכו לחובות בפיגור.

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב. חובות [1] (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור [3]

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון [2] (LTV), סוג החזר וסוג הריבית:

	ליום 31 בדצמבר 2019			
	יתרת הלוואות לדיור			
	סך הכל	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה	סיכון אשראי חוץ מאזני סך הכל
	במיליוני ש"ח			
שיעבוד ראשון:				
שיעור מימון - עד 60%	**8,252**	**212**	**4,598**	**459**
- מעל 60%	**1,680**	**36**	**1,057**	**243**
שיעבוד שני או ללא שיעבוד	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל	**9,932**	**248**	**5,655**	**702**

	ליום 31 בדצמבר 2018			
	יתרת הלוואות לדיור			
	סך הכל	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה	סיכון אשראי חוץ מאזני סך הכל
	במיליוני ש"ח			
שיעבוד ראשון:				
שיעור מימון - עד 60%	7,846	206	4,357	380
- מעל 60%	1,413	30	932	147
שיעבוד שני או ללא שיעבוד	-	-	-	-
סך הכל	9,259	236	5,289	527

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל).
2. היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. שיעור המימון (LTV) כהגדרתו בהוראות הדיווח לפיקוח 876. יחס ה- LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק להערכת סיכון הלקוח בעת העמדת המסגרת.
3. לא כולל קבוצות רכישה.

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב1. מכירה, רכישה וסינדיקציה של אשראי לציבור במהלך השנה

1. מכירה ורכישה של אשראי לציבור

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		
	סיכון אשראי לציבור שנרכש		
	אשראי לציבור שנרכש השנה	סיכון אשראי חוץ מאזני* שנרכש השנה	מזה: אשראי בעייתי
	במיליוני ש"ח		
סך הכל מסחרי	**89**	**-**	**-**
אנשים פרטיים - אחר	**1,144**	**-**	**5**
סך הכל סיכון אשראי לציבור	**1,233**	**-**	**5**

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018		
	סיכון אשראי לציבור שנרכש		
	אשראי לציבור שנרכש השנה	סיכון אשראי חוץ מאזני* שנרכש השנה	מזה: אשראי בעייתי
	במיליוני ש"ח		
אנשים פרטיים - אחר	1,045	-	5
סך הכל סיכון אשראי לציבור	1,045	-	5

* סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב1. מכירה, רכישה וסינדיקציה של אשראי לציבור במהלך השנה

2. סינדיקציות והשתתפות בסינדיקציות של הלוואות

	ליום 31 בדצמבר 2018					
	עסקאות סינדיקציה שהתאגיד הבנקאי יזם				עסקאות סינדיקציה שיזמו אחרים	
	חלקו של התאגיד הבנקאי		חלקם של אחרים		חלקו של התאגיד הבנקאי	
	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני*	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני*	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני*
	במיליוני ש"ח					
סך הכל מסחרי	-	116	-	60	-	-
סך הכל סיכון אשראי לציבור	-	116	-	60	-	-

* סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

1. בשנים 2018 ו- 2019 לא בוצעו עסקאות מכירת אשראי על ידי הבנק.
2. בשנת 2019 הבנק לא יזם ולא נכנס להשתתפות בעסקאות סינדיקציה שיזמו אחרים.

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ג. אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל אשראי של לווה:

		ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 בדצמבר 2018		
תקרת האשראי ללווה (באלפי ש"ח)		מספר לווים [2]	אשראי [1]	סיכון אשראי חוץ מאזני [1,3]	מספר לווים [2]	אשראי [1]	סיכון אשראי חוץ מאזני [1,3]
מ-	עד-		במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח	
0	10	**46,016**	**120**	**89**	42,027	112	90
10	20	**28,327**	**243**	**181**	30,637	274	180
20	40	**33,638**	**638**	**363**	36,441	721	366
40	80	**32,044**	**1,387**	**461**	30,755	1,306	456
80	150	**17,635**	**1,689**	**274**	14,528	1,335	272
150	300	**7,645**	**1,472**	**166**	6,732	1,296	178
300	600	**6,762**	**2,885**	**203**	6,661	2,821	242
600	1,200	**6,119**	**4,852**	**492**	5,752	4,500	436
1,200	2,000	**1,409**	**1,883**	**329**	1,241	1,659	257
2,000	4,000	**610**	**1,399**	**313**	572	1,305	297
4,000	8,000	**246**	**989**	**464**	263	1,047	484
8,000	20,000	**193**	**1,584**	**988**	193	1,611	1,026
20,000	40,000	**96**	**1,553**	**1,129**	88	1,445	1,055
40,000	200,000	**91**	**4,636**	**2,939**	90	4,160	2,735
200,000	400,000	**4**	**644**	**435**	5	977	458
400,000	800,000	**1**	**255**	**175**	-	-	-
		180,836	**26,229**	**9,001**	175,985	24,569	8,532

1. האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה, ובתוספת שווי הוגן של מכשירים נגזרים בסך 110 מיליון ש"ח ו-161 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019 ו-31 בדצמבר 2018, בהתאמה.
2. מספר לווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ד. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף שנה

	מאוחד והבנק			
	ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 31 בדצמבר 2018	
	במיליוני ש"ח			
	יתרות החוזים [1]	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	יתרות החוזים [1]	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:				
אשראי תעודות	**38**	**-**	117	1
ערבויות להבטחת אשראי	**287**	**5**	264	5
ערבויות לרוכשי דירות	**1,392**	**2**	1,980	3
ערבויות והתחייבויות אחרות	**951**	**21**	1,162	22
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו	**1,184**	**1**	1,155	1
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו	**1,305**	**2**	1,499	3
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן	**5,191**	**10**	3,709	9
התחייבויות להוצאת ערבויות	**1,129**	**-**	1,020	1

1. יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

באור 28 - דוח על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

	ליום 31 בדצמבר 2019						
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ [1]			פריטים שאינם	
	לא צמוד	צמוד מדד	דולר ארה"ב	אירו	אחר	כספיים [2]	סך הכל
	במיליוני ש"ח						
נכסים							
מזומנים ופקדונות בבנקים	5,903	2	547	434	20	1	6,907
ניירות ערך	4,127	1,135	1,466	1,406	-	270	8,404
ניירות ערך שנשאלו	2	-	-	-	-	-	2
אשראי לציבור, נטו [3]	19,705	5,112	842	61	39	114	25,873
בנינים וציוד	-	-	-	-	-	228	228
נכסים בגין מכשירים נגזרים	220	1	194	34	10	67	526
נכסים אחרים	468	-	13	9	2	35	527
סך כל הנכסים	30,425	6,250	3,062	1,944	71	715	42,467
התחייבויות							
פקדונות הציבור	24,532	882	4,764	1,072	304	114	31,668
פקדונות מבנקים	295	-	17	9	1	-	322
כתבי התחייבות נדחים ואגרות חוב	1,466	3,352	-	-	-	-	4,818
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	281	1	231	61	8	68	650
התחייבויות אחרות	1,588	763	4	-	1	15	2,371
סך כל ההתחייבויות	28,162	4,998	5,016	1,142	314	197	39,829
הפרש	2,263	1,252	(1,954)	802	(243)	518	2,638
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(1,537)	(158)	2,340	(897)	252		
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	115	-	(285)	170	-		
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	56	-	65	(121)	-		
סך הכל כללי	897	1,094	166	(46)	9		
אופציות בכסף נטו (ערך נקוב מהוון)	271	-	(437)	165	1		
אופציות מחוץ לכסף נטו (ערך נקוב מהוון)	860	-	(906)	105	(59)		

1. כולל צמודי מטבע חוץ.
2. לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
3. לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

באור 28 - דוח על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

	ליום 31 בדצמבר 2018						
	מטבע ישראלי	מטבע חוץ [1]				פריטים שאינם	
	לא צמוד	צמוד מדד	דולר ארה"ב	אירו	אחר	כספיים [2]	סך הכל
	במיליוני ש"ח						
נכסים							
מזומנים ופקדונות בבנקים	8,743	3	203	473	18	-	9,440
ניירות ערך	2,429	1,234	1,526	166	4	224	5,583
ניירות ערך שנשאלו	568	-	-	-	-	-	568
אשראי לציבור, נטו [3]	17,923	4,490	1,364	131	53	191	24,152
בנינים וציוד	-	-	-	-	-	241	241
נכסים בגין מכשירים נגזרים	45	1	422	42	3	129	642
נכסים אחרים	577	3	18	-	-	24	622
נכסים המוחזקים למכירה	-	-	-	-	-	68	68
סך כל הנכסים	30,285	5,731	3,533	812	78	877	41,316
התחייבויות							
פקדונות הציבור	24,346	887	5,114	1,036	331	191	31,905
פקדונות מבנקים	97	-	199	20	3	-	319
כתבי התחייבות נדחים ואגרות חוב	1,304	2,333	-	-	-	-	3,637
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	47	8	248	47	1	131	482
התחייבויות אחרות	1,756	700	7	3	-	9	2,475
סך כל ההתחייבויות	27,550	3,928	5,568	1,106	335	331	38,818
הפרש	2,735	1,803	(2,035)	(294)	(257)	546	2,498
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(1,599)	(682)	1,765	254	262		
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	(254)	-	199	55	-		
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	(98)	-	125	(27)	-		
סך הכל כללי	784	1,121	54	(12)	5		
אופציות בכסף נטו (ערך נקוב מהוון)	(291)	-	210	81	-		
אופציות מחוץ לכסף נטו (ערך נקוב מהוון)	(1,379)	-	1,279	100	-		

1. כולל צמודי מטבע חוץ.
2. לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
3. לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

באור 29 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפרעון [1]

סכומים מדווחים

א. ההרכב במאוחד [2] :

ליום 31 בדצמבר 2019

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים

	עם דרישה ועד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד שנתיים	מעל שנתיים עד שלוש שנים	מעל שלוש עד ארבע שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל עשר עד עשרים שנה	מעל עשרים שנה	סך הכל תזרימי מזומנים	יתרה מאזנית [4] ללא תקופת פרעון [5]	יתרה מאזנית [4] סך הכל	שיעור תשואה חוזי [6]
	במיליוני ש"ח													
מטבע ישראלי(לרבות צמוד מט"ח)														
נכסים	9,818	2,361	4,837	4,592	2,692	2,302	1,643	5,799	4,856	1,689	40,589	767	36,805	2.50%
התחייבויות	18,987	2,678	4,411	1,524	1,779	553	1,798	1,388	209	147	33,474	7	33,164	1.42%
הפרש	(9,169)	(317)	426	3,068	913	1,749	(155)	4,411	4,647	1,542	7,115	760	3,641	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	702	(375)	(1,721)	(178)	(122)	-	-	-	-	-	(1,694)	-	(1,695)	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(19)	106	91	(7)	-	-	-	-	-	-	171	-	171	
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(8,486)	(586)	(1,204)	2,883	791	1,749	(155)	4,411	4,647	1,542	5,592	760	2,117	
מטבע חוץ [3]														
נכסים	1,063	1,400	317	131	146	210	190	249	1,554	8	5,268	583	4,947	2.26%
התחייבויות	4,758	707	914	43	35	29	26	77	16	13	6,618	-	6,468	1.18%
הפרש	(3,695)	693	(597)	88	111	181	164	172	1,538	(5)	(1,350)	583	(1,521)	
מזה: הפרש בדולר	3,368	298	27	(2)	7	17	19	(6)	311	(4)	4,035	623	(2,073)	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(702)	375	1,721	178	122	-	-	-	-	-	1,694	-	1,695	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	19	(106)	(91)	7	-	-	-	-	-	-	(171)	-	(171)	
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(4,378)	962	1,033	273	233	181	164	172	1,538	(5)	173	583	3	
סך הכל														
נכסים	10,881	3,761	5,154	4,723	2,838	2,512	1,833	6,048	6,410	1,697	45,857	1,350	41,752	2.47%
התחייבויות	23,745	3,385	5,325	1,567	1,814	582	1,824	1,465	225	160	40,092	7	39,632	1.38%
הפרש	(12,864)	376	(171)	3,156	1,024	1,930	9	4,583	6,185	1,537	5,765	1,343	2,120	
מזה: אשראי לציבור	3,605	2,319	3,935	3,207	2,343	1,852	1,433	4,336	4,514	1,316	28,860	1,013	25,759	3.33%
מזה: פיקדונות הציבור	22,551	3,021	4,018	775	763	298	225	52	-	-	31,703	-	31,554	1.53%

ראה הערות להלן.

באור 29 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפרעון [1] (המשך)

סכומים מדווחים

א. ההרכב במאוחד [2] :

	ליום 31 בדצמבר 2018												
	תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים										יתרה מאזנית [4]		
	עם דרישה ועד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד שנתיים	מעל שנתיים עד שלוש שנים	מעל שלוש עד ארבע שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל עשר עד עשרים שנה	מעל עשרים שנה	סך הכל תזרימי מזומנים	ללא תקופת פרעון [5]	סך הכל	שיעור תשואה חוזי [6]
	במיליוני ש"ח													
סך הכל														
נכסים	14,037	2,369	4,305	4,126	2,996	2,085	1,718	6,169	5,738	1,617	45,160	1,418	40,439	2.55%
התחייבויות	24,741	3,429	4,204	1,892	1,475	1,456	506	910	188	118	38,919	6	38,487	1.64%
הפרש	(10,704)	(1,060)	101	2,234	1,521	629	1,212	5,259	5,550	1,499	6,241	1,412	1,952	
מזה: אשראי לציבור	3,668	2,130	3,513	3,138	2,330	1,631	1,331	4,182	4,354	1,203	27,480	1,101	23,961	3.67%
מזה: פיקדונות הציבור	23,803	2,562	3,235	587	741	396	311	88	17	27	31,767	-	31,714	1.71%

1. בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
2. ראה באור 1.א.
3. לא כולל מט"י צמוד למטבע חוץ.
4. כפי שנכללה בבאור 28 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים, שאינם מסולקים נטו.
5. נכסים ללא תקופת פרעון כולל נכסים בסך 470 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר (ליום 31 בדצמבר 2018 - 387 מיליון ש"ח).
6. שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים המוצגים בבאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

באור 30א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

סכומים מדווחים

א. יתרות על בסיס מאוחד

	ליום 31 בדצמבר 2019					ליום 31 בדצמבר 2018				
		שווי הוגן *					שווי הוגן *			
	יתרה במאזן	רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך הכל	יתרה במאזן	רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך הכל
	במיליוני ש"ח									
נכסים פיננסיים										
מזומנים ופקדונות בבנקים	**6,907**	**2,038**	**-**	**4,869**	**6,907**	9,440	2,049	-	7,391	9,440
ניירות ערך [1]	**8,404**	**5,135**	**1,742**	[2] **1,527**	**8,404**	5,583	3,632	1,713	[2] 238	5,583
ניירות ערך שנשאלו	**2**	**2**	**-**	**-**	**2**	568	568	-	-	568
אשראי לציבור, נטו	**25,873**	**790**	**-**	**25,214**	**26,004**	24,152	786	-	23,029	23,815
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**526**	**42**	**406**	**78**	**526**	642	105	449	88	642
נכסים פיננסיים אחרים	**118**	**6**	**-**	**112**	**118**	255	7	-	248	255
סך כל הנכסים הפיננסיים	[3] **41,830**	**8,013**	**2,148**	**31,800**	**41,961**	[3] 40,640	7,147	2,162	30,994	40,303
התחייבויות פיננסיות										
פקדונות הציבור	**31,668**	**662**	**-**	**31,102**	**31,764**	31,905	761	-	31,193	31,954
פקדונות מבנקים	**322**	**-**	**-**	**322**	**322**	319	-	-	319	319
כתבי התחייבות נדחים ואגרות חוב	**4,818**	**4,877**	**37**	**-**	**4,914**	3,637	3,639	41	-	3,680
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**650**	**42**	**607**	**1**	**650**	482	106	370	6	482
התחייבויות פיננסיות אחרות	**1,555**	**726**	**-**	**829**	**1,555**	1,828	1,173	-	655	1,828
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	[3] **39,013**	**6,307**	**644**	**32,254**	**39,205**	[3] 38,171	5,679	411	32,173	38,263

* רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

1. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך - ראה באור 12.
2. מניות וניירות ערך שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות ליום 31 בדצמבר 2019- 144 מיליון ש"ח (ליום 31.12.18- 137 מיליון ש"ח).
3. מזה: נכסים בסך 19,279 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 -18,704 מיליון ש"ח) והתחייבויות בסך 15,392 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - 16,929 מיליון ש"ח) אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באורים 30ב- 30ד.

באור 30א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הבאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים.

לגבי מכשירים פיננסיים הנמדדים במאזן ו/או ברווח והפסד לפי שווי הוגן - ראה פירוט בבאור 30ב. לגבי המכשירים הפיננסיים האחרים לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים (למעט כתבי התחייבויות נדחים סחירים). לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי המהוון בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה בספרים לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי הבנק כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ג. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

<u>מזומנים</u> - היתרה המאזנית הינה השווי ההוגן.

<u>פקדונות בבנקים</u> - שיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח.

<u>ניירות ערך</u> - ניירות ערך שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק. ניירות ערך שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק, למעט מניות לא סחירות אשר מוצגות לפי עלות (אשר הינה אומדן לשווי הוגן) ראה פירוט בבאור 30ב.

<u>אשראי לציבור</u> - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכים בשיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח. כל קבוצה פולחה לקטגוריות לפי בסיסי הצמדה ותקופות לפרעון. כמו כן, בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית). תקבולים אלו הוונו בשיעור ריבית לפיו נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

בנוסף, נעשתה חלוקה לקטגוריות נוספות שמשקפת את רמת הסיכון הגלומה באשראי שניתן לאוכלוסיות שונות, המשתקפת בשיעורי היוון שונים בהתאם למידת הסיכון. השווי ההוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומן העתידיים עבור חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי. בנוסף לכך, בוצעה גם בדיקת רגישות של אומדן השווי ההוגן של החובות הבעייתיים לשיעורי ריבית הניכיון. הבדיקה העלתה כי תוספת של 1% לריבית הניכיון בעלת השפעה זניחה על אומדן השווי ההוגן של החובות הבעייתיים ליום 31 בדצמבר 2019.

<u>פקדונות הציבור, פקדונות מבנקים, פקדונות מהממשלה</u> - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פקדונות דומים במועד הדיווח.

<u>כתבי התחייבות נדחים שאינם סחירים</u> - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק יכול לגייס כתבי התחייבות דומים ביום הדיווח.

<u>כתבי התחייבות נדחים סחירים</u> - לפי שווי השוק בבורסה.

<u>מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי, התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות</u> - היתרה המאזנית מהווה קירוב לשווי ההוגן, שכן תנאי העסקות שבמאזן אינן שונים מהותית מתנאי עסקות דומות ביום הדיווח.

<u>מכשירים פיננסיים נגזרים</u> - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק העיקרי. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב).

ראה גם פרוט בבאור 25.

באור 30ב - פריטים הנמדדים במאזן בשווי הוגן

סכומים מדווחים

יתרות על בסיס מאוחד

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה	ליום 31 בדצמבר 2019				ליום 31 בדצמבר 2018			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	יתרה מאזנית	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	יתרה מאזנית
	במיליוני ש"ח							
נכסים								
פקדונות בבנקים	-	-	-	-	-	-	-	-
אשראי לציבור [1]	**790**	-	-	**790**	786	-	-	786
אגרות חוב זמינות למכירה:								-
אג"ח של ממשלת ישראל	**2,731**	**992**	**36**	**3,759**	1,805	970	36	2,811
אג"ח של ממשלות זרות	**-**	**87**	**1,289**	**1,376**	-	218	-	218
אג"ח של מוסדות פיננסיים בישראל	**317**	**119**	**-**	**436**	321	*19	-	340
אג"ח של מוסדות פיננסיים זרים	**12**	**156**	**32**	**200**	11	181	32	224
אג"ח מגובי נכסים (ABS)	**4**	**62**	**-**	**66**	4	*65	-	69
אג"ח של אחרים בישראל	**430**	**281**	**26**	**737**	554	244	33	831
אג"ח של אחרים זרים	**280**	**13**	**-**	**293**	184	16	-	200
מניות שאינן למסחר [2]	**108**	**-**	**-**	**108**	72	-	-	72
ניירות ערך למסחר:								-
אג"ח של ממשלת ישראל	**1,179**	**-**	**-**	**1,179**	583	-	-	583
אג"ח של ממשלות זרות	**-**	**32**	**-**	**32**	-	-	-	-
אג"ח של מוסדות פיננסיים בישראל	**6**	**-**	**-**	**6**	36	-	-	36
אג"ח של אחרים בישראל	**26**	**-**	**-**	**26**	28	-	-	28
אג"ח של אחרים זרים	**24**	**-**	**-**	**24**	19	-	-	19
מניות	**18**	**-**	**-**	**18**	15	-	-	15
נכסים בגין מכשירים נגזרים:								-
חוזי שקל - מדד	**-**	**-**	**4**	**4**	-	1	1	2
חוזי ריבית אחרים	**-**	**307**	**11**	**318**	-	187	-	187
חוזי מטבע חוץ	**6**	**95**	**31**	**132**	10	261	53	324
חוזים בגין מניות	**36**	**-**	**32**	**68**	95	-	34	129
חוזי סחורות ואחרים	**-**	**4**	**-**	**4**	-	-	-	-
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף	**6**	**-**	**-**	**6**	7	-	-	7
סך הכל נכסים	**5,973**	**2,148**	**1,461**	**9,582**	4,530	2,162	189	6,881
התחייבויות								
פקדונות הציבור [1]	**662**	**-**	**-**	**662**	761	-	-	761
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:								
חוזי שקל - מדד	**-**	**3**	**1**	**4**	-	2	6	8
חוזי ריבית אחרים	**-**	**390**	**-**	**390**	-	190	-	190
חוזי מטבע חוץ	**6**	**182**	**-**	**188**	10	143	-	153
חוזים בגין מניות	**36**	**32**	**-**	**68**	96	35	-	131
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף	**6**	**-**	**-**	**6**	7	-	-	7
התחייבויות אחרות [3]	**720**	**-**	**-**	**720**	1,166	-	-	1,166
סך הכל התחייבויות	**1,430**	**607**	**1**	**2,038**	2,040	370	6	2,416

* סווג מחדש.

1. השאלת ניירות ערך סחירים.
2. מניות וניירות ערך שלא מתקיים לגביהם שווי זמין ואשר מוצגים לפי עלות הינם בסך 144 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2018 - 137 מיליון ש"ח).
3. מכירת ניירות ערך בחסר.

ב. פרטים הנמדדים במאזן בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

אשראי פגום שגבייתו מותנת בביטחון מסתכם בסך 34 מיליון ש"ח (31.12.18 - 75 מיליון ש"ח) ומדרג שוויו ההוגן הינו רמה 3.

באור 30ג - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

סכומים מדווחים

יתרות על בסיס מאוחד

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019								
	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2018	רווחים (הפסדים) נטו, שמומשו וטרם מומשו שנכללו:				העברות אל רמה 3 [3]	העברות מרמה 3 [3]	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2019	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2019
		בדוח רווח והפסד	ברווח כולל אחר בהון	רכישות והנפקות	מכירות וסילוקים				
	במיליוני ש"ח								
נכסים									
ניירות ערך זמינים למכירה [1]:									
אג"ח של ממשלת ישראל	36	(1)	3	-	(2)	-	-	36	-
אג"ח של ממשלות זרות	-	-	-	1,289	-	-	-	1,289	-
אג"ח של מוסדות פיננסיים זרים	32	(1)	1	-	(6)	10	(4)	32	(1)
אג"ח של אחרים בישראל	33	(7)	3	-	(3)	-	-	26	2
נכסים בגין מכשירים נגזרים [2]:									
חוזי שקל - מדד	1	4	-	-	(1)	-	-	4	4
חוזי ריבית אחרים	-	11	-	-	-	-	-	11	11
חוזי מטבע חוץ	53	11	-	19	(52)	-	-	31	11
חוזים בגין מניות	34	1	-	-	(3)	-	-	32	1
חוזי סחורות ואחרים	-	(1)	-	1	-	-	-	-	(1)
סך הכל נכסים	189	17	7	1,309	(67)	10	(4)	1,461	27
התחייבויות									
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים [2]:									
חוזי שקל - מדד	6	(3)	-	-	(3)	1	-	1	-
סך הכל התחייבויות	6	(3)	-	-	(3)	1	-	1	-

1. רווחים (הפסדים) נטו שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית". רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו נכללו בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.
2. נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".
3. העברות מרמה 2 לרמה 3 נובעות מהעדר נתונים נצפים מהשוק בתקופת המדידה לעומת קיומם של נתונים נצפים מהשוק בתקופה הקודמת. העברות מרמה 3 לרמה 2 נובעות ממצב הפוך.

באור 30ג - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

סכומים מדווחים

יתרות על בסיס מאוחד

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018								
		רווחים (הפסדים) נטו, שמומשו וטרם מומשו שנכללו:							
	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2017	בדוח רווח והפסד	ברווח כולל אחר בהון	רכישות והנפקות	מכירות וסילוקים	העברות אל רמה 3 [3]	העברות מרמה 3 [3]	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2018	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2018
	במיליוני ש"ח								
נכסים									
ניירות ערך זמינים למכירה [1]:									
אג"ח של ממשלת ישראל	35	4	(1)	-	(2)	-	-	36	-
אג"ח של ממשלות זרות	361	10	-	-	(371)	-	-	-	-
אג"ח של מוסדות פיננסיים זרים	13	2	(1)	3	-	23	(8)	32	1
אג"ח של אחרים בישראל	104	6	(8)	10	(57)	-	(22)	33	(5)
נכסים בגין מכשירים נגזרים [2]:									
חוזי שקל - מדד	3	(2)	-	-	-	-	-	1	(1)
חוזי מטבע חוץ	40	36	-	17	(40)	-	-	53	36
חוזים בגין מניות	-	34	-	-	-	-	-	34	34
סך הכל נכסים	556	90	(10)	30	(470)	23	(30)	189	65
התחייבויות									
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים [2]:									
חוזי שקל - מדד	3	(1)	-	-	(1)	5	-	6	2
סך הכל התחייבויות	3	(1)	-	-	(1)	5	-	6	2

1. רווחים (הפסדים) נטו שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית". רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו נכללו בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.
2. נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".
3. העברות מרמה 2 לרמה 3 נובעות מהעדר נתונים נצפים מהשוק בתקופת המדידה לעומת קיומם של נתונים נצפים מהשוק בתקופה הקודמת. העברות מרמה 3 לרמה 2 נובעות ממצב הפוך.

באור 30ד - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3

סכומים מדווחים

1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

במאוחד:

			ליום 31 בדצמבר 2019				ליום 31 בדצמבר 2018		
	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	שווי הוגן במיליוני ש"ח	טווח הנתונים *	ממוצע משוקלל	שווי הוגן במיליוני ש"ח	טווח הנתונים*	ממוצע משוקלל
נכסים								
ניירות ערך זמינים למכירה:								
אג"ח של אחרים בישראל	היוון תזרים מזומנים	מחיר	**1**	**5.60-54.10**	**11.02**	2	4.44-54.10	10.43
		שיעור היוון	**4**	**21.10%**	**21.10%**	4	21.10%	21.10%
	מודל NAV - שיטת השווי הנכסי הנקי	מחיר	**11**	**64.9**	**64.9**	16	92.3	92.3
נכסים בגין מכשירים נגזרים:								
חוזי שקל - מדד	היוון תזרים מזומנים	שיעור היוון	**4**	**(0.24%)-0.81%**	**0.04%**	1	0.15%-1.29%	0.42%
		סיכון אשראי צד נגדי (CVA)		**0.47%-1.37%**	**1.19%**		0.75%-0.75%	0.75%
חוזי ריבית אחרים	היוון תזרים מזומנים	סיכון אשראי צד נגדי (CVA)	**11**	**1.37%-1.37%**	**1.37%**	-	-	-
חוזי מטבע חוץ	היוון תזרים מזומנים/ מודל תמחור אופציות	סיכון אשראי צד נגדי (CVA)	**31**	**0.13%-16.87%**	**0.74%**	53	0.08%-7.67%	0.57%
חוזים בגין מניות	היוון תזרים מזומנים	סיכון אשראי צד נגדי (CVA)	**32**	**1.37%-1.37%**	**1.37%**	34	0.75%-0.75%	0.75%
סך הכל נכסים **			**94**			110		
התחייבויות								
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:								
חוזי שקל - מדד	היוון תזרים מזומנים	שיעור היוון	**1**	**(0.14%)-0.20%**	**0.06%**	6	(0.18%)-0.45%	0.11%
סך הכל התחייבויות **			**1**			6		

* כאשר השורה כוללת מספר מכשירים, מוצג הטווח בין המכשיר עם הנתון המינימלי למכשיר עם הנתון המקסימלי.

** בנוסף, בנכסים, קיימים אג"ח לא סחירות בסך של 1,367 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - 79 מיליון ש"ח) אשר הוערכו על ידי גורם ציטוט חיצוני ואין בידי הבנק את הנתונים הלא נצפים המשמעותיים אשר שימשו לתמחור השווי ההוגן. בצד התחייבויות ליום 31 בדצמבר 2019 אין יתרות אשר הוערכו על ידי גורם ציטוט חיצוני (ליום 31 בדצמבר 2018 - אין יתרות אשר הוערכו על ידי גורם ציטוט חיצוני).

באור 30ד - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3 (המשך)

סכומים מדווחים

2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

		ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
		שווי הוגן	
		במיליוני ש"ח	
נכסים	**טכניקת הערכה**		
אשראי פגום שגבייתו מותנת בבטחון	שמאויות כולל מקדמים למימוש מהיר והערכת שווי	**34**	75

3. מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

טכניקת ההערכה העיקרית המשמשת את הבנק למדידת שווי הוגן של נכסים והתחייבויות ברמה 3 הינה היוון תזרים מזומנים. תזרים המזומנים העתידי של המכשיר נלקח מתוך ההסכם עם הצד הנגדי, כאשר שיעור ההיוון מגלם את הסיכון הטמון במכשיר. שיעור ההיוון אשר משמש להיוון התזרים הינו שילוב של ריבית חסרת סיכון שהינו נתון נצפה מהשוק כגון: ריבית בנק ישראל, ליבור או ריבית מאג"ח מדינת ישראל בשילוב עם הערכת פרמיית הסיכון על פי הנחות הבנק.

עלייה משמעותית בפרמיית הסיכון לעומת הנחות הבנק, עלולה לגרום לקיטון בשווי ההוגן של המכשיר ולהפחתה בהון הבנק. באג"ח של מוסדות פיננסים זרים שיעור ההיוון כולל הערכה להסתברות לכשל משוקלל של מדינת ישראל ושל הבנק המנפיק. הנתון הלא נצפה המשמעותי אשר שימש במדידת שווי הוגן של אג"ח של אחרים בישראל הינו מחיר ושיעור ההיוון המגלם את הסיכון הטמון במכשיר.

בחוזי שקל - מדד שיעור ההיוון כולל מרכיב של צפיות אינפלציה עד שנה.

הבנק מיישם את הבהרת בנק ישראל על פיה במקרים בהם לא נמצאו נתונים נצפים מהשוק לאיכות האשראי של הצד הנגדי, חשיפת הבנק לאותו צד נגדי תסווג לדרוג ברמה 3.

באור 31 - בעלי עניין וצדדים קשורים של התאגיד הבנקאי והחברות המאוחדות שלו

סכומים מדווחים

א. יתרות עם צדדים קשורים (במאוחד)

	31 בדצמבר 2019							
	בעלי עניין							
	מחזיקי מניות				נושאי משרה [3]		אחרים [4]	מי שהיה בעל ענין בעת שנעשתה העסקה
	בעלי שליטה [1]		אחרים [2]					
	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה [5]	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה [5]	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה [5]	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה [5]	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה [5]
	במיליוני ש"ח									
נכסים										
אשראי לציבור	70	76	32	40	13	13	89	89	-	-
הפרשה להפסדי אשראי [9]	-	-	3 [8]	5 [8]	-	-	1	1	-	-
אשראי לציבור, נטו	70	76	29	35	13	13	88	88	-	-
נכסים אחרים	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-
התחייבויות										
פקדונות הציבור	-	1	13	43	4	5	98	98	-	-
התחייבויות אחרות	48	48	23	23	26	26	4	4	1	1
כתבי התחייבויות נדחים	-	-	-	-	-	-	256	192	-	-
מניות (כלול בהון) [6]	1,252	1,268	603	610	-	-	112	110	-	-
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים [7]	-	1	-	-	2	3	10	-	-	-

1. מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם.
2. לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי.
3. נושאי משרה לרבות בני משפחה קרובים שלהם.
4. תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי עניין, מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכוח ההצבעה בהם, או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
5. על בסיס יתרות שהיו בכל סופי החודשים.
6. אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון הבנק.
7. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
8. כולל סיווג חוב של צד קשור כחוב בעייתי.
9. הפרשה להפסדי אשראי קבוצתית.

באור 31 - בעלי עניין וצדדים קשורים של התאגיד הבנקאי והחברות המאוחדות שלו (המשך)

סכומים מדווחים

א. יתרות עם צדדים קשורים (במאוחד) (המשך)

	31 בדצמבר 2018									
	בעלי עניין									
	מחזיקי מניות				נושאי משרה [3]		אחרים [4]		מי שהיה בעל ענין בעת שנעשתה העסקה*	
	בעלי שליטה [1]		אחרים [2]							
	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה [5]	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה [5]	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה [5]	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה [5]	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה [5]
	במיליוני ש"ח									
נכסים										
אשראי לציבור	65	104	40	40	10	10	76	91	-	-
הפרשה להפסדי אשראי [9]	-	-	5 [8]	5 [8]	-	-	1	1	-	-
אשראי לציבור, נטו	65	104	35	35	10	10	75	90	-	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-
התחייבויות										
פקדונות הציבור	1	77	24	121	5	7	16	89	-	-
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	1	1	-	-	-	-	-	6	-	-
התחייבויות אחרות	-	-	-	-	18	18	-	-	1	1
כתבי התחייבויות נדחים	-	-	-	-	-	-	208	215	-	-
מניות (כלול בהון) [6]	1,190	1,224	573	589	-	-	105	108	-	-
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים										
חוץ מאזניים [7]	-	3	-	-	3	3	-	20	-	-

* סווג מחדש

1. מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם.
2. לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי.
3. נושאי משרה לרבות בני משפחה קרובים שלהם.
4. תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי עניין, מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכוח ההצבעה בהם, או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
5. על בסיס יתרות שהיו בכל סופי החודשים.
6. אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון הבנק.
7. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
8. כולל סיווג חוב של צד קשור כחוב בעייתי.
9. הפרשה להפסדי אשראי קבוצתית.

באור 31 - בעלי עניין וצדדים קשורים של התאגיד הבנקאי והחברות המאוחרות שלו (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תמצית תוצאות עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (במאוחד)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019				
	בעלי עניין				צדדים קשורים
	מחזיקי מניות				המוחזקים על ידי הבנק
	בעלי שליטה [1]	אחרים [2]	נושאי משרה[3]	אחרים [4]	חברות מוחזקות
	במיליוני ש"ח				
הכנסות (הוצאות) ריבית נטו [5]	**6**	**1**	**-**	**(4)**	**-**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**-**	**(1)**	**-**	**-**	**-**
הכנסות שאינן מריבית	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
הוצאות תפעוליות ואחרות [6]	**-**	**-**	**(23)**	**(2)**	**-**
סך הכל	**6**	**-**	**(23)**	**(6)**	**-**

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018				
הכנסות (הוצאות) ריבית נטו [5]	5*	1	-	(6)	-
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	(1)	-	-	-
הכנסות שאינן מריבית	-	-	-	9	-
הוצאות תפעוליות ואחרות [6]	-	-	(25)	(2)	-
סך הכל	5	-	(25)	1	-

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
הכנסות (הוצאות) ריבית נטו [5]	4*	(4)	-	(2)	-
הכנסות בגין הפסדי אשראי	-	(6)	-	-	-
הכנסות שאינן מריבית	-	-	-	11	-
הוצאות תפעוליות ואחרות [6]	-	-	(22)	(2)	-
סך הכל	4	(10)	(22)	7	-

1. מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם.
2. לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי.
3. נושאי משרה לרבות בני משפחה קרובים שלהם.
4. תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי עניין, מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכוח ההצבעה בהם, או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
5. ראה ג. להלן.
6. ראה ד. להלן.

ג. הכנסות ריבית, נטו בעסקאות של הבנק וחברות מאוחדות שלו עם בעלי עניין וצדדים קשורים

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2019	2018	2017
	במיליוני ש"ח		
בגין נכסים			
מאשראי לציבור*	**7**	8	10
בגין התחייבויות			
על פקדונות הציבור	**(1)**	(2)	(7)
על כתבי התחייבות נדחים	**(3)**	(6)	(5)
סך כל הכנסות ריבית,נטו	**3**	-	(2)

*סווג מחדש.

באור 31 - בעלי עניין וצדדים קשורים של התאגיד הבנקאי והחברות המאוחדות שלו (המשך)

סכומים מדווחים

ד. תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי עניין (במאוחד)

	מחזיקי מניות							
	בעלי שליטה [1]		אחרים [2]		נושאי משרה [3]		מי שהיה בעל ענין בעת שנעשתה העסקה	אחרים [4]
	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח / מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח / מספר מקבלים
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019								
בעלי עניין המועסקים בבנק או מטעמו	-	-	-	-	20 *	12	-	-
דירקטורים שאינם מועסקים בבנק	-	1	-	-	3	9	-	-
בעלי עניין אחרים שאינם מועסקים בבנק	-	-	-	-	-	-	-	2
סך הכל	-	1	-	-	23	21	-	2
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018								
בעלי עניין המועסקים בבנק או מטעמו	-	-	-	-	21 *	15	-	-
דירקטורים שאינם מועסקים בבנק	-	1	-	-	4	10	-	-
בעלי עניין אחרים שאינם מועסקים בבנק	-	-	-	-	-	-	-	2
סך הכל	-	1	-	-	25	25	-	2
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017								
בעלי עניין המועסקים בבנק או מטעמו	-	-	-	-	19 *	10	-	-
דירקטורים שאינם מועסקים בבנק	-	1	-	-	3	9	-	-
בעלי עניין אחרים שאינם מועסקים בבנק	-	-	-	-	-	-	-	2
סך הכל	-	1	-	-	22	19	-	2

* מהווה שכר ונלוות, מזה: הטבות עובד לזמן קצר: 18 מיליון ש"ח (לשנת 2018 - 17 מיליון ש"ח, לשנת 2017 - 15 מיליון ש"ח).הטבות עם סיום העסקה: 2 מיליון ש"ח (לשנת 2018 - 4 מיליון ש"ח, לשנת 2017 - 4 מיליון ש"ח).

1. מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם.
2. לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי.
3. נושאי משרה לרבות בני משפחה קרובים שלהם.
4. תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי עניין, מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכוח ההצבעה בהם, או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.

באור 31 - בעלי עניין וצדדים קשורים של התאגיד הבנקאי והחברות המאוחדות שלו (המשך)

ה. פרטים נוספים:

1. בהמשך לאישור והמלצת ועדת התגמול של הבנק מיום 19 באוקטובר 2014, אישר דירקטוריון הבנק ביום 30 באוקטובר 2014 להחיל את החלטת האסיפה הכללית של הבנק מיום 28 בנובמבר 2013, לאשר לדירקטורים החיצוניים בבנק וליתר חברי הדירקטוריון, למעט יו"ר הדירקטוריון, גמול זהה בסכומים המפורטים להלן (להלן: "**החלטת התגמול**"), על דירקטורים (למעט יו"ר הדירקטוריון), לרבות דירקטורים חיצוניים (להלן: "**דח"צים**"), בעלי שליטה וקרוביהם של בעלי השליטה בבנק, שימונו מעת לעת לכהונה כדירקטורים בבנק. סכומי הגמול שאושרו לדח"צים בבנק וליתר חברי הדירקטוריון, למעט יו"ר הדירקטוריון, בהתאם להחלטת האסיפה הכללית מיום 28 בנובמבר 2013, אשר יחולו גם ביחס לדירקטורים (למעט יו"ר הדירקטוריון), לרבות דח"צים, בעלי שליטה וקרוביהם שימונו מעת לעת לכהונה כדירקטורים בבנק, הינם כדלקמן: גמול שנתי בסך של 110,800 ש"ח וגמול השתתפות בישיבה בסך של 4,250 ש"ח. הגמול להשתתפות בישיבה ישולם לחברי הדירקטוריון עבור השתתפותם בישיבות הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון. בגין השתתפות בישיבה באמצעי תקשורת כאמור בסעיף 101 לחוק החברות, ישולם לדירקטורים גמול השתתפות בשיעור של 60% מגמול ההשתתפות בישיבה רגילה ובגין החלטה של הדירקטוריון או ועדותיו שתתקבל בלא התכנסות בפועל, ישולם לדירקטורים גמול השתתפות בשיעור של 50% מגמול השתתפות בישיבה רגילה. דירקטור זכאי לגמול השתתפות אם השתתף בישיבה כולה או ברובה. מועדי התשלום הינם בכפוף לאמור בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס - 2000. הסכומים הנ"ל יעודכנו ב- 1 בפברואר וב- 1 באוגוסט בכל שנה (להלן: "**יום השינוי**"), על פי שער העלייה של המדד החדש שיפורסם לאחרונה לפני יום השינוי לעומת המדד שפורסם לאחרונה לפני מועד אישור הגמול.

2. בהמשך לאישור ועדת התגמול מיום 7 בספטמבר 2014 ואישור דירקטוריון הבנק מיום 10 בספטמבר 2014, החליטה האסיפה הכללית של הבנק ביום 26 באוקטובר 2014 לאשר למר יצחק מנור, דירקטור בבנק ובעלה של הגב' רות מנור הנמנית על בעלי השליטה בבנק, גמול זהה לגמול של יתר חברי הדירקטוריון (לרבות הדירקטורים החיצוניים) ולמעט יו"ר הדירקטוריון, בסכומים כדלקמן: גמול שנתי בסך של 110,800 ש"ח וגמול השתתפות בישיבה בסך של 4,250 ש"ח. הגמול להשתתפות בישיבה ישולם למר מנור עבור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון. בגין השתתפות בישיבה באמצעי תקשורת כאמור בסעיף 101 לחוק החברות, התשנ"ט - 1999, ישולם למר מנור גמול השתתפות בשיעור של 60% מגמול ההשתתפות בישיבה רגילה ובגין החלטה של הדירקטוריון או ועדותיו שתתקבל בלא התכנסות בפועל, ישולם למר מנור גמול השתתפות בשיעור של 50% מגמול השתתפות בישיבה רגילה. מר מנור זכאי לגמול השתתפות אם השתתף בישיבה כולה או ברובה. מועדי התשלום הינם בכפוף לאמור בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), תש"ס - 2000 (להלן: "**תקנות הגמול לדח"צים**"). הסכומים הנ"ל יעודכנו ב- 1 בפברואר וב- 1 באוגוסט בכל שנה (להלן: "יום השינוי"), על פי שער העלייה של המדד החדש שיפורסם לאחרונה לפני יום השינוי לעומת המדד שפורסם לאחרונה לפני מועד אישור הגמול. ההחלטה בעניין אישור הגמול למר מנור הינה בתוקף ממועד מינויו של מר מנור כדירקטור בבנק על ידי דירקטוריון הבנק ביום 30 ביוני 2014.

3. לעניין התקשרות לרכישת פוליסת ביטוח נושאי משרה (D&O) ראה באור 23.ג.16.

4. לעניין אישור האסיפה הכללית של הבנק לכתב שיפוי לנושאי משרה בבנק ראה באורים 23.ג.11 ו- 23.ג.13.

5. לעניין הסכמי יו"ר הדירקטוריון ומנכ"לית הבנק ראה באור21.ו. ביום 19 בדצמבר 2019 הודיע מר זאב אבלס, על החלטתו לסיים כהונתו כיו"ר דירקטוריון הבנק. מר אבלס יסיים את כהונתו באמצע חודש יוני 2020 ואולם במידת הצורך וככל שתבוצע עסקה לרכישת מניות הבנק על ידי בנק מזרחי עד לאמצע חודש יוני 2020, מר אבלס הביע נכונות להמשיך בתפקידו עד השלמת עסקה כאמור. כמו כן, חלו שינויים במספר נושאי משרה בבנק.

באור 32 – אירועים בתקופת הדו"ח ולאחר תאריך המאזן

א. בהמשך למכתב בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק שנמסר לבנק ביום 30 ביולי 2017, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק, נמסרה לבנק ביום 27 בנובמבר, 2017 הודעה מטעם בעלי השליטה, לפיה התקשרו בעלי השליטה בבנק באותו יום בהסכם עם בנק מזרחי, במסגרתו התחייבו להענות להצעת רכש חליפין מלאה לרכישת מניות הבנק שיפרסם בנק מזרחי לכל בעלי המניות בבנק, בכפוף לתנאים מתלים שנקבעו בהסכם לפרסום הצעת הרכש ולהשלמתה, ובכללם אישורים רגולטוריים. במידה ולא ניתן יהיה להשלים את העסקה נשוא ההסכם במתווה של הצעת רכש, יפעלו בנק מזרחי ובעלי השליטה בבנק לביצוע העסקה בדרך של מיזוג סטטוטורי בו הבנק יהיה "חברת היעד" ובנק מזרחי יהיה "החברה הקולטת", וזאת בכפוף לאישור האורגנים המוסמכים בבנק ובבנק מזרחי. יצוין, כי ביום 30 במאי, 2018 התקבלה בבנק החלטת מ"מ הממונה על התחרות לפיה הוא מודיע על התנגדותו לאישור המיזוג בין הבנק לבין מזרחי. עוד מציינת ההודעה, כי החלטה זו נתונה לערר בפני בית הדין לתחרות, בהתאם להוראות חוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח- 1988.

ביום 25 ביוני, 2018 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין ניהול מגעים מתקדמים להארכת תוקפו של ההסכם עם בנק מזרחי ולהגשת ערר על החלטת מ"מ הממונה על התחרות. ביום 5 באוגוסט, 2018 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה התקשרו בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק עם בנק מזרחי בתוספת להסכם שנחתם ביניהם ביום 27 בנובמבר, 2017, הכוללת תיקונים להסכם המקורי הנ"ל והוראות שיחולו על הצדדים להסכם המקורי בקשר עם הגשת ערר על החלטת מ"מ הממונה על התחרות ובכלל זה כי כל אחד מהצדדים להסכם וכן כי הבנק יגישו ערר מטעמם, לפני תום המועד החוקי להגשתו. במסגרת התוספת בוצעו מספר תיקונים להסכם המקורי, שעיקריהם הינם:

א. הארכת המועד שנקבע לצורך קיום התנאים המוקדמים לפרסום הצעת הרכש, כך שיחול בחלוף 12 חודשים ממועד החתימה על התוספת (להלן: "המועד הקובע המוארך");

ב. היה ועד למועד הקובע המוארך, יינתן פסק דין לפיו הערר נדחה או היה ולא יינתן פסק דין בערר עד למועד הקובע המוארך מכל סיבה, יבוטל ההסכם (אלא אם הסכימו הצדדים בכתב לדחות איזה מן המועדים).

ג. עוד קובעת התוספת כי אם עד למועד הקובע המוארך, יימסר לצדדים פסק דין לפיו התקבל הערר (להלן: "מועד קבלת הערר"), יפרסם בנק מזרחי את הצעת הרכש בתום שישים (60) ימים ממועד קבלת הערר בהתבסס על הדוחות הקובעים, כהגדרתם להלן (בכפוף להתקיימות התנאים המתלים בהסכם לפרסום הצעת הרכש).

ה"דוחות הקובעים" ו"מועד הדוחות הקובעים" (בהתאמה) לגבי הבנק או בנק מזרחי, לפי העניין, הינם הדו"ח הכספי השנתי או הרבעוני לתקופה המסתיימת ביום האחרון ברבעון שקדם למועד קבלת הערר (אף אם דוחות כאמור טרם פורסמו במועד קבלת הערר, אך יפורסמו במהלך תקופת 60 הימים לפרסום הצעת הרכש)[8].

ד. על פי התוספת תוקנה הנוסחה לחישוב כמות מניות בנק מזרחי שתהוונה את מניות התמורה לניצעים בהצעת הרכש (כהגדרת מונח זה בהודעת בעלי השליטה מיום 27.11.2017), על פיה כמות מניות התמורה תשקף את היחס שבין סכום השווה ל-60% מסך ההון של הבנק, בהתאם לדוחות הקובעים של הבנק, אשר יותאם לחלוקת דיבידנד ובנטרול סכומים נוספים שיוסכמו בין הצדדים (לרבות תשלומים לעובדי הבנק בהתאם למתווה כהגדרתו בהסכם המקורי) לבין המחיר הממוצע של שערי הנעילה המתואמים בבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ של מניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.נ. של בנק מזרחי בתקופה של ששים (60) ימי המסחר שתחילתם ששים (60) ימי מסחר לפני מועד הדוחות הקובעים וסופה במועד הדוחות הקובעים, לאחר ביצוע התאמות שנקבעו בהסכם.

ה. על פי התוספת הובהר כי חלוקת הדיבידנד המתוארת בסעיף 7 להודעת בעלי השליטה מיום 27.11.2017 לא תעלה על 100 מיליון ש"ח.

ו. על פי התוספת קיימת לצדדים להסכם זכות ביטול הדדית. עד למועד הקובע המוארך, קיימת לבנק מזרחי ולבעלי השליטה זכות לביטול ההסכם אם חל אירוע, שינוי או התפתחות בעל השפעה ממשית לרעה על מצבו של הבנק או של בנק מזרחי, לפי העניין, ובכפוף לתקופת תיקון של 90 ימים. כמו כן, בנק מזרחי יהיה רשאי לבטל את ההסכם, לאחר מועד פרסום הדוחות הקובעים של בנק מזרחי, אם יפחת מ-106% היחס שבין: (א) המחיר המתואם של מניית בנק מזרחי מוכפל בכמות המניות בהון המונפק הרשום למסחר של מניות בנק מזרחי במועד הדוחות הקובעים, לבין (ב) ההון העצמי הקובע של הבנק (כהגדרת מונח זה בתוספת). בעלי השליטה יהיו רשאים לבטל את ההסכם, לאחר מועד פרסום הדוחות הקובעים של בנק מזרחי אם יעלה מ-124% היחס הנ"ל.

ז. עוד הוסכם במסגרת התוספת על ביטול המגבלות שהוטלו על בעלי השליטה בהסכם המקורי בתקופת הביניים שעד להשלמת העסקה, בין היתר, בוטלה התחייבות בעלי השליטה להפעלת אמצעי השליטה שלהם בבנק על מנת להבטיח כי הבנק לא ינקוט מהלכים חריגים העשויים להשפיע לרעה באופן מהותי על התוצאות הפיננסיות של הבנק ו/או על כדאיות העסקה ו/או ערכה.

בנוסף, בעלי השליטה הגיעו להסכמות עם מר שלמה אליהו על הארכת ההסדרים בינם לבין חברות בשליטתו עליהם הודיעו בעלי השליטה ביום 27 בנובמבר 2017, וקיבלו את הסכמתו להצטרף למכירת מניותיו על פי הוראות ההסכם.

---

[8] בכפוף לכך שככל שהדוחות הקובעים הינם הדוחות השנתיים וככל שאלו לא יפורסמו במהלך תקופה של 60 יום כאמור, אזי יידחה מועד הפרסום האחרון של הצעת הרכש ליום העסקים ה-14 לאחר פרסום הדוחות הקובעים.

באור 32 – אירועים בתקופת הדו"ח ולאחר תאריך המאזן (המשך)

ביום 6 באוגוסט, 2018 לאחר שדירקטוריון הבנק קיים מספר דיונים על בסיס חוות דעת וחומרי רקע שהוצגו בפניו לגבי החלופות העומדות בפני הבנק, קיבל דירקטוריון הבנק החלטה לפיה מאחר והוא סבור כי חלופה אסטרטגית של מיזוג הבנק עם בנק אחר היא חלופה העולה בקנה אחד עם טובת הבנק ונוכח השלכות החלטת מ"מ הממונה על התחרות על אפשרויות מיזוג הבנק בעתיד, הבנק יצטרף לערר של בעלי השליטה ובנק מזרחי על החלטת מ"מ הממונה על התחרות לדחות את בקשת המיזוג בין הבנק לבנק מזרחי, וזאת על מנת לשמור על אפשרויות עתידיות למיזוג הבנק, ומבלי לנקוט עמדה כלשהי ביחס לתנאי ההתקשרות בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי, ובעקבות כך הצטרף הבנק לערר שהוגש בחודש ספטמבר,2018 על החלטת מ"מ הממונה על התחרות.
ביום 8 ביולי, 2019 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק ובנק מזרחי התקשרו ביום 8 ביולי, 2019 בתוספת שניה להסכם שנחתם ביניהם ביום 27 בנובמבר, 2017, ובהמשך לתוספת שנחתמה ביניהם ביום 5 באוגוסט 2018. עיקריה של התוספת להסכם כפי שנחתמה ביום 8 ביולי, 2019, מפורטים להלן:

1. במסגרת התוספת הוסכם על הארכת המועד שנקבע לצורך קיום התנאים המוקדמים לפרסום הצעת הרכש, כך שיחול ביום 30 בנובמבר, 2019 (להלן: המועד הקובע המוארך"); אולם אם עד למועד זה לא יינתן פסק דין בהליך הערר אזי כל אחד מהצדדים יהיה זכאי להודיע לצד השני על דחיית מועד תחולתו של המועד הקובע המוארך ליום 31 בדצמבר, 2019 (להלן: "המועד הקובע הנדחה")
2. בנוסף, במסגרת התוספת הוספה עילת ביטול לעילות המקנות לבנק מזרחי זכות לביטול ההסכם (בכפוף לתקופת תיקון של 90 יום) במקרה בו תבוצע על ידי בנק אגוד או אם בנק אגוד יתקשר לפני המועד הקובע המוארך או המועד הקובע הנדחה (לפי העניין) בעסקה חריגה (כהגדרת מונח זה בסעיף 1 לחוק החברות, התשנ"ט-1999).
3. כמו כן, נקבע בתוספת כי אם לא תתקבל הסכמת בנק ישראל להארכת תקופת הנאמנות על פי כתב נאמנות והרשאה בלתי חוזר מיום 21 באוקטובר, 2012 (על תיקוניו מעת לעת) שנחתם בקשר עם החזקותיהן של שלמה אליהו אחזקות בע"מ ואליהו חברה לבטוח בע"מ (להלן ביחד: "קבוצת אליהו") בבנק אגוד, עד למועד הקובע הנדחה, יהיה כל צד זכאי לבטל את ההסכם בהודעה בכתב.
4. כמו כן, קבוצת אליהו (באמצעות הנאמן על מניותיהן בבנק אגוד) הודיעו על הצטרפות לתוספת.

ביום 25 בנובמבר 2019 התקבל בבנק מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק עותק ההודעה שנשלחה על ידם לבנק מזרחי בדבר הארכת ההסכם שנחתם בינם לבין בנק מזרחי ביום 27 בנובמבר 2017 עד ליום 31 בדצמבר 2019, בהתאם לזכותם מכח התוספת השניה להסכם הנ"ל. ביום 28 בנובמבר, 2019 התקבל בבנק פסק דין של בית הדין לתחרות, לפיו קיבל בית הדין לתחרות את העררים שהגישו בעלי השליטה בבנק, הבנק ובנק מזרחי על החלטת המ"מ הממונה על התחרות להתנגד למיזוג בין הבנק לבין בנק מזרחי. במסגרת פסק הדין, הורה בית הדין לממונה על התחרות לבחון אם ניתן להפיג את החשש לתחרות בענף היהלומים עקב המיזוג, תוך קביעת תנאים למיזוג בהקשר לענף זה ובכל מקרה לא יאוחר מיום 31 בדצמבר, 2019. ביום 30 בדצמבר, 2019 התקבלה בבנק מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, הודעה לפיה ביום 30 בדצמבר 2019 התקשרו בעלי השליטה בבנק ובנק מזרחי בתוספת מס' 3 להסכם ביניהם, על פיה הוסכם בין הצדדים להאריך את המועד שנקבע לצורך קיום התנאים המוקדמים לפרסום הצעת הרכש בהתאם להסכם ביניהם, ליום 26 בינואר 2020. ביום 8 בינואר 2020 פרסמה הממונה על התחרות את החלטתה באשר לתנאים שיש בהם להפיג את החששות לפגיעה בתחרות עקב מיזוג כאמור שעיקריהם מפורטים להלן:

1. המיזוג יותנה בתנאים שיבטיחו את מכירת פעילות מתן האשראי בתחום היהלומים על כלל היבטיה, לרבות הסניף במתחם הבורסה לצד שלישי בעל כישורים ומשאבים מתאימים שאינו פעיל היום בענף ושזהותו תאושר על ידי הממונה מראש.
2. כיום, נוסחה של הוראת ניהול בנקאי תקין מחיל דרישת הלימות הון מחמירות יותר עבור בנקים שסך נכסיהם המאזניים שווים או עולים על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת. בבדיקת המיזוג נמצא שנתח השוק של הבנק הממוזג יגיע לאחר העסקה קרוב ל-20%. לאור עמדת הפיקוח על הבנקים במהלך בדיקת המיזוג, שהביע נכונות לשנות את הוראת ניהול בנקאי תקין, ניתן להפיג את החשש באמצעות תנאי לפיו המיזוג יבוצע אחרי תיקון ההוראה שיבטיח שרף הלימות ההון המחמיר יחול כלפי בנקים בעלי סך נכסים מאזניים הגבוה מ-24%.
3. התנאים מחייבים כי הצדדים לא ישלימו את ביצוע המיזוג עד שמכירת פעילות האשראי ליהלומים תושלם (תנאי FIX it first) עם זאת, התנאים מאפשרים לצדדים גמישות בתחילת קידום צעדים לצורך השלמת עסקת המיזוג ביניהם ובפרט ביחס לניהול מו"מ עם העובדים וכן פרסום הצעת רכש לציבור, כך שיוכלו להשלים את עסקת המיזוג מיד עם מכירת פעילות מתן האשראי ליהלומים.

ביום 27 בינואר 2020 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה ביום 27 בינואר 2020 התקשרו בעלי השליטה בבנק ובנק מזרחי בתוספת מס' 4 להסכם ביניהם, במסגרתה הוסכם בין הצדדים:

1. להאריך את המועד שנקבע לצורך קיום התנאים המוקדמים לפרסום הצעת הרכש בהתאם להסכם ביניהם, ליום 31 במאי 2020.

באור 32 – אירועים בתקופת הדו"ח ולאחר תאריך המאזן (המשך)

2. לתקן את הגדרת המונח "מועד קבלת הערר" (הכלול בתוספת מס' 1 להסכם המקורי) למועד שיוסכם בין הצדדים, אשר כנגזרת ממנו ייקבעו, בין היתר, "מועד פרסום הצעת הרכש" ו-"מועד הדוחות הקובעים".
3. בנק מזרחי יגיש לבית הדין לתחרות ערר מטעמו על החלטת הממונה על התחרות מיום 8 בינואר 2020 ובעלי השליטה יצטרפו לערר.

הבנק יצורף גם לערר הנוסף על החלטת הממונה ככל שיוגש, וזאת מהנימוקים לפיהם הצטרף לערר הקודם ומבלי לנקוט עמדה כלשהי ביחס לתנאי ההתקשרות בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי.

ב. לבנק התקשרות מהותית רבת שנים עם בנק לאומי בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות בשיטה של מיקור חוץ, שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016 (והוארכה כמפורט להלן). ממועד זה החלה תקופה של שלוש שנים המוגדרת כ"פרויקט סיום ההתקשרות". ההתקשרות עם בנק לאומי מגובה באישורים הרגולטוריים הנדרשים, והצדדים פועלים לחידושם לפי הצורך.

לבנק תלות בלאומי היות ולא קיימת חלופה מידית זמינה למערכות המסופקות על ידו, ולכן נזק למערכות עלול לגרום לבנק לחשיפה או לנזק מהותי. עם התקרבות מועד סיום תקופת ההתקשרות עם לאומי, הבנק החל בבחינת האפשרויות העומדות בפניו ובמסגרת זו פנה לספקים שונים לצורך קבלת הצעות לשירותי מחשוב ותפעול ובחן החל מסוף 2016 ועד לרבעון הראשון של שנת 2018 הצעות ראשוניות שלהם תוך הסתייעות בשירותי ייעוץ חיצוניים, ובפיקוח ועדה דירקטוריונית ייעודית (הועדה לענייני טכנולוגית המידע וחדשנות טכנולוגית). יחד עם זאת, בעקבות הודעת בעלי השליטה בבנק על התקשרותם עם בנק מזרחי עוכב התהליך עקב חוסר הודאות באשר לעתידו העצמאי של הבנק.

לאור התמשכותו של מצב אי הודאות והעיכוב בלוחות הזמנים של פרויקט החלפת מערכות המחשוב של הבנק, אישר דירקטוריון הבנק ביום ה- 29 במרס, 2018 את הצעת בנק לאומי שהתקבלה בבנק באותו מועד, שעיקריה הינם כי על רקע העסקה של בעלי השליטה יסכים בנק לאומי, לדחות את תום תקופת ההיפרדות לתקופה של עד 18 חודשים נוספים, ובלבד שבכל מקרה בו יבקש הבנק להקדים את תום תקופת ההפרדות, תינתן ללאומי הודעה מוקדמת של 24 חודשים לפחות לפני מועד סיום ההפרדות.

נוכח פניית הצדדים לקבלת אישור הממונה על התחרות לפטור מהסדר כובל ביחס להארכת ההתקשרות בין הבנק לבין לאומי, נמסר לבנק על ידי הממונה על התחרות, כי על פניה נראית פניית הצדדים כמיזם משותף אשר מתאים לבחינת הצדדים על פי "הוראות ההגבלים העסקיים (פטור סוג למיזמים משותפים)(הוראת שעה) תשס"ו-2006" ולכן אינו מצריך אישור הממונה על התחרות. כמו כן קיבל הבנק אישור מאת הפיקוח על הבנקים כי אין לו התנגדות להארכת תקופת מתן שירותי המחשוב לבנק על ידי לאומי עד ליום 30 ביוני 2021.

בנוסף, עקב התמשכות תקופת אי הודאות בה פועל הבנק כאמור לעיל, ולצורך הערכות להמשכיות קבלת שירותים ביחס למערכות הליבה של הבנק ולהחלפת ספק שירותי מחשוב - אם הבנק יוותר בנק עצמאי, ובהתחשב בלוחות הזמנים להסבת מערכות ליבה שעשויה לארוך מספר שנים, חידש הבנק בראשית שנת 2019 תהליך בחינת, עדכון וטיוב ההצעות שקיבל מספקים לקבלת שירותי מחשוב ותפעול כאמור. במסגרת תהליך זה, החליט דירקטוריון הבנק ביום 2 ביולי, 2019 למקד התהליך בבחינת וטיוב הצעתה של Tech Mahindra, ולקדם המגעים מולה בנוגע להצעתה תוך הבהרה כי התקשרות לא תבוצע או ניתן יהיה להפסיקה אם הבנק לא יוותר בנק עצמאי, כאשר לא תבוצע כל פעולה היוצרת מחויבות או התחייבות של הבנק כלפי Tech Mahindra מכל סוג, אלא אם יתקבל אישור פרטני מראש של דירקטוריון הבנק.

לאור פסק הדין של בית הדין לתחרות מיום 28 בנובמבר, 2019 במסגרתו התקבלו העררים שהגישו בעלי השליטה בבנק, הבנק ובנק מזרחי על החלטת המ"מ הממונה על התחרות להתנגד למיזוג בין הבנק לבין בנק מזרחי והעליה בהתכנות למיזוג הבנק בעקבותיו, מחד גיסא, ועל רקע חוסר הודאות ביחס להשלמת התנאים שנקבעו על ידי הממונה על התחרות למיזוג הבנקים והשלמת הליכי הצעת הרכש על ידי בנק מזרחי מאידך גיסא, השהה הבנק את קידום המו"מ שהחל עם Tech Mahindra וטרם קיבל החלטה באשר להמשך צעדיו בעניין.

לפיכך, האמור לעיל והנובע ממנו מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, אשר עשוי להסתיים ללא התקשרות בין הבנק לבין Tech Mahindra או להתממש באופן שונה מהצפוי, כאשר אין ודאות כי יתרחש בפועל.

נוכח הצורך בהבטחת המשך קבלת שירותי מיחשוב לבנק לאחר תום הארכת ההסכם עם לאומי ביום 30 ביוני 2021, בין במקרה בו הבנק יתמזג ובין אם ישאר בנק עצמאי (במקרה האחרון שירותים אלו ידרשו עד להשלמת פרוייקט החלפת מערכות מחשב אם יבוצע על ידי הבנק, או במסגרת קבלת שירותי מחשוב ארוכי טווח מבנק לאומי ככל שמגעים עם לאומי יבשילו בעתיד) מקיים הבנק מגעים עם בנק לאומי למציאת פתרון להמשך קבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי באופן שיאפשר המשכיות קבלת שירותי מיחשוב לבנק בכל חלופה שתהיה רלוונטית לעתידו של הבנק. נכון למועד דוחות אלו לא הבשילו המגעים שהתקיימו עד כה עם בנק לאומי לצורך הארכת תקופת קבלת שירותי המיחשוב מבנק לאומי.

בהתחשב בתשומות שתידרשנה לביצוע פרויקט החלפת מערכות מחשוב, ככל שהבנק יוותר בנק עצמאי וככל שיבוצע, ולהוצאות וההשקעות שתידרשנה מהבנק במקביל, הן לצורך ביצוע פרוייקט החלפת מערכת המחשוב והן להמשך קבלת השירותים מבנק לאומי, צפויה במקרה של ביצוע פרוייקט מחשוב כאמור, עליה משמעותית בעלויות המחשוב של הבנק לתקופה מוגבלת (הכוללת הן את תקופת פרויקט החלפת המערכות והן את שנות הפעילות הראשונות של המערכת לאחר החלפתה, עקב העמסה מואצת של הוצאות הפחת בגין המערכת החדשה) ובהתאם גם פגיעה משמעותית

באור 32 – אירועים בתקופת הדו"ח ולאחר תאריך המאזן (המשך)

ברווחיות הבנק שאין ביכולת הבנק להעריכה בשלב זה. כן יהיו לכך השלכות על גובה חשיפת הבנק לסיכונים שונים, ובראש ובראשונה לסיכון של טכנולוגית המידע ולסיכון האסטרטגי. גם בחלופה של המשך קבלת שירותים מבנק לאומי לטווח ארוך, עלולה להיות עליה משמעותית בהוצאות המחשוב של הבנק באופן שעלול להשפיע על רווחיות הבנק שאין ביכולת הבנק להעריכה בשלב זה.

ג. ביום 3 באוגוסט 2017 מסרה הסתדרות העובדים הכללית החדשה לבנק הודעה על הכרזת סכסוך העבודה ביחס לסקטור הפקידים בבנק וביחס לסקטור המנהלים ומורשי החתימה בבנק והודעה על הכרזת שביתה בהתאם לחוק יישוב סכסוכי עבודה, התשי"ז-1957, שמועדה הנקוב בהודעה הינו 20 באוגוסט 2017 ואילך, ההודעות נוגעות לכ-800 פקידים ול-250 מנהלים ומורשי חתימה בבנק המועסקים בהסכם קיבוצי מיוחד. עילות הסכסוך בהתאם להודעת ההסתדרות הינן הימנעות מקיום מו"מ על חתימת הסכם קיבוצי שיסדיר את זכויות העובדים עקב השינוי הארגוני הצפוי בבנק, דרישת נציגות העובדים להבטחת המשך עבודתם ושמירת זכויותיהם של העובדים, כמקובל במערכת הבנקאית במקרים של העברת בעלות בבנק לרבות תנאי וסדרי העסקתם, שכרם, ביטחונם התעסוקתי ותגמולם לאור השלכות המהלך הצפוי, והתנהגות בחוסר תום לב ביחסי עבודה. בהמשך להודעה זו, מסרה ההסתדרות העובדים הכללית החדשה ביום 12 בנובמבר 2017 הודעה על הכרזת סכסוך עבודה ושביתה בחברת אגוד מערכות בע"מ.
עילות הסכסוך כוללות בין היתר, הימנעות מקיום מו"מ על חתימת הסכם קיבוצי שיסדיר ויבטיח את זכויות העובדים עקב השינוי הארגוני הצפוי ודרישת נציגות העובדים להבטחת המשך עבודתם ושמירת זכויותיהם של העובדים, כמקובל במערכת הבנקאית במקרים של העברת בעלות בבנק. יצויין, כי בד בבד עם ההודעה הנ"ל התקבלה בבנק גם הכרזה על סכסוך עבודה ושביתה הנוגעת לכלל העובדים במשק ולכלל המעסיקים במשק, כמפורט בהודעה (ובכללם הבנק ואגוד מערכות בע"מ), שעניינה ביטול ביטוחים סיעודים קולקטיביים. אגוד מערכות בע"מ הינה חברת בת בשליטה מלאה של הבנק העוסקת במתן שירות מחשוב לבנק ולחברות הבת שלו ומונה 55 עובדים שהסכסוך נוגע להם.
במחצית הראשונה של שנת 2019 הגישו מורשי החתימה בבנק לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב בקשה לחייב את הבנק לשלם בונוס רווחים בגובה 2 משכורות בגין שנת 2017 למנהלים ומורשי החתימה בבנק בהתאם למענק ששולם לעובדי בנק לאומי. הבקשה הסתיימה לאחר שהצדדים הגיעו להסכמות שקיבלו תוקף של פסק דין ובכלל זה התחייבות של ארגון המנהלים ומורשי החתימה לשקט תעשייתי עד לסוף רבעון 1 לשנת 2020.
במסגרת הבנה שהושגה עם ועד הפקידים בנושא מענקי היובלות, הוסכם עמם על שקט תעשייתי בנושא בונוס ותוספות שכר עד סוף רבעון 1 לשנת 2020.
בעקבות קבלת פסק הדין של בית הדין לתחרות, לפיו קיבל בית הדין את העררים שהגישו בעלי השליטה בבנק, הבנק ובנק מזרחי, ועדי העובדים בבנק הודיעו על השבתת הבנק בימים 28 בנובמבר 2019 באחה"צ ו-29 בנובמבר 2019. בהמשך, ובעקבות פרסום החלטת הממונה על רשות התחרות שלא לערער על פסק הדין של בית הדין לתחרות, ועדי העובדים הנחו את עובדי הבנק שלא לקבל קהל ולהפסיק את המענה הטלפוני ביום 10 בדצמבר 2019.

ד. ביום 29 בנובמבר, 2018 אישר דירקטוריון הבנק עקרונות לתכנית פעולה להתייעלות שמטרותיה, הינן בין היתר, להגדיל את יחסי ההון של הבנק, כך שבמהלך שנת 2019 יעמוד יחס הלימות ההון רובד 1 של הבנק על 10.3%, תוך שמירת יציבות הרווחיות והתשואה. התכנית כוללת, בין היתר, שינויים תפעוליים ומבניים מסויימים בסניפים ויחידות של הבנק וכן הפסקת פעילות הבנק בתחום הייעוץ הפנסיוני אשר אינה מהווה חלק מליבת פעילות הבנק. יצויין כי חלק משמעותי מרכיבי תוכנית ההתייעלות כבר בוצעו, לרבות הפסקת פעילות הבנק בתחום הייעוץ הפנסיוני.
האמור לעיל והנובע ממנו, לרבות עצם מימוש רכיבי התכנית במלואם כמו גם הערכות לגבי יחסי הלימות ההון הצפויים (ככל שימומשו עקרונות תכנית ההתייעלות) מהווים מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, כאשר אין כל ודאות כי יתרחש בפועל, או כי תוצאת התוכנית תהיינה לפי הערכת הבנק, לרבות בשל אי קבלת אישור האורגנים המוסמכים של הבנק או של צד שלישי ו/או גורמים ונסיבות שאינם בשליטת הבנק ו/או בשל גורמי סיכון להם חשוף הבנק ו/או בשל מכשולים אחרים בהוצאתם לפועל של רכיבי התכנית או איזה מהם, כגון שינויים בתנאי השוק והסביבה, שינויים רגולטורים.
בנוסף, ביום 31 בדצמבר, 2018 אישר דירקטוריון הבנק תכנית פרישה מרצון של כ-70 עובדים, כחלק מתהליכי ההתייעלות שנוקט הבנק (להלן: "התוכנית"), במסגרתה אמורים לפרוש כ- 70 עובדים מהבנק, 40 עובדים בשנת 2019 והיתר בשנת 2020 (בפועל בשנת 2019 פרשו 53 עובדים). לתוכנית פרישה זו צפויה השפעה חיובית על רווחיות הבנק בשנים הבאות. התוכנית גובשה בהמשך למכתב הפיקוח על הבנקים שפורסם ביום 12 בינואר, 2016 שעניינו "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל", שתוקפו הוארך במסגרת מכתב המפקחת על הבנקים מיום 16 בספטמבר, 2018. ביום 17 בינואר, 2019 התקבל אישור המפקחת על הבנקים להקלה לפיה יוכל הבנק לפרוס את השפעת עלויות התוכנית לעניין חישוב הלימות ההון על פני 5 שנים.
בהמשך לאישור דירקטוריון הבנק ביום 29 בנובמבר, 2018 עקרונות לתכנית פעולה להתייעלות כאמור לעיל, החליט דירקטוריון הבנק ביום 28 בפברואר, 2019 להתחיל בהליך של בחינת מימוש החזקות הבנק במניות החברה לפיתוח חוף התכלת (תל אביב - הרצליה) בע"מ (להלן: "חוף התכלת"), והלוואות שהעמיד הבנק לחוף התכלת (להלן ביחד: "החזקות הבנק"), ובמסגרת זו לקבל הצעות מגורמים שונים לרכישת החזקות הבנק בחוף התכלת. ביום 5 במאי, 2019

באור 32 – אירועים בתקופת הדו"ח ולאחר תאריך המאזן (המשך)

פרסם הבנק בעיתונות הזמנה למשקיעים המנויים בסעיף 15א(א)(7) לחוק ניירות ערך (התשכ"ח-1968) (להלן: "חוק ניירות ערך"), בלבד להגיש הצעות לרכישת החזקות הבנק בחוף התכלת כאמור לעיל במצבן המשפטי, כפי שהן (AS IS), הכל בהתאם לתנאי ההזמנה להציע הצעות שנקבעו על ידי הבנק. סכום המינימום להגשת הצעה כאמור הועמד על סך של 130 מיליון ש"ח. הובהר, כי דיני המכרזים לא חלים על ההזמנה כאמור, על ההצעות שתוגשנה ועל הליך בחירת הזוכה וכי ההתקשרות כפופה לאישור דירקטוריון חוף התכלת ואישור דירקטוריון הבנק.
ביום 2 ביולי, 2019 עדכן הבנק בדבר השלמת תהליך ההזמנה להציע הצעות, מבלי שהתקבלו הצעות ההולמות את מלא דרישות הבנק. חוף התכלת התווספה בשנה האחרונה לרשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים שפורסמה על ידי ועדת הריכוזיות. המפקחת על הבנקים התירה לבנק להחזיק אמצעי שליטה בחברה מעבר לשיעור המותר בחוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א -1981 עד ליום 28 בפברואר 2022. הבנק יפעל למימוש החזקותיו בחברה האמורה על פי הלו"ז שקבעה המפקחת.

ה. לעניין פוליסת ביטוח שרכש הבנק בגין חשיפות אשראי לערבויות שהבנק הוציא /יוציא בהתאם לחוק המכר (דירות)(הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה-1974 ולהתחייבויות להוצאת ערבויות כאמור ולערבויות ביצוע, ביטוח שנעשה באמצעות חברת בת בבעלות מלאה של הבנק (CAPTIVE) שהוקמה בחו"ל, ולעניין ההשפעה של רכישת הביטוח על יחס הלימות ההון בבנק , ראה באור 22.ב. בדוחות הכספיים.

ו. ביום 29 באוקטובר 2019 התקבלה בבנק הודעה מאת ב"כ ה"ה שלמה וחיה אליהו, לפיה, נגיד בנק ישראל אישר תיקון להיתר החזקת אמצעי השליטה בבנק שניתן לה"ה שלמה וחיה אליהו. בהתאם לתיקון להיתר ההחזקה (להלן: "התיקון"), הוארכה התקופה הכוללת למכירת אמצעי השליטה של הנ"ל בבנק, כך שמועד תום תקופת הנאמנות השניה כמשמעותה בכתב הנאמנות לא יהיה מאוחר מיום 31 בדצמבר 2021. כן נקבע במסגרת התיקון, כי במקרה של "הודעה על סיום השהיית המועדים" הנקובים בשטר הנאמנות, בעקבותיה הנאמן ידרש להתחיל בביצוע המכירה של אמצעי השליטה הנותרים בבנק שלא נמכרו, תיקצב לנאמן תקופת הערכות בת 6 חודשים שמניינה יחל ממועד מסירת הודעת סיום ההשהייה (חלף הודעה מוקדמת בת 90 יום כפי שהיה בהיתר ההחזקה הקודם) במהלכה יהיה הנאמן רשאי, לפי שיקול דעתו, לפעול למכירת אמצעי השליטה הנותרים. אמצעי השליטה הנותרים שלא ימכרו במהלך תקופת ההערכות הנ"ל, יימכרו עד תום תקופת הנאמנות השנייה (אשר תתארך, כאמור, עד 31 בדצמבר 2021 או עד לתום 18 חודשים שמניינם יחל ממועד מסירת הודעת סיום ההשהייה, לפי המוקדם), בשיעור של 25% לפחות בכל רבעון. ההיתר יפקע ביום 31 בדצמבר 2021 או במועד השלמת מכירת אמצעי השליטה הרלוונטיים, לפי המוקדם.

ז. לעניין הארכת תקופת ההפרדות למתן שירותי מחשוב ותפעול בין בנק לאומי לבין הבנק ראה באור 23.ג.4. בדוחות הכספיים.

ממשל תאגידי,
ביקורת ופרטים נוספים
על עסקי התאגיד הבנקאי
ואופן ניהולם

בנק אגוד

בנק אגוד
UNION BANK
כספומט
חיש בנק
עמדת מידע

תוכן עניינים ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

ממשל תאגידי ובקורת..... 240

הדירקטוריון..... 240
חברי ההנהלה ונושאי משרה בכירה..... 251
גילוי בדבר המבקר הפנימי..... 257
גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים..... 260
עסקאות עם בעלי שליטה..... 266

פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם..... 270

תרשים חברות מוחזקות עיקריות של הבנק..... 270
השליטה בבנק..... 271
השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו..... 271
רכוש קבוע ומתקנים..... 277
פעילות מול גורמים בחו"ל..... 278
הון אנושי..... 279
הסכמים מהותיים..... 282
רישיונות, היתרים ואישורים..... 283
עדכוני חקיקה..... 285
דירוג הבנק..... 293
מגזרי פעילות פיקוחיים..... 294

ממשל תאגידי ובקורת

הדירקטוריון

1.	**שם הדירקטור:**	**מר זאב אבלס, יו"ר דירקטוריון הבנק**
	מספר זיהוי:	4333126
	תאריך לידה:	8.3.1947
	מען להמצאת כתבי בית-דין:	סוקולוב 15 רעננה
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	יו"ר דירקטוריון
	חברות בוועדות דירקטוריון:	יו"ר ועדות הדירקטוריון כדלקמן: ועדת אשראי דירקטוריונית, הועדה לאישור אשראים דחופים, ועדת אשראים ליהלומנים, הוועדה לניהול סיכונים, הוועדה למעקב תקציבי, הוועדה לענייני טכנולוגיות המידע וחדשנות טכנולוגית, הוועדה להשקעות ריאליות והוועדה לבחינת השלכות למכירה אפשרית של הבנק.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	מועסק בתאגיד כיו"ר הדירקטוריון.
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	1.11.1999
	השכלה:	רו"ח, בעל תואר B.A בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בי-ם ותואר B.A בחשבונאות מאוניברסיטת ת"א.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	דירקטור בחברות להלן: צפנת ייעוץ נכסים וניהול (2002) בע"מ, אדגר השקעות ופיתוח בע"מ. יו"ר הועד המנהל של האוניברסיטה הפתוחה (בהתנדבות), יו"ר חבר הנאמנים של קרן וולף (בהתנדבות). לשעבר דירקטור ברשות לפיתוח כלכלי תל - אביב יפו בע"מ, א.ז.פ בע"מ, בר-אז (ניהול נכסים) בע"מ, חברה לפיתוח חוף התכלת (ת"א- הרצליה) בע"מ, פיתוח משותף (חוף התכלת-ווילף) בע"מ.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

2.	**שם הדירקטור:**	**מר יצחק מנור**
	מספר זיהוי:	049474356
	תאריך לידה:	17.3.1941
	מען להמצאת כתבי בית-דין:	הגדרות 26, סביון
	נתינות:	ישראלית וצרפתית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בוועדות: ועדת אשראי דירקטוריונית, הוועדה לניהול סיכונים, הוועדה למעקב תקציבי.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא.
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	30.06.14
	השכלה:	EXCUTIVE M.B.A - מנהל עסקים בהתמחות ניהול אסטרטגי מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	יו"ר הדירקטוריון של החברות להלן: דוד לובינסקי בע"מ, עודית השקעות בע"מ, עדמית תעשיות ושרותי רכב בירושלים בע"מ, פרייס ליס ניהול ציי רכב בע"מ, לובקס טריידינג בע"מ, אי. אמ. סי (יציקות) בע"מ, לוביט סוכנות לביטוח (1997) בע"מ, די.טי.אמ.אס השקעות בע"מ, מנור אחזקות בי.איי בע"מ, קאר איסט יבוא רכב בע"מ, יורומן השקעות בע"מ, מנור השקעות – אי די בי בע"מ, יורו מן אוטו מוטיב בע"מ, ד.ל.ב מוטו ספורט בע"מ, פריים רנט השכרת רכב בע"מ, מורגן רימון בינוי בע"מ, אוטו דינמיק ישראל בע"מ (לא פעילה), אפולון ונצ'רס בע"מ. דירקטור בחברות להלן: נכסי דוד לובינסקי אחזקות (1993) בע"מ, נכסי שרודר בע"מ, אולימפיה מורגן פרויקטים בע"מ. חבר הועד המנהל, חבר הנאמנים והועד הפועל של האוניברסיטה העברית בירושלים, נשיא כבוד של לשכת המסחר ישראל צרפת. לשעבר דירקטור בלינקס קפיטל בע"מ.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	כן. בעלה של גב' רות מנור, בעלת שליטה בבנק באמצעות נכסי דוד לובינסקי אחזקות (1993) בע"מ ונכסי שרודר בע"מ.
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

3.	**שם הדירקטור:**	**עו"ד חיים אלמוג**
	מספר זיהוי:	50708684
	תאריך לידה:	19.7.1951
	מען להמצאת כתבי בית-דין:	בית צרפת דלדר, תובל 5, תל-אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בוועדות: ועדת אשראי דירקטוריונית, ועדת אשראי ליהלומנים, הוועדה למעקב תקציבי, הוועדה לניהול סיכונים וועדת השקעות ראליות.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	25.9.2001
	השכלה:	בעל תואר B.A בכלכלה מאוניברסיטת ת"א, בעל תואר LL.B במשפטים מהקריה האקדמית אונו, ותואר שני LL.M במשפטים מהקריה האקדמית אונו.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	שותף במשרד חמי אלמוג, שפירא ושות', עורכי דין. מנכ"ל ודירקטור בחברת ק.ו.ר.ל. החזקות (ח.א.) 2007 בע"מ. דירקטור בחברות: נכסי דוד לובינסקי אחזקות (1993) בע"מ, נכסי שרודר בע"מ ואימפליה אחזקות בע"מ.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

4.	שם הדירקטור:	מר יגאל לנדאו
	מספר זיהוי:	56467665
	תאריך לידה:	13.5.1960
	מען להמצאת כתבי בית-דין:	דניאל פריש 4 תל-אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בוועדות: ועדת השקעות ריאליות, הוועדה לאישור אשראים דחופים, ועדת אשראי דירקטוריונית, הוועדה למעקב תקציבי.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	מנכ"ל בחברות חירם לנדאו בע"מ ורציו חיפושי נפט בע"מ, חברות שעזבון מר ישעיהו לנדאו ז"ל, בעל השליטה בבנק הינו בעל עניין בהן.
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	15.06.1993
	השכלה:	בעל תואר M.B.A. במנהל עסקים מאוניברסיטת תל-אביב ותואר B.Sc בהנדסה אזרחית מהטכניון בחיפה.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	מהנדס מנכ"ל ודירקטור ברציו חיפושי נפט בע"מ. מנכ"ל חירם לנדאו בע"מ. דירקטור בחברות: רציו פטרולים בע"מ, פרוסיד קרן הון סיכון ניהול בע"מ, פרוסיד ניהול הון סיכון (1999) בע"מ, חותם חירם ניהול (2002) בע"מ, לנגת פיתוח בע"מ ולאנדלן השקעות בע"מ. חבר בחבר הנאמנים של אוניברסיטת אריאל. חבר בחבר הנאמנים של אוניברסיטת תל אביב. חבר בחבר הנאמנים של מכון ויצמן למדע. מר יגאל לנדאו ומר יובל לנדאו, משמשים כמנהלי העיזבון של המנוח ישעיהו לנדאו ז"ל.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	כן – בנו של מר ישעיהו לנדאו ז"ל, ואח של הדירקטור מר יובל לנדאו.
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

5.	**שם הדירקטור:**	**מר יובל לנדאו**
	מספר זיהוי:	027931427
	תאריך לידה:	31.12.1970
	מען להמצאת כתבי בית-דין:	דניאל פריש 4 תל-אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בוועדות: ועדת אשראים ליהלומנים, הוועדה לניהול סיכונים וועדת ביטוח.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	לא
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	דירקטור בחברות המפורטות מטה, שעזבון מר ישעיהו לנדאו ז"ל, בעל שליטה בבנק הינו בעל עניין בהן.
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	30.4.2017
	השכלה:	בעל תואר B.A בכלכלה וניהול מהטכניון בחיפה, בעל תואר M.A במנהל עסקים מהקריה האקדמית אונו, שלוחת אוניברסיטת מנצ'סטר בישראל.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	דירקטור בחברות רציו חיפושי נפט (1992) שותפות מוגבלת, רציו חיפושי נפט (מימון) בע"מ, פרוסיד קרן הון סיכון בע"מ ורציו פטרוליום בע"מ, חברות שמר ישעיהו לנדאו, בעל השליטה בבנק הינו בעל עניין בהן. לשעבר דירקטור בחברת דליה אנרגיות כוח בע"מ. מר יובל לנדאו ומר יגאל לנדאו, משמשים כמנהלי העיזבון של המנוח ישעיהו לנדאו ז"ל.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	כן – בנו של מר ישעיהו לנדאו ז"ל, ואח של הדירקטור מר יגאל לנדאו.
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	לא

6.	**שם הדירקטור:**	**מר אמנון בק**
	מספר זיהוי:	051761328
	תאריך לידה:	9.2.1953
	מען להמצאת כתבי בית-דין:	ים סוף 20, ת"א
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בוועדות: ועדת ביקורת, ועדת תגמול, ועדת ביטוח, ועדה לבחינת השלכות למכירה אפשרית של הבנק, הועדה לניהול סיכונים, והועדה לענייני טכנולוגית המידע וחדשנות טכנולוגית.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	23.5.2019
	השכלה:	BA במדעי המחשב ומדעי המדינה, אוניברסיטת בר אילן.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	משמש כיועץ מחשוב עצמאי. לשעבר מנכ"ל מת"ף ומנהל טכנולוגיה ראשי (CIO) של קבוצת הבינלאומי ודירקטור בכרטיסי אשראי לישראל בע"מ ובבנק מסד בע"מ.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

7.	**שם הדירקטור:**	**מר מאיר דיין**
	מספר זיהוי:	007628308
	תאריך לידה:	5.8.1943
	מען להמצאת כתבי בית-דין:	אברבנאל 29א, רעננה
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בוועדות: ועדת אשראי דירקטוריונית, הועדה לאישור אשראים דחופים, ועדת ביקורת, ועדת תגמול, הוועדה לניהול סיכונים, ועדת אשראים ליהלומנים, הועדה לבחינת השלכות למכירה אפשרית של הבנק והוועדה לענייני טכנולוגיות המידע וחדשנות טכנולוגית.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	1.6.2015
	השכלה:	בעל תואר B.A בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים ובעל תואר M.A במנהל עסקים עם התמחות במימון מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	בעלים ומנהל במ.ד. טאנר אחזקות בע"מ, דירקטור במגדל שלום בע"מ, נכסי האוניברסיטה העברית בע"מ. לשעבר דירקטור בהשתתפויות בנכסים בע"מ ודירקטור חיצוני (לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין) בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

8.	שם הדירקטור:	מר עוזי ורדי זר
	מספר זיהוי:	010019156
	תאריך לידה:	11.11.1938
	מען להמצאת כתבי בית-דין:	אדם הכהן 3, תל אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	יו"ר ועדת ביקורת, יו"ר ועדת תגמול וחבר בוועדות: ועדת אשראי דירקטוריונית, הועדה לאישור אשראים דחופים, הוועדה לבחינת השלכות למכירה אפשרית של הבנק, הועדה למעקב תקציבי, ועדת השקעות ריאליות וועדת אשראים ליהלומנים.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	9.1.2018
	השכלה:	בעל תואר B.A בכלכלה ויחסים בינלאומיים מהאוניברסיטה העברית בירושלים ודיפלומה במנהל עסקים מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	יו"ר דירקטוריון בחברות: אחזקות ליגת בע"מ וליגת תעשיות בע"מ. חבר בחבר הנאמנים, חברה לנכסים וועדת פטור של האוניברסיטה העברית בירושלים. חבר בחבר הנאמנים, הועד המנהל, ועדת כספים וועדת השקעות של האוניברסיטה הפתוחה ברעננה. חבר בחבר הנאמנים וועדת ביקורת של מכון מופת. לשעבר חבר בועדת השקעות של קרן ריאליטי מאגד השקעות. לשעבר דירקטור בחברות: חירון מסחר והשקעות מבני תעשיה בע"מ, א. דורי בניה בע"מ, ישרס חברה להשקעות בע"מ ובנק אגוד לישראל בע"מ (בין השנים 2005 עד 2014).
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

9.	**שם הדירקטור:**	**גב' מעין כהן מועלם**
	מספר זיהוי:	023677545
	תאריך לידה:	09.05.1968
	מען להמצאת כתבי בית-דין:	הכרמל 14, גני תקוה
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטורית
	חברות בוועדות דירקטוריון:	יו"ר ועדת ביטוח וחברה בוועדות: ועדת ביקורת, ועדה לבחינת השלכות למכירה אפשרית של הבנק, הועדה לניהול סיכונים, ועדת השקעות ריאליות, הועדה למעקב תקציבי, והועדה לענייני טכנולוגית המידע וחדשנות טכנולוגית.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטורית חיצונית לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	03.06.2018
	השכלה:	רו"ח. BA במנהל עסקים התמחות בחשבונאות.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	דירקטורית בתדי-גן (מוצרים מדוייקים) 1993 בע״מ. לשעבר אחראית בכירה על תחום הכספים בקבוצת אקסלנס השקעות ומשנה למנכ"ל. לשעבר דירקטורית בחברות הבאות: אקסלנס נשואה שירותי בורסה בע"מ, אקסלנס נשואה ניהול קרנות נאמנות בע"מ, אקסלנס נשואה גמל ופנסיה בע"מ, אקסלנס נשואה חיתום (1993) בע"מ, ESOP ניהול אופציות לעובדים ושירותי נאמנות בע"מ וקסם תעודות סל ומוצרי מדדים בע"מ.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

- במהלך שנת 2019 קיים הדירקטוריון 20 ישיבות במליאתו, וכן 83 ישיבות של ועדות הדירקטוריון השונות.

- הדירקטוריון מינה ועדות בהתאם לנוהל עבודת הדירקטוריון לנושאים הבאים:

א. ועדת אשראי דירקטוריונית - הוועדה עוסקת בפיקוח על יישום מדיניות האשראי שנקבעה על ידי הדירקטוריון, בפיקוח על עמידה במגבלות תאבון וסיבולת הסיכון בתחום החשיפות לסיכוני אשראי, וכן דנה בבקשות אשראי החורגות ממדיניות האשראי של בנק הבנק או שנמצאות בסמכותה בהתאם למדיניות האשראי של הבנק.

ב. ועדת אשראים ליהלומנים - עוסקת באישור אשראים ליהלומנים על פי סמכויות שנקבעו במדיניות האשראי של הבנק ומפקחת על יישום מדיניות האשראי ליהלומנים בבנק.

ג. ועדת ביקורת - דנה, בין היתר, בתכנית העבודה של המבקר הפנימי של הבנק וממליצה לדירקטוריון על אישורה ומקיימת מעקב אחר ביצועה. כמו כן, דנה הוועדה בדוחות הביקורת של רשויות מוסמכות שונות, של רואה החשבון המבקר ושל המבקר הפנימי ומנהלת מעקב אחר הטיפול בדוחות אלה וכן אחראית לפיקוח על עבודת המבקר הפנימי. בנוסף, דנה הוועדה בעסקאות עם "בעלי עניין" בהתאם לפרק החמישי לחוק החברות, תשנ"ט - 1999 (להלן: "חוק החברות"), ובעסקאות עם "אנשים קשורים", בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין ועוסקת בנושאים נוספים כמתחייב מהדין ומהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין. כמו כן, החל משנת 2013 ובהתאם למתחייב מהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין, כוללים תפקידי ועדת הביקורת בחינה של הדוחות השנתיים והרבעוניים לציבור של הבנק והעברת המלצותיה בנוגע לאישורם לדירקטוריון הבנק.

ד. ועדת תגמול - סמכויותיה ותפקידיה של ועדת התגמול, הינם התפקידים המוגדרים בסעיף 118ב' לחוק החברות ובהוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין, ובכלל זה להמליץ לדירקטוריון על מדיניות התגמול לעובדי הבנק ולנושאי משרה בבנק ועל עדכון המדיניות כמתחייב מחוק החברות ומהוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין, ולהחליט על אישור עסקאות באשר לתנאי כהונה והעסקה לנושאי משרה אשר טעונות אישור ועדת תגמול, הכל בהתאם לכללים הקבועים בחוק החברות. כן דנה הוועדה וממליצה לדירקטוריון על עקרונות הסכמי התגמול של עובדי הבנק (שאינם נושאי משרה) ועל תנאי השכר של עובדי הבנק.

ה. ועדת ביטוח - דנה בהצעות לביטוחי הבנק ולביטוח נושאי משרה.

ו. ועדה לאישור אשראים דחופים - עוסקת באישור אשראים שנקבע לגביהם שהם עניין דחוף, לפי סמכויות שנקבעו במדיניות האשראי של הבנק.

ז. ועדה לניהול סיכונים - דנה בנושאים השונים בתחום ניהול הסיכונים, ובין היתר במסמך הסיכונים, אישור מודלים, דיון בתוצאות מבחני BACK TEST, דיון במגבלות על תרחישי קיצון ומעקב אחר העמידה במגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון, וכן בניהול הסיכונים המשפטיים וסיכוני הציות של הבנק (לרבות הלבנת הון וסיכונים חוצי גבולות, הטמעה ויישום של תכניות אכיפה פנימיות על ידי הבנק ומעקב שוטף אחר אלו), וזאת בכפוף לאמור להלן. למרות האמור לעיל, בנושאים לגביהם מחויב הדירקטוריון לדון ו/או להחליט בהתאם לנוהל עבודת דירקטוריון הבנק, הוראות המפקח על הבנקים או כל דין, יתקיים דיון ו/או תתקבל החלטה בהתאם במליאת הדירקטוריון לאחר שהועדה תדון באותו נושא ותעביר המלצתה לגבי ההחלטה לדירקטוריון.

ח. ועדה למעקב תקציבי - דנה בנושאים הקשורים למעקב אחר עמידה בתקציב וביעדי הבנק ובנושאים הנגזרים או הקשורים לכך.

ט. ועדה להשקעות ריאליות - מאשרת עסקאות השקעה ריאלית של הבנק ו/או חברות בשליטתו או מימוש עסקאות כאמור בסך העולה על סכום שנקבע על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת בכפוף להוראות ניהול בנקאי תקין.

י. הועדה לענייני טכנולוגית המידע וחדשנות טכנולוגית (ועדת מחשוב לשעבר)- ועדה דירקטוריונית הדנה וממליצה לדירקטוריון בין היתר, באסטרטגיה ומדיניות טכנולוגיית המידע וניהולה, לרבות אבטחת מידע וסייבר, מסגרת לניהול סיכונים טכנולוגיים, לרבות סיכוני אבטחת מידע וסייבר, תכנית התאוששות מאסון, הקצאת משאבים נאותה למימוש הפעילות המתוכננת של הבנק בתחום טכנולוגיית המידע וניהול המידע והחדשנות בהתאם לצורך. במסגרת דיוניה מפקחת הועדה אחר תהליך ההערכות לסיום ההתקשרות בהסכם המחשוב הקיים עם בנק לאומי לישראל בע"מ ובחינת אלטרנטיבות לקבלת שירותי מחשוב בעתיד, בין מבנק לאומי ובין מצדדים שלישיים, תוך פיקוח וליווי שוטפים של התהליך.

יא. ועדה אד הוק לבחינת השלכות למכירה אפשרית של הבנק – הועדה הוקמה ביום 30 ביולי,2017, לצורך בחינת היבטים הנובעים מהודעת בעלי השליטה בבנק על כוונתם למכור החזקותיהם בבנק, והערכות הבנק לאפשרות התממשותה של עסקה למכירת השליטה בבנק ככל שעסקה כזו אכן תצא אל הפועל, בוועדה חברים יו"ר הדירקטוריון ודירקטורים חיצונים.

יב. ועדות אד-הוק - מוקמות מפעם לפעם בהתאם לצורך.

- דירקטוריון הבנק קבע, כי המספר המזערי של דירקטורים שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית בהתאם להוראות חוק החברות ועל פי הקריטריונים הקבועים בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), תשס"ו - 2005 יעמוד על 25% ממספרם הכולל של הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון (להלן: "**השיעור המזערי**"). מספרם הנוכחי הכולל של חברי דירקטוריון הבנק, הינו תשעה ולכן בהתייחס לנתון זה, מסתכם מספר הדירקטורים המינימאלי הנדרש שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית בשלושה. עוד קבע הדירקטוריון בין היתר, כי לכל חברי ועדת הביקורת תהיה היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ולפחות שניים מחבריה יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

נכון למועד דוח זה, מכהנים בדירקטוריון שמונה דירקטורים שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית: ה"ה זאב אבלס, יצחק מנור, עו"ד חיים אלמוג, יגאל לנדאו, מאיר דיין, מעיין כהן מועלם, עוזי ורדי זר ואמנון בק.

העובדות ביחס לכל אחד מהדירקטורים בבנק ששמותיהם צוינו לעיל, ואשר מכוחן יש לראותם כבעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית הינם כדלהלן:

א. מר זאב אבלס - ניסיונו המקצועי של מר אבלס בתפקידיו לשעבר כמפקח על הבנקים, חבר ההנהלה הבכירה בבנק ישראל, חבר מליאת הרשות ניירות ערך, חבר המוסד לתקינה חשבונאית, יו"ר החברה המרכזית לניירות ערך וכן תפקידו כיו"ר דירקטוריון הבנק מאז חודש נובמבר 1999. חברותו בדירקטוריונים של חברות שונות וכן השכלתו בכלכלה וחשבונאות והיותו רואה חשבון, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

ב. עו"ד חיים אלמוג - ניסיונו המקצועי של מר אלמוג כמנהל בחברות שונות, וכדירקטור בחברות שונות כמו גם השכלתו הכוללת תואר בכלכלה ומשפטים, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

ג. מר אמנון בק - ניסיונו המקצועי של מר אמנון בק בתפקידו לשעבר כמנכ"ל מת"ף ומנהל טכנולוגיה ראשי (CIO) של קבוצת הבינלאומי וכן כדירקטור בכרטיסי אשראי לישראל בע"מ ובבנק מסד בע"מ, כמו גם השכלתו במדעי המחשב המקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

ד. מר יגאל לנדאו - ניסיונו המקצועי של מר לנדאו כמנהל חברות שונות, כגון היותו מנכ"ל חירם לנדאו בע"מ, רציו חיפושי נפט בע"מ, וכדירקטור בחברות שונות כמו גם השכלתו הכוללת תואר מוסמך במנהל עסקים, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

ה. מר מאיר דיין - ניסיונו המקצועי של מר דיין כדירקטור חיצוני לשעבר בבנק לאומי לישראל בע"מ ובבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, כמו גם השכלתו בתחום הכלכלה ומנהל העסקים מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

ו. מר יצחק מנור – ניסיונו המקצועי של מר מנור במסגרת כהונתו כדירקטור בחברות שונות מקבוצת אי.די.בי, בין השנים 2003 – 2013, לרבות כמשנה ליו"ר דירקטוריון אי.די.בי אחזקות בע"מ וכן כהונתו כדירקטור בבנק אגוד לישראל בע"מ בין השנים 1993 - 2011, כמו גם השכלתו במנהל עסקים, מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

ז. גב' מעיין כהן מועלם - ניסיונה המקצועי של הגב' מעיין כהן מועלם בכהונותיה לשעבר כאחראית בכירה על תחום הכספים בקבוצת אקסלנס השקעות ומשנה למנכ"ל וכדירקטורית בחברות בנות מקבוצת אקסלנס, כמו גם השכלתה בתחום החשבונאות וכהונתה כרו"ח מקנים לה את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

ח. מר עוזי ורדי זר - ניסיונו המקצועי של מר עוזי ורדי זר בתפקידיו לשעבר כמשנה למנכ"ל בנק הפועלים בע"מ וכמנכ"ל שיכון ובינוי אחזקות בע"מ ויו"ר הדירקטוריון שלה ושל חברות נוספות, כמו גם השכלתו הכוללת תואר בכלכלה ומנהל עסקים, מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

השיעור המזערי שנקבע על ידי הדירקטוריון, בשים לב לגודלו של הבנק, מורכבות פעילותו וסיכוניו, מאפשר לבנק לעמוד בחובות המוטלות עליו בכלל ובחובות לעניין בדיקת מצבו הכספי של הבנק, לבדיקת הדוחות הכספיים ואישורם.

יתר חברי דירקטוריון הבנק, אשר לא נכללו במניין הדירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית הינם בעלי כשירות מקצועית - כהגדרת המונח בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), תשס"ו - 2005.

הואיל וכל חברי ועדת ביקורת בתפקידה כוועדה לבחינת דוחות כספיים הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית ו- 8 מתוך חברי הדירקטוריון הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, בדירקטוריון מספר דירקטורים מספק לצורך בחינה עניינית ומקצועית של הדוחות הכספיים.

- ביום 23 במאי, 2019 אושר מינויו של מר אמנון בק כדירקטור חיצוני בבנק בהתאם לחוק החברות. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 23 במאי, 2019 (אסמכתא מס': 2019-01-043764), המובא על דרך ההפניה.
- ביום 8 בפברואר, 2019 סיים ד"ר זלמן סגל את כהונתו כדירקטור חיצוני בבנק בהתאם לחוק החברות. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 10 בפברואר, 2019 (אסמכתא מס': 2019-01-013401), המובא על דרך ההפניה.

- ביום 7 בדצמבר 2019 סיים מר אלברטו גרפונקל את כהונתו כדירקטור חיצוני בבנק בהתאם לחוק החברות. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 8 בדצמבר, 2019 (אסמכתא מס': 2019-01-106989), המובא על דרך ההפניה.
- ביום 19 בדצמבר 2019 הודיע יו"ר הדירקטוריון, מר זאב אבלס על החלטתו לסיים כהונתו כיו"ר דירקטוריון הבנק. מר אבלס יסיים עבודתו באמצע יוני 2020 ואולם, במידת הצורך וככל שתבוצע עסקה לרכישת מניות הבנק על ידי בנק מזרחי עד אמצע חודש יוני 2020, מר אבלס הביע נכונות להמשיך בתפקידו עד השלמת העסקה כאמור.

לעניין חברות דירקטורים בועדות הדירקטוריון נכון למועד הדוחות, ראו פרק הדירקטוריון לעיל.

חברי ההנהלה ונושאי משרה בכירה

חברי הנהלה:

גב' שבי שמר	-	מנהלת כללית ראשית
מר טל בן ארי	-	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף ניהול פיננסי
מר ארנון זית	-	סמנכ"ל, ראש אגף כספים
גב' שירה רדובן	-	מ"מ ראש אגף בקרות וניהול סיכונים ומנהלת סיכונים ראשית (החל מיום 1.11.2019 ועד ליום 31.3.2020)
מר יצחק עוז	-	סמנכ"ל, ראש אגף עסקים
מר טוביה סופר	-	סמנכ"ל, ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות ויעוץ, דובר הבנק
גב' נירה שמידט מנור	-	סמנכ"ל, ראש אגף משאבים

- החל מיום 1 בינואר 2019 ועד יום 31 באוקטובר, 2019 כיהן מר אלון בירון כראש אגף בקרות וניהול סיכונים וכמנהל הסיכונים הראשי בבנק, והחל מיום 1 בנובמבר 2019 מכהנת הגב' שירה רדובן כמ"מ ראש אגף בקרות וניהול סיכונים ומנהלת הסיכונים הראשית בבנק. ביום 28 בינואר 2020 הגב' רדובן הודיעה כי תסיים את תפקידה בבנק ביום 31 במרס 2020. בהמשך להודעתה, החליט דירקטוריון הבנק בישיבתו מיום 28.1.2020 על מינוי מר אילן ישעיהו כמ"מ ראש אגף בקרות וניהול סיכונים ומנהל סיכונים ראשי במקום הגב' רדובן.
- המבקר הפנימי של הבנק, ד"ר עקיבא שטרנברג, סיים תפקידו ועבודתו בבנק ביום 31 בינואר 2020.

נושאי משרה בכירה אחרים:

ד"ר עקיבא שטרנברג	-	סמנכ"ל בכיר, מבקר פנימי ראשי (סיים את תפקידו ביום 31 בינואר 2020)
גב' עירית מקוב ירושלמי, עו"ד	-	סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית ומזכירת הבנק
מר בני גורביץ	-	סמנכ"ל, ראש מערך מערכות מידע (החל עבודתו בבנק ב-1.11.2018)

להלן פרטים בדבר חברי ההנהלה:

1	**שם נושא המשרה:**	**גב' שבי שמר**
	מספר זיהוי:	059030957
	תאריך לידה:	1.9.1964
	תאריך תחילת כהונה:	החל מיום 17.8.18 מכהנת כמנכ"לית הבנק.
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	מנכ"לית התאגיד. יו"ר דירקטוריון אגוד מערכות בע"מ ודירקטורית באגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגרת (B.A) בהנדסת תעשיה וניהול – מוסמך במדעים (B.S.C) ומוסמכת (M.A) במנהל עסקים, שניהם מאוניברסיטת בן גוריון בבאר שבע. לשעבר סמנכ"ל בכיר,ראש אגף עסקים וכן ראש אגף קמעונאות נכסי לקוחות וייעוץ בבנק.

2	**שם נושא המשרה:**	**מר טל בן ארי**
	מספר זיהוי:	028789915
	תאריך לידה:	24.11.1971
	תאריך תחילת כהונה:	1.4.2017
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף ניהול פיננסי. יו"ר דירקטוריון החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ ואגוד חיתום ופיננסים בע"מ ודירקטור בחברות הבאות: באגוד הנפקות בע"מ, אגוד ליסינג בע"מ, כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ, ליבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ ובאגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגר (B.A) בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. ראש מערך הסניפים בבנק אגוד לישראל בע"מ, סגן ראש אגף ניהול פיננסי בבנק אגוד לישראל בע"מ; דירקטור בדירקטוריון הבורסה.

3	**שם נושא המשרה:**	**גב' שירה רדובן**
	מספר זיהוי:	025084153
	תאריך לידה:	19.01.1973
	תאריך תחילת כהונה:	1.11.2019
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	מ"מ ראש אגף בקרות וניהול סיכונים ומנהלת סיכונים ראשית.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	BA בכלכלה וניהול, אוניברסיטת תל אביב. MBA במימון מאוניברסיטת ENPC – School of International Management, צרפת. לשעבר סגנית מנהל הסיכונים הראשי.

4	**שם נושא המשרה:**	**מר ארנון זית**
	מספר זיהוי:	28420768
	תאריך לידה:	3.2.1971
	תאריך תחילת כהונה:	18.3.2014
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, חשבונאי ראשי, וראש אגף כספים. יו"ר דירקטוריון אגוד הנפקות בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	רו"ח, בוגר (B.A) בכלכלה ובמנהל עסקים, מאוניברסיטת בר אילן. מוסמך (M.B.A) במנהל עסקים, מהאוניברסיטה העברית. דירקטור באגוד מערכות בע"מ.

5	**שם נושא המשרה:**	**מר יצחק עוז**
	מספר זיהוי:	055588263
	תאריך לידה:	30.11.1958
	תאריך תחילת כהונה:	7.10.2018
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, ראש אגף עסקים דירקטור באגודים בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	BA במדעי החברה והרוח מהאוניברסיטה הפתוחה. מנהל סניף תל אביב ראשי.

6	**שם נושא המשרה:**	**מר טוביה סופר**
	מספר זיהוי:	023908114
	תאריך לידה:	5.10.1968
	תאריך תחילת כהונה:	11.10.2018
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ, דובר הבנק. יו"ר דירקטוריון אגודים סוכנות לביטוח בע"מ, אגוד ליסינג בע"מ, דירקטור בחברת אגודים בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	BA בכלכלה ומנהל עסקים מאוניברסיטת בר אילן. MBA במנהל עסקים, התמחות במימון ושיווק מאוניברסיטת תל אביב. סגן ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ, ראש מערך שיווק אסטרטגיה ופיתוח עסקי. דובר הבנק.

7	**שם נושא המשרה:**	**גב' נירה שמידט מנור**
	מספר זיהוי:	058424565
	תאריך לידה:	22.9.1963
	תאריך תחילת כהונה:	1.11.2018
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, ראש אגף משאבים. יו"ר דירקטוריון אגודים בע"מ ואגוד עודפים ודירקטורית באגוד מערכות בע"מ,
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	BA בעבודה סוציאלית מאוניברסיטת תל אביב. MA בלימודי עבודה מאוניברסיטת תל אביב. חברת הנהלה וסמנכ"ל עסקים בחברת ישרכארט בע"מ. מנהלת מטה שיווק ואסטרטגיה בחטיבה העסקית של בנק הפועלים בע"מ.

להלן פרטים בדבר נושאי משרה בכירה נוספים:

8	**שם נושא המשרה:**	**ד"ר עקיבא שטרנברג**
	מספר זיהוי:	13577895
	תאריך לידה:	30.8.1961
	תאריך תחילת כהונה:	1.4.2014 (סיים את תפקידו ביום 31 בינואר 2020)
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל בכיר, מבקר פנימי ראשי של הבנק.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	דוקטור (Ph.D) במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן, מוסמך (M.S.M) במנהל עסקים מ- BOSTON UNIVERSITY BEN GURION UNIVERSITY ובוגר (B.A) בכלכלה מ- THE JOHNS HOPKINS UNIVERSITY. לשעבר ראש אגף בקרות וניהול סיכונים, מנהל הסיכונים הראשי של הבנק.

9	שם נושא המשרה:	גב' עירית מקוב - ירושלמי
	מספר זיהוי:	23018658
	תאריך לידה:	23.6.1967
	תאריך תחילת כהונה:	החל מיום 10.12.2007 מכהנת כמזכירת הבנק והחל מיום 16.3.2018 מכהנת כיועצת המשפטית הראשית של הבנק, בנוסף לתפקידה כמזכירת הבנק.
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית ומזכירת הבנק.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגרת (L.LB) במשפטים מאוניברסיטת תל אביב ומוסמכת (MA) במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן, עורכת דין מוסמכת. דירקטורית במדנס אחזקות בע"מ.

10	שם נושא המשרה:	מר בני גורביץ
	מספר זיהוי:	056231384
	תאריך לידה:	6.4.1960
	תאריך תחילת כהונה:	1.11.2018
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, ראש מערך מערכות מידע
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	תואר ראשון מתמטיקה ומדעי המחשב, אונ' תל אביב תואר שני מדעי הניהול, אונ' תל אביב. בנק אגוד - ראש מערך מערכות מידע (2008-2015) חברת כלל - מנכ"ל כללביט (2015-2018).

גילוי בדבר המבקר הפנימי

המבקר הפנימי הראשי של הבנק והחברות הבנות (למעט אגוד הנפקות בע"מ) עד ליום 31 בינואר 2020 היה ד"ר עקיבא שטרנברג, סמנכ"ל בכיר בבנק. לד"ר שטרנברג תואר דוקטור (Ph.D) במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן, מוסמך (M.S.M) במנהל עסקים מ- BOSTON UNIVERSITY/ BEN GURION UNIVERSITY ובוגר (B.A) בכלכלה מ- THE JOHNS HOPKINS UNIVERSITY. עד ליום 17 במרס 2014 כיהן ד"ר שטרנברג במשך 7 שנים כראש אגף בקרות וניהול סיכונים ומנהל סיכונים ראשי (CRO) בבנק. לפני כן כיהן ד"ר שטרנברג כראש אגף השקעות (כיום אגף ניהול פיננסי) בבנק (בין השנים: 2004 - 2007). ד"ר שטרנברג כיהן כדירקטור במסלקת מעו"ף של הבורסה וכדירקטור חליף בדירקטוריון הבורסה ובעקבות מינויו כמבקר פנימי חדל מלכהן בתפקידים אלה.

המבקר הפנימי הראשי היה עובד הבנק ובעל נסיון הן בתחום העסקי והן בתחום הבקרתי ועומד בתנאים הקבועים בסעיף 3(א) בחוק הביקורת הפנימית, תשנ"ב - 1992 ("חוק הביקורת הפנימית"), בסעיף 146(ב) לחוק החברות ובהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית ואין לו קשרים עסקיים מהותיים או קשרים מהותיים אחרים עם הבנק או עם גוף קשור אליו. עובדי הביקורת הפנימית עומדים אף הם בהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית. המבקר הפנימי הראשי פועל מכוח כתב מינוי (צ'ארטר) של דירקטוריון הבנק. כתב המינוי מסדיר את עבודתו וסמכויותיו. לפרטים נוספים ראה גם פרק "חברי הנהלה ונושאי משרה בכירה" לעיל.

דרך המינוי וכפיפות ארגונית

ביום 12 בנובמבר 2013 אישרה ועדת הביקורת וביום 22 בנובמבר 2013 אישר דירקטוריון הבנק (ובהמשך אישרו גם הדירקטוריונים של החברות הבנות כאמור לעיל) את מינויו של ד"ר שטרנברג, וזאת על רקע השכלתו וכישוריו ועל רקע ניסיונו עתיר השנים בתפקידים בכירים בבנק, הכל כמפורט לעיל, במסגרתם צבר ד"ר שטרנברג ידע, הבנה והיכרות מעמיקה עם תהליכי העבודה בבנק, תחומי פעילותו של הבנק ותהליכי הבקרה והביקורת בבנק. הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הראשי הינו יו"ר דירקטוריון הבנק.

תכנית עבודת הביקורת הפנימית

הביקורת הפנימית פועלת בהתאם לתוכנית עבודה רב שנתית בה מוצגים הגופים והנושאים שיבוקרו במהלך חמש השנים הקרובות. תוכנית העבודה הרב שנתית נסמכת על סקר סיכונים מקיף שערכה הביקורת הפנימית על כל יחידות הבנק. הסקר מעודכן באופן שוטף על ידי הביקורת הפנימית ומושווה גם עם סקרי סיכונים אותם עורכת הנהלת הבנק. תוכנית העבודה השנתית נגזרת מהתוכנית רב שנתית של הביקורת, מתוכנית העבודה השנתית של הבנק, מנושאים שנמסרו לבדיקה על ידי הדירקטוריון, ועדת הביקורת והנהלת הבנק וכן מדרישות רשויות ובהם בנק ישראל. תוכנית העבודה כוללת גם את החברות המאוחדות של הבנק. בנוסף לאמור לעיל עורכת הביקורת הפנימית סקירה בלתי תלויה על מסמך ה– ICAAP, במסגרת זו מכסה הביקורת מגוון רחב מאוד של תחומים אותם יש לסקור ולבקר. חלק מתחומים אלו נבדקים מדי תקופה. חלק אחר של התחומים משולב במסגרת תוכנית העבודה הרב שנתית של הביקורת הפנימית (בעיקר אלה שקשורים לממשל תאגידי).

תוכנית העבודה נדונה ומאושרת בדירקטוריון הבנק לאחר שוועדת הביקורת דנה והמליצה לדירקטוריון הבנק לאשרה. תכנית העבודה מותירה בפני המבקר הפנימי הראשי, שיקול דעת לסטות ממנה בכפוף לאישור מראש של ועדת הביקורת.

במסגרת הסכם למתן שירותי מחשוב ותפעול בין בנק לאומי לבנק אגוד, הביקורת הפנימית של הבנק מקבלת לעיונה ממצאים מתוך דוחות הביקורת בתחום טכנולוגיית המידע של בנק לאומי הנוגעים לשירותים הניתנים לבנק. כן נקבע תהליך של העברת מידע המתייחס לבנק באופן מיידי במקרים חריגים בהם הביקורת הפנימית של בנק לאומי מעבירה דיווח על כשלים וליקויים מהותיים לועדת הביקורת של בנק לאומי.

על רקע החלטת בית הדין לתחרות, הביקורת הפנימית התאימה את תכנית העבודה לסיכונים המתפתחים הנובעים מהחלטה זו.

מספר המשרות הממוצע לשנת 2019:

מבקר פנימי ראשי	1
עובדי הביקורת הפנימית בבנק	13

בחישוב זה לא נספרו המשאבים המוקצים לביקורות בתחום טכנולוגיית המידע אשר מבוצעות על ידי לאומי על מערכות המופעלות על ידי לאומי והמשמשות את בנק אגוד.

עריכת הביקורת

עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת על פי חוק הביקורת הפנימית, פקודת הבנקאות, כללי בנקאות (הביקורת הפנימית), הוראות ניהול בנקאי תקין ולרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 307 בנושא פונקצית הביקורת הפנימית, הנחיות פרטניות של הפיקוח על הבנקים והנחיות מקצועיות של לשכת המבקרים הפנימיים בישראל, הנחיות המושתתות על הנחיות בינלאומיות למבקרים פנימיים. ועדת הביקורת מקיימת, מעת לעת, דיונים במיפויי סיכונים ובנוהלי עבודת הביקורת הפנימית במטרה לוודא כי הביקורת מבוצעת בהיקפים ובתדירויות הנדרשים תוך עמידה בתקנים מקצועיים.

גישה למידע

למבקר הפנימי ניתנת גישה חופשית למידע הקיים בבנק, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב - 1992 ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכת המידע של הבנק, לרבות לנתונים הכספיים.

דין וחשבון המבקר הפנימי הראשי

כל דוח ביקורת מוגש בכתב ליושב ראש הדירקטוריון, ליושב ראש ועדת הביקורת ולמנכ"ל. תמצית כל דוח מועלית לדיון בועדת הביקורת המתכנסת בדרך כלל, אחת לחודש. במקרים של דוחות מהותיים או בעלי ממצאים חמורים במיוחד מובא הדוח במלואו לוועדה. כמו כן מובאים למליאת הדירקטוריון דוחות ביקורת אשר ועדת הביקורת סבורה, לאחר קבלת המלצה של המבקר הפנימי, בדבר חשיבותן, להביאן לידיעת מליאת הדירקטוריון.

לאחר סיום הדיון בועדת הביקורת עוקב המבקר הפנימי הראשי אחר הליקויים עד לסיום הטיפול בהם. במסגרת המעקב נבחנים הליקויים הפתוחים מדי כחצי שנה בהנהלת הבנק ולאחר מכן גם בועדת הביקורת במטרה לוודא כי הליקויים מתוקנים כהלכה ובפרקי זמן נאותים. כמו כן, בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 307, מדווח המבקר הפנימי לועדת הביקורת דוח ביצוע חצי שנתי ושנתי של תוכנית עבודת הביקורת, רשימה חצי שנתית ושנתית של כל דוחות הביקורת בשנה המדווחת ודוח סיכום הפעילות של הביקורת הפנימית. הדיונים בדוחות החצי שנתיים של 2019 נערכו בתאריכים: 22.7.2019 ו-14.1.2020.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי הראשי

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי הראשי וצוותו ותוכנית עבודתו סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בבנק ובחברות המאוחדות שלו.

תגמול

להלן פירוט התגמולים למבקר הפנימי הראשי לשנת 2019 (לפי הפירוט הנדרש בטבלת מקבלי התגמול הגבוה בבנק):

	אלפי ש"ח
תגמולים עבור שירותים [1,2]**:**	
שכר:	
- משכורת	**1,281**
- פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי ושווי שימוש	**403**
- השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון	**(229)**
מענק [3,4]	**180**
סך הכל שכר	**1,635**

1. סכומי התגמולים הינם במונחי עלות לבנק, לא כולל מס שכר. הסכומים נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות". לא קיימים תגמולים נוספים עבור שירותים - דמי ניהול, דמי יעוץ, עמלה ואחר.
2. לא קיימים תגמולים אחרים שאינם עבור שירותים. לא ניתנו הטבות בגין ריבית על פקדונות, היות ושיעורי הריבית אינם עדיפים על אלה הניתנים ללקוחות אחרים של הבנק המפקידים פקדונות בסדרי גודל, תנאי הצמדה ותנאי פרעון דומים. לא נכללו הטבות בגין עסקאות בנקאיות אחרות, מאחר וסכומם של הטבות אלה אינו מהותי ואינו עולה על סך של 50 אלפי ש"ח לשנה והן מוענקות באותם תנאים ושיעורים לכל עובדי הבנק.
3. ראה בסעיף (2)(ב) בפרק "שכר בכירים ותגמולים לבעלי עניין"
4. לפירוט הלוואות בתנאי הטבה והלוואות שניתנו בתנאים רגילים ראה סעיף (3) בפרק "תגמולים לבעלי עניין ונושאי משרה בכירה".
5. לפרטים בדבר תנאי העסקה של ד"ר שטרנברג ראה סעיף 1.(ג) בפרק "שכר בכירים ותגמולים לבעלי עניין".

לדעת הדירקטוריון לתגמולים למבקר הפנימי הראשי אין השפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי.

שכר רואה החשבון המבקר

להלן פרטים בדבר שכר רואי החשבון המבקרים של הבנק*:

	מאוחד		הבנק	
	2019	**2018**	**2019**	**2018**
	אלפי ש"ח			
עבור פעולות ביקורת [3,2,1]:				
רואה החשבון המבקר	**3,476**	3,545	**3,254**	3,323
רואה חשבון מבקר אחר	**78**	78	**-**	-
	3,554	3,623	**3,254**	3,323
עבור שירותים נוספים [3]:				
שירותים הקשורים לביקורת:				
רואה החשבון המבקר	**119** [4]	208 [4]	**112**	201
שירותי מס:				
רואה החשבון המבקר	**271**	80	**133**	65
שירותים אחרים:				
רואה החשבון המבקר	**584**	239	**584**	239
	974	527	**829**	505
סך הכל	**4,528**	4,150	**4,083**	3,828

1. שכר רואה החשבון.
2. כולל ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.
3. כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
4. כולל שכר טירחה בגין ביקורת תשקיף מדף של חברת הבת.

* משרד רואה החשבון סומך חייקין KPMG משמש כרואה החשבון המבקר של הבנק החל מיום הקמתו של הבנק.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק וכן על אישור הדוחות הכספיים שלו.

הדוחות הכספיים, דוח דירקטוריון והנהלה, ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים (להלן: "**הדוחות הכספיים**") נערכים על ידי אגף הכספים בראשותו של מר ארנון זית, החשבונאי הראשי. הדוח המפורט על הסיכונים נערך על ידי אגף בקרות וניהול סיכונים. במסגרת עריכת הדוחות הכספיים והדוח המפורט על סיכונים (להלן: "**הדוחות**") נערכים דיונים מקדימים עם חברי הנהלת הבנק ועובדים בכירים אחרים, ביחס לנושאים שבאחריותם. כמו כן, מתקיימים דיונים בטיוטת הדוחות עם המנכ"לית, גב' שבי שמר ועם יושב ראש הדירקטוריון, מר זאב אבלס.

במסגרת יישום סעיף 302 של חוק "Sarbanes Oxley" (להלן: "**SOX**") מופו תהליכי העיבוד והעריכה העיקריים של הדוחות הכספיים, וכן מופו הסיכונים והבקרות ביחס לתהליכים שמופו. החל מהדוחות השנתיים של 2008 נכנס לתוקף סעיף 404 של ה- SOX. סעיף זה קובע הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי (ראה פרק "**בקרות ונהלים**"). בסוף כל רבעון, כל מבצעי הבקרות מאשרים למנהל ה- SOX באגף כספים את ביצוע הבקרות. בנוסף, נושאי המשרה הרלוונטיים חותמים על הצהרה מול המנכ"לית והחשבונאי הראשי, כי בהתבסס על ידיעתם, הדיווחים שבתחום אחריותם אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסרים בהם מצגים של עובדות מהותיות הנחוצות כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדיווחים, וכי הדיווחים משקפים באופן נאות מכל הבחינות המהותיות את הנושאים הנכללים בהם. בהתאם לצורך מתקיימות בתקופת עריכת הדוחות התייעצויות שוטפות עם רואי החשבון המבקרים. בנוסף, בכל רבעון מתקיימים דיונים בנוכחות רואי החשבון המבקרים, המנכ"לית, החשבונאי הראשי, ראש אגף עסקים וראש אגף ניהול פיננסי (לפי הצורך), בסוגיות מהותיות הרלוונטיות לרבעון.

עם סיום עריכת הדוחות מתכנסת "ועדת גילוי" המורכבת מחברי הנהלת הבנק ובכירים נוספים, אשר במסגרתה מתקיימים דיונים מקדמיים בטיוטת הדוחות. סיכומי דיונים מישיבות אלו מוגשים לוועדת הביקורת בעת הדיון המקדמי המפורט בטיוטת הדוחות הכספיים כמפורט להלן.

מידי רבעון, לפני הדיון בדוחות במסגרת הדירקטוריון, מתכנסת ועדת הביקורת של הדירקטוריון לשתי ישיבות לפחות. הישיבה הראשונה מוקדשת בעיקר לדיון בנאותות הסיווג והפרשות להפסדי אשראי, בהיקף החובות הבעייתיים, בשווי הוגן של מכשירים פיננסיים ובהפרשות לירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני של אג"ח קונצרניות בתיק הזמין למכירה. דיון זה נערך בהשתתפות יו"ר הדירקטוריון, המנכ"לית, החשבונאי הראשי, ראש אגף עסקים, ראש אגף ניהול פיננסי, רואי החשבון המבקרים וגורמים נוספים. כמו כן, אחת לשנה נדונה בוועדה זו גם המדיניות החשבונאית בנושאים הקריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים (כאשר יש שינוי מהותי מתקיים דיון ברבעון בו חל השינוי).

בישיבתה השנייה, דנה הוועדה באופן מפורט בטיוטת הדוחות, בבקרות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי ובשלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים והדוח המפורט על הסיכונים. הדיון נערך בהשתתפות יו"ר הדירקטוריון, המנכ"לית, החשבונאי הראשי, מנהל הסיכונים הראשי (בדיון בנושא הדוח המפורט על הסיכונים), רואי החשבון המבקרים וגורמים נוספים על פי הצורך. במסגרת הליך אישור הדוחות הכספיים והדוח המפורט על הסיכונים על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון, מועברות טיוטות הדוחות לעיונם והערותיהם של הדירקטורים, מספר ימים לפני מועד הישיבה הקבועה לדיון בדוחות הכספיים.

בוועדת הביקורת חברים ארבעה דירקטורים, כאשר כולם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. הערות הועדה, באם ישנן, מיושמות והמלצותיה לאישור הטיוטה הסופית מובאות לדיון ואישור בדירקטוריון. לפרטים בדבר הדירקטורים וחברותם בוועדות השונות ראה בפרק "הדירקטוריון".

בישיבת הדירקטוריון הדנה באישור הדוחות הכספיים והדוח המפורט על הסיכונים השנתיים ורבעוניים, משתתפים מלבד חברי הדירקטוריון גם המנכ"לית, החשבונאי הראשי, מנהל הסיכונים הראשי (בדיון בנושא הדוח המפורט על הסיכונים), ורואי החשבון המבקרים. בישיבה הדנה בדוחות הכספיים השנתיים משתתפים בנוסף כל חברי פורום ישיבות ההנהלה.

בתום הדיון מתקבלת החלטה בדבר אישור הדוחות הכספיים והדוח המפורט על הסיכונים של הבנק, והסמכת יו"ר הדירקטוריון, המנכ"לית והחשבונאי הראשי לחתום על הדוחות הכספיים. על הדוח המפורט על הסיכונים מוסמכים לחתום, היו"ר הדירקטוריון, המנכ"לית ומנהל הסיכונים הראשי.

שכר בכירים ותגמולים לבעלי עניין

להלן פירוט התגמולים למקבלי התגמול הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בבנק לשנת 2019 באלפי ש"ח:

פרטי מקבלי התגמולים				תגמולים עבור שירותים[1]					תגמולים אחרים[2]	סך הכל תגמול לפי תקנה 21	סך הכל שכר והוצאות נלוות לפי חוק הגבלת שכר הבכירים[6]
				שכר					ריבית		
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקות בהון תאגיד	משכורת	פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, יובלות, ביטוח לאומי, שווי שימוש	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר ובתנאי פרישה בשנת החשבון	הפרשה נוספת[4]	מענק[5]			
זאב אבלס	יו"ר הדירקטוריון - (א)	100%	0.01%[3]	2,204	469	-	-	-	-	2,673	2,478
שבי שמר	מנכ"לית (ב)	100%	-	1,985	664	8	-	440	-	3,097	2,852
עירית מקוב – ירושלמי	סמנכ"ל, יועצת משפטית ומזכירת הבנק – (ד)	100%	-	740	264	1	1,500	150	-	2,655	2,556
עקיבא שטרנברג	סמנכ"ל בכיר, מבקר הפנימי - (ג)	100%	-	1,281	403	(229)	-	180	6	1,641	1,495
ארנון זית	סמנכ"ל, ראש אגף כספים – (ה)	100%	-	1,023	330	3	-	210	-	1,566	1,437

1. סכומי התגמולים הינם במונחי עלות לבנק, לא כולל מס שכר. הסכומים נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות". לא קיימים תגמולים נוספים עבור שירותים – דמי ניהול, דמי יעוץ, עמלה ותשלומים אחרים.
2. טור הריבית כולל סכומי הטבה בגין הנחות בשיעורי הריבית על הלוואות שניתנו לנושאי המשרה הנ"ל. תנאיהן ושיעוריהן של הטבות אלה זהים לאלה של כלל עובדי הבנק. ראה גם סעיף 3 להלן. לא ניתנו הטבות בגין ריבית על פקדונות, היות ושיעורי הריבית הניתנים לנושאי המשרה בקשר עם פקדונותיהם אינם עדיפים על אלה הניתנים ללקוחות אחרים של הבנק המפקידים פקדונות בסדרי גודל, תנאי הצמדה ותנאי פרעון דומים. הטבלה אינה כוללת הטבות בגין עסקאות בנקאיות אחרות להן זכאים נושאי המשרה הנ"ל מאחר וסכומן של הטבות אלה איננו מהותי, ואינו עולה על סך של 50 אלפי ש"ח לשנה לעובד, והן מוקנות באותם תנאים ושיעורים לכל עובדי הבנק.
3. מחזיק ב- 3,500 מניות רגילות.
4. ראה באור 21.א.3.
5. תשלום סכומי המענקים בפועל בגין שנה זו יבוצע כפוף לאישור תשלום מענקים לעובדי הבנק בגין שנת 2019– ראה גם סעיף 2.ב. להלן.
6. לא כולל הפקדות והפרשות לפיצויי פיטורין ותגמולים (לרבות אובדן כושר עבודה) על פי דין.

<u>הערות נוספות:</u>

- לגבי פירוט הלוואות בתנאי הטבה ובתנאים רגילים – ראה סעיף 3 להלן.
- לגבי תגמולים לבעלי עניין – ראה סעיף 4 להלן.
- לגבי תגמולים למבקר הפנימי – ראה פירוט בפרק "גילוי בדבר המבקר הפנימי".

להלן פירוט התגמולים למקבלי התגמול הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בבנק לשנת 2018 באלפי ש"ח:

פרטי מקבלי התגמולים			תגמולים עבור שירותים[1]					תגמולים אחרים[2]	סך הכל לפי תקנה 21	סך הכל שכר והוצאות נלוות לפי חוק הגבלת שכר הבכירים[4]
			שכר				ריבית			
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקות בהון תאגיד	משכורת	פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, יובלות, ביטוח לאומי, שווי שימוש	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר ובתנאי פרישה בשנת החשבון	מענק			
זאב אבלס	יו"ר הדירקטוריון - (א)	100%	[3]0.01%	2,187	505	-	-	-	2,692	2,499
ישראל טראו	מנכ"ל הקודם	100%	-	1,777	1,065	-	-	-	2,842	2,622
שבי שמר	מנכ"לית (ב)	100%	-	1,575	712	838	-	-	3,125	2,415
חמי מורג	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף משאבים הקודם	100%	-	1,115	405	382	-	-	1,902	1,751
עקיבא שטרנברג	סמנכ"ל בכיר, מבקר הפנימי - (ג)	100%	-	1,212	399	(1)	-	-	1,610	1,464

1. סכומי התגמולים הינם במונחי עלות לבנק, לא כולל מס שכר. הסכומים נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות". לא קיימים תגמולים נוספים עבור שירותים – דמי ניהול, דמי יעוץ, עמלה ותשלומים אחרים.
2. טור הריבית כולל סכומי הטבה בגין הנחות בשיעורי הריבית על הלוואות שניתנו לנושאי המשרה הנ"ל. תנאיהן ושיעוריהן של הטבות אלה זהים לאלה של כלל עובדי הבנק. ראה גם סעיף 3 להלן. לא ניתנו הטבות בגין ריבית על פקדונות, היות ושיעורי הריבית הניתנים לנושאי המשרה בקשר עם פקדונותיהם אינם עדיפים על אלה הניתנים ללקוחות אחרים של הבנק המפקידים פקדונות בסדרי גודל, תנאי הצמדה ותנאי פרעון דומים. הטבלה אינה כוללת הטבות בגין עסקאות בנקאיות אחרות להן זכאים נושאי המשרה הנ"ל מאחר וסכומן של הטבות אלה איננו מהותי, ואינו עולה על סך של 50 אלפי ש"ח לשנה לעובד, והן מוקנות באותם תנאים ושיעורים לכל עובדי הבנק.
3. מחזיק ב- 3,500 מניות רגילות.
4. לא כולל הפקדות והפרשות לפיצויי פיטורין ותגמולים על פי דין , ולא כולל הפרשות בגין זכויות עבר שנצברו לפני הכניסה לתוקף של חוק הגבלת התגמול.

<u>הערות נוספות:</u>

- לגבי פירוט הלוואות בתנאי הטבה ובתנאים רגילים – ראה סעיף 3 להלן.
- לגבי תגמולים לבעלי עניין – ראה סעיף 4 להלן.
- לגבי תגמולים למבקר הפנימי – ראה פירוט בפרק "גילוי בדבר המבקר הפנימי".

1. תנאי העסקה בכירים

א. מר זאב אבלס – מועסק בבנק על-פי הסכם העסקה אישי מיום 1 בנובמבר 1999 לתקופה בלתי קצובה.
ביום 6 באוקטובר 2016 אישרה האסיפה הכללית, בהמשך לאישור הדירקטוריון וועדת התגמול, תיקונים להסכם ההעסקה של יו"ר הבנק, מר זאב אבלס על מנת להתאים את הסכם העסקתו של מר אבלס לכללים ולמגבלות שנקבעו במסגרת חוק מגבלת התגמול, ובהוראה A301 להוראות ניהול בנקאי תקין בעניין "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי". עדכון הסכם העסקתו של מר אבלס נעשה נוכח מועד תחילת חוק מגבלת התגמול על התקשרות עם נושא משרה שאושרה לפני מועד פרסום החוק. לפירוט תנאי העסקה של יו"ר הדירקטוריון ראה באור 21.ו.3.

- ביום 19 בדצמבר 2019 הודיע יו"ר הדירקטוריון, מר זאב אבלס, על החלטתו לסיים כהונתו כיו"ר דירקטוריון הבנק. מר אבלס יסיים את כהונתו באמצע חודש יוני 2020 ואולם במידת הצורך וככל שתבוצע עסקה לרכישת מניות הבנק על ידי בנק מזרחי עד לאמצע חודש יוני 2020, מר אבלס הביע נכונות להמשיך בתפקידו עד השלמת עסקה כאמור.

ב. גב' שבי שמר- מועסקת בבנק בתפקידה כמנכ"לית על פי הסכם העסקה אישי, קצוב לשנתיים, החל מיום 17 באוגוסט, 2018. ביום 29 באוקטובר, 2018 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאחר אישורם של הדירקטוריון ביום 20 בספטמבר, 2018 וועדת התגמול ביום 17 בספטמבר, 2018 את עדכון תנאי הכהונה והעסקה של הגב' שמר, בתפקידה כמנכ"לית הבנק, שחלים החל מיום 17 באוגוסט, 2018. ביום 18 באפריל, 2019 אישרה האסיפה הכללית של הבנק לאחר אישורם של הדירקטוריון ביום 12 במרס, 2019 וועדת התגמול ביום 7 במרס, 2019 עדכון תנאי העסקת המנכ"לית. לפירוט תנאי העסקה של המנכ"ל הקודם ראה באור 21.ו.2.

ג. ד"ר עקיבא שטרנברג – הועסק בבנק מיום 1 באוגוסט 1987. ביום 31 בינואר, 2020 סיים המבקר הפנימי של הבנק, ד"ר עקיבא שטרנברג, כהונתו ועבודתו בבנק. החל מיום 16 בדצמבר 2003 הועסק על-פי הסכם העסקה אישי, בתוקף מאותו מועד, לתקופה בלתי קצובה, כאשר כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי היה לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך מתן הודעה מוקדמת בכתב שלושה חודשים מראש ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. עם סיום העסקתו בבנק זכאי ד"ר שטרנברג לפיצויי פיטורין בשיעור של 190% ממשכורתו האחרונה בניכוי ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתו, וזאת בהתאם לעדכון תנאי העסקתו של ד"ר שטרנברג מיום 19.12.19.
בנוסף, ד"ר שטרנברג זכאי למענק הסתגלות בגובה 3 משכורות, הן בפיטורין והן בהתפטרות. מענק זה ישולם במסגרת תשלום בגין 3 חודשים בגין הגבלת תחרות בהתאם לתנאים הקבועים בהסכם העסקתו. משכורתו החודשית של ד"ר שטרנברג היתה צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן.

ד. עו"ד עירית מקוב ירושלמי - מועסקת בבנק מיום 9 ביוני 1993. החל מיום 16 במרס, 2018 מכהנת בתפקיד היועצת המשפטית הראשית של הבנק בנוסף לתפקידה כמזכירת הבנק וחברות הבת של הבנק, במעמד חברת הנהלה. בתפקידה הקודם שימשה החל משנת 2007 כמזכירת הבנק וכסגנית היועצת המשפטית הראשית של הבנק. עו"ד מקוב ירושלמי מועסקת בבנק בהתאם לתנאי ההסכם קיבוצי החל על מוה"ח והמנהלים בבנק ובין היתר, חל לגביה ההסכם הקיבוצי החל על עובדים הזכאים לפנסיה תקציבית מהבנק. בנוסף, עשויה עו"ד מקוב ירושלמי להיות זכאית להטבות נוספות להם זכאים נושאי המשרה בבנק בהתאם למדיניות התגמול החלה על נושאי המשרה בבנק, כגון לתשלום מענקים בהתאם למדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק, וזאת בכפוף לאישורים פרטניים על ידי האורגנים המוסמכים של הבנק.

ה. מר ארנון זית – מועסק בבנק כחשבונאי הראשי ומשמש כחבר הנהלת הבנק, על פי הסכם העסקה אישי מיום 4 במרס 2014 בתוקף מיום 18 במרס 2014, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך מתן הודעה מוקדמת בכתב שלושה חודשים מראש ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. עם סיום העסקתו בבנק, בין בפיטורים ובין בהתפטרות, זכאי מר ארנון זית לקבל לבעלותו פוליסת ביטוח מנהלים ו/או קרן הפנסיה ולשחרור כל הסכומים שנצברו לזכותו בקרן ההשתלמות, זאת למעט אם סיום העסקתו היה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויי פיטורים, באופן מלא או חלקי, על פי דין. הפרשות הבנק לקרן פנסיה או לביטוח מנהלים באות במקום חובת תשלום מלוא פיצויי הפיטורים, אם יגיעו כאלה למר זית על פי דין, וזאת בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצוי פיטורים, תשכ"ג-1963 ובהתאם לתנאים שנקבעו באישור הכללי בדבר תשלומי מעבידים לקרן פנסיה ולקופת ביטוח במקום פיצויי פיטורים. בהתאם להסכם העסקתו זכאי מר זית לתשלום בגין אי תחרות עד 3 חודשים בכפוף לכללים הקבועים בהסכם העסקתו. משכורתו החודשית של מר זית צמודה למדד המחירים לצרכן.

2. מענקים

א. מדיניות תגמול לעניין מענקים – ביום 6 באוקטובר 2016 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, בהמשך לאישור הדירקטוריון וועדת התגמול מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק (להלן "מדיניות התגמול החדשה"), במסגרתה בין היתר, הוחלפו תנאי תכנית המענקים שאישרה האסיפה הכללית של הבנק במסגרת מדיניות התגמול הקודמת לנושאי המשרה בבנק שאושרה על ידי האסיפה הכללית ביום 6 בפברואר 2014 (להלן "תכנית המענקים"). עדכון מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק, נעשה בין היתר לאור עדכוני רגולציה רלוונטיים לקביעת מדיניות תגמול ובכלל זה הוראה 301A להוראות הפיקוח על הבנקים והוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו- 2016 והכללים והמגבלות שנקבעו במסגרתו, לאור הניסיון הנצבר ביישום מדיניות התגמול הקודמת ובשים לב בין היתר לאסטרטגיה העסקית של הבנק לטווח ארוך ולמטרות הבנק ולעמידתו בסיבולת הסיכון שאושרה על ידי הדירקטוריון. מדיניות התגמול האמורה לנושאי המשרה בבנק שנכנסה לתוקפה ביום אישור האסיפה הכללית (6 באוקטובר, 2016) חלה עד לשנת 2019 (כולל). ביום 4 בנובמבר, 2019 אישרה האסיפה הכללית, בהמשך לאישור הדירקטוריון והמלצת ועדת התגמול, עדכון למדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק שאושרה על ידי האסיפה הכללית ביום 6 באוקטובר 2016. מדיניות התגמול החדשה לנושאי המשרה בבנק נכנסה לתוקפה ביום אישור האסיפה הכללית ותחול מיום 1.1.2020 עד לשנת 2022 (כולל).
לפירוט נוסף ראה באור 21.ה.

ב. מענקים בגין שנת 2019

בהתאם להחלטת ועדת התגמול מיום 25 בפברואר, 2019 ודירקטוריון הבנק מיום 5 במרס, 2019 אושרו סכומי מענקים למנכ"לית הבנק ולסמנכ"לים בבנק בגין שנת 2019. תשלום המענקים בפועל בגין שנה זו יבוצע כפוף לאישור תשלום מענקים לעובדי הבנק בגין שנת 2019.

ג. מענקים בגין שנת 2018

אין זכאות לקבלת בונוס לחברי הנהלה בגין שנת 2018.

ד. מענקים בגין שנת 2017

בהתאם להחלטת ועדת התגמול מיום 26 בינואר, 2020 ולהחלטת דירקטוריון הבנק מיום 28 בינואר ,2020 אושרו סכומי מענקים בגין 2017 למנכ"לית ולנושאי משרה שכיהנו בבנק בשנת 2017, וזאת בהתאם לאומדני סכומי המענקים שאושרו על ידי ועדת התגמול מיום 25.2.18 ועל ידי דירקטוריון הבנק ביום 28.2.18 לנושאי המשרה שכיהנו בבנק בשנת 2017. סכומים אלו שולמו ביום 1 במרס 2020.

3. הטבות והלוואות למקבלי תגמול

להלן פירוט הלוואות בתנאי הטבה והלוואות שניתנו בתנאים רגילים למקבלי התגמול הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בבנק, באלפי ש"ח:

	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה (תנאי הטבה לכלל עובדי הבנק)			הלוואות* וערבויות שניתנו בתנאים רגילים
שם	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	תקופת ממוצעת לפרעון - בשנים	הטבה שניתנה במהלך השנה	
ז. אבלס	-	-	-	152
ש. שמר	-	-	-	809
ע. שטרנברג	135	2.9	135	414
ע. מקוב ירושלמי	-	-	-	1,858

* לרבות משכנתאות וכרטיסי אשראי.

4. פירוט תגמולים לבעלי עניין

להלן פירוט תגמולים שניתנו לכל בעלי העניין בבנק, שאינם נמנים על מקבלי התגמולים כמפורט לעיל, על-ידי הבנק או על-ידי חברה בשליטתו בשנת 2019:

בסך הכל שולם לדירקטורים בבנק סך של 3,289 אלפי ש"ח בגין השתתפות בישיבות הדירקטוריון וועדותיו. סכום זה נכלל בדו"ח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות. הסכום המשולם לדירקטורים שהם בעלי שליטה או קרוביהם של בעלי שליטה זהה לגמול המשולם לכל יתר הדירקטורים בבנק (למעט היו"ר).

מתוך הסכום הנ"ל שולמו לכל אחד מקרוביהם של בעלי השליטה המכהנים כדירקטורים בבנק סכומים כדלקמן:

א. למר יגאל לנדאו (בנו של מר ישעיהו לנדאו ז"ל, בעל שליטה בבנק) – סך של 262 אלפי ש"ח;

ב. למר יצחק מנור (בעלה של הגב' רות מנור, בעלת השליטה בבנק) – סך של 341 אלפי ש"ח;

ג. למר יובל לנדאו (בנו של מר ישעיהו לנדאו ז"ל, בעל שליטה בבנק) – סך של 258 אלפי ש"ח;

ראה גם באורים 31.ה.1 ו- 31.ה.2 לעניין גמול לדירקטורים.

עסקאות עם בעלי שליטה

א. הגדרת עסקאות חריגות וזניחות עם בעלי שליטה:

הגדרת עסקה "חריגה" ועסקה "זניחה"

בהתאם לתקנות ניירות ערך (דו"חות תקופתיים ומידיים), תש"ל - 1970 (להלן: "**תקנות הדוחות**"), חלה חובה לדווח דיווח מידי ולכלול בדוחות התקופתיים, פרטים בדבר כל עסקה עם בעל שליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורה (להלן: "**עסקאות עם בעלי שליטה**"). בהתאם לתקנות הדוחות, חובת הדיווח אינה חלה ביחס לעסקאות אשר נקבע לגביהן בדוחות הכספיים של הבנק כי הן זניחות.

1. "עסקה חריגה" -

בהתאם לדין, הבנק ידווח דיווח מיידי ותקופתי על כל עסקה חריגה שתבוצע על-ידו. לפי עמדת הבנק "עסקה חריגה" עם בעל שליטה או שלבעל שליטה יש בה עניין אישי תוגדר כעסקה העונה לקריטריונים המפורטים להלן:

עסקה שאינה במהלך העסקים הרגיל של הבנק, או שאינה בתנאי שוק, או עסקה העשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות הבנק, רכושו או התחייבויותיו. עסקה העשויה להשפיע על הרווחיות, הרכוש או ההתחייבויות תחשב "עסקה מהותית" בהתאם לקריטריונים המפורטים להלן.

לעניין זה – "**תנאי שוק**" – תנאים שאינם מועדפים על התנאים בהם נעשות עסקאות דומות מסוגה של העסקה, על-ידי הבנק עם אנשים או עם תאגידים שאינם בעלי שליטה בבנק או עם אנשים שלבעל שליטה אין בעסקאות עימם עניין אישי. לעניין תנאי שוק בעסקאות בנקאיות, תבחן העסקה ביחס לעסקאות או פעולות מאותו סוג בהיקפים דומים, כמקובל בבחינת עסקאות עם אנשים קשורים בהתאם להוראה 312 להוראות המפקח (להלן: "הוראה 312"). לעניין תנאי שוק בעסקאות שאינן בנקאיות תבחן העסקה ביחס לעסקאות מאותו סוג שהבנק מתקשר בהן עם ספקים או צדדים שלישיים אחרים לפי העניין, או ביחס לתנאי ההצעות להתקשרות של ספקים או צדדים שלישיים מולם נבחנים תנאי ההתקשרות בעסקה. במקרה בו קיים לבנק קושי לקבל הצעות מקבילות לתנאי ההתקשרות בעסקה יבחנו תנאי השוק על סמך חוות דעת יועץ מקצועי בתחום נשוא ההתקשרות, שישווה את תנאי העסקה או ההצעה להתקשרות לעסקאות דומות בהן ניתן להתקשר בשוק הרלוונטי באותו מועד. יובהר, כי ההתייחסות הינה לעסקה הנעשית במהלך העסקים הרגיל של הבנק וכי לעסקאות מסוג זה קיים שוק בו נעשות עסקאות דומות.

הקריטריונים של תנאי שוק, המפורטים ברישא של ההגדרה של "תנאי שוק", כפי שאומצו על-ידי הבנק, נקבעו על-ידי המפקח במסגרת הוראה 312 לעניין אנשים קשורים לבנק וחלים גם ביחס לבעלי השליטה בבנק. בנוסף, עסקאות עם אנשים קשורים מאושרות בוועדת הביקורת של הבנק, ועל ועדת הביקורת לקבוע כי העסקה היא בתנאי שוק, על-פי הקריטריונים שפורטו לעיל.

הקריטריונים שנקבעו על-ידי המפקח מתאימים לבחינת עמידתן של עסקאות בתנאי שוק בנסיבות דנן.

היקף כספי לעניין "עסקה חריגה" - לפי עמדת הבנק, עסקה שהיקפה הכספי שווה או עולה על ההיקף הכספי המפורט להלן, לפי העניין, תחשב "עסקה מהותית".

2. לעניין עסקאות בנקאיות -

2.1. עסקת אשראי, לרבות אשראי חוץ מאזני, שהינה עסקה מהותית:

לעניין זה "**עסקה מהותית**" תהווה עסקת אשראי העולה על 3.33% מהון התאגיד הבנקאי כהגדרתו בהוראה 202 להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים: "מדידה והלימות ההון - ההון הפיקוח; "עסקת אשראי" הינה העמדת אשראי או מסגרת אשראי (כולל עסקאות הכרוכות באשראי והמהוות סעיפים חוץ מאזניים, כגון: עסקאות בנגזרות, ערבויות, התחייבות למתן אשראי), ולרבות רכישת אג"ח המהווה תחליף אשראי, אשר היקפה לצורך זה נקבע לפי הגדרת "חבות" בהוראה 312. המדידה לעניין זה נעשית לפי סך האשראי הכולל של כל אחד מבעלי השליטה (לעניין בעל השליטה הרלוונטי יילקחו בחשבון סך האשראי הכולל גם אשראי לחברות שלבעל השליטה החזקות של מעל 10% בהן ואשראי לקרובי אותו בעל השליטה).

2.2. עסקת הפקדת פקדון שהינה עסקה מהותית:

כל הפקדת פקדון או חידושו תהווה לעניין זה עסקה נפרדת.

לעניין זה "עסקה מהותית" תהווה עסקה שסכומה שווה או עולה על 2% מסך פקדונות הציבור לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק שפורסמו לפני ביצוע העסקה (להלן: "**הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים**").

2.3. עסקה בניירות ערך או עסקה במט"ח (שאינן עסקאות אשראי או עסקאות הפקדת פקדון כמפורט לעיל) שהינה עסקה מהותית:

לעניין זה "**עסקה מהותית**" הינה עסקה בניירות ערך או עסקת מט"ח שסכום העמלה הנגבית בגינה שווה או עולה על 2% מהסך השנתי של ההכנסות שאינן מריבית (בניכוי הכנסות מימון שאינן מריבית ועמלות מעסקי מימון) לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק.

2.4. "**עסקה זניחה**" – בהתאם להנחיית רשות ניירות ערך שניתנה לבנק (לקראת אישור התשקיף בספטמבר 2009) - לעניין עסקאות בנקאיות שאינן חריגות עם בעלי שליטה, הבנק ידווח במסגרת התשקיף וכן בדיווח תקופתי בלבד שיתייחס אך ורק ליתרות האשראי וליתרות הפקדונות, על-פי המתכונת המופיעה בטבלאות להלן, נכון ליום הדיווח המצוין לצד כל אחת מהטבלאות. בנוסף, יידרש הבנק, החל מהדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2009, לגלות את היתרה הגבוהה לתקופה, של פקדונות כל אחד מבעלי השליטה (לעניין זה, בעל שליטה לרבות חברות המוחזקות על-ידו בשיעור העולה על 10% וקרובי בעל השליטה (להלן: "**קבוצת בעל השליטה**") וכן, ככל שהדבר יידרש על-ידי רשות ניירות ערך, יפוצל בטבלת האשראי הגילוי של יתרת האשראי של קרובי בעל השליטה (במצטבר).

3. לעניין עסקאות שאינן בנקאיות –

3.1. "עסקה מהותית" – שאינה בנקאית הינה עסקה חד פעמית; או עסקה מתמשכת (מספר עסקאות זהות במהותן עם אותה חברה) או מספר עסקאות המבוצעות בהתאם להסכם מסגרת, אשר סכומן המצטבר במשך שנה קלנדרית שווה או עולה על 2% מהסך השנתי של ההוצאות התפעוליות והאחרות לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים.

3.2. "עסקה זניחה" לפי הגדרת הבנק הינה עסקה במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק שסכומה אינו עולה על הסכומים שלהלן:

עסקה חד פעמית שסכומה אינו עולה על 0.1% מההון הפיקוחי הכולל של הבנק בהתאם להוראה 202 להוראות ניהול בנקאי תקין, בהתאם לדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק שפורסמו לאחרונה לפני ביצוע העסקה; או עסקה מתמשכת (מספר עסקאות זהות במהותן עם אותה חברה) או מספר עסקאות המבוצעות בהתאם להסכם מסגרת, אשר סכומן המצטבר במשך שנה קלנדרית אינו עולה על 0.75% מהסך השנתי של ההוצאות התפעוליות והאחרות לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק.

ב. פירוט העובדות, הנימוקים וההסברים לקביעת ההגדרות והפרמטרים לעניין "עסקה זניחה":

באשר להיקף הכספי של עסקאות לא בנקאיות, הרי לעניין עסקאות חד פעמיות, השיעור (0.1%) מהון הבנק הכולל זהה לרף הסכום המזערי שנקבע בהוראה 312 להוראות ניהול בנקאי תקין במועד אישור הקריטריונים וההגדרות על ידי ועדת הביקורת כנדרש בשנת 2009, ולעניין עסקאות מתמשכות או עסקאות על פי הסכם מסגרת, נוכח העובדה כי מדובר בעסקאות במהלך העסקים הרגיל, ולא בעסקאות ייחודיות, השוואת משקלן או חלקן ביחס לסך ההוצאות הרלוונטיות על פני תקופה בבנק הינה הקריטריון הרלוונטי ביותר לעניין זה, לגישת הבנק.

ג. בהמשך לאמור לעיל, להלן ריכוז הנתונים בעניין עסקאות בנקאיות שהינן עסקאות עם בעלי שליטה[1]:

1. <u>עסקאות אשראי</u>

נתונים ליום 31 בדצמבר 2019 (באלפי ש"ח):

פרטים	יתרת אשראי מאזני	מסגרת לא מנוצלת	נכסי סיכון הנובעים מפעילות בנגזרים*	ערבויות בנקאיות	השקעות הנוסטרו של הבנק באג"ח שהונפק על-ידי חברה שבשליטת בעל שליטה	סך הכל חבות	ערבויות לצד ג' שהוציא בעל שליטה לטובת חברות שבשליטתו
קבוצת לנדאו ישעיהו וחברות פרטיות בשליטתה	**101,267**	**-**	**-**	**-**	**-**	**101,267**	**39,175**
קבוצת מנור וחברות פרטיות בשליטתה	**47,339**	**-**	**280**	**-**	**9,356**	**56,975**	

* כולל חשיפה חוץ מאזנית בגין מכשירים נגזרים.

- יצוין, כי מסגרת האשראי או האשראי הספציפי מאושרים פרטנית לכל בעל שליטה והתנאים נקבעים, בין היתר, לפי סוג העסקה והיקפה.
- אין אשראי בעייתי או אשראי בגינו בוצעה הפרשה במסגרת יתרות האשראי המפורטות בטבלה.
- הנתונים המפורטים לעיל, הינם בהתאם להגדרת "חבות" בהוראה 313.

2. <u>עסקאות בפקדונות</u>

יתרות הפקדונות בבנק של אחת מקבוצות בעלי השליטה הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2019 בסכומים לא מהותיים.

היתרה הגבוהה במהלך שנת 2019 כדלקמן: קבוצה א' – בסכום לא מהותי, קבוצה ב' – 60 מיליון ש"ח.

הסכומים אינם כוללים את הפקדונות שמתנהלים על-ידי גופים מוסדיים בשליטת בעלי השליטה בבנק עבור מבוטחים, קופות גמל וקרנות נאמנות.

עיקרי הסכומים של הפקדונות מתוך היתרות הנקובות לעיל ליום 31 בדצמבר 2019 מופקדים בפקדונות מהסוגים המפורטים להלן ובטווחי הריביות המינימאליים והמקסימאליים המצוינים לצדם:

סוגי הפקדונות המשמעותיים ביותר

סווג הפיקדון	ריבית שנתית מינימאלית	ריבית שנתית מקסימאלית
פיקדון שבועי שקלי בריבית קבועה	0.02%	0.2%

[1] החל מיום 29.10.12, ה"ה שלמה אליהו וחיה אליהו חדלו להיות בעלי שליטה בבנק – ראה פרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו".

3. עסקאות בנקאיות אחרות

להלן הטבות בשיעורי העמלות המרכזיות בגין קבוצות בעלי השליטה[1]:

שם העמלה	גובה העמלה נכון ליום 31 בדצמבר 2019 (בהתאם לתעריפון הבנק)	שיעור הטבה
רישום פעולות בחשבון	תשלום של 1.45 ש"ח לפעולה	**100%**
העברה/הפקדה לחשבון בבנק אחר	תשלום של 43 ש"ח להעברה/הפקדה	**50%-66%**
דמי ניהול פקדון (דמי משמרת ני"ע) הנסחרים בבורסה בת"א (כולל ני"ע בלתי סחירים, תעודות בקרנות נאמנות ובונדס)	תשלום 0.15% לרבעון מינימום 6 ש"ח לני"ע 39 ש"ח לפקדון	**100%**

1. שיעורי ההטבה אינם בתנאים עדיפים על שיעורי ההטבה הניתנים ללקוחות דומים אחרים שאינם נמנים על קבוצות בעלי השליטה. הבנק מאשר באישור תקופתי את שיעורי ההטבות בעמלות. שיעורי ההטבות המאושרים נכון למועד הדיווח מופיעים בטבלת העמלות לעיל.

ד. פירוט עסקאות חריגות עם בעלי שליטה ועסקאות נוספות שנעשו עם בעלי השליטה:

1. לעניין החלטות האסיפה הכללית של הבנק בנושא שיפוי לנושאי משרה (ובכלל זה לדירקטורים שהם בעלי שליטה בבנק או שבעלי שליטה בבנק עשויים להיחשב כבעלי עניין אישי במתן התחייבות לשיפוי להם), ראה באורים 23.ג.11 ו- 23.ג.13 לדוחות הכספיים.

2. לעניין רכישת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה (D&O) בבנק ובחברות הבנות שלו, ראה באור 23.ג.16. בדוחות הכספיים וכן ראה דיווחים מידיים של הבנק מיום 12 במרס 2019 (אסמכתא מס': 2019-01-020469), ומיום 29 במרס 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-027033), ומיום 10 במאי, 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-037464), המובאים על דרך הפניה.

3. לעניין החלטת דירקטוריון הבנק בדבר החלת החלטת האסיפה הכללית של הבנק מיום 28 בנובמבר 2013, לאשר לדירקטורים החיצוניים בבנק וליתר חברי הדירקטוריון, למעט יו"ר הדירקטוריון, גמול זהה בסכומים כמפורט בהחלטת האסיפה הכללית כאמור, על דירקטורים (למעט יו"ר הדירקטוריון), לרבות דירקטורים חיצוניים, בעלי שליטה וקרוביהם של בעלי השליטה בבנק, שימונו מעת לעת לכהונה כדירקטורים בבנק, ראה באור 31.ה.1. בדוחות הכספיים וכן דוח מידי מיום 30 באוקטובר 2014 (אסמכתא 2014-01-184668), המובא על דרך הפניה.

4. לעניין החלטת האסיפה הכללית של הבנק לאשר מחדש כתב התחייבות לשיפוי לדירקטורים שהינם בעלי שליטה בבנק או קרוביהם או שבעלי השליטה בבנק עשויים להיחשב כבעלי עניין אישי במתן התחייבות לשיפוי להם, שמכהנים, כיהנו או יכהנו בבנק או בחברות הבנות שלו, באותם תנאים ובאותו נוסח של כתב ההתחייבות לשיפוי הקיים בחברה, ראה באור 23.ג.13 בדוחות הכספיים וכן דיווחים מיידים של הבנק מיום 29 במרס, 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-027033), ומיום 10 במאי, 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-037464), המובאים על דרך ההפניה.

5. לעניין החלטות האסיפה הכללית של הבנק לאשר עדכון סכום השיפוי המירבי שישלם הבנק לנושאי המשרה בבנק ובחברות הבנות של הבנק (בנוסף לסכומים שיתקבלו על פי פוליסות ביטוח שישולמו לנושאי המשרה בבנק ו/או בחברות הבנות) ועדכון נספח האירועים לשיפוי המצורף לכתב ההתחייבות לשיפוי לנושא משרה בבנק ובחברות הבנות של הבנק, לרבות לדירקטורים שבעלי השליטה בבנק עשויים להיחשב בעלי עניין אישי במתן התחייבות לשיפוי להם, המכהנים, שכיהנו או יכהנו בבנק או בחברות הבנות שלו ולרבות למנכ"לית הבנק ראה באור 23.ג.14 בדוחות הכספיים וכן דיווחים מידיים מיום 18 באוקטובר, 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-098166) ומיום 29 באוקטובר, 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-097861), המובאים על דרך ההפניה.

עסקאות בנקאיות שנתוניהן מופיעים במצטבר ולפי קבוצת בעל שליטה – ראה בסעיף ג' לפרק זה לעיל.

פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

תרשים חברות מוחזקות עיקריות של הבנק

להלן תרשים חברות מוחזקות עיקריות [4] ליום 31 בדצמבר 2019.

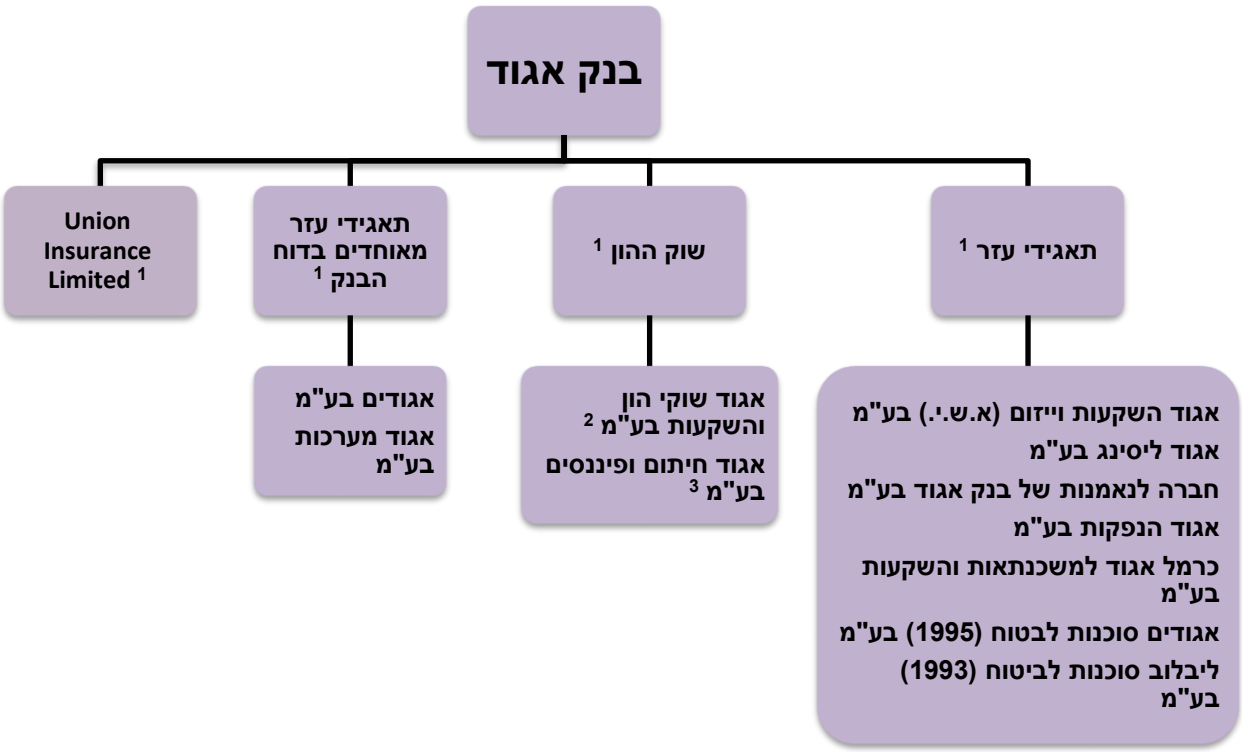

1. מוחזקים ב- 100%.
2. חברה לא פעילה - מוחזקת על ידי אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ.
3. חברה לא פעילה - מוחזקת על ידי אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ.
4. פרטים בדבר החברות המוחזקות של הבנק, תחומי פעילותן ותרומתן לרווחיות הבנק, ראה פרק "פעילות חברות מוחזקות עיקריות" ובאור 14.

השליטה בבנק

בעלי המניות העיקריים בבנק למועד פרסום הדוחות הכספיים:

שלמה אליהו אחזקות בע"מ [2]	22.92%
ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ [3,1]	21.65%
ישעיהו לנדאו נכסים (1998) בע"מ [3]	3.12%
נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ [4,1]	16.50%
נכסי שרודר בע"מ [4]	6.36%
אליהו 1959 בע"מ[5]	4.20%

1. מהווים את גרעין השליטה בבנק (העומד נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים על 33% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק, ומתחלק באופן שווה בין חבריו, 16.5% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק לכל אחד).
2. ביום 29 באוקטובר 2012 חדלה שלמה אליהו אחזקות בע"מ להוות חלק מגרעין השליטה בבנק בעקבות השלמת רכישת השליטה במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ על ידי מר שלמה אליהו באמצעות אליהו 1959בע"מ, הכל כמפורט בפרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו".
3. חברות בשליטת מר ישעיהו לנדאו ז"ל. ביום 25 בנובמבר 2018 נפטר מר ישעיהו לנדאו, המחזיק בהיתר שליטה בבנק, במסגרת גרעין השליטה בבנק, כנזכר לעיל.
4. מוחזקות בחלקים שווים על ידי ד"ר יעל אלמוג-זכאי וגב' רות מנור.
5. לשעבר אליהו חברה לביטוח בע"מ.

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו

ביום 29 באוקטובר 2012 התקבלה בבנק הודעה מטעם שלמה אליהו אחזקות בע"מ (להלן: "**אליהו אחזקות**") ואליהו 1959 בע"מ (לשעבר אליהו חברה לביטוח בע"מ) (להלן: ביחד עם אליהו אחזקות: "**קבוצת אליהו**"), לפיה הושלמה ביום 29 באוקטובר 2012 עסקת רכישת השליטה במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן: "**מגדל**" ו-"**רכישת מגדל**") על ידי אליהו 1959 בע"מ (הנשלטת על ידי מר שלמה אליהו).

בעקבות השלמת רכישת מגדל נכנסו - לתוקף: 1) כתב הנאמנות וההרשאה הבלתי חוזר לנאמן, מר בועז אוקון (שופט בדימוס) (להלן: "**הנאמן**"), שנחתמו על ידי קבוצת אליהו ביום 23.10.12 (להלן: "**כתב הנאמנות**"), 2) ההסכם שנחתם ביום 23.10.12 בין אליהו אחזקות לבין ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ (להלן: "**לנדאו אחזקות**") ונכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ (להלן: "**לובינסקי אחזקות**"; להלן "ההסכם") וכן נכנסו לתוקפם 3) היתר האחזקה בבנק שניתן על ידי נגיד בנק ישראל לה"ה שלמה אליהו וחיה אליהו ביום 23.10.12 (להלן: "ההיתר להחזקת אמצעי שליטה בבנק") ו- 4) היתר השליטה המתוקן בבנק שניתן על ידי נגיד בנק ישראל לה"ה רות מנור ויעל אלמוג-זכאי ולה"ה ישעיהו לנדאו ז"ל ודבורה לנדאו ביום 23.10.12 (להלן: "**היתר השליטה המתוקן בבנק**").

בהתאם לכתב הנאמנות ולהסכם, מר שלמה אליהו (השולט בקבוצת אליהו) התקשר בהסכם לרכישה (בעצמו ו/או באמצעות תאגידים בשליטתו), של השליטה במגדל השולטת מצידה במגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "**מגדל ביטוח"**) שהינה "תאגיד מבטח", השולט במישרין ובעקיפין, בין היתר, ב"חברות מנהלות" (קרי, "קופות גמל ופנסיה") וב"מנהל קרן להשקעות משותפות בנאמנות" (קרי, "קרנות משותפות בנאמנות"). נוכח הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א- 1981, האוסרות על שולט בתאגיד בנקאי להחזיק יותר מחמישה אחוזים מסוג כלשהוא של אמצעי שליטה ב"חברה מנהלת" או ב"מנהל קרן להשקעות משותפות בנאמנות" וכן אוסרות עליו להחזיק יותר מעשרה אחוזים מסוג כלשהוא של אמצעי שליטה בתאגיד אחר השולט באחד מאלה (להלן: "**הוראות חוק הבנקאות רישוי"),** השלמת רכישת מגדל חייבה את שלמה אליהו וחיה אליהו לפרוש מגרעין השליטה בבנק ולקבל מנגיד בנק ישראל "היתר להחזקת אמצעי שליטה" בבנק;

לפיכך, בהתאם לכתב הנאמנות, להסכם ולהיתרי האחזקה והשליטה הנזכרים לעיל, החל ממועד השלמת רכישת מגדל (להלן: "**המועד הקובע**"), חדלה קבוצת אליהו להיות צד למערכת הסכמי השליטה וההצבעה בין בעלי השליטה בבנק.

זאת ועוד, החל מהמועד הקובע ועקב פרישת אליהו אחזקות ממערכת ההסכמים בין בעלי השליטה בבנק, חלות ההוראות הבאות :

1. ביחס למניות קבוצת אליהו שהופקדו בחשבונות על שם הנאמן ביום 1.8.12, ובסך הכל 27.12% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק (להלן: "**מניות קבוצת אליהו בבנק**"), יחולו תנאי כתב הנאמנות.

2. אליהו אחזקות תחדל להיות צד להסדרי השליטה בין בעלי השליטה בבנק במסגרת מערכת ההסכמים בין בעלי השליטה. זכויות אליהו אחזקות על פי מערכת ההסכמים בין בעלי השליטה בבנק נחשבות כ"מוקפאות" לכל דבר ועניין ולא ניתן יהיה להפעילן ו/או לעשות בהן כל שימוש שהוא, הכל בכפוף לתנאים ולהוראות המפורטים בכתב הנאמנות ובהסכם. מבלי לגרוע מהאמור לעיל במהלך תקופות הנאמנות (כמפורט להלן וכהגדרתן בכתב הנאמנות), קבוצת אליהו ו/או הנאמן (א) לא ישתתפו ולא יצביעו באסיפות הכלליות של הבנק או באסיפות הנפרדות מכוח מניות הנאמנות שיוחזקו על ידי הנאמן מעת לעת, וכן (ב) לא יציעו מועמדים כלשהם לדירקטוריון הבנק, ואולם החברות

בקבוצת אליהו תהיינה זכאיות לקבל דיבידנדים ככל שיחולקו על ידי הבנק ולקבל תמורה בגין מכירתן של המניות שבנאמנות.

3. החל מהמועד הקובע חלות הוראות היתר השליטה המתוקן בבנק והן מתייחסות ליחידים השולטים בלנדאו אחזקות ובלובינסקי אחזקות בלבד (ולא ליחידים השולטים בקבוצת אליהו), כאשר המשך החזקותיה של קבוצת אליהו באמצעי שליטה בבנק הינן מכוח "ההיתר להחזקת אמצעי שליטה בבנק" כמפורט לעיל.

4. לנדאו אחזקות ולובינסקי אחזקות, הגדילו את חלקן במניות גרעין השליטה בבנק, כהגדרתן בהסכם ובכתב הנאמנות, (לנדאו אחזקות, מצד אחד, ולובינסקי אחזקות, מצד שני, בחלקים שווים ביניהם) על ידי הפיכת חלק ממניותיהם החופשיות, כהגדרתן בהסכם ובכתב הנאמנות למניות גרעין השליטה, כאשר גרעין השליטה בבנק עומד החל מהמועד הקובע על 33% (שלושים ושלושה ממאה), מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק באופן שכל אחד מלנדאו אחזקות, מצד אחד, ולובינסקי אחזקות, מצד שני, מחזיק במניות גרעין השליטה בהיקף של 16.5% (שישה עשר וחצי ממאה) מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק, הכל כמפורט בכתב הנאמנות, בהסכם ובהיתר השליטה המתוקן בבנק. למרות האמור יצוין, כי בהתאם לתיקון להיתר השליטה המתוקן בבנק, ה"ה יעל אלמוג-זכאי ורות מנור באמצעות לובינסקי אחזקות וה"ה ישעיהו לנדאו ז"ל ודבורה לנדאו באמצעות לנדאו אחזקות, לפי העניין, רשאים לשעבד כל אחד מהם (יעל אלמוג-זכאי ורות מנור ביחד ודבורה לנדאו וישעיהו לנדאו ז"ל ביחד) לא יותר מ-2.5% מכל סוג של אמצעי השליטה המוחזקים על ידם בבנק והמהווים חלק מגרעין השליטה, וכן ניתן להסכים למכירת אמצעי השליטה, כולם או חלקם, כחלק מהליך מימוש השעבוד ללא הגבלה (ובכפוף לרכישה תוך 3 שנים של המניות שנמכרו כאמור, כך ששיעור האחזקה של לובינסקי אחזקות ו/או לנדאו אחזקות, לפי העניין ישוב לעמוד על 16.5%). כן קובע היתר השליטה המתוקן, כי באופן מצטבר סך החזקות חברי קבוצת השליטה בבנק לא יעלה על 61% מאמצעי השליטה בבנק (שיעורי ההחזקה מתוך סך הון המניות המונפק והנפרע בבנק, ללא התחשבות בהקפאת חלק מן הזכויות במניות הבנק המוחזקות על ידי קבוצת אליהו). זאת ועוד, בהתאם להיתר להחזקת אמצעי השליטה בבנק הותר לה"ה שלמה וחיה אליהו להחזיק יחד אמצעי שליטה בבנק בשיעור של 32.12% מכל סוג של אמצעי שליטה, מתוכם עד 27.12% (להלן "אמצעי השליטה הרלבנטיים") מוחזקים בידי הנאמן בהתאם להוראות כתב הנאמנות ועד 5% נוספים מכל סוג של אמצעי השליטה בבנק יוחזקו על ידיהם בעקיפין, באמצעות מגדל ו/או תאגידים הנשלטים על ידה במישרין או בעקיפין (להלן "קבוצת מגדל"). כמו כן:

5. ה"ה שלמה וחיה אליהו אינם רשאים לרכוש אמצעי שליטה נוספים בבנק, למעט רכישה באמצעות קבוצת מגדל במסגרת התנאי האמור לעיל, וזאת גם אם שיעור החזקותיהם באמצעי השליטה יפחת מ- 27.12% מכל סיבה שהיא.

6. אמצעי השליטה הרלבנטיים ימכרו על ידי ה"ה שלמה וחיה אליהו בבורסה או לצד שלישי בלתי קשור, בכפוף לקבלת היתר נגיד בנק ישראל לפי החוק, ככל שיידרש, וזאת עד לתום תקופה של שלוש שנים שמניינה החל ממועד כניסתו לתוקף של היתר האחזקה באמצעי השליטה בבנק (להלן: "תקופת הנאמנות הראשונה"), וככל שלא ימכרו כל אמצעי השליטה הרלבנטיים עד לאותו מועד, יתרת אמצעי השליטה הרלבנטיים יימכרו על ידי הנאמן בבורסה או לצד שלישי בלתי קשור, זאת עד לתום תקופה של שנה אחת נוספת שמניינה החל מתום תקופת הנאמנות הראשונה (להלן: "תקופת הנאמנות השנייה"), והכל בהתאם לקבוע בהוראות כתב הנאמנות.

7. ה"ה שלמה וחיה אליהו לא יהיו רשאים לעשות באמצעי השליטה הרלבנטיים כל עסקה או פעולה שהיא ו/או להעניק כל זכות מכל סוג שהוא לצד שלישי בקשר עימם, למעט מכירתם כאמור לעיל או שעבודם, בכפוף לקבלת אישור מראש ובכתב של המפקחת על הבנקים, וזאת בנוסף למניעה להשתתף באסיפות הכלליות של הבנק ולעשות שימוש בזכויות ההצבעה ובזכות להציע מועמדים לדירקטוריון, כמפורט לעיל.

8. היתר האחזקה באמצעי השליטה בבנק יפקע בתום ארבע שנים מיום תחילתו או במועד השלמת מכירת אמצעי השליטה הרלבנטיים, לפי המוקדם. עוד יצוין, כי במסגרת ההסכם כהגדרתו לעיל, נקבעו הוראות לעניין הפעלת זכויות ההצבעה על ידי בעלי השליטה הנוכחיים בבנק באסיפות כלליות של הבנק.

בהתאם לתנאים שנקבעו בהיתר להחזקת אמצעי שליטה בבנק כמפורט בפסקה 7 לעיל, ולאחר שנתקבל לכך אישור המפקח על הבנקים כנדרש על פי ההיתר (להלן: "**אישור המפקח**"), שעבדו (ה"ה שלמה וחיה אליהו) 2.5% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק שבבעלותם (להלן: **"אמצעי השליטה המשועבדים"**) לטובת צד שלישי (להלן: "**בעל השעבוד**"). השעבוד נעשה בכפוף לתנאים שנקבעו באישור המפקח, ובין היתר, כי השעבוד יפקע לא יאוחר מתום "תקופת הנאמנות השנייה" כהגדרתה לעיל, וכן כי בעל השעבוד יתחייב שבכל מועד שהוא לאחר 28 ביולי 2016 הוא ישחרר את השעבוד על אמצעי השליטה המשועבדים (ככל ולא נמכרו במסגרת מימוש השעבוד) ויעבירם לנאמן מיד עם דרישתו בכתב לצורך מכירתם. כן נקבע באישור המפקח, כי כל עוד לא נמכרו אמצעי השליטה המשועבדים, לא יפעיל בעל השעבוד את הזכות להשתתף באסיפות הכלליות של הבנק, הזכות להצביע, הזכות להציע מועמדים לכהונה כדירקטורים בבנק, וזכויות אחרות ככל שמוקנות למחזיקים מכוח החזקותיהם באמצעי השליטה המשועבדים, ולמעט: (א) הזכות לדיבידנדים שיחולקו, אם וככל שיחולקו, על ידי הבנק, וכן- (ב) הזכות לתמורה בגין מכירת אמצעי השליטה

המשועבדים. ה"ה שלמה וחיה אליהו התבקשו לחתום על נוסח תיקון לכתב הנאמנות, המעגן את הנחיות המפקח על הבנקים בקשר עם השעבוד. המניות המשועבדות הופקדו בנאמנות על שם משמרת חברה לשירותי נאמנות בע"מ.

ביום 22 באוקטובר 2015 קיבל הבנק הודעה מאת הנאמן המחזיק בנאמנות את אמצעי השליטה בבנק עבור ה"ה שלמה וחיה אליהו, שלמה אליהו אחזקות בע"מ ואליהו 1959 בע"מ (לשעבר אליהו חברה לבטוח בע"מ) (להלן "**קבוצת אליהו**"), לפיה ניתן על ידי הפיקוח על הבנקים אישור עקרוני למתווה שהתבקש על ידי הנאמן, שעיקריו כדלקמן:

1. תקופת הנאמנות השנייה, כהגדרתה בכתב הנאמנות, היינו, תקופה בת שנה שתחילתה ביום 29.10.15 ואשר במסגרתה על הנאמן למכור את אמצעי השליטה בבנק של קבוצת אליהו, תוארך בשנה נוספת, כך שתקופת הנאמנות השנייה תוארך משנה אחת לתקופה בת שנתיים.

2. בשנה הראשונה לתקופת הנאמנות השנייה ייעשה מאמץ מצד הנאמן למכור את אמצעי השליטה, כהגדרתם בכתב הנאמנות, "בבורסה או לצד שלישי בלתי קשור", הכל כאמור לכתב הנאמנות. על מאמץ זה יופקד מטעם הנאמן פרופ' אמיר ברנע אשר יועמדו לרשותו הסמכויות המלאות שהוקנו לנאמן כפי שפורטו בכתב הנאמנות.

3. אם אמצעי השליטה כאמור, כולם או מקצתם, לא ימכרו בשנה הראשונה לתקופת הנאמנות השנייה, יחולו במהלך השנה השנייה לתקופה זו, ביחס לאמצעי השליטה הנותרים שלא נמכרו כל הוראותיו של כתב הנאמנות המקורי, לרבות ההוראות הנוגעות ל"אבני הדרך כפי שנקבעו על ידי בנק ישראל", כמשמעותן בכתב הנאמנות (להלן: "**המתווה המקורי**"). כמו כן, בנק ישראל יוכל להודיע בשנה הראשונה לתקופת הנאמנות השנייה כי הוא מבקש לחזור למתווה המקורי, בין אם בעקבות הדיווחים שימסרו לו על המהלכים שנעשו בעניין מכירת אמצעי השליטה ובין מטעם אחר.

ביום 28 באוקטובר 2015 נמסרה לבנק הודעה מאת ב"כ קבוצת אליהו, ולפיה המפקחת על הבנקים אישרה את תיקון היתר ההחזקה של ה"ה שלמה וחיה אליהו באמצעי השליטה בבנק, כך שהוארכה במסגרתו התקופה הכוללת למכירת אמצעי השליטה בבנק בהתאם למתווה שהוצע על ידי הנאמן כאמור לעיל. כמו כן, מסר ב"כ קבוצת אליהו לבנק, כי כתב הנאמנות תוקן בהתאמה במסגרת אישורו של הפיקוח על הבנקים לתיקון היתר האחזקה של קבוצת אליהו בבנק, הובהר, כי השעבוד על אמצעי השליטה של קבוצת אליהו בשיעור של 2.5% ממניות הבנק שנעשה לטובת צד שלישי, יפקע לא יאוחר מתום השנה הראשונה של תקופת הנאמנות השנייה.

ביום 11 במאי 2016 נמסר לבנק על ידי ב"כ ה"ה שלמה וחיה אליהו, כי המפקחת על הבנקים אישרה כנדרש על פי ההיתר לאחזקת אמצעי שליטה בבנק שניתן לה"ה שלמה וחיה אליהו (להלן: "היתר האחזקה"), את הארכת תקופת השעבוד לטובת צד שלישי של 2.5% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק המוחזקים על ידי ה"ה שלמה וחיה אליהו (להלן: "אמצעי השליטה המשועבדים") כמפורט לעיל, וזאת עד ליום 28 באפריל 2017. כן נקבע באישור המפקחת כי אם עד ליום 28 ביולי 2016 לא ימכרו אמצעי השליטה המשועבדים במסגרת מימוש השעבוד, יתחייב בעל השעבוד לשחרר את השעבוד על אמצעי השליטה המשועבדים שטרם נמכרו ולהעבירם לנאמן, מר בועז אוקון (להלן: "הנאמן") לצורך מכירתם, כאשר במקרה שמכירת אמצעי השליטה המשועבדים על ידי הנאמן לא תהיה ב"עסקה מיידית", עשויה תקופת השעבוד להיות מוארכת מעבר ליום 28 באפריל 2017 ועד למועד ההשלמה של עסקת מכירת אמצעי השליטה המשועבדים על ידי הנאמן או עד למועד בו תבוטל עסקה זו, ככל שתבוטל ולא יאוחר מתום תקופת הנאמנות השנייה. כן הובהר כי בכל מקרה, מכירת אמצעי השליטה המשועבדים תושלם עד תום תקופת הנאמנות השנייה וכי אין באישור המפקחת הנ"ל כל שינוי בתנאים והמועדים הנדרשים למכירת אמצעי השליטה של ה"ה שלמה וחיה אליהו בבנק כקבוע בהיתר האחזקה. כן נמסר לבנק על ידי ב"כ ה"ה שלמה וחיה אליהו, כי כתב הנאמנות תוקן בהתאם לאישור המפקחת.

ביום 26 באוקטובר 2016, נמסרה לבנק על ידי ב"כ ה"ה שלמה וחיה אליהו, הודעה לפיה נגידת בנק ישראל אישרה ביום 26.10.16 תיקון להיתר החזקת אמצעי השליטה בבנק שניתן לה"ה שלמה וחיה אליהו, המאריך את התקופה הכוללת למכירת אמצעי השליטה האמורים בשנה נוספת, כך שתקופת הנאמנות השנייה בת שנתיים, שתחילתה ביום 29.10.15, ואשר במסגרתה, על הנאמן למכור את אמצעי השליטה בבנק המוחזקים על ידי קבוצת אליהו, כמפורט לעיל, תוארך משנתיים לשלוש שנים. אם אמצעי השליטה כאמור לעיל לא ימכרו במלואם עד לתום השנה השנייה של תקופת הנאמנות השנייה, אזי המכירה של כל אמצעי השליטה הנותרים שלא נמכרו כאמור תתבצע במהלך השנה השלישית של תקופת הנאמנות השנייה, בשיעורים ובמועדים שנקבעו בכתב הנאמנות המתוקן המצורף להיתר ההחזקה המתוקן לה"ה שלמה וחיה אליהו, הכוללים מכירה של לפחות 25% מאמצעי השליטה בכל רבעון.

ביום 30 ביולי 2017 התקבל בבנק מכתב מבעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק. ביום 31 ביולי 2017 קיבל הבנק מכתב מאת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק (להלן: "**בעלי השליטה**") שעניינו "הבהרה בהמשך לדיווח בנק מזרחי טפחות בע"מ" (להלן: "**בנק מזרחי טפחות**"),לפיו כפי שמסרו בעלי השליטה לבנק במכתבם מיום 30 ביולי 2017 "יש התעניינות מצד גורמים שונים לרכישת מניות הבנק. בשלב זה לא הבשילו המגעים הראשוניים לכדי מו"מ מתקדם עם גורם מסוים כלשהו וכל שכן לא נתקבלו הסכמות כלשהן ביחס לעסקה או פרטיה".

לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 30 ביולי 2017 (אסמכתא מס': 2017-01-078216) ודיווח מידיי מיום 31 ביולי, 2017 (אסמכתא מס': 2017-01-078495).

ביום 3 באוקטובר, 2017 התקבלה בבנק הודעה מאת ב"כ ה"ה שלמה וחיה אליהו, לפיו נגידת בנק ישראל אישרה תיקון להיתר החזקת אמצעי השליטה בבנק שניתן לה"ה שלמה וחיה אליהו, המאריך את התקופה הכוללת למכירת אמצעי השליטה בהתאם למפורט להלן, והמאשר כי לצד בועז אוקון, שופט (בדימוס) ששימש באותו מועד כנאמן המחזיק בנאמנות את אמצעי השליטה בבנק עבור ה"ה שלמה וחיה אליהו, שלמה אליהו אחזקות בע"מ ואליהו 1959 בע"מ (להלן ביחד: "**קבוצת אליהו**") ישמש כנאמן גם פרופ' אמיר ברנע, כך שכל התייחסות לנאמן יש לראות בה כהתייחסות לשני יחידי הנאמן יחד ולחוד.

בהתאם למכתב המפקחת על הבנקים לה"ה שלמה וחיה אליהו מיום 2 באוקטובר, 2017 אליו צורף היתר הנגידה מיום 1 באוקטובר, 2017, ולתוספת לכתב הנאמנות והרשאה הבלתי חוזר לנאמן שנחתמה ביום 3 באוקטובר, 2017, כפי שהומצאו לבנק ע"י ב"כ ה"ה שלמה וחיה אליהו, נקבע לעניין הארכת התקופה למכירת אמצעי השליטה של ה"ה שלמה וחיה אליהו בבנק, בין היתר, כי בשים לב למכתב ההודעה מיום 30 ביולי, 2017 של נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ, נכסי שרודר בע"מ, ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ וישעיהו לנדאו נכסים (1998) בע"מ כפי שצורף לדיווח מיידי של הבנק מאותו יום, בדבר הכוונה לפעול למכירת אמצעי השליטה בבנק (המו"מ למכירת השליטה בבנק) וכן על מנת לאפשר את מיצוי המו"מ למכירת השליטה בבנק - החל מיום 2 באוקטובר 2017 יחול האמור להלן:

(א)המועדים הנקובים ב"אבני הדרך כפי שנקבעו על ידי בנק ישראל" כמשמעותן בכתב הנאמנות האמור וכל יתר המועדים הרלוונטיים הקשורים בהם מכוח הוראות כתב הנאמנות (לרבות מועד תום "תקופת הנאמנות השנייה", ובלבד שאינו מאוחר מ- 28 באוקטובר 2019)- יושהו עד למועד מסירת "הודעת סיום ההשהיה" כהגדרתה להלן (להלן: "**השהיית המועדים**") וכן, (ב) יימסר על ידי הנאמן דיווח מפורט בתום כל רבעון קלנדרי לעניין המהלכים שנעשו במהלך אותו רבעון בקשר עם המו"מ למכירת השליטה בבנק וכן (ג) המפקחת על הבנקים תהיה רשאית וקבוצת אליהו תהיה רשאית (כל אחד בפני עצמו) בין בעקבות הדיווחים על המו"מ ובין בשל טעם אחר למסור לנאמן הודעה בכתב על סיום השהיית המועדים (להלן :"**הודעת סיום ההשהיה**") ולהורות לנאמן להתחיל בביצוע המכירה של אמצעי השליטה הנותרים שלא נמכרו כאמור, זאת בהודעה מוקדמת בת 90 ימים שמניינה החל ממועד מסירת הודעת סיום ההשהיה (להלן: "**תקופת ההודעה**") ובמקרה כזה, אמצעי השליטה הנותרים שלא נמכרו כאמור ימכרו החל מתום תקופת ההודעה ועד לתום ההארכה של תקופת הנאמנות השנייה (אשר תתארך כמשך תקופת השהיית המועדים) ("יתרת תקופת הנאמנות השנייה המוארכת") באופן שעד לחלוף כל רבע מיתרת תקופת הנאמנות השנייה המוארכת ימכרו לפחות 25% מאמצעי השליטה הנותרים כאמור.

בהמשך למכתבי בעלי השליטה בבנק מיום 30 ביולי, 2017 ומיום 31 ביולי, 2017, התקבלה בבנק ביום 27 בנובמבר 2017 הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה התקשרו בעלי השליטה בבנק באותו יום בהסכם עם בנק מזרחי טפחות, במסגרתו התחייבו להענות להצעת רכש חליפין מלאה לרכישת מניות הבנק שיפרסם בנק מזרחי טפחות לכל בעלי המניות בבנק, בכפוף לתנאים מתלים שנקבעו לפרסום הצעת הרכש ולהשלמתה, ובכללם אישורים רגולטוריים. במידה ולא ניתן יהיה להשלים את העסקה נשוא ההסכם במתווה של הצעת רכש, יפעלו בנק מזרחי טפחות ובעלי השליטה בבנק לביצוע העסקה בדרך של מיזוג סטטוטורי בו הבנק יהיה "חברת היעד" ובנק מזרחי טפחות יהיה "החברה הקולטת", וזאת בכפוף לאישור האורגנים המוסמכים בבנק ובבנק מזרחי טפחות.

בד בבד עם הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק בדבר התקשרותם עם בנק מזרחי טפחות כמפורט לעיל, נמסר לבנק ביום 27 בנובמבר 2017 מכתב לבנק מזרחי טפחות בחתימת קבוצת אליהו כהגדרתה לעיל, שעיקריו הינם כדלקמן:

בהמשך להודעה שהתקבלה על ידי קבוצת אליהו בדבר ההסכם שנחתם ביום 27.11.2017 בין בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק לבין בנק מזרחי טפחות, לפיו יפעל בנק מזרחי טפחות לרכישת מלוא הון המניות של הבנק בדרך של הצעת רכש חליפין מלאה כנגד תמורה שתשולם באמצעות מניות בנק מזרחי טפחות (להלן: "**הצעת הרכש**"), או ככל שלא ניתן יהיה להשלים את הרכישה במתווה זה, בדרך של עסקת מיזוג חלופית (להלן: "**הסכם המכר**"), הודיעו אליהו לבנק מזרחי טפחות כדלקמן:

1. קבוצת אליהו מתחייבים כי אם וככל שבתוך שבעה (7) חודשים מיום 27.11.2017 (או מועד מאוחר יותר כפי שיוסכם בין הצדדים להסכם המכר) תפורסם לבעלי המניות של הבנק הצעת הרכש ו/או ככל שלאחר חלוף התקופה הנ"ל יפורסם מפרט חדש ו/או מתוקן להצעת הרכש, אזי במקרה כזה קבוצת אליהו מורים בזאת לנאמנים המחזיקים במניות קבוצת אליהו בבנק (להלן: "מניות קבוצת אליהו בבנק אגוד"), ה"ה בעז אוקון, שופט (בדימוס), ופרופ' אמיר ברנע (להלן יחדיו: "הנאמנים"), להיענות בחיוב להצעת הרכש, למסור הודעת קיבול עד למועד הקיבול האחרון בהתאם לתקנות ניירות ערך (הצעת רכש), התש"ס - 2000 וכפי שייקבע במפרט הצעת הרכש, למסור העתק מההודעה כאמור לבנק מזרחי טפחות ולמכור את מניות קבוצת אליהו בבנק לבנק מזרחי טפחות במסגרת הצעת הרכש.
2. ככל שלא ניתן יהיה להשלים את העסקה במתווה של הצעת רכש, והעסקה תתבצע על דרך של מיזוג סטטוטורי, כאשר הבנק יהיה "חברת היעד" ובנק מזרחי טפחות יהיה "החברה הקולטת", כהגדרת מונחים אלה בחוק החברות, תשנ"ט-1999 (להלן: "**העסקה החלופית**"), וככל שהעסקה החלופית תהא טעונה אישור באסיפה הכללית של הבנק, מתחייבת קבוצת אליהו לתמוך ולהפעיל את כח ההצבעה שלה באסיפה הכללית של הבנק לתמיכה בעסקת המיזוג כאמור, והיא מורה בזאת כך לנאמנים, ככל שנדרש, למעט ככל שהצבעתה כאמור אסורה מכח הוראה של רשות רגולטורית (כאשר הובהר, שכיום קבוצת אליהו אינה רשאית להשתתף באסיפות הכלליות של הבנק או לעשות שימוש כלשהו בזכויות ההצבעה או בזכויות אחרות המוקנות מכח החזקותיה).

3. במהלך תקופת ההודעה כהגדרתה להלן, תמנע קבוצת אליהו והורתה לנאמנים להימנע מניהול מו"מ ו/או מהתקשרות בעסקה לגבי העברת, מכירת ו/או הענקת זכות לרכישת מניות קבוצת אליהו בבנק, כולן או חלקן, לצד שלישי.
4. עד לתום ששה (6) חודשים ממועד הקצאת מניות בנק מזרחי טפחות לקבוצת אליהו במסגרת הצעת הרכש, קבוצת אליהו לא תמכור ו/או תעביר את מניות בנק מזרחי טפחות שהוקצו לה והורתה לנאמנים להימנע מלמכור ו/או להעביר את מניות בנק מזרחי טפחות שהוקצו לה (להלן: "תקופת החסימה").
האמור לעיל לא יחול על מכירה מחוץ לבורסה (לרבות העברות בין החברות הכלולות בקבוצת אליהו, העברות בין קבוצת אליהו לבין בעלי השליטה, העברות בין קבוצת אליהו לבעלי המניות בקבוצת אליהו או לבעלי המניות בבעלי השליטה) ובלבד שכל נעבר של מניות בנק מזרחי טפחות יתחייב מראש כי קבלתן תיעשה בהתאם ובכפוף לאמור בפסקה הראשונה לסעיף 4 זה לעיל ו/או על שעבוד (ובלבד שמוטב השעבוד יתחייב מראש כי מימוש השעבוד ייעשה בהתאם ובכפוף לאמור בפסקה הראשונה לסעיף 4 זה).
5. תוקף הודעת קבוצת אליהו הנ"ל יפקע במועד המוקדם מבין (להלן: "תקופת ההודעה"): (1) המועד בו יפקע או יבוטל הסכם המכר; (2) המועד בו תימסר הודעה מטעם המפקחת על הבנקים בבנק ישראל במסגרתה תורה לנאמנים להתחיל בביצוע המכירה של מניות קבוצת אליהו בבנק (באופן שלא יאפשר מכירתן בעסקה נשוא הסכם המכר); או (3) יום 28.4.2019.

לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 28 בנובמבר 2017 (אסמכתא מס': 2017-01-105238) המובאים על דרך הפניה וכן ביאור 32.א. לדוח הכספי.

ביום 4 בדצמבר 2017, נמסרה לבנק על ידי ב"כ ה"ה שלמה וחיה אליהו, הודעה לפיה במענה להודעת מר בועז אוקון (שופט בדימוס) – שהחזיק בנאמנות את אמצעי השליטה בבנק עבור קבוצת אליהו – על סיום תפקידו כנאמן מכוח כתב הנאמנות, התקבל אישור מהמפקחת על הבנקים להותרת פרופ' אמיר ברנע, (ששימש כנאמן משותף לצד מר בועז אוקון), כנאמן יחיד מכוח כתב הנאמנות, ובהתאם לכך תוקן כתב הנאמנות עליו חתמו קבוצת אליהו.

ביום 29 באוקטובר, 2019 התקבלה בבנק הודעה מאת ב"כ ה"ה שלמה וחיה אליהו, לפיה, נגיד בנק ישראל אישר תיקון להיתר החזקת אמצעי השליטה בבנק שניתן לה"ה שלמה וחיה אליהו. בהתאם לתיקון להיתר ההחזקה (להלן: "התיקון"), הוארכה התקופה הכוללת למכירת אמצעי השליטה של הנ"ל בבנק, כך שמועד תום תקופת הנאמנות השניה כמשמעותה בכתב הנאמנות לא יהיה מאוחר מיום 31 בדצמבר 2021. כן נקבע במסגרת התיקון, כי במקרה של "הודעה על סיום השהיית המועדים" הנקובים בשטר הנאמנות, בעקבותיה הנאמן ידרש להתחיל בביצוע המכירה של אמצעי השליטה הנותרים בבנק שלא נמכרו, תיקצב לנאמן תקופת הערכות בת 6 חודשים שמניינה יחל ממועד מסירת הודעת סיום ההשהייה (חלף הודעה מוקדמת בת 90 יום כפי שהיה בהיתר ההחזקה הקודם) במהלכה יהיה הנאמן רשאי, לפי שיקול דעתו, לפעול למכירת אמצעי השליטה הנותרים. אמצעי השליטה הנותרים שלא ימכרו במהלך תקופת ההערכות הנ"ל, יימכרו עד תום תקופת הנאמנות השנייה (אשר תתארך, כאמור, עד 31 בדצמבר 2021 או עד לתום 18 חודשים שמניינם יחל ממועד מסירת הודעת סיום ההשהייה, לפי המוקדם), בשיעור של 25% לפחות בכל רבעון. ההיתר יפקע ביום 31 בדצמבר 2021 או במועד השלמת מכירת אמצעי השליטה הרלוונטיים, לפי המוקדם. יצויין כי כתב הנאמנות בהתאם להיתר המתוקן מופנה לנאמן אמיר ברנע או לכל נאמן אחר שיאושר על ידי המפקחת על הבנקים. לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידיים של הבנק מיום 25 באוקטובר, 2015 (מס' אסמכתא: 2015-01-140841), מיום 28 באוקטובר, 2015 (מס' אסמכתא: 2015-01-143982), מיום 3 באוקטובר, 2017 (מס' אסמכתא: 2017-01-087793), מיום 5 בדצמבר, 2017 (מס' אסמכתא: 2017-01-108766) ומיום 30 באוקטובר, 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-092055) וכן בדוח הכספי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2018 שפורסם ביום 26 במרס 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-02584), המובאים על דרך ההפניה.

בהתאם להודעת בעלי השליטה בבנק על התקשרותם עם בנק מזרחי כאמור לעיל, במסגרת ההתקשרות עם בנק מזרחי, נקבע כי בנק מזרחי טפחות רשאי היה להודיע על ביטול ההסכם עד ליום 7 בפברואר 2018 (לאחר הארכה בהתאם לתנאי ההסכם), וזאת במקרה בו הערכת שווי, שיקבל בנק מזרחי טפחות לאחר חתימת ההסכם, לא תתמוך בתמורה שהוסכמה בין הצדדים להסכם (להלן: "**התנאי המפסיק**"). ביום 7 בפברואר 2018, מסר בנק מזרחי טפחות דיווח מיידי על פיו באותו יום התקבלה החלטת דירקטוריון בנק מזרחי טפחות שלא למסור לבעלי השליטה הודעה בדבר התקיימות התנאי המפסיק. זאת, בהסתמך על הערכות שווי שהתקבלו בידי דירקטוריון בנק מזרחי טפחות, אשר מסקנותיהן תמכו בתמורה המפורטת בהסכם. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 8 בפברואר 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-011208), המובא על דרך הפניה.

ביום 30 במאי, 2018 התקבלה בבנק החלטת מ"מ הממונה על התחרות הכלכלית בעניין התנגדותו לאישור המיזוג בין הבנק לבין בנק מזרחי. בהתאם להודעת מ"מ הממונה על התחרות הכלכלית החלטה זו נתונה לערר בפני בית הדין לתחרות, בהתאם להוראות חוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח- 1988. ביום 25 ביוני, 2018 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין ניהול מגעים מתקדמים להארכת תוקפו של ההסכם עם בנק מזרחי טפחות בע"מ ולהגשת ערר על החלטת מ"מ הממונה על התחרות הכלכלית. ביום 5 באוגוסט, 2018 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה התקשרו בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק עם בנק מזרחי בתוספת להסכם שנחתם ביניהם ביום 27 בנובמבר, 2017, הכוללת תיקונים להסכם המקורי הנ"ל והוראות שיחולו על הצדדים להסכם המקורי בקשר עם הגשת ערר על החלטת מ"מ הממונה על התחרות הכלכלית. ביום 6 באוגוסט, 2018 קיבל דירקטוריון הבנק החלטה לפיה מאחר והוא סבור כי חלופה אסטרטגית של מיזוג הבנק היא חלופה העולה בקנה אחד עם טובת הבנק ונוכח השלכות החלטת מ"מ הממונה על התחרות הכלכלית על אפשרויות מיזוג הבנק בעתיד, הבנק יצטרף לערר של בעלי השליטה ובנק מזרחי שהוגש בחודש ספטמבר 2018 על החלטת מ"מ הממונה על התחרות הכלכלית לדחות את

בקשת המיזוג בין הבנק לבנק מזרחי, וזאת על מנת לשמור על אפשרויות עתידיות למיזוג הבנק, ומבלי לנקוט עמדה כלשהי ביחס לתנאי ההתקשרות בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי ובהתאם להחלטה זו הצטרף הבנק לערר על החלטת מ"מ הממונה על התחרות הכלכלית כאמור לעיל. ביום 8 ביולי, 2019 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק ובנק מזרחי התקשרו ביום 8 ביולי, 2019 בתוספת שניה להסכם שנחתם ביניהם ביום 27 בנובמבר, 2017, במסגרתה, בין היתר, הוארך המועד להתקיימותם של התנאים המוקדמים לפרסום הצעת רכש הקבועים בהסכם ביניהם, כך שיחול ביום 30 בנובמבר 2019 (להלן: "המועד הקובע המוארך"), אולם אם עד למועד הזה לא יינתן פסק דין בהליך הערר אזי כל אחד מן הצדדים יהיה זכאי להודיע לצד השני על דחיית מועד תחולתו של המועד הקובע המוארך ליום 31 בדצמבר, 2019. ביום 25 בנובמבר 2019 התקבל בבנק מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק עותק ההודעה שנשלחה על ידם לבנק מזרחי בדבר הארכת ההסכם שנחתם בינם לבין בנק מזרחי ביום 27 בנובמבר, 2017 וזאת עד ליום 31 בדצמבר 2019, בהתאם לזכותם מכח התוספת השניה להסכם הנ"ל. ביום 28 בנובמבר, 2019 התקבל בבנק פסק דין של בית הדין לתחרות, לפיו קיבל בית הדין לתחרות את העררים שהגישו בעלי השליטה בבנק, הבנק ובנק מזרחי על החלטת המ"מ הממונה על התחרות להתנגד למיזוג בין הבנק לבין בנק מזרחי. במסגרת פסק הדין, הורה בית הדין לממונה על התחרות לבחון אם ניתן להפיג את החשש לתחרות בענף היהלומים עקב המיזוג, תוך קביעת תנאים למיזוג בהקשר לענף זה ובכל מקרה לא יאוחר מיום 31 בדצמבר, 2019. ביום 30 בדצמבר, 2019 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, הודעה לפיה ביום 30 בדצמבר 2019 התקשרו בעלי השליטה בבנק ובנק מזרחי בתוספת מס' 3 להסכם ביניהם, על פיה הוסכם בין הצדדים להאריך את המועד שנקבע לצורך קיום התנאים המוקדמים לפרסום הצעת הרכש בהתאם להסכם ביניהם, ליום 26 בינואר 2020. ביום 8 בינואר 2020 פרסמה הממונה על התחרות את החלטתה באשר לתנאים שיש בהם להפיג את החששות לפגיעה בתחרות עקב מיזוג כאמור, והעיקרי שבהם הינו מכירת פעילות מתן האשראי בתחום היהלומים על כלל היבטיה לצד שלישי בעל כישורים ומשאבים מתאימים שאינו פעיל היום בענף ושזהותו תאושר על ידי הממונה מראש, וזאת לפני השלמת ביצוע המיזוג. ביום 27 בינואר 2020 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, הודעה לפיה ביום 27 בינואר 2020 התקשרו בעלי השליטה בבנק ובנק מזרחי בתוספת מס' 4 להסכם ביניהם, על פיה, בין היתר, הוסכם בין הצדדים להאריך את המועד שנקבע לצורך קיום התנאים המוקדמים לפרסום הצעת הרכש בהתאם להסכם ביניהם, ליום 31 במאי 2020 וכי בנק מזרחי יגיש לבית הדין לתחרות ערר מטעמו על החלטת הממונה על התחרות מיום 8 בינואר 2020 ובעלי השליטה יצטרפו לערר. בהמשך להחלטת דירקטוריון הבנק להצטרף לערר הנ"ל, הבנק יצטרף גם לערר הנוסף על החלטת הממונה ככל שיוגש, וזאת מהנימוקים לפיהם הצטרף לערר הקודם ומבלי לנקוט עמדה כלשהי ביחס לתנאי ההתקשרות בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי. לפרטים נוספים ראה דוח מיידי של הבנק מיום 5 באוגוסט 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-073461), דוח מיידי של הבנק מיום 6 באוגוסט 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-073914). דוח מיידי של הבנק מיום 9 ביולי, 2019 (אסמכתא מס': 2019-01-058989), דיווח מיידי מיום 25 בנובמבר, 2019 (אסמכתא מס' : 2019-01-101826), דיווח מיידי מיום 28 בנובמבר, 2019 (אסמכתא מס': 2019-01-103896), דיווח מיידי מיום 30 בדצמבר, 2019 (אסמכתא מס': 2019-01-115971), דיווח מיידי מיום 8 בינואר, 2020 (אסמכתא מס': 2020-01-003852), ודיווח מיידי מיום 27 בינואר, 2020 (אסמכתא מס': 2020-01-010485) המובאים על דרך ההפניה וכן ראה באור 32 בדוחות הכספיים.

לעניין החלטת דירקטוריון הבנק על הקמת ועדת אד הוק כוועדת משנה של הדירקטוריון בעקבות קבלת מכתב בעלי השליטה בבנק בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק, ראה פרק "ממשל תאגידי וביקורת" תת פרק "הדירקטוריון".

רכוש קבוע ומתקנים

נכסי מקרקעין בבעלות ובשכירות - בבעלות הבנק מספר נכסי מקרקעין, בהם הוא מחזיק בעצמו או באמצעות חברת הבת שלו אגודים בע"מ (חברה בת בבעלות מלאה אשר דוחותיה הכספיים מופיעים כחלק מהדוחות הכספיים של הבנק). נכסים אלה משמשים את הנהלת הבנק ויחידות המטה השונות, משרדי חברות הבת וחלק מסניפיו. חלק מהסניפים פועלים בנכסים שנשכרו על-ידי הבנק (או על-ידי אגודים בע"מ) לתקופות שונות. תפעול אתרי הנדל"ן (בבעלות ובשכירות) מתבצע באמצעות חברת אגודים בע"מ.

העלות המופחתת של בניינים וציוד הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2019 ב- 228 מיליון ש"ח לעומת 248 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018. פרטים בדבר הרכב ההשקעה בבניינים וציוד ראה בבאור 15 לדוחות הכספיים.

השטח הכולל של המקרקעין המצוי בבעלות הבנק או שהבנק שוכר לשימושו, מסתכם ליום 31 בדצמבר 2019 בכ – 30,003 מ"ר (31.12.2018 – 31,652 מ"ר), כמפורט בטבלה שלהלן (מ"ר ברוטו):

	בבעלות *	בשכירות	שטח כולל
סוג הנכס			
סניפים ברחבי הארץ	7,969	7,039	15,008
משרדי מטה (לרבות מחסן)	6,874	4,726	11,600
משרדי חברות בנות ונכסים נוספים	2,481	914	3,395
סך הכל	17,324	12,679	30,003

* לרבות חכירה מרשות מקרקעי ישראל.

מערכות המידע והמחשוב בבנק

הפעילות הבנקאית בבנק נשענת במידה רבה על מערכות מידע ומחשוב המותאמות לצרכיו. הבנק מקפיד לשמור על איכותן של המערכות ועל תפקודן התקין. הבנק משקיע משאבים רבים בפיתוח והתאמה של מערכות המידע והמחשוב (תוכנה, חומרה, תקשורת וכדומה), לשימושו ולשימוש לקוחותיו, בהתאם לצרכים העסקיים ולדרישות הרגולציה, כמו גם בניהול של מערך הגנת סייבר ואבטחת מידע הולם, היערכות לשעת חירום והמשכיות עסקית. הבנק עוקב באופן שוטף אחר חידושים ועדכונים בתחומים השונים הקשורים למערך טכנולוגיית המידע ומשקיע משאבים בשיפור ושדרוג המערכות הללו ובטיפול מיטבי באיתור תקלות ותיקונן.

בנק לאומי מספק לבנק את שירותי המחשוב והתפעול העיקריים בשיטה של מיקור חוץ. לעניין פרויקט סיום ההתקשרות בין הבנק ובין בנק לאומי – ראה פרק "הסכמים מהותיים" ובאור 23.ג.(4).

בנוסף, הבנק מפעיל מערכות מחשוב עצמאיות שפותחו על ידו ו/או באמצעות בתי תוכנה.

מסגרת הפעילות בתחום טכנולוגיית המידע

פעילות טכנולוגיית המידע מאופיינת, בין היתר, בתהליכים חוצי ארגון, שיש להם השפעה משמעותית על התנהלות הבנק. פעילות המחשוב בבנק מתבססת על מסמך מדיניות ניהול טכנולוגיית המידע של הבנק, הנגזר, בין היתר מהוראת המפקח על הבנקים מס' 357 ומאושר מידי שנה ע"י דירקטוריון הבנק.

כאמור, לבנק התקשרות מהותית רבת שנים עם לאומי בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות, אשר תנאיה העדכניים נקבעו במסגרת תוספת להסכם, אשר נחתמה בחודש דצמבר 2007, וחלה רטרואקטיבית מיום 1 בינואר 2007 ("הסכם לאומי"). עיקרי התוספת שנחתמה הינם:

א. הארכת הסכם לאומי לתקופה של 10 שנים (עד ליום 31 בדצמבר 2016) - ראה תת פרק "הסכם לקבלת שירותי מחשוב" בפרק "הסכמים מהותיים". ממועד זה החלה תקופה של שלוש שנים, עד ליום 31 בדצמבר 2019, המוגדרת פרויקט סיום ההתקשרות. במסגרתה הבנק החל בפרויקט החלפת ספק שירותי המחשוב. לאור הודעת הבעלים על מכירת מניותיהם, חלה דחיה בלוחות בזמנים של הפרויקט.

ב. עדכון מודל ההתחשבנות בין הצדדים, כולל הסדרים בקשר למערכות ספציפיות;

ג. שיפור רמת השירות לבנק תוך עיגונה בהסכם (SLA Service Level Agreement) מפורט.

הבנק הגיע להסכמה עם לאומי בדבר הארכה נוספת של תקופת ההתקשרות, עד 30 ביוני 2021. לעניין הארכה זו הצדדים פנו לקבלת אישור הממונה על התחרות הכלכלית ובהתאם לעמדתה שנמסרה לבנק - אישור פטור מהסדר כובל ביחס להתקשרות זו נראית על פניה כמיזם משותף אשר מתאים לבחינת הצדדים על פי הוראות ההגבלים העסקיים (פטור סוג למיזמים משותפים)(הוראת שעה) תשס"ו-2006 ולכן אינו מצריך אישור הממונה על התחרות. כן התקבל אישור המפקחת על

הבנקים לצורך יישום האמור.
הבנק התניע תהליך לבחינת חלופות המחשוב העומדות בפניו עם תום ההתקשרות הנוכחית עם לאומי ובכלל זה נבחנת האפשרות להמשך קבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי, מעבר למועד ההתנתקות הנוכחי. לפירוט נוסף ראה באור 32.ב. בדוחות הכספיים.
על רקע הפקת לקחים מכשלים ותקלות שאירעו במערכת הבנקאית, הנחה המפקח על הבנקים את הבנקים לנקוט בצעדים שיצמצמו את פוטנציאל התממשות הסיכונים הנובעים מכשלים במערך טכנולוגיית המידע. כמו כן, הנחה המפקח על הבנקים את הבנקים לבחון מחדש תהליכים של ניהול שינויים וניהול תקלות, על מנת לחזק את התהליכים ולשפרם. הבנק נערך ופועל באופן שוטף על פי הנחיות אלו.
סניפי הבנק, כמו גם חלק מיחידות הביצוע והמטה, מקושרים לסביבת מחשוב ייעודית עבור הבנק במסגרת קריית שירות בנקאי (קש"ב) של לאומי, כאשר הפעילות השוטפת בסניפי הבנק מבוצעת כמעט במלואה במסגרת זו. על מנת להעריך את הבקרות המשולבות במסגרת שירותי התפעול הניתנים על ידי לאומי לבנק, מבוצעות בדיקות הן על ידי הבנק, הן על ידי לאומי והן על ידי גורמים מקצועיים בלתי תלויים.
פעילויות בקרה על פעילות לאומי הנוגעות להסכם מבוצעות במסגרת תהליך ISAE 3402 TYPE 2- דוח על בקרות ששולבו במערך התפעול של לאומי ובדיקות על אפקטיביות הבקרות (המתייחס לבקרות לגבי שירותי תפעול מערכות המידע בבנק לאומי הניתנים לבנק אגוד) ובמסגרת תהליך AUP (המתייחס לבדיקות המבוצעות במסגרת נהלים מוסכמים עם הבנק לגבי נושאים המתייחסים למחשוב עבור בנק אגוד).
הבנק מפעיל מערכות מחשוב נוספות, שאינן נכללות במסגרת הסכם לאומי. מערכות אלה מנוהלות באחריות מערך מערכות מידע של הבנק וביניהן: מערכות מסחר ני"ע ומט"ח, מערכת ניהול משכנתאות, מערכת ניהול עסקי יהלומנים, מערכת ניהול קשרי לקוחות, מערכות ה - BACK OFFICE (מערך אחורי) ומערכות ניהול ובקרה שוטפות של הבנק. הבנק מקפיד לשמור על איכותן של המערכות ועל תפקודן התקין, ומשקיע משאבים רבים בפיתוח והתאמה של מערכות המידע והמחשוב (תוכנה, חומרה, תקשורת וכדומה), לשימושו ולשימוש לקוחותיו, גם בניהול של מערך אבטחת מידע הולם, היערכות לשעת חירום והמשכיות עסקית.
בשל היותם עתירי עלויות ומשאבים ניהוליים ומקצועיים, מבוצעים תהליכים אלה על-ידי הבנק בהדרגה, על-פי סדרי עדיפויות הנגזרים, בראש ובראשונה, מהחובה לעמוד בדרישות הרגולטוריות הרלוונטיות, וכן מהצורך ליצור יתרון עסקי על בסיס שיקולי עלות מול תועלת.
עם זאת, למרות המשאבים שמשקיע הבנק בתחום זה, כיוון שמדובר במערכות מורכבות, לא ניתן למנוע לחלוטין את הסיכונים הנובעים מקיום תקלות בהן. לעניין מערכות גיבוי, סיכוני סייבר, תוכניות המשכיות עסקית וספקים עיקריים ראה פרק "סקירת סיכונים" תת "פרק סיכון טכנולוגיות מידע" ודוח המפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: **http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx**

פעילות מול גורמים בחו"ל

פעילות מול בנקים וגופים פיננסיים בחו"ל

פעילות הבנק מול בנקים זרים וגופים פיננסיים בחו"ל מתמקדת במספר תחומים עיקריים: הפקדת עודפי נזילות, קבלת ערבויות, פעילות עסקאות בשערי חליפין (FORWARD, SPOT, אופציות וכד'), ובשערי ריבית (IRS – החלפת ריביות וכד') ומכשירים אחרים, פעילות סליקה, העברת כספים ופעילות בניירות ערך זרים. הבנק קובע מעת לעת את מדיניות החשיפה לבנקים ולגופים פיננסיים זרים על-פי קריטריונים שונים להערכת סיכון בפעילות מול אלה. התמודדות עם סיכון האשראי הנובע מהפעילות בעסקאות שערי חליפין ועסקאות עתידיות מול חלק מהבנקים הזרים כאמור, נעשית בעיקר בדרך של התקשרות בהסכמי ISDA (International Swaps And Derivatives Association), שהינם הסכמי המסגרת לפעילות שבין הבנק וכל אחד מן הבנקים הזרים ובהסכמי בטוחות מסוג CSA (Credit Support Annex), הדנים ומפרטים את נושא הבטוחות, העברתן והקיזוז על ידי הצד הרלוונטי במקרה של חשיפה. נוסח ההסכמים האמורים מהווה סטנדרט בינלאומי נהוג, וההתקשרות בכל אחד מהם – בין בנפרד ובין ביחד - מסייעת בידי המוסדות הפיננסיים הקשורים בהם להקטין את החשיפה לסיכונים הכרוכים בפעילות המסחר ביניהם, בראש ובראשונה באמצעות השימוש בקיזוז (netting) של עסקאות. מאז תחילת שנת 2008, צמצם הבנק את היקף פעילותו מול בנקים בחו"ל, הן מבחינת מספר הבנקים מולם הוא עובד והן מבחינת היקף החשיפות המאושרות לפעילות עם בנקים אלו. כמו כן, קשור הבנק בהסכם CLS (Continuous Linked Settlement) באמצעות אחד הבנקים הגדולים בעולם, אשר נועד לוודא קבלת תקבול מול תשלום, לשם מזעור סיכוני סליקה בעסקאות קניה ומכירה במטבע חוץ.

הסכמים לקבלת שירותי מסחר ומשמורת בניירות ערך ובנכסים פיננסיים עם מוסדות פיננסיים בחו"ל

הבנק קשור בהסכמים שונים מול ברוקרים, בנקים ומסלקות מחוץ לישראל (להלן- גופים פיננסיים זרים), לצורך ביצוע פעילות המסחר בניירות ערך ובנכסים פיננסיים שונים עבור הבנק ועבור לקוחותיו. כמו כן קשור הבנק בהסכם משמורת (GLOBAL CUSTODY) עם מוסד פיננסי בינלאומי מוכר (ועם גורמים פיננסיים אחרים אשר אותו מוסד מתקשר עימם לעניין זה), על-פיו מחזיק הבנק אצל אותו מוסד פיננסי ניירות ערך זרים עבור עצמו ועבור לקוחותיו, ולעיתים, פקדונות כספיים. השירותים העיקריים הניתנים לבנק על-פי הסכם זה כוללים, משמורת, ביצוע סליקת עסקאות בניירות ערך זרים, טיפול בנושאי מיסוי

רלוונטיים נלווים לעסקאות, מתן הודעות ועדכונים בקשר אליהן (ALERTS), מתן הודעות מאת התאגיד שניירות הערך שלו מצויים במשמורת (corporate actions) וביצוע פעולות נלוות דוגמת קבלת דיבידנדים, מניות הטבה, השתתפות בהצעת זכויות וכדומה. המוסד הפיננסי מבצע את הפעולות הנ"ל בהתאם להוראות הבנק, כפוף להוראות הדין הרלוונטי. כן מקבל הבנק מעת לעת שירותי משמורת מהגופים הפיננסיים הזרים, אגב מילוי תפקידיהם האחרים במסגרת זו מחזיק הבנק את עיקר אחזקותיו באג"ח זרות במסלקה אירופית גדולה.

ניהול החשיפה לסיכונים חוצי גבולות בפעילות לקוחות תושבי חוץ

הנושא מנוהל במסגרת ניהול הציות ראה פרק "סקירת הסיכונים" תת פרק "סיכון ציות".

הבנק פועל, זה מכבר, בהתאם להוראות הדין הרלוונטיות בנושא בנקאות חוצת גבולות, ובפרט בהתאם למכתב המפקח מיום 16 למרס 2015 בדבר ניהול סיכונים הנובעים מפעילות חוצת גבולות של לקוחות הבנק (CROSS- BORDER) ותקנות מס הכנסה (יישום הסכם פטקא), התשע"ו – 2016 מיום 3 באוגוסט 2016. במסגרת זו פעל הבנק, בין היתר, לקביעת מדיניות ונהלים בתחום, סיווג לקוחות בסיכון גבוה כתוצאה מפעילות חוצת גבולות, קביעת מדרג סמכויות לאישור פתיחת חשבון במקרה של זיקה לפעילות חוצת גבולות, גיבוש בקרות בתחום ועוד. ביום 1/1/19 אושרו בכנסת תקנות מס הכנסה (יישום אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים) התשע"ט – 2019, אשר קובעות את דרכי זיהוי, סיווג ודיווח של חשבונות המנוהלים עבור תושבי חוץ. הבנק נערך לדווח בהתאם לתקנות.

הון אנושי

יחסי העבודה בבנק מושתתים על חוקת העבודה, על הסכמים קיבוציים המתעדכנים מעת לעת ועל הסדרים שונים המתגבשים, בעיקרם, בדיונים בין הנהלת הבנק לבין נציגות העובדים.

אוכלוסיית העובדים מן המניין בבנק נחלקת מבחינה תפקודית, כמו גם מבחינת תחולת הסכמי עבודה, לשלושה: פקידים, מנהלים ומורשי חתימה ובעלי חוזים אישיים.

להלן תמצית ההסכמים העיקריים שנחתמו עם נציגי הפקידים ונציגי המנהלים ומורשי החתימה והתפתחויות נוספות:

א. <u>פקידים</u>

מערכת יחסי העבודה עם הפקידים מושתתת על הסכם קיבוצי מיוחד לעובדי הבנק (להלן: "חוקת העבודה") המתעדכן על ידי הסכמי שכר שוטפים. חוקת העבודה נערכה, בין הבנק לבין הסתדרות העובדים הכללית, בשנת 1990, והיא מסדירה את תשתית יחסי העבודה עם הפקידים, כגון: סדר קבלת עובדים, המשמעת בעבודה, סדר קידום עובדים, הזכויות לחופשה ומחלה, תוספות שונות המשתלמות לעובדים והתנאים לתשלומם, זכויות סוציאליות, סדרי התפטרות ופיטורים, פיצויי פטורים וכד'.

החוקה עומדת בתוקפה כל עוד לא יודיע צד מן הצדדים על רצונו בביטולה או בהכנסת שינויים בה.

ביום 22 באוגוסט 1996 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בדבר הצטרפות הפקידים לקרן הפנסיה "עמית". על פיו, תשלומי הבנק לקרן הפנסיה מיום 1 באפריל 1995 יבואו במקום חובת תשלום מלוא פיצויי הפיטורים להם יכול הפקיד להיות זכאי על פי דין עבור אותה תקופה. בנוסף לאמור לעיל נעשים מידי תקופה הסכמים עיתיים, בהם מטופל עדכון השכר והתנאים הנלווים של הפקידים לדרגותיהם, וכן נושאים נקודתיים אחרים הטעונים הסדר.

הסתדרות העובדים הכללית החדשה והסתדרות הפקידים /חטיבת עובדי הבנקים הינן צד לכל ההסכמים.

ב. <u>מו"חים (מנהלים ומורשי חתימה)</u>

יחסי העבודה עם המו"חים מוסדרים באמצעות הסכם קיבוצי מיוחד משנת 1979, אשר מצמיד את תנאי השכר של המו"חים אל תנאי השכר של המו"חים בבנק לאומי (להלן: "הסכם היישום"). כן מתייחס הסכם היישום לזכאות מו"ח (לעניין זה מו"ח ותיק) לבחור בהגיעו לגיל פרישה ונצבר לו וותק של 15 שנות עבודה בבנק (או במקרה של נכות או מוות אם נצבר לזכותו ותק של 5 שנים), בין קבלת פיצויי פיטורין והחיסכון בקופת התגמולים, לבין קבלת פנסיה מהבנק.

בהתאם להסכם קיבוצי מיוחד מיום 24 בפברואר 1997 הועבר ביטוחם הסוציאלי של המנהלים ומורשי החתימה בבנק אל קרן הפנסיה "עמית", החל מיום 1 באפריל 1995 כפי שנעשה אף לגבי הפקידים כמפורט לעיל. הסכם זה מסדיר את זכויות הפנסיה של מו"חים ותיקים לפי הקיים בבנק לאומי תוך שילוב עם קבלת הפנסיה מ"עמית". זכויות הפנסיה של מו"חים חדשים נצברים ב"עמית" בלבד. כמו כן קובע ההסכם כי התשלומים ל"עמית" בגין המו"חים החדשים באים במקום תשלום מלוא פיצויי הפיטורים לאותם מו"חים. בנוסף לאמור לעיל נעשים, מעת לעת, הסכמים בנושאים נקודתיים.

ג. <u>עובדי אגוד מערכות</u>

ביום 1 באוקטובר 2017 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין ועד עובדי אגוד מערכות בע"מ לבין חברת אגוד מערכות בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק העוסקת במתן שירותי מחשוב לבנק ולחברות הבת שלו.

ד. <u>בעלי חוזים אישיים</u>

ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"לית, לכל חברי ההנהלה ולעובדים נוספים יש חוזי העסקה אישיים עם הבנק. לפירוט תנאי העסקתם של היו"ר והמנכ"לית ראה באור 21.ו.

ה. בשל העליה בהתכנות למיזוג עם בנק מזרחי, ועל פי ייעוץ משפטי שקיבל הבנק הנוגע לזכאות אפשרית לתשלומי פנסיה מוקדמת לחלק ממורשי החתימה הוותיקים, על בסיס הערכות הבנק בהתאם למידע הידוע למועד הדוחות, כלל הבנק בדוחות הכספיים הפרשה בסך של 9 מיליון ש"ח. ראה באור 21.א.3.

ו. לעניין סכסוך העבודה בבנק, ראה פירוט בדוח הדירקטוריון וההנהלה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" וכן באור 32.ג בדוח הכספי.

ז. לעניין תכנית פרישה מרצון ראה באור 21.ב.1.

להלן פרטים בדבר התפתחות מצבת כח האדם:

	משרות[1,2] ליום 31 בדצמבר		ממוצע משרות[1,2] שנתי	
	2019	2018	**2019**	2018
הבנק[3]	**1,123**	1,168	**1,135**	1,176
חברות מאוחדות	**18**	17	**18**	17
	1,141	1,185	**1,153**	1,193

1. משרה - משרה מלאה לרבות שעות נוספות ספציפיות, שעות עבודה של עובדי קבלן ואחרים.
2. מזה מנהלים ומורשי חתימה נכון ליום 31 בדצמבר 2019 - 242 (ליום 31 בדצמבר 2018 - 257).
3. הקיטון במספר המשרות לעומת תקופה קודמת, נובע מהמשך יישום תכנית הפרישה מרצון שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק ב- 31.12.18 וכן מיישום תכנית התייעלות בשנת 2019.

ביום 31 בדצמבר, 2018 אישר דירקטוריון הבנק תכנית פרישה מרצון של כ-70 עובדים, כחלק מתהליכי ההתייעלות שנוקט הבנק (להלן: "התוכנית"), במסגרתה אמורים לפרוש כ- 70 עובדים מהבנק, 40 עובדים בשנת 2019 והיתר בשנת 2020 (בפועל בשנת 2019 פרשו 53 עובדים). לתוכנית פרישה זו צפויה השפעה חיובית על רווחיות הבנק בשנים הבאות. התוכנית גובשה בהמשך למכתב הפיקוח על הבנקים שפורסם ביום 12 בינואר, 2016 שעניינו "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל", שתוקפו הוארך במסגרת מכתב המפקחת על הבנקים מיום 16 בספטמבר, 2018. ביום 17 בינואר, 2019 התקבל אישור המפקחת על הבנקים להקלה לפיה יוכל הבנק לפרוס את השפעת עלויות התוכנית לעניין חישוב הלימות ההון על פני 5 שנים.

בשנת 2019 המשיך הבנק לשים דגש מיוחד על הכשרת עובדים ופיתוח המשאב האנושי ברמות השונות. הדרכות והכשרות מקצועיות מתבצעות במרכז ההדרכה של הבנק ובסניפים וניתנות באמצעות עובדיו המקצועיים ובאמצעות צוות ההדרכה . סגל המרצים הפנימיים ומומחי התוכן מונה כ - 30 איש מקרב עובדי הבנק ומנהליו. הדרכות והכשרות בתחומי הניהול, המכירות, ליווי אישי למנהלים ופיתוח ארגוני מתבססות על מנחים ויועצים ארגוניים חיצוניים. ההוצאות בגין הדרכה הסתכמו בשנת 2019 בסך של כ- 1 מיליון ש"ח בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. הנושאים העיקריים בהם התמקדה ההדרכה בשנת 2019 היו: תחומי הליבה הבנקאית והדרכות בנושאים רגולטוריים שונים וקורסי ניהול. בבנק קיים קוד אתי אשר גובש בתהליך מקיף תוך שיתוף מחזיקי עניין שונים ומתוך הבנה עמוקה של אחריות הבנק מעצם היותו בנק וכארגון הפועל בתוך החברה בישראל. הקוד האתי הינו מכלול של ערכים וכללי התנהגות, המהווים מצפן להתנהגות אתית לכל העובדים והמנהלים. עקרונות הקוד אמורים לספק מסגרת להתנהגות אתית ראויה. הקוד האתי מורכב מחמישה ערכים מובילים והם: מקצועיות, שירות, מצוינות, הוגנות ויושרה, כבוד הדדי ויחס אישי.

הסכמים מהותיים

פרט להסכמים בדרך העסקים הרגילה, ולהסכמים נוספים הנזכרים בדוחות הכספיים, ההסכמים המפורטים להלן שהבנק צד להם או זכאי לפיהם, עשויים להיחשב כהסכמים מהותיים שלא במהלך העסקים הרגיל:

- **הסכמי עבודה קיבוציים**

יחסי העבודה ושכר העובדים מוסדרים בהסכמי עבודה קיבוציים מול העובדים וועדי עובדי הבנק, ועד מנהלים וועד פקידים וועד עובדי אגוד מערכות. שכר העובדים בבנק כפוף להסכמי עבודה – ראה פירוט בפרק "הון אנושי".

- **הסכם לקבלת שירותי מחשוב**

לעניין הסכם התקשרות עם בנק לאומי בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016, כניסת תקופת המעבר אשר הוארכה והיא עשויה להימשך עד ליום 30 ביוני, 2021 בה מתנהל פרויקט סיום ההתקשרות והסיכון הפוטנציאלי ליכולתו של הבנק להשלים את פרויקט ההסבה בלוחות הזמנים הרלוונטיים, ראה באור 23.ג.(4) ופרק "סקירת הסיכונים" תת פרק "סיכון טכנולוגיות מידע" בדוח דירקטוריון והנהלה.

- **שיפוי וביטוח לדירקטורים ונושאי משרה**

1. כתב התחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק- לפירוט ראה באור 23.ג.(11) ובאור 23.ג.(13) ופרק "עסקאות עם בעלי שליטה".
2. לעניין התקשרות לרכישת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה (D&O) בבנק ובחברות הבנות שלו, (הגדלת גבולות הכיסוי של פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה הקיימת ורכישת פוליסת RUN OFF), ראה באור 23.ג.(16) ופרק "עסקאות עם בעלי שליטה".

- **שירותים ותחומי פעילות המעוגנים בהסכמים או הסדרים מיוחדים**

1. **כרטיסי אשראי -** הבנק קשור בהסדרים חוזיים עם חברות כרטיסי אשראי. ההסכמים קובעים, בין היתר, הוראות בקשר לחלוקת האחריות בין חברות כרטיסי האשראי לבנק נוכח הוראות חוק כרטיסי חיוב, וכן את התנאים העסקיים, התפעוליים והמשפטיים הרלוונטיים.
לפירוט נוסף בקשר להסכמים שנחתמו ביום 1 ביולי 2010 עם "כ.א.ל" ו"דיינרס" והתוספות להסכמים האמורים שנחתמו ביום 27 באוקטובר 2015 ראה באור 23.ג.(5), ולפירוט נוסף בקשר להסכם שנחתם ביום 3 בפברואר 2011 עם "ישראכרט" ראה באור 23.ג.(6).

2. **עשיית שוק -** הבנק משמש כעושה שוק לאג"ח ממשלתי לפי חוק מלווה מדינה.

3. **ייעוץ פנסיוני -** הבנק עסק במתן שירותי ייעוץ פנסיוני ללקוחות באמצעות יועצים שהוכשרו לביצוע ייעוץ מסוג זה.
בהמשך להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 29 בנובמבר, 2018 לאשר הפסקת פעילות הייעוץ הפנסיוני על ידי הבנק, ולאחר שבוצעו הפעולות הנדרשות לצורך סיום הפעילות בתחום על ידי הבנק, הגיש הבנק בחודש יולי 2019 לרשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון במשרד האוצר בקשה לביטולו של רישיון הייעוץ הפנסיוני של הבנק וביום 27 באוקטובר 2019 בוטל רישיון הייעוץ הפנסיוני של הבנק.

4. **רכישת זכויות בתיק הלוואות צרכניות** - בהתאם לאסטרטגיה העסקית של הבנק, הכוללת שימת דגש על תחום הבנקאות הקמעונאית, מתקשר הבנק מעת לעת (החל משנת 2010) בהסכמים עם מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ (להלן "**מימון ישיר**"), במסגרתם רוכש הבנק בדרך של המחאת זכויות והתחייבויות על דרך המכר, תיקי הלוואות שהועמדו על ידי מימון ישיר ללקוחות פרטיים לצורך רכישת כלי רכב והלוואות לכל מטרה.

ביום 5 בספטמבר 2017 חתמו הבנק ומימון ישיר על כתב תיקון להסכם (להלן: "**כתב התיקון להסכם**"), במסגרתו הוארכה תקופת ההסכם בין הבנק לבין מימון ישיר עד ליום 5 בספטמבר 2018 והוגדל הסכום המירבי של יתרת הקרן הכוללת של הלוואות שירכשו על ידי הבנק ממימון ישיר, במסגרת כל ההסכמים בין הבנק לבין מימון ישיר (קיימים ועתידיים) ל- 2 מיליארד ש"ח (להלן: "**סכום התקרה**").

ביום 27 בדצמבר, 2018 חתמו הבנק ומימון ישיר על הסכם המתקן ומחליף את ההסכמים הקודמים בניהם (להלן: "כתב התיקון להסכם"), במסגרתו הוארכה תקופת ההסכם בין הבנק לבין מימון ישיר עד ליום 27 בדצמבר, 2019 כך שיתרת הקרן של כל ההלוואות שנמכרו וימכרו לבנק מכח כל ההסכמים בין הבנק לבין מימון ישיר (קיימים ועתידיים) לא תעלה בכל עת על 2 מיליארד ש"ח (להלן: "סכום תקרה").
ביום 1 במאי, 2019 חתמו הבנק ומימון ישיר על תיקון להסכם בניהם כך שהסכום המירבי של יתרת הקרן של כל ההלוואות אשר נמכרו ותימכרנה לבנק מכח כל ההסכמים בין הבנק לבין מימון ישיר (קיימים ועתידיים) יועלה מ-2 מיליארד ש"ח ל-2.2 מיליארד ש"ח. יתר הוראות ההסכם תשארנה ללא שינוי. ביצועה של כל עסקת מכירת תיקי ההלוואות כאמור בין הצדדים, יהיה כפוף לקיומם של תנאים שסוכמו במסגרת ההסכמים בין הצדדים וכן לשיקול דעת כל אחד מהצדדים. מבלי לגרוע מהאמור לעיל, ביצועה של עסקת מכירת תיקי הלוואות כאמור בכפוף לסכום התקרה, מותנה באישור הבנק בכתב ומראש. ביום 22 בינואר 2020, חתמו הבנק ומימון ישיר על תוספת להסכם במסגרתה הוארכה תקופת ההסכם בין הבנק לבין מימון ישיר עד ליום 31 בדצמבר 2021.
ראה פרק "הסכמים מהותיים" בדוח הכספי, וכן ראה ראה דיווחים מיידיים של הבנק מיום 23.2.15 (מס' אסמכת: 2015-01-037057) מיום 29.5.16 (אסמכתא מס': 2016-01-036879), מיום 5.9.17 (אסמכתא מס': 2017-01-078724), דיווח מיידי מיום 27 בדצמבר, 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-127941), דיווח מיידי מיום 1 במאי 2019 (אסמכתא מס': 2019-01-037983) ודיווח מיידי מיום 22 בינואר 2020 (אסמכתא מס': 2020-01-009054) המובאים על דרך ההפניה.

ביצועה של כל עסקת מכירת תיקי ההלוואות כאמור בין הצדדים לפי כתבי התיקון להסכם, הוכפף לקיומם של תנאים שסוכמו במסגרת ההסכמים בין הצדדים וכן לשיקול דעת כל אחד מהצדדים. מבלי לגרוע מהאמור לעיל, ביצועה של עסקת מכירת תיקי הלוואות כאמור בכפוף לסכום התקרה שנקבע בכתב התיקון להסכם, הותנה באישור הבנק בכתב ומראש.

5. להסכמים הקשורים **בפעילות הבנק בחו"ל**, לרבות בשוקי ההון בחו"ל, ראה פרק "פעילות מול גורמים בחו"ל".

- **הסכמי שעבוד -** כמפורט בבאור 24 בדוחות הכספיים.

רישיונות, היתרים ואישורים

1. על הבנק וחברות הבנות חלות הוראות דין שונות המיוחדות לתאגידים בנקאיים, ובכלל זה כללים והנחיות הנובעים מהוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים בבנק ישראל, ומחוזרים ומהנחיות שונים המוחלים מעת לעת על ידי הפיקוח על הבנקים.
במסגרת מילוי דרישות אלה, בידי הבנק רישיון לנהל את עסקיו בהתאם לחוק הבנקאות (רישוי) תשמ"א-1981, והיתרי סניף לסניפיו.

2. נוסף על אלה, בידי הבנק, שהינו חברה ציבורית וחבר הבורסה לניירות ערך בת"א בע"מ (להלן: "הבורסה"), חבר מסלקת הבורסה וחבר מסלקת מעו"ף, ובידי חברות בנות שלו, הפעילים בתחומים שונים של שוק ההון ובתחומים נוספים המותרים להם על פי דין, רישיונות, היתרים ואישורים מאת רשויות מוסמכות שונות ובתוכם רשות ניירות ערך, הממונה על שוק ההון, הממונה על התחרות הכלכלית ועוד. להלן יימנו רישיונות, היתרים ואישורים הנוגעים למגזרי פעילות שונים של הבנק.

3. כך אישרה רשות ניירות ערך, רישום ברשם החתמים בהתאם לתקנות ניירות ערך (חיתום), תשס"ז-2007 של חברת חיתום בשליטת הבנק שלתאריך המאזן הנה חתם (להלן: "**חברת החיתום**") כהגדרתו בתקנות הנזכרות לעיל (לעניין פעילות חברת החיתום ראה פירוט בפרק "פעילות חברות מוחזקות"), יצוין כי ביום 31 בינואר 2016, החליט דירקטוריון חברת החיתום על הפיכת חברת החיתום ל"חתם לא פעיל".
כן קיבלו עובדי הבנק המוסמכים לעסוק בייעוץ השקעות רשיונות מתאימים מאת רשות ניירות ערך.

4. בהמשך להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 29 בנובמבר, 2018 לאשר הפסקת פעילות הייעוץ הפנסיוני על ידי הבנק, ולאחר שבוצעו הפעולות הנדרשות לצורך סיום הפעילות בתחום על ידי הבנק, הגיש הבנק בחודש יולי 2019 לרשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון במשרד האוצר בקשה לביטולו של רישיון הייעוץ הפנסיוני של הבנק וביום 27 באוקטובר 2019 בוטל רישיון הייעוץ הפנסיוני של הבנק.

5. מצויים בידי שתי חברות בנות בבעלות מלאה של הבנק שהנן סוכנויות ביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981, ולהוראות סעיף 11(ב)(2) לחוק הבנקאות רישיון סוכן ביטוח המאפשר להן לפעול בתחום עיסוקן. למנכ"ל כל אחת מחברות אלה רישיון סוכן ביטוח כנדרש.

6. הבנק היה שותף לבקשות לפטור מהחובה לקבל את אישור בית הדין לתחרות להסדר כובל, אשר הוגשו לממונה על ההגבלים העסקיים, וקיבלו את אישורו, בקשר לתחומים שונים של פעילותו, כדלקמן:
ביום 8 בפברואר 2017 הודיע הממונה על התחרות הכלכלית על הארכה של הפטור הקיים להסדר בין התאגידים הבנקאיים, בעניין תפעול מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים, למשך שש שנים. הסדר זה מאפשר המשך תחזוקתו והפעלתו של מאגר נתונים כללי אודות נתוני שוק, הנדרש לבנקים השונים לשם ניהול סיכוני שוק.
ביום 29 בדצמבר 2016 קיבל הבנק מאת הממונה על התחרות הכלכלית פטור נוסף מאישור הסדר כובל להסכם בין הבנק לבין בנק לאומי בדבר שירותי מחשוב ותפעול לבנק על ידי בנק לאומי, וזאת עד ליום 31 בדצמבר 2019 לתקופת "פרויקט סיום ההתקשרות" בין הבנק לבין בנק לאומי, במהלכה יבחן הבנק אלטרנטיבות לקבלת שירותי מחשוב בעתיד וזאת בכפוף לתנאים שנקבעו באישור.
בנוסף קיבל הבנק ביום 1 בינואר 2017 את אישור הפיקוח על הבנקים להארכת תקופת מתן שירותי המחשוב לבנק על ידי בנק לאומי, למשך תקופת "פרויקט סיום ההתקשרות", ועד ליום 31 בדצמבר 2019. לעניין דחיית תום תוקפת ההיפרדות לתקופה של 18 חודשים נוספים (30/6/2021) ופירוטים נוספים ראה באור 4.ג.23 ופרק "הסכמים מהותיים".

7. במסגרת התנאים להשלמת רכישת מגדל על ידי אליהו 1959 בע"מ, ביום 25 באוקטובר 2012 אישר הממונה על התחרות הכלכלית את המהלך הנחשב כמיזוג במובן דיני ההגבלים העסקיים, בין נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993, נכסי שרודר בע"מ, ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ ובנק אגוד לישראל בע"מ (הצד הנרכש במיזוג בהתאם לחוק התחרות הכלכלית התשמ"ח - 1988 - ראה פרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו").

8. ביום 14.6.2018 פרסם הממונה על התחרות הכללית הוראת שעה לעניין פטור סוג הסדרי הלוואות משותפות לבנקים ולגופים מוסדיים, לפיה הסדר כאמור יהיה פטור מאישור בית הדין לתחרות אם התקיימו לגביו כל התנאים המצטברים המחוייבים בהוראה. תוקפם של הכללים לשלוש שנים.

9. בחודש דצמבר 2015 קיבל הבנק את החלטת הממונה על התחרות הכלכלית ליתן פטור מאישור הסדר כובל למשך שלוש שנים לכך שבמסגרת ההתקשרות בין חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן "כ.א.ל") לבין הבנק, וההתקשרות בין חברת דיינרס קלוב ישראל בע"מ (להלן: "דיינרס") לבין הבנק, יוענקו לבנק תמלוגים בגין עמידה ביעדי הנפקה ושימוש בכרטיסי אשראי של כ.א.ל ודיינרס, בתנאי ששיעור מינימאלי מכלל כרטיסי האשראי המונפקים על ידי הבנק יונפקו במשותף עם כ.א.ל או דיינרס. הממונה, לאחר שבחן את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשווקים הרלוונטיים, ביסס את החלטתו על כך שאין בהסדר ובכבילות שבו בכדי לפגוע בתחרות פגיעה של ממש, עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו.
ביום 3 באוקטובר 2018 הוגשה בקשת פטור להסכם בין כאל לבין בנק איגוד לגבי הנפקת כרטיסי חיוב. בקשה זו התייחסה להסכם משנת 2015, אשר זכה לפטור ביום 30.12.2015, לתקופה של 3 שנים. ההסכם הוא במקורו לתקופה של 6 שנים (עד 1.1.2021), אך הבנק נדרש לפנות לרשות פעם נוספת לקבלת פטור לגבי אותו הסכם שכן הפטור הוגבל לתקופה של 3 שנים. לאחר הגשת בקשת הפטור, בחודש נובמבר 2018 הודיעו נציגי הרשות לבנק כי מאחר ופורסמו כללי פטור חדשים אשר לדעת הרשות, ההסכם בין כאל לבין בנק אגוד נהנה מתחולתם, כי אז אין מקום לדון בבקשה הפרטנית וזו נמשכה על ידי הבנק.

10. ביום 3 באפריל, 2019 הגיש הבנק בקשה לקבלת היתר בהתאם לתנאי ההיתר הכללי לפי סעיף 49א' לחוק ניירות ערך, אשר פורסמו ביום 27 בדצמבר, 2018 (להלן: "**תנאי ההיתר**"). בהתאם לתנאי ההיתר, הבנק מצהיר כי הוא ו/או מי מטעמו מעוניין להימנות על חלופה ב' 2 לתנאי ההיתר המאפשרת פניה שאינה מוגבלת למשקיעים כשירים בלבד, ובהתאם לחלופה ב' בסעיף 2 לתנאי ההיתר, הבנק הצהיר כי הוא מקיים את התנאים הנדרשים בתנאי ההיתר.

11. לעניין היתר הבנק להחזיק באמצעי שליטה בחברה לפיתוח חוף התכלת, ראה באור 32 ד בדוחות הכספיים.

עדכוני חקיקה וניהול בנקאי תקין במערכת הבנקאית:

האמור בפרק זה אינו בא לגרוע מהאמור ביתר פרקי וסעיפי הדוח, מקום שקיימת בו התייחסות נוספת לעדכוני החקיקה שלהלן ולעדכוני חקיקה אחרים. עדכוני חקיקה אשר התקבלו וטיוטות שפורסמו במהלך רבעון ראשון של שנת 2019 ואשר פורטו במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2018, אינם מופיעים בפרק זה.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 368 בנושא "יישום תקן של בנקאות פתוחה בישראל"

ביום 24 בפברואר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראה חדשה בנושא בנקאות פתוחה וזאת בעקבות פרסום החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) התשע"ז 2017 בחודש ינואר 2017 בו נקבע בסעיף 5 כי תאגיד בנקאי יאפשר לנותן שירות השוואת עלויות לצפות במידע פיננסי של לקוח הנמצא בידי התאגיד הבנקאי לבקשת הלקוח.

בעקבות כך, החל בנק ישראל בהגדרת סטנדרט לבנקאות פתוחה המבוסס על API תוך אימוץ הסטנדרט של קבוצת ברלין בשינויים המחויבים.

ההוראה מגדירה את החובות והכלים לניהול הסיכונים שבבנקאות פתוחה הן למקורות המידע ומנהלי חשבון התשלום והן לספקי צד ג'.

ההוראה כוללת 9 פרקים כמפורט להלן:

1. אופן יישום התקן של בנקאות פתוחה בישראל
2. פירוט תפקידי הדירקטוריון וההנהלה הבכירה
3. אופן קבלת הסכמת הלקוח וניהולה
4. כללים לרמת השירות
5. עקרונות מרכזיים לניהול סיכוני אבטחת המידע וסייבר במסגרת הבנקאות הפתוחה
6. חובות החלות על התאגידים הבנקאיים בכובעם כנותני שירותים של צרכן מידע או של יוזם תשלומים
7. פירוט עקרונות לגביית תשלום בגין שימוש בשירותי בנקאות פתוחה
8. פירוט אופן הטיפול בלקוחות
9. דיווחים שוטפים ומיידים לפיקוח על הבנקים

מועד התחילה של ההוראה הינו ככלל 31.12.2020 למעט סעיפים ספציפיים להם נקבע בהוראה מועד תחילה אחר והבנק נערך ליישומה.

הוראה לשירות ניהול תיקים מקוון, באמצעות ניהול השקעות בקרן נאמנות ייעודית – המכונה "ניהול תיקים 2.0".

ביום 12 בינואר 2020 פרסמה הרשות לני"ע, הוראה לשירות ניהול תיקים מקוון, באמצעות ניהול השקעות בקרן נאמנות ייעודית – המכונה "ניהול תיקים 2.0".

השירות הינו שירות שיינתן באמצעות חברת ניהול תיקים העוסקת בשיווק השקעות, במסגרתו יעניק מנהל התיקים לציבור הרחב שירות של ניהול השקעות באמצעות 4 קרנות ייעודיות, אותן הוא ינהל עבור מנהל קרן במיקור חוץ, עבור 4 פרופילי סיכון של לקוחות, אשר מפורטים בהוראה.

השירות יכלול בירור צרכים, המלצה לכדאיות ואפשרות רכישה של יחידות הקרן, באופן מקוון, לחשבון ני"ע של הלקוח, וזאת באמצעות ממשק בין יישום ייעודי שיעמיד מנהל התיקים לבין מערכות חבר הבורסה. במסגרת היישום הייעודי תתאפשר ללקוח לבצע פעולות בתיק (הגדלה/הקטנה) וצפייה בדיווחים של הקרן, קבלת מידע על נתוני החשיפה וממשק לחישוב תשואה.

עלות השירות תסתכם בעלות דמי ניהול מנהל הקרן ושכר הנאמן בלבד כאשר חל איסור על מנהל הקרן לגבות דמי הוספה.

ההוראה מתייחסת לפרטים ומגבלות אשר נדרש להתייחס אליהם במסגרת תשקיף של קרן ייעודית.

בנוסף, ההוראה קובעת תנאים אשר נדרש לעגן בהסכם להפצת הקרן בין מנהל הקרן לבין בנק.

ההוראה מציינת כי מקום בו הבנק לא מעמיד קישוריות ליישומים של כלל חברות ניהול תיקים אשר מספקות שירות ניהול תיקים 2.0 – בהתאם להוראת הפניית לקוח, יודיע הבנק ללקוחותיו כי ניתן לצרוך שירות ניהול תיקים 2.0 גם באמצעות חברות ניהול תיקים אחרות, שקישור ליישום הרלבנטי להן לא מופיע באמצעיו המקוונים של הבנק.

מועד תחילתה של ההוראה הינו 7.1.20 והבנק פועל בהתאם להוראה.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 306 " פיקוח על שלוחות בחו"ל" והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 308 "ציות ופונקציית הציות בתאגיד הבנקאי"

ביום 23 בדצמבר פרסם הפיקוח על הבנקים תיקונים בהוראות ניהול בנקאי תקין 306 ו- 308 במטרה לחזק את הפיקוח על התאגידים הבנקאיים ושלוחותיהם בחו"ל ועל הפעילות הקשורה לחו"ל

עיקרי התיקונים:

1. הדירקטוריון יוודא כי בכל אחת מהשלוחות יתבצעו ביקורות חיצוניות על מוקדי הסיכון בשלוחה.

2. תתווסף הגדרה למונח "שלוחות" המפנה להגדרה בהוראת ניהול בנקאי תקין .301.
3. חודדה הדרישה שכחלק מהעדכון בנוגע להתפתחויות בתחום הציות יש לבחון שינויים משמעותיים גם מחוץ לישראל כאשר ניתן למנות גורם שאינו משתייך לקו העסקים כאחראי על עדכון ההתפתחויות בהוראות הציות.
4. הובהר שתוכנית העבודה של פונקציית הציות תהיה מבוססת גם על עדכונים בהוראות הציות ובמדיניות האכיפה מחוץ לישראל והשלכותיהם האפשריות.

מועד התחילה הינו 1.11.2020.
הבנק נערך ליישום התיקונים בהוראה.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 448 בנושא העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים באופן מקוון

ביום 16 בדצמבר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה בנושא ניוד לקוחות בין בנק מקורי לבנק קולט באופן מקוון, נוח, אמין, מאובטח וללא עלות.
במסגרת ההוראה מפורטים הכללים שעל הבנקים ליישם במסגרת הטיפול בבקשתו של לקוח להעביר את פעילותו הפיננסית בין בנקים באופן מקוון, לרבות לעניין הגילוי הנאות שיינתן ללקוח לאורך תהליך הניוד וההסכמות שהוא נדרש לספק לצורך השלמת התהליך, השלבים השונים שעל הבנק המקורי והבנק הקולט לבצע במסגרת תהליך הניוד, השירותים הבנקאיים והמוצרים הפיננסיים שינוידו וינותבו כחלק מהעברת הפעילות הפיננסית של הלקוח בין בנקים והכללים לשמירת רציפות הפעילות הפיננסית של הלקוח בעת מעבר בין בנקים.
מועד תחילת ההוראה במועד כניסתו לתוקף של סעיף 5ב1 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 - מרץ 2021.
בחודש ספטמבר 2019 פנה הבנק לבנק ישראל בבקשה לדחייה ביישום הפרויקט לנוכח היותו "בנק בעל היקף פעילות קטן" (כהגדרתו בחוק), זאת עד ליום 31.12.2023.
בחודש אוקטובר 2019 פנה איגוד הבנקים לשר האוצר בבקשה שיפעיל סמכותו ויפעל לדחיית מועד כניסת החוק לתוקף בשנה אחת, זאת לכלל המערכת הבנקאית.
הבנק עוקב אחר המועד שייקבע בעניין זה.

חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי התשע"ח- 2018

ביום 15 במרס 2018 פורסם החוק אשר מציע רפורמה מקיפה בתחום חדלות הפירעון במטרה לספק לכלכלה הישראלית חקיקה מודרנית בתחום זה. החוק מבקש ליצור קודיפיקציה של דיני חדלות הפירעון ולהסדיר באופן מקיף ושלם את כלל דיני חדלות הפירעון של יחידים ושל תאגידים בחוק חדש ועדכני, ולבטל את הפקודות הישנות וההסדרים הקיימים בחוק החברות.
לחוק שלוש מטרות עיקריות: המטרה הראשונה היא להביא לשיקומו הכלכלי של החייב כערך מרכזי בהליכי חדלות הפירעון של יחידים. המטרה השנייה של החוק היא הגדלת שיעור החוב שייפרע לנושים. המטרה השלישית היא הגברת הוודאות והיציבות של הדין, קיצור הליכים והפחתת הנטל הבירוקרטי. חידוש מרכזי מצוי בהגדרת חדלות הפירעון. החוק מאמץ את המבחן התזרימי וקובע כי חדל פירעון הוא מי שאינו יכול לשלם את חובותיו במועדם. כמו כן, נקבע כי ככלל, נושה עתידי לא יהיה רשאי להגיש בקשה לפתוח בהליכים, זאת למעט בנסיבות שבהן קיים חשש ממשי כי החייב פועל במטרה להונות את נושיו, להעדיף מי מנושיו או להבריח את נכסיו.
החידוש העיקרי לגבי תאגידים הוא נקודת פתיחה משותפת להליכי שיקום ולהליכי פירוק. בניגוד למצב כיום, אופן פתיחת ההליכים לא יקבע עוד את תוכנו של משטר חדלות הפירעון שיחול על החייב. על פי החוק החדש, בקשה לפתיחת הליכים תוגש באופן אחיד. בית המשפט יכריע אם התאגיד חדל פירעון ורק לאחר מכן יקבל הכרעה לגבי מסלול הטיפול בתאגיד.
חידוש עיקרי נוסף טמון בביטול הרוב המכריע של החובות בדין קדימה. זאת מתוך רצון לקדם את עקרון השוויון בין הנושים ולהגדיל את חלקם של הנושים הכלליים בקופת הנשייה. נוסף על כך, הוגבל כוחם של בעלי שעבוד צף ואלה יוכלו להיפרע את חובם רק לסכום השווה ל– 75% משווי הנכסים הכפופים לשעבוד הצף.(לגבי הסעיפים הרלוואנטיים באשר לשיעבוד צף אלה ייכנסו לתוקף ב 15.3.20 והבנק נערך ליישומם).
החוק נכנס לתוקף ביום 15.9.19 והבנק ערוך ומיישם את החוק החדש.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים"

ביום 27 באוקטובר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 313 שעיקריה כדלקמן:
נוספו הגדרות ל"לווה העוסק בפעילות ספקולטיבית" ו"לווה מפוקח"
חבות לווה ו/או קבוצת לווים העוסקים בפעילות ספקולטיבית שאינו לקוח מפוקח לתאגיד הבנקאי, בניכוי הסכומים המפורטים בהוראה, תוגבל לשיעור של 10% מההון של התאגיד הבנקאי.
מועד התחילה לעמידה במגבלות שנוספו לעדכון הינו ביום פרסומה.
הבנק פועל ליישום ההוראה המתוקנת.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 "ניהול סיכון אשראי"

ביום 27 באוקטובר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 311 (ניהול סיכון אשראי) וזאת בעקבות הניסיון הנצבר ולאור פניות של המערכת הבנקאית. התיקונים מהווים המשך של מגמת ההקלה ברגולציה בתחומים בהם ההקלות אינן צפויות לפגוע בנאותות הבקרה והעיקריים שבהם:1. קביעה של תנאים בהם תתאפשר העמדת אשראי על בסיס "סמכות אשראי אישית" אשר תסתמך על העיקרון של לפחות "ארבע עיניים".2. הרחבת הפטור הקיים מדו"ח כספי לחייבים בעסקת ניכיון בינלאומית גם בגין חייבים בעסקת ניכיון של חייבים מקומיים והכל בכפוף לתנאים מפצים אחרים לרבות ביטוח אשראי. 3. הקלות בדרישות המועדים של קבלת דוחות כספיים של לווה.

מועד התחילה מידי למעט התיקון לעניין סמכות אשראי אישית שיחול באפריל 2020.
הבנק פועל ליישום התיקון להוראה.

מכתב הפיקוח על הבנקים בנושא "עידוד חדשנות בבנקים ובסולקים"
ביום 23 ביוני 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב על רקע הסביבה העסקית של התאגידים הבנקאיים המשתנה באופן מהיר ומהותי, בין היתר בעצם כניסת שחקנים חדשים, שירותים חדשים וערוצים חדשים ובו הוא מחייב את דירקטוריון והנהלת הבנק לוודא כי במסגרת הדיונים בוועדה הדירקטוריונית לענייני טכנולוגיית המידע וחדשנות טכנולוגית, התוכנית האסטרטגית של הבנק בתחום החדשנות תיתן מענה לעקרונות המופיעים במכתב לרבות האצת קצב הבחינה של טכנולוגיות חדשות תוך ניהול הסיכונים החדשים והמסורתיים, וכי עקרונות אלו משולבים בתוכניות העבודה השנתיות של התאגיד הבנקאי. חברי הוועדה לענייני טכנולוגיית המידע וחדשנות טכנולוגית אשר התכנסה ביום 30 ביוני 2019 קיבלו את המכתב הנדון.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 426 "מתן מענה טלפוני אנושי מקצועי"
ביום 12 ביוני 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראה חדשה בנושא מתן מענה טלפוני אנושי מקצועי וזאת בעקבות ובהמשך לפרסום תיקון מס' 29 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א-1981, מיום 25.7.18, בעניין מענה אנושי מקצוע
מטרת ההוראה לעגן עקרונות מקובלים שיבטיחו שירות מענה טלפוני מקצועי והולם ללקוחות בשים לב למאפייני הפעילות במערכת הבנקאית.
להלן עיקרי ההוראה:
1. החובה להעניק מענה טלפוני אנושי מקצועי באמצעות מוקד פניות טלפוני לכל הפחות בשעות הגרעין (שבע שעות בימים א-ה, בימים שהם ימי עסקים ושסיומם נקבע ל 18:30 ולמעט בימי חול המועד).
2. ככלל, משך ההמתנה לקבלת מענה אנושי מקצועי בנושאים שפורטו בחוק לא יעלה על 6 דקות מתחילת השיחה
3. נקבעו חלופות מותרות לחריגה ממשך ההמתנה.
4. מתן עדיפות בקבלת מענה אנושי באמצעות המוקד הטלפוני ללקוחות מעל גיל 75.
5. איסוף וניטור נתונים אודות דפוסי המענה וזמני ההמתנה למענה אנושי ללקוחות הפונים למוקד הטלפוני.
6. מתן גילוי באתר האינטרנט של הבנק אודות מאפייני פעילות המוקד הטלפוני.

תחילת ההוראה עם כניסת התיקון לחוק לתוקפו ב- 25.7.19 למעט סעיף 7 לעניין מתן קדימות ללקוחות בני מעל 75 שנים אשר נכנס לתוקף ב- 1.1.2020. הבנק פועל בהתאם להוראה החדשה.

ניהול סיכונים בהתייחס לחוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 21), התשע"ט-2019
ביום 16 במאי 2019 פנתה מנהלת אגף מדיניות ואסדרה בבנק ישראל לכלל המנהלים הכללים של הבנקים וזאת על רקע תיקון 21 לחוק ההגבלים העסקיים אשר קובע כי הממונה על התחרות רשאי להכריז על קיומו של בעל מונופולין לא רק בשל נתח שוק העולה על חמישים אחוזים כי אם גם בשל החזקה בכוח שוק משמעותי ביחס לאספקת נכסים ושירותים או רכישתם. בהתאם לחוק, כוח שוק משמעותי כשלעצמו אינו פסול ואולם חל איסור לנצלו לרעה באופן העלול לפגוע בציבור או להפחית את התחרות.
לנוכח ההשלכות האפשריות של התיקון, דורש בנק ישראל מהבנקים לבחון, להעריך ולנהל את מכלול הסיכונים לתאגיד הבנקאי בעקבות השינוי האמור במבט צופה פני עתיד לרבות סיכוני ציות, סיכונים משפטיים, סיכונים רגולטוריים וסיכוני מוניטין.
בכלל זה, על הבנקים לעקוב אחר התפתחויות רגולטוריות ומשפטיות לרבות אחר עמדות של רשות התחרות וכן אחר התפתחויות בעולם לאכיפת חוקים מעין אלה.
בנוסף נדרשים הבנקים:
1. לוודא קיום מסגרת ניהולית אשר תרכז את פעולות הבנק לזיהוי, ניטור, בקרה וניהול הסיכונים בנושא.
2. לוודא קיום ידע מתאים בדיני התחרות בבנק.
3. לעדכן מדיניות ונהלי עבודה בבנק כך שיובטח היעדר ניצול פסול של כוח שוק משמעותי.
4. ליישם תהליך הטמעה של המדיניות והנהלים בבנק.
5. על ההנהלה והדירקטוריון של הבנק לקיים דיונים בנושא בתדירות שייקבע הבנק.

הבנק בוחן את אופן יישום החובות שבמכתב.

תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 353 "בקרה על הנפקת ערבויות על ידי תאגיד בנקאי"
ביום 7 במאי 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 353 שעניינה מתן אפשרות להנפקת ערבות בנקאית במדיה דיגיטלית.
התיקון נועד להסיר חסמים לחדשנות הטכנולוגית בדמות החובה להנפיק ערבות בנקאית על נייר בלבד.
להלן עיקרי התיקון:
1. החובה לקיים הליכים מסודרים של ניהול סיכון האשראי וסיכון תפעולי בעת הנפקת ערבויות בנקאיות שיתבססו על תהליכים נאותים ועדכניים, למעקב, פיקוח ובקרה.
2. בוטלה הדרישה להנפיק ערבויות בנקאיות על גבי נייר מיוחד והדרישות הנלוות לכך.
3. קביעה חדשה כי בתהליך הנפקת ערבות במדיה דיגיטלית יינתן דגש לניהול הסיכונים הייחודיים לערבויות המונפקות במדיה מסוג זה לרבות היבטי אבטחת מידע, סייבר והגנת הפרטיות.

מועד התחילה של התיקונים בהוראות הינו מועד פרסום החוזר באתר האינטרנט של בנק ישראל.
הבנק בוחן את המעבר למדיה מגנטית.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 367 "בנקאות בתקשורת"

ביום 7 במאי 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 367 וזאת בשני נושאים עיקריים:

1. החלת סעיפי ההוראה השונים לרבות דרישות זיהוי ואימות הלקוח גם על שירותים בנקאיים הניתנים באמצעות פקס.
2. מתן אפשרות לתאגיד הבנקאי לקבוע כי בפעולות של ביצוע העברות, תשלומים ופעולות אחרות למוטבים מרחוק, בסכומים שבמסגרת תקרת הסכום הראשונה, לא יידרש בהכרח שימוש בגורם אימות אחד לפחות אלא התאגיד הבנקאי יוכל לקבוע אמצעי זיהוי ואימות אחרים, באופן הנגזר מהערכת הסיכונים שלו ואשר תואם את המדיניות המאושרת בדירקטוריון.

מועד התחילה ביום הפרסום למעט הסעיפים לעניין פקס ב- 1.1.2020.

הבנק פועל בהתאם להוראה המתוקנת.

כללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות)(תיקון) התשע"ט 2019

ביום 7 באפריל 2019 חתם נגיד בנק ישראל על תיקון לכללי העמלות, בין היתר בנושאים הבאים:

1. נוספה הגדרה של "ערוצי קשר המוצעים על ידי התאגיד הבנקאי" הכוללת מעתה את המענה הטלפוני והאזור האישי של הלקוח באתר האינטרנט של התאגיד הבנקאי, לכל הפחות.
2. תאגיד בנקאי יאפשר לכל אדם לקבל את התעריפון המלא על נספחיו ואת התעריפון המצומצם בערוצי הקשר המוצעים על ידי התאגיד הבנקאי או בסניפיו על פי העדפת הלקוח.
3. נוספה חלופה להצגת המידע אודות עמלות שהבנק גובה בעד משיכת מזומן במכשירים אוטומטיים לא רק על יד הצגת המידע במסך הכניסה אלא גם באמצעות סימון על גבי המכשיר (ניתן לבחור אחת מהחלופות).
4. הצטרפות לאחד ממסלולי העמלות יתאפשר בערוצי הקשר המוצעים על ידי התאגיד הבנקאי על פי העדפת הלקוח.
5. עמלת ערבות בנקאית המובטחת בפיקדון תהיה נמוכה מהעמלה בגין שירות "ערבות מכל סוג";
6. צירוף עסקים קטנים ועוסקים מורשים למסלול עמלות בסיס או מורחב בהתאם לתוצאות בדיקת כדאיות שנתית באופן ייזום על ידי הבנק.

מועדי התחילה:

1. צירוף יזום של עוסקים מורשים ועסקים קטנים למסלול עמלות בסיס או מורחב- (ס' 4(2) לתיקון) – חודש אוגוסט 2019. בשנים הבאות יבוצע גם לגבי לקוחות בעלי מוגבלות או קשישים וגם לגבי עסקים קטנים ומורשים בחודש מרס כל שנה.
2. אופן מסירת התעריפונים ללקוח וערבות בנקאית מובטחת בפיקדון (ס' 3(1), ס' 5(2)(א) לתיקון) - יכנסו לתוקף בתוך 60 ימים ממועד הפרסום ברשומות.
3. יתר העדכונים יכנסו לתוקף באופן מידי.

הבנק מיישם את התיקונים בכללים.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 332 "רכישה עצמית על ידי תאגידים בנקאיים"

ביום 28 בפברואר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 332 המבטל את האיסור על רכישה עצמית של מניות התאגיד הבנקאי, כך שמעתה יוכל בנק לבצע רכישה של מניותיו בכפוף לתנאים מסוימים.

מועד תחילת התיקון ביום פרסום החוזר.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 470 "כרטיסי חיוב"

ביום 13 בינואר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 470 אשר דוחה את מועד יישום קביעת קוד סודי על ידי הלקוח בכל אחד מהמכשירים האוטומטיים של כל הבנקים, לפי סעיף 22(ב) להוראה, בחצי שנה, עד ליום 30.6.19, וזאת בתנאי שהבנק יבחר להשתמש בפתרון המשותף למערכת הבנקאית (יישום הפתרון בכל המכשירים האוטומטיים לרבות בהם הלקוח אינו מנהל חשבון).

ביום 22 במאי 2019 עדכן הפיקוח על הבנקים כי הבנקים נדרשים להעמיד מנגנון SSP (אפשרות לקביעת קוד סודי במכשירים האוטומטיים) עבור לקוחותיהם עד ליום 30.6.19 (ניתנה אורכה נוספת עד ליום 15.7.19) ולעניין כרטיסים חוץ בנקאיים שהונפקו על ידי חברות כרטיסי האשראי החובה תחול מיום 30.9.19.

עוד הוחלט שלא לדרוש שכל בנק יאפשר לשנות את הקוד הסודי עבור לקוחות כל הבנקים אלא עבור לקוחותיו בלבד.

הבנק פועל בהתאם להוראה המתוקנת.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 449 "פישוט הסכמים ללקוח"

ביום 10 ביולי 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראה חדשה הנוגעת לפישוט הסכמים עליהם חותם הלקוח וזאת לאור הכמות הרבה והניסוח המשפטי המורכב שלהם, המקשה על הלקוח במקרים רבים להבין את ההסכמים השונים ולהתמצא בפרטיהם. בשלב ראשון בחר הפיקוח על הבנקים להתמקד בהסכמים למתן אשראי שהינם ההסכמים השכיחים ביותר והיותם ארוכים ומורכבים.

בהתאם להוראה נדרש הבנק להציג ללקוח באופן מרוכז ותמציתי ובשפה ברורה, בדף הראשון להסכם אשראי, את הפרטים והתנאים המשתנים והמהותיים להתקשרות הספציפית. פירוט נוסף ככל שקיים וכן תנאים רלוואנטיים נוספים לשירות, יימצאו בגוף ההסכם שיועמד לעיון הלקוח בהתאם לכללי גילוי נאות ולחוק אשראי הוגן.

ביום 11 במרס 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 449 הדוחה את מועד תחילת ההוראה למועד תחילת חוק אשראי הוגן, קרי 25.8.19. הבנק פועל בהתאם להוראה החדשה.

יוזמות חקיקה והסדרה:

טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה בנושא פיקדונות ללא תנועה וחשבונות שבעליהם נפטרו

ביום 17 בפברואר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה בנושא פיקדונות ללא תנועה וחשבונות שבעליהם נפטרו. לאור החשיבות שרואה הפיקוח על הבנקים בהשבת כספי פיקדונות ללא תנועה לבעליהם, הורחבו החובות החלות היום על הבנקים בדבר אופן איתור בעלי הכספים האמורים כאשר ההוראה מפרטת את הדרכים שבהם נדרש התאגיד הבנקאי לנסות ליצור קשר עם בעל הפיקדון, הן בסמוך למועד פירעון הפיקדון והן סמוך למועד הדיווח לאפוטרופוס הכללי לאחר שלא נוצר קשר עם בעל הפיקדון מעל 10 שנים.

להלן עיקרי ההנחיות המוצעות:

1. התאגיד הבנקאי נדרש לבדוק במועדים המפורטים בטיוטת ההוראה האם קיימות פעילויות של הלקוח באחד המוצרים או השירותים הבנקאיים המתנהלים תחת אותו מספר חשבון (לרבות קבלת מידע בקשר לאותם מוצרים ובלבד שהבנק יכול לקבוע כי הלקוח קיבל את המידע בפועל). לא אותר הלקוח בדרך זו נדרש הבנק לפעול באופן סביר לאיתור הלקוח ולכל הפחות לוודא קיומם של חשבונות נוספים שעליהם נמנה הלקוח, לוודא תקינות מספר תעודת הזהות בהתאם לרישומי החשבון ולאמת את כתובת בעל החשבון הרשומה בספרי הבנק לכתובת המופיעה במרשם האוכלוסין.
2. סמוך למועד הדיווח לאפוטרופוס הכללי יידרש הבנק לנקוט, בין היתר, בדיקות מעמיקות נוספות כדוגמת בדיקת מסמכים של חשבון הלקוח, בדיקת מספר חשבון המקור, בדיקת מיקרופישים ועוד.
3. חובת איתור מורחבת לא תחול על פיקדונות ללא תנועה בסכום מתחת ל- 1,500 ₪.
4. התאגיד הבנקאי ימנה בעל תפקיד אשר יהיה אחראי לביצוע ההוראה ויהווה איש קשר בין התאגיד הבנקאי לאפוטרופוס הכללי.
5. תאגיד בנקאי יפנה למרשם האוכלוסין על מנת לקבל חיווי אודות פטירה בתדירות של אחת לחודש כאשר אם נודע לתאגיד הבנקאי אודות בעל חשבון שנפטר, הודעה תשלח לכתובת הדואר של הלקוח הרשומה בספרי הבנק על מנת ליידע את היורשים וזאת תוך 30 ימים מיום שנודע לתאגיד הבנקאי על פטירת בעל החשבון.
6. תאגיד בנקאי יתעד כל פעולה שנקט לאיתור בעל פיקדון ללא תנועה או יורשים חוקיים של בעל חשבון שנפטר וישמור את מסמכי הפיקדון שהוגדרו כפיקדון ללא תנועה בהתאם לדין.

הבנק עוקב אחר הליך פרסום ההוראה.

טיוטת עדכון לצו הבנקאות (פקדונות ללא תנועה), התש"ס-2000

בחודש פברואר 2020 פורסמה טיוטת הצו על פיה נקבע מנגנון השקעה חדש ופשוט של פיקדון חודשי מתחדש באותו המטבע בריבית נומינלית שלא תפחת מממוצע הריביות הנהוג בתאגיד הבנקאי על פיקדונות דומים, אשר יעניק נזילות ותשואה מינימאלית ללקוח. במסגרת התיקון יבוטלו אפיקי ההשקעה שעשויים לגרום נזק ללקוח.

הבנק עוקב אחר הליך פרסום הצו.

טיוטת חוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411 "ניהול סיכוני איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור"

ביום 10 בפברואר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה לתיקון הוראת ניהול בנקי תקין 411 שעיקרו הוספת הסדרים מיוחדים שנקבעו בכל הנוגע לרישום נהנים ובעלי שליטה בחשבונות של נותני שירותים פיננסיים מוסדרים.

להלן עיקרי התיקון המוצע:

1. הושמטה המילה "חריגות" מסעיף 48 (ב) כך שתאגיד בנקאי יוכל להרחיב את היקף הנסיבות ולקבוע בנהליו מקרים (לאו דווקא חריגים) שבהם ניתן יהיה לקבל העברה אלקטרונית מחוץ לישראל ללא פרטי חשבון בפורמט IBAN.

2. מתן פטור לתאגידים בנקאיים מן החובה לקבל הצהרות בעלי שליטה ונהנים בחתימת מקור בקשר עם גופים בעלי רישיון למתן אשראי או בעלי רישיון להפעלת מערכת לתיווך אשראי. פטור כאמור יינתן רק ביחס לחשבונות המנוהלים על ידי אותם גופים עבור לקוחותיהם ובלבד שהפעילות היחידה בחשבונות אלו נעשית מכוח הרישיונות.

מועד התחילה לפי הטיוטה הינו עם פרסום החוזר והבנק עוקב אחר הליך פרסום ההוראה המתוקנת.

טיוטת חוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 "דירקטוריון"

ביום 20 בינואר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 301 לפיה במסגרת אחריותה של ועדת הביקורת של הדירקטוריון לפקח על עבודתו של רואה החשבון המבקר יהיה עליה ליישם, בין היתר, את הנחיות ועדת באזל בדבר ביקורת חיצונית, המתייחסות, בין היתר לנושאים הבאים:

1. מינוי, מינוי מחדש, תנאי ההתקשרות ותגמול של רו"ח החיצוני.
2. היכרות הוועדה עם משרד רו"ח וביצוע הערכה של האיכות הכוללת - הן לפני המינוי והן אחת לשנה, בדגש על הבטחת אי תלות. כמו כן, תבחן היכרות של מדיניות אי התלות ומדיניות הרוטציה של משרד רואי החשבון.
3. גיבוש מדיניות ומעקב לעניין שירותים שאינם שירותי ביקורת.

4. גיבוש מדיניות בנושא של מכרז לבחירת רו"ח מבקר.
5. מעורבת ועדת הביקורת בהערכת האפקטיביות של רו"ח - גישת הביקורת, היקף הביקורת, התייחסות רו"ח לסיכונים מהותיים. כמו כן, וידוא ידע ומשאבים מספקים במשרד רואה החשבון לרבות תגמול ראוי שיאפשר ביצוע ביקורת מתאימה.
6. בחינת האופן שבו ההנהלה מטפלת בליקויים.
7. דרישות גילוי בדוחות הכספיים בתחום זה.

מועד התחילה לפי הטיוטה הינו 1.1.2021. הבנק עוקב אחר הליך הפרסום.

טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה בנושא יחס המימון היציב נטו

ביום 15 בינואר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה וזאת על מנת להקטין את סיכון גיוס הנזילות באמצעות דרישה למימון הפעילות עם מקורות מימון יציבים, בעקבות המשבר הפיננסי הגלובלי ואימוץ סטנדרטים בינלאומיים בנושא הנזילות בועדת באזל. כאמור, טיוטת ההוראה מאמצת את המלצות ועדת באזל לסטנדרט NSFR שנועד להקטין את סיכון גיוס הנזילות (funding liquidity risk) באמצעות דרישה לממן את הפעילות עם מקורות מימון יציבים. יחס זה הוא בנוסף ליחס LCR אשר אומץ בישראל משנת 2015.

בהתאם לטיוטה, נדרשים התאגידים הבנקאיים לבצע סקר להערכת המשמעות הכמותית של הדרישה ליחס זה. תוצאות ה-QIS ישמשו בסיס לניסוח הסופי של הדרישה בהוראה,

בהתאם לטיוטה, יחס המימון היציב נטו יוחל מ-1 ביולי 2021.

הבנק עוקב אחר הליך פרסום ההוראה החדשה.

טיוטה תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 336 "מגבלות על שעבוד נכסי תאגיד בנקאי"

ביום 9 בינואר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 336 בנושא "מגבלות על שיעבוד נכסי תאגיד בנקאי". הפיקוח על הבנקים מבקש לעדכן את ההוראה בעקבות הרפורמה בשוק העולמי לנגזרי OTC עליה החליטו מנהיגי ה-G20, שבמסגרתה דרישות חדשות להחלפת ביטחונות בנגזרים, למשל בטחונות ראשוניים (Initial Margin), וזאת בהתאם להיקפי פעילות.

לפיכך ובהתאם לטיוטה, התאגידים הבנקאיים נדרשים לבצע סקר להערכת אפקטיביות המגבלות הכמותיות של עמידה בדרישות טיוטת ההוראה (QIS). תוצאות ה-QIS ישמשו בסיס לקבלת החלטות בפיקוח על הבנקים.

את הסקר יש לערוך בהתאם לטיוטת ההוראה המצורפת ל- QIS.

כמו כן ועל פי הטיוטה, השעבוד שנוצר בגין סוגי העסקאות כמוגדר בהוראה לא יעלה במצטבר על 40% מהון התאגיד הבנקאי. בהתאם לטיוטה, את קבצי הדיווח יש להגיש לפיקוח על הבנקים לא יאוחר מיום 31.3.20.

הבנק עוקב אחר הליך פרסום ההוראה המתוקנת.

פרסום הצעה לציבור ועסקאות מחוץ לבורסה – הבורסה לניירות ערך תל אביב

ביום 17 בדצמבר 2019 פורסמה הצעה להערות הציבור בנושא הטלת חובות דיווח ומגבלות על עסקאות מחוץ לבורסה ותמרוץ עשיית שוק.

במסגרת ההצעה מוצע להטיל על חברי הבורסה מגבלות על אפשרות קשירת עסקאות מחוץ לבורסה, בהתאם למקובל בעולם. ההצעה דנה בעניין זה, ביו היתר, בתנאים לקשירת עסקה מחוץ לבורסה וחובות דיווח של חבר הבורסה בהקשר של עסקאות אלה.

בנוסף, הבורסה שוקלת לפעול להגדלת היקף פעילות עשיית שוק במניות הגדולות, ובשלב הראשון נבחנת האפשרות לתמרץ פעילות עשיית שוק משמעותית במניות 35, בדומה לתנאים מקובלים בבורסות מקבילות. ההצעה מפרטת תנאים לתמרוץ פעילות עשיית השוק.

הבנק עוקב אחר הליך החקיקה.

טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא "ניהול אשראי קמעונאי"

ביום 27 באוקטובר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה חדשה של הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול אשראי קמעונאי.

מטרת ההוראה החדשה לרכז את הציפיות הפיקוחיות המינימליות מהמערכת הבנקאית בפעילותה מול הלקוחות הקמעונאיים, בין היתר, בנושאים הבאים: תפקידי ההנהלה והדירקטוריון, אסטרטגיה, מדיניות, הערכת סיכונים, שיווק אשראי, גילוי ושקיפות, תהליכים לאישור אשראי, מערכות דירוג ניטור ובקרה.

פרסום ההוראה מבטא את החשיבות הרבה שמייחס הפיקוח על הבנקים לפעילות נאותה, הוגנת ושקופה של הבנקים מול משקי הבית ולחובה המוטלת על הבנקים להגביל את היקף האשראי ליכולתו הפיננסית של הלווה לפרוע את ההלוואה.

עיקרי טיוטת ההוראה:

1.ההוראה חלה על אשראי קמעונאי, קרי אשראי לאנשים פרטיים למעט הלוואות בביטחון נכס מגורים, כאשר הסכום המירבי לאשראי הינו 1,197,707 ש"ח.

2.שיווק אשראי יזום מוגדר כפנייה אישית של הבנק ללקוח לשם הצעת אשראי לרבות אגב טיפול פעולה או בקשת אשראי אחרת של הלקוח. עדכון הלקוח על האפשרות לקבלת אשראי באתר האינטרנט או באפליקציה לא ייחשב כאשראי יזום.

3.גיבוש מדיניות אשראי קמעונאי אשר תכלול גם הגדרת מדדים כמותיים להערכת יכולת הפירעון של הלווה בהתבסס על מידע ממקורות שונים, מגבלות פנימיות על מאפייני סיכון שונים, הגדרה ברורה של אוכלוסיית יעד לשיווק אשראי יזום, מנגנוני קביעת יעדי הערכה ותגמול לעובדים העוסקים בשיווק אשראי יזום.

4.וידוא קיום הליכים מובנים ושוטפים למעקב אחר הרכב ואיכות תיק האשראי הקמעונאי במסגרת דוח הערכת הסיכונים הרבעוני.

5.אימוץ פרקטיקות נאותות לשיווק אשראי תוך הימנעות משיווק אגרסיבי ומדחיקת לקוח.

6.דרישות גילוי נוספות שמטרתן לאפשר ללקוח לקבל החלטה מושכלת בדבר נטילת האשראי.

7.תהליכי חיתום יכללו מודל אוטומטי לדירוג סיכון הלווה, נהלים ומערכות תפעוליות הולמות לתמיכה בניתוח המידע וקבלת החלטות אשראי זהירות.

8.פיתוח מערכת טכנולוגית לדירוג אשראי שתכלול את כל המידע הפיננסי וההתנהגותי הזמין הנחוץ להבטיח קיומן של משאבים לפיתוח ולתחזוקה של המודל.

9.לקיים מערכת לניהול שוטף של האשראי שתאפשר מעקב ופיתוח אחר הלווה והעסקה ולקיים סביבת בקרה נאותה.

עם פרסום ההוראה החדשה יתבטל מכתב המפקחת בנושא "שיווק יזום של הלוואות קמעונאיות" מיום 17.11.15.

הבנק עוקב אחר הליך פרסום ההוראה החדשה.

טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא "עיסוק תאגיד בנקאי בפעילות במכשירים פיננסיים עבור לקוחותיו"

ביום 26 באוגוסט 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראת ניהול בנקאי חדשה שעניינה "עיסוק תאגיד בנקאי בפעילות במכשירים פיננסיים עבור לקוחותיו" אשר עתידה להחליף את הוראות ניהול בנקאי תקין 461 "עיסוקו של תאגיד בנקאי בניירות ערך של חשבון לקוחותיו" והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 419 " שמירת מסמכים".

הוראה זו תהווה מסגרת הסדרה לאחד מתחומי התיווך של התאגיד הבנקאי – קבלה והעברה של הוראות לשם ביצוע פעולות במכשירים פיננסיים עבור לקוחות, הן כמתווכים והן בדרך של מסחר לחשבונם העצמי (פעילות ברוקר-דילר). מסגרת ההסדרה נועדה לצמצם חשיפה לסיכונים ולהגדיל את איכות הביצוע של עסקאות על מנת להבטיח שוק הוגן, איכותי ועם שקיפות גבוהה, שיסייעו בהגנה על משקיעים, וכתוצאה מכך חיזוק אמונם בשוק ובמערכת הבנקאית. ההוראה מבוססת על סטנדרטים מקובלים בעולם וביניהם דרישות המפורטות בדירקטיבה האירופאית לפעילות במכשירים פיננסיים (MiFiD). ההוראה מבחינה בין כלל הלקוחות לבין לקוחות כשירים לגביהם התאגידים הבנקאיים פטורים מחובות מסוימות בפעילות במכשירים פיננסיים. הבנק עוקב אחר הליך פרסום ההוראה החדשה.

טיוטה לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 432 - "בקשה להעברת תיק ני"ע על ידי בעל החשבון"

ביום 14 באוגוסט 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 432" העברת פעילות וסגירת חשבון של לקוח" שעיקריה: הוספת סעיף המבהיר כי ההוראה מסדירה גם העברת תיק ני"ע לגוף פיננסי אחר והוספת סעיף להוראה המבהיר כי על התאגיד הבנקאי לאפשר ללקוח להגיש בקשה להעברת תיק ני"ע לגוף פיננסי אחר, לכל הפחות באתר האינטרנט של התאגיד, מבלי לחייב את הלקוח להגיע לסניף הבנק.

תאריך התחילה לפי הטיוטה הינו 3 חודשים מיום פרסומה

הבנק עוקב אחר הליך פרסום ההוראה המתוקנת.

טיוטה לתיקון הוראות חוק ניירות ערך בעניין פיקוח על חתמים ומפיצים

ביום 8 ביולי 2019 פורסמה מטעם הרשות לניירות ערך טיוטה לתיקון חוק ניירות ערך בעניין פיקוח על חתמים ומפיצים וזאת מתוך הצורך להסדיר באופן משמעותי את פעילותם של חתמים ומפיצים המהווים מתווכים חשובים בשוק ההנפקות ולאור מגמה גוברת של הנפקות על פי תשקיף המיועדות למשקיעים קמעונאיים. התיקון האמור הוא הוספת סעיף בחוק המאפשר לרשות לקבוע הוראות לחתמים ומפיצים לצורך פיקוח על פעילותם. ההוראות יעסקו בעיקר בהגשת דו"חות לרשות, ניהול כספי פיקדון, עניינים הנוגעים לביטוח אחריות מקצועית של חתם ומפיץ, פעולות בניגוד עניינים וכדומה. יצוין כי לרשות יש סמכות קביעת הוראות דומות למתווכים פיננסים אחרים, באופן המאפשר תגובה להתפתחויות בשוק דינמי.

טיוטה לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329 " מגבלות למתן הלוואות לדיור"

ביום 1 ביולי 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 329 (מגבלות למתן הלוואות לדיור) ובה מוצע להרחיב את ההחרגה של הלוואות לדיור במט"ח או צמודות מט"ח שניתנו לתושב חוץ מהמגבלות על חלק ההלוואה בריבית משתנה, כך שההחרגה תחול גם על הלוואות לאזרחי ישראל במקרים בהם מרבית ההכנסה משולמת במט"ח.

הבנק עוקב אחר התיקון להוראה.

טיוטה לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 434 "חשבונות משותפים סעיף היוותרות בחיים"

ביום 25 ביוני 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה לתיקון ניהול בנקאי תקין 434 שבעיקרו נועד לתת מענה למקרים השכיחים עמם מתמודד הציבור בעת פטירת שותף בחשבון. הצורך בתיקון ההוראה עלה מניסיון שהצטבר בפיקוח על הבנקים וכן בעקבות פניית משרד המשפטים לפיקוח על הבנקים בנושא.

להלן עיקריו של התיקון המוצע:

1. חידוד הוראות חוק הירושה כי על פי הדין הישראלי ניתן להעביר בעלות בנכסיו של אדם נפטר רק ליורשיו על פי דין או על פי צוואה שקוימה בבית המשפט ומשכך ההנחה הרווחת בציבור אודות כוחו של סעיף "אריכות ימים" להעביר

בעלות בנכסים לרבות בכספים המופקדים בחשבון נפטר לנותרים בחשבון הינה הנחה מוטעית ואין לה תוקף משפטי קניני.

2. הודגשה חובת הזהירות החלה על הבנקים עת מבקשים הנותרים בחשבון למשוך כספים.
3. נקבעה חובה לפרט בטופס פתיחת חשבון את המשמעות של יישום סעיף "אריכות ימים" לאחר פטירת אחד מהשותפים בחשבון, בצירוף דוגמאות שימחישו זאת.
4. נקבעו סוגי הוצאות אשר התאגיד הבנקאי יאפשר לנותרים בחשבון להוציא עבורם כספים מהחשבון: הוצאות כבוד אחרון, הוצאות רפואיות של הנפטר או בנותר בחשבון, הוצאות שוטפות שהיו קיימות בחשבון טרם הפטירה והוצאות מחייה. כמו כן, הבנק יאפשר לנותר בחשבון לעשות שימוש בכספים שקיבל לאחר פטירת השותף בחשבון.
5. בחשבון משותף של בני זוג הבנק יאפשר לשותף הנותר בחשבון (שהוא בן הזוג של הנפטר) למשוך מחצית מהסכום הנצבר בחשבון נכון למועד הפטירה.
6. עם זאת וככל שלבנק עולה חשש שלא היתה כוונת שיתוף או שקיימת מחלוקת בין היורשים כי אז רשאי הבנק שלא לאפשר משיכות כספים נוספות לאלו המפורטות בסעיף 4 לעיל.
7. בחשבון עסקי יאפשר הבנק לשותף הנותר בחשבון להוציא כספים בהתאם לשיקול דעתו של הבנק ובהתאם לנסיבות, לצרכי הוצאות שוטפות הנוגעות להמשך ניהול העסק או לסגירתו.
8. הבנק ימסור לנותר בחיים, בסמוך לאחר היוודע לו על פטירת השותף בחשבון, דף הסבר תמציתי ופשוט שבו יפורטו העקרונות להתנהלות בחשבון לאחר פטירת אחד השותפים והגבלות העשויות לחול בניהול החשבון.

הבנק עוקב אחר הליך פרסום התיקון להוראה.

הצעה לתיקון פקודת מס הכנסה (חשבון השקעה), התשע"ט-2019

ביום 27 במאי 2019 הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק המבקשת לקבוע הסדר חלופי של "חשבון השקעה" שהוא חשבון ניירות ערך אצל חבר בורסה בישראל שיכלול מוצרי השקעה כדוגמת ניירות ערך סחירים בבורסה בישראל, קרנות נאמנות ותעודות סל. סכום ההפקדה השנתי המירבי בחשבון ההשקעה יהיה זהה לסכום השנתי המירבי המותר להפקדה באותו פרק זמן בקופת גמל להשקעה.

הפעילות שתתבצע בתוך החשבון תהיה פטורה ממס. עם זאת, משיכת כספים או ניירות ערך להשקעה מחשבון ההשקעה ושמקורם ברווחים שהופקו או שנצמחו בחשבון ההשקעה, יראו אותם כרווח הון חייב במס.

הבנק עוקב אחר הליך החקיקה.

טיוטת מכתב הפיקוח על הבנקים בנושא "החלפת עוגני הריבית בחו"ל"

ביום 12 בפברואר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בנושא החלפת עוגני הריבית בחו"ל וזאת נוכח הפסקת פרסום עוגני הריבית הקיימים בעולם והחלפתם בעוגנים אחרים המתבססים על פרסום ארגון ה- IOSCO מיולי 2013.

בהתאם לכך, נדרשים הבנקים להיערך מבעוד מועד לשינויים הצפויים, בין היתר, בנושאים שלהלן:

1. מינוי גורם ניהולי האחראי לריכוז בחינת ההשפעות האפשריות של החלפה זו על הבנק ולריכוז הדיווח והמעקב אחר התקדמות הטיפול בנושא בבנק.
2. עריכת מיפוי המכשירים והחוזים המושפעים באופן פוטנציאלי מהחלפה זו. המיפוי ייערך לכל הפחות אחת לחצי שנה.
3. בחינת ההשפעות האפשריות של החלפת עוגני הריבית על הבנק.
4. בחינת ההשלכות האפשריות של החלפת עוגני הריבית על לקוחות הבנק.
5. קביעת מדיניות ברורה ונהלים כתובים לאופן המעבר מעוגן ריבית מסוים לעוגן ריבית אחר.
6. בניית תשתית להקניית ידע והדרכות בנושא לגורמים הרלוואנטיים בבנק.
7. קצב ההיערכות יהיה בהלימה לקצב החלפת עוגני הריבית והתבססות העוגנים החלופיים.

הבנק נדרש לעקוב אחר פרסומים בחו"ל ולהתעדכן בהתפתחויות בתחום.

הבנק עוקב אחר התקדמות הליכי פרסום ההוראה.

דירוג הבנק

ביום 14 בינואר, 2020 פרסמה מידרוג בע"מ (להלן:"**מידרוג**") דוח דרוג מעקב בדבר דירוג הבנק כדלקמן:

דירוג איתנות פיננסית של הבנק	a2.il	
פקדונות לזמן ארוך/אג"ח	Aa3.il	בחינת דירוג עם השלכות חיוביות
פקדונות לזמן קצר	P-1.il	
כתבי התחייבויות נדחים עם מנגנון חוזי לספיגת הפסדים (Coco)	A3.il (hyb)	בחינת דירוג עם השלכות חיוביות
כתבי התחייבויות נדחים (הון משני תחתון)	A1.il	בחינת דירוג עם השלכות חיוביות
שטרי הון נדחים (הון משני עליון)	A2.il (hyb)	בחינת דירוג עם השלכות חיוביות .

ראה דוח מיידי מיום 14 בינואר, 2020 (אסמכתא מס':2020-01-005889), המובא על דרך הפניה.

ביום 19 בנובמבר, 2019 פרסמה מידרוג דוח דירוג ראשוני לאגרות החוב (סדרה יג'), וביום 2 בדצמבר, 2019 פרסמה מידרוג דוח דירוג עדכני לאגרות החוב (סדרה יג') במסגרתו דורגו אגרות חוב (סדרה יג') בדירוג Aa3.il באופק יציב, בסך של עד 1,000 מיליון ש"ח ע.נ., חלף סכום של 500 מיליון ש"ח בדירוג הראשוני, לקראת הנפקתם על ידי אגוד הנפקות בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק.

ביום 20 באוגוסט, 2019 פרסמה מידרוג דוח דירוג ראשוני לאגרות החוב (סדרה יב'), וביום 3 בספטמבר, 2019 פרסמה מידרוג דוח דירוג עדכני לאגרות החוב (סדרה יב') במסגרתו דורגו אגרות חוב (סדרה יב') בדירוג Aa3.il באופק יציב, בסך של עד 1,000 מיליון ש"ח ע.נ., לקראת הנפקתם על ידי אגוד הנפקות בע"מ.

פעילות למען הקהילה ותרומות

עובדי הבנק, ההנהלה והדירקטוריון רואים חשיבות במעורבות הבנק בקהילה ומחויבים לפעילות חברתית וקהילתית. מחויבות זו מוצאת ביטוי במגוון פעילויות קהילתיות המתבצעות באמצעות עובדי הבנק, וכן במיזמים המבטאים מעורבות וקידום אוכלוסיות חלשות בחברה הישראלית. בנוסף, קבע דירקטוריון הבנק מדיניות למתן תרומות. ועדת התרומות בראשות המנכ"לית פועלת ליישום המדיניות ומקצה תרומות למגוון גופים וארגונים, במסגרת זו תמך הבנק בעמותות שונות. לצד תמיכה שוטפת בנושאים קהילתיים שונים, בהם קיימת מעורבות של עובדי הבנק מעבר לתמיכה הכספית. מעורבות זו מחזקת את הקשר שבין מנהלי ועובדי הבנק לבין הסביבה החברתית בה פועל הבנק.

בשנת 2019 בחר הבנק למקד תמיכתו בקהילה באוכלוסיית הגיל השלישי. במסגרת זו הועברו כספי תרומות לעמותות אשר פועלות למען אוכלוסיות מעוטות יכולת בדגש על אוכלוסיית הגיל השלישי.

עובדי הבנק שולבו בליווי אישי שבועי של ניצולי שואה במסגרת פרוייקט "סיוע לחיים" של ארגון "לתת". פרויקט זה דרש מחויבות והתמדה ורקם קשר אמיץ בין 55 עובדים לבין 25 ניצולי שואה מרחבי הארץ. הקשר כלל מפגש אישי חד שבועי למען הפגת תחושת הבדידות של ניצולי השואה והבאת משלוחי מזון המותאמים לניצול השואה.

בנוסף תמך הבנק בעמותת "לשובע" (זו השנה הרביעית) אשר מטפלת בין היתר בדרי רחוב ובאוכלוסייה בוגרת דלת אמצעים.

עובדי הבנק לאורך כל השנה פעלו באריזת סלי מזון דרך ארגונים אלו ודרך ארגון "לקט ישראל".

קבוצות גדולות של עובדים שולבו בפעילויות השונות ותרמו מזמנם.

פעילות חברתית מקומית מתקיימת באופן שוטף, הבנק שומר על קשר פעיל עם גורמים שונים באזורי פעילות הסניפים, ובמסגרת זו יוזמים סניפי הבנק מעת לעת פעילויות קהילתיות עבור האוכלוסייה באזורם.

מערך ההתנדבות של בנק אגוד לשנת 2019 כלל 357 מתנדבים אשר שולבו בפעילויות התנדבותיות שונות שהסתכמו ב- 2599 שעות.

התרומה הכספית הישירה בשנת 2019 הסתכמה בסך של כ- 1 מיליון ש"ח.

במהלך שנת 2020, בנק אגוד שם לו למטרה ולהמשיך ולקדם את מדיניות ההשקעה בקהילה ולמקד תמיכה בביטחון תזונתי, תמיכה בעמותות השמות להן למטרה לספק תנאי מחייה מכובדים לכל אדם באשר הוא אדם תוך שימת דגש על פלח האוכלוסייה המתבגרת ולקיחת אחריות לתוחלת החיים שעולה שטרם נמצא מענה הולם כולל בחברה עבורה.

מגזרי פעילות פיקוחיים – פרטים נוספים

מגזר משקי בית ומגזר בנקאות פרטית

במסגרת מגזר משקי הבית ומגזר הבנקאות הפרטית מספק הבנק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית וללקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי, לרבות שירותי ייעוץ להשקעות. השירותים ללקוחות מגזרים אלו ניתנים באמצעות סניפי הבנק, באמצעות מרכז בנקאות פרטית - אגוד Premium, באמצעות המרכז לבנקאות ישירה (בו מנוהלת גם פעילות המוקד הטלפוני) וכן באמצעות ערוצי הבנקאות הישירה – אתר האינטרנט והאפליקציות הסלולריות. המוצרים העיקריים של המגזרים כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, יעוץ השקעות בניירות ערך, פקדונות ואשראי לרבות כרטיסי אשראי. שירותי האשראי הניתנים במגזרים אלו כוללים אשראי ללקוחות קיימים וכן אשראי ללקוחות כל הבנקים באמצעות "המרכז לבנקאות ישירה", הבנק פועל להרחבת פעילות האשראי לעסקים קטנים והמשך שיתופי פעולה במיזמי אשראי (ראה גם פרק "הסכמים מהותיים", בנושא התקשרות הבנק עם "מימון ישיר").

במסגרת מגזר משקי הבית נכלל תת מגזר הלוואות לדיור. תת מגזר זה כולל מתן הלוואות לרכישה, חכירה, הרחבה, שיפוץ או בניה של דירת מגורים, ולכל מטרה, המובטחות על ידי משכון דירות מגורים.

יעדי הצמיחה המרכזיים של הבנק שהוגדרו במסגרת התוכנית האסטרטגית לשנים 2017-2021, כוללים בין השאר את המשך פיתוח פעילות האשראי הקמעונאי, פיתוח תחום האשראי לעסקים קטנים, , תוך המשך ביסוס והרחבת תשתית לקוחות הבנק כמו גם מכירת מוצרים ללקוחות כל הבנקים, בדגש על מוצרי אשראי, וכל זאת לצד תהליכי התייעלות.

על רקע הערר שהוגש לבית הדין לתחרות על החלטת רשות התחרות שלא לאשר את מכירת החזקות בעלי השליטה בבנק לבנק מזרחי - טפחות ונוכח חוסר הוודאות בו פועל הבנק, נמשך יישום התכנית האסטרטגית של הבנק בשנת 2019, אולם זאת תוך התאמת היעדים למצב אי הוודאות ומתן דגש על מהלכי התייעלות, מיקוד בפעילויות בעלות השפעה בטווח הקצר, לצד שימור יכולות לטווח הארוך. זאת, בשים לב לירידה ברמת הוודאות ביחס להתממשות התכנית האסטרטגית של הבנק, כמו גם פגיעה ביכולת התכנון לטווח ארוך.

עם קבלת החלטת בית הדין לקבל את הערר, הותאמו יעדי תכנית העבודה לשנת 2020, כך שישקפו את הדגשים המרכזיים לפעילות נוכח מצב הבנק.

להלן הפעילויות והיעדים המרכזיים המתוכננים לשנת 2020:

- מיקוד בשימור לקוחות והעמקת פעילות עם לקוחות קיימים
- הגדלה של מצבת הלקוחות הפעילים;
- המשך פעילות העמדת האשראי ללקוחות הבנק, תוך העמקת הבקרות ובחינה עקבית של השפעת השינויים על איכות וסיכון התיק;
- "מרכז בנקאות ישירה" – מתן אשראי ללקוחות כל הבנקים, בדגש על אשראי לרכב;
- המשך שיתוף הפעולה עם חברת מימון ישיר;
- הגדלת תיק המשכנתאות בהתחשב במצב השוק, מגבלות נכסי הסיכון ובהתחשב במרווח ובתשואת נכסי הסיכון;

התחרות בתחום הלקוחות הפרטיים גברה במהלך השנים האחרונות ומקורה בעיקר בתחרות בין הבנקים כמו גם גופים חוץ בנקאיים (חברות ביטוח, בתי השקעות וכו'), המציעים מוצרים קמעונאיים, כמפורט לעיל. בין הצעדים בהם הגופים השונים נוקטים ניתן למנות מתן הטבות מגוונות והרחבת השירותים הניתנים בערוצים הישירים, בין היתר כאמצעי להגדלת הנגישות והזמינות ללקוחות, פתיחת סניפים חדשים,. בתחום המשכנתאות והאשראי הקמעונאי התעצמה התחרות בשנים האחרונות בעקבות ההכרה של הבנקים במוצרים אלו כמוצרי עוגן ומנוף לגיוס לקוחות לפעילות בתחומים קמעונאיים נוספים.

בנוסף, בשנים האחרונות, ערוצים ושירותים דיגיטליים מתקדמים תופסים נפח מהותי בפעילות הבנקאית. תהליך זה, מתאפיין בכניסה של שחקנים חדשים לשוק הפיננסי (תעשיית הפינטק), המציעים פתרונות מגוונים לצרכים בנקאיים שונים, במטרה לנגוס בנתח השוק המסורתי של הבנק ובדומיננטיות של הבנק כספק השירות העיקרי של מכלול הצרכים הפיננסיים של הלקוח. לפרטים נוספים ראה גם בתת פרק "סיכון אסטרטגי".

הבנק פועל בקרב הלקוחות הפרטיים ומשקי הבית באמצעות:

פריסת הסניפים – המשך יישום אסטרטגיית הסינוף ותשתית הבנקאית הישירה, על בסיס המשאבים הקיימים.

אגוד Premium – בתחום הבנקאות הפרטית הבנק פועל באמצעות סניף Premium – בתל אביב. פעילות סניף הפרימיום מתמקדת בלקוחות הבנקאות הפרטית בעלי עושר פיננסי מעל 3 מיליון ש"ח, תוך הענקת שירותים ברמה גבוהה ביותר ללקוחות. לסניף הפרמיום גויסו מיטב היועצים המקצועיים להענקת שירות מקצועי, אישי וגמיש. במוקד הטיפול בלקוח עומדת תפיסה של מתן מענה מקצועי למכלול צרכיו של הלקוח. במתן שירות ללקוחות המגזרים מושם דגש מיוחד על יצירת מערכת יחסים הדוקה וארוכת טווח.

אתרי האינטרנט ומערכות מסחר – שירותי הבנקאות הדיגיטלית באינטרנט, בסלולר ובמערכות המסחר.

בשנת 2019 הסתכם מספר המשרות הממוצע שעלותן הועמסה על המגזרים ב- 662 משרות.

לפירוט בדבר הסכמים או הסדרים מיוחדים ראה גם פרק "הסכמים מהותיים" תת פרק "שירותים ותחומי פעילות המעוגנים בהסכמים או הסדרים מיוחדים" – בדבר כרטיסי אשראי, ייעוץ פנסיוני ורכישת זכויות בתיק הלוואות צרכניות.

מגזרי עסקים זעירים ,קטנים ,בינוניים, גדולים ומוסדיים

מגזרים אלו מספקים מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים, ממגוון ענפי משק – כאשר הענפים העסקיים בהם מתמחה הבנק הינם בניה ונדל"ן (בדגש על ליווי בניה למגורים), לקוחות פעילים בשוק ההון ויהלומים

שירותי הבנקאות ללקוחות המגזרים העסקיים ניתנים בחלק מסניפי הבנק בהם קיים כוח אדם מתאים. המוצרים והשירותים של מגזרים אלו מותאמים לצרכי הלקוחות וכוללים בעיקר: מימון פעילות שוטפת, מימון השקעות, ליווי פרויקטים בענף הנדל"ן בעיקר למגורים, מימון ענף היהלומים, שירותים פיננסיים, פעילות סחר-חוץ, עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ושירותי יעוץ השקעות הניתנים בסניפים ובחדרי העסקאות של הבנק.

עם קבלת החלטת בית הדין לקבל את הערר, הותאמו יעדי תכנית העבודה לשנת 2020, כך שישקפו את הדגשים המרכזיים לפעילות נוכח מצב הבנק.

להלן הפעילויות והיעדים המתוכננים לשנת 2020:

- מיקוד בשימור לקוחות המגזר והעמקת הפעילות עם לקוחות קיימים
- התמודדות עם סביבת מחירים תחרותית.
- המשך הקפדה על איכות תיק האשראי לאור היבטי המאקרו והשינויים במשק.
- התאמת מדיניות האשראי ותהליכי העבודה לדרישות הרגולטוריות המתעדכנות.

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על המערכת הבנקאית בישראל מצד גורמים כגון: הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות ערך, הממונה על שוק ההון הביטוח והחיסכון, הממונה על הגבלים עסקיים ועוד.

האמור להלן משקף מגבלות ספציפיות החלות על מגזרים אלו: על פי הוראת ניהול בנקאי תקין חלה מגבלה על גובה החבות המותרת ללווה בודד, לקבוצת לווים, לקבוצת לווים בנקאית, לקבוצת לווים חברת כרטיסי אשראי ולסך החבות נטו הכוללת של הלווים, קבוצת הלווים וקבוצות הלווים הבנקאיות שחבותם נטו עולה על שיעור של 10% מהון הבנק, ללקוחות המוגדרים כ"אנשים קשורים" לבנק ולחבות בגין עסקות למימון הוני בתאגידים. כמו כן מוגבל שיעור האשראי המותר לכל ענף משק ביחס לאשראי הכולל בבנק. למגבלות אלו עלולה להיות השלכה על אופן והיקף פעילות המגזרים העסקיים בבנק עם אותם לקוחות.

היקפי הפעילות במגזרים הללו מושפעים גם מיעדי ההון ותכנון ההון של הבנק (לפרטים ראה פרק "מבנה וההתפתחויות של נכסים, התחייבויות ההון והלימות ההון"), כמו גם מתאבון הסיכון וסיבולת הסיכון (לפרטים ראה פרק "סקירת הסיכונים"), כפי שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק.

פעילות המגזרים העסקיים של הבנק מושפעת מחוסר הוודאות בו פועל הבנק על רקע האפשרות למיזוג עם מזרחי-טפחות, מקצב הצמיחה במשק, מהמדיניות המוניטארית והפיסקאלית, מרמת הביקושים בשוק המקומי והעולמי, מהתנודתיות בשוק ההון, מהמצב הביטחוני ומאירועים ביטחוניים.

עיקר התחרות במגזרים אלו הינה מול הבנקים הפועלים בישראל אך גם מול בנקים זרים וגופים חוץ בנקאיים, כמפורט לעיל. בשנים האחרונות ניכרת מעורבות מוגברת של גופים מוסדיים במגזרים אלו כחברות ביטוח וקרנות פנסיה, וקיימת תחרות בעיקר במחירי האשראי, על רקע תחליפי האשראי באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות של אג"ח.

בשנת 2019 הסתכם מספר המשרות הממוצע שעלותן הועמסה על המגזרים העסקיים ב- 440 משרות.

מגזר ניהול פיננסי

מגזר זה מרכז את כלל ניהול הנכסים וההתחייבויות בבנק בשקלים ובמט"ח. המגזר כולל את פעילות הבנק עבור עצמו בניירות ערך (בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר) ובמכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות פוזיציות מטבע וריבית. כמו כן, מועמסות על מגזר זה עלויות הנובעות מהצורך בשמירה על רמת נזילות עסקית ורמת פיזור נאותה של מפקידים, הבאות לידי ביטוי, בין היתר, בפער במחירי המעבר בין אשראים ופקדונות. כמו כן המגזר כולל את פעילות חברת הבת אגוד השקעות ויזום בע"מ.

ניהול הנכסים וההתחייבויות, סיכוני השוק והנזילות בהתאם לתיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון שהוגדרו על ידי הדירקטוריון, כפי שמפורט בפרק "סקירת הסיכונים". בנוסף, המגזר מספק שירותים לבנק ולסניפים בתחומי חדרי עסקאות, שוק ההון, גיוס פיקדונות וכיו"ב.

להלן הפעילויות והיעדים המתוכננים לשנת 2020:

- התמודדות עם התפתחויות בתחום המוניטרי בעיקר נוכח השינויים בסביבת הריבית, הן במשק הישראלי והן בעולם.
- המשך שיפור מבנה המקורות תוך מתן תשומת לב ללקוחות יציבים ותוך הארכת המח"מ, באמצעות המשך גיוס פיקדונות קמעונאיים והפחתת ההישענות על מפקידים גדולים לטווח קצר, לשם ניהול יעיל ואפקטיבי של סיכון הנזילות במצבי השוק המשתנים, זאת בהתאמה להוראות רגולטוריות ומגבלות הדירקטוריון ולשם עמידה במתווה העולה של יחס כיסוי נזילות.
- המשך שיפור וחיזוק כלי השליטה והבקרה בתחום הנזילות בכל הנוגע לניהול האיכותי והכמותי של סיכון הנזילות, בהתייחס להוראות באזל 3 ולשינויים הנדרשים ליישום בעקבות שינוי מודל הנזילות הפנימי.
- הטמעה של עדכונים רגולטורים, תוך המשך שיפור וייעול תהליכי העבודה.

- המשך הרחבת פעילות חדרי העסקות בכפוף לתאבון וסיבולת הסיכון כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון.
- פעילות הנוסטרו – התאמת מבנה התיק והרכבו לסביבה העסקית, למצב שוק ההון בישראל ובעולם, למגבלת נכסי הסיכון, זאת תוך שמירה על רמת הכנסות נאותה ויצירת עוגן להכנסות עתידיות ארוכות טווח, תוך עמידה בתאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

בתחום המט"ח, המשיך הבנק לנקוט במדיניותו השמרנית הכוללת, בין היתר, רמת נזילות התואמת את הצרכים והסיכונים בפניהם עומד הבנק. כמו כן המשיך הבנק לנקוט מדיניות זהירה ושמרנית בחשיפותיו מול בנקים ומדינות בעולם. דירקטוריון הבנק קובע את תיאבון הסיכון ומדיניות ניהול סיכון הנזילות תוך קביעת מגבלות על יחס נזילות מינימלי המחושב על פי מודל פנימי. לפרטים נוספים ראה פרק "סקירת הסיכונים" תת פרק "סיכון נזילות".

במהלך העסקים השוטף מקיים הבנק, ובמסגרתו המגזר לניהול פיננסי, קשרים ענפים עם הבנקים ובתי ההשקעות המובילים בעולם. הקשרים העסקיים בין הבנק לגופים אלו מושתתים, בין היתר, על הסדרים בינלאומיים סטנדרטיים: הסכמי מסגרת התומכים בפעילות חדרי העסקאות (ISDA). הבנק חתום עם רוב הבנקים עמם הוא עובד על הסכמים אלו, ושואף להגדיל את מספר הבנקים עמם הוא קשור בהסכמי בטוחות נלווים דוגמת הסכמי CSA. כמו כן הבנק מיוצג במסלקה בינ"ל (CLS) אשר מטרתה המרכזית מזעור סיכוני סליקה בעסקות במטבע חוץ. הבנק מרכז את מרבית פעילות סליקת ניירות הערך בבורסות ארה"ב בבנק אחד גדול המשמש כנותן שירותי המשמורת המרכזי. תכליתה העיקרית של התקשרות זו הינה מזעור סיכוני סליקה תוך העלאת רמת השירות ללקוחות.

המגזר מתחרה עם חדרי העסקות של בנקים הפועלים בארץ. כמו כן קיימת תחרות מצד בנקים וגורמים פיננסיים בחו"ל המאפשרים ללקוחות לפעול באופן ישיר.

בשנת 2019 הסתכם מספר המשרות הממוצע שעלותן הועמסה על המגזר ב- 91 משרות.

נספחים, מילון מונחים ואינדקס

בנק אגוד

בנק אגוד

שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית [1] - מאוחד

יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית

סכומים מדווחים

	2019			2018			2017		
	יתרה ממוצעת [2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת [2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת [2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה
	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%
נכסים נושאי ריבית בישראל									
אשראי לציבור [3]	**25,477**	**859** [6]	**3.37**	24,915	882 [6]	3.54	24,816	823 [6]	3.32
פקדונות בבנקים	**388**	**5**	**1.29**	255	2	0.78	333	2	0.60
פקדונות בבנקים מרכזיים	**5,601**	**14**	**0.25**	6,365	7	0.11	4,834	5	0.10
ניירות ערך שנשאלו	**216**	**-**	**-**	509	-	-	459	-	-
אגרות חוב זמינות למכירה [4]	**4,592**	**110**	**2.40**	5,565	122	2.19	7,324	111	1.52
אגרות חוב למסחר [4]	**919**	**9**	**0.98**	704	9	1.28	1,375	9	0.65
סך כל הנכסים נושאי ריבית	**37,193**	**997**	**2.68**	38,313	1,022	2.67	39,141	950	2.43
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית	**607**			569			536		
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית [5]	**3,063**			2,823			2,429		
סך כל הנכסים	**40,863**			41,705			42,106		

ראה הערות להלן.

שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית [1] - מאוחד (המשך)

יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)

סכומים מדווחים

	2019			2018			2017		
	יתרה ממוצעת [2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה	יתרה ממוצעת [2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה	יתרה ממוצעת [2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה
	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%
התחייבויות נושאות ריבית בישראל									
פקדונות הציבור	**18,205**	**156**	**0.86**	20,025	142	0.71	21,437	115	0.54
לפי דרישה	**3,830**	**9**	**0.23**	4,247	7	0.16	4,282	6	0.14
לזמן קצוב	**14,375**	**147**	**1.02**	15,778	135	0.86	17,155	109	0.64
פקדונות מבנקים	**66**	**1**	**1.52**	114	2	1.75	80	-	-
כתבי התחייבויות ואגרות חוב	**4,062**	**77**	**1.90**	3,548	98	2.76	3,482	81	2.33
התחייבויות אחרות	**1,354**	**9**	**0.66**	1,421	11	0.77	1,216	9	0.74
סך כל ההתחייבויות נושאות ריבית	**23,687**	**243**	**1.03**	25,108	253	1.01	26,215	205	0.78
פקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית	**13,044**			12,828			12,226		
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית	**607**			569			536		
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית [7]	**1,021**			764			819		
סך כל ההתחייבויות	**38,359**			39,269			39,796		
סך כל האמצעים ההוניים	**2,504**			2,436			2,310		
סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים	**40,863**			41,705			42,106		
פער הריבית			**1.65**			1.66			1.65
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית [8]	**37,193**	**754**	**2.03**	38,313	769	2.01	39,141	745	1.90

ראה הערות להלן.

שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית [1] - מאוחד (המשך)

יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

סכומים מדווחים

	2019			2018			2017		
	יתרה ממוצעת [2]	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה/ (הוצאה)	יתרה ממוצעת [2]	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה/ (הוצאה)	יתרה ממוצעת [2]	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה/ (הוצאה)
	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%
מטבע ישראלי לא צמוד									
סך נכסים נושאי ריבית	**27,986**	**661**	**2.36**	29,041	619	2.13	29,557	613	2.07
סך התחייבויות נושאות ריבית	**16,754**	**(110)**	**(0.66)**	18,250	(89)	(0.49)	19,120	(87)	(0.46)
פער הריבית			**1.70**			1.64			1.61
מטבע ישראלי צמוד מדד									
סך נכסים נושאי ריבית	**5,960**	**204**	**3.42**	5,702	253	4.44	5,724	199	3.48
סך התחייבויות נושאות ריבית	**4,046**	**(75)**	**(1.85)**	3,909	(109)	(2.79)	4,095	(87)	(2.12)
פער הריבית			**1.57**			1.65			1.36
מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)									
סך נכסים נושאי ריבית	**3,247**	**132**	**4.07**	3,570	150	4.20	3,860	138	3.58
סך התחייבויות נושאות ריבית	**2,887**	**(58)**	**(2.01)**	2,949	(55)	(1.87)	3,000	(31)	(1.03)
פער הריבית			**2.06**			2.33			2.55
סך פעילות בישראל									
סך נכסים נושאי ריבית	**37,193**	**997**	**2.68**	38,313	1,022	2.67	39,141	950	2.43
סך התחייבויות נושאות ריבית	**23,687**	**(243)**	**(1.03)**	25,108	(253)	(1.01)	26,215	(205)	(0.78)
פער הריבית			**1.65**			1.66			1.65

ראה הערות להלן.

שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית [1] - מאוחד (המשך)

ניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית

סכומים מדווחים

	2019 מול 2018			2018 מול 2017		
	גידול (קיטון) בגלל שינוי			גידול (קיטון) בגלל שינוי		
	כמות	מחיר	שינוי נטו	כמות	מחיר	שינוי נטו
	במיליוני ש"ח					
נכסים נושאי ריבית בישראל						
אשראי לציבור	**19**	**(42)**	**(23)**	4	55	59
נכסים נושאי ריבית אחרים	**(22)**	**20**	**(2)**	(46)	59	13
סך כל הכנסות ריבית	**(3)**	**(22)**	**(25)**	(42)	114	72
התחייבויות נושאות ריבית בישראל						
פיקדונות הציבור	**(16)**	**30**	**14**	(10)	37	27
התחייבויות נושאות ריבית אחרות	**9**	**(33)**	**(24)**	5	16	21
סך כל הוצאות ריבית	**(7)**	**(3)**	**(10)**	(5)	53	48

הערה:

השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר חושב על ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.

1. הנתונים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
2. על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים.
3. לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
4. מהיתרה הממוצעת של אג"ח למסחר ושל אג"ח זמינות למכירה נוכתה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר וכן של רווחים/הפסדים בגין אג"ח זמינות למכירה, הכלולים בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן". בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 נוכה סך 130 מיליון ש"ח (בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 נוכה סך 101 מיליון ש"ח, בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 נוכה סך 136 מיליון ש"ח).
5. לרבות שווי הוגן בגין מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
6. עמלות בסך 19 מיליון ש"ח נכללו בהכנסות ריבית בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (18 מיליון ש"ח ו- 25 מיליון ש"ח נכללו בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 וביום 31 בדצמבר 2017, בהתאמה).
7. לרבות שווי הוגן בגין מכשירים נגזרים.
8. תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.

תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לפי רבעונים בשנים 2018-2019 - מידע רב רבעוני

סכומים מדווחים

שנה	2019				2018			
רבעון	4	3	2	1	4	3	2	1
	במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית	**239**	**205**	**327**	**226**	254	246	303	219
הוצאות ריבית	**47**	**35**	**113**	**48**	64	60	90	39
הכנסות ריבית, נטו	**192**	**170**	**214**	**178**	190	186	213	180
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**15**	**6**	**10**	**9**	15	59	25	18
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**177**	**164**	**204**	**169**	175	127	188	162
הכנסות שאינן מריבית:								
הכנסות מימון שאינן מריבית	**61**	**31**	**8**	**18**	(12)	60	10	33
עמלות	**70**	**67**	**63**	**69**	77	70	72	74
הכנסות אחרות	**2**	**-**	**1**	**-**	2	-	1	-
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	**133**	**98**	**72**	**87**	67	130	83	107
הוצאות תפעוליות ואחרות:								
משכורות והוצאות נלוות	**117**	**122**	**116**	**118**	114	120	126	122
פחת ואחזקת בנינים וציוד	**28**	**31**	**31**	**31**	31	36	32	31
הוצאות אחרות[1]	**72**	**62**	**66**	**62**	146	58	60	62
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**217**	**215**	**213**	**211**	291	214	218	215
רווח (הפסד) לפני מיסים	**93**	**47**	**63**	**45**	(49)	43	53	54
הפרשה למסים על הרווח	**31**	**18**	**22**	**15**	(13)	11	18	15
רווח (הפסד) לאחר מיסים	**62**	**29**	**41**	**30**	(36)	32	35	39
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**62**	**29**	**41**	**30**	(36)	32	35	39
רווח (הפסד) בסיסי ומדולל למניה (ש"ח)								
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**0.84**	**0.4**	**0.55**	**0.41**	(0.49)	0.43	0.48	0.53

1. כולל הוצאה בגין תוכנית פרישה מרצון בסך 80 מיליון ש"ח - ראה באור 21.ב.1.

תמצית מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2019 - 2018 - מידע רב רבעוני

סכומים מדווחים

שנה	2019				2018			
רבעון	4	3	2	1	4	3	2	1
	במיליוני ש"ח							
נכסים								
מזומנים ופקדונות בבנקים	**6,907**	**7,917**	**7,218**	**7,967**	9,440	8,725	7,789	8,415
ניירות ערך	**8,404**	**6,330**	**6,254**	**5,274**	5,583	6,138	7,634	6,319
ניירות ערך שנשאלו	**2**	**60**	**173**	**424**	568	443	455	561
אשראי לציבור	**26,119**	**26,444**	**25,808**	**25,642**	24,408	25,430	24,837	24,865
הפרשה להפסדי אשראי	**(246)**	**(247)**	**(260)**	**(262)**	(256)	(292)	(269)	(253)
אשראי לציבור, נטו	**25,873**	**26,197**	**25,548**	**25,380**	24,152	25,138	24,568	24,612
בנינים וציוד	**228**	**228**	**229**	**234**	241	250	262	268
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**526**	**621**	**430**	**439**	642	524	502	358
נכסים אחרים	**527**	**510**	**534**	**473**	622	462	469	455
נכסים המוחזקים למכירה	**-**	**-**	**70**	**69**	68	-	-	-
סך כל הנכסים	**42,467**	**41,863**	**40,456**	**40,260**	41,316	41,680	41,679	40,988
התחייבויות והון								
פקדונות הציבור	**31,668**	**31,497**	**31,029**	**31,336**	31,905	32,735	32,830	32,307
פקדונות מבנקים	**322**	**61**	**97**	**207**	319	203	165	70
פקדונות הממשלה	**-**	**-**	**1**	**-**	-	-	-	-
כתבי התחייבויות נדחים ואגרות חוב	**4,818**	**4,519**	**3,899**	**3,436**	3,637	3,624	3,479	3,444
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**650**	**788**	**492**	**424**	482	371	408	429
התחייבויות אחרות	**2,371**	**2,335**	**2,277**	**2,261**	2,475	2,178	2,279	2,223
סך כל ההתחייבויות	**39,829**	**39,200**	**37,795**	**37,664**	38,818	39,111	39,161	38,473
סך כל ההון	**2,638**	**2,663**	**2,661**	**2,596**	2,498	2,569	2,518	2,515
סך כל ההתחייבויות וההון	**42,467**	**41,863**	**40,456**	**40,260**	41,316	41,680	41,679	40,988

מידע רב תקופתי - דוח רווח והפסד מאוחד

דוחות רווח והפסד מאוחדים לשנים

סכומים מדווחים

	2019	*2018	2017	*2016	2015
	במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית	**997**	1,022	950	829	735
הוצאות ריבית	**243**	253	205	177	164
הכנסות ריבית, נטו	**754**	769	745	652	571
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**40**	117	56	98	(107)
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**714**	652	689	554	678
הכנסות שאינן מריבית:					
הכנסות מימון שאינן מריבית	**118**	91	100	106	84
עמלות	**269**	293	303	298	295
הכנסות אחרות	**3**	3	3	1	4
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	**390**	387	406	405	383
הוצאות תפעוליות אחרות:					
משכורות והוצאות נלוות	**473**	482	497	491	464
פחת ואחזקת בנינים וציוד	**121**	130	135	139	137
הוצאות אחרות	**262**	326	258	378	235
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**856**	938	890	1,008	836
רווח (הפסד) לפני מיסים	**248**	101	205	(49)	225
הפרשה למסים על הרווח	**86**	31	64	-	81
רווח (הפסד) לאחר מיסים	**162**	70	141	(49)	144
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**162**	70	141	(49)	144
רווח נקי (הפסד) בסיסי ומדולל למניה רגילה (ש"ח) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**2.20**	0.95	1.92	(0.67)	1.96

* נתוני שנת 2018 כוללים הוצאה בסך 80 מיליון שח בגין תכנית פרישה מרצון. נתוני שנת 2016 כוללים הוצאה בסך 114 מיליון ש"ח בגין תכנית פרישה מרצון. ההוצאות נזקפו לסעיף הוצאות אחרות. בנוסף בשנת 2016 נרשמה השפעת חד פעמית של הפחתת נכסי מסים (גידול בהוצאות מיסים) בסך 19 מיליון ש"ח.

מידע רב תקופתי - מאזן מאוחד

מאזנים מאוחדים לסוף השנים

סכומים מדווחים

	2019	2018	2017	2016	2015
	במיליוני ש"ח				
נכסים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	**6,907**	9,440	8,226	3,901	6,668
ניירות ערך	**8,404**	5,583	7,032	11,584	10,371
ניירות ערך שנשאלו	**2**	568	816	536	293
אשראי לציבור	**26,119**	24,408	24,925	23,937	22,505
הפרשה להפסדי אשראי	**(246)**	(256)	(250)	(253)	(190)
אשראי לציבור, נטו	**25,873**	24,152	24,675	23,684	22,315
אשראי לממשלה	**-**	-	-	1	-
בנינים וציוד	**228**	241	280	299	312
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**526**	642	325	342	255
נכסים אחרים	**527**	622	538	637	670
נכסים המוחזקים למכירה	**-**	68	-	4	4
סך כל הנכסים	**42,467**	41,316	41,892	40,988	40,888
התחייבויות והון					
פקדונות הציבור	**31,668**	31,905	32,752	32,756	32,466
פקדונות מבנקים	**322**	319	119	174	483
פקדונות ממשלה	**-**	-	1	-	1
כתבי התחייבות נדחים ואגרות חוב	**4,818**	3,637	3,559	3,395	3,179
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**650**	482	462	393	293
התחייבויות אחרות	**2,371**	2,475	2,486	1,928	2,063
סך כל ההתחייבויות	**39,829**	38,818	39,379	38,646	38,485
הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**2,638**	2,498	2,513	2,342	2,403
סך כל ההתחייבויות וההון	**42,467**	41,316	41,892	40,988	40,888

מילון מונחים עיקריים

אובליגו – סך כל ההתחייבויות של הלקוח אל מול הבנק.

אופציה – הסכם חוזי בין קונה לבין מוכר לרכוש או למכור נייר ערך מסוים או זכות לקבל או להמיר ניירות ערך, מטבע חוץ או סחורה במחיר ספציפי בתוך תקופת זמן קבועה מראש.

אגרת חוב – תעודה נושאת ריבית, המונפקת על ידי הממשלה או חברה, ובה התחייבות של המנפיק לשלם למחזיק האיגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון בתאריכי פירעון קבועים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות ללוות כסף מהציבור.

אגרת חוב להמרה – איגרת חוב שניתן להמירה למניה בשער המרה (מחיר) שנקבע מראש ופורסם בתשקיף. לאיגרת חוב להמרה תקופת חיים מוגבלת, שבסופה המחזיק בה רשאי להמירה למניה, או לקבל את כספו בחזרה בתוספת ריבית, ששיעורה נקבע מראש.

אגרת חוב מגובה נכסים – (ABS - Asset-Backed Security) הוא כתב התחייבות שרוכש משקיע, שמקנה לו זכות על זרם תקבולים הצפוי מנכסים אלו. הבטוחה המשועבדת כנגדו היא אוסף של נכסים, וזרם התקבולים שצפוי למחזיק בנייר הערך הוא בעל זיקה לזרם ההכנסות שמתקבל מנכסים אלו.

ארגון המדינות המפותחות (OECD) – ארגון, שמרכזו בפריז, המורכב ממדינות שמשקיהן מפותחים.

איש קשור – כמשמעות בסעיף 3 לנוהל בנקאי תקין 312.

באזל 3 – תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

בעל עניין – יחיד או חברה המחזיקים 5% או יותר ממניות של חברה הנסחרת בבורסה.

גידור – עסקה פיננסית שמטרתה להגן על משקיע מפני שינויים בערך ההשקעה.

גוף מוסדי – כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה - 1995, ולרבות קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח, חברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.

דירוג אשראי – מייצג את רמת הסיכון שקובע הבנק באשראי ספציפי. דירוג האשראי מאפשר לבנק להבחין בין רמות סיכון האשראי הגלומות בחשיפות אשראי שונו, לצורך מעקב אחר איכות אשראי ספציפי, כמו גם של התיק בכללותו.

הון עצמי ממוצע – סך כל האמצעים ההוניים כפי שהוצג בנספח שיעורי הכנסות והוצאות ריבית בניכוי/בתוספת היתרה הממוצעת של הפסדים/רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר וכן של הפסדים/רווחים בגין אג"ח זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך לפי שווי הוגן"(לרבות בגין אג"ח שהועברו מהתיק הזמין למכירה לתיק המוחזק לפדיון).

הון רגולטורי – הון המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק ויחסים רגולטוריים נוספים (כגון: יחס מינוף, ריכוזיות אשראי ועוד). רכיבי הון חשבונאי ומכשירי הון פיקוחי כשירים נוספים (כגון כתבי התחייבויות נדחים הכשירים להיכלל בהון רגולטורי).

הלבנת הון – פעולות פיננסיות שמטרתן להסתיר מקור של כסף, בדרך כלל כסף שמקורו לא חוקי או כסף שלא שולם עליו מס. תהליך "ההלבנה" מחזיר את הכסף למערכת החוקית.

הלוואת זכאות – הלוואה הניתנת באמצעות בנק ממקורות המדינה.

הלימות הון – היחס הנדרש על ידי המפקח על הבנקים בין ההון העצמי של הבנק לבין ההלוואות שהוא נותן משוקללות לפי רמות הסיכון, כך שהונו של הבנק יספיק כדי לשמש כרית ספיגה למקרה של הפסדים קיצוניים.

הסכמי CSA – הסכמי קיזוז שגורמים לתיחום ולמזעור סיכוני האשראי בפעילות זאת, על ידי התחשבנות יומית, לרוב המתבצעת בין הבנק והצד הנגדי בהתאם להסכם.

הפרשה להפסדי אשראי – הפרשה הנעשית על ידי הבנק המשקפת אובדן אפשרי של סכומי אשראי שנתנה ומשמשת לכיסוים במקרה של התממשות האובדן.

חוב פגום – חוב שקיימת סבירות גבוהה שהלווה לא יפרע את החוב)או חלק מהחוב(לפי תנאי החוזה, אולם אין ודאות לגבי סיכוי הגבייה ומימוש ההפסד.

חוב בהשגחה מיוחדת – חוב שיש לו חולשות פוטנציאליות בגינן נדרשת תשומת לב מיוחדת של ההנהלה.

חוב נחות – חוב שקיימת אפשרות ברורה שהתאגיד הבנקאי יספוג הפסד מסוים אם הליקויים לא יתוקנו.

חוב בארגון מחדש – ארגון מחדש של חוב בעייתי אשר מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של הלווה, התאגיד הבנקאי מעניק ללווה ויתור אשר בתנאים אחרים הוא היה שוקל לא להעניק.

חוב שגבייתו מותנית בביטחון - חוב שפירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מתוך הביטחון, אין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעונו.

יחס מינוף – היחס שבין ההון העצמי רובד 1 לסך החשיפה ברוטו, ובכלל זה חשיפה חוץ מאזנית, ללא קיזוז ביטחונות.

יחס נזילות Liquidity Coverage ratio (LCR) – יחס מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה לסך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים.

יתרת חוב רשומה – יתרת החוב, לרבות ריבית צבורה שהוכרה, פרמיה או נכיון שטרם הופחתו ,עמלות נידחות נטו או עלויות נידחות נטו שנזקפו ליתרת החוב בהתאם להוראות הדיווח לציבור וטרם הופחתו, בניכוי כל סכום חוב שנמחק חשבונאית בעבר.

יתרת חוב נטו – יתרת חוב רשומה, בניכוי הפרשה להפסדי אשראי שבגין אותו חוב.

מדיניות מוניטרית – מדיניות המנוהלת על ידי הבנק המרכזי. תפקידה להשיג את מטרות הבנק באמצעות קביעת הריבית לטווח קצר וכלים מוניטריים נוספים.

מדיניות פיסקלית – מדיניות הממשלה בנושאי תקציב המדינה, הכנסותיה והוצאותיה, גביית המסים וגודל החוב הציבורי על תכנון וביצוע מדיניות זו מופקד משרד האוצר.

מידע צופה פני עתיד – כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, תחזית, הערכה, אומדן או מידע אחר, המתייחסים לאירוע או לעניין עתידיים, שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתו של התאגיד בלבד, למעט תחזית, הערכה, אומדן או מידע אחר כאמור שיש לכלול אותם, לפי כל דין לרבות לפי העקרונות החשבונאיים המקובלים וכללי הדיווח המקובלים בדוחות כספיים.

מערכת זה"ב (זיכויים והעברות בזמן אמת) – מערכת המאפשרת העברת זיכויים והעברות בזמן אמת ובאופן סופי. בעולם מוכרת כמערכת Real Time Gross Settlement (RTGS). המערכת סולקת תשלומים מייד, והתשלומים הם סופיים ואינם ניתנים לביטול.

משך חיים ממוצע (מח"מ) – אורך החיים הממוצע של מכשירים פיננסיים. נמדד בשנים באמצעות שקלול תשלומי הקרן של האיגרת והריבית עליה לאורך חייה עד לפדיונה הסופי. המח"מ מכונה גם "אריכות".

נגזרים פיננסיים - נכסים שערכם נגזר משינוי בערכם של נכסים אחרים.

נזילות – היכולת של ישות עסקית לעמוד בהתחייבויותיה השוטפות מתוך סך הנכסים השוטפים שלה (מזומנים, ניירות ערך סחירים וכו')

נכס פיננסי – מזומן, ראיה לזכות בעלות בישות, או חוזה המקנה לישות אחת זכות לעשות אחד מהבאים:

א. לקבל מזומן או מכשיר פיננסי אחר מישות אחרת.
ב. להחליף עם ישות אחרת מכשיר פיננסי אחר בתנאים פוטנציאלים עדיפים.

סיכון אשראי – הסיכון שצד בעסקה לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו במלואן.

סיכון משפטי – סיכון להפסד כתוצאה מהיעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם והוא כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות (fines, penalties) או לצעדי עונשין (punitive damages) כתוצאה מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים.

סיכון נזילות – הסיכון שצד נגדי (או משתתף במערכת הסליקה) לא יעמוד בהתחייבות במלוא ערכה במועד. סיכון נזילות אינו אומר בהכרח שהצד הנגדי או המשתתף הוא חדל פירעון; ייתכן שהוא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו בעתיד, אך לא במועד הנקוב.

סיכון סייבר – אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מחשוב ו/או מערכות תשתיות משובצות מחשב על ידי או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.

סיכון תפעולי – סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי וסיכוני ציות, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין.

עסקה עתידית – התחייבות לקנות או למסור נכס במחיר ובמועד שנקבעו מראש בעת החתימה על העסקה.

עקום תשואה – עקום המתאר את הקשר שבין התשואה לבין מועד הפדיון של אג"ח, על ידי השוואה של שיעורי התשואה על אג"ח הנבדלות זו מזו רק במועדי הפדיון.

פיקדון לפי דרישה – פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

פיקדון לזמן קצוב – פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים מיום ההפקדה, אלא אם כן משיכה מוקדמת מחויבת בקנס שסכומו לפחות 7 ימי ריבית פשוטה על הסכום שנמשך.

פיקדונות לפי מידת הגבייה – פיקדונות שפרעונם למפקיד מותנה במידת הגבייה מן האשראי, ואין לתאגיד סיכון להפסד מהאשראי שניתן מפיקדונות אלה, שלגביהם המפקיד קובע לאיזה לווה או קבוצת לווים יינתנו סכומי הפיקדונות הנ"ל כהלוואות ובתנאי שהלוואות אלו ניתנות לפי אותן תקופות ובאותו סוג הצמדה או באותו מטבע שקבע המפקיד.

פיקדון נושא ריבית – פיקדון שבו התאגיד הבנקאי משלם למפקיד תשלום כלשהו כפיצוי עבור השימוש בכספי הפיקדון. פיקדון שבו שיעור הריבית מותאם תקופתית בתגובה לשינויים בריבית שוק וגורמים אחרים צריך להיות מדווח כפיקדון נושא ריבית אפילו אם השיעור הופחת לאפס, בהינתן ששיעור הריבית על פיקדון זה יכול לעלות כאשר תנאי השוק ישתנו. פיקדון אשר משועבד כביטחון להלוואה או לנכס פיננסי אחר ידווח כפיקדון נושא ריבית.

פיקדון שאינו נושא ריבית – פיקדון שאינו פיקדון נושא ריבית.

שווי הוגן – ערך המשקף את המחיר שלפיו ניתן לממש את הנכס הפיננסי או להעביר את ההתחייבות הפיננסי בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר, שווי זה נקבע בהתאם להיררכיית השיווי ההוגן שנקבע בתקינה החשבונאית:

רמה 1 – שווי שנקבע בהתאם למחירים הנצפים בשוק.

רמה 2 – שווי שמוערך תוך שימוש בנתונים נצפים.

רמה 3 – שווי המוערך תוך שימוש בטכניקות הערכה שכוללת גם נתונים לא נצפים.

שיעור צמיחה ראלי – גידול התוצר בין שתי תקופות באחוזים, בניכוי עליית המחירים.

שיעור המימון (LTV) – שיעור המימון הינו המימון של הבנק בעסקה ביחס לשווי הנכס הנרכש, שיעור המימון משקף את מידת סיכון ההלוואה, כאשר אחוז המימון גבוה ומחירי הדיור יורדים, לווים עלולים למצוא את עצמם במצב של הון שלילי, בו הם חייבים יותר מערך הבית שבידיהם.

תוצר מקומי גולמי (תמ"ג) – סך הסחורות והשירותים שיוצרו בתוך מדינה מסוימת במהלך תקופה נתונה, במונחים כספיים. התוצר שווה גם סך תשלומי השכר ורווחי הפירמות.

תשואה להון – היחס שבין הרווח השנתי של חברה לבין ההון העצמי שלה.

תשואה ריאלית – היחס בין הרווח או ההפסד על השקעה לסך ההשקעה, בניכוי עליית המחירים בתקופה שעליה נסבה המדידה.

Over the Counter (OTC) – מסחר מעבר לדלפק – מסחר במכשירים פיננסים כמו מניות, איגרות חוב, סחורות או נגזרים ישירות בין שני צדדים.

פורוורד (Forward) – עסקת חליפין של מטבע במטבע בתאריך עתידי קבוע מראש בשער חליפין שגם הוא נקבע מראש.

שימוש במבחנים בדיעבד BACK TEST – הבנק נדרש להשתמש בבדיקות שלאחר מעשה כדי לאמוד את הדיוק והאפקטיביות של תהליכי המדידה וההערכה.

תיאבון הסיכון – הסיכון שמוכן הבנק לקחת על עצמו לשם השגת יעדיו האסטרטגיים.

סיבולת הסיכון – רמת הסיכון המרבית או המזערית שאין לחרוג ממנה (מגבלת הסיכון).

Credit Risk Adjustment (CVA) – חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.

Delta Value 1% (DV1%) – מייצג את השינוי האפשרי בתיק בהינתן שינוי מקביל בעקום הריבית של 1%.

Enhanced Disclosure Task Force (EDTF) – דרישות גילוי שפורסמו על ידי צוות משימה לשיפור הגילוי שהוקם על ידי המוסד ליציבות פיננסית לשיפור הגילוי על הסיכונים בתאגידים הבנקאיים.

Foreign Accounts Tax Compliance Act) (FATCA) – חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס. קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווחים לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.

Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP) – תהליך פנימי להערכת הסיכונים והקצאת הון על מנת להבטיח כי הבנק מקצה מספיק הון כנגד מכלול הסיכונים.

Value at risk (VAR) – מודל הערך מציג את הסיכון הפוטנציאלי (ירידה אפשרית בשווי בתקופת זמן נתונה) בתקופה נתונה וברמת ביטחון של 99%, לפחות.

אינדקס

VAR 74
א.ש.י 18, 52-50, 146, 252, 270
אשראי בהשגחה מיוחדת 111
אשראי בעייתי 59-56, 84, 111, 114, 211, 268
אשראי לציבור ... 16, 21-20, 34, 39, 48-47, 60-57, 67-
68, 71-70, 100, 103, 111, 116, 128, 145-144,
221-191, 228-226, 299, 302, 304, 306
אשראי נחות 111
אשראי פגום 56, 59-58, 111, 205, 221, 225
דירוג הבנק 293
הפרשה להפסדי אשראי 20, 39, 59-56, 62-61, 65,
84-83, 100, 111-110, 115-113, 125, 136-135,
145-144, 214-203, 227-226, 302, 304, 306
הלוואות לדיור 44, 47-46, 56, 59-58, 70-63, 84-83,
109, 115-114, 125, 170, 192-191, 196-195, 199,
200, 210-205, 291, 294
הלימות ההון .. 24, 28, 31, 39-38, 43-42, 53, 82, 154-
155, 168-167, 171, 232, 235-234, 266, 281, 295
הפרשה קבוצתית 34, 65, 84-83, 114-113, 144
חוב בעייתי 113-111, 115, 209, 227-226
חוב פגום 62, 84, 109, 113-111, 115
חובות בעייתיים 18, 34, 57, 83, 111-109, 113, 144,
206-205, 209-208, 220
חובות פגומים .. 20, 57-56, 65, 73, 83, 111-109, 116,
144, 168, 193-191, 197-195, 201-199, 209-205,
302
יחס המינוף 20, 43, 125, 170
כיסוי נזילות 78, 171, 295
כלכלת ישראל 26, 105
מבקר פנימי 155, 251, 255, 257
מגובי נכסים 62, 142-140, 221
מגזר לא צמוד 65
מטבע חוץ 33, 62, 107, 117, 180, 186-185, 189,
218-215, 224-221, 278, 296, 301
מידע צופה פני עתיד 8, 15, 24-,25, 31, 125, 173, 233
מכשירים נגזרים 105-102,100,87,62,59-58,56,41
106,109,116-117,124,128-129,185-
189,194,196,202,211-213,215-217,219,221-
224,227,268,302,304,306
ניהול הסיכונים 78-63,54-53,42,30-
79,107,117,155,249,285,287
ניירות ערך 38-35,34-31,28,25-24,21,18,16-15,8
40,42,44,49-50,56,58-59,62,69,80,83,85-
86,88,99-100,102-103,105,109-
110,116,118,130-131,136,138,140-
144,146,150-151,167,173-177,183-
184,187,190-208,215-216,219-224,231,233-
235,250,266-267,274,278,283-284,290-
292,294-295,299,304,306
סיבולת הסיכון 154-,66,63,55-53,16-
155,248,264,295-296
סיכוני אשראי 185-,169,117,86,66,54-53,34,22-
189,248
סיכוני מוניטין 82,80,78,22
סיכוני נזילות 54-22,53
סיכוני ציות 287,80,78,53,24,22
סיכוני שוק 284,169,86,82,74,54-53,22,16
סיכונים אסטרטגיים 53,22
סיכונים מובילים 82-81,24,22
סיכונים משפטיים 287,80,53,22
סיכונים תפעוליים 53,22
עדכוני חקיקה 285,239,176,31
פקדונות הציבור 192-,149,128,116,103,100,78,39,16-
202,215-216,219-221,226-228,267
רווח כולל 108-,106,101,99,95,38,32-31-
110,118,123,125,127,129,136,138,140-
141,143,154,163,167,222-223
שיעור ההוצאות התפעוליות 36
תיאבון הסיכון 296-,66,63,54,16-
תמ"ג 27-,26,8-
תרחישי קיצון 249,63,54-

www.unionbank.co.il